



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

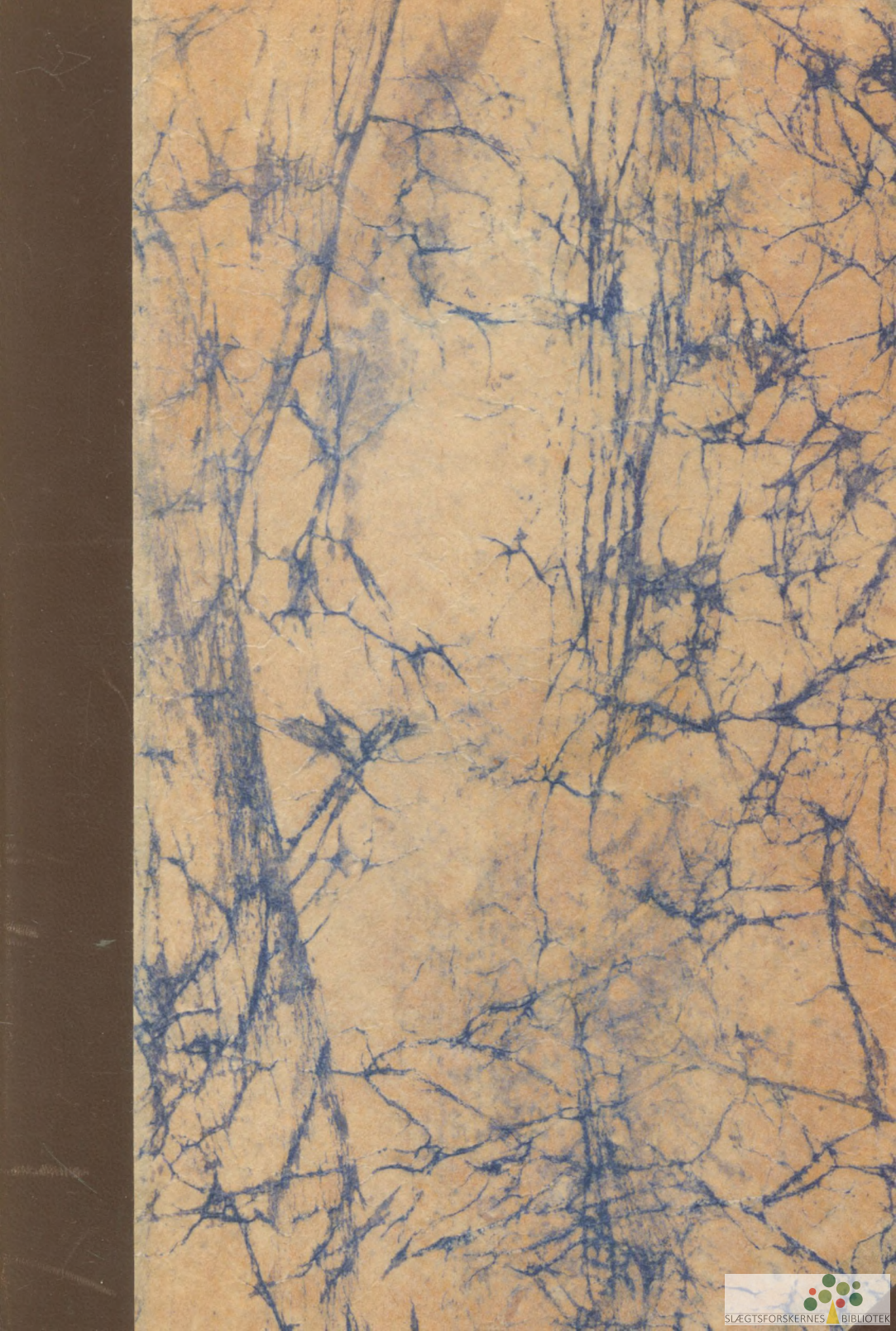
### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>



KNUD RASMUSSEN

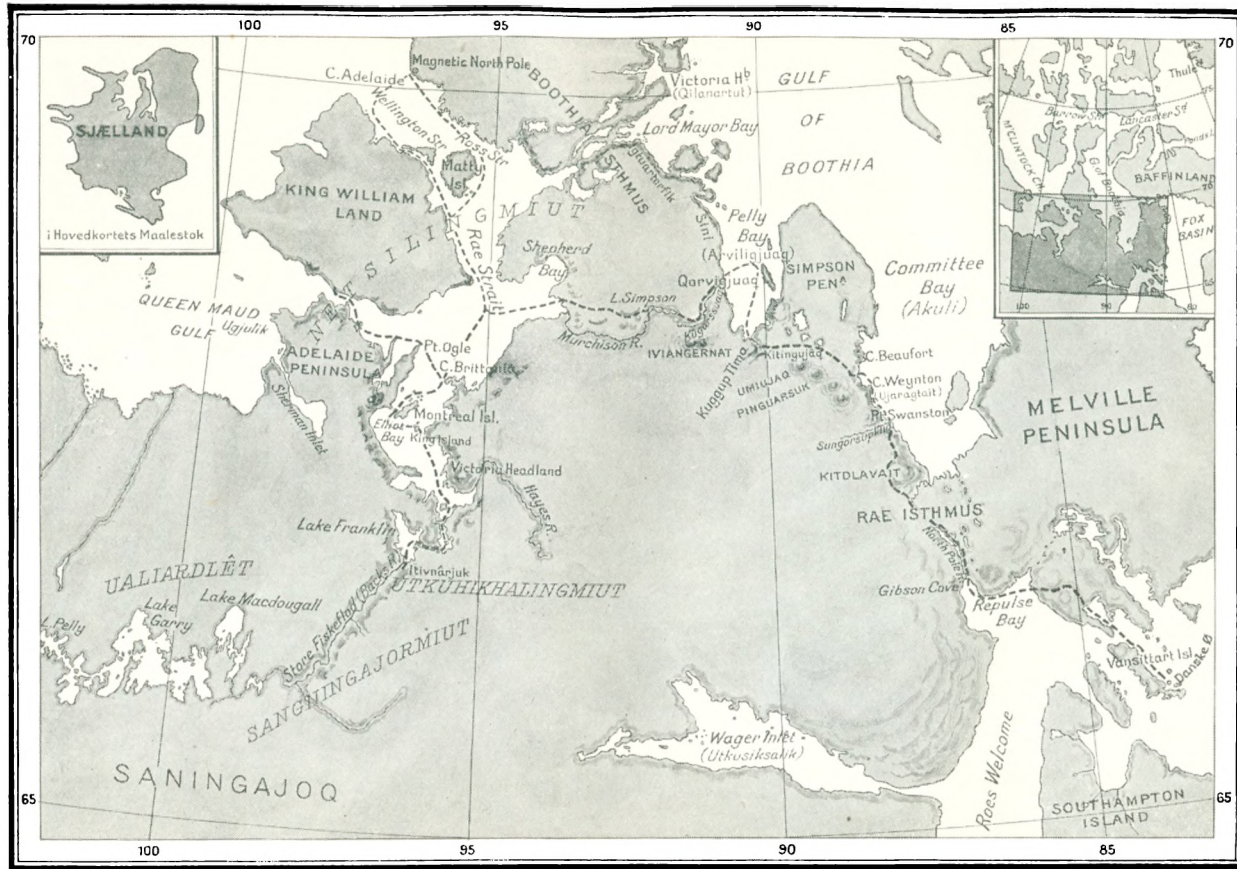
FRA GRØNLAND TIL  
STILLEHAVET

REJSER OG MENNESKER  
FRA 5. THULE-EKSPEDITION  
1921-24

---

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK  
FORLAG · KØBENHAVN · MCMXXVI

ANDET AFSNIT  
GENNEM NORDVEST-PASSAGEN  
MED HUNDESLÆDE



Rejseruter fra Danskeøen til King Williams Land.



Med fanerjeste Haler lægger vore Hunde ud paa den lange Færd.

## XXIV

### TIL „DE STORE HVALERS LAND“

Det arktiske Foraar laa foran os med alle sine Løfter, den Marts-Morgen da vi tog Afsked med Kammeraterne for at begynde den store Slæderejse.

Aldrig har Mænd vekslet festligere Haandtryk!

Nogle glade Ord, der raabtes, druknede i Optrudets Virvar, og inden vi rigtig var klare over det, havde rejseglade Hunde allerede skilt os fra gamle Venner og for lange Tider lagt den store Stilhed imellem os. Idet vi saaledes stævnede ud mod nyt Arbejde og nye Oplevelser, der skulde aabne to Verdensdele for os, før vi atter kunde være hjemme, følte vi alle det uforklarlige Pust af stærk Skæbne, der som et Kærtegn kan strejfe Jægere og farende Mænd, naar der lægges ud paa Langfart; og vi blandede vore Raab med Hundeglammet og lod staa til, medens de tunge Slæder duvede hen over Drivernes Dønninger i alt for stærk Fart.

„Ederfuglen“ og „det lille Kvindemenneske“ vinkede endnu en Gang til deres Aivilik-Venner, som de aldrig mere skulde gense, og afsluttede dermed et Afsnit af deres Liv, der havde været fuldt af sælsomme Æventyr.

Det skulde nu være min Opgave i Løbet af halvandet Aar at besøge alle de Eskimostammer, der levede langs Ishavets Kyster. Ophold skulde gøres hos de interessanteste Mennesker, vi traf, og dog maatte vi innsinde glemme, at vi skulde gennemrejse Nordvest-Passagen og hele Amerikas Nordkyst, jagende for Føden til os selv og vore Hunde, overalt hvor vi kom frem.

Det fjerne Maal yderst mod Vest var East Cape, Alaskas nøgne Genbo langt ude i Bering-Strædet, hvor Asien ender.

Vor første Station skulde være Arviligjuaq, „de store Hvalers Land“, der er det eskimoiske Navn for Pelly Bay, hvor de østligste af Netsilikerne har deres Jagtgrunde.

— — — —

Paa en lang Rejse gælder det om at være de færrest mulige; derfor var vi kun tre. Først Qåvigarssuaq Miteq, kaldet „Ederfuglen“, en ung Mand fra Thule, der kun var 22 Aar gammel. Jeg havde kendt ham, lige siden han var en lille Dreng i sin Moders Bærepose, hvorfra han iøvrigt havde tyranniseret os med sine Skraal og sin utrolige Uartighed, da jeg i Vinteren 1904 boede i hans Forældres Sten-Igdlo ved Inglefield Gulf. Nu, tyve Aar efter, havde han udviklet sig til at blive en taalmodig og hjælpsom Slæderejsende, som det var en Fornøjelse at være sammen med. Gennem sin Fader, en hvid Mand, var han en Blanding, og han besad alle Blandingens bedste Egenskaber: frygtløs, dristig og udholdende som Jæger, altid tilfreds med, hvad Dagen gav, uden at beskæftige sig alt for meget med, hvad Morgenen vilde bringe; en god Hundekusk, der aldrig sparede sig selv, behændig, stærk og ikke bange for at tage de største Læs. Til disse Egenskaber føjede sig et lyst Sind, der altid prægede Aftenerne, naar vi havde slaaet Lejr og skulde hygge os for Natten.

Saa var der Arnarulunguaq, kaldet „det lille Kvindemenneske“. Og saa hun var fra Thule og 28 Aar gammel. Hun havde ligesom sin Fætter „Ederfuglen“ et medfødt godt Humør, som selv de sidste Aars Sorger ikke helt havde kunnet faa Bugt med. En Broder, som hun holdt meget af og som skulde have været med paa Ekspeditionen, havde hun mistet kort før vor Start; og hendes Mand, „den lille Strube“, der var traadt i Broderens Sted, døde af Lungebetændelse, lige før vi skulde forlade Godthaab i Sydgrønland. Da der dengang blev Tale om, at hun maaske burde vende om, erklærede hun bestemt, at hun vilde med. Før var det Ekspeditionen, der havde haft Brug for hende og hendes Mand; nu, sagde hun, var det hende, der ikke kunde undvære os. Hun maatte ud at rejse for at glemme.

Og nu skulde hun med paa den længste af alle Slæderejserne, hvor hun Dagen igennem maatte slide i det som en Mand, for saa at blive den huslige Kvinde, der lavede Mad og eftersaa vore Klæder, saa snart Aftenens Snehytte var bygget. Og begge Roller faldt hende lige naturlige. Hendes Deltagelse gjorde os ganske uafhængige af den lokale Befolkning, overalt hvor vi kom frem; thi næst Føde er Klæder det vigtigste, ikke mindst paa arktiske Rejser.

Hvor uberegneligt Livet kan forme sig! Som den eneste af sit Folks Kvinder skulde Arnarulunguaq nu be- rejse alle de Lande, hvor hendes Stamme- frænder levede; og dog havde hun en- gang efter sin Stam- mes Skik været dømt til Døden som ufor- sørget, faderløs, da hun som lille fem- aarig Pige havde mis- set sin Fader. Hen-



Qävigarssuaq Miteq, kaldet „Ederfuglen“.

des ulykkelige Moder havde allerede givet hende Strikken om Halsen, da en lille Broder brast i Graad af Sorg over at skulle miste hende og saaledes reddede hendes Liv.

Denne lille overflødige og forældreløse Pige stod nu foran en Lang- fart, der helt oppe fra Nordpolens Naboer skulde føre hende lige ind i Civilisationens Hjerte.

Dette var mine Ledsagere. Jeg vidste, at jeg ikke kunde faa bedre Kammerater.

Vor Udrustning var gjort netop saa enkel, som Rejsen krævede. To 6 m lange Slæder af Hudson-Bay-Typen, forsynede med Tørve- og Is- skoning, hver trukket af tolv Hunde, blev læsset med 500 Kilo hver. Omtrent to Trediedele heraf var Hundefoder, Resten The, Kaffe, Suk- ker, Mel, Tobak, Handelsvarer til at købe etnografiske Samlinger for, Klæder, Bøsser og Ammunition for et Aar.

Vejen vestover skulde lægges over Pelly Bay, og hertil medbragtes en særlig Udrustning af Proviant og Handelsvarer, der blev kørt af



Helge Bangsted og Anarqaoq. Saa langt medfulgte desuden min gamle Ven Taparte, for at vi paa første Del af Rejsen over Land kunde være to om hver Slæde, medens Læssene var tungest.

Captain Cleveland i Repulse Bay havde til det sidste vist sig som den gæstfri og hjælpsomme Vært, og hans unge Assistent Jimmy Thom fulgte os ind til Gibson Cove, hvorfra Farten over Rae Isthmus skulde begynde. Om Morgenen tidlig den 20. Marts tog vi Afsked med hinanden i en frisk Brises bidende Kulde.

Dette var for mig en historisk Dag. Ingen vilde nu høre fra os, før jeg var naaet frem til en Telegrafstation et Sted i Alaska.

Vore Slæder gemte nu alt det, vort Velfærd skulde afhænge af i de kommende Tider. Men det tyngede ikke mere, end at det bar op over North Pole River i skarpt Trav.

— — —

Rae Isthmus, der danner det smalle Opland mellem Repulse Bay og Committee Bay, ligger langt uden for hvide Handelsmænds Slædevej og blev første Gang befaret af Englænderen John Rae, der i 1846 opdagede og kortlagde Landet.

Men for Eskimoerne har denne cjemdommelige Tange gennem Aar-hundreder været et yndet og søgt Jagtterrain, navnlig i Tiderne før Skydevaabenets Indførelse, fordi de særlige Naturforhold bød paa meget gunstige Erhvervsvilkaar. Foraar og Efteraar vandrer store Flokke af Rener hen over det smalle Land, hvor det er meget let at jage dem, saa snart man ved Vardespærringer driver dem ned mod de mange kunstigt byggede Stenskjul. I de talrige Vandløb og Smaasøer findes en Rigdom af Ørreder, der særlig om Efteraaret fanges med Lyster i Elvene, og senere hen fra Søernes Is baade med Krog og Lyster. Hertil kommer god Sælfangst baade i Repulse Bay og Munden af Committee Bay. I tidligere Tider, da de store Eskimovandringer fra Land til Land fandt Sted, har da ogsaa Rae Isthmus været en af Hovedfærdselsaarerne, at dømme efter de utallige Teltringe, Varder, Stensætninger og Jægerly, der findes spredt overalt, hvor man kommer frem. Endnu er de gamle Veje langt fra glemte, og Taparte og Anarqaoq, der begge som ganske unge var indvandrede fra Boothia-Tangen, kendte Landet ud og ind og var aldrig i Tvivl om de Fjældpas og Elvløb, vi skulde følge.

Føret over Rae-Isthmus var godt; overalt fandt vi fast, letkørt Sne, men selvfølgelig undte Vinden os ikke Ro; Snefoget stod daglig omkring os med en skarp Brise fra Nord, der skar i Næsen som en Kniv. Iøvrigt tog vi den med Ro i korte Dagsrejser, der bragte os noget om-



**Arnarulunguaq, den eneste Kvinde, der nogensinde er rejst norden om Amerika gennem Nordvest-Passagen.**

kring 35 km frem paa 6 Timer. Dette gjorde vi for Hundenes Skyld, de bevares altid bedst, naar man begynder smaat og først senere sætter Tempoet op.

Vor Vej fører os gennem smukke og afvekslende Landskaber, hvor Søer og Elve uafbrudt veksler med smaa, kullede Gnejsfjælde. Havisen havde vi forladt den 20. Marts, og allerede den 22. passerer vi North Pole Lake, der er randet med Fjælde paa 100—150 Meters Højde. Landet, der hidtil har været stenet og bart, bliver med eet ligesom frodigere. Vi kommer ud paa større Sletter med jævne Bakkefald, hvor Græs og Pil stikker op gennem Sneen, og Føret er saa fortræffeligt, at vi paa seks Timer med Lethed tilbagelægger 43 km trods de tunge Læs. Vi har kørt omtrent lige i Nord, følgende Elve og Dale; Vinden har vi uafbrudt haft imod os, og Kulden har været mellem 35—40° C.

Renerne har allerede begyndt deres Foraarsvandring og spiser sig nu forsigtigt frem i Smaaflokke fra Syd; vi ser fem forskræmte Køer danse rundt paa en Sø, men driver ingen Jagt, da vi foreløbig har Kød nok.

Ved Middagstid den 23. bryder vi op fra den Elv, vi hidtil har kørt paa, og sætter Kursen Vest-Nordvest. Stedet hedder Saputit eller Ørredspærre, og store Stendæmninger er bygget tværs over Elvens Løb med enkelte Bassiner, hvor Fisken kan stikkes med Lyster. Vi er nu kun en halv Snes Kilometer fra Committee Bay, men foretrækker at køre bagom, da det jævne Land trods enkelte Forhindringer byder paa bedre Fremkomstmuligheder, end den opskruede Havis.

Næppe har vi imidlertid forladt Elvlejet, før Terrainet bliver stærkt bakket; Sand og Smaasten stikker her og der op gennem Sneen, og vi maa slide os op gennem adskillige Fjældpas, der volder os Vanskeligheder med de tunge Læs.

Den 25. Marts naar vi frem til et stort Fjæld, der kaldes Kitdlavait, „det takkede Fjæld“, et meget almindeligt Navn for lignende Fjældformer ogsaa i Grønland. Vi maa gennem et stenet Pas, som tager os det meste af Dagen; der findes desværre ingen Vej udenom. Der læsses af, og Bagagen transporteres over paa Menneskeryg; Slæderne trækkes over Stenene, idet vi breder Skind ud over dem, og paa denne Maade frelses Isskoningerne, der ellers springer som Glas i den stærke Kulde, saa snart de tørner mod en Sten.

Det tager den halve Dag at komme over Kitdlavait, men da vi derefter atter faar fri Bane med godt Føre, lykkes det os alligevel at naa frem til Elven Súngorsúp-kúnga, hvorfra vi skal søge ud til Committee Bay omtrent ved Point Swanston. Men forinden beslutter vi os til at



Hundene maatte lægge sig haardt i Selen, saa snart det blot bar en lille Smule opover.

ofre et Par Dage paa Renjagt; thi vi har set mange friske og lokkende Spor i Sneen i Dag.

Dyrelivet paa denne Aarstid synes ellers ikke at være særlig afvekslende; vi har set et Par Ravne, Spor af Ulv og Jærv og et eneste Spor af en Hare. Kun Rævespor har der været mange af.

Vi er nu gennem det faste Fjæld, der danner det indre af Rae-Isthmus, og nede paa det lave, lerede Moræneland, der løber som en Bræmme langs med Committee Bay. Overalt ser vi morsomme Smaa-høje af Ler i afvekslende Former ganske som et Miniaturlandskab med enkelte sylspidse Tinder, der naar en Højde paa 10—20 m. I dette Morænelandskab finder vi mange „Forsteninger“, d. v. s. Kalkkonkretioner, der i Tidernes Løb har dannet sig i Ler, afsat af nedsivende, kalkholdigt Vand; de har mange pudsige Former, der ligner forstenede Smaafisk, og der knytter sig da ogsaa følgende morsomme Eskimosagn til Forekomsten:

„Der var engang en Kæmpe, der hed Inugpasugsuk. Han var saa stor, at hans Lus var som Lemminger. Han plejede at fange Laks i en bred, stejl Kløft inde i Bunden af Pelly Bay, hvorigennem der løb en Flod saa dyb, at man ikke kunde se Bunden. Kløftens Navn var Kittingujait. Den plejede han at skræve over, medens han pillede Laks frem fra Stenene, store Laks, som han selv kaldte Hundestejler. Undertiden drev han Sælfangst paa den Maade, at han vadede ud i Havet og dræbte Sælerne med en Stok. Engang vadede han saaledes ud i Pelly Bay for

at fange Sæl; men forinden flyttede han alle Menneskene, der boede ved de lave Kyster, op paa de to højeste Øer i Fjorden, Qorfigjuaq og Qeqertarjuak. Han var meget optaget af sin Fangst, og da han pludselig skovlede Vandet til Side med den ene Haand for at søge efter en Sæl, der var bleven borte for ham, rejste der sig en Bølge saa vældig, at den skyllede langt ind over Land og fejede alle de Mennesker, der havde søgt Tilflugt paa Qorfigjuaq, ud i Søen; kun de Folk, der befandt sig paa Toppen af Qeqertarjuaq, blev reddede. Men den store Bølge skyllede en Mængde Smaafisk op i Landet; der var Ulke, Torsk, Flyndere, Tanglus, Hundestejler og smaa Ørreder, alle Havets Smaadyr; og da Bølgen skyllede tilbage igen, blev alle disse Fisk tilbage paa Jorden og forvandlede gennem Tiderne til Sten. Det er de Forsteninger, man nu finder overalt og bruger som Vægepinde til Spæklamper.“

Forinden vi begynder Renjagten, bestiger vi et Fjæld for at faa Udsigt over Egnen. Et lille Stykke fra Lejren finder vi Teltringe, bygget op af kæmpemæssige Sten, og vore to lokalkendte Ledsagere fortæller os, at de stammer fra Landets Urindvaanere, de saakaldte Tunit. Vi har fulgt den gamle Færdselsaare, der har været anvendt fra Eskimoernes Vandringstider, dengang Kystlandet befolkedes, og da disse gamle Veje altid er valgt med et sikkert Instinkt for de bedst mulige Jagtchancer, havde vi ogsaa gode Udsigter til at træffe Ren netop her. Og ganske rigtigt — næppe er vi kommen op paa Toppen af Fjældet og retter Kikkerten ud over de mange venlige Dalstrøg, der breder sig mellem Smaabakker og Lerskrænter omkring Deltaet af den store Elv, før vi faar Øje paa et Par store Renflokkede, der bejter fredeligt paa de næsten snebare Bakkeskraaninger. Vi flytter straks Lejren nogle faa Kilometer længere ned, og ved Mørkets Frembrud har Jagten givet det smukke Resultat af ti Dyr. Trætte graver vi os dybt ned i en Snedrive, som vi i Hast hvælver et Tag hen over, og efter at have kraftfodret Hundene, hengiver vi os til Nydelsen af alle de Herligheder, som afslutter en heldig Jagtdag.

Vi skal nu over den lave Simpson Peninsula for at komme til Pelly Bay, men maa forinden køre et Par Dage paa Isfod langs med Committee Bay, da selve Havisen stadig er alt for opskruet for de tunge Læs. Elven, som vi hidtil har kunnet følge, forgrener sig desværre i en Mængde stenede Udløb, og Overgangen ned til Bugten volder os derfor meget Besvær. Blæsten, vor daglige Ledsager, har fejet det meste af Sneen bort fra Sletten, hvor Ler og Smaasten stikker frem overalt; vi tvinges derfor til at slaa den frosne Mudderskoning af en af vore Slæder for at transportere Læssene ned til Isfoden,



Niqtajq, „Klaringen“, „Pilekvisten“'s smukke Søn fra Pelly Bay.

Den 28. Marts oplever vi i en vældig Snestorm det første Møde med Mennesker. Vi var lige bleven enige om, at det ikke kunde nytte at bryde op, da Anarqaoq, der er ude for at reparere Snehytten, pludselig fjerner den Sneblok, som lukker for Husindgangen, og raaber ind, at han har set Mennesker.

I disse Egne anser Eskimoerne det altid for en alvorlig Sag at møde fremmede; man ved aldrig, om det er Venner eller Fjender, og baade Anarqaoq og Taparte synes derfor stærkt betaget af Situationen — og det, skønt det i Virkeligheden er deres gamle Stammefrænder, de skal møde.

Aldrig er jeg kommen hurtigere i Tøjet for at kaste mig ud i en Snestorm. Ganske rigtigt! To velvoksne Mænd nærmer sig langsomt Snehytten, men da de er i 3—400 Meters Afstand, standser de og bliver staaende. Jeg gik dem straks i Møde, og for at de kunde være klare over, at vi var Venner, gik jeg ubevæbnet, skønt de selv øjensynligt var bevæbnet til Tænderne med lange Sneknive og Sælharpuner. De var meget benovede over at møde en hvid Mand i disse Egne, og deres

Forbavselse steg til Bestyrtelse, da jeg taltale dem i deres eget Sprog i følgende Ord:

„Læg kun jeres Vaaben! Vi er fredelige Folk, der kommer for at besøge jeres Land.“

Herpaa svarede den ældste af Mændene: „Vi er kun ganske almindelige Mennesker, som I ikke skal vente jer noget ondt af. Vore Snehytter ligger et lille Stykke herfra, og da vi saa jeres Snehytte paa et Sted, hvor vi vidste, at ingen af vore egne opholdt sig, gik vi herop for at se, hvem det var. Vore Vaaben gælder ikke dig; heroppe er vi altid bevæbnede, naar vi møder fremmede.“

Vi gik derefter op til vor Snehytte, og de to Mænd, der til en Begyndelse havde været meget generte og sky, fik hurtigt deres Smil og gode Humør frem. Det var Fader og Søn. Faderen hed Orpingalik, „ham med Pilekvisten“, Sønnen Kanajoq, „Ulken“. De var meget ivrige efter at faa alle Enkeltheder at vide om os og Rejsens Formaal. Deres Gensyn med Taparte og Anarqaoq, som de engang havde truffet for mange Aar tilbage, var meget hjerteligt; men særlig interesserede de sig naturligvis for de to Grønlændere, hvis Sprog var det samme som deres eget, skønt deres Land laa saa langt borte, at Afstanden knap kunde fattes. Saa snart de havde faaet deres Nysgerrighed tilfredsstillet, havde de heller intet imod at fortælle os om, hvad det var, der havde drevet dem selv ud paa Langfart. De var paa Vej til Repulse Bay, hvor de for ca. 75 Ræveskind skulde købe sig nye Bøsser; thi sidste Foraar var de forlist under Overgangen over en Flod og havde ikke blot mistet alle deres Ejendele, men Katastrofen havde endog kostet en af „Pilekvisten“s Sønner Livet. Herom fortalte de følgende Enkeltheder:

Paa en Rejse ind i Landet færgede „Pilekvisten“ deres Gods over en stor, strid Flod sammen med sin yngste Søn, Inugjaq; som Færge anvendte de en Isflage. Strømmen var meget strid, og pludselig fik den Tag i Isflagen, hvis ene Side skylledes ned i Floden, saa den kæntrede. Fader og Søn blev øjeblikkelig suget ned i Strømmen. Da Orpialik langt om længe kommer til sig selv, ligger han ved Bredden, halvt ude i Floden, og hugger Hovedet mod en Sten. Ved denne Smerte kommer han til sig selv, ser paa Solen og opdager, at han maa have ligget meget længe bevidstløs. Katastrofen staar med eet lyslevende for ham, og han giver sig straks til at søge efter sin Søn, som han finder et Stykke længere nede ad Floden. Han bærer ham op paa Bredden og forsøger at kalde ham til Live med en Tryllesang. Det varede ikke længe, før der krøb en Larve op paa den dødes Ansigt og begyndte at kravle rundt om Munden, stadig rundt om Munden. Ikke længe efter begyndte Sø-



„Pilekvisten“ og hans Familie kører paa en flere Maaneders Handelsrejse til Repulse Bay.

nen at aande ganske svagt, og nu krøb flere af Jordens Smaadyr op i Ansigtet paa ham, og dette var Tegn paa, at han vilde komme til Live igen. Men saa gik „Pilekvisten“ i sin Glæde hjem til sit Telt og hentede sin Kone, for at hun kunde hjælpe ham, og samtidig medtog han et Underlagsskind til at lægge Sønnen paa under Oplivningsarbejdet. Men næppe havde Sønnen berørt Skindet, før han holdt op med at aande, og det var umuligt at faa Liv i ham igen. Senere viste det sig, at Grunden til, at Trylleordene havde tabt deres Kraft, var den, at der i Underlagsskindet var en Lap, som engang var bleven berørt af en menstruerende Kvinde, og hendes Urenhed satte Tryllesangen ud af Kraft og dræbte Sønnen. — — —

Trods Snestormen blev det besluttet, at vi straks skulde bryde op og flytte Lejren ned til deres Snehytter. Man er altid ivrig efter at træffe nye Mennesker. Og saa brød vi da op i et forrygende Vejr og naede efter tre onde Timers Kamp med Sne og Storm ned til „Pilekvisten“s Lejrplads ved Kysten af Committee Bay. De boede i to sammenbyggede Snehytter og havde det til Trods for Vejret lunt og hyggeligt. Tre Spæk-lamper opvarmede Hytterne, og Briksene var fyldt med smukke og nye Renskind; paa Sidebriksen laa Renkød og Laks til Optøning. Iøvrigt syntes der at herske det hjerteligste Forhold mellem Mennesker og Hunde, idet Hundene fik Lov til at opholde sig inde i Huset, og nogle smaa Hvalpe havde endog Tilholdssted oppe paa Briksen.

Det var ualmindelig flotte og smukke Mennesker, hvis Type paa



mange Maader afveg fra den, der er almindelig for Eskimoer; det var høje, velvoksne Folk med Ansigtstræk, der mindede mere om Indianere end om Eskimoer. Kun deres store, brede Smil og deres aabne, medgørlige Sind var helt igennem det, der er karakteristisk for alle Eskimoer, og det varede da heller ikke længe, før vi blev meget gode Venner.

Lejren talte følgende Medlemmer: „Pilekvisten“ og hans Kone Uvd-lunuaq, „den lille Dag“, en lille Datter, Qarmatsiaq, „det lille Ly“, en voksen Søn, Nigtajoq, „Klaringen“, hans Kone Iluitsoq, „den hele“ og Datteren Tunoq, „Rentalg“; endelig den før omtalte Søn „Ulken“ og hans unge Kone Aviliajuk, „den lille Laane-Hustru“.

Skønt de kun havde meget faa Hunde, fik man dog straks Indtryk af, at det var Folk, der forstod at rejse. Der var kun fire Hunde til ialt otte Personer, saa deres Handelsrejse var ikke blot en Fodtur, men alle Familiens Medlemmer var ogsaa indstillet paa at trække. De var provianteret med store Mængder af Ørred og Renkød og havde rigeligt med Spæk baade til Spise og Belysning. Disse betydelige Læs nødvendigvis gjorde da ogsaa, at de i Begyndelsen af Rejsen maatte lægge Depoter, saa de ofte maatte gaa den samme Strækning flere Gange. Over Simpson Peninsula havde de saaledes kørt fire Gange frem og tilbage.

Vi mødtes, som om vi havde kendt hinanden i lange Tider, og et Gensyn med gamle Venner kunde ikke have været hjerteligere. Der blev lagt frosne Laks og Renkød frem til os, og medens vi spiste og hyggede os sammen med Kvinderne i Husvarmen, gik Mændene straks i Gang med at bygge os en stor, rummelig Snehytte. Bygmesteren var „Pilekvisten“s ældste Søn, den smukke og stoute „Klaring“; han haandterede de store, tunge Sneblokke ganske som i Leg, og i Løbet af en lille Time var det smukke Tempel færdigt — festlig hvidt og elegant i Linierne. Vi havde nu ikke blot et Ly for Vejret, men da Spækklampen var tændt og Brikseskind og Soveposer kom paa Plads, var dette et virkelig hyggeligt Vinterhus, hvor vi kom til at tilbringe otte indholdsrige Dage. Det Sted, hvor vi laa, var ubehagelig blæsende, og den opmærksomme „Klaring“, der syntes at sætte Pris paa Komfort, havde derfor forbundet vor Husgang med en lille Tilbygning, der viste sig at være et enkelt men praktisk indrettet W. C.

„Pilekvisten“, der var en anset Aandemaner, var en ualmindelig interessant Mand, udmærket hjemme i sin Stammes gamle Traditioner, ikke blot intelligent og temperamentsfuld, men ogsaa i Besiddelse af et frodigt Humør. Som Jæger stod han højt, og jeg kunde forstaa paa den Respekt, der vistest ham, at han var en stor Mand blandt Arviligjuarmiut. De betroede mig da ogsaa, at han var en stærk og sikker Bue-

skytte og den hurtigste af alle i Kajak, naar Renflokkene forfulgtes ved Svømmestederne.

Vort Gods var efterladt paa det Sted, hvor vi havde drevet Renjagt, og da Føret var det slettest mulige, tog det flere Dage at faa det transporteret ned til Kysten. Medens mine Kammerater var optaget heraf, fik jeg god Lejlighed til at arbejde sammen med „Pilekvisten“. Det var af stor Interesse for mig at faa konstateret, hvor mange Sagn han kendte af dem, jeg allerede havde nedskrevet blandt Igdlulingmiut, og det lykkedes os at gennemgaa ikke færre end hundrede Sagn. Jeg fik ogsaa flere sjældne Trylleviser fra ham, som jeg betalte tilbage med nogle af dem, jeg allerede havde faaet fra Aua. Disse Transaktioner ansaas for at være forsvarlige; thi da de, som i dette Tilfælde, gik gennem en hvid Mand, mente man ikke, at en saadan Handel kunde støde Aanderne.



Orpingalik, „Pilekvisten“, Storfanger, Aandemaner, Sagnfortæller, Sanger og Digter fra Pelly Bay.

At oversætte Trylleord er meget vanskeligt, fordi de ofte bestaar af uoversættelige Ord eller ogsaa har deres Styrke i Ord, der er kædet sammen paa en saadan Maade, at Sætningen ingen Mening giver. Deres Kraft ligger jo i den Mystik, som kun Aandemanere forstaar. De

fremsiges hviskende, men distinkt og med Eftertryk paa hvert Ord; Talen er langsom, og der gøres hyppigt en lille Pause. Disse Ophold har jeg markeret ved at give ny Linie for hver Gang. Undertiden strej-  
fes dog — trods Dunkelheden — mere almindelig Tale, og her er Trylle-  
ord, der skal skaffe god Fangst for Mænd, der opholder sig i fremmed  
Land. Da jeg havde faaet dem, erklærede „Pilekvisten“, at nu var vi  
næsten Brødre. Denne „Fangerbøn“ lød saaledes:

Jeg skammer mig,  
jeg føler mig angst og forlegen.  
Min Bedstemo'r sendte mig ud,  
sendte mig ud at søge.  
Jeg gaar et Ærind'  
efter det kære Vildt,  
efter vandrende Ræve.  
Men ak, maaske skræmmer jeg kun,  
hvad jeg søger.

Jeg skammer mig,  
jeg er angst og forlegen.  
Min Oldemo'r og Bedstemo'r  
sendte mig ud for at søge.  
Jeg gaar deres Ærind' efter Vildt,  
efter de kære Rensdyr.  
Men ak, maaske skræmmer jeg kun,  
hvad jeg søger.')

Om Vinteren, naar der kun er lidt Tran i Lamperne og man er bange  
for, at de helt skal gaa ud, kan man faa ny Fangst, ved at følgende Ord  
fremsiges tidligt om Morgenens, naar Dagen begynder at gry. „Pilekvi-  
sten“ forklarede mig, at det var en „Fattigmands-Bøn“ til Aanderne:

Du faders og moderløse,  
du kære lille forældrelose,  
giv mig  
Støvler af Ren.  
Bring mig en Gave,  
et Fangst dyr af dem,

der giver dejlig Blodsuppe,  
et Fangst dyr  
fra Havets Dyb  
og ikke fra Jordens Sletter.  
Du lille forældrelose,  
bring mig en Gave.')

1) Original-Tekst til „Fangerbøn“ eller Erinaliut.:

Kángúnamê  
ileránamê  
anama ivna  
kivfarseránga  
piliseránga  
maunga kivfartortungá  
angutigsaraitánut.  
Pisuvkaitánut  
ilerasársinardlunga.  
Kángunamik

ileránamik  
amaumalo  
ningiumalo  
pilésearaungá  
kivfarseraungá  
maunga kivfartortungá  
angutigsaraitánut  
kumaruaraitánut  
ilerasársinardlunga.

2) Original-Tekst til „Fattigmands-Bøn“ eller Neriniut.:

Iliarsúk  
iliarsualúk  
kangmagningôq  
tugtugignik  
aitulainga,  
aitúserdlutit

Angutigssaitaimik  
qajuaraitámik  
qágingitánik  
tarajup tungánit.  
iliarsúk  
aitulainga.

Denne bruges til Sæler; paa Renjagter derimod bruges følgende:

Vildren, Jordlus, Langben med de store Øren og de stride Haar paa Halsen, flygt ej for mig.	Her jeg bringer Skind til Saaler, her jeg bringer Mos til Væger, kom kun glad herhen til mig, herhen til mig. <sup>1)</sup>
--	---

Foruden at være en berømt Aandemaner var „Pilekvisten“ ogsaa en betydelig Digter. Hans Fantasi var frodig, og han havde et meget følsomt Sind; han sang altid, naar han var uden Beskæftigelse, og sine Sange kaldte han for „sine Kammerater i Ensomheden“. Her er en af dem: „Mit Aandedræt“. Jeg gengiver kun Begyndelsen, som jeg oversatte, medens „Pilekvisten“ gentog og forklarede mig den Ord for Ord. Den var digtet i en Følelse af Mismod, der havde behersket ham, en gang han efter en lang Sygdom ikke kunde komme til Kræfter igen:

Jeg vil synge en Sang, en lille Sang om mig selv: Syg har jeg ligget siden Efteraar og er bleven svag som et Barn. Unaja — unaja.	sikker og fast som den svære Vinteris. Bedrøvet ønsker jeg hende bort til en bedre Beskytter, nu da jeg selv mangler Kræfter til at rejse mig fra mit Leje. Unaja — unaja.
Bedrøvet ønsker jeg min Kvinde bort til et andet Hus, til en Mand, der kan være hendes Tilflugt,	Kender du din Skæbne? Nu ligger jeg svag og kan ikke rejse mig, og kun mine Minder er stærke.

Da jeg spurgte „Pilekvisten“, hvor mange Sange han havde digtet, svarede han: „Hvor mange Sange jeg ejer, kan jeg ikke sige dig. Det er noget, jeg ikke har Tal paa; jeg ved kun, at jeg har mange, og at alt i mig er Sang. Jeg synger, idet jeg drager Aande.“

Men „Pilekvisten“ var ikke den eneste Sanger i sit Land. Sange synes uundværlige for disse Mennesker, og der synges paa alle Tider af Døgnnet. Kvinderne nynner ikke blot deres Mands Sange, men de har ogsaa deres egne Digte. „Pilekvisten“ lærte mig en af sin Kones Sange. Han kaldte hende aldrig ved Navn, men altid for „min lille Søster“. De havde en Søn, Igsivalitaq, „den frostbidte“, der for et Par Aar siden havde

<sup>1)</sup> Erinaliut for Vildren.

Kumaruaq  
niotôq  
siugtôq  
tingajûk  
ataunangât!

Atungagssâtit,  
iperagssâtit,  
quiagdlugit  
maunqai.  
maunqai.

myrdet en Jagtkammerat, som han havde fattet Nag til, og nu levede som fredløs i Fjældene omkring Pelly Bay af Frygt for at blive hentet af Mounted Police. Af Sorg over Sønnens Skæbne havde Moderen digtet sin Sang, „den lille Dag“s Sang.

Ejaja — eja.  
 Jeg genkender  
 en Stump af en Sang  
 og ta'r den til mig som et Medmenneske.  
 Ejaja — eja.  
 Skulde jeg vel skamme mig  
 over Barnet, jeg engang bar  
 hos mig i Rygposen,  
 fordi jeg hørte om hans Flugt  
 fra Menneskers Boplads?  
 Ejaja — eja.  
 Jeg skammer mig vel;  
 men kun fordi han ikke havde haft  
 en Moder, der var fejlfri som den blaa Himmel,  
 klog og uden Daarskab.  
 Nu vil Folks Tale opdrage ham  
 og Sladder fuldbyrde Opdragelsen.  
 Jeg skulde vel skamme mig,  
 jeg, som fødte et Barn,  
 der ikke skulde blive min Tilflugt;  
 i Stedet misunder jeg dem,  
 der har Venners Skare bag sig,  
 vinkende paa Isen,  
 naar de efter festligt Opbrud lægger ud paa Rejser.  
 Aa, jeg mindes en Vinter,  
 vi brød op fra Øen »det skelende Øje«;  
 Vejret var mildt,  
 og Tøsneen sang under Slædernes Meder.  
 Dengang var jeg som et tamt Dyr mellem Mennesker;  
 men da Budskabet kom  
 om Drabet og Flugten,  
 blev Jorden som et Fjæld med en Syltinde,  
 og jeg stod paa Tindens skarpe Top  
 og vaklede.<sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> Originaltekst til „den lille Dag“s Sang.

Ejaja — eja.  
 Ilisarilersinarpin  
 pisimineq-una  
 inoqutikumavdlugo.  
 Ejaja — eja.  
 Kánunalaruarqórpog  
 amájaq — una  
 silatdlernimat tusarpalernermat.

Det er ikke Formen, men Indhold og Tanker, der gør denne Sang til et Dokument over primitiv Aand.

„Pilekvisten“ fortalte os, at vi ved Arviligjuaq vilde møde mange Mennesker, og for at blive i Stand til at gøre et længere Ophold iblandt dem købte vi en hel Del Hundefoder af ham, navnlig et stort Laksedepot og en Del Renner, som skulde findes nede ved den Flod, som løber ud i Bunden af Pelly Bay. For at faa fat paa alt dette Kød maatte vi først finde „den frostbidte“. Men det vilde ikke blive nogen let Sag, da han havde gemt sig langt fra den faste Slædevej. Vi fik Egnen meget nøje beskrevet og besluttede at opsøge ham. Baade Fader, Moder og Brødre forsikrede os ivrigt om, at vi intet ondt maatte vente os, blot vi gik ubevæbnede frem til hans Snehus. Men Opgaven var ikke saa lige til. For det første var det ikke saa let at finde en hvid Snehytte, der er gemt mellem Snedriver i et hvidt Landskab; for det andet er det ikke nogen behagelig Opgave, selv ubevæbnet at skulle møde en Morder, som man ved er bevæbnet baade med Bøsse og Harpun. Men vi vilde vove Forsøget.

Den 5. April fortsatte vi Rejsen efter en bevæget Afsked med „Pilekvisten“ og hans Familie. De sidste Ord, de raabte efter os, da vi kørte, lød saaledes:

„Gid vi alle maa rejse uden onde Aander i vort Følge!“ (Tamavta tornaqarata ingerdlasa.)

Vi følger nu Kysten over Cape Weynton, hvis eskimoiske Navn er Ujaragtait, til Cape Beaufort. Her forlader vi Committee Bay, der kaldes Akuli (Bugten, hvori de mange Elve løber ud), og sætter ind over Simpson Peninsula med Kurs paa Bunden af Pelly Bay. Føret er slet,

Ejaja — eja.  
 Kánunalaruarqórpoq  
 arnaminigdlo agdlarigtumik  
 Qaujumajumik nuningaitumik pamersartingigtoq  
 naleritigdlugingma  
 oqautigdlo pamersalerpagsuk pamejagigdlune.  
 Kánunalaruarqórpoq  
 tuvágsinanga nutarqiugdlarneq.  
 Manerqamilo — ima kingunermingné  
 qungiartiligjuuit autdlaleramik  
 tusúnájalune.  
 Itqarsinarmilango ukiutdlima ilānīma  
 nakungajugima qimagssalernerme  
 silaina — qána nilersulersimanérmit  
 terdiligidlaruma usornarpájárianga  
 tusaleránermé atsakinarluarsina.



Vi graver „Pilekvisten“s store Laksedepot ud af Sneen og overvældes af den Rigdom, vi pludselig er kommen i Besiddelse af. Mange Rovdyrspor fører til det, men store Sten har beskyttet det mod Ræv, Ulv og Jærv.

dyb Sne med en Skorpe, som Slæderne skærer tungt igennem. Denne Halvø kaldes af Eskimoerne for Saitoq, „den flade“, og den vældige, sne-dækte Slette virker ensformig som Indlandsis; kun ganske enkelte Steder kommer vi forbi mindre Gnejsfjælde, og af disse kan Umiujâq og Pinguarjuk ses fra Snehytte-Lejrene i Arviligjuaq.

Den 8. April naar vi omtrent Munden af den store og brede Elv, der løber ud i Pelly Bay, og bygger Snehus ved et stejlt Fjældpas, der kaldes Kitinguja.

Det voldte os intet Besvær at finde Laksene; de laa lige ved Siden af det Sted, hvor vi havde bygget Snehytten. Depotets Størrelse var os en stor Overraskelse; det viste sig, at vi for  $\frac{1}{2}$  kg The,  $\frac{1}{2}$  kg Sukker, 20 Stykker Pladetobak og en lille Lommekniv havde købt ca. 100 store Saltvandsørreder til en samlet Vægt af ca. 300 kg. Foruden disse Fisk skulde der i Handelen indgaa 2 Remmesæler og 4 Rener, som nærmere skulde blive os anvist af „den frostbidte“. Vi giver Hundene et kraftigt Foder af de lækre Laks og koger selv, hvad vi orker at spise, og tager derefter en grundig Søvn, før vi næste Morgen skal begive os ud paa Morderjagten. Den forsigtige „Pilekvist“ har raadet os til kun at være to, naar vi opsøger Sønnen; kommer vi alle, vil han opdage os paa Afstand og anse os for Fjender.

I fint Solskin kører jeg da ud paa det spændende Æventyr, ledsaget af Anarqaoq. Vi kommer helt ned over Flodens Delta, hvor mægtige



Vi fejrer Overfloden med en Festdag, hvor Dannebrog bredes ud over den hvide Snehytte, og de flinke Hunde faar Lov til hensynslest at forspise sig i den fede Fisk.

Lerskrænter har formet sig som Amfiteatre af mægtig Virkning i det flade Landskab. Herfra kører vi over store Sletter ind over Land, spejdende efter Fodspor i den hvide Nysne. Omsider faar Hundene Fært; i flyvende Galop gaar det hen over en Sø, en lille Snehytte bliver synlig ved Bredden, og i Løbet af nogle Minutter er vi fremme. Vi standser Hundene et lille Stykke fra Hytten, ivrige efter at faa overstaaet den Spænding, der naturligt knytter sig til dette første Møde. Men til vor Skuffelse ser vi friske Slædespor i Retning af Nord. „Den frostbidte“ har antagelig hørt vore Hunde den foregaaende Dag, thi Sporene viser, at han er flygtet sammen med sin Kone og Plejesøn omtrent ved den Tid, vi kom ned til Elven. Affodringen af to Hundespannd gaar jo desværre ikke lydløst af. Vi undersøger den forladte Snehytte og opdager, at Flygtningene kun har taget det allernødvendigste med sig, endog den kostbare Spækpose med Tran til Lamperne er efterladt. De synes at have opholdt sig længe ved denne Lejr; bag ved Snehuset finder vi store Sneblokke af den Slags, som Eskimoerne bruger til Skiveskydning med Bue og Pil. Anarqaoq finder inde paa Briksen en gammel Bue og nogle Pile og giver sig straks til at demonstrere, hvorledes „den frostbidte“ kan have øvet sig. De mange Fodspor, der fører frem og tilbage til Maalet, viser os, at den Mand, vi søger, ikke har forsømt Lejligheden til at træne sit Øje og sin Arm. Men vi har ingen Tid at spille, og da den første Skuffelse har sat sig, slaar vi Hundene ind paa det friske Spor



og sætter efter de flygtende, der ikke kan være langt borte. Sporet fører os snart ned paa Havisen, og da vi har kørt et Stykke, faar vi Øje paa to sorte Prikker langt forude, der tegner sig som Ravne paa en Isskosse. Vi kommer nærmere og ser, at det er to Mænd, der forlængst har faaet Øje paa os. Nu og da springer de ned fra deres Stade og løber frem og tilbage mellem det og Snehytten, som vi ogsaa kan skimte. Stemningen synes at være nervøs. Anarqaoq trækker vore store Sneknive frem fra Hylstrene og stikker dem ind i Slædelæset, saa han hurtigt kan faa fat paa dem. Da jeg ler ad hans Forsigtighed, siger han:

„Bedre at være forberedt. „Den frostbidte“ er en Mand, et rigtigt Mandfolk, og hvis han faar den Tro, at vi er udsendt af Politiet for at lede efter ham, vil han angribe os for at komme os i Forkøbet.“

Hundene, som for anden Gang i Dag har Fært og øjensynlig ikke vil skuffes, strækker nu ud af alle Kræfter. Vi haler hurtigt ind paa de to Mænd, og da vi er en Kilometers Vej borte, kommer den ene af dem løbende imod os.

„Det er Plejesønnen,“ siger Anarqaoq; „den frostbidte“ vil antagelig se, hvilken Behandling han faar, og sender ham ud som Parlamentær.“

Med den Fart, vi havde paa, var der imidlertid ikke Tale om nogen Parlatering; Hundene vilde ikke standse, og det lykkedes mig netop at faa sagtnet Farten saa meget, at jeg kunde springe hen til den unge Mand og bede ham om blot at sætte sig op paa Slæden, for at vi hurtigst muligt kunde naa frem. Det lykkedes os lige akkurat at kaste os paa Slæderne, da Hundene under utaalmodige Hyl atter springer fremover, og et Øjeblik efter er vi fremme ved Snehytten, hvor „den frostbidte“ stadig staar Vagt paa Toppen af en høj Isskosse. Saa snart Hundene standser, gaar jeg leende hen til ham og tiltaler ham med de selv samme Ord, hvormed hans Fader nogle Dage i Forvejen havde hilst mig:

„Vi er kun ganske almindelige Mennesker, der ikke tænker paa noget ondt.“

„Den frostbidte“ svarer med den samme Hilsen og føler sig aabentbart overrasket over den formløse Maade, hvorpaa vi gør vor Entré paa den Scene, hvor han indtil for faa Sekunder tilbage maaske havde tænkt at kæmpe for sin Frihed og sit Liv. Han udstøder et højt Raab af Glæde, og næsten samtidig kommer hans Kone ud fra Snehytten og blander sine Glædesraab med vore.

Jeg fortæller „den frostbidte“, at jeg netop har mødt hans Fader og Brødre, og at det er dem, der har vist mig op til hans Skjulested. Den voldsomme Spænding, han har været i, udløser sig nu i en ganske overstadig, næsten pjanket Glæde, og da han har faaet Rede paa, hvem jeg

er og hvad jeg vil, byder han os straks ind i sit Hus og beværter os overdaadigt. Tørret Renkød og Talg sættes frem, og medens vi tænder Primus for at lave The, koger Konen, hvis Navn er Talitsoq, „den armløse“, Laks over deres Spæklampe.

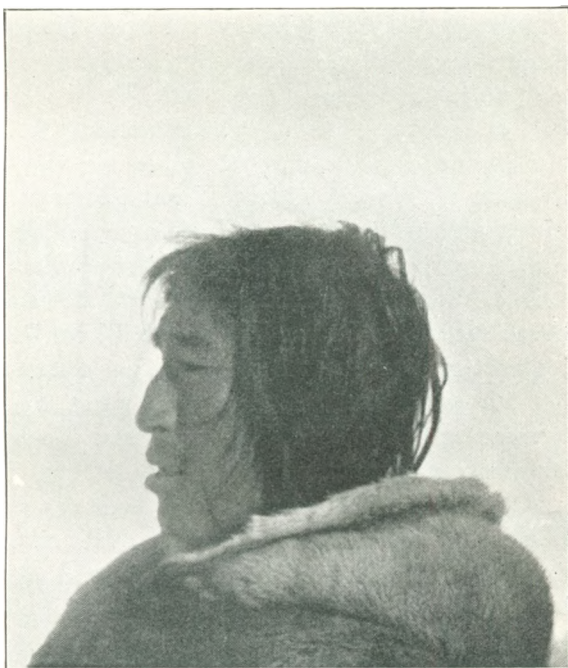
Det varer noget, før vor Vært bliver helt naturlig; en Tid er han helt stakaandet af Bevægelse, men da vi har talt sammen en Stund, og han forstaar, at jeg fra hans Forældre ved alt om ham, foretrækker han øjensynlig straks at sætte mig ind i den Sag, som er Skyld i, at han helst holder sig langt fra Mennesker. Jeg har ikke været en Time i hans Snehytte, før han uopfordret fortæller mig følgende:

„Du har hørt af andre, hvorfor jeg lever for mig selv; nu vil jeg hellere selv fortælle dig alt.

For et Par Aar siden levede jeg ikke langt fra Repulse Bay for at drive Jagt paa Ren og Sæl og paa

samme Tid være nær ved de Steder, hvor man kunde købe Bøsse og Ammunition fra hvide Mænd.

I det nye Land havde jeg en Jagtkammerat, som jeg ofte kappedes med. Vi var lige hurtige, lige dygtige til Jagt, men han var den stærkeste. Vi var altid alene, naar vi øvede os i vore Idrætter, og min Kammerat, som ikke var saa udholdende i Løb, lod mig ved enhver Lejlighed vide, at han ikke var bange for mig. Saa hændte det en Dag, at han for at vise mig sin Overlegenhed smurte mig ind i sit Skarn, og det var en Fornærmelse, jeg ikke kunde glemme. Naar en Mand gør det i vort Land, betyder denne Haan, at han har Lyst til at slaa en ihjel. Den Behandling, jeg havde faaet, pinte mig saa meget, at jeg ikke kunde fortælle den til nogen. Der kom Had op i mig, og hver Gang jeg traf min gamle



Igsivalitaq, „den frostbide“, der levede som fredløs i Fjældene ved Arviligjuaq.

Kammerat paa Renjagt, var det, som om jeg væmmedes ved mig selv; der kom Tanker op i mig, jeg ikke kunde beherske, og saa en Dag, vi var alene sammen oppe i Fjældene, skød jeg ham.

Det er det hele, og andet har jeg ikke at fortælle. Den Mand, jeg dræbte, var gift, og efter vort Lands Skikke kunde jeg gifte mig med hans Kone, men det gjorde jeg ikke. Taparte, som jeg hører, du har med, tog hende til Kone.

Hvis der nu ikke havde været hvide Mænd i vort Land, skulde den dræbte Mands Slægt hævne sig paa mig, og det var jeg ikke bange for; men nu fortalte man mig, at hvide Mænd vilde komme op fra Chesterfield og hente mig for at straffe mig efter hvid Mands Skik. Hvide Mænd var Herrer i vort Land, og de vilde føre mig hjem til deres eget Land, hvor alt vilde være vildt og fremmed for mig. Saa blev jeg angst og vendte tilbage til mit gamle Land og opholder mig nu i Fjældegne, hvor tidligere aldrig nogen hvid Mand har været.

Da I kom før, troede jeg, I hørte til de hvide Mænd, som Aivilikerne kalder for Police. Jeg troede, I kom for at hente mig, og skulde jeg bortføres mod min Vilje, vilde jeg hellere dø; derfor havde jeg slebet alle mine Vaaben for at være parat, og du ser, at min Fil ligger fremme endnu. I Stedet for kom I som Venner, og du forstaar, at saa længe du er sammen med os, er alt det, som tilhører mig, ogsaa dit.“

Denne Beretning viser de Vanskeligheder, der er at overvinde, naar en fremmed Kultur uden Forberedelse skal paaføres et primitivt Folk. Jeg drøftede Tilfældet meget indgaaende med „den frostbidte“ og raadede ham navnlig fra at flygte for Mounted Police eller at forsøge nogen Modstand, om de skulde overraske ham; thi efter min Mening kunde han ikke straffes efter Skikke og Vedtægter, som han ikke kendte noget til. Dog forklarede jeg ham, saa godt det lod sig gøre, det berømte Bud om, at du skal ikke ihjelslaa; Mennesker skulde være forsonlige og omgængelige og ikke gøre hinanden noget ondt. Men Virkningen af mine Ord svækkedes i nogen Grad, fordi han over Repulse Bay havde hørt en Handelsmands Beretninger om Verdenskrigen.

— — —  
Dagen efter flyttede vi vort Gods fra Laksedepotet ned til „den frostbidte“s Snehytte, og efter at vi havde suppleret vort Hundefoder yderligere med Rener og Remmesæler fra „Pilekvisten“s Depoter, kørte vi ud til en Snehyttelejr af Arviligjuarmiut, som vi fandt et Stykke ude i Fjorden.

Arviligjuarmiut er knyttet til Netsilikernes Stammegruppe ved Slægtskab og Indgifte, men isolerer sig dog fra disse, for saa vidt som de altid



„Den Irosbidte“ træner Øje og Arm ved at skyde til Maals med Bue og Pil.

foretrækker at have Land mellem Lord Mayors Bay og Committee Bay. De talte denne Vinter ikke mere end 54 Mænd, Kvinder og Børn, der boede fordelt paa tre Bopladser, to paa Isen i selve Pelly Bay og en tredie paa Simpson Peninsulas Vestkyst.

Arviligjuaq, „de store Hvalers Land“, er en Betegnelse, der bruges om hele Pelly Bay-Omraadet og har sin Oprindelse fra nogle Fjældformationer, der set paa Afstand tegner sig som Hvaler i Vandskorpen. Hvaler kommer, saa vidt jeg kunde faa oplyst, aldrig til disse Egne.

Fangstforholdene i hele Distriktet synes overordentlig gunstige, og Arviligjuarmiut fortalte mig med Stolthed, at de ikke kendte til Nød og Trangstider, saaledes som Netsilingmiut vest for Boothia Isthmus. Dette skyldtes, at Jagten Aaret igennem var jævnt fordelt mellem Renner, Moskusokser, Sæler og Ørred; slog et Erhverv fejl, havde man altid et andet at falde tilbage paa.

Man kunde vælge mellem følgende Sommerpladser: Kuggup Tima, Oplandet omkring den store Elv i Bunden af Fjorden, Saitoq eller Simpson Peninsula og Sini, der er Navnet paa Vestkysten af Fjorden i Nærheden af Beecher River. Alle disse Steder blev der drevet Renjagt med Bue og Pil, helst inde mellem Oplandets Gnejsfjælde, hvor man overalt havde god Dækning for Dyreflokkene. Jagten var ikke paa nogen Maade organiseret, fordi her ingen Svømmesteder fandtes, hvortil Dyrene kunde drives, ligesom man heller ikke kendte til at drive Rennerne imod bestemte Stenskjul, hvor Bueskytterne kunde ligge og vente. Dog kendte

man denne Jagtmetode af Omtale fra Kitdlinermiut, Stammerne langt mod Vest paa Victoria Land og Queen Mauds Kyster ved Fastlandet. Saa længe der fandtes Sne paa Landet, var det meget vanskeligt at jage Dyrene uden Skydevaaben, da man maatte dem paa ganske nært Hold, 10 til 20 m, for at kunne dræbe dem med Pil. I enkelte Fjældegne plejede Renerne at følge ganske bestemte Stier, og her kunde man saa ligge Dage og Nætter og vente, indtil de kom forbi. Dette foregik i den Tid, hvor Renerne var fede og hvor deres Pels var velegnet til Vinterdragt. Det var meget sjældent, at man fik mere, end man netop skulde bruge, fordi de Jægere, der havde været saa heldige at fange mere, end de selv behøvede, plejede at hjælpe de mindre heldige Kammerater.

Foruden de her nævnte Sommerpladser kunde man ogsaa søge ned til Egnen paa Vestsiden af Lord Mayors Bay, der kaldes Itsuartorvik paa Grund af en særlig Fangstmetode, der anvendtes paa Sæler om Foraaret. Her fandtes ved Boothia Isthmus gunstige Svømmesteder for Rener, og navnlig var Sarfaq, et smalt Sund, et berømt Svømme-sted om Efteraaret. De Folk, der holdt til i disse nordvestlige Egne af Stammens Fangstomraader, kaldes for Kitâmiut.

Det Sted, man valgte sig som Sommerplads, blev bestemmende for hele Aaret; thi man var sjældent i Stand til at rejse større Strækninger, naar Landet var snebart, selv om Hundene anvendtes som Pakdyr. Her fik man da ogsaa i den gode Fangsttid de Depoter, der skulde sikre Vinteren. Man søgte altid saa vidt muligt at lægge Hovedlejren i Nærheden af en af de mange fiskerige Elve. Ørrederne var altid flest og fedest hen paa Efteraaret, i Begyndelsen af September, netop paa den Tid, hvor det begyndte at fryse, og de Depoter, man kunde lægge op, holdt sig derfor friske hele Vinteren. De Fisk, der fangedes om Sommeren, tørrede man og kaldte Pipsit. Man kendte Fiskekroge med Snører af flettede Sener, men brugte næsten udelukkende Lyster i Elvenes Snævringer eller i særlige „Fiskegaard“, hvor man kunde drive Stimerne ind ved at spærre for Elvens Løb med Stendæmninger. Saa fremt Renjagt og Ørredfiskeriet havde været gunstigt, tilbragte man hele Mørketiden ved Depoterne og fik i Ro og Mag alle Renskind beredt og Vinterklæderne syet og foretog sig intet ud over at spise, sove og holde Sangfester, i den Tid den strenge Tabu hvilede over Kvinderne paa Grund af det vigtige Syarbejde. Sælfangsten tog da aldrig sin Begyndelse før et Stykke ind i Marts Maaned. Manglede man Spæk, kunde dog Isfangsten begynde allerede i November Maaned. Men som Regel havde man Spæk i Sælskinsposer til de første Vintermaaneder.



Hver Morgen tidlig brød alle Mænd op fra Snehyttelejren for at drive Aandehulsfanst.

Arviligjuarmiut, hvis Land ligger helt uden for den hvide Mands Rejseveje, har fra første Begyndelse lagt alt an paa at klare sig selv med det Materiale, deres karrige Land kunde byde dem, til Værktøj og Vaaben. Som Flenseknive anvendtes en hvidgul Flintesten, der kaldes Haviorarnat. Den brugtes ogsaa til Uloer, Kvindernes særlige Knive. Ild tændtes med Ildsten, „Ingnerit“ eller Svovlkis, der fandtes nær Havet ved Arfertutsiaq vest for Lord Mayors Bay. Man slog Gnistere, der faldt ned paa Kæruld eller Mos, som var særlig præpareret i Spæk, saa at det let kunde fænge. Haviorarnat maatte hentes helt nede fra Egnene omkring Backs River.

Vægsten, hvoraf man lavede Lamper og Gryder, fandtes inde i Landet syd for Pelly Bay, ikke langt fra den store Elvs Opland.

Det, man led mest under, var Træmangelen. Paa Grund af den vældige Drivis, der altid ligger ude i Boothia Gulf, naaede Flydetræ aldrig ind i Fjorden; man maatte hente det helt nede fra Ugjuliks Kyster vest for Adelaide Peninsula. Men de fleste lærte at klare sig ogsaa uden Træ; man forfærdigede lange, slanke Harpunskafter af Horn, der rettedes ud i varmt Vand og øgedes sammen Stump for Stump, indtil de fik den passende Længde. Paa samme Maade lavede man sig Teltstænger, hvoraf man kun anvendte en til hver Telt.

Da baade Jern og Flint var sjældne Ting, lærte man ogsaa at lave Harpunspidser af Bjørnens haarde Skinneben.



Hvil paa en Bække. Typisk Fjældlandskab fra Rae Isthmus.

Naar Sommeren var gaet og man ikke længere havde Anvendelse for Telt, lavede man Slædemeder heraf. Det foregik paa den Maade, at man lagde Teltskind ud i en Sø, og naar det var gennemblødt, lagde man det mangedobbelt sammen og lod det fryse i Form af en Slædemede. Paa samme Maade anvendtes ogsaa Moskusokseskind. Disse Meder af frosne Skind forstærkede man yderligere ved at lægge Ørreder eller skært Kød ind mellem Folderne og lade det hele fryse sammen. Om Foraaret, naar det faldt ind med mildt Vejr og Slæderne tøde op og faldt fra hinanden, fodrede man saa Hundene med Teltskindene og spiste selv Indmaden. Selve Skoningen paa disse Slæder lavedes som sædvanlig af Tørvedejg og Is. Tværtræerne var af sammenbundne Renhorn. Jeg havde Lejlighed til at se en Del af disse originale Slæder i Brug og konstaterede, at der i alt Fald i den kolde Vintertid med Lethed transporteredes flere Hundrede Kilo paa dem. De anvendtes April Maaned ud. Naar det begyndte at knibe i Maj, lavede man sig en anden Slags Slæder af Bjørneskind eller Remmesælsskind. Hele Slæden blev da med sit Læs en mægtig Byldt, der holdtes sammen med Remme; Haarene, der var yderst, gled overordentlig let hen over Tøsneen. Sneen er som Regel blød, saa snart Solen begynder at varme, og Haarene holdt derfor med Lethed Foraaret ud.

Noget andet, som det ogsaa kneb med, før man kunde skaffe sig



Gennem Fjældpassagens Stendysser maatte vi brede Renskind og Sovepuder ud over Stenene for at skaane Medernes letløbende, men skøre Isskoninger.

Jern, var Synaale; disse flækkede man ud af de haarde Vingebe af en Fugl. Til Renskindsklæder maatte de være fine og tynde, til de tykke Saaler, der skulde sys paa de vandtætte Sælskindsstøvler, maatte de for at kunne stikke gennem det tykke, haarde Skind nok saa meget have Karakter af en Pren som af en Synaal. Saa maatte man have tyk Traad og flettede dertil paa kunstfærdig Maade Rensener, der til og med havde den udmærkede Egenskab, naar de var flettede, at Stingene af sig selv strammede sig sammen, saa snart Støvlerne blev vaade.

Saaledes forstod man med beundringsværdig Snilde at hjælpe sig ud af alle Vanskeligheder; men de dygtigste Jægere, der kunde samle sig store Depoter af Kød, holdt dog alligevel af at foretage lange Rejser for at tiltuske sig de Kostbarheder, de trods alt attraaede. Der var oprindelig to Handelsveje, der førte dem i Forbindelse med fjerntboende Stammer, fra hvem de, naar det endelig skulde være, kunde skaffe sig Jern og Træ. Den ene Vej gik over Rae-Tangen helt ned til Chesterfield, hvor man, før de nyere Handelsstationer oprettedes, tiltuskede sig Knive fra Folk, der havde været i Churchill. Den anden Handelsvej gik over Backs River til Saningajoq, Oplandet mellem Baker Lake og Lake Garry, og herfra til Akilineq, de berømte Fjælde ved



Thelon River, hvor Eskimoer fra den arktiske Kyst i gamle Dage holdt store Handelsstævner med Rensdyreskimoerne. Herfra skaffede man sig navnlig Træ.

Det var haardføre Folk, som ikke betænkte sig paa at lægge ud paa lange Slæderejser, der kunde tage Aar, blot for at skaffe sig en Luksus, som de ellers saa udmærket kunde undvære; men til Gengæld stod der ogsaa Glans om den Mand, der ejede en Kniv og en Træslæde, og den Kvinde, der kunde sy hans Klæder med en Synaal af Jern eller Staal, var misundt af alle sine Medsøstre.

Men saa hændte det i Aaret 1829, at et stort Skib sent paa Efteraaret pludselig viste sig i Lord Mayors Bay og gik i Havn for Vinteren ikke langt fra Bopladsen Sarfaq. Det var Englænderen John Ross' Polarekspedition, og hans Overvintring her inde i Arviligjuarmiuts Norddistrikt skulde faa den allerstørste Betydning for disse Menneskers Redskabskultur; thi endnu den Dag i Dag hentes der Jern fra Ekspeditionens Vinterhavn, hvis eskimoiske Navn er Qilanårtut eller „de glade Forventningers Strand“.

Det er en almindelig Opfattelse, at Vragene fra Franklin-Ekspeditionen har spillet en betydelig Rolle for Nordvest-Passagens Eskimoer og navnlig for lange Tider afhjulpet deres Mangel paa Træ og Jern. Jeg har ingen Steder fundet, at dette var Tilfældet; derimod har jeg konstateret, at Eskimoer lige fra Committee Bay til Backs River, fra King Williams Land og til Kent Peninsula har haft Redskaber, der kunde føres tilbage til John Ross' Ekspedition. Folkene omkring Pelly Bay havde endnu mange Erindringer om denne Ekspedition, og den nøgterne Maade, hvorpaa de fortalte om disse snart hundreedaarige Oplevelser, er et godt Vidnesbyrd om, hvor paalidelige Eskimoerne kan være som Meddelere, naar blot de har at gøre med Folk, der kan forstaa dem. Det er ikke ualmindeligt, at Rejsende hævder, at man kan faa en Eskimo til at sige, omtrent hvad det skal være. Disse ganske uberetigede Beskyldninger dementeres virkningsfuldt gennem Arviligjuarmiuts Fortællinger om deres Berøring med hvide Mænd.

De fortæller, at John Ross' Skib først blev set tidligt paa Vinteren af en Mand ved Navn Avdlilugtoq, der var ude paa Sælfangst. Da han fik Øje paa det store Skib, der laa som et Skær midt ude i en lille Bugt, nærmede han sig først nysgerrigt for at se, hvad det vel kunde være, som han aldrig før havde lagt Mærke til. Men da han fik Øje paa Skibets høje Master, troede han, det var en stor Aand, og flygtede. Aftenen og Natten igennem lagde Mændene Raad op om, hvad de skulde gøre; men da de var bange for, at den store Aand skulde ødelægge

dem, hvis de ikke kom den i Forkøbet, begav de sig af Sted næste Dag, bevæbnede med Harpuner og Buer for at angribe den. Nu opdagede de, at der gik Menneskeskikkelser omkring den, og de gemte sig bag et Stykke Is for nærmere at undersøge, hvad Slags Mennesker det kunde være. De hvide Mænd havde imidlertid ogsaa set dem, og da de gik ud imod dem, traadte de frem fra deres Skjul for at vise, at de ikke var bange. Straks lagde de hvide Mænd deres Vaaben ned paa Isen, og selv gjorde de det samme; Mødet forløb hjerteligt, baade med Omfavnelser og Forsikringer om Venskab, skønt man ikke kunde forstaa hinanden. Man havde vel hørt Tale om hvide Mænd, men det var første Gang, der nogensinde var kommen nogen op til deres eget Land. De fik siden kostbare Gaver — alt det, de aldrig havde kunne skaffe sig selv — og de kom ofte sammen med dem og kappedes om at ledsage dem paa Rejser og hjælpe dem til Rette i det Land, som de kendte ud og ind. Man husker endnu Navnene paa dem, som oftest fulgte med de hvide Mænd; der var Iggiarårsuk, Agdlilugtoq, Niungitsoq og Ingnagsanajuk.

Efter de første Overvintringer kom Skibet i Besæt i Isen og sank siden i Itsuartorvik (Lord Mayors Bay); i Baade reddedes Skibets „Indmad“ til Qilanårtut, og da de fremmede igen rejste bort, efterlod de en Mængde Træ, Jern, Søm, Ankerkæder, Tøndebaand og andre Kostbarheder, som man endnu den Dag i Dag anvender til Knive, Pilespidser, Harpunspidser, Lakselyster, Renspyd og Kroge. Senere drev ogsaa en Mast i Land, og heraf lavede man Slæder, Kajaker og Harpuner. Man parterede Masten ved at lave Save af Tøndebaand; det tog ganske vist Sommer og Efteraar, men man havde Tiden for sig.

Ogsaa om Franklin-Ekspeditionen, der omkom langt fra deres egne Jagtmarker, har man interessante Erindringer. Herom fortæller en gammel Mand ved Navn Iggiarårjuk, „den lille Strube“: „Min Fader, Man-gaq, var sammen med Terqatsaq og Qavdlut paa Sælfangst paa Vestsiden af King Williams Land, da de hørte Raab og opdagede tre hvide Mænd, der stod inde paa Land og vinkede til dem. Det var om Foraaret; der var allerede aabent Vand langs med Land, og man kunde ikke komme ind til dem, før det blev Lavvande. De hvide Mænd var meget magre, havde indfaldne Kinder og saa syge ud; de gik i hvide Mænds Klæder, havde ingen Hunde og rejste med Trækslæder. De købte Sælkød og Spæk og betalte med en Kniv. Der var stor gensidig Glæde over denne Handel, og de hvide Mænd kogte straks Kødet ved Spækket og spiste det. Siden fulgte de fremmede med til Faders Teltplads og blev her Natten over, før de atter vendte tilbage til deres eget lille Telt, der ikke var af Dyreskind, men var hvidt som Sne. Der var dengang allerede Re-

ner paa King Williams Land, men de fremmede syntes kun at jage Fuglevildt. Navnlig var der mange Ederfugle og Ryper; Jorden var endnu ikke levende, og Svanerne var ikke kommen til Landet. Fader og hans Bopladsfæller vilde gerne hjælpe de hvide Mænd, men kunde ikke forstaa dem; de søgte at forklare sig ved Tegn og fik ogsaa paa denne Maade en Del at vide. De havde engang været mange, nu var de kun faa, og deres Skib havde de forladt ude i Isen; de pegede mod Syd, og man forstod, at de vilde hjem over Land. Man traf dem ikke oftere, og ingen ved, hvor de blev af.“

For at give sin Beretning et yderligere Skær af Paalidelighed nævner Iggiarârjuk Navnene paa alle fra Teltlejren, som traf dem: Mangak (Drillepind) og hans Kone Qerneq (sort), Terqatsaq (den for Vinden flyvende) og hans Kone Ukaliaq (Harekilling), Qavdlut (Vandøse) og hans Kone Ihuana (Spids), Ukuarârsuk (lille Sneblok at lukke Husindgang med) og hans Kone Putulik (Hul), Panatôq (Langkniv) og hans Kone Equvautsoq (skæv).

Af andre hvide Mænd, der har været inden for deres Omraade, husker de John Rae's Besøg 1847. Han er set ved Øen Qorvigjuaq i Pelly Bay af Huluni (Vinge), Iggiarârсуks Kones Fader. Samværet var kun kort, Rae havde travlt, og de kunde ikke tale med ham. Det var, dengang Rae var ude paa sin første Kortlægnings-Ekspedition fra Gibson Cove i Repulse Bay, hvortil han var kommen i Baad fra York Factory. Rae's næste Besøg, da han var ude for at høre Nyt om Franklin-Ekspeditionen i 1854 huskes ogsaa, og det skønt han dengang kun lige passerede Fjorden. Ganske paa samme Maade omtales Hall's Besøg i 1864, og til Vitterlighed anføres ikke blot Navnene paa hans eskimoiske Led-sagere fra Repulse Bay, men ogsaa Navnene paa de Mænd, der traf ham ved Pelly Bay, nemlig Qarvik (Jærv), Taleritsoq (stærk Arm) og Anat-dlaq (Afføring).

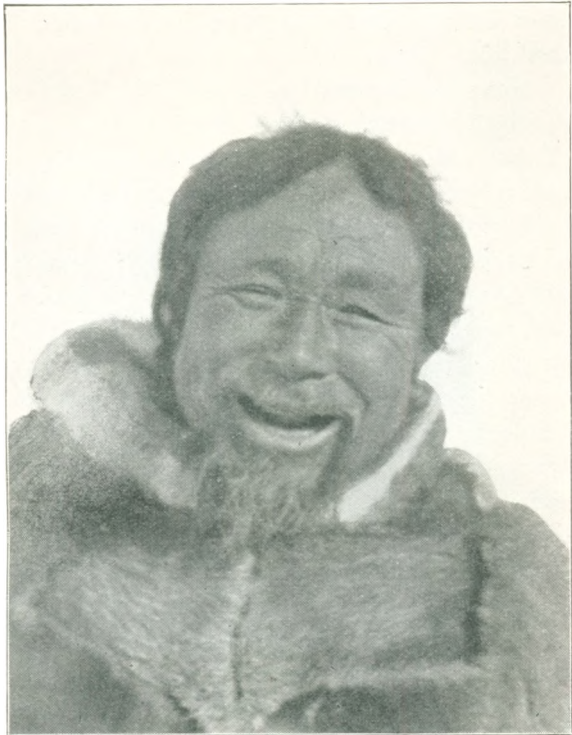
Og saa er der endelig Schwatkas Oversomring paa King Williams Land 1879, hvor man ogsaa husker Navnene paa hans Ledsagere fra Chesterfield og endog kan angive Pingorsaq paa Vestsiden af King Williams Land som det Sted, hvor Ekspeditionen skød de fleste Rensdyr.

Jeg skal indrømme, at der ikke er noget særlig spændende ved disse Erindringer, men netop derfor bliver de et godt Bevis for Eskimoernes Hukommelse og Troværdighed. Disse Sammentræf med hvide Mænd har været ganske en passant, og der har ikke været Tid til, at de kunde lære de Mennesker, de her omtaler, nærmere at kende; men ikke desto mindre bevarer de endnu saa mange, mange Aar efter Traditionerne om Oplevelsen med en tør og nøgtern Paalidelighed. Slaar man efter i de

respektive Ekspeditionsberetninger, vil man finde de gamle mundtlige Traditioner i den nydeligste Overensstemmelse med Bøgerne.

Opholdet i Pelly Bay kunde kun blive af kort Varighed af Hensyn til Vestrejsen, men i Dagene fra den 13. til den 23. April fik jeg ogsaa naaet, hvad jeg vilde.

Befolkningens sparsomme Forbindelse med hvide Mænd var Skyld i, at de endnu havde overordentlig mange interessante etnografiske Mærkværdigheder, der erhvervedes til vore Samlinger. Jeg fik ogsaa et tilfredsstillende Indblik i deres materielle og aandelige Kultur, og da den Dag kom, hvor vi maatte tage Afsked, var det med en Følelse af, at endnu en lille Haandfuld af Jordens Beboere var bleven levende for mig. Den sidste Dag



fejredes med forskellige Sportslege, hvor-

Iggjararsuk, „den lille Strube“, der fortalte om de sidste overlevende fra Franklin-Ekspeditionen.

iblandt navnlig Bueskydning efter Snefigurer, udskaarne i Mænds og Kvinders Skikkelse, var overordentlig virkningsfuld. Jeg gjorde her den Erfaring, at Pilen vel falder med dødelig Kraft paa en Afstand af 100 m og mere endda, men at Skudsikkerheden til Gengæld var meget ringe paa denne Afstand. Virkelig Træffeevne vist kun paa 20 til 30 m. De fleste af Mændene havde jo ogsaa Skydcvaaben, hvilket selvfølgelig slapper Træningen i Bueskydning. Men alle de Moskusoksejagter, der sidste Efteraar havde fundet Sted ved Lake Simpson med et Udbytte paa tyve og tredive Dyr, var dog bleven drevet med Bue og Pil.

Aftenen fik en meget bevæget Afslutning, idet jeg fik Besøg af en Mand ved Navn Uvdloriasugsuk, eller „den store Stjerne“, der kom fra

sin Lejr en Dagsrejse mod Nordvest. Han var en stor, bredskuldret Mand med et langt, sort Skæg, der gav ham et eget vildt Udseende. Hans Stemme var dyb som Brummen, og naar han talte, udtrykte han sig saa langsomt, at hvert lille Ord faldt med stor Vægt. Han viste sig at være en ualmindelig vederhæftig Mand, der ogsaa blandt sine Landsmænd havde det bedste Ry, og dog havde han sidste Vinter skudt sin egen Broder. Det var netop i den Anledning, han ønskede at tale med mig.

Hans Landsmænd, forklarede han, havde ofte Tilbøjelighed til at faa daarlig Samvittighed, saa snart de traf hvide Mænd; men han hørte ikke til disse Mennesker, og havde han end den dybeste Respekt for den hvide Mand, saa saas denne dog saa sjældent her i Landet, at det var nødvendigt at leve Livet efter Landets Skik og Brug. Han havde haft en Broder, Arnartâq (den nye Kvinde), som havde et vanskeligt og heftigt Sind. For et Aar siden havde han dræbt en Bopladsfælle i Hidsighed, uden at der ellers havde været Fjendskab imellem dem. Naar han fik sine Vredesanfald, truede han alle, der kom ham nær, og han havde ogsaa flere Gange stukket sin Kone med en Kniv, uden dog at saare hende dødeligt. En saadan Mand var farlig for sine Omgivelser, og Folk havde besluttet, at han skulde dø. Det var en Bopladsbeslutning, hvortil yderligere var knyttet den Ejendommelighed, at Folk ansaa det for naturligt, at det blev Broderen, der var den ældste i Slægten, som eksekverede Dødsdommen. Det var faldet „den store Stjerne“ meget svært at gøre dette, men han havde ligesom de andre anset det for sin Pligt; og en Dag var han saa gaaet ind til sin Broder og havde forklaret ham, hvad der var bleven besluttet, og havde bedt ham om at vælge mellem Kniv, Sælskindsrem eller Bøsse. Broderen havde valgt at dø for en Kugle og var saa bleven skudt, uden at røre sig af Stedet eller vise Tegn paa Frygt. Dette var, hvad han ønskede at meddele mig. Jeg takkede ham for den Tillid, han havde vist mig, og maatte indrømme ham, at der næppe under de Forhold ved en Boplads, hvor gensidig Sikkerhed maatte være den første Forudsætning for alt Samliv, kunde handles anderledes, end han havde gjort.

Vi havde tilbragt et Par Timer med Drøftelse af de mange Problemer, der kan melde sig, naar man skal leve Eskimoens Liv i Frihed under eget Ansvar, da vi blev afbrudt paa en Maade, vi mindst af alt havde ventet. Det var min Ven, Aandemaneren og Aandetegneren Anarqaoq, der kom ind for at bede mig hjælpe sig med at fri til den dræbte Mands Enke, der endnu var ugift. Han tilføjede betydningsfuldt, at han selv to Gange havde forsøgt paa at bejle, men var bleven afvist. Efter Samraad

med „den store Stjerne“ tog jeg Sagen op med den knibske Kvinde, der havde det kokette Navn „det store Skød“. Det var ikke første Gang, jeg havde et saadant Hverv blandt Eskimoer, saa det faldt mig ikke vanskeligt at tage haandfast paa Sagen. Jeg forklarede Kvinden, at hun ikke længere var ganske ung, og at hun derfor havde Forpligtelser over for sin lille Dreng, der var hendes Øjsten. Anarqaoq var en ung Mand,

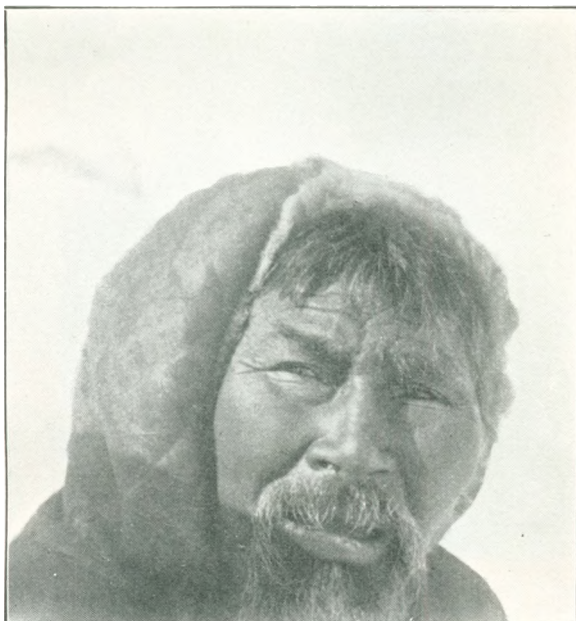
der vilde faa en Bøse udleveret, saa snart han havde afsluttet sin Rejse sammen med Helge Bangsted, og det var Forhold, der nok var værd at tage i Betragtning. Hendes Familie var absolut for Giftermaalet, og da jeg ansaa det for den bedste Politik ikke at være alt for forlegen, raadede jeg den ivrige Frier til at beherske sig en Smule, indtil Sagen var gaaet i Orden. Virkningen af vor Taktik udeblev heller ikke; sent om

Aftenen fik Anarqaoq Besøg i sin Snehytte, og dermed var Ægteskabet beseglet.

Næste Morgen brød vi op i forskellige Retninger.

„Den frostbidte“, som havde været sammen med os hele Tiden, rejste sammen med sin Kone og Plejesønnen ind til Fjældene syd for Beecher River. Skønt Sælfangsten netop nu gik strygende, befandt han sig øjensynlig ikke vel paa Alfarvej. Ingen vidste, hvor han vilde slaa sig ned. Det sidste, han fortalte os, var, at han agtede at drive Snarefangst paa Murmeldyr, der netop nu, da Solen begyndte at varme, kom ud af deres Vinterhi ved Flodernes Brinker.

Helge Bangsted rejste tilbage til Danskeøen, hvorfra han i Sommerens Løb skulde foretage arkæologiske Udgravninger paa Vansittart Island. Saa snart Vinteren byggede Vej over Fjorde og Floder, skulde han



Uvdloriasugsuk, „den store Stjerne“, der maatte dræbe sin Broder efter en Bopladsbeslutning.



Helge Bangsted ved Afskeden.

fragte de sidste Samlinger til Skibshavn i Repulse Bay og køre over Chesterfield til Rensdyrskimoerne omkring Baker Lake for at supplere vore Samlinger fra disse vigtige Egne.

Aprilsolen legede i Snedriverne over Pelly Bay, da vi gav hinanden det sidste Haandtryk. I et Aar havde vi delt et bevæget Rejselivs Spænding med hinanden og var bleven Venner. Jeg vidste, at han helst vilde have været med paa den store Vestrejse, og at det ikke havde været let for ham at bøje sig for den Pligt, der nu kaldte ham i modsat Retning.

Jeg smed mig paa Slæden for at følge Hundene, der ikke vilde vente længere, men idet jeg endnu en Gang vendte mig om for at vinke, blev jeg med eet saa varm om Hjertet. Gode Ønsker slog sammen om vore Veje, og jeg oplevede noget, jeg aldrig skal glemme. Midt i den vilde Fart var der noget inde i mig, der blev stille og sagde Tak for godt Kammeratskab.

Glem aldrig Tiden, der gik, for den, der kommer!



Bueskytte fra den magnetiske Nordpol.

## XXV

### AMULETJAGT VED DEN MAGNETISKE NORDPOL

En Dag, medens jeg ligger i Pelly Bay øst for Boothia-Tangen, kommer to Mennesker løbende ud af Snestormen og staar pludselig foran Snehytten.

Det virkede som en nøgen Mand, der banker paa vor Dør. De var uden Slæder og Hunde og havde kun deres store Sneknive i Haanden. Det var fuldkommen abnormt, da deres Dragter fortalte, at de kom langvejs fra.

De krøb ind og blev tøet op i Snehytten, og da de var bleven forsvarelig bispist, løstes Tungerne. Det var to Brødre fra den magnetiske Nordpol, der var ude med et Læs Ræveskind, som de ønskede at sælge for et Par gamle Bøsser til Folkene ved Pelly Bay, der igen stod i Handelsforbindelse med Repulse Bay. Den yngste af Brødrene skulde fortsætte Rejsen, mens den ældste ved Navn Qaqortingneq, „den hvide“, skulde hjem med det samme. Han havde derfor foreløbig efterladt sine to Koner og en Plejesøn et lille Stykke fra vor Lejr.

Det bestemtes straks, at vi skulde følges ad tilbage til hans Land, og at Konerne hurtigst muligt skulde bringes til vort Snehus. Et Par Ti-



mer efter var hele Familien samlet, og Kvinderne viste sig at være baade unge og smukke. „Den hvide“ ønskede aabenbart straks at gøre et godt Indtryk paa os, samtidig med at han vilde understrege den Værdi, hans Koner havde som Kvindfolk. Saa snart vi spurgte, hvad de hed, greb han derfor øjeblikkelig Lejligheden til at knytte de fornødne Oplysninger til deres Navne.

„Dette er Quertilik, „den stærøjede“, den kostbareste af mine Koner,“ sagde han; „hun er bleven betalt med en Slæde af Træ.“

Vi følte os alle meget imponerede over denne uhørte Pris, fordi vi vidste, at Slæder ellers i disse Egne gjordes af et forgængeligere Materiale. „Den hvide“ opnaaede den tilsigtede Virkning, thi vi saa nu helt bort fra hans Kones Skønhed og regnede kun med hendes Værdi.

Den lidt ældre Kone, Qúngâq, „Smilt“, var købt for et Stykke Bly og en gammel Fil; men galant som Manden var, føjede han til, at hendes Prisbillighed skyldtes særlige Forhold; thi den Dag, hun føjedes til hans Udrustning, var hendes tidligere Mand netop død af Sult og hun selv hjælpeløs af Mangel paa en Forsørger.

Nu var det Plejesønnens Tur til at blive introduceret. Han hed An-gutisugsuk, „Manne“ — en beskedent smilende ung Mand — og her forklarede „den hvide“, at han var født som Tvilling og overtaget som nyfødt. Man plejer straks at dræbe den ene af Tvillingerne, og derfor havde der været meget stor Risiko forbundet med at købe denne dødsdømte for en Kajak og en Gryde. En saadan Transaktion kunde ogsaa kun forsvares ud fra den Opfattelse, at Mænd altid burde være dyrere end Kvinder.

Handelen om Ræveskind blev afgjort i Nattens Løb, og det lykkedes mig for nogle faa Perler at erhverve en Blaaræv til vore zoologiske Samlinger. Straks næste Morgen brød vi op og lagde Vejen tværs over Franklin Isthmus. Vi jagede os langsomt frem gennem den store Flodseng, der løber mellem Pelly Bay mod Øst og Shepherd Bay mod Vest, og vort Maal var en Snehyttelejr af Netsilikere, der levede paa Isen mellem King Williams Land og Boothia Isthmus.

Vort Kompagniskab med „den hvide“ etableredes paa den Maade, at vi tog ham og begge hans Koner paa vore Slæder, mens hans egen Slæde, der blev trukket af fem Hunde, suppleredes med to af vore Hunde og kørtes af Plejesønnen „Manne“.

Vi kører op over Kûgarssuaq, en bred, flodlignende Elv, der snør sig gennem høje Brinker i et bakket Landskab mellem 200 til 300 m høje Gnejsfjælde opover mod Søen Ariaq (Lake Simpson), hvorfra vi agter at sætte Kursen mod Shepherd Bay lidt norden for Murchison River.

De første Dage er det trods April vinterligt og fygende koldt, men snart gaar Temperaturen op til kun  $\div 8^{\circ}$  C., og Snehytten erstattes med Teltet. Vi nyder det milde Foraarsvejr og tager den stadig med Ro, idet vi afslutter de korte Dagsrejser med spændende Renjagter. Daglig ser vi Dyr komme trækkende i mindre og større Flokke paa 5 til 25 Dyr. Sneen begynder at smelte paa Bakkernes Solside, og nede paa Floden finder vi allerede enkelte Steder Overfladevand, hvor vi kan lægge os ned og slukke den Tørst, der altid plager en rejsende i varmt Vejr. Saa snart vi er over Kystfjældene, faar Landskabet Karakteren af en Højslette, der paa den Vej, vi følger, samler sig om Kûgarssuaq i svagt skraanende, stenede Bakkedrag. Det eneste markable Fjæld passerer vi i Nærheden af Simpson Lake; det har buede, runde Former og er i Midten delt ved en Kløft, der har givet det Navnet Iviangernat, Kvindebrysterne. Pudsigt nok gik jeg som Dreng ved Jakobshavn daglig paa Rypejagt til et Fjæld, der bar samme Navn.

Ved Simpson Lake træffer vi forladte Snehytter og Stilladser af Sne, hvorpaa der er deponeret tre Kajaker; inde i Hytterne ligger endnu uafhængte Moskusokseskind. I Egnen her omkring driver Arviligjuarmiut ikke blot Renjagt Sensommer og Efteraar, men Oplandet er ogsaa berømt blandt Eskimoerne, fordi det er det eneste Omraade, hvor man endnu med Fordel kan drive systematiske Moskusoksejagter, der fører Jægerne helt op mod Hayes River nordøst for Back River.

Den 3. Maj slaar vi Lejr nord for Murchison Rivers Løb og bestiger et Højdedrag for at faa Udsigt. Vi befinder os midt i en vældig Slette, der fører ud til Shepherd Bay. Den ensformige, blændende hvide Flade gør et stærkt Indtryk af Uendelighed; kun hist og her ses enkelte isolerede Højdedrag, smaa Gnejsknolde, der dukker op som Sælhoveder i et Hav. Ellers er Flodens dybe og brede Leje det eneste, der bringer Afveksling; høje, sandede Lerskrænter følger Linien, saa langt Øjet kan naa, og den løse Nysne er overalt broderet over med Spor efter Ren. Hver Dag skyder vi et Par Rener til os selv og Hundene, og Aftenerne og Nætterne fejres som Fester med aabne Kogebaal, hvor vi brænder Kassiøpe, hver Gang Vejret er stille. Man lærer sine nye Kammerater at kende, og idet man bliver deres Venner, glider man senere ganske ubemærket ind i Stammens Liv. „Den hvide“ er en intelligent Mand, en udmærket Korttegner med indgaaende Lokalkendskab til hele Netsilikernes Landomraade, og jeg benytter Tiden, hvor vi er alene og uforstyrrede af de mange Bopladsfæller, til grundig Information. Hans to unge Koner synes at komme ypperligt ud af det med hinanden og fylder Lejrpladsen med deres Pludren og muntre Latterudbrud. De er øjeblik-

kelig bleven gode Kammerater med de to Grønlændere og hjælpes rørende ad med at gøre det smukt og hyggeligt i vort Telt. Vi faar uvilkaarligt alle en Følelse af Sorgløshed og synes, at det er dejligt at leve netop paa det Sted, hvor vi tilfældigt har slaaet Lejr. Det er derfor næsten med Overvindelse, at vi tilsidst sætter ud over Havisen for at søge efter Qaqortingneqs Bopladsfæller, som har skiftet Fangstplads efter hans Rejse til Pelly Bay. Den store Slette gaar i den Grad i eet med Havisen, at kun en smal Revne i Sneen fortæller os, at vi gaar fra Land over Tidevandssprækken til Shepherd Bay. Ikke en Antydning af Isfod eller en eneste Skruining sætter Skel mellem Kystlinie og Saltvand.

Endelig om Aftenen den 5. Maj faar vore Hunde Færten af noget, og „den hvide“ forlanger, at de øjeblikkelig skal standses. Saa springer han frem og faar et Stykke foran os Øje paa en lang Linie Sælhundekranier, der er lagt ud paa Isen, med Snuderne vendt i en ganske bestemt Retning. Vi faar Ordre til at køre langt uden om disse Kranier, og da vi er kommen vel forbi, forklarer han os, at man her tror, at Sjælens Bolig er Hovedet, og at Sjælen har et evigt Liv, der gaar igen fra Fangst til Fangst, saa at en Mand ofte kan dræbe den samme Sæl mange Gange. Naar man derfor flytter fra en gammel Lejr til en ny, skal Kranierne sættes ud paa en saadan Maade, at Snuderne vender mod den nye Fangstplads; saa følger Sælerne nemlig med fra Sted til Sted, og Menneskene kommer ikke til at lide Nød.

For os blev denne ejendommelige Form for praktisk Zoologi et Kompass, der viste den Retning, vi skulde køre i for at finde de Mennesker, vi søgte.

Efter et Par Timers Kørsel træffer vi de første Læmure paa den nye Fangstplads. Først faa Fodspor, derefter saa forvirrende mange, at vi ikke har anden Udvej end at forsøge paa at finde en Fure i Sneen efter en dræbt Sæl, der er slæbt hjem til Bopladsen. I det fygende Vejr er det selv for Qaqortingneq en stor Kunst at løse denne Opgave, men ingen af os vil give op — vi manøvrerer fra Fodspor til Fodspor i forskellige Retninger, ganske som Skibe, der krydser i Storm. Hundene bliver mere og mere desorienterede ved denne tilsyneladende planløse Skiften Kurs efter Kurs, indtil de ved Ellevetiden vejrer Boplads. En hel Time holder de Lugten i Næseborene, og ved Midnatstid kører vi lige op i den hvide Landsby, hvor alle ligger i dyb Søvn. Hylende og skrækslagne flygter de lokale Køtere bort for denne Invasion af tungt læsede Slæder og sejerssikkert halsende Hunde.

Uden om Landsbyen ligger store Blokke af Sne, ikke som en Mur,



Vor Vejviser Qaqortingneq, „den hvide“, med sine to Koner og sin Plejeson i Færd med at starte deres Hundespand.

men som Stilladser, hvor Sælskindene kan tørres. Mure behøver Folkene ved Kuggûp-Pānga, „Flodens Munding“, aabenbart ikke; men foran Indgangen til Hytterne er store, skarptslebne Fangstredskaber og Harpuner stukket ned i Sneen, og lange Sneknive er sat op i Muren lige over Døren, altsammen for at holde de onde Aander borte. Trods Landsbyens Primitivitet faar vi Indtryk af et organiseret Samfund. Dog er det selvfølgelig ikke svært at se, at hvid Mands Sager er sjældne i dette Land; i alt Fald ved vi jo, at ingen hvid Mand har været her, siden Amundsen for over tyve Aar siden besøgte disse Egne, og at de Mennesker, der ikke traf ham, staar ganske fremmede over for vor Race. Det gælder hele Ungdommen paa femogtyve Aar og derunder. Det er derfor kun naturligt, at jeg er spændt paa den Modtagelse, man vil give mig.

Det gælder nu om paa samme Tid at vække saa mange Huse som muligt; thi jo flere Mænd, vi river ud af Nattesøvn, desto flere Hjælpere har vi til at faa bygget en Snehytte, og „Manne“ og jeg kryber straks ind i en af de nærmeste Snehytter, hvor hans Moder og Stedfader bor.

„Vi har Besøg af hvide Mænd!“ raaber „Manne“ ophidset.

Man synes at sove med god Samvittighed, thi Raabene maa gentages, før Snorken afløses af Brøl. „Manne“s Moder springer op fra en

Byldt snavsede Skind, med sit fedtede Haar fuldt af Renhaar, lægger sig paa Knæ paa Briksen og blotter sit Bryst, medens „Manne“ springer hen og kysser det. Dette er Sønnens Hilsen til sin Moder ved Hjemkomsten fra en Langfart. Midt i det smudsige Hus virker denne Erkendelse af Samhørighed — Drengens Hyldest til Moderbrystet — dobbelt gribende paa mig.

Jeg er gennem Aarene bleven vant til meget Rod og Svineri, men her maa jeg spile Øjnene op. Henne ved Sidebriksen lige ved Sove-skindene ligger en Stabel af Sælkød og Spæk, som synes at skinne igen i alle de fedtglinssende Ansigter, der dukker frem i Huset. Lampen, som trods Spækrigdom er slukket, tændes, og jeg ser nu først for Alvor de nøgne Menneskekroppe. Her er ikke Tale om Smuds, det er Lag, og det kortklippede Haar er solet ind i Tran.

Mit første Indtryk er, at Ørerne og Panden ved Haarrødderne og Halsen er fulde af Saar, men ogsaa dette viser sig at være Aflejringer. Imidlertid maa vort nye Venskab indledes, og nu er alt Smil og Værtsglæde.

Jeg har talt længe med dem, da de pludselig spørger mig, hvor den hvide Mand er henne, og da jeg fortæller dem, at det er ham, de taler med, har de svært ved at tro mig. En lille Dreng — Amuletdrengen Tutaq — maa vækkes af sin Barnesøvn for at se et Menneske, han aldrig før har set, og medens Sælkødet sættes i Kog over Lampen, gaar vi ud for at aflæse Slæderne. Og jeg kommer lige tidnok til at blive Vidne til den Maade, hvorpaa Nålungiaq, „Spædbarnet“, modtager sin Datter „den stærøjede“.

Midt ude i den forrygende Snestorm trækker hun sit Tøj op, saa Brysterne blottes, og den lille Quertilik hylder sit Ophav med et langt og inderligt Kys.

Hele Bopladsen er nu vækket, og en Procession af alle Kvinderne kommer hen til vore Slæder. Til min store Forbavselse gaar de i Gaasegang og ser alle saa alvorlige ud, at jeg et Øjeblik er desorienteret. Uden at sige et Ord gaar de i Hælenc paa hinanden rundt om alle vore Slæder og Hunde for straks derefter at smøge Alvoren af sig og formøst deltage i den almindelige Ankomstglæde.

Hvorfor gjorde de det? Jeg kan ikke dy mig for at spørge, skønt jeg ved, at man altid bør tøjle sin Nysgerrighed en Smule, naar det gælder religiøse Ceremonier. Og jeg faar en ejendommelig Forklaring, der er et godt Udtryk for disse Menneskers Vagtsomhed over for gaadefulde Farer.

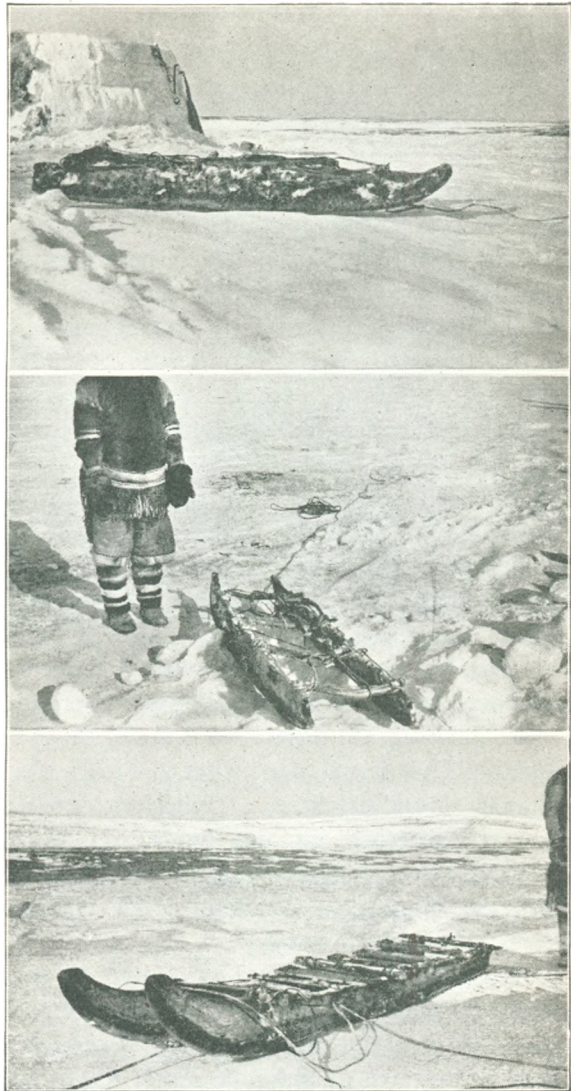
Enhver fremmed, der kommer langvejs fra, skærer et Spor ind til

den Boplads, som han besøger. Dette Slædespor, der er omgivet af Hundes- og Menneskespor, er som et Kølvand paa ondt og godt. Vi Mennesker maa ikke blot nøjes med det, vi kan se; Luften er fuld af hemmelige Aander, der uden vort Vidende kan have slaact Følge med os. Derfor er det nødvendigt, at alle de Kvinder ved en Boplads, der har oplevet en Barsel, skærer en Cirkel rundt om Slæder og Hunde; saa bliver Aanderne inden for denne Kreds af Fodspor og mister Vejen til Bopladsen.

Efter denne Ceremoni melder alle Pladsens Mænd sig til Snehyttebygning, og under Udfoldelse af stor Kunst og Livsglæde er Huset rejst i den Tid, vi bruger til at aflæse Slæderne og ordne Godset for Natten. Og næppe er vi under Tag, før to Kæmpesæl

sælter slæbes hen foran Snehytten og parteres af Giverne selv. Alle, baade Mennesker og Hunde, skal feste i Anledning af vor Ankomst til Folkene ved Mundingen af den store Flod.

Det er ganske tidligt den næste Morgen, og vi ligger endnu i den



Typer paa Slæder fra Boothia Isthmus. Øverst af frosne Moskusksekkind. I Midten frossent Teltkind. Tværræerne er for begge Vedkommende af Renhorn. Nederst Træslæde fra Asiarmiut ved Queen Maud Gulf, der er bleven betalt med en Kvinde. Alle Slæderne er forsynet med Tørveskoning med Islag under.

bedste Søvn, da vi pludselig vækkes til Live ved, at Aandemaneren Niaqúnguaq, „det lille Hoved“, vælter Sneblokken, der lukker for Indgangen til Huset, og springer ind. Han er i Trance og taler i høj Falset, og idet han stiller sig foran „den hvide“, meddeler han i en syngende, skabagtig Tone, at han om Natten har haft Besøg af sine Hjælpeaander, der har meddelt ham, at „den hvide“ har spist Lakseindvolde, i den Tid han var paa Rejse med os.

Vi kom fra en Plads, hvor der havde været stort Laksefiskeri, og alle havde yderligere lagt Mærke til, at vi endnu havde friske, frosne Laks paa Slæderne. Intet regnes for en saa stor Delikatesse som raa, frosne Lakseindvolde; derfor kunde „det lille Hoved“, der var en energisk Medicinmand, uden Risiko anklage vor Rejsefælle for at have brudt sin Tabu; og Lakseindvolde er streng Tabu, i den Tid man jager Sæl fra Aandehul.

„Det lille Hoved“ hoppede stakaandet paa det nedtrampede Snegulv, idet han afvekslende græd og truede. Han vidste det, han vidste det! „Den hvide“ havde som sædvanlig været letsindig, og nu vilde Misfangst komme over Bopladsen! Han talte i sit særlige Aandemansprog, som jeg først senere fik lært, og jeg kunde derfor ikke forstaa ret meget af hans Prædiken. I Stedet for benyttede jeg Tiden til at faa Primusen tændt og Kaffekanden sat over Ilden. Min Manøvre var ikke uden Virkning, thi næppe var Vandet begyndt at koge og Kaffens uforlignelige Duft havde naaet „det lille Hoved“s Næse, før han under høje Veraab afbrød sin Seance. Hvad han havde sagt, havde han kun meddelt af Kærlighed, og „den hvide“, der laa tavs paa Briksen med den daarlige Samvittigheds Rødme over sit Ansigt, fik nu et Tilbud om at købe sig Aandernes Syndsforladelse ved at give en mindre Gave til deres skrøbelige Talerør.

Jeg benyttede straks Lejligheden til at gribe Aandemaneren paa fersk Gerning og søge nogle Oplysninger om hans Hjælpeaander. Men det viste sig hurtigt, at den Maade, hvorpaa de var kommen til ham og nu tyve i Tal havde slaaet Kreds om ham, var lige saa gaaded fuld og uforklarlig for ham selv, som for os andre.

Hans første Forhold til det overnaturlige var kommet ind i hans Liv, medens han endnu var Dreng, og Mødet med hans Hjælpeaand havde fundet Sted under en ensom Vandring ind over Land. Den syntes baade uskyldig og hjælpeløs, men heri laa for ham netop Magten skjult: Det var et nøgent Spædbarn, der laa og sprællede i en Fordybning i Jorden, og da han kom hen til det, brast de begge i Graad; i denne gensidige Tilstaaelse af deres Hjælpeløshed var de paa en mystisk



Niaqúnguaq eller „det lille Hoved“. Pandebaandet, der er lavet af en Rens hvide Bugskind, angiver hans Værdighed som Aandemaner.

Maade indgaaet i et Samarbejde, der for Fremtiden gjaldt andre Menneskers Velfærd.

Hans næste Hjælpeaand var en Indianer, der aabenbarede sig for ham med en Istap i Haaret og en Flintekniv i Næsen. Ingen vil undre sig over, at „det lille Hoved“ straks tog Flugten; mærkeligere er det maaske, at Indianeren alligevel blev hans Hjælpeaand. Hans tredie Aand, der blev hans Beskytter, var en lille Lemming med Menneskeansigt. Denne Forening af Dyr og Menneske satte Amfibiet i Stand til snart at optræde som Hund, snart som Ørn og snart som Bjørn.

Paa denne Maade nævnede han mig over tyve Hjælpeaander, som var kommen til ham ude fra Universet og nu hjalp ham med at holde Menneskene underrettet om de Farer, der truede dem.

Den gode, stærke Kaffe syntes at have en beroligende Indflydelse paa ham; han opgav at tale i den Falset, der gjorde ondt i Ørerne, og da han forlod os, var han i Grunden kun en hyggelig Gamling, som havde faaet Tungen paa Gled og ikke var ked af at fortælle andre, hvor interessant en Personlighed han i Virkeligheden var.

Resten af Dagen gik med Gæsteri fra Hytte til Hytte. Jeg opdagede snart, at det var en udpræget Fangstlejr, jeg var kommen til. Her var



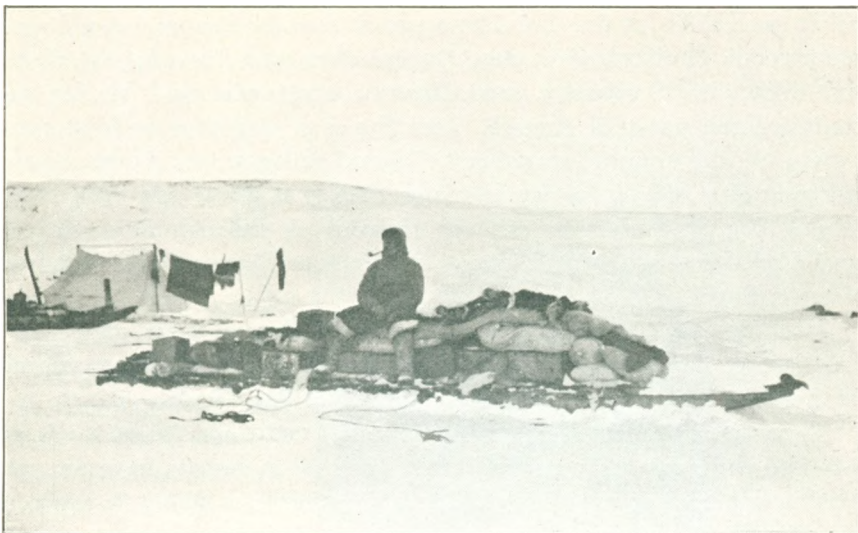
i alt 23 Mennesker, der i Øjeblikket kun havde Tanke for Sælfangsten, og det vilde være mere bekvemt for mig at møde dem lidt senere hen paa Aaret, naar de havde bosat sig paa King Williams Land. Derfor bestemte jeg mig til i Stedet for at tage paa Amulettjagt til den magnetiske Nordpol, hvor der sagdes at være en stor Snehyttelejr med større og rigere Folkeliv.

Men forinden maatte nogle Dispositioner for det kommende Foraar træffes. Jeg vilde efter Rejsen nordpaa til „Store Fiskeflod“, hvis Befolkning aldrig har været skildret og kun set paa Gennemrejse, sidst af Schwatkas Ekspedition i 1879. Jeg havde ogsaa hørt Tale om, at Medlemmer fra en lille Stamme, der levede helt oppe ved Bellot Strait (mellem Boothia Peninsula og Somerset Island) vilde være at træffe omkring King Williams Land sidst paa Foraaret, og da jeg maatte regne med, at Floderne, der løb ud i Queen Maud Gulf, hurtigt kunde bryde op, maatte jeg være saaledes udrustet, at jeg kunde tage en Oversomring, hvor som helst Arbejdet bød paa de bedste Betingelser. Jo længere jeg rejste mod Øst, desto bedre vilde Folk være kendt, og des nærmere vilde jeg være Civilisationens Indflydelse. Her i Hjertet af Nordvest-Passagen derimod — i Verdens mest utilgængelige Egne — havde jeg store Chancer. Man bør aldrig være længe om at lægge sine Planer om, og derfor blev følgende Dispositioner truffet i Løbet af en Eftermiddag:

„Ederfuglen“ skulde sammen med en Netsilikerkøre frem til Kent Peninsula, hvor Hudson's Bay Company har en Station. Hertil skulde de Samlinger, vi indtil Dato havde indsamlet, fragtes paa den gode Foraarsis, og som Returlæs skulde han have forskellige Sager, jeg ønskede indkøbt. Navnlig havde mange Folk her Bøsser, men ingen Ammunition, og det var vanskeligt at arbejde sammen med dem uden at kunne hjælpe dem med nogle af deres Fornødenheder. En Del af den Ammunition, der kun var beregnet paa os selv, var nemlig allerede gaaet med i Løbet. Medens jeg kørte til den store Snehyttelejr, skulde „Ederfuglen“ derfor hvile sine Hunde godt ud, drive Sælfangst og kraftfodre dem. Samtidig skulde Arnaruluk gøre vort Foraarstøj i Orden, saa at vi kunde være klare til at møde Solen og Sommervarmen.

Det, som jeg foreløbig selv var mest interesseret i, var Studiet af Netsilikernes Amuletter; thi aldrig hos nogen anden Stamme har jeg set saa mange i Brug, som hos disse Mennesker.

Den 11. Maj var jeg færdig med mine Forberedelser, tog Afsked med mine Kammerater og satte Kursen nordover gennem Rae-Strædet. Min Ledsager var en Mand ved Navn Alorneq, „Fodsaalen“, der lettest karakteriseres ved, at hans Tandkød altid var tørt af at smile.



Den ene af vore Bagageslæder, læsset med Samlinger og Betalingsmidler. Hver Gang vi gjorde Holdt, maatte vi dække det nederste af Mederne til med Sne, for at Solen ikke skulde smelte Tørve- og Isskoningen.

Hvor vi vilde finde Mennesker, kunde ikke paa Forhaand siges; ingen ved, hvor Folk holder til om Foraaret, naar Sælerne jages fra Aandehul. Foreløbig skal vi norden om Matty Island og helt op i Wellington Strait for at finde Slædespor; først derefter kan vi begynde at søge. Men det er svært at finde sin Vej frem heroppe og holde en bestemt Kurs. Kompasset er ubrugeligt som Følge af Nordpolens Nærhed, og det lave Land omkring King Williams Lands Sydøstkyst og Franklin Isthmus er næsten aldrig til at skelne fra Havisen, og de ganske faa Højdedrag er altid indhyllet i Snefog. Uden Spor af Kending kører vi to Dage fremover i samme Retning; vi faar et lille Glimt af Boothia Isthmus' Sydvestkyst at se og fortsætter paa Trediedagen op gennem Ross Strait, hvor man ved, at der har været Folk tidligere paa Vinteren. Det blæser en frisk Nordost, da vi passerer Matty Islands Nordkyst, og i Wellington Strait begynder vi at spejde efter Bjørn, der ikke saa sjældent søger ind her paa Sælfangst.

Hvide Skyer driver hastigt og vekslende hen over Hovedet paa os, og her, hvor alt Land er saa trættende ensformigt og fladt, morer vi os med at se paa alle de fantastiske Billeder, som Vinden, Skyerne og Solen maler hen over det himmelske Loft. Aldrig mindes jeg at have set saa mange Skyfantasier; det er, som om Himlen uafbrudt dekorerer af en Hurtigmaler, der sletter ud, hvad han lige genialt har skabt.

Se der — foran staar midt i Luftens blaa Farve en Mastodont, der

virker saa vældig, at den end ikke synes at kunne nøjes med den Plads, den vigende Horisont giver den. Og lige over vore Hoveder én Mammut midt i en Uvejrssky, med Haarene strittende mod Vinden og Stødtænderne parat til Angreb. Vore Syner er dog ikke ensidigt zoologiske. Se, der kommer en dobbelt Gulerod sejlene med Rodtrevlerne piskende efter sig, og før jeg endnu er træt af at glæde mig over, hvor livagtig den er, forsvinder den ene Halvdel, og Billedet bliver til Italiens Hæl, for straks igen at stryge videre som Thorvaldsens Relief af Nattens Engel.

Men Skyerne, der formes med universal Fantasi midt under vor Fremfart, er dog ingen af os glade for; vi ved, at det varsler en Storm fra Sydvest, der vil være over os i Løbet af et Par Timer.

Vi er lige ud for den magnetiske Nordpol ved Cape Adelaide, da vi faar Øje paa nogle forladte Snehytter. Nu skal vi endelig have fat paa de Mennesker, vi søger. Vi følger Sporene og passerer stadig de rørende Opstillinger af Sælkranier, der viser Vej til de beboede Hytter; først kommer vi til fem Hytter, saa til tre, derefter til tolv og saa til tolv igen.

„Fodsaalen“ er en Sporhund, ikke ringere end „den hvide“ forleden Dag. Han kender Folk paa, hvorledes de bygger deres Snehytter, hvorledes de har sovet paa Briksen og paa deres Fodspor, og saaledes ved vi, længe før vi har truffet dem, hvem det er, vi søger. Klokkeren to Morgen synes vi begge, at baade Hundene og vi selv har fortjent nogle Timers Hvile, og vi faar lige Tid til at rejse Huset, da den Storm, der allerede var varskoet i Gaar, er over os.

Samme Morgen Klokkeren elleve tårner vi til, og skønt vi ikke kan se mere end et Par Meter frem for Snefoget, bryder vi op, da Vinden er med os. Det bliver en underlig Form for Kørsel, idet Slæden som oftest er foran Hundene, der forsigtigt kryber frem over Isen af Frygt for at blive blæst bort. Vort Ansigt, Øjne, Næse, Mund og Haar pudres saadan ind i Sne, at vi knap kan se. Vi kan nu og da skimte Sporene ved at lægge os paa Maven og skrabe i Sneen. Og naar „Fodsaalen“ løber frem med Næsen helt nede i Sporene, har jeg alle mine Kræfter behov for at holde Hunde og Slæde tilbage. Klokkeren fem præcis forsvinder alle vore Hunde pludselig af Isens Overflade, og da vi skal se nærmere til, er de føjet ind i en Husgang, og vi er midt inde i netop den Boplads, vi har søgt efter i flere Dage.

Selvfølgelig er der ingen, der bemærker vor Ankomst, men Alorneg gaar fra Husgang til Husgang og brøler vore Navne ind hvert enkelt Sted; og ud af de varme Snedriver kommer de nu alle krybende —

glade, overraskede og opfyldt af al den Hjælpsomhed, som man navnlig paa en saadan Dag har haardt Brug for.

Ved Hjælp af en dobbelt Konstruktion af Snevolde fik vi bygget os en Snehytte, idet vi først maatte rejse høje Læmure for overhovedet at kunne komme til at behandle Sneen, uden at den blæste fra os. — — —

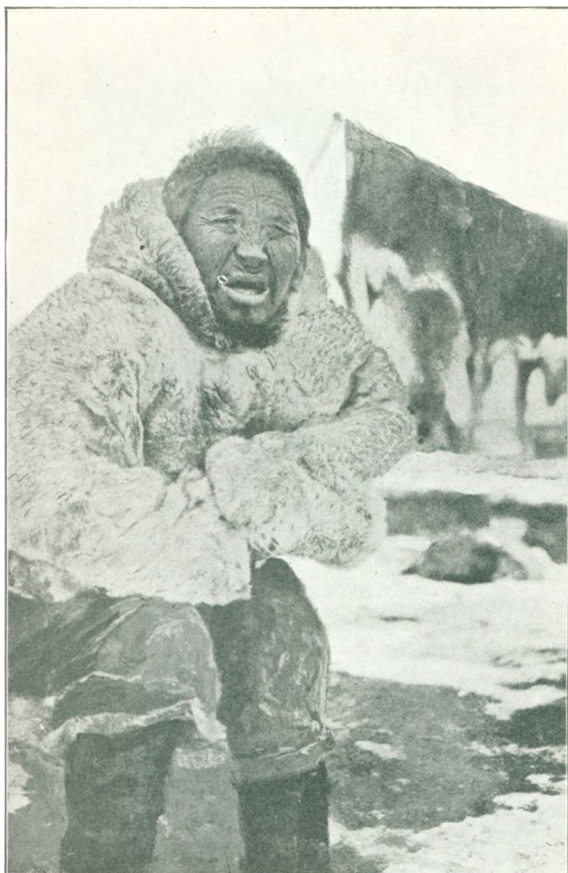
Nu skulde altsaa den store Amulettjagt begynde. Men jeg var klar over, at det var et Foretagende, der maatte tages op med den allerstørste Forsigtighed. I Videnskabens Navn skulde jeg forsøge paa at afkøbe dem alle disse uskylde smaa Helligdomme, som de bar paa sig, og jeg skulde gøre det paa en saadan Maade, at de ikke senere, naar jeg var forsvundet, skulde have Anledning til at beskyldte mig for de Ulykker, der maatte hemsøge Bopladsen.

Disse Folks Religion er baseret paa en stadig Kamp mod onde, usynlige Aander, der griber ind i deres daglige Liv paa forskellige Maader, men navnlig gennem Sygdom og Misfangst. Og som en Beskyttelse mod alt dette har de i Forbindelse med deres Tabu og deres Trylleformularer kun deres Amuletter. Jeg forstod, at min Opgave var saa delikat som vel muligt, og at det hele vilde ødelægges, hvis jeg gik for hurtigt frem. Hele den første Dag tilbragte jeg derfor med at gaa fra Hus til Hus



„Fodsaalen“, min Ledsager til den magnetiske Nordpol.

og indtage saa mange Festmaaltider, frosne Laks, Renmaveindhold og Sælkød, som jeg overhovedet kunde overkomme. Mennesker er ikke saa forskellige, som man tror — man maa sammenspises for at blive fortrolige. Det varede noget, før de vilde anerkende mig som hvid



Stammens ældste Mand, der forlangte mit Haar og Smaastykker af mine Klæder i Bytte for de Amuletter, jeg havde købt af hans Bopladsfæller.

Mand, idet de troede, jeg var en af de eskimoiske Handelsmænd fra Victoria Land. Men for en Gangs Skyld havde jeg Brug for hvid Mands Autoritet og fortalte dem bredt og omstændeligt om det fjerne Land, hvorfra jeg kom.

I Mellemtiden havde jeg faaet „Fodsaaalen“ til at pakke alle Handelsvarerne ud i min Snehytte. Der var dejlige straalende Synaale, taget ud af Brevet for at virke i Masse, der var Knive, Fingerbøl, Søm, Tobak, Tændstikker — alle disse elementære Smaating, som er saa selvfølgelige for os, men som for Folk uden Forbindelse med Civilisationen er af stor Værdi. Jeg lagde

med Glæde Mærke til, at der var stor Tilstrømning til den Snedrive, hvor jeg havde opslaaet mit Bo, og jeg var vis paa, at man udelukkende kom ind for at syne min Udstilling.

Aftenen endte jeg hos Bopladsens ældste Mand, en gammel, berømt Aandemaner, som havde levet et stærkt Liv i Tillid til sin Styrke, men nu var kroget af Alderdom og Strabadser. Han laa paa sin Briks og smilede mig i Møde, da jeg kom ind. Der var en Glans over hans An-



Der blev spillet Fodbold uden for Snehytterne hver eneste Dag. Bolden var lavet af Sælskind, der var fyldt med Hø og Skindstumper.

sigt, som i første Øjeblik fik mig til at tro, at han led af en eller anden Hudsygdom, men det viste sig snart, at han kun i Forventningen om mit Besøg havde vasket sig i Tran. Vi drøftede alvorlige Problemer med hinanden, og det varede ikke længe, før det gik op for ham, at jeg var lige saa vel bevandret i Livets hemmelige Kræfter, som han. Med Forkærlighed drøftede vi Amuletterne og deres Betydning, og vi slog det fast som Kolleger, at jeg var lige saa meget Fagmand, som han selv.

Da jeg sent paa Aftenen vendte hjem, var der overfyldt af Mænd og Kvinder. Alle havde de medbragt Handelsvarer, bestaaende af Hvidræveskind, enkelte Jærve, Stumper af Bjørneskind og andre Ting, der var gangbare mellem Handlende. Der gik en Mumlen af Skuffelse gennem Snehytten, da jeg straks meddelte dem, at jeg ikke var nogen Handelsmand i almindelig Forstand. Jeg fortalte dem, at jeg var ude for at lære fremmede Stammers Sæder og Skikke at kende, og at jeg nu havde opsøgt dem, fordi jeg vidste, at de havde de stærkeste Amuletter. Jeg forklarede dem, at jeg kom fra et Land, der laa saa langt borte, at al deres Tabu uden Risiko kunde ophæves, naar det gjaldt min Person. Derefter holdt jeg en lille, højtidelig Tale over Amuletterne og deres Brug, idet jeg — foruden at henvise til min Samtale med deres lokale Vismænd — støttede min Opfattelse med Citater fra berømte Aandemanere i andre Eskimolande, hvis Navne de ganske vist her hørte for

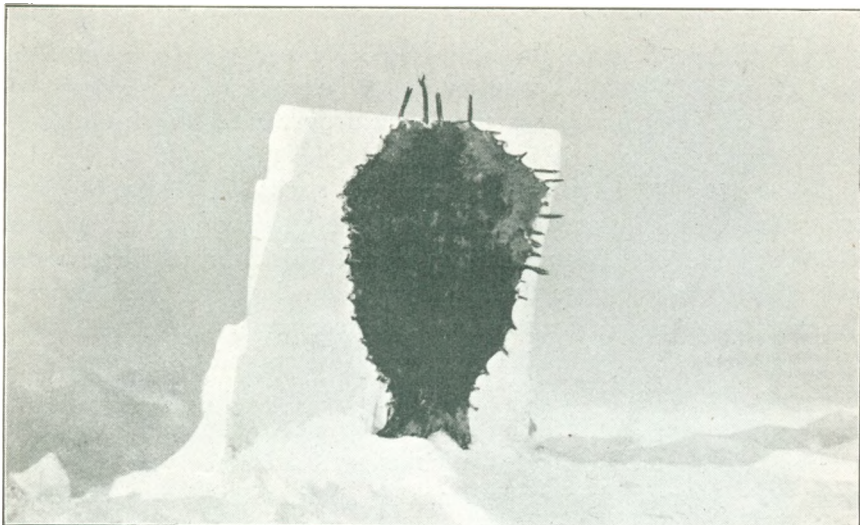
første Gang, men som dog gav mine Ord en god Baggrund. Jeg understregede stærkt, at efter deres egen Aandemaners Opfattelse mistede Ejeren ikke sin Amulets Beskyttelse, selv om han tabte den. Amulettens Kraft var magisk knyttet til den Person, der havde baaret den, fra han var Barn. Mit Hovedargument lagde jeg i den Omstændighed, at naar en tabt Amulet, der forsvinder til ingen Verdens Nytte, alligevel beskytter, maatte det samme være Tilfældet med Amuletten, der gennem Handel bragte Ejeren en virkelig Fordel. Jeg ønskede ikke selv at bære de Amuletter, jeg købte; deres magiske Kraft havde jeg ingen Brug for, kun Genstanden og den Historie, der knyttede sig til den.

Det var øjensynligt, at denne Form for Handel kom bag paa dem, men det var forgæves, at de holdt deres forskellige Pelsskind frem for mig; jeg var ubøjeelig og nøjedes med at pege paa mine Handelsvarer med en ligegyldig Bemærkning om, at det nu stod til dem selv, om vi skulde handle næste Dag eller ikke. Derefter bad jeg Gæsterne om at forlade vort Hus, da baade „Fodsaalen“ og jeg var trætte og trængte til Hvile. Gennem et Kighul i Snemuren kunde jeg se, hvorledes de i Smaaklynger alle gik ned til den gamle Aandemaner, hvis Tillid og Forstaaelse jeg vidste, jeg havde vundet.

Vi sov længe, og det var langt op ad Dagen, før vi fjernede den Sneblok, som mures ind i Indgangen om Aftenen, naar man skal sove. Før den er fjernet, anses det for taktløst at komme paa Besøg.

„Fodsaalen“ og jeg kogte The og spiste Sælkød, men til Trods for vor Snehyttes gæstfrit aabne Indgangshul fik vi ingen Besøgende. Jeg ansaa allerede Slaget for tabt, da en ung Pige, som havde opdaget, at jeg ogsaa havde nogle Perler, kom hen til Indgangen og ligesom tøvede med at krybe ind. Vi kaldte paa hende, og hun kravlede nu ind gennem Husgangen med alle de Amuletter, hun bar til Fordel for sin tilkommende Søn. Kvinder bærer sjældent Amuletter, der skal beskytte dem selv. Eskimoernes Opfattelse er den, at det er Manden og ikke Kvinden, der skal kæmpe Livets Kamp, og en naturlig Følge heraf er, at selv Smaapiger paa en fem-seks Aar bærer Amuletter, der skal beskytte de Sønner, de engang skal føde; thi jo ældre en Amulet er, desto stærkere er den.

Den unge Pige, der hed Kuseq, „Draaben“, rakte mig en lille Skindpose, hvori hun havde lagt alle de Amuletter, hun indtil for et Øjeblik siden havde baaret forskellige Steder paa sin Inder- og Yderpels. Jeg pakkede Sagerne ud: uskyldige, mugne Ting, der lugtede ækelt og ikke i mindste Maade bar Præg af den hellige, beskyttende Kraft, de repræsenterede. Jeg trak et langt, sort Svanenæb ud af Posen og spurgte



Alle Sælsskind, der skulde bruges til Støvler og Saaler, spiledes ud paa store Sneblokke med afgnavede Ribben og tørredes paa denne Maade.

hende, hvad det var godt for. Hun var usigelig bly og sød, da hun slog Øjnene ned og svarede: „For at det første Barn, jeg føder, skal blive en Dreng.“

Derefter kom der et Rypehoved, hvortil en Rypefod var bundet; det betød, sagde hun, at Drengen skulde faa Rypens Egenskaber og blive en hurtig og udholdende Løber paa Jagter efter Vildren. En Bjørnetand gav kraftigt Bid og god Fordøjelse; et Hermelinsskind, hvor Kraniet var bundet fast til Hovedskindet, gjorde stærk og behændig; en lille Flynder beskyttede mod Fare, naar man mødte fremmede Stammer.

Det var alt, hvad hun turde give fra sig. Hun havde endnu et Par Stykker tilbage, men dem vilde hun gerne beholde for alle Tilfældes Skyld. Imidlertid var der kommet en hel Del unge Mænd og Kvinder ind i Snehytten, og de stod nu fnisende omkring hende og gjorde hende endnu mere forlegen. Men deres haanende Smil forsvandt, da de saa, hvad den unge Pige fik igen; thi hun fik ikke blot saa mange smaa Glasperler, at der var nok til en lille Halskæde, men hun fik i Tilgift to Synaale og en flunkende Syring. Da hun forlod mig, uden helt at kunne skjule sin Glæde over den Forretning, hun havde gjort, og da samtidig de, der lige havde haanet hende, hovedkulds forsvandt ud af Snehytten, forstod jeg, at „Draaben“s lille private Syndefald netop var den Evatjeneste, som jeg behøvede for at faa de andre til at gøre det samme.



I Løbet af et Par Timer var der en saadan Tilstrømning til mit Hus, at jeg ligefrem var bange for, at Sneblokkene skulde løftes op af deres Leje, og inden Sengetid kunde jeg melde „alt udsolgt“ i min improviserede Butik, men havde saa til Gengæld over flere Hundrede Amuletter, der er enestaaende i deres Art.

Blandt dem, der ansaas for at være af størst Værdi og som hyppigst gik igen, var Ternen som den dristige og sikre Fisker; Foden af en Islom, der gjorde Manden til en dygtig Kajakroer; et Ravnehoved med Klo, der gav mange Fangstparter under Jagterne, fordi Ravens har den Egenskab altid at komme til Stede, hvor Bytte nedlægges; Tænder af en Ren, baaret i Tøjjet, gør en til en god Renjæger; en Bi med hele sin Yngel indsyet i en Stump Skind giver et stærkt Hoved; en Flue: Usaarlighed, fordi en Flue er svær at ramme; en Vandkalv: kraftige Tindinger. En af de faa virkelige Kvindeamuletter var Skællinien i et Lakseskind; den gav smaa og stærke Sting i Syning.

— — —

„Fodsaalen“ og jeg pakkede nu Amuletterne ind, saa omhyggeligt som det var os muligt, samtidig med at deres Betydning blev indført i min Dagbog, og vi forberedte os paa at bryde op ved første Daggrø; men vi havde unægtelig ikke gjort Regning paa, at den gamle Aandemanager i sidste Øjeblik vilde gribe ind med hele sin Orakel-Myndighed.

Mørket var netop ved at slaas over i Morgenens allerførste Dis, da vi hørte Knirken i Sneen og Stemmer; det var den gamle Aandemanager, der havde ladet sin Søn skubbe sig hen til vor Snehytte paa en Slæde og nu ønskede en Samtale med mig. Han kom ind, og medens vi indtog et enkelt Morgenmaaltid, forklarede han mig, at han i Tillid til sit Indtryk af mig selv havde været blandt dem, der havde ladet sine Børn og Børnebørn sælge Amuletter til mig. Hvid Mands Varer i disse Egne var sjældne, men selv om vore Teorier med Hensyn til Amuletterne utvivlsomt var rigtige, saa stod det dog alligevel urokkeligt fast, at en Amulet var en Amulet. Efter alt, hvad jeg havde fortalt dem om de lange Rejser, jeg havde gjort, og de utallige Stammer baade af hvide Mænd og Eskimoer, jeg havde gæstet, maatte jeg sidde inde med en særlig Livskraft, der satte mig i Stand til at gøre alt dette. Den Del af et Menneske, der har den største Grokraft, er Haaret, og derfor foreslog han, at jeg for at afværge uberegnelige Aanders Vrede skulde give alle dem, der havde solgt mig Amuletter, en Lok af mit Haar.

Jeg indsaa øjeblikkelig, at Manden havde Ret, men paa den anden Side var det kold Vinter og af nogen Betydning for mig ikke at forlade Bopladsen fuldstændig skaldet. Vi blev da enige om, at de, der havde givet mig de mest værdifulde Amuletter, skulde faa noget af



Denne lille Fyr, kaldet „Amuletdrengen“ Tertäq, maatte slæbe rundt med 80 forskellige Amuletter, der skulde hjælpe ham gennem det svære Liv.

mit Haar. Jeg forklarede ham, hvad han ogsaa indrømmede var rigtigt, at Dele af ens Klæder ogsaa var brugbare som Amuletter, og derfor stillede jeg foruden mit Haar en gammel Pels og Skjorte til Disposition. Dermed var alle fornøjede, og i Løbet af Formiddagen uddelte den gamle Mand, hvis Navn var Itqilik, min Pels og min Skjorte i Smaa- stykker, idet vi fulgte Listen over de modtagne Amuletter i min Dag- bog. Kun ved de stærkeste Amuletter gav han dem noget af mit Haar, hvilket foregik paa den noget ublide Maade, at den gamle Aandemaner skar en Lok af med en sløv Fangstkniv; Sakse var ukendt ved Bo- pladsen.

Da vi endelig var kommet igennem disse Ceremonier, var mit Ud- seende ikke ganske i Overensstemmelse med de Krav, en hjemlig Fri- sør vilde stille til en Gentleman.

Ved Middagstid lykkedes det mig endelig at bryde op under Bo- pladsens Afskedsraab, og jeg forstod, at jeg ikke blot havde erhvervet en enestaaende Samling, men at jeg ogsaa forlod Venner, der var af den Overbevisning, at jeg havde givet mere, end jeg havde taget.



Folk fra Store Fiskeflod lægger ud paa de sidste Foraarsrejser.

## XXVI

### INDLANDSBOERNE VED STORE FISKEFLOD

Ude paa en Klippeblok, der skyder stejlt op af Flodens skummende Stryg, staar en gammel Eskimo med sit lange Haar flagrende for Vinden og fremsiger en Trylleformular, der er stærk, naar farlige fremmede skal manes bort. Langsomt og eftertrykkeligt, med al sin hedske Fanatisme i Tonefaldet gentager han de uforstaaelige Ord, der for evigt skal holde hans Land frit for de hvide Barbarer. Og se: en Brise iler hen over Søens Flade, Vind fra Nord rejser hurtigt Vandene, og for fulde Sejl med Skum for Bov glider de hvide Mænds Baad ud over Lake Franklin — for aldrig mere at vende tilbage. — — —

Det er gamle Katsarsuk, der giver mig denne Optakt til min Rejse op til Store Fiskeflod, idet han fortæller om Backs Besøg i 1833, Utkuhikalingmiuts<sup>1)</sup> aller første Møde med den fremtrængende Civilisation.

Skønt de hvide Mænd havde været meget venlige og givet dem smukke og kostbare Gaver, havde man dog været bange for dem.

<sup>1)</sup> Utkuhikalingmiut betyder „Folkene i Landet med Vægsten“ og er en Betegnelse for de Eskimoer, der bor i Store Fiskeflods Deltaomraade og nedre Løb, hvor der lidt sønden for Lake Franklin findes et Fjæld med Vægsten.

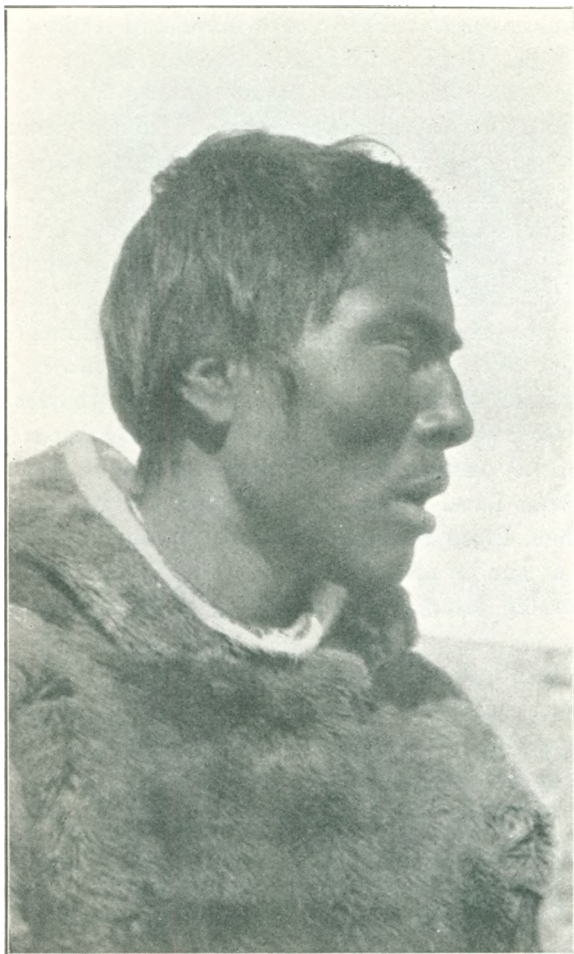
Aandemanerne havde sagt, at man aldrig kunde vente sig noget godt af de hvide Mænd, og da de brød op efter kun en Nats Søvn for at rejse hjem, fremsagde den ældste i Stammen en Trylleformular, der skulde genne dem bort for al Evighed. Og det var i de Tider, da der virkelig var Kraft i de gamle Trylleformularer. Dette er Grunden til, at hvide Mænd aldrig har slaæet sig ned blandt Utkuhikhalingmiut.

Denne gamle Tradition er i god Overensstemmelse med Virkeligheden, for saa vidt som Beboerne af Mundingsomraadet omkring Store Fiskeflod og iøvrigt ogsaa alle deres Stammefrænder længere inde i Land hører til de mindst kendte af alle Eskimoer. Ingen har opholdt sig iblandt dem, og de har derfor aldrig været skildret. Hele deres Forbindelse med arktiske Ekspeditioner indskrænker sig til Backs ovenfor omtalte Besøg i 1833, der kun strakte sig over nogle Timer og intet Udbytte gav, fordi ingen af Ekspeditionen forstod Eskimoisk. Det samme var Tilfældet i 1855, da James Anderson fra Hudson's Bay Company følgende Backs Rute anløb dem paa sin Vej ned til Montreal Island for at søge efter Nyt fra Franklin's Ekspeditionen. Og endelig var der Schwatka, der i 1879 passerede en Boplads ved Hayes River paa sin Vej til King Williams Land, ligeledes for at kaste nyt Lys over Franklin's Mændenes Skæbne. Ingen af disse Rejsende havde gjort andet end blot konstatere, at her levede et mærkeligt Folk; intet Under derfor, at jeg var utaalmodig efter at faa Lejlighed til at lære dem nærmere at kende.

Den 23. Maj tog jeg Afsked med „Ederfuglen“, der nu sammen med Netsilikeren Usugdleq kørte til Kent Peninsula med vore Samlinger. Det var en Rejse, der frem og tilbage beløb sig til c. 1200 km, en ret betydelig Distance; men da hans Hunde var i ypperlig Form og Først netop nu var saa glimrende, at jeg paa min sidste Udflugt til den magnetiske Nordpol med Lethed havde kørt Dagsrejser paa 70—100 km, haabede jeg, at han kunde være tilbage igen efter 20 Dages Forløb. Vi skulde da mødes paa King Williams Lands Vestkyst ud mod Simpson's Strædet ved Bopladsen Malerualik, hvor de fleste af Omegnens Eskimoer til den Tid vilde være samlede for at drage ind i Landet paa Ørredfiskeri og Renjagt.

Selv skulde jeg rejse sammen med Arnarulunguaq og en Netsiliker Inúgtuk, „Mennesket“, hans Kone Naulungiaq og hendes to halvvoksne Sønner. De skulde til Lake Franklin for at forsøge paa at tiltuske sig Krudt og Bly hos Indlandseskimoerne for Saaleskind og Spæk. „Mennesket“ var en ypperlig Jæger, men som alle Netsilikere en meget tarvelig Hundekusk. Han blev senere, da jeg lærte ham nærmere at kende,

en af de mest trofaste Jagtkammerater, jeg nogensinde har været ude sammen med; men i den første Tid gjorde han nærmest et ret skummelt Indtryk paa mig, hvilket maaske havde sin Grund i de Oplysninger,



„Mennesket“, som havde skaffet sig en Kone ved at rydde hendes Mand af Vejen og nu levede det smukkeste Familieliv med hende og hendes to Smaadrenge, som engang skulde øve Blodhævn over Drabet.

jeg fik om hans Familieforhold. Sin nuværende Kone havde han skaffet sig ved at myrde hendes Mand Pujataq, „den spækgilinsende“; men til Trods for den energiske Maade, hvorpaa han havde ryddet sin Medbejler af Vejen, herskede der det mest rørende Forhold mellem ham og den myrdede Mands Kone og Søner. Dette var saa meget mærkeligere, som det var de to Drenges Pligt at øve Blodhævn, naar de engang blev voksne. Iøvrigt var „Mennesket“ af en meget anset Slægt, og det sagdes om hans Fader, at hans Sjæl efter Døden var gaaet op i Luften som Torden og Lynild.

Det var fortalt mig, at de nærmeste Utku- hikhalingmiut boede ved Itivnârjuk ved

Lake Franklin, samme Sted hvor de var bleven truffet baade i 1833 og 1855. Afstanden dertil fra Snéhyttelajren sydvest for Shepherd Bay var ca. 250 km og letkørt paa fint Foraarsføre, hvor Slæderne løb af sig selv, blot Hundene en Gang imellem gav et lille Ryk. Det var ikke Ekspedition, det var Skovtur. Hver Gang vi slog Lejr, saa vi Renflokk



Jærven, vi skød ved King Island. Den er som Tyv og Depotrøver det mest hædede af alle Rovdyr.

som en strømmende Flod af levende Proviant bevæge sig mod Nord, altid mod Nord, i Ro og Mag, smaaædende, nydende de aabne Sletters Kølighed; og ude paa Isen laa Sælerne i dorsk Solsøvn.

Eskimoerne regner med, at Utkuhikhalik-Fjorden begynder ved Point Ogle, som de kalder for Siorartôq (eller Sandodden). Herfra løber den 150 km ind i sydlig Retning med en vekslende Bredde af 40—25 km. Til Trods for den ringe Afstand ser man aldrig Vestkysten, der bestaar af lave Sletter, der, saa længe de er sneklædt, løber ganske sammen med Isen. Langs Østkysten derimod finder Øjet Hvile i enkelte smukke Højdedrag, der velgørende bryder den trættende Ensformighed. Yderst ude staar Kap Britannia — Eskimoernes Kingak eller Fjældet — der hæver sig til en for disse Egne imponerende Højde af ca. 100 m, en yndet Sommerplads for Netsilikerne og derfor fuld af gamle og nye Teltringe; længere inde Kap Barclay, eskimoisk Isussat (Stedet, hvor Kysten synes at ende); og længst inde Victoria Headland, hvortil Kaptain Back, den dristige Opdager af Store Fiskeflod og Fjorden med omgivende Lande, paa sin beundringsværdige Baadrejse fra Artillery Lake rutschede over 700 km ned paa en Maaned med sine 10 Mænd over Flodens 83 Kaskader, Fald og skummende Stryg! Inde i Nærheden af Deltaet er det vanskeligt at se, hvor Floden ender og Fjorden begynder. Eskimoerne afslutter den ved Gage Point og kalder Elliots Bays store Bredning for Tarajúnuaq, „det lille Hav“. Her begynder de deres Aandhulsfangst om Efteraaret, naar de har tiibragt Som-

meren paa Ren- og Moskusoksejagt omkring Haycs River, hvis Udløb falder sammen med Store Fiskeflod i det lave, frugtbare Mundingsbassin.

En Del Smaaøer er spredt ind over Fjorden, størst af dem alle er Montreal Island, en Grundfjældsformation som alt det øvrige med „Stubfjæld“ og frodige Dale, hvor der er vrimlende fuldt af Rensdyr og Harer. Hertil, mener man, naaede Fortroppen af Franklin-Mændene, indtil ogsaa de bukkede under for den ubarmhertige Død. Længere inde ligger King Island, eskimoisk Umanaq, med et lille Miniatur-Hjertefjæld paa Vestpynten. Her fandtes — som overalt, hvor vi kom i Land — talrige gamle Teltringe og Kødgrave og et gammelt Depot med Skind og Kød af en Moskusokse. Under Opbrudet fik vi Besøg af en Jærv, det mest hadede af alle Rovdyr, Røver og Depotødelægger som den er. Dette ellers saa forsigtige Dyr sneg sig i et Anfald af Overmod inden for Skudlinie og blev straks indlemmet i vor zoologiske Samling.

Da vi naaede ind til Deltaet, havde vi kørt flere Kilometer paa Land uden at opdage, at vi havde forladt Isen. Her mødte vi Foraaret i en ganske brat Overgang fra fast Sneføre til bundløst Lerælte. Floden, som vi nu søgte ned til, havde Overfladevand, der naaede midtvejs til Knæet, men ellers var Isen sikker og fast. Vi fulgte den østre Bred opefter, snart op gennem grunde og smalle Snævringer, hvor store Sten stak op gennem Isen, snart over Bredninger paa flere Kilometer, indtil vi naaede Taherjuaq, Lake Franklin, med ganske snebart Land langs Bredderne.

Den 31. Maj om Morgenen tidligt vejrede vore Hunde Bopladsen, som netop var der, hvor vi søgte den, og i strygende Fart kørte vi rundt om et stejlt Næs og stod midt i en Lejr paa ni Telte. Vi blev overordentlig værdigt modtaget, og skønt vi kom ganske bag paa dem, hørtes ikke de sædvanlige Hyl og Raab, hvormed Eskimoer altid modtager Besøgende. De havde straks set paa vore Dragter, Slæderne og Maaden, hvorpaa Hundene var forspændt, at vi var fremmede, der maatte komme langvejs fra, og derfor stillede de sig afventende. Hvem var vi, hvad vilde vi, og hvorfra kom vi? Alle Mændene kom ned til os, ikke i Løb som Folk, der er nysgerrige, men langsomt og forbeholdent — store, velvoksne, velklædte Mænd, der med deres alvorlige, næsten højtidelige Ansigter mere lignede Indianere end Eskimoer.

Jeg fortalte dem, hvem jeg var, og hvad jeg vilde, og blev straks forstaaet. Dialekten voldte som sædvanlig ingen Vanskelighed, og længe varede det ikke, før de smøgede deres stive Holdning af sig og be-

gyndte at hjælpe os med at rejse Telt, binde Hunde og bringe vore Grejer i Orden.

En ung Mand — stor, bredskuldret, et Hoved højere end alle de andre — var til en Begyndelse den, der førte Ordet paa sine Bopladsfællers Vegne, og han gjorde det med en Høvdings Værdighed.

Saa snart Ankomstformaliteterne var ordnede og man forstod, at vi var Venner, meddelte han mig, at fire store Laksedepoter fra sidste Sommer netop var aabnede, og at jeg blot behøvede at løse mine Hunde, naar jeg vilde fodre. Depoterne var Overskud fra Vinterens Forraad og stod nu til fri Raadighed for alle og enhver.

Saa snart vort Telt var rejst, kom han atter hen til mig og spurgte om mit Navn. Selv hed han Unau mitaoq, „Varmeren“. Præsentationen foregik under Iagttagelse af den Værdighed, der straks var anslaaet fra Bopladsens Side, og med sine Øjne i mine rettede han derpaa følgende Spørgsmaal til mig:

„Hører du til de hvide Mænd, der forbyder Eskimoer at komme ind i deres Telt?“

Jeg svarede, at det var min Opgave paa de færrest mulige Dage at

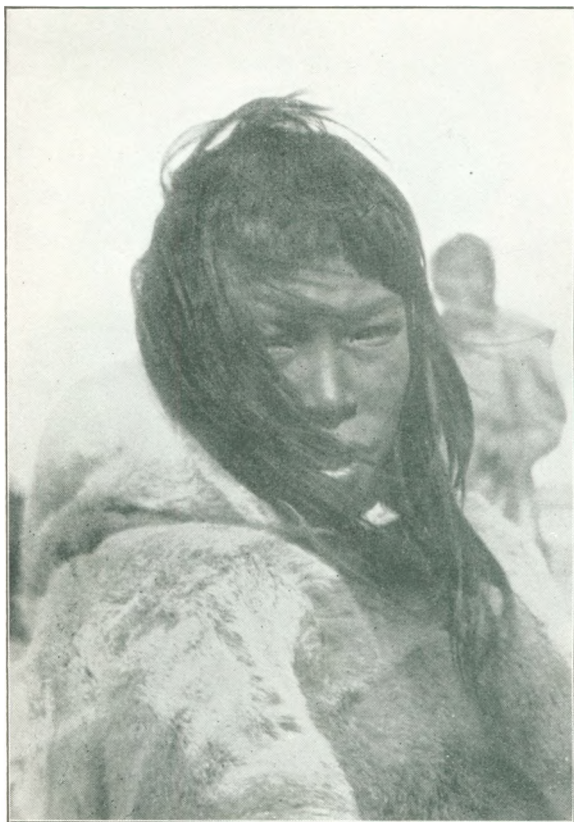


To Smaapiger fra Lake Franklin.



faa det mest mulige at vide, og enhver, der vilde besøge mig, var derfor velkommen.

Da en Glædesmumlen hilste denne Oplysning, føjede jeg til, at alle mine Ejendele og Betalingsmidler vilde ligge frit fremme i mit Telt,



Halvvoksen Dreng fra Bopladsen ved Iitvårsuk.

fordi jeg gik ud fra, at der ikke fandtes Tyve ved Bopladsen. Denne Gang var det dog ikke Unaumitaog, men Stammens Ældste, Ikinilik, „den flammeædte“, der gav mig følgende stolte Svar:

„Her hos os er det kun Hundene, der stjæler.“

Resten af Dagen anvendte jeg udelukkende paa at gøre mig bekendt med mine Bopladsfæller. De havde straks gjort et gunstigt Indtryk paa mig, og det er altid velgørende at være blandt rene Mennesker, rene helt ud i Hænder og Fødder. Netsilikerne derimod, som jeg kom fra, havde tykke Lag

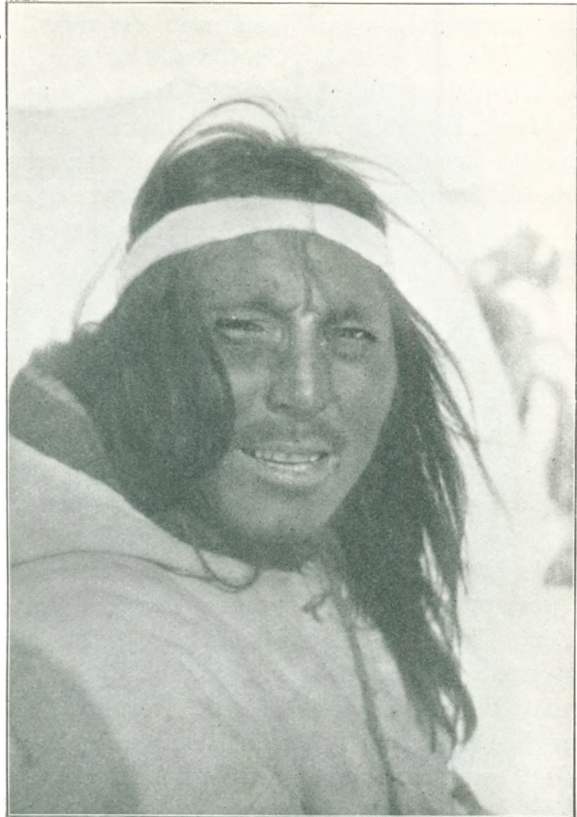
af ubeskriveligt Smuds og Spæk paa Laar, Skinneben, Fødder og Ansigt, og hele Smaafjelde om Ører, Hals og Nakke. Og mens det syntes at falde Netsilikerne svært at forstaa formulerede Spørgsmaal, svarede disse Indlandseskimoer intelligent og kappedes om at give mig de Oplysninger, jeg søgte.

Disse Mennesker var ikke helt uden Kendskab til hvide Mænd og hvide Mænds Sæder, men saa langt havde de til den nærmeste Handelsstation, at det ofte tog dem et halvt Aar at komme frem og tilbage. Handelsrejserne foretoges kun af de unge Mænd, og derfor havde ingen ældre Mand eller Kvinde i Stammen set hvide Mænd.

Den opbrydende Flod tillod ikke et længere Ophold, hvis jeg vilde være sikker paa at vende tilbage til min oprindelige Kurs. Men det var ikke nogen let Opgave i Hast at skitsere disse Menneskers Etnografi, navnlig i Betragtning af, at den videnskabelige Nysgerrighed ikke maatte trætte dem. En Vanskelighed voldte det mig ogsaa, at de aldrig var vant til at træffe fremmede, hvorfor de forudsatte alt, hvad jeg spurgte om, som kendt af alle og enhver.

Desuden var der ogsaa mange Smaating, som distraherede og voldte Afbrydelser; alene min Dagbog gav Anledning til mange Spørgsmaal, fordi de aldrig havde set nogen benytte sig af et Skriftsprog. De faldt i Begejstring over alle de mange fine, hvide Blade og spurgte, om de var lavet af Hvidræveskind, og naar jeg skrev og siden nøjagtigt gentog deres Ord, lo de højt over Dagbogens gode Hukommelse.

Men først maatte jeg vinde deres Tillid. Jeg maatte fortælle dem om de hvide Mænd og deres Land for at faa dem til at forstaa, at den store Forskel i Liv, Vaner og Skikke, i Erhverv og Religion var Anledningen til mine mange Spørgsmaal. For at gøre dem trygge og tilidsfulde maatte jeg ogsaa berette om deres mange eskimoiske Stammeværenders forskellige Lande og Bopladser. Jeg sang for dem østgrøn-



Nullalik, den dygtigste Renjæger ved Store Fiskeflod. Med sit lange, flagreende Haar, der holdtes sammen ved et Stykke hvidt Renskind, lignede han som de fleste af Inlandsboerne langt mere en Indianer end en Eskimo.

landske Nidviser og vestgrønlandske Trommesange og endte Dagen med at fortælle Myter og Sagn.

Om Aftenen samlede jeg hele Befolkningen i mit Telt og sang danske Sange for dem. De var fulde af Undren over vor Syngemaade, der var saa forskellig fra deres egen, og vore Tekster, der slet ikke lignede deres Viser. Og Aftenen gik, og Natten med, efterhaanden som vi alle blev grebet af de gamle, danske Sange.

Først hen mod Morgen brød mine Gæster op, og de var alle lige ivrige efter at forsikre mig om, at de nu med Glæde vilde svare paa alle de Spørgsmaal, som jeg kunde have Lyst til at stille. Og dermed var Hensigten naaet med mine Foredrag og Sange, der havde varet i flere Timer.

— — —

Indlandeskimoerne omkring Store Fiskeflod, eller, som den ogsaa kaldes efter Opdagerens Navn, Backs River, tæller ialt kun 164 Individier, deraf 97 Mænd og Dreng og 67 Kvinder og Piger. De inddeler sig selv efter Bopladserne i tre Hovedgrupper, af hvilke Utkuikhalingsmiut bor i Deltaomraadet og Flodens nedre Løb, særlig Egnen umiddelbart syd for Lake Franklin, Sangningajormiut længere oppe ad Floden og i Oplandet mellem Meadow Bank River og Baker Lake, og endelig Ualiardlêt helt oppe ved de store Indlandssøer Lake MacDougall, Lake Garry og Lake Pelly, der kaldes Imarjuaq, Qajarvik og Igdliuiaq. Denne sidste Gruppe er nu ved at uddø og tæller kun 28 Individier. Alle disse Mennesker lever fuldstændig uafhængigt af Havet, som de aldrig søger ned til. Dette har dog ikke altid været Tilfældet, og tidligere var det en fast Skik, at Ualiardlêt søgte ned til Kysten ved Queen Maud Gulf, som oftest ved Ogden Bay, for at drive Sælfangst, mens de øvrige over Store Fiskeflod søgte ned til Elliot Bay og herfra drev Sæljagt helt ud til Kap Britannia.

De nuværende Utkuikhalingsmiut har en Tradition om, at de oprindeligt alle levede ved Ugjulik, den østlige Del af Queen Maud Gulf, hvorfra de under en Hungersnød i en ikke fjern Fortid søgte ind til den store Flod, lokkede ved Rygterne om de gode Jagter paa Ren og Moskusokser og Flodens store Fiskerigdom. Lige indtil de seneste Aar har de derfor opretholdt deres Forbindelse med Havet og drevet Sælfangst ude i Fjorden i Marts, April og Maj. Alle unge Mænd forstaar endnu at drive Aandehulsfangst, og deres Redskaber falder ganske sammen med Netsilikernes. Men saa kom der efter Baker Lake-Stationens Oprettelse for godt og vel ti Aar siden en Handelsmand fra Quærnermiut ved Navn Ilangnaoq ned til Adelaide Peninsula med en

Slæde, læsset med Handelsvarer, og han indførte de første Bøsser i Stammen. Fra da af vendte de fuldstændig Havet Ryggen og har nu helt igennem indstillet sig paa at drive Rævefangst, i den Tid de ikke behøver at jage for Føde og Klæder. I Stedet for Tran brænder de nu Talg, dog ikke til Opvarmning eller Kogning, men kun til Belysning i den mørke Tid. Deres Tøj tørrer de paa Kroppen, og deres Mad koger de ved Kassiøpe og Rensdyrlav. Forøvrigt spiser de det meste af deres Føde, baade Kød og Fisk, raa.

Jeg spørger dem, om de ikke tit savner deres gode, varmegivende Spæk her i dette kolde Land, hvor det næsten altid flyger om Vinteren, og hvor Temperaturen flere Maaneder igennem kan svinge mellem minus 40° og 60° C. Her til svarer de, at der vel er koldt i de uopvarmede Snehytter, men at det kun føles, straks de bliver bygget; saa snart Snehytterne er bleven dækket med et tykt

Lag Sne, varmer de mange Menneskekroppe saa godt som nogen Spæklampe, og de mærker intet til Kulden indendørs. De er selv af den Opfattelse, at de er gunstigere stillet end Netsilikerne, der om Vinteren lever ude paa Isen paa Sælfangst; thi naar Fangsten slaar fejl, kan disse slet intet Brændsel skaffe sig. Her har alle Snehuse i Husgangen en stor Tilbygning, der kaldes Iggavik, hvor Sneblokkene er ført op til et højt Tag, aabent foroven, og her er det særlige Koge-



Denne gamle Mand sad taalmodigt fra Morgen til Aften og stangede Ørred ude paa Isen i Lake Franklin. Snebriller af Træ beskytter hans Øjne mod det stærke Sollys.

rum, hvor Maden tilberedes. Brændslet samles paa den Maade, at man først skuffer Sneen bort med en Pualrit, en Sneskovl af Træ, og derpaa banker man den lyngagtige Kassiope eller Rensdyrmosset, der ligger i tykke Kager, op af Jorden med et særligt Instrument af Renhorn, saa at al Sne med det samme drysser bort. Mens „Havboerne“ ude paa Isen maa spise Sne, naar der ingen Ild er i deres Lamper, fremhæver disse, at de altid har det dejligste Drikkevand i Søerne, hvor et Vandhul overbygges med Sne og altid holdes aabent.

Sulteperioder er ikke ukendt, men dog ikke særlig hyppige, og de indtræffer kun, naar man paa Grund af stærkt Uvejr lange Tider igennem hindres i at drive Jagt, eller naar al Jagt slaar fejl, saa at man hverken finder Ren i Fjældet eller Laks i Søerne.

Der er gamle Traditioner om, at Utkuhikhalingmiut engang var et stort Folk, der var saa mange i Tal, at alle Smaafjælde omkring ved Lake Franklin kunde indhylls i Røg fra de mange Kogebaal. Det var et krigerisk Folk, der stod i fjendtligt Forhold til deres Naboer; ogsaa Drab inden for selve Stammen var almindelige.

„Igtarnigtat ingmingnut nungugtut inorerdlutik,“ siger man, og det betyder: de gamle udryddede hinanden af Blodtørst.

Før man begyndte at handle med Folk fra Baker Lake, skaffede man sig Jern fra Netsilingmiut, det tidligere omtalte Qilanârtut-Jern fra Ross' Overvintringshavn; undertiden tiltuskede man sig ogsaa Naturkopper fra Kitdlinermiut, men det var dog sjældent, fordi man frygtede dem som Stimænd, der overfaldt fra Baghold. Træmangelen var lige saa stor som hos Netsilingmiut; man erstattede Slædetræ paa samme Maade som disse med frosne Skind, eller ogsaa købte man Slæder fra Ualiardlêt, der selv ikke boede inden for Trægrænsen, men foretog Rejser til det store Handelsstævne ved Akilineq, hvor de mødte baade Rensdyreskimoer fra Baker Lake og Hikoligjuaq og Kystboere fra Queen Maud Gulf's Kyster og Victoria Land. Som Regel gik disse Handelsstævner fredeligt af, men det hændte dog ogsaa, at man udkæmpede store Kampe med Bue og Pil, hvorved mange Mennesker blev dræbt.

Bopladsfæller levede Sommer og Vinter sammen i en saa udpræget Kommunisme, at man end ikke havde særlige Fangstparter under Jagterne; alle Maaltider indtoges i Fællesskab, saa snart Vildt var nedlagt; dog spiste Mænd altid for sig og Kvinder for sig.

Al Renjagt blev saa godt som udelukkende drevet fra Kajak ved Dyrenes Svømmesteder om Efteraaret, naar de samlede sig i store Flokke for at vende tilbage til Skovene. De Navdlut eller Svømme-

steder, der skulde passeres af Renerne, holdtes for hellige og krævede Iagttagelse af en meget streng Tabu; thi Udfaldet af disse Jagter var afgørende for hele Vinteren. Undertiden ordnede man ogsaa en Drift af Dyr, der blev jaget ned mod Søerne af Mænd og Kvinder, der tog deres Underpelse af og klaskede dem i Jorden, idet de tudede som Ulve: Hu — hu — hu! Dette kaldtes Nanorartut. Paa samme Maade jagedes ogsaa Moskusokser, især oppe i Egnene omkring Hayes River, hvor de blev drevet ud i Søer, indhentet fra Kajak og stukket ned med Spyd. Skulde man angribe dem paa Landjorden, anvendte man enten Bue eller Pil, eller ogsaa bandt man sine Knive fast til lange Skafter og stak dem, naar de, indhentede af Hundene, standsede og stillede sig op i Kampkarré.

Fuglene havde særlig Betydning som Føde i den Tid, hvor de rugede; da fangedes

de med Snarer, der sættes op ved Rederne. Men ogsaa om Efteraaret i deres Fældetid forfulgte man dem med Kajak og dræbte dem, enten med Renspyd eller ogsaa med smaa Harpuner, der var lavet særlig til denne Jagt. Dette gjaldt forskellige Slags Gæs, Ænder og Svaner.

Ørredfangsten spillede naturligvis en stor Rolle for Erhvervet her ved den store Flod. Man anvendte de sædvanlige Stændæmninger i Nærheden af Elvenes Udløb i Søer, hvor man fangede dem i Bassinerne



De unge Kvinder var altid milde og smilende og saa nydelige ud.

med Krogspyd, hvor Krogen var lavet af Renhorn og fastbundet til et meget langt Træskaft. Kun til Fisk, der svømmede frit i Floden, brugtes Lyster. Man anvendte ogsaa en Slags Standkroge af Horn, med Liner flettede af Sener; de blev som Regel sat om Aftenen og først tilset Dagen efter.

En særlig snild Maade at fange Laks paa var den saakaldte Kapislingniarfik, der brugtes tidligt om Efteraaret, naar den første Sne havde lagt sig og Isen endnu ikke var særlig tyk.

En almindelig, men ikke for stor Snchytte bygges paa Isen, og Sneen fjernes i en bred Halvcirkel bag Snchytten, saa Lyset kan falde ned i Søen gennem den blanke Is; desuden laves der en Mængde „Vinduer“ paa Isen rundt om hele Hytten, fodsporlignende Vinduer, hvor Sneen er fjernet, saa Lyset kan tiltrække sig Fiskenes Opmærksomhed. Dernæst hugges et aflangt Hul i Gulvet; Aabningen skal være saaledes tilhugget, at den er bred foroven, men snævrer ind forneden, saa der, naar Vandet strømmer op, dannes et Bassin med en smal, aflang „Revne“ i Bunden, men en stor og bred Kumme foroven. Selve Kummen faar en Overbygning af Sne, der fryser til Is; denne Overbygning er som et Tag over Bassinet og lukkes, saa der kun bliver et lille Hul, hvorigennem Fiskeren kan holde Øje med Laksene, der fra Søens Dyb gaar op i Kummens lyse Vand, hvor de stikkes med Lyster.

Paa denne Maade fanges mange Laks, og Metoden er speciel for Utkuhikhalingmiut.

Ellers staar deres Redskabskultur Rensdyreskimoernes overordentlig nær, hvilket er en naturlig Følge af, at de i eet og alt har de samme Erhvervsbetingelser. Her har sikkert altid ved disse Bopladser været en Grundstamme af Indlandsboere, men den lette Forbindelse med Kystboerne over Elliot Bay eller gennem Adelaide Peninsula ad en bekvem og ypperlig Slædevej til den store Fjord, Sherman Inlet, har dog givet Anledning til megen Paavirkning, der mærkes baade i Sprog og Skikke.

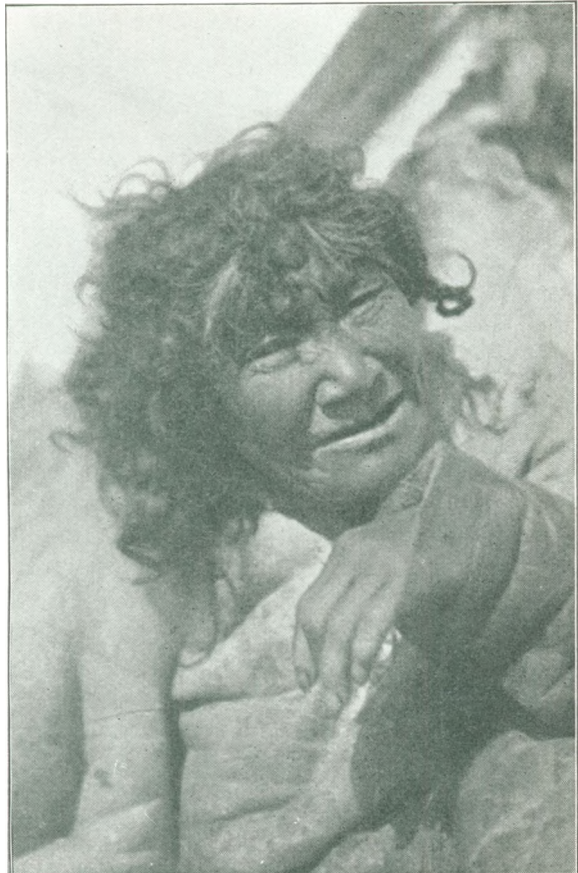
Gennem Stammens gamle Mænd og Kvinder fik jeg et godt Indblik i deres aandelige Kultur, takket være den Hurtighed, hvormed de opfattede mine Spørgsmaal, og den Evne, de havde, til at give klare og koncise Svar. Hele Tabumaterialet fra Hudson Bay-Eskimoerne blev gennemgaaet, og det viste, at deres religiøse Forestillinger i alt hovedsageligt var bygget op paa samme Grundlag med en meget skarp Sondring mellem Havdyr og Landdyr.

Af Myter og Sagn blev 69 fortalt; de var alle kendt i Hudson Bay-Distriktet, og ikke færre end 37 af dem ogsaa i Grønland. Desuden

blev en Ordliste af samme Omfang som den, der var optaget hos Padlermiut og Igdlulingmiut, nedskrevet.

Jeg skal nu give et lille Indtryk af deres aandelige Kultur gennem et Interview, jeg optog med en af Stammens ejendommeligste Mænd.

Ikinilik eller „den flammeædte“. Jeg havde dengang allerede faaet de Oplysninger, som det var muligt at faa inden for den Tid, jeg havde til min Raadighed. Denne Samtale, der foregik i hans Telt, hvor vi var omgivet af en lyttende og nysgerrig Skare, var nærmest blot arrangeret for at give en Prøve paa, hvor forstandigt og uforbeholdent disse Mennesker besvarer alle mulige Slags Spørgsmaal; men for at kaste lidt Mystik ind i Interviewet havde jeg forklaret, at det var bestemt for et Dagblad, som jeg nærmere karakteriserede som „et af de store Stykker afhaaret Hvidræveskind, der var fyldt



Det omflakkende Liv under Vinterens Snestorme og den sviende Køg fra de mange Kogebaal ældede hurtigt Ansigterne. Denne Kvinde er mellem 50 og 60 Aar.

med lutter talende Tegn, hvis Indhold kun var beregnet for en eneste Dag“. Han opfattede det som en Spas, at den hvide Mands Verden er saa omfattende, at man ikke kan gaa hen til det nærmeste Telt og til enhver Tid faa de Nyheder, man behøver. Jeg gengiver Replikkerne ordret, som de faldt, og saaledes som jeg nedskrev dem paa Stedet.

Jeg har med Vilje bibeholdt nogle Udtalelser om Tro og Religion, skønt de kun gentager, hvad der allerede er nævnt under Samtalerne





Ikinilik, „den flammædte“, var Stammens vise Mand og fortalte mig med spillende Lune sit Folks Historie.

med Aua. Det forekommer mig netop værd at lægge Mærke til, at to Mænd fra vidt forskellige Egne udtrykker sig ordret paa samme Maade om Livets vanskeligste Problemer.

„Den flammædte“ lagde sig mageligt til Rette i de bløde Renskind, der var bredt ud over Stenbriksen i hans Telt, og idet han med Velbehag tændte sin Pibe, hvis Hoved var af Vægsten og ikke større end et Fingerbøl af mindste Nummer, begyndte han leende med følgende Udtalelse:

„I jeres Land maa man jo, efter hvad du fortæller, æde talende Tegn, ganske paa samme Maade som vi æder Renkød.“ Og idet han fortsætter i sit Billede, føjer han til: „Fyr du saa bare op, idet du spørger, saa skal jeg flænse Dyret og komme det i Gryden.“

„Fortæl mig noget om jeres Religion. Hvad tror I paa?“ spørger jeg. Men alle Tilskuerne, som staar tæt omkring mig, svarer i Kor, saa at jeg kun med Besvær opfatter „den flammædte“s Ord:

„Vi tror slet ikke, vi frygter, og mest af alt Nuliajuk.“

Jeg maa atter forklare Eskimoerne, hvad et Interview er. „Kun en maa svare,“ siger jeg; og i Haab om at faa Tilskuerne til at tie, spørger jeg: „Hvem er da Nuliajuk?“

Men hvordan skal Drengene og Pigerne, der gennem deres Vuggeviser ved, hvem Nuliajuk er, kunne tie stille. De vil allesammen ud med, hvad de ved; kun langsomt faar „den flammeædte“ overdøvet de andre.

„Nuliajuk kalder vi Fangstdyrenes Moder. Hos hende er alt Vildt, fra hende kommer alle Rensdyr, alle Ræve, alle Fugle og alle Fisk.“

„Hvad andet frygter I?“

Og nu er der Ro. Tilskuerne kan endelig forstaa, at et Interview er en Samtale mellem „den flammeædte“ og mig.

„Vi frygter alt det, vi aner, og som vi ingen Besked kan faa om: døde Mennesker, onde Genfærd og letsindige Menneskers hemmelige Tabubrud.“

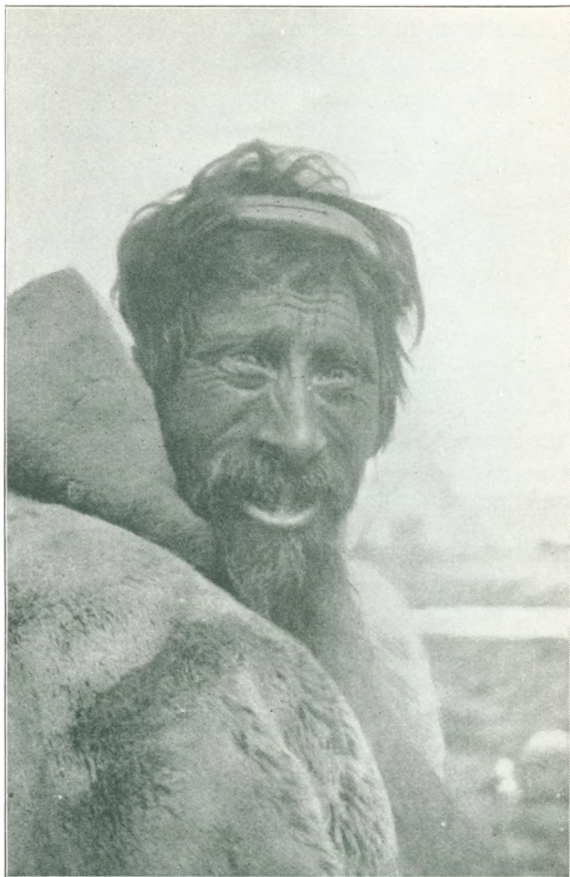
„Bliver alle Mennesker til onde Aander, naar de dør?“

„Nej, kun de Mennesker, efter hvis Død der bliver begaaet Tabubrud, før Sjælen har forladt Legemet.“

„Hvornaar forlader Sjælen Legemet?“

„Den flammeædte“ ryster paa Hovedet og

smiler i sit Sømandsskæg; hans smukke, kloge Øjne faar et helt be-  
drøvet Udtryk, for han kan ikke forstaa, at en Mand kan være saa  
nysgerrig; det er en kvindelig Egenskab.



Fikaq var særlig kendt for sine Sange og sine behændige Nidviser.

Her er et af hans Udbrud:

„Det er dejlig Syssel  
at sætte Visestumper sammen,  
men sjældent er jeg heldig.  
Det er dejlig Syssel  
at drive Fangst paa Isen,  
men sjældent er jeg heldig.  
Det er dejlig Skæbne  
at faa Ønsker opfyldt,  
men altid — avaijaija,  
smutter de uden om.“

„Hos Kvinder fem Døgn efter Døden, hos Mænd fire,“ svarer han leende, og Tilskuernes skinnende Ansigter er som et stort, lysende Smil.

„Er der andet, I frygter?“ fortsætter jeg urokeligt.

„Luftens og Jordens Aander. Nogle er smaa som Bier og Myg, andre er store og frygtindgydende som Fjælde.“

„Hvor gaar Sjælen hen, naar den forlader Legemet?“

„Den flammeædte“ vender sig om paa Briksen, Rynkerne ved Øjnene bliver meget skarpe, aldrig har han været ude for noget latterligere.

„Naar Mennesker dør,“ siger han med sin mørke, langsomme Stemme, „hentes de op til Himlens Land af Maanen og lever siden oppe i de evige Jagtmarker. Deres Vinduer ser man fra Jorden som Stjerner, men ellers ved vi kun lidt om de Døde. Enkelte Aandemanere har i gamle Dage gjort Rejsen til Himmellandet og har fortalt derom. De har besøgt Maanen og er altid bleven ført ind i et Hus med to Rum. Her beværtet de med lækre Indvolde af Ren; men i det Øjeblik Aandemaneren rækker Haanden ud efter den tilbudte Føde, plejer hans Hjælpeaand at slaa den ud af Haanden paa ham. Spiser han her i de Dødes Land, vil han aldrig komme hjem igen. De Døde lever et lykkeligt Liv; Aandemanerne har set Klynger af legende, leende Mennesker, og heraf slutter de, at de lever et lykkeligt Liv.

Der var engang en Kvinde, som hed Nananuaq; hun døde og blev hentet af Maanen. Hun blev ikke længe i de Dødes Land, Maanen skabte hende om til en Mand og sendte hende tilbage igen til hendes Mand. Denne blev meget glad, da hans Kone vendte tilbage, men om Aftenen blev han meget skuffet over, at hun ikke vilde sove sammen med ham. Hun fortalte, hvad der var hændt, og da Manden opdagede, at det virkelig var sandt, blev han saa rasende, at han besluttede at dræbe hende. Han gik ud af sit Hus for at hugge Hul i en Sø. „Jeg maa have Vand at drikke,“ forklarede han, „naar jeg skal overholde Dødstabuen efter din Død.“ Men Kvinden flygtede til sit Barnebarn, der boede i Nærheden, og da Manden kom for at hente hende, dræbte hun ham, i det Øjeblik han kom ind i Husgangen.

Denne Kvinde fortalte Menneskene mange Ting om Livet efter Døden, og fra hende har vi vor Viden. Vore Aandemanere nu om Stunder forstaar sig ikke paa ret meget, de snakker bare, og det er det eneste, de kan; de har ingen særlig Læretid, og deres Evner faar de gennem Drømme, Syner eller Sygdom. Jeg spurgte en Dag en Mand: „Er du Aandemaner?“ Herpaa svarede han: „Min Søvn er drømmeløs, og jeg

har aldrig været syg.“ Nu da vi er flyttet helt bort fra Havet for at komme ind i Landet, nærer vi ingen Angst for Sødyrstabuen, og Indførelsen af Ildvaabenet har lettet al Fangst. Unge Jægere lever for sorgløst til at have Brug for en Aandemaner. I gamle Dage, da al Vintrens Føde afgang af Efteraarsjagten ved „de hellige Svømmesteder“, var det noget helt andet; da maatte al Tabu og mange særlige Forskrifter daglig dikteres af kyndige Aandemanere. Nu har vi glemt de gamle Trylleviser, og du vil ingen Amuletter finde indsyet i vore Inderpelse. Menneskene har Mad nok og bekymrer sig ikke om deres Sjæl.“

„Hvad forstaaer du ved Sjælen?“

„Den flammeædte“ ler højt; det forundrer ham, at jeg ikke en Gang ved det.

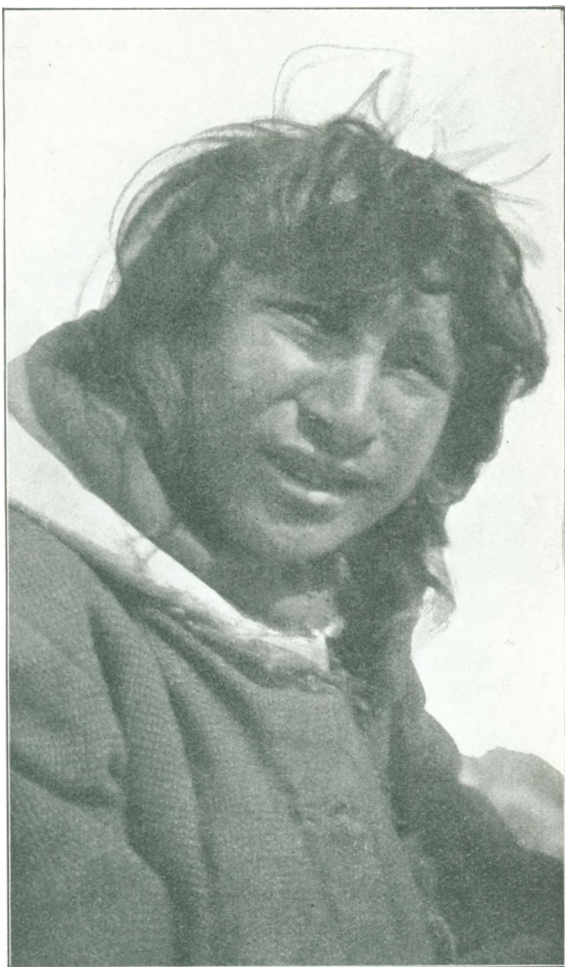
„Noget ufatteligt, der gør mig til Mennesket,“ svarer han dybt alvorligt.

„Ved du ellers noget om Livet efter Døden?“

„Nej, ikke andet end, at man evigt bli-

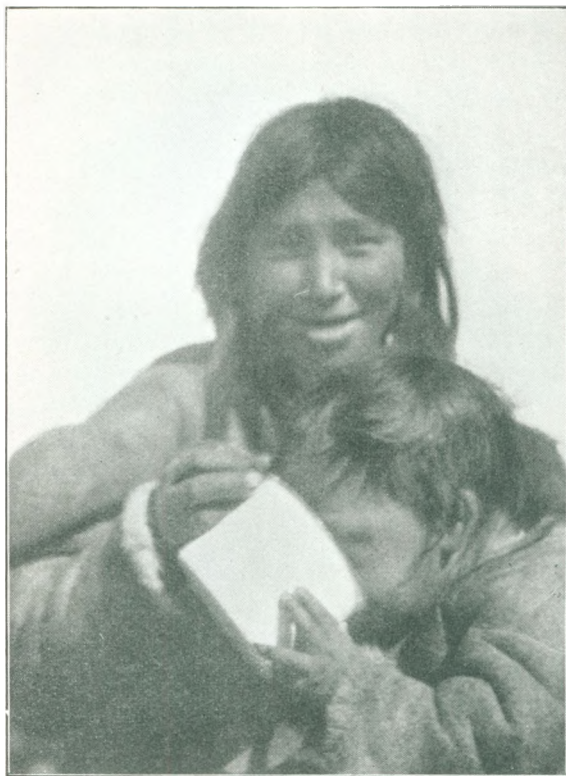
ver den, man var, da man døde; gamle bliver ikke unge, unge bliver ikke ældre, og Børn bliver ikke voksne.“

Her blev Interviewet afbrudt, fordi der blev kaldt sammen til Ædegilde — en Samfundspligt, der aldrig forsømmes. Under hele Samtalen



Aandemaning var ikke længere i Kurs hos de rige Utkuikhalingmiut, men Huloraq, „Piskesnerthen“, var trods sin unge Alder en ivrig Dyrker af den gamle Kunst.

har „den flammeædte“ gjort sig Umage for at svare kort og sammen-  
trængt paa mine Spørgsmaal. Han har søgt at hævde som sin Opfat-  
telse, at mange Traditioner er usikre, dels fordi nogle Mennesker har  
en upaalidelig Hukommelse, dels fordi andre er løgnagtige af Anlæg.  
De store Aandemanere er bleven sjældne, men det vrimler med smaa,



Amarúnguaq, „den lille Ulv“, gift med „Piskesneren“.

der under larmende  
Besværgelser søger at  
overbevise andre om,  
hvor dygtige de er.

Det blev det sidste  
store Maaltid, jeg tog  
Del i; thi det var be-  
stemt, at jeg skulde  
forlade mine nye Ven-  
ner allerede samme  
Aften. Floden var nu  
i Opløsning og farlig  
at passere.

Festmaaltidet be-  
stod af tre nyskudte  
Rener, der smukt og  
behændigt flænset var  
lagt ud over store,  
flade Sten paa en aa-  
ben Plads mellem Tel-  
tene. Der tales ikke  
meget, naar der spi-  
ses, men et Maaltid,  
der ikke er tilberedt,  
er ogsaa et Arbejde.

Da jeg ud paa Natten tog Afsked, var jeg klar over, at jeg aldrig  
nogensinde vilde glemme disse Mennesker, der ikke blot havde mod-  
taget mig med det mest vidtgaende Gæstevenskab, men som ogsaa  
trods den korte Tid, de havde kendt mig, havde betroet mig deres Livs  
dybeste Hemmeligheder. Nu, naar jeg saa lang Tid efter tænker til-  
bage paa alle disse velvoksne, flotte og glade Mennesker, er da den  
Begejstring, jeg følte for dem under Samværet, aldrig bleven svækket  
af Indtryk, jeg fik andre Steder fra. Utkuhikhalingmiut vil altid staa  
for mig som de eleganteste, de smukkeste og de mest gæstfri Menne-  
sker, jeg traf paa den lange Rejse — ja, de sundeste og de lykkeligste,  
jeg nogensinde har været sammen med.



Fjældlandskabet fra Bunden af Pelly Bay. I Forgrunden den Snehytte, hvorfra vi „jagede“ den fredløse Igsivalitq.



Forladt Snehytte fra Netsilik-Distrikter. Hovedet af en Ren er stukket ned i Sneen lige under den runde Rude af Ferskvandsis for at fortælle tilfældige vejfarende, at Jagten har været god.



Menneskers Vej er fuld af ulykkebringende Aander, der, uden at vi selv ved af det, slaar Følge med os. Naar fremmede ankommer til en Boplads, skal alle Mødre derfor gaa rundt om Slæde og Hunde i Gaasegang. Den onde Skæbne bliver da inden for deres Fodspors Cirkel. Billedet viser Mødre og Børn klare til at modtage os. Yderst til højre ses en syv Aars Dreng tage endnu en sidste Slurk fra sin Moders Bryst.

Ejendommeligt nok stammer den eneste nyere Oplysning, jeg før Besøget havde om dem, fra et Brev fra Captain Joe Bernard, offentliggjort i Diamond Jenness' Bog om Kobbereskimoerne. Joe Bernard, der i 1918 overvintrede paa Victoria Land, bygger sin Opfattelse op paa Netsilikerne og sammenfatter den i følgende lakoniske Dom:

„Utkuhikhalingmiut are probably the most miserable people in the winter time I have ever seen or heard of.“

Saa forskelligt kan Mennesker bedømmes, og saa varsom skal man være med at bygge noget paa en Viden, man faar fra Nabostammer.

— — —

Da jeg lige efter Midnat tog Afsked med Bopladsen, stod alle Mænd og Kvinder om vore Slæder og ønskede os alt godt ud af deres eget Livs store Overflod. Det skarpe, hvide Lys laa køligt over Fjældene, og det gjaldt om at naa ud paa Havisen, før Solens Varme helt tog Kræfterne fra Hundene. Vi satte Kursen tværs over den store Sø under vore nye Venners sidste glade Afskedsord. Vand og vaad Sne skvulpede ind over Slæderne, og vi blev straks dyngvaade, fordi vi maatte lægge os paa Knæ og rykke Slæderne ud af Moradset, hver Gang de sugedes fast.

Det var et Føre, der kunde knække selv det bedste Humør, men denne Morgen plumpede vi leende ud i det iskolde Vand, som vi skulde slide i hele Dagen igennem. Det fossede om Mederne, og alligevel nynnede vi:

Med min Sang mindedes jeg en Morgen,  
 en Sensommer-Morgen,  
 da jeg saa Solen stige  
 op over Floden.  
 Pelsblanke Rener  
 bejtede i Flokke  
 langs med Bredden;  
 de nippede af Mosset,  
 de drak af det rindende Vand,  
 og kaade Kalve  
 sprang omkring dem.  
 Af Glæde bankede mit Hjerte  
 over det store Land,  
 over det lokkende Vildt  
 og Laksene, der stimer op mod Strømmen.





Naar Folk drager ind i Landet paa Sommerfangst, deponerer de deres overflødige Gods paa Stenvarder for at beskytte det mod omstørfjende Rovdyr.

## XXVII

### SOMMER PAA KING WILLIAMS LAND

Gennem opløst Sne og dybe Overflade-Søer krydsede vi langsomt over Simpson Strait og naaede den 13. Juni til King Williams Land ved Malerualik — det Sted, hvor vi efter Aftalen skulde møde „Ederfuglen“, naar han kom tilbage fra Kent Peninsula. Men der var ingen „Ederfugl“; i Stedet for traf vi vore gamle Venner Qaqortingneq, „den hvide“, og hans to unge Koner, der yderligere var bleven suppleret med en tredje, Saqitait (den, som faar en til at svinge ud af Kurs). Hun var gift med „Ederfuglen“s Ledsager, men under dennes Fravær midlertidigt overtaget af „den hvide“ sammen med sine tre Børn. Naar en Mand rejser fra sin Kone i disse Egne, er Hjemmet opløst, og hun indtræder i en anden Husholdning.

Foruden „den hvide“ var der ogsaa en Mand ved Navn Itqilik, „Indianeren“, der sammen med sin Familie var kommen helt oppe fra Bellot Strait og North Somersset, hvor han havde tilbragt flere Aar. Det var netop de Mennesker, jeg gerne vilde træffe, og da jeg samtidig fik bekræftet, at hele Netsilikstammen fra alle Bopladser mellem Adelaide

Peninsula og Boothia Isthmus vilde samles paa King Williams Land, gjorde jeg endelig op med mig selv, at jeg ikke kunde gøre noget klo- gere end at tilbringe Sommeren her. Det havde altid været mit Ønske at lære en eller anden primitiv Stamme at kende helt fra Grunden af. Det Distrikt, jeg nu opholdt mig i, var det mest isolerede og det vanskeligt tilgængelige af alle Eskimo-Omraader, og jeg forstod, at jeg ikke kunde ønske mig et rigere Arbejdsfelt.

Jeg var ganske vist ikke i nyt Land — før mig havde jo baade Schwatka, Roald Amundsen og Godfred Hansen været i disse Egne — men mine Forgængere havde haft helt andre Opgaver end jeg, og uden ellers at gaa deres udmærkede Arbejder for nær, kunde jeg vel nok sige, at jeg i aandelig Forstand befandt mig blandt nye Mennesker.

Isen var nu i Opløsning, og da „Ederfuglen“s Fravær godt kunde trække ud, vilde vi ved en sen Start kunne risikere at blive stoppet af Floderne paa et Sted, hvor der ingen Mennesker var.

For første Gang paa hele Ekspeditionen kunde jeg lægge mit Arbejde an paa en bred Basis, og jeg traf mine Dispositioner derefter. Det gjorde godt at puste en Smule ud efter de sidste Par Maaneders hæsblæsende Jag, og jeg følte mig som et Menneske, der pludselig faar Tid til at se sig omkring og nyde.

Den 20. Juni gik jeg min første Tur ind over Land. Vaarbrudet var da paa sit højeste og Føret i den voldsomste Opløsning. Terrainet gik terrasseformigt opover i gamle Strandlinier, og Sænkningerne dannede en Mængde smalle, aflange Søer, der fik deres Tilløb fra utallige Smaa- elve fra de smeltende Snedriver. King Williams Land er paa Størrelse med Sjælland, og til Trods for enkelte Højdedrag gør det, saa snart man kommer bort fra Havet, nærmest Indtryk af at være en eneste stor, græsrig Slette.

Der var en egen Stemning over dette sumpede og bundløse Foraars- landskab, der gjorde Indtryk paa mig, og uden at kunne forklare mig hvorfor, havde jeg stadig en Fornemmelse af, at jeg skulde møde noget, jeg aldrig før havde set. Der var Sang over Engene af Tusinder af Fugle, en eneste dirrende Tone af Glæde og Liv. Jeg ser Gæs, Ænder og Eder- fugle svømme rundt i alle Søer, og hver Gang jeg nærmer mig, letter de larmende og skræppende for blot at kaste sig ud i den næste Sø. Sumpene er fulde af Vadefugle, der bygger Reder og lægger Æg, og alle disse Stemmer samler sig til eet stort Kor, der synger om, at Jor- den nu atter er levende. Overalt mellem de smaa Sten, der er blottet for Sne, har Stenbræk foldet sine røde Faner ud og hilser som den før- ste af alle Blomster Solen og Varmen.

Jeg har et Par Hunde med, der boltrer sig af Hjertens Lyst hen over Sletterne og vader ud i Søerne for at svalc sig. Himlen er klar, Solen bager, og Varmedis staar over Engene. Alt synes at gro, og selv den stenede Jord giver Løfter for den Sommer, der nu kommer.

Renerne sætter stadig over Isen; de kommer to og to fra Adelaide Peninsula for at holde Sommer paa Øen med de store Sletter. En uforklarlig Drift driver dem nordover, og naar de naar Land, giver de sig ikke en Gang Tid til at spise, men travet videre indover til Øens Nordøstkyst.

Jeg svinger ind over Engene i en stor Bue og følger nogle af de nærmeste Strandlinier hjemover til Teltpladsen. Nogle Kilometer fra Lejren kommer jeg pludselig ind i en hel Ruinoplads af gamle eskimoiske Stenhuse. Jeg havde allerede af Eskimøerne hørt, at saadanne skulde findes paa King Williams Land, men det var første Gang, jeg selv saa dem. I disse Egne har der ikke tidligere været konstateret faste Vinterhuse, og i Forbindelse med de omfattende arkæologiske Udgravninger, der allerede var foretaget i Hudson Bay-Området, var det af den største Betydning ogsaa at faa disse undersøgt. Stedet for min Oversomring kunde ikke være bedre valgt.

Et Par Dage efter denne Opdagelse foretog jeg en Udflugt til Øen Nunariarsuaq ved Sydøstkysten af Queen Maud Gulf, hvor en Del Familier havde opslaaet deres midlertidige Lejr paa Vejen til det indre af King Williams Land. Undervejs anløb jeg Adelaide Peninsula for at gaa paa Renjagt. Ogsaa her fik jeg et meget stærkt Indtryk af vaagende Sommerliv. Isen paa Søerne var begyndt at smelte; der var allerede bredt Landvand langs med Kysterne, og vi saa mange Flokke af vilde Svaner, der yngler baade her og paa King Williams Land. Overalt mellem Søer og Smaafjælde finder vi Varde, Rengærder og Jægerskjul, der bærer Vidne om et virksomt Folk, som forstaar at kæmpe for Livet.

I en lille Vig er hele det indre af Bugten kranset med høje Stenvarder. Min Ledsager fortæller mig, at her drev engang en Mængde Kvinder til Søs med Isen. De var ude at stange Laks med Lyster, mens deres Mænd var paa Renjagt; saa brød Isen op, og det lykkedes kun en af dem at redde sig i Land. Til Minde om de omkomne Kvinder byggede hver Mand en Bauta, der skulde være en Hyldest til den dødes Sjæl. Det forbavsede mig at finde denne smukke Form for Mindesmærke her blandt disse Mennesker, hvor man ikke en Gang begraver de Døde, men blot lægger dem ud paa Jorden.

Ved Nunariarsuaq var der seks Telte; nogle af Renskind, andre af

Sælskind, og alle af den spidse Form, som man ellers kun træffer hos Indlandeskimoerne, men som de her hævder er deres originale Telttype. Det var venlige Folk, som modtog mig med stor Gæstfrihed.

Jeg havde ikke været der ret længe, før de begyndte at tale om deres Naboer mod Vest, Kitdlinermiut, som de alle frygter. Det var farlige Folk, sagde de, og de mente, at vi aldrig mere vilde faa „Ederfuglen“ eller hans Ledsager at se; de var myrdede.

Isen laa endnu, saa langt man kunde se, og der var tilsyneladende god Slædevej over Queen Maud Gulf. Imidlertid vidste vi ikke noget om, hvor tidligt de store Floder brød op, og da jeg forsøgte at fremføre det tidlige Foraar som Grund til „Ederfuglen“s Udeblivelse, rystede de alle paa Hovedet. Jeg delte dog ikke paa noget Punkt deres Ængstelse, for „Ederfuglen“ er en Mand,



Tartuortoq, typisk Netsilik-Kvinde.

der plejer at klare sig under alle Forhold. Men for første Gang blev jeg tvunget til at regne med den Mulighed, at han ikke kom før til Efteraaret, og at jeg derfor skulde være ganske ene om at skaffe Føden til Arnaruluk og vore 17 Hunde, samtidig med at meget andet Arbejde skulde gøres. Jeg lyttede derfor med stor Interesse til deres Beretninger om den store Laksemængde i det indre af King Williams Land. En

gammel Mand, „den tommelløse“, havde fem store Depoter fra forrige Sommers Fangst og vilde overlade mig dem for Krudt. Desværre havde jeg intet at undvære, medmindre „Ederfuglen“ kom. Der var ogsaa en anden Mand, som tilbød mig Hundefoder, blot jeg kunde betale med Ammunition. Han hed Amajorsuk, en dygtig Fanger, der altid var i



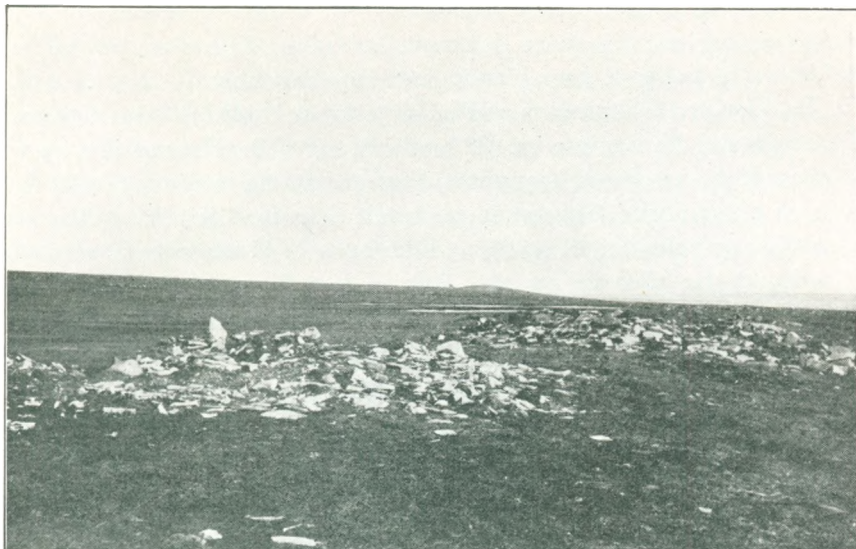
Amajorsuk med sin selvkonstruerede Træben.

godt Humør, skønt han var Invalid. For ti Aar siden, da de første Bøsser indførtes fra Baker Lake, havde han mistet sit ene Ben ved et Vaadeskud; nu havde han lavet sig en Slags Træben, der bestod af gamle Tværræer fra en Slæde, der var surret sammen om Knæet med Renskind som Stødpude for Benstumpen; selve Træbenet endte i en meget praktisk Bukkefod, der var lavet af Moskusoksehorn.

Jeg maatte atter beundre disse Menneskers Evne til at klare sig og kunde ikke lade være med at tænke paa den Sum af Lidelse, der var gaaet for-

ud, før denne Mand havde vænnet sig til at følge med paa Stammens Vandringer og Rejser, ofte gennem dyb Sne, med et kunstigt Ben. Han var nu i Stand til at deltage i al Slags Fangst og hævdede sig endog som en god Renjæger.

Paa mine Rejser havde jeg hidtil gennemført at have mit eget Telt, dels fordi det gav mig bedre Arbejdsro, dels ogsaa fordi jeg havde svært ved at vænne mig til Folkenes utrolige Svineri. Under dette Besøg gik jeg fra Telt til Telt og deltog i de offentlige Maaltider, der



Husruiner fra den store nyopdagede Boplads ved Malerualik, King Williams Land.

afholdtes flere Gange om Dagen. I en Tid som denne, hvor man havde let ved at skaffe sig Føden, var alle Maaltider fælles. I det Telt, hvor jeg plejede at sove, legede en lille Dreng og en Hundehvalp Dagen igennem paa Brikkeskindene; paa disse vore „Underlagener“ lod de begge baade „stort og smaat“ gaa. Hver Gang blev det omhyggeligt skrabet rent med den Kniv, som ogsaa vort Kogekød blev skaaret med; bagefter tørrede Moderen saa Barnet af med sit Pelsærme og gik det efter igen med Haanden for dernæst at uddele Kødstykker til os med Fingrene, uden først at tørre disse af!

Efter Maaltidet skrabede alle Mændene deres snavsede, blodige Fingre rene med Knivene for derefter omhyggeligt at slikke Kniven ren. Man forstaar ikke, hvorfor alt dette Smuds nødvendigvis skulde afslutte Maaltidet; men det gjorde det.

En Spisemaade, jeg ogsaa havde svært ved at vænne mig til, er den, at naar det kogte Kød skal fortæres, sætter man sig i en Rundkreds og lader det gaa fra Haand til Haand, idet enhver bider et Stykke af. Kødet skylles aldrig af og har sin Plads paa Gulvet; som Følge deraf er det ofte urent og uappetitligt; det er da den spisendes Pligt at suge eller slikke det rent, før han rækker det videre til sin Sidemand med sine snavsede Hænder. Denne Behandling forhøjer jo ikke netop Appetiten!

Disse Betragtninger over Renlighed og æstetiske Hensyn kunde maa-

ske synes Lapperier; naar jeg omtaler dem, er det ogsaa kun, fordi jeg aldrig nogensinde hos andre Eskimoer har fundet Begrebet „Svineri“ saa fuldstændig ophævet som blandt disse Sæl-Eskimoer.

Jeg blev ved Teltpladsen et Par Dage for at træffe enkelte afgørende Dispositioner for Sommeren. Vi havde nu ingen Betalingsmidler, og vor Ammunition var meget begrænset, fordi jeg stadig havde foretaget Indkøb af etnografiske Genstande og betalt dem med Krudt og Bly, som egentlig var beregnet til os selv. „Ederfuglen“s Udeblivelse nødvendigvis gjorde, at der allerede nu blev lagt en fast Plan for den kommende Sommer, og helst maatte det ordnes saaledes, at jeg udelukkende kunde benytte min Tid til etnografiske og arkæologiske Arbejder. „Mennesket“, som havde ledsaget mig til Store Fiskeflod, havde lovet at blive hos mig sammen med sin Kone og sine to Stedsønner, og af Hensyn til vore sytten Hunde knyttede jeg yderligere en ung Mand til mig, som jeg traf her ved Bopladsen; hans Navn var „Ulken“, og han var gift med en ung Pige, der hed „Revnen“. „Mennesket“ stillede al sin egen Ammunition til min Disposition, „Ulken“ derimod havde saa godt som ingen. Aftalen med ham blev saa, at han skulde jage med min Ammunition og til Gengæld levere Kød til vore Hunde; jeg skulde disponere fuldstændig over deres Tid og sætte dem til hvad Arbejde, jeg fandt for godt, undtagen Udgravning af Husruiner, der for dem var Tabu. Til Gengæld skulde jeg, om jeg engang kom til Velstand, belønne dem for deres Hjælp.

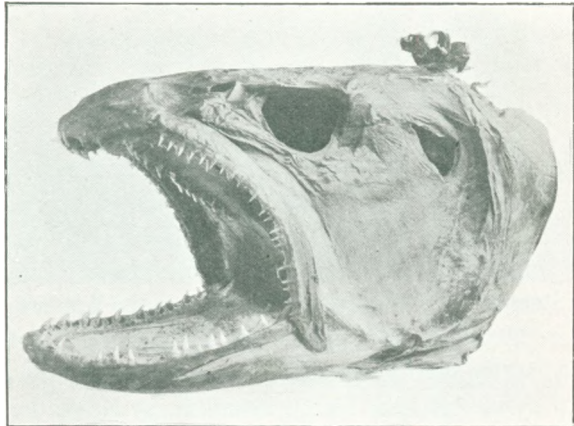
Saa snart disse Aftaler var truffene, spændte jeg for og rejste tilbage til Malerualik. Samtidig med os brød „den tommelløse“ op for at flytte ind til sine Laksedepoter. De var otte Personer og havde tre Hunde og et imponerende Flyttelæs at transportere paa deres Slæde. Gamle Mutter med de yngste Børn gik foran Hundene, og oppe paa Læsset sad den mindste lille Pige, indbyttet i Skind og fastsurret til det øvrige Gods. Alle de andre trak sammen med Hundene ved Siden af Slæden, og langsomt bar det ud over den opløste Is. Der var intet mærkeligt ved dette Optog, der blot var et ganske dagligdags Udsnit af Livet, og dog virkede det stærkt paa mig gennem sin Stemning, da de blev borte i Taa-gen. Det var, som om jeg havde været Vidne til et Stykke Folkevandrings.

Den 1. Juli gik Arnaruluk og jeg i Gang med Udgravningen af den eskimoiske Boplads ved Malerualik. De faa Mennesker, der endnu befandt sig ved Lejren, saa misbilligende paa vort Forehavende. Det var deres Overbevisning, at man ikke blot burde lade de Døde i Fred, men ogsaa alle deres Efterladenskaber. Desuden vidste de, at det vilde være

meget vanskeligt for os at skaffe Føden paa dette Sted, da her var fuldstændig blottet for Vildt paa denne Aarstid. Alle hastede de op til Fiskepladserne inde i Land, hvor Ørredfangsten nu kunde begynde.

I den første Tid fik vi næsten daglig Besøg af Folk, der netop havde afsluttet deres Sælfangst. De fortalte leende om den Forvirring, der havde været under Opbrudet; man havde ventet saa længe, at Isen næsten var ufarbar, og en Del af dem, der kun havde haft Slæder af frosne Skind, havde været ude af Stand til at fragte deres Spækposer, der repræsenterede deres

Vinterbrændsel, ind til Kysten. Naar man forstaar, hvad det betyder for dem at kunne varme Snehytterne op sidst paa Efteraaret og først paa Vinteren, før næste Saisons Sælfangst atter begynder, kan det synes ufatteligt, at man venter saa længe med at flytte ind til Land; men her er det



Hovedet af den store Ferskvandsørred Ilortog, der var meget almindelig i de store Indsøer.

atter Tabuen, der kræver sine Hensyn, idet alle Sælskind skal beredes og tørres ude paa Isen, og ingen maa flytte i Land, før alt er færdigt til Brug.

Den 5. Juli fik vi det sidste Besøg af Efternølere, og derefter var vi helt alene med de to Familier, der havde lovet at dele Skæbne med os. Et Laksegarn, som jeg havde medført fra Repulse Bay, blev sat i en nærliggende Elv, og herfra kunde vi siden Sommeren igennem hente en to til tre store Saltvandsørreder daglig; det var velkommen Føde, men desværre forslog den ikke ret meget.

„Mennesket“ og „Ulken“ sendtes paa Sæljagt med mine Hunde hver eneste Dag, medens jeg stod paa Hovedet i Husruinerne. Hele Resultatet af denne Fangst beløb sig til en halv Snes Sæler, der var langt under, hvad jeg havde haabet. Der var forbavsende faa Sæler i dette Distrikt, og her omkring Simpson Strait, hvor Isen hurtigt fyldes med Vand, er de Sæler snart talt, som kommer op for at sole sig.

Den 11. Juli havde vi et voldsomt Tordenvejr med paafølgende Regnskyl, og derefter var Isen saa vandfyldt og gennemskaaret af dybe Ka-



naler, at Sælfangsten helt maatte indstilles. I Stedet for drev de to Mænd saa Renjagt et Par Dagsrejser fra Teltpladsen; men selv om Jagterne var heldige, var dog Transportvanskelighederne næsten uoverkommelige.

Den 25. Juli blev Situationen os uudholdelig. Til Trods for alle Anstrengelser var det umuligt at skaffe tilstrækkeligt Foder til vore Hunde, saa længe Arkæologien bandt os til en Egn, der var blottet for Vildt; og hver Gang jeg forsøgte at sende Hundene bort med Jægerne, rev de sig løs og kom tilbage til os; de vilde ikke være hos andre. Men heldigvis havde Arnaruluk og jeg drevet vore Udgravninger med en saadan Energi, at vi nu godt kunde forsvare at afbryde Arbejdet for at flytte ind til Mennesker og Mad.

Vi var en hel Karavane, da vi brød op, ialt otte Mennesker og sytten Hunde, og for at kunne være indstillet paa et Fravær paa ubestemt Tid medtog vi to Telte, Soveskind, Soveposer, Kogegrej og en Del ekstra Fodtøj. Hundene hjalp os med at bære, og da det var første Gang, de skulde forsøge sig som Pakdyr, havde vi i Begyndelsen en Del Besvær med dem. Det er ikke nogen let Sag at lave en Kløvsaddel til en Hund. Byrden deles ved Ryggen i to Dele, og hver Del skal have nøjagtig samme Vægt; er den ene Side blot en Smule tungere, glider Byrden hurtigt ned. Hertil kommer, at Begyndere, der ikke er vant til at bære, gør alle mulige Forsøg paa at ryste Bagagen af sig, og kan de ikke klare sig paa anden Maade, vader de ganske roligt ud i en Sø og lægger sig der. Langt om længe kommer man af Sted; men næppe skal man have et Hvil, før Byrderne kommer i Uorden, saa snart Hundene lægger sig ned, og saa skal der begyndes forfra med Pakningen. Intet Under derfor, at jeg i de første Dage syntes, at den Hjælp, vi fik af de fire benede Lastdragere, var en Smule problematisk. Men har Hundene først vænnet sig til at have en Vægt paa Ryggen, simplificeres Besværet, og en velvoksen Hund bærer med Lethed 25—30 kg Dagen igennem. Navnlig hvor det gælder Transport af Kød, er denne Hjælp ganske uundværlig.

Vi gaar ind over Land, snart op over stenede Terrasser, snart gennem græsrige Sletter og trættende Sumpe, indtil vi naar Bunden af Douglas Bay; da bliver Regnen os utaalelig, og vi slaar Telt for at drive Renjagt ved nogle store, saftige Moser, hvor vi i Kikkert har set spredte Flokke af Dyr.

For første Gang faar jeg her Lejlighed til at beundre Netsilikernes eminente Evne til at snige sig ind paa Dyr. Man ser, at det er Folk, der er vokset op med Bue og Pil, hvor det gjaldt om at komme ganske tæt



Vi drager ind over King Williams Land mod bedre Jagtmarker, med vor Bagage fordelt paa Mennesker og Hunde.

ind paa Vildtet, før man var sikker paa at dræbe. I dette Landskab, der ikke byder paa nogen som helst Dækning, er der en ypperlig Lejlighed for dem til at vise deres Kunst. De er som Sporhunde, der slippes løs paa Byttet. De kan løbe timevis ad de besværligste Omveje, indtil det Øjeblik kommer, da Dyret kan se dem; straks ligger de udstrakt, som sunkne i Jorden, og fra nu af bugter de sig som Slinger gennem Terrainet, uden at tage det allerringeste Hensyn til, om det gaar gennem Sumpe eller Smaaelve, hvor de bliver fuldstændig gennemvaaede. Til Trods for min skarpe Kikkert kan de paa 2—3 Kilometers Afstand blive helt borte for mig, skønt jeg bestemt ved, hvor de skal være. Vi fordeler os i tre Hold og faar tilsammen fem Dyr, som gør det muligt for os at tilbringe et Par sorgløse Dage i Teltene, kun optagne af at lade Hundene æde saa meget, de gider, samtidig med at vi selv fester med ud-søgte Kogestykker.

Men snart maa vi videre igen. Vejret holder sig fugtigt og koldt; et Par Graders Varme har været Gennemsnittet for hele Juli. Til Gengæld plages vi ikke af Myg. Solen ser vi kun sjældent; men i Stedet for gnistrer pragtfulde, farvetunge Byger i rødt og gult hen over Nordhorisonten. Et mærkeligt Landskab! Vi er midt i Sommerens Hjerter, og dog er der Efteraarstemning over Engene. Vi oplever ikke mere det Liv, der virkede saa overvældende i Begyndelsen af Juni. Om Dagen ligger

alt tavst og øde, Fuglene synes at sove. Først hen mod Aften vaagner Sangerne. Muntre Fuglefløjt blander sig med kaade Skrig fra Terner og Maager, men overdøvende alle muntre Toner jamrer Islommerne og deres Mage som Mennesker i Dødsangst.

Landet er ensformigt. Sletterne giver et Indtryk af Uendelighed, og



Hund med Paksaddel og en Tel:stang paa Slæb.

da vi aldrig gaar den lige Vej, men svinger ud og ind efter Vildt, vokser dette Indtryk af Umaadelighed for hver Dag, der gaar. Vildtet er det eneste, der skaber Afveksling. En Dag kommer vi over en mægtig Flok Vildgæs, der ikke kan flyve, fordi de fælder. Vi skal spare paa Ammunitionen og slipper et Par Hunde løs. Et Øjeblik efter har vi indfanget godt og vel en Snes Stykker.

Vi lider af Fedthunger, og noget gammelt, raadent Spæk, vi har haft med i en Sælkskindspose, smager vidunderligt som Dyppeelse til Kødets; heldigvis indstiller Menneskets Smag sig

efter Øjeblikkets Behov. Forøvrigt er vi nu ganske uden Livets Krydderier: Ingen The, Kaffe, Sukker eller Tobak. Under Forhold, hvor man maa spise saa meget raat Kød og altid gaar med en Smag af Talg eller Spæk i Munden, mister Livet lidt af sin Festlighed, naar man ikke kan slutte Dagen med sin Pibe. Den eneste Luksus, vi har, er Saccharin; for The finder vi et Surrogat, Dryas, der faar ganske samme Farve som The, naar det bliver kogt, men Smagen er flov.



Naar Solen skinnede, smed Børnene deres Tøj og legede Dagen lang ude i de kolde Søer. I Baggrunden Teltlejren ved Amitsq.

Den 1. August er vi fremme ved en stor Sø, Qeqertaligårsuk, hvor vi bestemmer os til at blive. Dagen har ført os gennem stenet Terrain, og vi er meget ømfodede. Ved Siden af Lejren finder vi et gammelt Depot af Renkød, som siges at være to Aar gammelt; vi rydder det og fodrer Hundene. Det er Skik her, at saa snart et Depot er over et Aar gammelt, tilfalder det den, der tager det. Kødets er grønt af Ælde, og da vi skærer et Snit i det, er det som en Byld, der brister, saa fuldt er det af store Maddiker. Til min Rædsel øser mine Ledsagere de store Maddiker op med Haanden og spiser dem med stort Velbehag. Da jeg kritiserer deres Smag, ler de mig ud og siger, ikke uden Logik:

„Du holder jo selv af Renkød, og hvad er disse Maddiker andet end levende Renkød? De smager som Kødets og har tilmed en behagelig, læskende Smag.“

Vi har faaet Opholdsvejre, og August begynder med en klar Himmel og en blodrød Solnedgang, der giver hele Landskabet Farve. Ude i den store Sø foran Teltet svømmer en ensom Svane ængstelig omkring. Jeg kender intet Dyr, der kan adle sine Omgivelser som denne Kæmpfugl med den stolte Rejsning. Den vilde Fjældsø og det øde Landskab faar en Parks milde Stemning over sig, og vi nyder Synet af den hvide Sejler, uden et Øjeblik at faa Lyst til at slaa den ihjel.

— — —  
Den 5. August naaede vi frem til Amitsq, den berømteste af alle

Fiskepladser paa King Williams Land. Jeg havde hørt Stedet saa meget omtalt og lovprist gennem de sidste Par Maaneder, at Ankomsten blev en Skuffelse. Hele Lejren bestod kun af fem beskedne Telte, og selve Amitsoq var en absolut karakterløs, aflang Sø, forbundet med en anden navnløs Sø ved en lille Elv eller Aa, der var ca. 500 m lang og 12—15 m bred; det var det hele! Egnen omkring var flad og stenet, og den eneste Afveksling dannedes af nogle Højdedrag i Sydvest paa 100—200 Meters Højde. Fra selve Stedet kunde man intet Overblik faa, og dette bemærkede jeg øjeblikkelig, fordi det havde været mit Haab, at vi herfra skulde blive i Stand til at drive nogle Ugers virksom Renjagt. Bopladsens Beboere var lutter gamle Kendinge og iøvrigt det eneste oplivende Moment. Der var „den tommelløse“ med sin Familie og Aandemaneren Sâmik, som jeg i Foraaret havde været sammen med i Snehyttelejren ved Murchison River. Jeg havde dengang købt et Sælskind af ham, som jeg havde glemt at medtage ved min Afrejse, og nu havde han slæbt rundt med det paa alle sine Vandringer for at kunne give mig det, naar han engang tilfældigt løb paa mig. Atter et smukt Eksempel paa Paalidelighed. Foruden de her nævnte var der en Del unge Mennesker og et Par gamle Koner, alt i alt ca. 30 Mennesker.

De Rapporter, de gav os, var ikke oplivende: faa Rener, faa Laks, intet Hundefoder! Vi var kommen for tidligt; Fiskeriet vilde først begynde efter 15. August for at kulminere i Slutningen af Maaneden. Det havde været smaat med Proviant Sommeren igennem, og da man intet nærmere havde hørt fra mig, var de Laksedepoter, som jeg saa smaat havde regnet med, forlængst opbrugt. I vort nærmeste Naboland opholdt der sig ca. 150 Mennesker, men de havde fordelt sig ved forskellige Fiskepladser for at have større Chancer. Ogsaa jeg maatte nu sprede mine Mænd for at faa Jagt, medens jeg selv gik i Gang med at nedskrive Sagn.

De sidste Dage har det blæst en Storm af Norden med klart Vejr. Umiddelbart efter Ankomsten til Teltlejren stiller Vinden af, og for første Gang i lange Tider faar vi Blikstille og en smældende Varme, der lokker enkelte nærgaaende Myg frem fra deres Skjul i Sumpene. Det smukke Vejr frisker alle Sind op, og trods Heden korter man Tiden med alle mulige Slags Lege paa Sletten ved Siden af Teltlejren. I det raa, blæsende Vejr har vi frosset jævnt hele den sidste Maaned igennem, og det virker derfor virkelig oplivende at se nøgne Børn løbe omkring og endog tage Bad i Søerne.

Ved Amitsoq blev jeg i otte Dage, nedskrev over 50 Sagn og fik en



En af de mest yndede Lege var et Boldspil, hvor to og to er Makkere og skal forhindre de andre i at faa fat paa Bolden.

Mængde interessante Oplysninger om gamle Skikke og Vedtægter. Det var lykkedes os at nedlægge seks Rener, og paa disse havde baade Hunde og Bopladsfæller levet højt.

Midt i min anstrengende Indendørsflid havde jeg dog glimtvis været Vidne til et saa frodigt Bopladsliv rundt omkring vort Telt, at jeg fuldt ud forstod, at en Fiskeplads som denne kunde blive berømt, selv om den ikke altid kunde præstere den Fangst og de mange Mennesker, der er en Forudsætning for al Festlighed. I den Tid, vi var der, fangedes kun 15—30 Laks om Dagen, og det var jo ikke mere end fra Haanden og i Munden, tilmed da det kun var ret smaa og temmelig magre Ørreder. Men det var Sommer, Solen skinnede, Varmen gjorde sorgløs, og man slog sig løs ganske uden Hensyn til, at ens Ønsker med Hensyn til Fangsten slet ikke blev opfyldt.

Aldrig i mit Liv har jeg set saa kaade og sorgløse Mennesker, saa muntert sultende, saa humørfyldt frysende i elendige, lasede Klæder! Altid vil jeg mindes Samiks Dreng, der var lige saa kaade paa Legepladsen som ude i Elvens kolde Vand, altid i forfærdelige Pjalter med Ben, Laar, Arme og Hænder røde og opsvulmede af Kulde, men selv absolut ufølsomme herfor. Disse Mennesker tænker sig „de saliges Land“ som et Sted, hvor Glæden aldrig dør, og hvor den hver Dag maa give sig Udtryk i Leg. Dette Ideal af en Tilværelse synes man at have

realiseret allerede i levende Live her ved Laksepladsen, hvor der hver eneste Dag blev leget mindst fem—seks Timer af Mennesker i alle Aldre og af begge Køn.

Deres Dag havde omtrent følgende Forløb: Først var der Arbejdet, der skulde skaffe dem den daglige Føde. Det indskrænkede sig til ti Minutter tre Gange i Døgnet; men selv disse ti Minutters Arbejde var en Fest for dem med Kappelstrid under Raab og øredøvende Latter.

Fiskene blev taget nede i den lille Aa, der forbandt de to Søer med hinanden. I denne Aa var der med Sten bygget en Dæmning, der spærrede den fuldstændigt. Midt i Løbet var der bygget en stor, rund Dam, den saakaldte Qasgé, med en Aabning ud mod den af Søerne, hvorfra Aaen kom. Denne Aabning eller Uvkuaq kunde lukkes med en stor, flad Sten, saa snart Fiskene, der fra den indre Sø antagelig søgte ud mod Havet, forvildede sig ind i Dammen. Denne var forsynet med en Række Sittusarfit, Ruser, der var bygget op af Sten med Tag af store, flade Sten; de løb spidst til indefter og havde en Længde af 2 m med en Indgang paa omtrent en halv Meters Bredde.

Indsiget af Fisk kom som Regel ved Midnatstid, ganske tidligt om Morgenen før Solopgang, og undertiden ogsaa om Eftermiddagen, naar Solen stod lavt. Kun paa disse tre Tider blev Fangsten drevet, ellers var Adgang til Aaen absolut forbudt; Resten af Døgnet skulde Fiskene have Fred.

Fangsten var fælles og dreves af alle paa een Gang. Ingen maatte nærme sig Stedet, før „Fiskemesteren“ havde raabt Signalet ud over hele Bopladsen:

„Arqainialerpugut (nu gaar vi ned)!“

Dette Raab blev besvaret med glade Hyl fra alle Telte, og nu blev der et vildt Kapløb ned mod Aaen af Mænd, Kvinder og Børn fra de ældste til de alleryngste, nogle fuldt paaklædt, andre halvnøgne, de fleste barbenede, og det skønt Vandet i Elven var isnende koldt. Et lille Stykke fra Fiskestedet standsede alle; her havde man Lystrene med de lange Træskafter deponeret, og nu listede en fire—fem Mand sig med deres lange Lystre i Haanden op mod den Sø, hvorfra Fiskene skulde komme. De maatte tage sig vel i Agt for, at deres Skygger ikke viste sig i Vandet; 20 m fra den kunstige Dam plumpede de pludselig ud i Elven, og nu kunde man se, hvorledes de mange Fisk, der havde samlet sig omkring Stenspærret, stimedede hen imod Dammen; nogle enkelte sprang over og fortsatte ud i den anden Sø, men de allerfleste løb ind gennem Dammens Aabning. I samme Øjeblik der ikke er flere Fisk ude i Elven, springer en Mand til og lukker for Dammen med en stor, flad Sten.



Lejren ved Lake Franklin, Store Fiskeflod. De spidse Telte er alle af Renskind med Haarene udad. Efter en heldig Jagt er man midt i et Ædegilde. Hundene, der allerede har forspist sig i deres Andel, ligger Lig omkring paa Pladsen.





Netsilik-Eskimoer stanger Ørred ved Amitsoq, King Williams Land. I den kølige Midnatstime, hvor Landet stod hvidt af Rim, sprang de halvnøgne ud i den iskolde Elv og drev deres Fangst under Latter og Leg, uden at ænse, at de blev rødsvulne af Kulde.



Ørredfangst. Øverst ses de Stendæmninger, der spærrer Elvens Løb og tvinger Fiskene til at løbe ind i den runde Dam, hvor de stanges med Lystre.

Dette er Tegnet paa, at Fiskeriet kan begynde, og uden at ænse det kolde Vand eller Klæderne, der bliver drivvaade, vælter hele den utaalmodige Strøm af Mennesker ud i Elven og ind i Dammen og begynder at stange løs paa de Fisk, der har samlet sig herinde og nu smutter ud og ind mellem Benene paa dem. Der stanges ganske uden System, det gælder blot om at være den, der faar flest, og det var mig altid en Gaade, at der i dette Haandgemæng, hvor man støder Lystrene omkring sig, tilsyneladende helt paa maa og faa, ikke gaar adskillige Tæer med i Løbet; men det syntes aldrig at være Tilfældet. Hver Fisker har i sin Haand en Qorqaut, en lang Bennaal i en Snor med en Ters af Træ i den anden Ende. Hver Gang en Laks er fanget, stikkes Naalen igennem den, helst saa Rygraden knækkes, og videre gaar saa Jagten, ofte med fem, seks Fisk efter sig ude i Vandet i Enden af Snoren. Ikke alle Fisk tages med Lyster, thi mange af dem smutter ind i Ruserne og gemmer sig der, hvor de bliver privat Eje; her tilhører de den, som har bygget Rusen, og ved denne fanger Mand og Kone i Kompagni. Det foregaar paa den Maade, at den ene holder Lystret ved Indgangen af Rusen, saa at Fisken ikke tør smutte ud, medens den anden fjerner en Sten ved den inderste overdækkede Ende, hvorfra den skræmte Fisk roligt lader sig tage.

Længere hen paa Sommeren eller i Begyndelsen af Efteraaret kan der ved Amitsoq være en saadan Fiskerigdom, at hver Familie i Løbet af fjorten Dage kan fange saa meget, at de kan lægge en tre—fire Depoter op af god, fed Fisk, der gemmes til Vinteren. Hvert Depot repræsenterer mellem to og tre Hundrede Kilo.

Det er overordentlig vanskeligt at faa Brændsel ved Amitsoq. Kasiope findes ikke her, og man maa nøjes med fugtig Dryas, der oven i Købet paa denne Aarstid er i Blomst. Den er da saa svær at holde brændende, at der maa pustes uafbrudt til Ilden; og man bliver ikke blot helt stakaandet heraf, men faar ogsaa Øjnene fyldt med Røg, især da der altid koges inde i Teltene, der ikke er forsynede med noget Røghul. Et andet Problem, der melder sig, naar der skal koges, er selve det elementære: at slaa Ild; thi Folk har som Regel ingen Tændstikker. Man faar Ild ved at slaa Svovlkis mod en Stump Jern, idet man sørger for, at Gnisternerne falder ned paa tørt, ganske let spækvædet Mos eller Kæruld. Naar saa en Glød fænger, maa man behændigt puste til den, indtil Kærulden eller Mosset er i Glød; derefter faar man lidt tørt Høj til at fænge, men før det lykkes at faa Ild i selve Brændslet, gaar der let en halv Time. Saa snart en har faaet det til at brænde, kommer som Regel alle Bospladsfællerne og henter Ild hos ham. Tager man nu alle disse Vanskelig-



Bag Teltlejren laa „Arbejdspladsen“, der var det eneste Sted, hvor det var tilladt at reparere Fiskeredskaber og lappe Fodtøj.

heder i Betragtning, kan man ikke undre sig over, at den meste Føde, baade Kød og Fisk, spises raa. At koge en Gryde Fisk og en lille Kedel Vand ved Dryas tog Arnaruluk fem Timer! Med Kassiope derimod, der flammer hurtigt op og har en ganske anden Hedeevne, tog det mindre end en Time.

Mens raat Kød er meget velsmagende, vænnede jeg mig aldrig til at spise raa, friskfanget Fisk. Der skal lang Øvelse til, før man vænner sig til den vamle, slimede Smag af Skæl.

Denne Fangstplads, der ved sin Fiskerigdom ofte lagde Grunden til de Reserver, som i Tilfælde af uheldige Renjagter kunde være uundværlige i Mørketiden, ansaas for „hellig“ ligesom Renernes Svømmesteder. Strenge Taburegler var knyttet til Fangsten her, og Brud paa disse mente at faa skæbnesvangre Følger for den Føde, man skulde skaffe sig hele den kommende Vinter. Ingen Marvben maatte spises, ingen Feinschmecker maatte delikater sig med friske Hjerner af Ren; men Hovederne maatte, om de bragtes til Stedet, saa snart Kødet var pillet af dem, omhyggeligt sænkes i en tilstødende lille Elv, hvor der ingen Fisk var. Men navnlig gjaldt Tabuen Kvinderne, der ikke maatte udføre nogen Slags Syarbejde i deres Telt, hvor iøvrigt Mændene heller ikke maatte syle med deres Fiskegrejer. Der var absolut Tabu mod al Syning af Dyreskind, hvad enten disse var gamle eller ny, og derfor var det, at Vinterens slidte Dragter hang som sørgelige Pjalter om alle;

ingen Huller maatte stoppes, ingen Flænger bødes. Det eneste Syarbejde, der var tilladt, var Fornyelse af Støvlesaaler eller Lapning af disse, men kun, saafremt alt, hvad der skulde bruges, var skaaret til, inden man forlod Kysten. Dette særlige Syarbejde og Reparation af Fiskereds-

skaberne maatte udføres uden for selve Lejren ved Sangnavik, „Arbejdspladsen“, der laa i Ly af en stor Sten et lille Stykke fra Teltene. Her opholdt de fleste sig, naar de ikke sov eller legede.

De Lege, der kunde optage dem Time efter Time, var enkle og naive, men til Gengæld opfyldte de deres Hensigt, at give Varme og Motion.

Særlig yndet var en Mellemting mellem Skjul og Tagfat. Alle Deltagerne slutter op i en Rundkreds, tæt sammen, med bøjede Hoveder, medens en af dem gemmer sig; naar han saa er fundet, forfølges han, og den, som først rører ved hans bare Krop,



En af de glade Kvinder, der forstod at nyde Sommeren uden Tanke for den Vinter, der vilde komme.

skal nu gemme sig, og Legen begynder forfra. Eller man sætter sig i en lang Række, medens en gaar langs med Rækken og sparker alle de siddende hen over Fodballerne; saa skal han gaa hen over deres Tær, derefter hen over Skinnebenene, og hver Gang han har været Rækken rundt, dunker han Hovedet ned i Maven paa dem. Til sidst gaar han rundt om dem, kilder hver enkelt med Foden hen over Kroppen og løber saa sin Vej. Alle springer nu op og forfølger ham, og idet han



Ilivilermiut fra Acelaiide Peainsula færger sig over Simpson Strait.

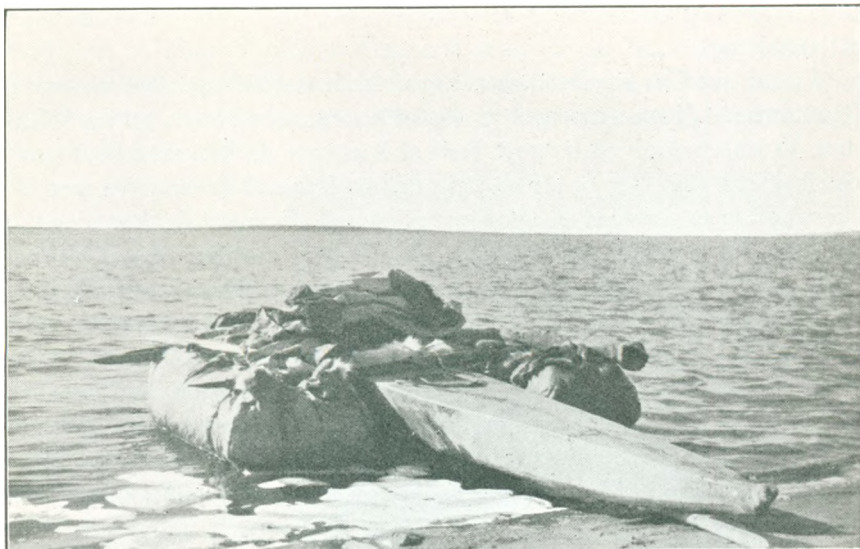
indfanges, skal han rive en Dusk af sin Pels og give den til den, der nu overtager hans Rolle. Eller man leger Tieleg med fastlukket Mund. Den, der først ler, faar et komisk Navn, som han skal lyde Resten af Dagen. Eller man leger Bjørn og forsøger paa at overfalde alle de andre, der springer omkring, medens man selv maa kravle paa alle fire. Særlig yndet var et Boldspil, hvori saa mange som muligt skulde deltage. Man deler sig i Makkere paa to og to og skal forsøge paa at kaste Bolden til hinanden. Alle Kneb gælder. Man slaas med sine Modstandere, spænder Ben og skubber bagfra under Hyl og Latter, og var man først kommen i Gang med denne Leg, hvori baade gamle og unge deltog, kunde den godt vare en hel Dag, uden at den et Øjeblik syntes at trætte. Dagen efter tog man fat igen. Ægtepar var som oftest Makkere, og jeg maatte beundre den smukke og rørende Maade, hvorpaa de behandlede hinanden. Jeg har sjældent været blandt Menesker, hvor Mændene roste deres Kvinder saa meget, og omvendt kunde Kvinderne aldrig blive trætte af at fremhæve deres Mænds udmærkede Egenskaber.

En ejendommelig Leg, som særlig var yndet blandt Børn, var Tunan-güssartut, „Aandelegen“, hvor man med ypperlig Sans for Humor efterlignede og karrikerede Aandemanernes Seancer og den almindelige Angst for onde Aander. Der holdtes fuldstændige og naturtro Aandemaninger, man sloges med indbildte Fjender, ganske paa samme Maade som de voksne, ja, man brugte endog de samme Formularer, som man

havde hørt Forældrene fremsige under virkelig Angst og Fare. Skønt denne Leg virkede absolut blasfemisk, vred de voksne Tilskuere sig dog af Latter, ganske som om de fandt en vis Tilfredsstillelse i at se Livsens Ondskab og ubønhørlige Alvor gjort til Genstand for en farceagtig Parodi. Nogle Timer efter kunde det saa hænde, at et eller andet Ildebefindende eller maaske en ond Drøm kunde samle alle de voksne til en Seance, hvorunder de i dyb Fortvivlelse søgte at værges sig mod skjulte Fjender med ganske de samme Midler, som Børnene havde haaret i Leg. Da jeg omtalte dette mærkelige Forhold til min Ven, „den tommelløse“, og spurgte ham, om det virkelig kunde gaa an at spotte Aanderne, svarede han med den største Forbavselse malet i sit Ansigt, at Aanderne virkelig forstod Spøg!

Den 12. August maatte jeg med Beklagelse bryde op fra dette Sted, hvor hver eneste Dag havde givet mig nye Indtryk af det primitive Sinds misundelsesværdige Lethed. Saafremt tankeløs Given sig hen i Øjeblikket skulde være et Gode, havde jeg virkelig været i „de saliges Land“. Fiskeriet gik stadig skralt, Renerne holdt til paa helt andre Kanter af Øen, Regn og Blæst var ubarmhertige, og ofte fik man ikke saa meget at spise, at man kunde blive mæt! Men endnu var det Sommer, endnu kunde der ske et Omslag i Fangsten, og hvorfor skulde man saa tænke paa Dagen i Morgen? En gammel Tradition i Stammen sagde jo desuden, at Aanderne hjælper aldrig de bekymrede og forknytte!

Ved Opbrudet maatte vi af økonomiske Grunde dele os i to Hold. „Mennesket“ og hans Familie tog Halvdelen af mine Hunde og vandrede over i Retning af Gjøa Harbour for at forsøge Jagten der, mens „Ulken“, hans Kone, Arnaruluk og jeg vendte tilbage til Malerualik. Det var nu saa langt hen paa Sommeren, at vi havde Grund til at haabe, at enkelte omstreffende Rener kunde ventes at give os den Jagt, vi behøvede, ved Simpson Strait. Dette slog ogsaa til. Vi havde ikke gaet mere end et Par Dage, før vi næsten daglig saa Dyr paa vor Vej. De var overordentlig sky og vanskelige at komme paa Skudhold, og vi maatte anvende halve Dage paa at snige os ind paa Livet af dem. Undertiden kom vi paa disse Jagter saa langt bort fra det Sted, hvor vi havde efterladt Kvinder, Telt og Hunde, at vi havde helt svært ved at finde tilbage igen; thi det ene Landskab lignede det andet i en saadan Grad, at vi for ikke at gaa helt vild maatte tage nøjagtige Pejlinger af de faa Bakkekamme, der skød sig ind mellem Sletterne. Den øverste Top af disse Højdedrag er som Regel forsynet med en Varde, men da ogsaa disse nøjagtigt ligner hinanden, skal man tage sig i Agt for at bruge dem som Vejvisere. Den 14. August havde vi vort Telt paa Toppen af en af disse



En stor Skindbylt, surret fast til hver Side af Kajaken og afstivet med Teltstænger, danner en Færge, der kan transportere 3—4 Mand, foruden en Del Bagage.

„Rygge“, som Eskimoerne kalder dem; den laa ca. 14 km fra Pfeffer River og antagelig 30—40 m over Havet; ikke desto mindre fandt jeg en Mængde Skaller af *Yoldia arctica*, og ikke langt herfra, ca. 20 km fra Havet, fandt „Ulken“ et Hvalskelet, der var saa fuldstændig begravet i Sandet, at kun lige Kæben stak op.

Den 17. August naaede vi atter ned til vor gamle Boplads ved Ma-lerualik og fandt vort Depot i den skønneste Orden. Omstrefjende Ræve, Ulve og Jærve gør det ellers nødvendigt at bygge særlige Stilladser til alt, hvad der skal efterlades selv for kortere Tid, men det havde vi hverken haft Sten eller Træmateriale til, og vi havde derfor været spændt paa at se, i hvilken Tilstand vi vilde finde Samlingerne. Saa snart vi nu havde faaet rejst Teltet og faaet alle de mange Smaating igen, som vi havde maattet undvære paa denne Tur, fik vi en hyggelig Følelse af at være hjemme igen, nu da vi — for at bruge et eskimoisk Udtryk — atter var omgivet af Lugten af vore egne Ting. Jeg faar min Klunssæk frem, fordi jeg heri har gemt fem smaa Plader Tobak, som jeg skal ryge paa Vejen vestover, i den Tid hvor det bliver koldt om Snuden; men nu kan jeg ikke modstaa Fristelsen til at tage en af Pladerne som Forskud. Jeg sætter mig uden for Teltet og ryger den ene Pibe Tobak efter den anden med virkelig Andagt. Det er dejligt at se Havet igen med de mange skiftende Farver og Stemninger. Al Isen var nu forsvundet, Søen laa blikstille over Simpson Strait med en Farve, der er hvid som smeltet



Bly; og de mange Smaaøers Konturer tegner sig kulsorte mod den lyse Aftenhimmel.

Vi har sat Garn i Elven straks ved Ankomsten, og inden vi gaar til Ro, kommer Arnaruluk med to fede Ørreder, der straks puttes i Gryden. Vi koger ude ved et stort Baal af Kassiope og kan ikke bekvemme os til at gaa ind. Det er en af disse ualmindelige Aftener, som man husker, og for at give den et yderligere Skær af Æventyr dukker pludselig ni blanke Rener, anført af en vældig Tyr, op fra den lille Bakkekam foran Teltet. Hundene ser dem og istemmer øredøvende Hyl. Vi springer efter vore Bøsser, der ligger inde i Teltet for ikke at blive vaade af Duggen, der er begyndt at falde; men da vi kommer ud igen, er Renerne forlængst forsvundne. Lidt efter kommer de igen til Syne langt uden for Skudhold, og med en Støvsyde efter sig springer de ind over Land, hvor de snart bliver helt borte for os. Det er, som om vi havde set et Aandesyn, og Hundene, der er mindre beherskede i deres Skuffelser, falder ikke til Ro før langt ud paa Natten.

— — —

Straks Dagen efter tager Arnaruluk og jeg fat paa Udgravningen af de Husruiner, som andetsteds vil blive skildret; der blev sørget for, at vi stadig var forsynet med Proviant og Hundefoder. Jeg har nu tre udmærkede Jægere til min Disposition, idet jeg foruden „Mennesket“ og „Ulken“ har engageret en ung Fyr, Orsorigtoq eller „den spækdigre“, paa yderst originale Vilkaar. Tilfældigt havde jeg nemlig faaet at vide, at „Ederfuglen“s Ledsager Usugdleg skal have en lille Forsyning Krudt og Bly deponeret her paa Øen, og jeg meddeler nu den fraværende Mands Kone, at jeg overtager dette, og at deres Plejesøn, „den spækdigre“, der har en ubrugelig Bøsse, til Gengæld kan laane en hos mig, naar han selv skaffer Ammunitionen. De beholder selv Skindene af de Dyr, der skydes paa denne Maade, medens jeg kun faar Part i Kødets. Paa denne Maade faar jeg fordelt mine Hunde paa tre Hænder, og medens de jager i den nærmeste Omegn, kan jeg Resten af Sommeren ganske hellig mig mit eget Arbejde.

Udgravningen kommer desværre ikke til at staa længe paa. Allerede den 25. August faar vi en Storm af Nordvest med det første Snefald; Jorden fryser, og der kommer Is paa alle Smaasøer. Paa dette Tidspunkt er imidlertid allerede tolv Husruiner udgravet, og vi har tilvejebragt det Materiale, der er nødvendigt for Bedømmelsen af den nye Kultur, vi har fundet.

Efteraaret staar nu ubarmhertigt for Døren, og da jeg gerne skulde udnytte hele den sidste Tid inden Opbrudet vestover til skriftligt Ar-

bejde sammen med Stammens ældste, beslutter Arnaruluk og jeg at bygge et Stenhus af den nordgrønlandske Type fra Kap York. Jeg vil kunne skrive dobbelt saa meget med Arbejdsro i et lunt Hus, og Materiale til Snehus kan man ikke regne med at faa før langt hen i Oktober. Den 29. om Aftenen gaar vi saa i Lag med Husbygningen; jeg transporterer Sten fra Ruinerne, medens Arnaruluk, der er Ekspert i denne Form for Husbygning, tager fat paa Konstruktionen. I hendes Land er det altid Kvinderne, der bygger Vinterhusene, medens Mændene driver Efteraarsfangst. Jeg graver en Grund ude i en af Ruinerne, og vi, der gennem Sommerens Arbejde er vel trænede i at bakse med Sten, arbejder saa energisk, at vi allerede den 31. har selve Stenmurene færdige og nu kun behøver at skære de Tørv, der skal lægges som et lunt Lag uden omkring. Da faar vi Be-



Gamle Katsarsuk, der var for gammel til at deltage i Fiskelangsten, var min taalmodigste Sagnfortællerske.

søg af tre gamle Venner fra Foraaret: Alorneq, „Fodsaalen“, Oqortoq, „den varme“, og „Indianeren“ fra Bellot Strait. De ser med Forundring og Rædsel, at vi arbejder i Sten, netop som Renernes Vandring skal til at begynde; men heldigvis har jeg saa megen Myndighed over dem, at deres Forargelse slaar over i Hjælpsomhed. Inden Aften har vi skaaret alle Tørvene, og Huset staar færdigt. Efter fattig Evne holder vi saa Rejsesilde og beværter vore Gæster paa det bedste

med Renkød, Laks og Tørrekød, og vi faar god Lejlighed til at beundre deres fænomenale Appetit; jeg har endnu aldrig set et Netsilikker levne et Stykke Kød. Iøvrigt drejer Samtalen sig om Udsigterne for den kommende Vinter. De har selv ved Qoqa en Lakselv, omtrent midtvejs mellem vor Boplads og Gjød Harbour. Renjagterne har været jævnt gode hele Sommeren, og Fiskefangsten er nu paa sit højeste. Derefter fortaber vi os i Gisninger over, hvad der kan være bleven af „Ederfuglen“. „Den varme“s Kone er en højt anset Aandemanerske, og hun har for et Par Dage siden fundet et Stykke Bly ved Bredden af en lille Elv. Dette Bly, der antagelig engang er tabt af en Renjæger, opfattes som et Bud fra Aanderne til deres særlig udvalgte. I den Anledning er en stor Aandebesværgelse bleven afholdt, og den resulterede i, at „Ederfuglen“ stadig er paa Vej hjemover og nu ikke langt borte; han har faaet to Bjørne undervejs og har ellers haft mange Vanskeligheder at kæmpe med, uden at Aanderne dog ønsker at gaa i Detailler med Hensyn til disse.

Denne Beretning lød baade sandsynlig og beroligende; men med den Hang til Vantro, der er hos alle Mennesker, selv om de er Hedninger, vil denne Spaadom ikke rigtig vinde Tiltro. Det var en almindelig Mening, at vi aldrig nogensinde mere vilde se „Ederfuglen“, der sammen med sin Rejseledsager forlængst mentes at være myrdet af Kitdlinermiut.

Man kan faa selv den urimeligste Ting saa ofte gentaget, at man tilsidst ender med at finde den mulig. Min Erfaring sagde mig imidlertid, at Eskimoer altid nærer den dybeste Mistillid til deres Naboer, uden at man nogensinde behøver at tillægge det Betydning. Og dog blev jeg i dette Tilfælde — saa langt borte fra Civilisationen — nødt til at regne med, at Sortseerne kunde have Ret. Jeg engagerede derfor med det samme „den varme“ til at blive min Ledsager vestover, saafremt „Ederfuglen“ ikke naaede frem til os paa første Islæg. Vi maatte i saa Tilfælde regne med, at Stammerne fra Queen Maud Gulf vilde møde os med Fjendtlighed, naar vi begyndte at eftersøge de forsvundne, og det var da nødvendigt at møde mandstærke. Desuden havde „den hvide“ og „Mennesket“ lovet at slaa Følge med mig helt til Kent Peninsula. Det var alle stærke og dristige Mænd, og jeg kunde mærke paa dem, at nogle spændende Skærmydsler slet ikke vilde være uvelkomne; vi var jo i Næverettens Land.

Gæstfrihed er en Lov blandt alt farende Folk; det er derfor Arnaruklucks Pligt at skaffe Natteleje til de tre Mænd, og det, skønt Teltet er ganske overfyldt af Samlingerne, vi har opmagasineret her. Vi faar imidlertid bredt nogle Skind ud, og da ingen gider spise mere, ligger vi i en

Klynge og stirrer paa den lille Fakkelt af Mos og Rensdyrtalg, der oplyser Teltet. Samtalen er helt ved at dø hen, da „Indianeren“ pludselig begynder at skælve over hele Kroppen og indleder en Aandemaning. Han har set det gnistre fra sin Inderpels, og det maa være, fordi han har arbejdet med Jord og Sten paa en Tid, hvor det er forbudt. For ikke senere at skulle faa Skyld for en eventuel daarlig Rensaison afbryder jeg Aandemaningen og holder en Tale for mine Gæster. Jeg hævder, at jeg ikke blot er hævet over al Tabu, idet jeg følger mit Lands Skikke, men at ogsaa de Folk, som hjælper mig, intet har at frygte; vor uskyldige Husbygning skal ikke skade deres Renjagt. Derefter blæses Tællepraasen ud, og det almindelige Signal til Søvn er givet.

Næste Dag forlader Gæsterne os, efter at have tilset nogle Depoter, som de i Foraaret har bygget op i Nærheden af Teltpladsen. Ved Afskeden forærer de mig hver et Stykke Tobak, som de har købt af mig under vort første Møde. Jeg blev rørt over denne Gave, fordi jeg vidste, at de gav mig nøjagtig Halvdelen af, hvad de ejede, og de var alle tre lidenskabelige Rygere.

Løvrigt vender vi snart helt tilbage til Naturen. En anden Ting, det nu er begyndt at knibe med, er noget saa elementært som Tændstikker. Det har sin Grund i, at jeg under mine Opkøb af Amuletter altid maatte betale med „Ild“, og nu svider det til os, fordi den Forsyning, jeg havde ventet fra Kent, udebliver. Dagsrationen er to Tændstikker, men Arnaruluk klarer Problemet ved stadig at lade Tørv fra Husruinerne gløde paa Ildstedet; paa denne Maade lykkes det os som Regel at holde Ild fra den ene Dag til den anden. Ild kan man altsaa skaffe sig, selv om man skal gaa helt tilbage til de primitive Stenaldermetoder; ganske anderledes truende staar derimod Ammunitionsmangelen, nu da vi er rykket ind i September og staar ved Vinterens Tærskel.

Om Eftermiddagen faar jeg Besøg af „den hvide“, der har sin Lejr oppe mellem Fjældene en Dagsrejse fra os. Han har faaet at vide, at jeg har tilegnet mig Usugdles Kones Ammunition, og kommer nu for at kræve sin Del af den, da han hævder, at hun som hans Kone Nr. 3 staar under hans Beskyttelse. „Den hvide“ indtager nærmest en Høvdings Stilling blandt sine Landsmænd og er ikke blot en meget dygtig Jæger men ogsaa en usædvanlig frygtløs og selvstændig Natur; han har hele Stammen bag sig, og ganske naturligt ønsker jeg derfor ikke nogen Konflikt med ham; men paa den anden Side vil det ogsaa være skæbnesvangert, om jeg i en Situation som denne giver ham blot det mindste Overtag. Jeg erkender derfor, at hans Standpunkt ikke er uden Logik, saa længe den fraværendes Familie er hos ham, og erklærer mig derfor øje-

blikkelig rede til at overtage baade Konen og de tre Børn, da jeg ikke kan ændre mine Dispositioner med Hensyn til Ammunitionen. Og derved bliver det. For dog at vise mig forhandlingsvenlig, nu da han har vist sig føjelig, giver jeg ham lidt Ammunition paa samme Betingelser som mine tre andre Jægere, og vi skilles med virkelig gensidig Agtelse for hinanden.

Den 3. September faar vi et Vejr, som vi i Ugevis har længtes efter. Det er stille Frost med fin Sol og klar Himmel og en ganske svag Brise fra Vest. Saadanne Dage er saa sjældne heroppe, at man altid faar Fornemmelsen af, at noget maa ske, og vi beslutter os til at flytte op paa en Højderyg, der ligger nogle Timers Gang fra Teltpladsen, og blive en Uges Tid der for at samle Brændsel inden Snefald. Deroppe findes et af de faa Steder, hvor Kassiope vokser, og Arnaruluk behøver saa ikke at anvende flere Timer daglig paa at skaffe den Smule Brændsel, vi skal bruge til Kogning. Netop som vi er i Opbrud, faar vi Besøg af „Mennesket“, der kommer med et Par af mine Hunde, belæsset med Kød. Næppe har han kastet Byrderne og bundet Hundene, før en Flok Dyr passerer tæt forbi Lejren; „Mennesket“ sætter øjeblikkelig efter dem, og vi opsætter foreløbig Rejsen.

Det er hen mod Eftermiddag; Arnaruluk og jeg er alene ved Teltet, begge en Smule skuffede over, at Dagen alligevel skulde ende uden Opbrud. Vi sidder og stirrer ud over Vandet, da Arnaruluk pludselig udbryder med en Stemme, der dirrer af Spænding:

„Nej, se dog! Jeg troede, det var Lavvande, og nu er der pludselig et Skær, som jeg ikke synes, jeg kender. Se—se! Det bevæger sig!“

Hun peger mod det flade Næs vest for Øen Eta, og nu ser vi begge ganske tydeligt en lille Kano komme roende hen imod os. Her i dette Land bruges Kajak kun i Ferskvandssøer, og man ser aldrig noget Fartøj paa Havet. Der var to Mænd i Kanoen, og det kunde kun være „Ederfuglen“ og hans Ledsager. Vi havde ventet paa dem siden Midten af Juni, hver eneste Dag havde vi spejdet og kigget efter dem, og nu, da vi virkelig fik Øje paa dem, virkede dette Syn saa voldsomt paa os, at det var, som om vore Hjerter stod stille.

Vi faar Kikkerten frem og genkender dem; det er virkelig dem. Og en Time efter er de fremme. Vi styrtede ned imod dem, længe før de kunde lægge til, glade over at se dem levende og raske, men ogsaa spændt paa, om de nu vilde bringe os alt det, vi savnede saa haardt. Desværre skulde der blande sig Skuffelse i Gensynsglæden, thi „Ederfuglen“s første Raab til os lød saaledes:

„Ingen Ammunition, ingen Tobak, ingen The, Kaffe, Sukker eller



„Ederfuglen“ og UsugCieq i den lille spinkle Kano, hvori de gjorde den lange Rejse fra Kent Peninsula til King Williams Land.

Mel! Men,“ tilføjede han leende, „vi er spillevende, og det har ikke altid været saa selvfølgeligt, som I maaske tror.“

Og saa skræbde Kanoen mod Strandens Smaasten, „Ederfuglen“ sprang i Land, og vi gav hinanden den store Omfavelse.

Hans Rapport er snart gengivet: Da de forlod King Williams Land i Slutningen af Maj, mødte de saa meget Skruéis langs Fastlandets Kyst, at de lagde Vejen over Linds Island ved Victoria Land, hvorfra de siden satte over til White Bear Point paa Sydkysten af Queen Maud Gulf. To Gange havde de paa Rejsen ned mod Melbourne Island truffet Kitdlinermiut, der havde givet dem en yderst fjendtlig Modtagelse. I Begyndelsen traf de kun Kvinderne, medens Mændene laa i Baghold rundt omkring Bopladsen, klare til at falde over dem, hvis de fandt Anledning dertil. Som Regel blev man hurtigt gode Venner, men et Par Steder havde de dog været saa skumle og hemmelighedsfulde, at de havde fundet det rigtigst ikke at sove hos dem. For ikke at blive overrumplet plejede de saa at binde deres Hunde i en stor Rundkreds om Teltet, saa de altid kunde være sikre paa at blive vækket, fra hvilket Verdenhjørne der end skulde komme nogen. Samlingerne var i god Behold afleveret til Hudson's Bay Kompagniets Repræsentant ved Kent Peninsula, men Distriktets Rævefangst havde været saa rig, at alle Værrer i Butikken var udsolgt. De havde lige netop faact saa megen Am-

munition, at de kunde klare sig tilbage igen. Floderne, der løb ud i Queen Maud Gulf havde allerede været i Opbrud i Begyndelsen af Juni, derfor havde de maattet laane en Kano for at komme frem. Alle deres Hunde var efterladt hos Eskimoer i Nærheden af Ellis River, hvor de havde opholdt sig en Maanedes Tid, indtil Isen var saa vidt brudt op, at de kunde ro langs med Kysten. Overalt havde de set store Mængder af Dyr, og ikke langt fra Ellis River havde de mødt en Flok saa vældig, at det havde taget den tre Dage at passere, og i al den Tid var alt Land omkring dem levende og i uafbrudt Bevægelse. Men paa Sommeren, da Baadrejsen endelig kunde begynde, havde Pakisen staaet saa tæt ind paa Kysten, at det kun var med den allerstørste Vanskelighed, det var lykkedes dem at komme frem i den skrøbelige Kano.

Til Trods for de nedslaaende Nyheder var der selvfølgelig kun Glæde over Gensynet, og jeg var navnlig glad over, at jeg ikke længere skulde være ene Mand mellem lutter fremmede, naar den Tid kom, hvor Mangelen paa Ammunition vilde gøre det svært at hævde sig i Kampen for at bevare Hundene. Mistede vi mit Spand, var jeg klar over, at den lange Slæderejse til Nome ikke vilde kunne gennemføres.

— — —

Renerne har deres ganske bestemte Vaner, som de hvert Aar følger med en saadan Regelmæssighed, at man med stor Bestemthed kan angive Tiderne for deres Vandrings Begyndelse og Afslutning. Det første Snefald i September Maaned plejer at samle dem i Flokke fra 25—100 og derover, og efterhaanden som Isen lægger sig paa Søerne, vandrer de langsomt nedover mod Kysterne ved Simpson Strait, indtil den tiltagende Kulde, der som Regel giver Islæg i Begyndelsen af Oktober, giver Signalet til det store Fremstød, der fylder hele Egnen omkring Malerualik med Dyr. Et lille Stykke nordvest for Ruinbopladsen ligger en Ø, Eta, midt ude i Strædet, som korter deres Svømmetur ganske betydeligt, blot de lægger Vejen over den. De forskellige Hjorder synes paa en gaadefuld Maade at staa i en vis Rapport til hinanden; næppe har de første Flokke søgt ned til Kysten for at undersøge Overfartsforholdene, før deres Kammerater kommer fra alle Egne af Øen, indfra direkte ned mod Kysten, østfra langs med Strandlinien mod Nordvest og endelig oppe fra Højdedragene inden for Kap Herschel ned mod Stranden inden for Eta. De følger ganske bestemte Veje, og man ser derfor langs med Strandbredden og inde i forskellige Fjældpas et Utal af Varder og Jægerskjul, der angiver, hvorledes man i gamle Dage jagede dem med Bue og Pil. Dengang maatte hele Bopladsen organiseres og jage i Samarbejde, og selv om det var en langsom Jagt, der ikke gav

de store Kødforsyninger, har man dog kunnet klare sig Generation efter Generation; til Gengæld undgik man Massemyrderierne, som bliver en Fare for Bestanden, overalt hvor Eskimoer kommer i Besiddelse af møderne Rifler.

Malerualik frembyder ideelle Betingelser for Renjagt en gros, og nu da alle Mænd var i Besiddelse af Skydevaaben, imødesaa man Resultatet med stor Spænding; thi da der ikke i mange Aar havde boet Folk her paa Stedet, vidste man, at Renerne havde samlet sig i stort Antal.

Alle de Mennesker, der Sommeren igennem havde levet spredt inde over Land, kom nu nedover mod Kysten og slog Løjr omkring os. Ja, helt ovre fra Adelaide Peninsula kom de; den 11. September overraskedes vi saaledes af en Invasion af Ilivilermiut, der satte over Simpson Strait paa højst originale Færger. Disse Færger bestod af sammensyede Renskind, der havde to Skinds Længde og godt og vel et Skinds Bredde; de fyldtes op med Brikkeskind og gamle Klæder og syedes derefter helt sammen. Deres Bæreevne var ganske betydelig, og de anvendtes enten to og to bundet sammen eller ogsaa gjort fast til en Kajak med særlige Stivere, saaledes at der var en af de brede Skindbylter paa hver Side af Kajaken. Paa denne Maade færgede en tredive Personer sig over Strædet og mødte nu op som farlige Konkurrenter til vor Jagt. Særlig fremtrædende var en Mand ved Navn Nakasuk, „Urinblæren“, og hans Søn Equaluk, „Laksen“. De havde begge to Koner og var fremragende Jægere. De havde i Vinter handlet med Eskimoer fra Victoria Land og var forholdsvis velforsynede med Ammunition.

Den 15. September blev der Panik ved vor Boplads, som efterhaanden talte over hundrede Mennesker. Et Raab gjaldede gennem Teltlejren, og da vi alle styrtede ud, saa vi de første store Renflokke komme travende ned over Bakkerne øst for Bopladsen. Paa Afstand tog de sig ud som et mægtigt Kavalleri, der kom i Linier paa 50—100 Dyr med sikker Kurs mod Svømmestedet ved Eta. Alle Mænd greb deres Bøsser og Jagttasker, og et Øjeblik efter laa de skjult rundt omkring mellem de Fjældknolde, som Dyrene skulde passere. Det var Efteraarets første virkelige Renmord, og derfor kom de ogsaa intetandende i samme skarpe Trav ned mod Kysten, indtil en øredøvende Geværsalve pludselig standsede dem alle. Et Øjeblik stod de som fastnaglet, stirrende sig forvildet omkring efter de Fjender, de ikke kunde se, og dette Øjebliks Raadvildhed gav de mange Jægere en god Chance; Skud faldt paa Skud, Dyr efter Dyr tumlede om mellem deres skrækslagne Kammerater, indtil hele Kavalkaden ligesom efter Aftale opløstes i en Mængde smaa Flokke og galoperede tilbage til Øens Indre.



„Ederfuglen“ og jeg havde ikke deltaget i denne Jagt, fordi vi tilsammen ikke raadede over mere end ca. 75 Skud; der maatte økonomiseres til det yderste med hver enkelt Patron, og vi turde ikke risikere at lade os smitte af den Vildskab, der let griber Jægere, naar der skal kapskydes i Flæng.

Jeg anslaa Dagens Jagtresultat til ca. 50 Dyr, og at dømme efter Kanonaden gik der sikkert mellem fem og syv Skud paa hvert enkelt Dyr; thi ikke blot gav Ophidselsen usikre Skud, men Kappelysten forledte ogsaa mange til at skyde paa haabløst lange Afstande. Baade „Ederfuglen“ og jeg ansaa dette for et daarligt Jagtresultat i Betragtning af den Chancce, der havde været. Men for Eskimoerne selv, der endnu var vant til at ræsonnere ud fra Bue og Pil, var Udbyttet „en Mængde Dyr, der var dræbt paa nogle faa Øjeblikke“; i gamle Dage vilde en lignende Fangst maaske have taget dem Uger. I deres Begejstring over Skydevaabenet regnede de slet ikke med, at inden mange Aar vilde Renerne have valgt andre Vandringsveje, der gik langt uden om deres Bopladser.

I de første Dage efter det store Fremstød viser der sig kun meget faa Dyr; der skal gaa nogen Tid, inden Forskrækkelsen sætter sig, saa at de atter vover at bryde samlede op. Men Jægerne venter med Ro, for de ved, at der er ingen anden Vej for Renerne.

Der er nu faldet saa megen Sne, at man kan begynde at køre, og den 18. ganske tidlig Morgen tager „Ederfuglen“ og jeg ind i Land for at jage sammen i god Afstand fra vore Bopladsfæller. Det er et pragtfuldt Vejr med Sol over Nysneen, og et blændende Lyshav straalere ud fra Himmel og Jord. Saa snart vi er kommen et Stykke ind i Land, ser vi Renflokkene alle Vegne. Der er Uro over dem, de ved, at nu skal de samles til Langfarten, og dog er der mange af dem, der har svært ved at tage Afsked med Sommerens Madsteder. Gamle Tyre med mægtige Gevirer og frygtssomme Køer med deres Kalve i Hælene er uafbrudt i Bevægelse mellem de forskellige Flokke; maaske lægger de en Slagplan, eller de søger at tale de unge til Fornuft. For „Ederfuglen“ og mig gælder det blot om at vælge en Flok ud, der holder til paa et saadant Sted, at vi kan komme dem paa Skudhold uden at blive set. Hundene tøjres ved en Stendysse, og længe nyder vi det uforglemmelige Syn af disse dejlige Dyr, der — set i den hvide Efteraarssne — er det skønneste Vildt, der kan tænkes.

Da vi om Aftenen kører hjem, har vi syv uflænsede Dyr paa vor lange Slæde. Vi har valgt de fedeste ud, og vi ved, at de alle har et tykt Lag Talg over Lænderne.



Peter Norberg fra Hernösand, der i Hudson's Bay Company's Tjeneste forcerede den isfyldte Queen Maud Gulf i en gammel udrangeret Lystyacht fra San Francisco.

Den 21. September oplever vi det store Under.

Jeg er paa Vej op til Teltpladsen, da der pludselig bliver stort Røre iblandt Folk. Paa et Øjeblik er de ude af Teltene, Mænd, Kvinder og Børn, og alle raaber de:

„Aah — aah — aah!“

I Begyndelsen er alle saa betagede, at ingen rører sig af Stedet, men saa kommer der Bevægelse over dem igen, og de styrter ned imod mig, forrest den ellers saa rolige Niunuaq, „det lille Ben“. Jeg tror, det er en usædvanlig stor Renflok, der nærmer sig, og at man nu vil laane min Bøsse. Jeg siger Nej paa Forhaand; nu skal der spares paa Ammunitionen. „Det lille Ben“ naar helt frem til mig, før han kan tage sig sammen til at aabne Munden; saa peger han med en stor Haandbevægelse ud over Simpson Strait i Retning af Eta og raaber uden Spor af Forklaring:

„Se der, se der! Ja men, saa se dog der!“

Jeg vender mig om og faar Øje paa — — — nej, jeg vil ikke tro mine egne Øjne: Et Skib for fulde Sejl stævner ind mod vor Boplads!! For hele den Ungdom, der nu stod maalløs omkring mig, var dette det store Under, de oplevede. De havde aldrig set et Skib før. Og se dog bare, hvor det kunde flyde! Aah, hvor kan de dog have faaet alt det Træ fra? Og det svømmede hen over Vandet som en stor Fugl, og Storsejlene bredte sig ud fra Skroget som store, hvide Vinger!



Dansk-Amerikaneren Henry Bjørn, der sammen med en Kobbereskimo udgjorde hele Besætningen paa „El Sueno“.

Jeg blev selv grebet af den mærkelige Bevægelse, der sang ud af alle de mange forundrede Raab, og uden at bekymre sig om, hvem det var og hvad de vilde, slog det mig, at om Bord i det lille Skib kom al den Ammunition, vi manglede, nu sejlede op til os — næsten til Verdens Ende.

Dannebrog og Union Jack røg til Tops paa et Par sammenbundne Ski ved min Eskimohytte, og en Time efter laa det fremmede Skib til Ankers foran vor Boplads, og en Motorbåad tøffede i Land med to hvide Mænd om Bord, der præsenterede sig som Peter Norberg fra Hernösand og Henry Bjørn fra Præste.

Saa stor og dog saa lille er Verden!

Det var deres Opgave at oprette en ny Station for Hudson's Bay-Kompagniet paa King Williams Land. Deres Skib hed „El Sueno“ og var en gammel, udslidt Lystyacht fra San Francisco. For vore Øjne, der var saa uvant med at se Skibe, synede den som en Fregat og var dog ikke mere end 20 Tons. Med denne Nøddeskal, der ikke en Gang havde Maskinkraft, og som oven i Købet havde en større Baad paa Slæb, havde Peter Norberg forceret den vanskeligste Del af den gamle Nordvest-Passage, Queen Maud Gulf, og udført en Sømandsbedrift, hvis Størrelse han ingen Anelse havde om. Søkort havde de ingen af og overhovedet ingen tekniske Hjælpemidler til at klare Navigationen med,

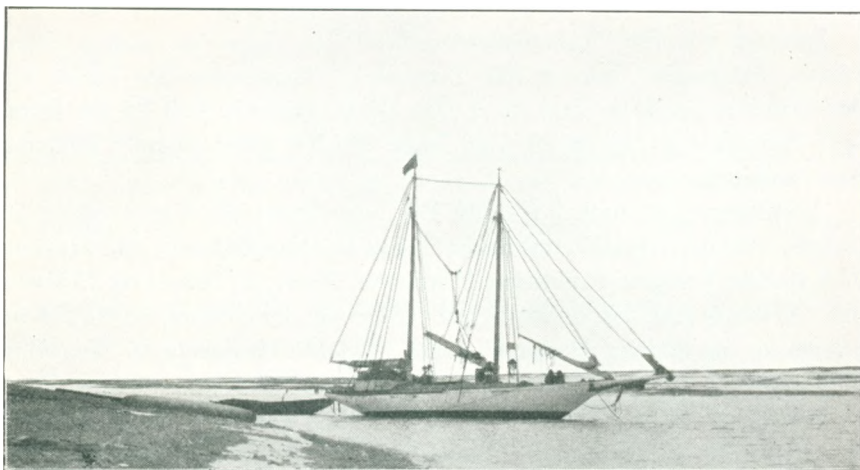
„men,“ sagde Peter Norberg, „man er vel ikke Nordbo og Viking for ingenting!“

I Kampen om Nordvest-Passagen havde 40 Skibe forgæves stævnet mod disse Farvande; Roald Amundsen blev den første med den lille „Gjøa“, Peter Norberg Nr. 2 med et Fartøj, der ikke en Gang kunde kaldes et Skib og oprindelig kun var bygget til Salonfart i Golden Gate.

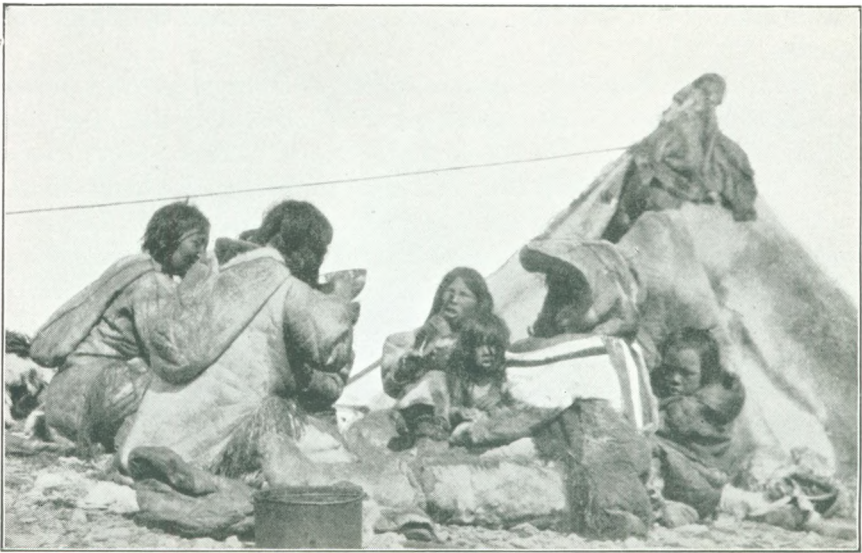
Ti Minutter efter er jeg om Bord og sætter straks mine Tænder i en Appelsin. Lidt efter sidder jeg og kigger med store Øjne paa en Kop dampende Kaffe. Paa Bordet staar Brød, Ost og Smør, men jeg rører det ikke; jeg nøjes med at spy vældige Skyer af Røg omkring mig. Da jeg faar sundet mig en Smule, opdager jeg, at jeg sidder paa en Kasse, der indeholder 5000 Patroner netop af den Kaliber, som passer til vore Bøsser, og jeg hører uvirkeligt som i Drømme, at der loves mig al den Ammunition, jeg behøver, fra nu af og indtil Vestrejsen begynder paa første Islæg.

Saa pludseligt og saa voldsomt kan alt med eet forandre sig paa en arktisk Ekspedition!

Jeg kiggede ud gennem det aabne Koøje: Solen skinnede, Millioner af smaa Krystaller blinkede ud over den hvide Sne, og Hundreder af Vildrener travede intetanende sydover mod Død og Ødelæggelse.



„El Sueno“ i Vinterhavn ved Malerualik.



Kvinder og Børn holder Fællesspisning uden for Teltet.

## XXVIII

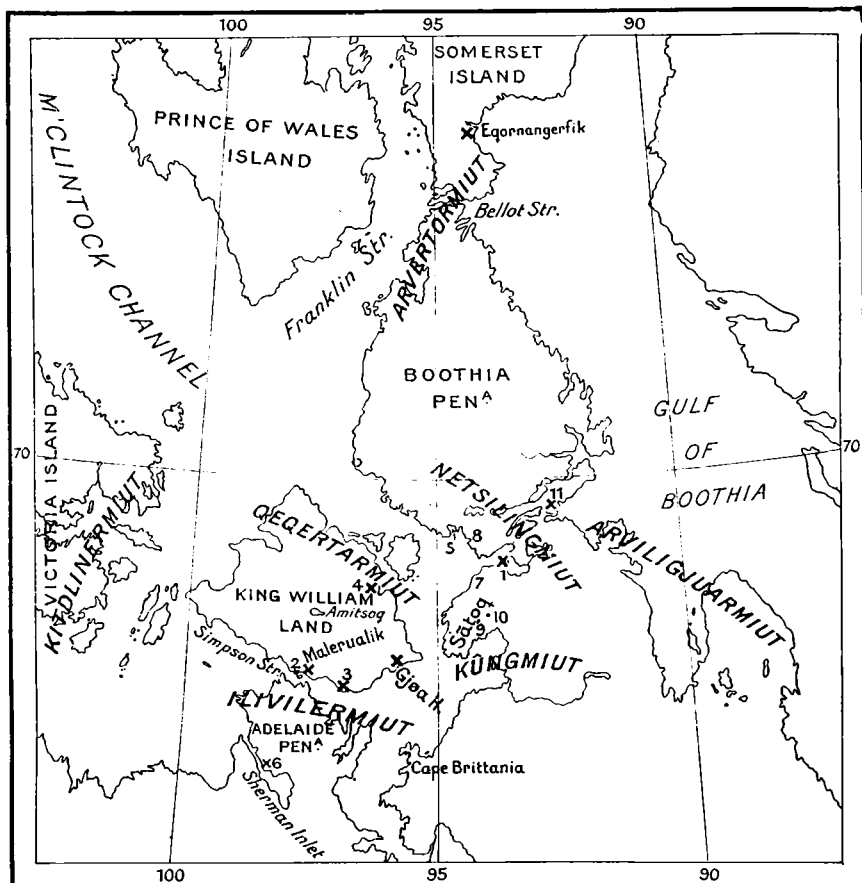
### NETSILINGMIUT ELLER SÆL-ESKIMOERNE

Spærret ude fra Omverdenen ved isfyldte Have og vældige, uvejssomme Ødemarker har en lille Haandfuld Mennesker, der kalder sig Sæl-Eskimoerne, faaet Lov til at leve deres eget Liv helt fri for fremmed Paavirkning lige op til vore Dage. De har givet sig selv følgende Stammebetegnelser:

Arviligjuarmiut omkring Pelly Bay, der tæller 32 Mænd og 22 Kvinder; de egentlige Netsilingmiut<sup>1)</sup> paa Boothia Isthmus, 39 Mænd og 27 Kvinder; Kûngmiut omkring Murchison River, 22 Mænd og 15 Kvinder; Arvertôrmiut fra Bellot Strait og North Sommerset, 10 Mænd og 8 Kvinder, og endelig Ilivilermiut paa Adelaide Peninsula, 47 Mænd og 37 Kvinder.

Ialt 259 i Tal lever disse Mennesker inde i Landet i Tiden fra Midten af Juli og til December Maaned paa Renjagter og Laksefiskerier, mens de Resten af Aaret driver Sælfangst paa Isen. Navnet Sæl-Eskimoer har de næppe faaet, fordi der var mange Sæler i Distriktet — thi dette er ikke Tilfældet — snarere fordi de efter en tidligere Indlandsperiode er vandret ned til Havet og i Modsætning til Rensdyr-Eski-

<sup>1)</sup> I Modsætning til Rensdyr-Eskimoerne og Folkene omkring Hudson Bay udtalte Netsilikerne tydeligt „S“, hvilket fremgaar af Sangteksterne og Navnene. Hos de andre Stammer var S-Lyden erstattet med „J“ eller „H“.



Oversigtskort over de forskellige Stammebetegnelser inden for Netsilik-Området. X betegner de Steder, hvor der findes gamle Husruiner.

1. Kangerdluk. 2. Eta. 3. Qôqa. 4. Eqaqungmiut. 5. Kangerdlugssuaq. 6. Qingmertôq. 7. Naparutalik.
8. Pagdlagfik. 9. Qorngoq. 10. Qissulik. 11. Sarfaq.

moerne har lagt sig efter Sødysfangst. Det gør Indtryk af at være foregaaet i en forholdsvis sen Tid.

Skønt faa i Tal beløber deres samlede Jagtomraader sig til ca. 12500 km<sup>2</sup>, hvilket omtrent svarer til tre Gange Danmarks Størrelse eller hele den isfri Del af Vestgrønland.

Disse Mennesker levede jeg sammen med i noget over et halvt Aar, og jeg fik en ualmindelig gunstig Lejlighed til at lære dem at kende, fordi jeg selv i denne Tid maatte vende tilbage til det primitive Liv og helt igennem dele Kaar med dem. Den Fællesskæbne, der i det daglige Liv bandt os sammen, gjorde det muligt for mig at komme paa en meget fortrolig Fod med dem.

Der findes næppe paa Jorden et Land, der er haardere og barskere end deres, mere øde og blottet for alt det, man ellers anser for en nødvendig Betingelse for Liv. Og dog har Sæl-Eskimoerne gennem Generationer forstaaet at kæmpe Kampen for Tilværelsen paa en saadan Maade, at den fremmede, der kommer til dem, uvilkaarligt faar det Indtryk, at her lever et Folk, der ikke ønsker sig bedre Jagtmarker end netop dem, hvor deres Forfædre har udviklet den særlige Kultur, som de trofast tog i Arv fra Slægt til Slægt.

Den største Del af deres Liv er opfyldt af Vinter, en streng og lunefuld Vinter, der begynder allerede i September og varer lige til Midten af Juli. I selve Vintermaanederne kæmper de mod den stærke Kulde, der stadig svinger mellem  $\div 30^{\circ}$  og  $\div 50^{\circ}$  C., og om Foraaret, naar Varmen endelig skulde komme, er Vejret saa raat og blæsende, at man ofte kun med største Besvær kan skaffe sig Føden. I Maj, Juni, Juli og August oplever man vel som et Særsyn, der huskes, enkelte varme Dage, hvor Naturen vaagner og alt synes at gro. Man fornemmer da en saadan Mildhed omkring sig, at man glemmer al Modgang og synes, Livet er dejligt at leve. Men Vejrets Kærtegn varer kun nogle faa Dage, saa er man atter prisgivet et Klima, hvor man kun kan klare sig ved Hjælp af varme Klæder og en sund og hærdet Konstitution.

Sneen begynder at falde i September og bliver liggende paa Land indtil Juni. Allerede i Oktober lægger Havisen sig for ikke at forsvinde igen før engang hen i August.

Der er aldrig Overflod paa den Føde, man skal leve af, og i den korte Tid, hvor man kan skaffe sig mere, end man i Øjeblikket har Brug for, maa man gemme hen til de mange og trange Dage, hvor det ikke er muligt at drive nogen Jagt. Lykkes det ikke at lægge ordentlige Depoter, er man sikker paa, at man inden Aarets Udgang faar en Trangtid, hvor det gælder Livet.

Jeg besøgte dem i deres Snehytter i Begyndelsen af April, hvor det endnu var fuld Vinter, og jeg maatte undre mig over, hvorledes de kunde opretholde et straalende Humør i disse kolde, spæksyltede og uhyggelige Boliger. I Maj blev det ikke meget bedre; Temperaturen var ganske vist ikke saa lav, men Vejret til Gengæld saa stormende, at Snehyttelejren næsten altid laa svøbt i et tæt Snefog; saa snart det saa blev en Smule Opholdsvejr og Solen begyndte at varme, følte det endnu koldere inde i disse Snehytter, hvor Taget smeltede ned over Hovedet paa de ubekymrede Beboere.

„Til Sommer skal de faa Oprejsning for deres Taalmodighed og deres beundringsværdige Tilpasningsevne,“ tænkte jeg ved mig selv, „for



Gamle Arnagdliaq hilste mig velkommen i følgende Ord: „Man er kommet ud af sit Hus for at se et nyt Ansigt. Jeg er den først fødte af alle her, saa der kommer aldrig nogen, jeg ikke har set. Jeg er saa gammel, at jeg intet har at betale med, og dog behøver jeg Naal og Syring!“ Hun fik det, og hendes Tak lød saaledes: „Skal jeg give dig et Ønske med paa Vejen, saa lad det være det, at du aldrig maa blive saa gammel, som jeg!“

en Tid paa Aaret maa vel disse Mennesker drikke den Varme ind, som ikke en Gang Dyr kan undvære.“ Sommeren kom, og jeg traf dem inde i Landet ved den store Fiskeplads. Da var Vejret vel ikke lige frem koldt, men det var raat og uafbrudt blæsende; Sneen var afløst af Regn, og der var surt inde i de smaa Telte, der knap nok gav Læ for Vinden. Og dog legede de fra Morgen til Aften i deres elendige Pjalter og skænkede det ikke en eneste Tanke, at den strenge Tabu ikke vilde tillade dem at faa nye Klæder og varme Soveskind, før de havde frosset sig igennem de første Snestorme langt ind i November Maaned.

Disse af Naturen saa mishandlede Mennesker var dog langt fra et forhutlet Folk; det var gennemgaaende store, stoute Mennesker, hvor en Højde paa 170 cm hos Mænd slet ikke var noget ualmindeligt. De var ikke blot glade, men de var ogsaa raske og kendte ikke til andre Sygdomme end de Forkølelses-Epidemier, der hærgede dem baade Foraar og Efteraar.

Intet Folk i Verden kan ses uden paa Baggrund af det Land, de lever i; den omgivende Natur gaar uvilkaarligt igen i Sæder og Skikke, Tanker og Sind. Ingen kan derfor undre sig over, at Sæl-Eskimoerne



ikke blot blev et haardført Folk, men ogsaa Mennesker med mange raa og stenalderprægede Skikke.

### *Historie.*

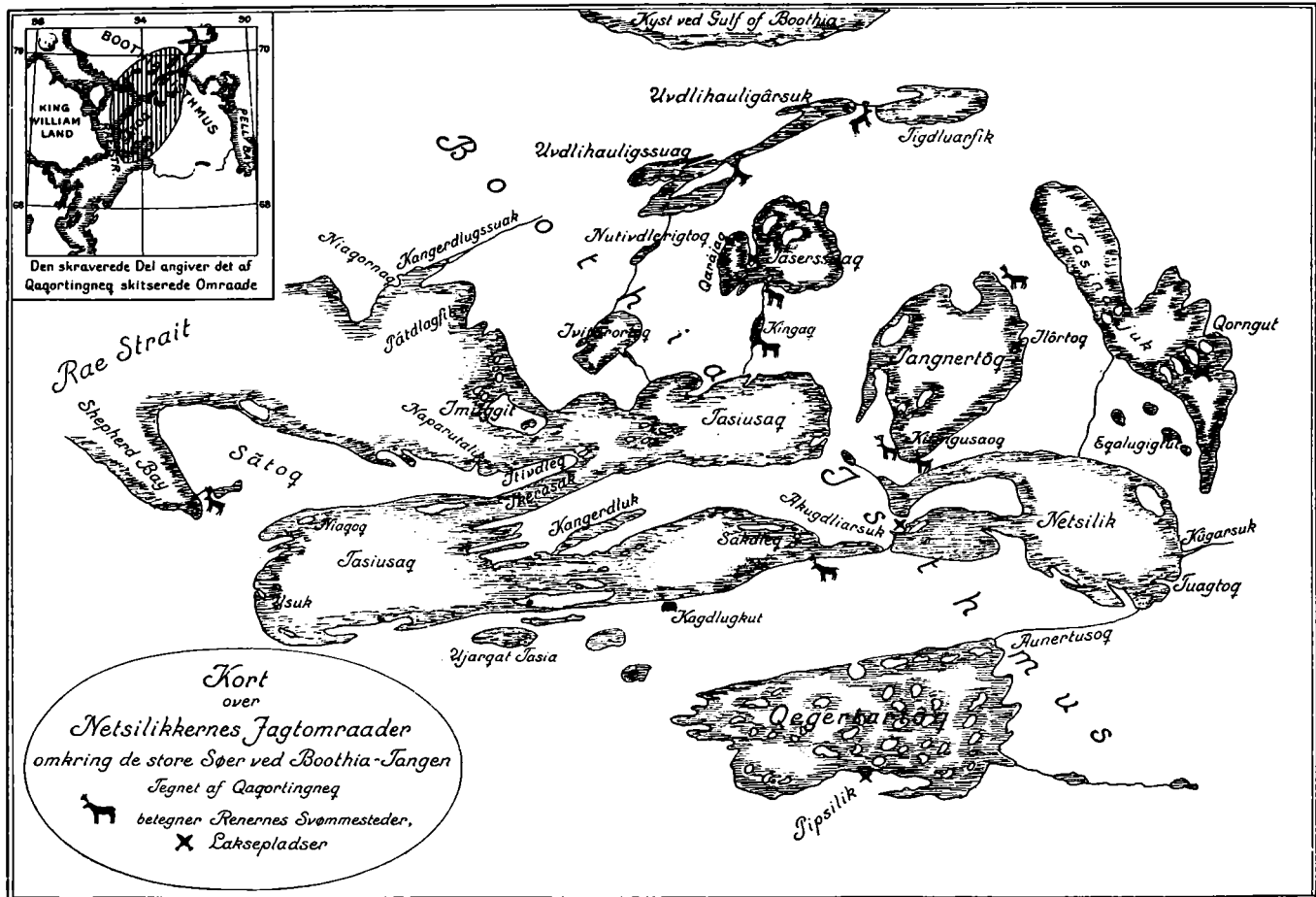
De ved forbavsende god Besked om deres Land, hvad enten det gælder Naturforhold og Dyreliv eller Landets Historie fra tidligere Tider. Skønt de ikke har noget som helst Kendskab til Brugen af Blyant og Papir, kan de dog paa forbavsende kort Tid tegne deres store Lands Konturer op og gengiver da med forbløffende Færdighed alle Detailler. Afstandene i disse Haandtegninger kan selvfølgelig ikke altid være rigtige, men alle Øer, Halvøer, Bugter og Søer er dog saa omhyggeligt gengivne, at man med Lethed kan finde omkring fra Sted til Sted, selv om man er fuldstændig ukendt. Med denne geografiske Videns følger naturligvis et Kendskab til det Dyreliv, der er en Betingelse for deres hele Eksistens.

Deres egne Traditioner gaar ud paa, at de er et indvandret Folk, der har taget Landet fra de oprindelige Beboere. Disse kaldes ligesom ved Hudson Bay for Tunit. De fortæller, at det var Tunit, der i de allerførste Tider gjorde Landet beboeligt. Det var dem, der fandt Renernes Svømmesteder og byggede Varde rundt omkring i Landet og paa den Maade tvang Dyrene til at følge bestemte Veje, hvor de var lette at jage. Det var ogsaa dem, der fandt Fiskene i Elvene og lærte at stange dem med Lystre fra Stenspærrer og Fiskedamme.

Disse første Beboere af Landet talte samme Sprog, som de selv, omend der var en Dialektforskell, der endnu huskes i enkelte Overleveringer. De skildres som store, stærke Folk, der var saa godmodige, at de blev frygtsomme og ofte havde let til Flugt. Deres Indlandsliv Sommer og Efteraar faldt ganske sammen med Sæl-Eskimoernes, saa snart det gjaldt Dyrejagter og Fiskeri. Men i Modsætning til den nuværende Befolkning elskede de Havet, naar det var isfrit, og valgte sig gerne Bopladser, hvor der var mange Hvaler, Hvalrosser og Sæler, der jagedes fra Kajak. De var ogsaa dygtige til Moskusoksejagt og dristige Bjørnejægere.

Det er saa længe siden, Tunit drev Sødyrsfangst i Netsilikernes Land, at alt er forandret siden da. Vandstanden har været en anden; „Havene var dybere“<sup>1)</sup>, og derfor kunde de store Sødyr som Hvaler ogsaa komme frem til disse Kyster. Nu findes de kun oppe ved Bellot Strait. Men et Minde om, at de ogsaa fandtes omkring King Williams Land, har man i de mange Hvalknogler, der findes overalt

<sup>1)</sup> Her gives den eskimoiske Opfattelse. I Virkeligheden er det Landet, der har hævet sig.



Kort over Jagtgrundene. Eskimoerne tegnede til Ekspeditionen en Mængde Kort, der alle udmærkede sig ved en forbløffende sikker Streg og en stor Detailkundskab. Ovenstaaende er en Gengivelse af Storfangeren Qaqortingneq Skitse over de store Søer paa Boothia-Isthmus.

ved de gamle Husruiner. Som et Bevis paa, at Vandstanden virkelig har været en anden, anførte gamle Mænd, at der findes et stort Hvalskelet langt oppe paa Land ved Saitoq øst for Shepherd Bay, ligesom der inden for samme Bugt ved Søen Qorngoq findes mange Skeletter af Hvidhvaler og længere oppe i Land ved Søen Qissulik en Mængde Flydetræ, der nu er saa gammelt og medtaget af Vind og Vejr, at det falder sammen, blot man rører ved det. Nu er Farvandene saa grunde, at end ikke Remmesælen fra Queen Maud Gulf gaar ind gennem Simpson Strait, og Sødyrsfangsten omfatter udelukkende den lille almindelige Fjordsæl.

Tunits Bopladser inden for Sæl-Eskimoernes Omraade opgives til at være 10 i Tal; de vigtigste er Qingmertoq ved Sherman Inlet og Malerualik paa King Williams Land. Forskellige Sagn, der knytter sig til Tunit, skildrer dem som Folk med mærkelige, næsten overnaturlige Færdigheder.

Der boede mange Tunit ved Sherman Inlet, dengang Landet blev taget fra dem af Ugjulingmiut, der kom fra Øerne og Kysterne ved Queen Maud Gulf. De fordrev Tunit, der fulgte Landet østover til Shepherd Bay; da de kom til Naparutalik, kastede de pludselig alt deres Tøj, sprang ud i Havet og svømmede tværs over den store Bugt, der fører ind til Boothia Isthmus. De var vældige Svømmere, og man kunde høre dem le, naar de saa deres Kammeraters Hæle oven over Vandet. De naaede over til en lille Ø paa Nordostkysten, men da de vilde gaa op paa Land, var de saa udmattede af det kolde Vand, at de faldt forover og døde. Deraf har Øen faaet sit Navn, Pagdlafik, „det Sted, hvor man faldt forover.“

Tunit havde ogsaa en Tid Land ved Mundingen af Store Fiskeflod, hvor de har bygget store Laksedamme. Det fortælles, at de græd, da de blev drevet bort herfra, thi bedre Fangststed vilde de aldrig faa.

En Tid levede Tunit fredeligt sammen med Sæl-Eskimoerne i Nærheden af Renernes store Svømmesteder ved Netsilik-Søen (Wielerstedt Sø), hvor man endnu ser Ruinerne af deres Stenhuse. De jagede sammen og var gode Venner. Tunit havde en ejendommelig Færdighed i at kaste Spyd med Foden. De satte Spydskafte oven paa Foden og kunde saa med et Spark slynge Spydene ud fra sig, saa at det beskrev en stor Bue gennem Luften og ramte Byttet med stor Kraft. En Dag kom der en Hund, der tilhørte Sæl-Eskimoerne, løbende langs med Bredden af en Sø temmelig langt borte. Hundens Ejer opfordrede en af Tunit til at vise sin Færdighed ved at forsøge paa at ramme den. Manden vilde ikke, men da de alle trængte ind paa ham, satte han tilsidst Spydene omvendt paa Foden og slyngede det med et vældigt Spark ud efter Hunden. Det fløj højt op i Luften, gjorde en stor Bue og gennemborede Hunden, saa den døde paa Stedet. Da blev alle Tunit slagne med Rædsel. De troede, at Hundens Død skulde hævnnes, og det var forgæves, at man forsøgte paa at holde dem tilbage — intet hjalp, og de flygtede nordover og forsvandt for aldrig at vise sig igen. Men endnu den Dag i Dag kan man i Leret se de dybe Fodspor efter de flygtende, og det er, som om dette Minde aldrig skal udslettes.

Tunit var ikke blot et frygtsomt Folk, men ogsaa et fredelskende Folk, og

de angreb kun fremmede Bopladser, naar de havde noget at hævne. Her er en Beretning om et saadant Hævntogt:

Sæl-Eskimoerne havde overfaldet og dræbt nogle Tunit, og en Dag, medens Drabsmændene var ude paa Aandehulsfangst, kom de myrdedes Slægtninge og hævnede sig paa deres Kvinder, der var alene hjemme. De overfaldt dem paa den Maade, at de rev Vinduet ud af Snehytterne og stak dem ned udefra, Kvinder og Børn; de var saa frygtsomme, at de ikke en Gang turde bryde ind til dem. Men der var en Barselkvinde, der lige havde født; hun tændte Ild i sine Soveskind, saa de ikke kunde se hende for Os og Røg, og da en af Angriberne stak Haanden ind for at faa fat paa hende, bed hun ham af alle Kræfter i Tommelfingeren. Manden gav et Skrig fra sig og faldt død om — Tunit kunde dø blot af Skræk — og straks flygtede de andre hjem til deres Boplads i vild Forvirring.

Da Sæl-Eskimoerne kom hjem og hørte, hvad der var sket, spændte de straks Hunde for deres Slæder og tog paa Hævntogt. De naaede frem, netop som Tunit var i Færd med at fejre Kvindeblodbadet ved en stor Sangfest. De var ganske ubekymrede af Sejrglæde, og kun en lille Dreng, der legede uden for Snehytterne, hørte Slæderne komme og løb ind og raabte:

„Jeg hørte Hundehyl og Piskeknald ude fra Isen!“

Men de voksne gav ikke Agt paa Drengens Ord, før det var for sent. Festhuset blev omringet og Indgangen spærret; Isruden blev slaet ud og en Sneblok langet ind. En af Tunit, der ikke forstod Listen, rakte efter den, og idet han blottede Armhulerne, stak de ham ned, saa han døde. Men Tunit kan ikke taale at se et Menneske dø, og saa snart de saa deres Kammerat styrte blødende om, faldt de derfor om og besvime. I samme Øjeblik løb Sæl-Eskimoerne ind i Huset og dræbte alle, undtagen Drengene, som de vilde tage med sig hjem.

Saa brød man op og kørte hjem. De smaa Drengene tvang man til at løbe ved Siden af Slæderne, og de blev snart trætte og kunde ikke følge med.

„Det gør saa ondt i mine Ben! Vi plejede aldrig at rejse saa langt; naar vi flyttede, rejste vi aldrig længere, end at vi kunde hente Ild fra den gamle Lejrplads!“ hulkede de.

„Stakkel — har du ondt i dine Ben?“ sagde Sæl-Eskimoerne og borede dem i Panden med en Syl.

„Makakak!“ klynkede de smaa Tunitdrengene og faldt døde om.

Jeg har omtalt disse Erindringer saa udførligt, fordi de paa en morsom Maade supplerer de Oplysninger, vi fik om Tunit i Hudson Bay-Distriktet. Da jeg i Sommerens Løb fik Lejlighed til at undersøge og udgrave 12 Vinterhuse ved Malerualik, fik jeg ogsaa ad arkæologisk Vej vore Teorier om Eskimoernes Vandringer bekræftet.

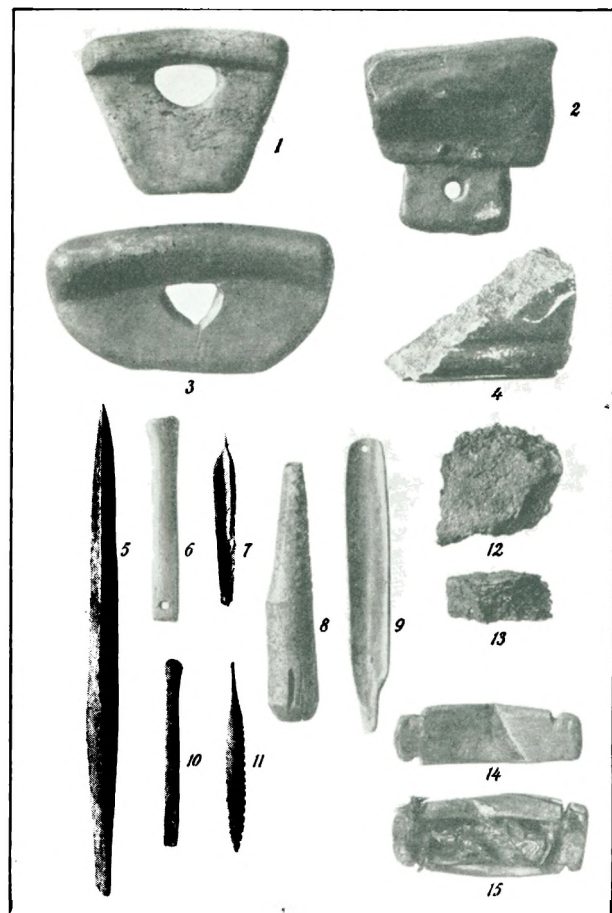
Ruinbopladsen ved Malerualik, der talte ialt 65 Huse, bygget op af Sten og Tørv, er den første, der er bleven undersøgt i hele dette Omraade, og er derfor overordentlig interessant som et Bindeled mellem vore Fund mod Øst i Hudson Bay og Baffinsland og de Samlinger, der senere tilvejebragtes fra de vestlige Egne i Alaska og East Cape.

Skønt Hvaler, som før bemærket, slet ikke mere naar frem til disse

Egne, fandtes ikke saa ganske faa Hvalknogler indbygget i Murene som Byggemateriale, og en ganske overvejende Del af Fangstredskaberne var lavet af Hvalben. Godt og vel 200 Redskabstyper blev frem-

draget, og de viser en Thule-Kultur, som i noget højere Grad end de andre Steder, hvor Udgravninger foretoges, er tilpasset til Renjagt. Endvidere er den i visse Retninger mere primitiv og staar paa et mere oprindeligt Trin, end Naujan-Fundet ved Repulse Bay. Den staar saaledes ogsaa Alaska-Kulturen nærmere, end de andre Thulefund.

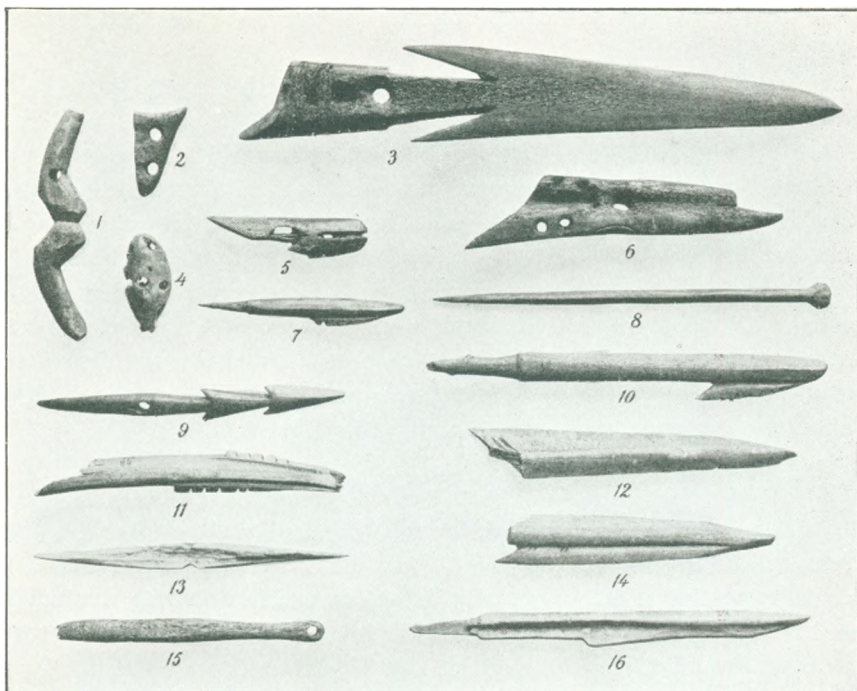
Hovedruinerne laa fordelt i tre Strandlinier, af hvilke de øverste laa 25 m over Havet i en Afstand af ca. 400 m fra Kysten, og denne Omstændighed tyder da ogsaa paa, at de maa være mindst lige saa gamle, som Ruinerne ved Naujan.



Redskabstyper fra Fundet ved Malerualik, der viser en Thule-Kultur, der staar nærmere Alaska-Kulturen, end de øvrige Thule-Fund. 1—3: Haandtag til Kvindekniive; 4: Stump af Vægstensgryde; 5: Benod; 6: Legetøjs-Knivhaandtag; 7: Pilespids; 8: Stykke af Drilborskaft; 9: Marvske; 10: Legetøjs-Pilespids; 11: Legetøjs-Svirre, der frembringer en brummende Lyd, naar man snurrer den rundt; 12—13: Skaar af Lerkar; 14—15: Amuletæske, der indeholder tre smaa indtørrede Fisk, Insekter og en Jernstump.

De Slutninger, der lader sig uddrage af de foran anførte Sagn og Tunit-Ruinerne ved Malerualik, er da kort udtrykt følgende:

Den nuværende Befolkning, der slet ikke anvender Stenhuse, men udelukkende Snehytter og Kajaker kun paa Indsøer til Rensdyrjagt,



Redskabstyper fra Malerialik: 1: Haandtag til Slæberem til Sæler; 2: Støtte for Haenden til Harpunstagen; 3-5-6: Harpunspidser; 4: Fiskelok; 7: Pilespids; 8-9: løs Pilespids, der kan knække af ved Skafter; 10-12-14-16: Pilespidser til Renjagt; 11: Sidegren til Fuglespyd; 13: Benpind til at fange Maager med; den svøbes ind i Spæk og kastes ud i Vandet, fastgjort til Bredden ved en Snor; 15: Sidegren til Legetøjs-Laksesyd.

er kommet fra Indlandet paa et saa sent Tidspunkt, at de første Udvandringer fra Ur-Eskimoernes Land omkring de store Søer og Floder i Barren Grounds forlængst havde fundet Sted mange Generationer tilbage i Tiden.

Denne første Strøm af Landtagere er, som allerede omtalt, gaaet dels mod Øst og Nord, dels mod Vest. Ved Alaskas Kyster ud mod Beringsstrædet fandt Udviklingen til en ny Kystkultur Sted gennem en Fangstteknik, der gjorde Sødyrsfangst til Speciale.

Fra disse Egne udgaar atter en Folkevandring, denne Gang fra Vest mod Øst, og det er Repræsentanter for de saakaldte Tunit, Sæl-Eskimoerne træffer ved deres Ankomst til deres nuværende Omraader. Tunit har været færre i Tal, fordrives fra deres Bopladser og vandrer videre mod Øst til Hudson Bay-Landene og Baffinsland og mod Nord over Bellot Strait og Ellesmeresland helt over til Grønland.

Klarlæggelsen af disse Kulturudviklinger og af Vandringsvejene

langs med Kysterne af Canada og Alaska var en af Ekspeditionens vigtigste Opgaver.

Vore etnografiske og arkæologiske Undersøgelser har da givet deres Bidrag til Forstaaelsen af, ad hvilke Veje og paa hvilken Maade Grønland blev befolket. Vore Udgravninger fremdrog Kulturelementer og Redskabstyper lige fra Eskimofolkets første Tider gennem forskellige Udviklingsstadier og op til vore Dage. Resultatet er da bleven et Materiale, der paa den smukkeste Maade viser et Folk, som ikke blot i Almindelighed forstod at tilpasse sig til Livsvilkaarene over Verdens halve arktiske Omkreds, men som ogsaa rent teknisk set trods Landenes Fattigdom løste Erhvervsproblemet paa en saa overlegen intelligent og genial Maade, at de for alle Tider har faaet en Særstilling blandt Naturfolk Jorden over.

### *Kampen for Tilværelsen.*

Det er i det foregaaende bleven sagt, at der aldrig er Overflod paa Føde. Selvfølgelig er der Perioder, hvor der nedlægges mere, end der kan fortæres, og dette er navnlig Tilfældet under de store Renjagter om Efteraaret, eller naar Laksefiskeriet giver godt Udbytte. Men regner man saa til Gengæld med, at der i Vintertiden undertiden kan hengaa Uger, hvor der ikke er nogen Mulighed for at skaffe noget spiseligt, vil man kunne forstaa, at det er en absolut Livsbetingelse at have Depot. Saaledes former Livet sig da som en næsten uafbrudt Kamp for Tilværelsen, og skæbnesvangre Perioder af Nød og Sult indtræffer ikke sjældent. Tre Aar før min Ankomst sultede saaledes 18 Mennesker ihjel i Simpson Strait. De havde overvintret paa Adelaide Peninsula, men Renjagten havde ikke givet større Udbytte, end at alle Depoter var opbrugt ved Juletid. Sælernes Forekomst kan ogsaa være meget uensartet, og netop den Vinter gik Aandehulsfangsten overordentlig trægt. Næsten uafbrudt afløste den ene Snestorm den anden, og skønt man tog ud paa Fangst, saa snart Vejret blot var nogenlunde, kom alle Fangere ofte tomhændede hjem. Saa traadte der Sygdom til, en mærkelig Sygdom, hvor Folk pludselig kunde blive lamme i Underkroppen, falde om og fryse ihjel midt ude paa Isen. Man havde ingen Proviant til at staa denne Tid igennem med og heller ikke Kræfter nok til at redde sig bort til andre Bopladser, hvor Fangsten var bedre, saa Døden var uundgaaelig. Aaret forinden var 7 Mennesker sultet ihjel norden for Kap Britannia. Man var søgt tidligt ud paa Isen, fordi man hverken havde Laks eller Dyredepoter at falde tilbage paa, og saa blev det pludselig mildt Vejrr. Isen, hvor Aandehulsfang-



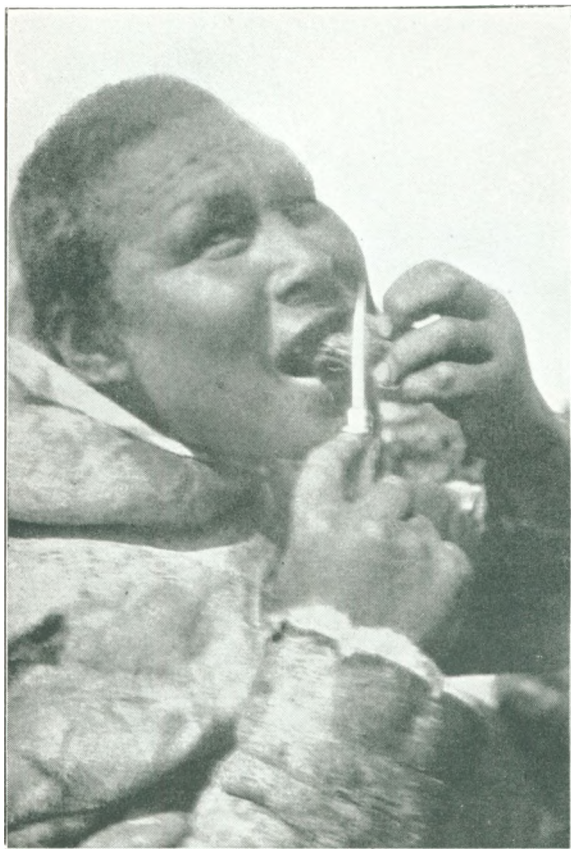
Netsilik-Eskimoen i sin Kajak. I Kajaken forfulgte man tidligere Vildrenerne ved deres Svømmesteder og stak dem ned med Spyd. Dengang var dette hurtige, elegante Fartøj en Livsbetingelse; efter Skydevaabenets Indførelse er den nu fuldstændig gaaet ud af Brug. Den bruges aldrig til Sælfangst, kun i Ferskvandsøer.

sten skulde drives, blev saa strømskaaren, at man ikke kunde færdes paa den, og derved kom Katastrofen. 25 Mennesker er jo ganske vist ikke noget stort Tal, men alligevel — taget ud af en samlet Befolkning paa 259, er det en forfærdende stor Procent for Dødsfald, forårsaget ved Sult. Og dog løbes denne Risiko hver eneste Vinter, i den Tid Renerne er ude af Landet. Undertiden lykkes det dog at redde Livet ved Polartorsk, som findes baade ved Boothia Isthmus og forskellige Steder i Simpson Strait; de optræder dog sjældent i større Mængder og er saa smaa og magre, at de kun kan regnes for en ynkelig Nødhjælp. Desuden skal de spises raa, og da man under Misfangst aldrig har noget at opvarme Snehytterne med, hænder det kun alt for ofte, at Nøden og Kulden bliver de stærkeste. Det er derfor intet Under, at Tilfælde af Kannibalisme slet ikke er sjældne. Det undskyldes af alle som force majeure, og naar jeg omtaler det, er det da heller ikke for at øve nogen Kritik, men kun for at give et Billede paa, hvor ubarmhjertigt Livet kan forme sig. Hvad jeg her meddeler, gengiver jeg med min Fortællers egne Ord. Hans Navn er Sámik, og han var en god Fanger og en anset Aandemaner.

„Mange Mennesker har spist Menneskekød; men de gjorde det aldrig af Lyst, de gjorde det kun for at redde Livet, naar Lidelser gennem lange Tider



havde tæret saa stærkt paa dem, at de mange Gange ikke var ved deres fulde Forstand. Sult rummer Rædsler, Sult kan være ledsaget af Drømme og Syner, der kan knække selv de stærkeste Mennesker og faa dem til at udføre Ting, som de ellers vilde føle Afsky for. Derfor dømmes vi dem heller aldrig, men føler kun Medlidenhed. Saa mange har spist Menneskekød inden for vor



Mange Misfangstriders uhyggelige Minder har lært Itjilik at sætte dobbelt Pris paa en god Luns Kød.

Stamme, at selv Tabureglerne tager særligt Hensyn til dem. Navnlig vogtes der strengt over, at saadanne Mennesker aldrig spiser Kød af Bjørn eller Ravn.

Du kender Tuneq, Itjiliks Broder. Du har truffet ham og hans nuværende Kone, du har boet sammen med dem og set, at han er en glad Mand, en Mand, der holder af at le, og en Mand, som altid er god mod sin Kone.

En Vinter for mange Aar siden faldt det ind med Misfangst. Dag gik efter Dag, og man fik aldrig noget at spise. Folk sultede ihjel eller frøs ihjel, og de levende levede af de døde. Saa blev Tuneq pludselig forstyrret i Hovedet. Han begyndte at raadsørge Aanderne, og det varede ikke længe, før han fortalte, at han havde faaet det Svar oppe fra Luften, at han skulde redde sit Liv ved at spise sin Ko-

ne. Først skar han kun smaa Stumper af hendes Klæder og spiste dem. De Folk, der saa ham, fortæller, at han opførte sig som en Mand, der var besat af en wild Aand. Større og større blev Stykkerne; han skar af hendes Tøj, indtil han flere Steder havde blottet hendes Lægeme. Saa stak han hende pludselig ihjel med sin Kniv og levede saa af hende. Hendes Knogler samlede han i en Dynge henne ved Sidebriksen for at opfylde den Tabu, der kræves af enhver, der dør. Men den døde gik igen, hendes Knogler laa og raslede om Natten, og nu fik den stakels Mand onde Syner og var lige ved at dø af Angst. Og Mennesker, der laa og sov paa hans Briks, kunde pludselig blive trukket helt ned paa Gulvet, uden at nogen kunde forklare, hvorledes det var gaet til.

Dette skete kort før Amundsens Overvintring paa King Williams Land. Tuneq var dengang en ung Mand, og han blev en Tid Amundsens Plejesøn og skulde have været med til de hvide Mænds Land. Under samme Sulteperiode spiste ogsaa Itqilik sin yngre Broder. Misfangsten havde været omtrent hele Vinteren, Sulten var bleven til en Sygdom, og Kampen for at redde Livet var bleven haardere og haardere. I al Slags Vejr forsøgte man at drive Aandehulsfangst, men alle Sæler var forsvundne. Man var brudt op og havde slæbt sig til de Steder, hvor man plejede at fiske Torsk, men Havet syntes rensset for Liv. Menneskene blev svagere og svagere, og saa besluttede Itqilik og hans Broder at forsøge paa at redde sig frem til en Bosplads, der laa langt borte. Undervejs fik Broderen Frost i begge Fødder, saa at han ikke kunde gaa, og der gik Koldbrand i dem; men saa længe der var Haab om at redde ham, slæbte Itqilik sig omkring paa Isen, men fandt aldrig noget Aandehul. En Dag, da han udmattet kom hjem, ofrede den syge Broder sig selv. Itqilik modtog hans Gave, reddede Livet og naaede frem til Mennesker.

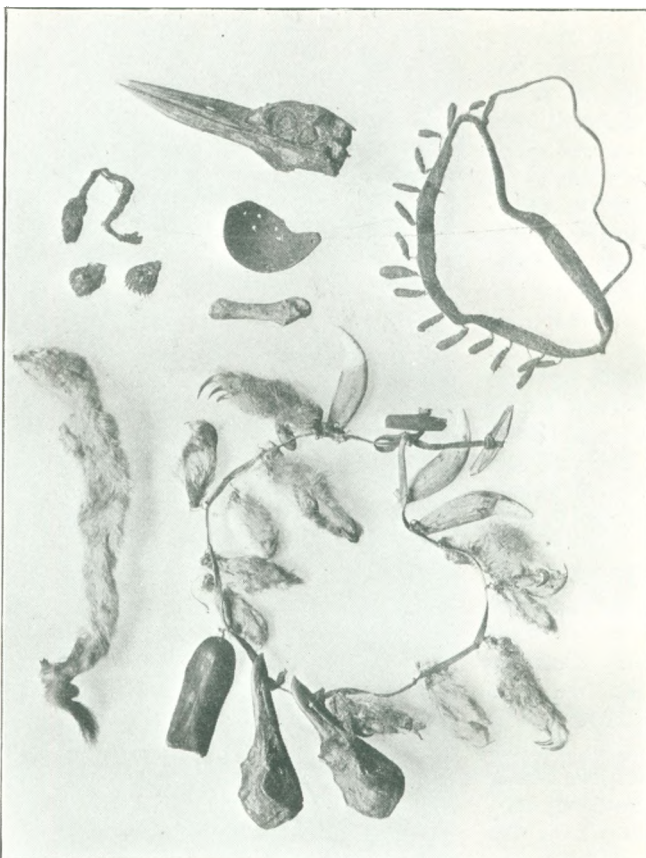


Tuneq, der i Sultens Vanvid myrdede sin Kone og begik Kannibalisme, ses her sammen med sin nye Kone. Han er nu anset for at være en æm og hensynsfuld Ægtemand over for sin gamle, lidt svage Kone.

Aah, I fremmede ser os kun glade og sorgløse!

Men kendte du de Rædsler, vi ofte maa opleve, vilde du ogsaa forstaa, hvorfor vi holder saa meget af at le, hvorfor vi elsker Mad og Sang og Dans. Der er ingen iblandt os, som ikke har oplevet en Vinter med Misfangst, hvor mange Mennesker sultede ihjel rundt omkring os, og hvor vi selv kun ved et Tilfælde reddede Livet. Jeg saa engang en gammel Mand hænge sig, da han var ved at sulte ihjel; han bevarede Forstanden og foretrak at dø i Tide; men forinden fyldte han sin Mund med afnavede Sælkogler; paa denne Maade mente han at skaffe sig Kød i Overflod i de Dødes Land.

Det uhyggeligste af alt, hvad jeg har oplevet, hændte Nagfaq, Inugssaks Moder. Hun fødte engang under en Misfangst et Barn, medens Folk laa rundt omkring hende og døde af Sult. Hvad skulde dette lille Barn her? Hvordan skulde det kunne leve, naar Moderen, der skulde give det Liv, selv var hentørret og forkommen? Saa kvalte hun det og lod det fryse, og siden spiste hun



Amuletter: Nederst til højre: Bælte for en lille Pige, hvis Søn faar følgende Egenskaber: Svanenæb, Barnet bliver en Dreng. Uglekløer, stærke Næver. Rypekløer, hurtig Løber. Maagehoved, god Fisker Fiskelok, heldig Laksefanger. Bjørnetænder, fed Søn. Neders: til venstre: Hermelin, der bæres fastsyet til Ryggen af Inderpelsen. Øverst til højre: Pandebaand med en Bi og dens Yngel, baaret af en Kvinde, giver hendes Søn et stærkt Hoved. Øverst i Midten: Lom-Hoved, baaret fastsyet til en Drengs Hætte, giver mandige Egenskaber. Stump af en afdød Storfangers Isøse, baaret af en Dreng og syet til Ryggen af Inderpelsen, giver heldig Sælfangst. Yderst til venstre: Fortænder og Skindstump af en Ren, syet til Brystet af Inderpelsen, giver heldige Renjagter.

det. Dagen efter blev der fanget en Sæl, og man reddede hendes Liv. Men fra den Tid var hun lam og kunde ikke holde sit Vand. Det var, sagde man, fordi hun havde ædt en Del af sig selv.

Saaledes kan det gaa Mennesker, og saaledes kan Mennesker lide; men vi, som selv har været med og ved, hvordan man kan blive, vi dømmes dem ikke, selv om vi, naar vi er mætte og glade, ikke altid kan forstaa, at de kunde gøre det. Men hvorledes skulde ogsaa den, der er rask og mæt, kunne forstaa Sultens Vanvid? Vi ved kun, at vi alle saa gerne vil leve."



Amuletter. Nederst: Bælte af Ugleklær giver stærke Næver. Øverst til højre: Fiskeskind, der opbevares i Værktøjskassen, giver god Fiskefangst. Øverst til venstre: Lomskind, Kajakamulet, der giver stærk Fart.

Kan man undre sig over, at Folk, der har set ind i en saadan Afgrund, og som har Generationers Erfaringer for, at Ulykkerne kan komme over dem naar som helst, søger at beskytte sig paa enhver Maade for at klare det svære Liv? Man regner Amuletterne for at være et af de virksomste Midler. Det mest rørende Udslag af denne Trang til at beskytte oplevede jeg i de Amuletter, kærlige Forældre havde hængt paa deres lille Dreng. Drengen var ikke mere end syv

Aar gammel og derfor meget generet i sin Leg som Følge af al denne Omsorg, der tvang ham til at bære ikke færre end 80 Amuletter. (Se Billederne Pag. 61).

Sæl-Eskimoernes Opfattelse af den Kraft, der knytter sig til Amuletterne, er den samme som Igdulukernes; kun bruger de dem absolut en masse.

I det Øjeblik Skydevaabenet indføres og Kampen for Føden lettes, hænder det altid, at en Del af de gamle besværlige Traditioner kommer noget ud af Kurs. Dette oplevede vi saaledes hos Indlands-Eskimoerne ved Store Fiskeflod, hvor Magasinrifler og røgfrit Krudt gjorde Ungdommen saa nøgtern og realistisk, at mange af de gamle hedske Dogmer nu mødes med Tvivl. Saa vidt var det endnu ikke kommet med Sæl-Eskimoerne; her mødte jeg paa næsten alle Omraader de gamle primitive Anskuelser, der kun er et Udslag af Selvopholdelsesdrift. Man lever et Liv fuldt af Gaader og er stadig prisgivet urimelige og uforstaaelige Hændelser, og saa værger man sig mod de ukendte og usynlige Fjender ved at omgive sig med endnu mere Mystik. Og en saadan hemmelighedsfuld Mystik knytter sig netop til Amuletterne. Ingen forsøger i Virkeligheden paa at forklare, hvorledes denne symbolske Dyrkelse af Dyresjæle virker.

Det samme var Tilfældet med den Kraft, man lægger i Navne. Jeg traf Mænd med indtil 17 Navne, og man sagde om dem, at „de var som indsvøbt i og stivet af med døde Mænds Navne“. Disses Antal kunde i Tilfælde af Sygdom yderligere øges. Men hvorledes de hjalp mod Ulykker og Modgang, var og blev Mystik.

Det grelleste Udslag af Kampen for Tilværelsen viser sig i den Maade, hvorpaa man søger at faa det mest økonomiske ud af Barnefødsler; thi det er udelukkende Økonomi, der ligger bag ved den Skik, at Pigebørn dræbes ved Fødslen, hvis de ikke paa Forhaand er lovet bort til en Familie, der har en Søn, som engang skal have en Kone. Disse Barnedrab begaas absolut ikke som Følge af Raahed i Sindet, og heller ikke fordi man underkender Kvindernes Betydning i Samfundet; i alt Fald ved man jo, at hun er uundværlig. Naar det sker, er det kun, fordi Kampen for Tilværelsen i dette Land er saa haard, at man Generationer igennem har faaet Erfaring for, at den enkelte Erhverver er ude af Stand til at ernære mere end de allernødvendigste Medlemmer af Familien. Et Pigebarn er kun til Besvær og Udgift for Husholdningen, saa længe hun ikke kan gøre Nytte, og fra det Øjeblik hun er i Stand til at hjælpe til, bliver hun gift og kommer bort fra sin

Familie. Derfor maa Barnefødslerne reguleres, og en Udvælgelse af Drengbørn bliver Følgen.

En Fanger maa regne med, at han kun i forholdsvis faa Aar kan byde sig alt det, Jagten kræver. Konkurrencen er haard, og hvis han ikke har ganske særlige Anlæg og en usædvanlig Konstitution, behøver han ikke at blive ret gammel, før han ikke længere kan følge med de unge. Har han nu Sønner, vil disse som Regel kunne naa at træde hjælpende til netop paa det Tidspunkt, hvor hans egen Fysik begynder at svigte; og saaledes har Livets egen Ubønhørighed lært dem, at det gælder om at faa saa mange Sønner som muligt. Kun heri kan de faa Sikkerhed for, at de ikke alt for tidligt behøver at lægge Strikken om deres egen Hals; thi det er en almindelig Skik, at gamle Folk, der ikke længere kan klare sig selv, foretrækker at gøre Ende paa deres Liv ved Hængning. Moralen er da følgende: Livet er kort; det gælder om at faa det mest mulige ud af det, saa længe vi har Kræfter dertil. Ethvert Barn ammes mindst tre Aar, og i den Tid der ammes, faar Kvinderne som Regel ingen Børn. Derfor synes Forældrene ikke, de „har Raad til“ at se tre Aar spildt paa at amme en Pige, naar de ellers kan gøre sig Haab om at faa en Dreng.

Det har tidligere været en almindelig Antagelse, at Eskimoerne kun var et lidet frugtbart Folk. Dette er kun rigtigt til en vis Grad, eftersom det har været den usædvanlig lange Diegivning, der har bevirket, at der har været Aars Ophold mellem Fødslerne.

Paa King Williams Land spurgte jeg alle Kvinder ved Bopladsen Malerualik om, hvor mange Fødsler de havde haft, og hvor mange Pigebørn de havde ombragt. Jeg besøgte Telt for Telt og talte med hver enkelt. Resultatet var følgende, idet jeg nævner Kvinderne ved Navn og angiver deres omtrentlige Alder:

1. Manilaq, ca. 60 Aar, født 12 Børn: 8 Piger og 4 Dreng. Af disse blev de 7 Piger dræbt umiddelbart efter Fødslen.
2. Naulungiaq, ca. 45 Aar, født 4 Børn: 2 dødfødte Dreng, 1 Pige og 1 Dreng, der begge lever.
3. Unalerssuaq, ca. 26 Aar, født 3 Dreng; alle lever, men en er solgt.
4. Kågtarsuk, ca. 65 Aar, født 11 Børn, deraf 4 Dreng; Resten Piger, hvoraf 4 dræbtes.
5. Tatqêq, ca. 29 Aar, født 2 Dreng og 2 Piger; begge Piger er dræbt.
6. Mangûmagdluk, ca. 50 Aar, født 10 Børn; deraf 4 Piger dræbt som spæde, 2 døde af Sygdom.
7. Tiagssaq, ca. 40 Aar, født 6 Børn; 4 Dreng lever, 2 Piger er dræbt.
8. Itqilik, ca. 30 Aar, født 3 Piger, deraf 2 dræbt.

9. Tarajoq, ca. 20 Aar, født 1 Pige, der lever.
10. Kanagdlinârsuk, ca. 40 Aar, født 5 Børn, deraf 1 Pige dræbt.
11. Ugtukuluk, ca. 60 Aar, født 7 Børn: 4 Dreng og 3 Piger, deraf 1 Pige dræbt.
12. Alangarsuk, ca. 65 Aar, født 7 Børn. 5 Dreng lever, 1 Pige dræbtes, og en anden Pige hængte sig selv, fordi hun var blind.
13. Saquvdluk, ca. 45 Aar, 11 Fødsler; deraf 7 Piger dræbt.
14. Ugtugpagdluk, ca. 29 Aar, 5 Fødsler; 1 Pige dræbt, 1 Dreng kvalt i Søvne. 3 Piger lever.
15. Súmanik, ca. 35 Aar, 7 Fødsler; 2 Piger dræbtes, 2 solgtes som nyfødte, men døde.
16. Putulik, ca. 55 Aar, 10 Fødsler, deraf 7 Dreng, hvoraf 3 døde, 3 Piger dræbtes.
17. Simigak, ca. 26 Aar, 4 Fødsler; 1 Pige dræbt, 1 Dreng dræbt under en Sulteperiode.
18. Agdlôgkaq, ca. 27—30 Aar, 6 Fødsler, ingen dræbt,

Denne Liste, der for 18 Ægteskaber giver 96 Fødsler, hvoraf 38 Pigebørn dræbtes, giver alle fornødne Oplysninger. Iøvrigt taler det ogsaa for sig, at der af Netsilik-Stammens 259 Sjæle kun er 109 Kvinder mod 150 Mænd. Tiltrods for den store Frugtbarhed gaar Stammen sin Undergang i Møde, saafremt Pigebørn saaledes konsekvent skal udryddes.

Som Eksempel paa Frugtbarhed blev der mig meddelt, at en vis Imingarsuk, ca. 60 Aar gammel, som jeg traf i Committee Bay, havde haft 20 Børn; men deraf var 10 Smaapiger dræbt, 4 døde af Sygdom, 1 Søn omkommet i Kajak; levende var 4 Sønner og 1 Datter, som jeg traf, alle fremragende Konstitutioner, smukke og kraftige Eskimoer. Naar jeg spurgte, om de ikke beklagede Drabet af saa mange Pigebørn, svarede de Nej; „for uden Drab vilde hun ikke have født saa mange Børn, og skulde hun have ammet alle Pigerne, der fødtes før Drengene, vilde hun nu ingen Sønner have haft.“ Nu elskede hun sine Sønner, der gav hende og hendes Mand en sorgfri Alderdom, men havde ingen Følelse for de dræbte, som hun knap nok havde set.

Man kan mene, hvad man vil, om denne barbariske Fremgangsmaade — uden en sund Sans er den i alt Fald ikke; og fremfor at dømme dem for Grusomhed maa vi hellere se det som en uhyggelig Følge af den haarde Kamp for Tilværelsen. Til Held for Modrene synes de ganske at mangle enhver Følelse for den nyfødte Datter, som de knap nok ser, før hun kvæles.

— — —

Fik Sæl-Eskimoerne saaledes haarde Vilkaar for Liv, har de til Genæld forstaaet at tage Kampen for Føden op paa en Maade, der er



Billedet viser den syvaarige Dreng Teraqs Dragt med de 80 Amuletter. Her findes: Hovedskindet og et Stykke af Bugskindet af en Remmesæl, en Sælklo, to Stykker Svovlkis, en Flintespids, Hovedet af en Jærv, en Hundetand, Uglekløer — altsammen for at give ham Styrke. Her er Hoved, Hals, Mavesæk med Indvoide og Tarme af en Lom, et Ravneskind med Hoved, Næb og Kløer, en Rævfod, Slædeliner til Sæl, Fødder af Kjove og Terne og Tænder af unge Ræve, 10 Sælsnuder, en gammel Harpunspids, et Stykke Tang, indsyet i Sælskind, Ulvehaar, indsyet i Skind, en Mule af en Ren, en Hundestejle, en Kajakmodel, en Renlarve og andet for at give ham Held og Snildhed til Jægter. 12 Renører, syet fast paa Ryg og Skuldre, gør ham lydør under Jagten. Delc af et Lakselyster giver ham Evner som Aandemaner. Haar fra en gammel Mand's Tindinger, indsyet i Pelshætten, giver ham et langt Liv. Lampemos, indsyet i Skind, giver Sundhed. Renhaar, der har været i Munden paa en Aandemaner og her er omskabt til Talg, giver ham høj Alder, og Skinnebeshuden af en Ren fra Faderens Fangst gør ham til en hurtig Løber.

ganske beundringsværdig. Vi har allerede hørt, hvorledes de har fundet ud af at jage de sky og hurtige Rener ved at drive dem ud i Søer, hvor de kan indhente dem i deres slanke og letroende Kajak og stikke dem ned med deres Spyd. Vi har hørt, hvorledes de lærte Renernes Vaner og Veje at kende og byggede Stenskjul ved deres Stier, hvor de kunde skyde dem ned med Bue og Pil. Og Ørrederne i Floder og Søer, der sjældent er sultne og derfor ikke lader sig fange med almindelige Fiskekroge, lokkede de frem af deres Skjul med den lille fiskeformede Lok og dræbte dem med Lyster.



Vidunderligst af alle deres Fangstmetoder er dog den Kunst, hvorved de harpunerer Sælen ved dens Aandehul. De er Eksperter blandt alle Stammer i denne særlige Fangst, og de sindrige Opfindelser, de har maattet gøre, før de kunde drive den, fortjener en nærmere Omtale.

Naar Isen lægger sig paa Havet, kradser Sælerne med deres knivskarpe Kløer smaa Huller, hvorigennem de kan drage Aande. Saa længe Isen er tynd, er det ikke vanskeligt at harpunere Sælen gennem Aandehullet, der ses som en lille tynd og hvælvet Isklokke hen over den jævne Flade. Denne lille Kuppel fremkommer dels ved, at Sælen, før den aander, puffer til den tynde Is med sit runde Hoved, dels ogsaa ved, at dens varme Aande huler Isen ud fra neden. Den passer nu med stor Omhyggelighed sit Aandehul, efterhaanden som Isen vokser i Tykkelse nedefter; men den lille Kuppel eller Klokke foroven bevares stadigvæk som et luftfyldt Rum mellem Vandet, Isen og Sneen. Det varer jo ikke længe, før Sneen lægger sig over Aandehullet; men den Varme, der udstraalere fra Sælens Aandedræt, trænger igennem Sneen og danner et Hul. Gennem dette staar Aandehullet dybt nede i Isen stadig i Forbindelse med Luften, selv om der undertiden kan ligge et tyndt Lag Sne over det.

Var det nu let med en Harpun at ramme Sælen, saa længe Isen var tynd, bliver det betydelig vanskeligere, naar Isen hen paa Vinteren faar en Tykkelse af 2—3 m. Sælen holder stadig sit Aandehul aabent; det gaar nu som et Rør op gennem den tykke Is med en Diameter paa 60—70 cm; den har altid rigelig Plads til at røre sig. Den luftfyldte Kuppel foroven bevares fremdeles og staar gennem Hullet i Sneen stadig i Forbindelse med Luften, mens Hullet i Isen hurtigt fryser til, saa snart Sælen forlader det for at trække til andre Aandehuller. Den maa saaledes kradse Hullet op igen, hver Gang den skal drage Aande. Enhver Sæl har en Mængde Aandehuller, da den ikke kan skaffe sig tilstrækkelig Føde, med mindre den kan svømme i en ret stor Omkreds, hvor den altid kan være sikker paa at have et Aandehul, naar den er ved at tabe Pusten.

Ukyndige tror ofte, at Aandehulsfangst er en meget let Maade at fange Sæl paa. Jeg skal nu forsøge paa at give et Indtryk af, hvor kompliceret den er.

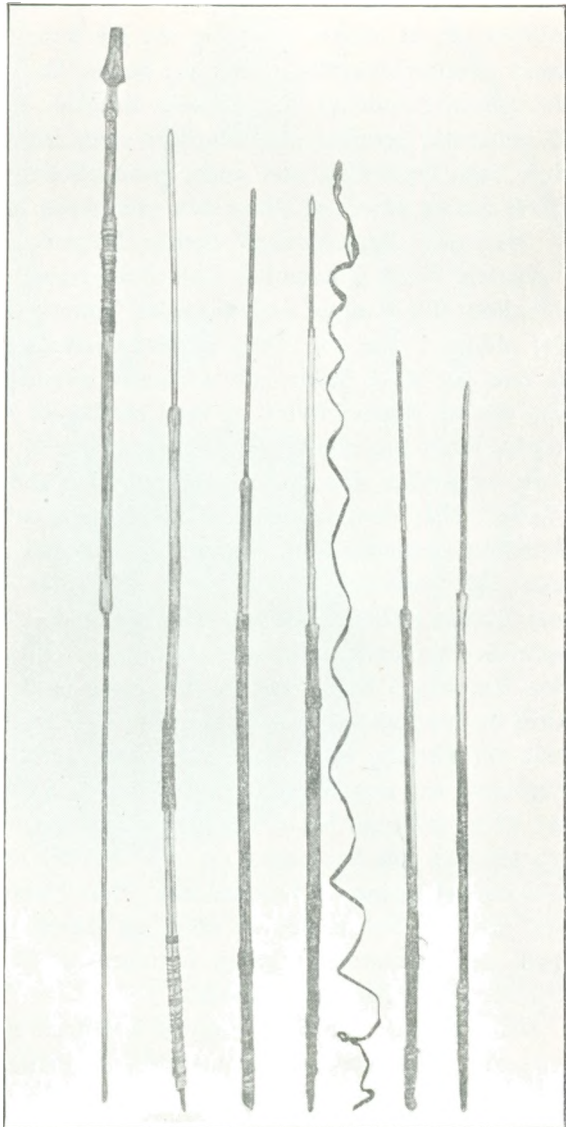
. Ganske tidlig Morgen, medens det endnu er halvmørkt ude, vækkes Inøgtuk og jeg ved, at der bliver sat en Spand kogende Sælblod frem for os. Søvntrukne slubrer vi den varme Blodsuppe med dens rigelige Tilsætning af Tran i os, for vi ved af Erfaring, at det er det eneste Maaltid, vi kan gøre Regning paa i de første 10—12 Timer. Hurtigt

kommer vi derefter i Klæderne og tumler ud af Snehytten. Det blæser som altid en frisk Brise og er bidende koldt. Vore Jagtkammerater staar allerede parat, og 15 Mand i Følge gaar det nu i Kapgang ud over Isen.

Hver Fangers Udrustning bestaar af følgende: en Snekniv, der ved Hjælp af en lille Strop gennem et Hul i Skaftet er fastgjort til en Benknop, der er anbragt i Ryggen paa Yderpelsen. Over Skuldrene hænger en Jagttaske af Hvidræveskind, og den indeholder de forskellige Redskaber, der skal benyttes under Fangsten. I venstre Haand bæres Harpunen og Aandehulsundersøgeren; med højre Haand ledes i en Snor den Hund, der med sin fine Næse skal finde Aandehullet. At finde Aandehullet uden en Hunds Hjælp er et rent Lykkestræf; de er svære at opdage, og der er ikke saa mange af dem.

Denne Form for Sælfangst drives overalt paa Isen sønden for

King Williams Land og øst derfor mellem Shepherd Bay og Ross Strait op til den magnetiske Nordpol. Befolkningen lever stadig paa Vandring og bliver sjældent ved en Boplads længere end en Maanedstid. Saa er Isen i nærmeste Omegn udjaget, og man bryder op og flytter Lejren



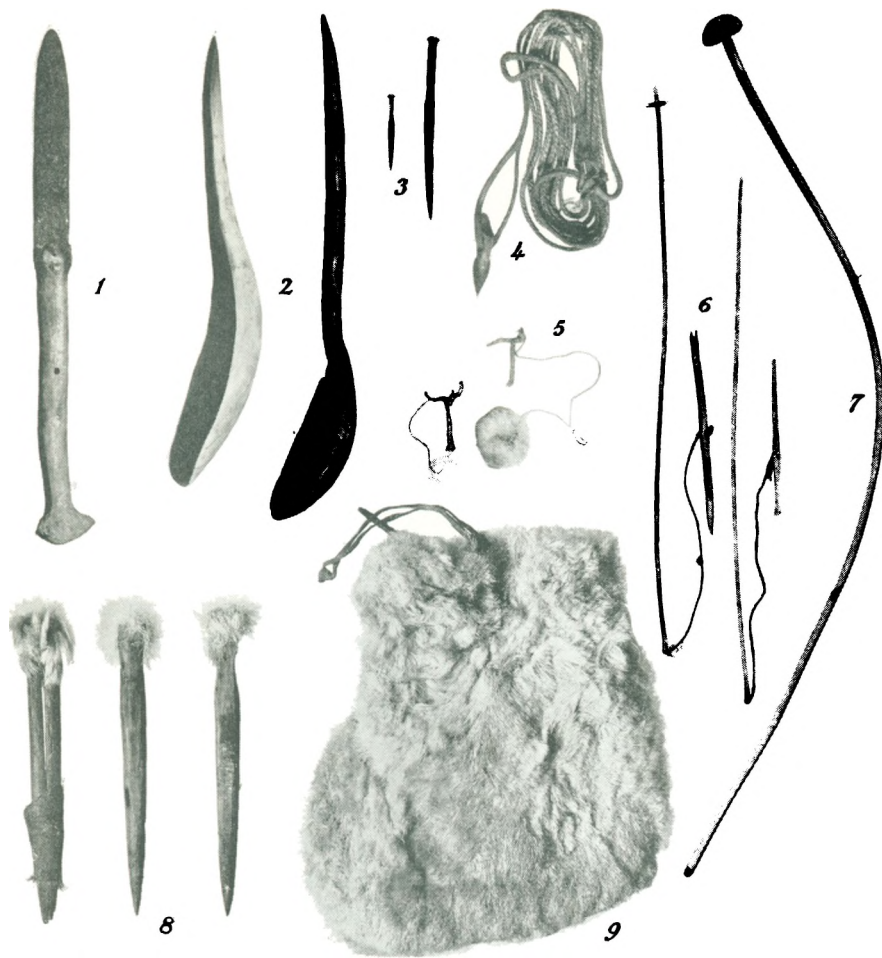
Forskellige Typer paa Isharpuner til Sælfn:st.

en Mils Vej eller to videre frem i den Retning, man ønsker at jage, indtil den Tid kommer, da man drager ind i Landet.

Saa snart det første Aandehul er fundet, flokkes alle om det og kappes om at ramme det med sin Harpun; thi det tilfalder den, som først rammer den lille Aabning i Sneen. Det tog os tre Timer at finde det første Aandehul, der tilfalder Inúgtuk, hos hvem jeg bliver. Vore Kammerater spreder sig videre ud over Isen, og i Dagens Løb ser vi dem tage Opstilling ved andre Aandehuller, nogle af dem saa langt borte fra os, at vi kun øjner dem som smaa Prikker paa den hvide Sne.

Med stor Sagkundskab træffer Inúgtuk nu sine Forberedelser til Fangsten. Først skærer han hele det øverste Snelag bort, saa at Aandehullets lille Kuppel ned mod den faste Is blottes. Med en Ismejsel, der sidder i den ene Ende af Harpunskaftet, slaar han i den frosne Is paa det Sted, Sælen selv plejer at aabne, og øser de smaa Isstykker, der nu fylder Hullet, op med en Ske af Moskusoksehorn, den saakaldte Ilaut. Saa snart det er gjort, tager han Aandehulsundersøgeren frem og stikker den ned i Aabningen for at blive klar over den Form, „Røret“ eller den øverste Dal af „Iskummen“ under Aandehullet har. Aandehulsundersøgeren bestaar af en krum Hornpind, hvormed man kan „føle“ ind under Isen for at blive klar over, hvorvidt Aandehullets Aabning staar midt for eller skævt for „Røret“ i Isen, hvor Sælen opholder sig under Vejrtrækningen. Dette faar nemlig Betydning for den Retning, i hvilken Harpunen skal stødes. Sælen kommer nemlig altid op med Ryggen til Isen, og da den langtfra fylder Røret ud, kan man let komme til at jage Harpunen forbi den, hvis man ikke paa Forhaand saa nogenlunde kan regne den Stilling ud, som den vil komme til at indtage. Naar saa disse Undersøgelser er tilendebragt, bygges atter en lille Snekuppel op over Aandehullet, nøjagtig saaledes som den var, dengang vi kom til det. Med Harpunen stikkes derefter et Hul gennem Sneen, saa at dette og Aabningen i Isen kommer til at ligge over hinanden, hvilket betinger, at Harpunen i det afgørende Øjeblik ingen Modstand møder.

Nu kommer den fine, sindrigt konstruerede „Dunføler“ frem. Den bestaar af en Rensene, Renens stive Fodflade-Sene, der har Form omtrent som en lille Dukke med udstrakte Arme og skrævende Ben. Mellem disse skrævende Ben anbringes et Svanedun, og „Dunføleren“ stikkes ned gennem Hullet i Sneen, saaledes at den bliver hængende mod Hullets Sider i „Armene“, medens „Benene“ med Svanedunet gaar ned i selve Aabningen, dog ikke længere, end at det er let synligt oppefra. Saa snart Sælen nu stikker sin Snude op gennem Aandehullet og

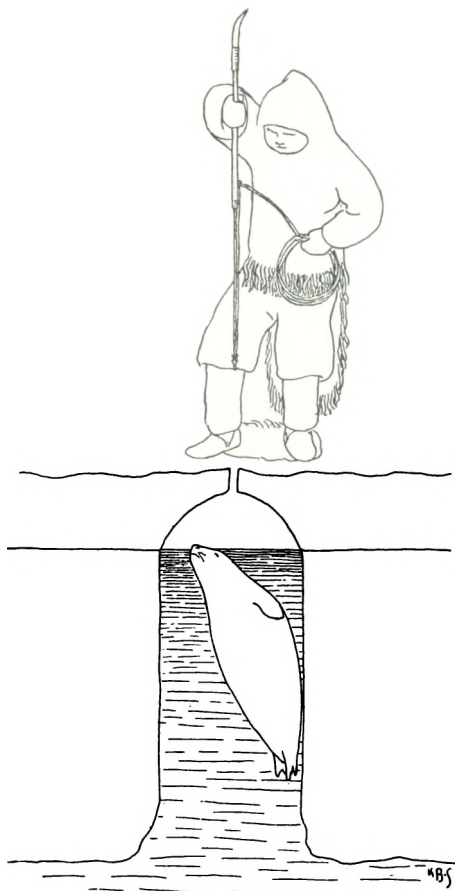


Redskaber ved Aandehulsfangst: 1. Snekniv, 2. Aandehulsøser af Moskusoksehorn, 3. Sæarnaale, 4. Harpunspids med Line af flettede Rensener, 5. Dunfølere med tilhørende Dusk af Svanedun, 6. Sæl-Indikator af Horn, 7. Aandehuls-Undersøger af Horn, 8. Harpunstøtter, der stikkes ned i Sneen ved Aandehullet, 9. Jagttaske.

trækker Vejret, vil Svanedunet, som er det eneste, Fangeren kan se, bevæge sig vibrerende frem og tilbage, og Øjeblikket er inde, da han støder sin Harpun ned efter Byttet.

Foruden denne „Dunføler“ kan man ogsaa bruge en anden snild Indikator, som bestaar af en lille, spinkel Hornpind med en Knap i den ene Ende; den øverste Ende af denne Indikator er ved en flettet Sene forbundet med en anden Hornpind, der stikkes ned i Sneen ved Siden af Aandehullet. Indikatoren stikkes ned i Aandehullet og holdes oppe af den lille Hornknap, da der i stærk Kulde altid findes saa meget Rim

og saa mange smaa bitte Isstumper i Aandehullets Vand, at den bliver staaende deri. Naar Sælen nu kommer op for at drage Aande, støder den Indikatoren, som den ikke kan se, til Side, og det er Tid for Fangeren at støde til med Harpunen.



Skematisk Fremstilling af et Aandehul, hvori ses en Sæl, der netop er ved at drage Aande. Aandehullets Aabning gennem Sneen er tilrettelagt saaledes, at det er lige midt for Hullet gennem Isen.

Isfangst-Harpunen bestaar af et ganske kort Træskaft, i hvis øverste Ende den Mejsel er fastgjort, der benyttes til at hugge Isen op med; i den nederste Ende sidder selve den lange Harpun, der før var af Renhorn, nu som oftest af Rundjern paa godt og vel en Meters Længde. Hertil fastgøres Harpunspidsen, der sidder i en Line af flettet Setaetraad paa to Meters Længde. I samme Øjeblik Sælen rammes, smutter Harpunspidsen ud af Harpunen, og man holder Sælen i Linen som en Fisk i en Snøre, haler den hen til Aandehullet og dræber den med et nyt Stød af Harpunen.

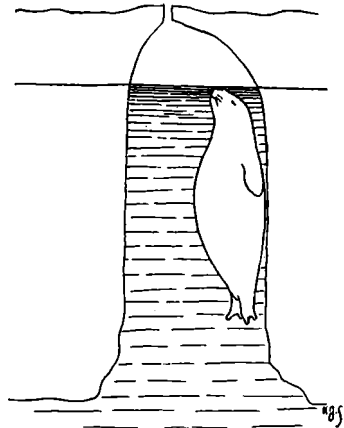
Saa snart alle Forberedelser til Fangsten var trufne, bredte Inúgtuk sin Jagttaske ud foran Aandehullet og stillede sig op paa den. Dette Fodunderlag skulde dels hindre Sneen i at knirke, dels beskytte hans Fødder mod den kolde Is. Derefter stod han urørlig som en Stenstøtte, med Harpunen i Haanden og Blikket ufravendt rettet mod Sva nedunet, der lige skimtedes gennem Aabningen i Sneen. Time gik efter Time, og jeg forstod, hvilket Fond af Taalmodighed og Haardførhed der udkrævedes, naar denne Fangst skulde drives i Uvejr i en Temperatur paa  $\div 50^{\circ}$  C. Fire Timer forekom mig som en Evighed, og dog er der Mænd, der har drevet det til at staa indtil tolv Timer ud i eet, naar det gjaldt om at skaffe Kød til deres sultende Kone og Børn.

Vi havde netop besluttet os til at gaa hjem, da vi fik Øje paa en

Mand, der havde sat fast i en Sæl. Saa snart den lykkelige Fanger havde faaet halet sit Bytte op paa Isen, løb vi hen til ham for at indtage det Fangstmaaltid, som næsten har religiøs Betydning. Alle lægger sig paa Knæ; Manden, som fangede Sælen, paa højre Side, de andre paa venstre Side af den. Fangeren skærer et ganske lille Hul i Bugen, hvorigennem Leveren og et Stykke Spæk udtages. Naar dette er gjort, lukkes Aabningen atter med Saarnaale, saa intet Blod løber ud og gaar til Spilde. Lever og Spæk skæres ud i smaa Terninger og spises i samme knælende Stilling. Saa ofte jeg deltog i et saadant Offermaaltid, følte jeg altid noget gribende og noget smukt i den Maade, hvorpaa disse Kuldens Sønner fejrede deres Fangst.

De eneste, der aldrig faar noget, er Hundene, som dog er dem, der finder Aandehullerne; men det er streng Tabu, at Hunde aldrig spiser ved det Sted, hvor en Sæl er bleven dræbt. Saa meget mere beundringsværdigt er det, at disse kloge Dyr, der næsten betinget denne Fangst, bevarer deres Interesse for at vejre, selv om de ikke faar nogen øjeblikkelig Belønning for deres Næsebors Træfsikkerhed.

En eneste Sæl blev denne Dag Resultatet af 15 Mandes 11 Timers Jagt, og dog var mine Kammerater glade over, at de ikke var komne til at gaa forgæves, hvilket ofte hænder. Til Gengæld er der jo saa ogsaa enkelte Dage, hvor man kan faa 3 og 5 Sæler, men nogen Rigdom paa dem er der dog langt fra i disse Egne. Det er sjældent, at selv en dygtig Mand i Løbet af en Vinter faar mere end 30, og jeg regnede ud, at Gennemsnitsfangsten pr. Mand ved en Boplads var mellem 10 og 15 Sæler i Tiden fra Januar til Begyndelsen af Juni. Ved en Boplads, hvor der var 10 Familier, der tilsammen talte 37 Sjæle, havde Vinterfangsten ikke givet mere end c. 150 Sæler. Og disse anslaaer jeg til en Vægt af 40—50 kg. Sammenligner man dette Resultat med, at en dygtig Fanger i Grønland i Løbet af samme Tidsrum kan faa op til 200 Sæler, forstaar man Forskellen i Livsvilkaar og Levefod. Den Maade, hvorpaa Fangstparterne uddeles, er da ogsaa et talende Vidnesbyrd om, at Erfaringen viser, at man i Længden staar sig ved at sikre sig en god Fangstpart frem for at regne med, at man er den



Aandehul med Sæl. Aabningen i Sneen staar skævt for Aandehullet, og Fangeren vil derfor ikke kunne ramme Sælen.

heldige, der fanger. Manden, der fanger Sælen ved Aandehulsfangst, faar nemlig ikke andet end Indvoldene, Hovedet, Blodet, Spækket fra Ryggen, Baglallerne og Skindet; med andre Ord ikke et eneste Stykke reelt Kød. Det gaar altsammen til Bopladsfællerne, og han maa selv nøjes med Æren. Man siger da heller aldrig: „Jeg er ude paa Sælfangst!“, derimod altid: „Jeg er ude for at se, om jeg kan redde mig en Fangstpart.“

Denne Kødfattigdom er da ogsaa Skyld i, at Hundeholdene er meget smaa; man kan ganske simpelt ikke skaffe Føde til dem, og lange Tider af Aaret maa disse Dyr da ogsaa nøjes med at knase Ben, der i Forvejen er gnavet. Naar jeg undtager en enkelt Mand, Høvdingen Qaqortingneq, som havde syv Hunde, var alle de øvrige Hundehold saa smaa, at Gennemsnittet sikkert har været to Hunde pr. Familie. Man er gennemgaaende god mod sine Hunde, der om Vinteren frit faar Lov til at opholde sig ikke blot i Husgangen men ogsaa inde i Huset. Hvalpene forkæles ofte og behandles paa en ganske særlig Maade, for at de engang skal kunne opfylde de Krav, der stilles til dem. Lige fra det Øjeblik de bliver født, giver man dem daglig en Slags Gymnastik, som bestaar i, at man strækker dem ved et Ryk i Forben og Bagben; det giver Grokraft. Derefter lader man dem gøre Løbeøvelser, samtidig med at man holder deres Hale i Vejret; det vil give dem godt Humør. De faar en Sele paa, før de kan gaa, og man lader, som om de trækker et tungt Læs efter sig; det gør dem til flittige Trækdyr. Er det en Hundhvalp, lægges Uglegylp ind til den, og den vil blive en god Hvalpmoder. Man suger hver Morgen Næseborene rene paa den, saa der altid kan være Luft og Gennemtræk, saa bliver de gode til at vejre og lugte Sælens Aandehuller. De faar en lille Blæresele paa med to Stykker Ildsten paa hver Side af Ryggen; det gør dem til gode Lastdragere. En Sæltand bindes om Halsen som Amulet; det giver dem et stærkt Bid i Slagsmaal med andre Hunde. Naar de bliver saa store, at de selv kan spise, skal man, saa snart de har spist, puste Luft ind i Maven paa dem gennem Rumpen; det vil bevirke, at de, naar de bliver voksne, vil kunne gaa længe paa et Foder, uden at de bliver sultne; og endelig smører man deres Fodsaaler ind med Spæk og Tran for at skærme dem mod at blive opskaarne af Foraarsisens skarpe Isnaale.

Rørende er den Maade, hvorpaa man giver Hundene Navn efter gode Venner eller nære og særlig elskede Slægtninge. Den gamle Katsarsuk havde saaledes opkaldt sin eneste Hund Qipajuaq efter sin Datter, der boede langt borte ved en fremmed Boplads. Da jeg spurgte hende, hvorfor hun havde gjort det, svarede hun:



Kun tre Maaneder gamle følger Hvalpene med ud paa Aandehulsfangst og lærer at vejre Sæl op mod Vinden.

„Jo, for naar jeg kalder paa den, saa er det, ligesom om min Datter ogsaa er nær, og naar jeg fodrer den, giver jeg i Tankerne min Datter den lækreste Mad. Med Hunden lever min Datters Navn omkring mig, og jeg tænker daglig paa hende med lutter gode og kærlige Ønsker.“

### *Sind og Moral.*

Sæl-Eskimoens Sind er som Overfladen af en af de mange Indsøer, der opfylder hans Land; det kommer hurtigt i Bevægelse, men falder lige saa let til Ro igen. Dog sætter han en Ære i at bevare sin Ligevægt, og selv om han rammes haardt, har han ikke svært ved at resignere, og man hører ham næsten aldrig klage. Det er, som om han har en lykkelig Evne til at kunne nøjes med at konstatere Modgang. Virkelig Ulykke møder han med et stille: „Det kunde ikke være anderledes.“

Den, der kommer og besøger dem, faar derfor altid et Indtryk af en vis sorgfri Lykke; deres Humør er let og lyst, og deres Omgivelser er trods alt Fred.

Mand og Kone lever sammen som gode Kammerater. Skønt Konen er købt for en Slæde, en Kajak eller maaske et Stykke Jern og nogle rustne Søm, er det dog langt fra saaledes, at hun behandles som en Genstand, man ikke skylder Hensyn. Til Trods for at Manden teoretisk har Hals- og Haandsret over hende, mærkes ikke Spor af Underkuelse; hendes Optræden i Hjemmet er meget selvbevidst, og hun er



ikke blot livlig og meget talende, men har ogsaa Myndighed, navnlig naar hun bliver ældre.

Børn behandles smukt og rørende, og i Tilfælde af vanskelige Tider ofrer Forældrene sig gerne til Fordel for dem og anser det for en Selvfølge, at de selv sulter, blot de smaa faar noget at spise. Plejebørn, der indkøbes for Bagateller, faar samme Behandling og Opdragelse, som deres egne Børn. Den oversete, forhutlede og pjaltede forældreløse, der er en almindelig Type blandt Eskimoerne i Grønland, er her ganske ukendt.

Alt Arbejde har en naturlig Fordeling: Manden skaffer Føden, mens Kvinden gør alt Hjemmearbejde. Hendes Arbejde vurderes højt, og en dygtig Syerske nyder virkelig Anseelse. Kvinden har Særeje, og som hendes særlige Ejendom betragtes Lampe, Gryde, Uloer, Synaale, Træbakker, Vandbeholdere og de store Hornøser til kogt Kød og Suppe. Disse Ting tager hun med sig i et Ægteskab som sit Udstyr og beholder dem i Tilfælde af Skilsmisse. Skilsmisser er almindelige, naar der ingen Børn findes, og Kvinder gaar undertiden gennem 7—8 Ægteskaber, før de endelig kommer i Havn. Glæden over Afkommet er stor, og Børn knytter Forældrene stærkt sammen.

Polygami finder Sted, men er ikke almindeligt paa Grund af Kvindemangel. Har en Mand mere end en Kone, er det altid Tegn paa Anseelse og særlig Dygtighed som Jæger. Skønt Skinsyge ikke er nogen ukendt Følelse, kommer Medhustruerne godt ud af det med hinanden. Ogsaa Polyandri finder Sted, og ikke sjældent har en Kvinde to Mænd. En voksen Mand staar jo ganske hjælpeløs, hvis han ikke har nogen til at sy sit Tøj. Det hænder derfor, at en Mand opfordrer en god, ensom Ven til at dele Kone med ham. Disse Ægteskaber forløber dog sjældent godt, hvis Mændene er unge, og det ender ofte med, at en af dem bliver dræbt. En Kvinde kan aldrig opfordre en god Ven til at indtræde som Partner i sit Ægteskab; denne Ret tilkommer udelukkende Manden.

Konebytning for en kortere Tid finder ofte Sted, navnlig mellem Mænd, der plejer at være Modstandere i Sangkampe. Mændene er meget frit stillet i det ægteskabelige Liv, og det anses for naturligt, at de søger Omgang med fremmede Kvinder, saa ofte Lejlighed gives. Derfor lever den Kvinde, der under Jagter efterlades i sit Telt, temmelig utrygt; thi hun kan være sikker paa at blive efterstræbt af fremmede Mænd. Sker dette, og hun overgiver sig, vil hendes Mand som oftest straffe hende derfor. Der er dog ogsaa Tilfælde, hvor det er Elskeren,



Hele den lange Vinter igennem lever man et omflakkende Nomadeliv. Saa snart Sælerne er udjagede i Fangstlejrens nærmeste Omkreds, bryder man op med alle Ejen- dele og flytter Bopladsen et Stykke længere frem over Isen mod nye Haab og bedre Jagtmarker. I det lange Tog af Slæder gaar Kvinderne foran, Mændene hjælper de faa Hunde med at trække, medens Oldinge og Smaabørn, der ikke kan gaa, sættes op paa Toppen af det tunge Læs.



Simigaa og hendes to Mænd, Nilak og Inorajuk.

der kræves til Regnskab, og Mellemværendet afgøres da ved Boksning. Som Følge deraf er alle Mænd dygtige og trænedede Bokserer.

Den Frihed, der er givet Manden inden for Ægteskabet, er ganske forment Kvinden, der i dette specielle Spørgsmaal betragtes som Mandens Ejendom. Hun bliver derfor aldrig spurgt i Tilfælde af Konebytning, og selv om hun udtrykkelig skulde ønske kun at have Omgang med sin Mand, vil dette ikke blot ikke blive respekteret, men oven i Købet anset for strafbart. Det strider mod Aandernes Ønske, og som et Bevis for denne Opfattelses Rigtighed fremførte Aandemaneren Såmik følgende:

„To Mænd, Oqortoq og Tinaoq, var en Aften bleven enige om, at de vilde bytte Koner. Da Natten kom og de skulde sove, bød de hver sin Kone gaa til den Mands Telt, hvis Kone de ventede. Men nu hændte der det mærkværdige, at begge Kvinderne, hvis Navne var Arnangusak og Tinoreq, erklærede, at de ikke vilde sove hos andre end deres egne Mænd. Mændene tvang dem alligevel ud, men ingen af dem vilde gaa ind i det fremmede Telt; de blev begge staaende udenfor. Da kom pludselig en Aand over dem, som kaldtes „den store Bi.“ Den er til daglig kun en almindelig Bi, men naar dens Vrede vækkes, kan den skabe sig om til en hvilken som helst Skikkelse, blive stor og farlig og frygtindgydende. Saaledes kom den over disse to u lydige Kvinder som en vældig og uformelig Skikkelse. Arnangusak faldt straks besvimet om uden for det Telt, hun skulde have været ind i, mens Tinoreq flygtede ud i den mørke Nat. Arnangusaaq blev med stort Besvær kaldt til Live igen, og derefter gav man sig til at søge efter Tinoreq. Langt om længe blev hun fundet af



Eqetuk og hans to Koner, Pamiq og Agsaiq.

Oqortoq, fordi han var Aandemaner. Hun laa da som død, udstrakt paa Jorden og kold over hele Legemet, og hendes Hjerter bankede saa svagt, at man næsten ikke kunde høre det. Hun blev baaret hjem som død, og først hen paa Morgen lykkedes det at faa hende vækket til Live igen.

Saa stor kan Aandernes Vrede være, naar Kvinder vægrer sig ved at gøre deres Pligt. Og det fortælles nu, at disse to Kvinder herefter villigt laa hos fremmede, hver Gang deres Mænd ønskede det. Denne Hændelse fortælles da som Advarsel for stædige Kvinder.“

Sæl-Eskimoerne er stærkt seksuelt optagne, og i deres Iver efter at søge Tilfredsstillelse gaar de end ikke af Vejen for Sodomisme. Omgang med Hunde eller dræbte Rener og Sæler er ikke ualmindeligt.

Jeg spurgte en Dag Stammens to ypperste Mænd, Qaqortingneq og Nakasuk, om de nogensinde havde staaet i Forhold til Dyr. Uden et Øjeblik Betænkning eller Antydning af Skamfølelse svarede den første, at han havde forsøgt det to Gange, den anden tre Gange, begge med deres Hunde. De lo deraf og erklærede, at det havde de allerfleste Mænd gjort; det opfattedes som et Eksperiment, de fleste skal have prøvet. Det regnedes ikke for nogen Skam, blot man ikke holdt det hemmeligt. Homoseksualitet var heller ikke ukendt; en Mand, der havde forsøgt det, hængte sig dog Dagen efter af Skam.

I visse Tilfælde kan Omgang mod Naturen give overnaturlige Evner. En Mand, der havde staaet i Forhold til sin Moder, blev saaledes

en stor og berømt Aandemaner. Ellers anses Blodskam for absolut værd ærende.

Et karakteristisk Eksempel paa den eskimoiske Opfattelse af Forholdet mellem de to Køn er den Omstændighed, at seksuelle Oprindinger ofte indgaar som Led i Børns Lege. Rundt omkring ved Bopladsene finder man smaa Stensætninger, hvor Børnene leger „Fader, Moder og Børn“; de kaldes Kujanguarfit, hvilket frit oversat betyder „Børns Ægtesenge“. Disse Lege vækker saa langt fra Anstød, at de tværtimod kun morer de voksne.

Man skulde nu tro, at disse vilde Sæder satte deres ganske bestemte Præg paa Mænd og Kvinder; men dette er ikke Tilfældet. I det ydre bevarer de baade en vis Blufærdighed og en primitiv Uskyld, der hæver dem over Nedværdigelsen, saa de ikke bliver simple eller raa. Deres aandelige Niveau er Stenalderens, som paa en for os fremmed Maade eliminerer Begreber som Ære, Anstand og Ansvar.

Jeg anførte, at Mænd slaas indbyrdes for at skaffe sig Koner; thi en simpel Følge af Kvindemangelen er jo den, at unge, stærke Mænd med Magt maa skaffe sig Kvinder, hvis deres Forældre ikke har været saa forsynlige at forlove dem med en nyfødt. Den lille Boplads oppe ved Bellot Strait er grundlagt af Mænd, der følte Jorden brænde under sig, fordi de havde røvet deres Koner og tilfældigvis i Stridens Hede var kommen til at sende Ægtemændene ind i den store Stilhed. Kvinderov behøver dog ikke altid at faa en blodig Udgang. Umiddelbart inden min Ankomst til King Williams Land havde en ung Mand, Inorajuk, mistet sin Kone under Omstændigheder, som han selv skildrer i følgende Ord:

„Sidste Vinter besøgte jeg en Snehyttelejr med Folk fra Victoria Land netop paa den Tid, da Solens Varme begynder at vende tilbage og Sælerne faar Unger. Jeg kom dertil for at handle, og mit Slædehold bestod af Seqineq og hans Kone, min Kone og min lille Datter. Min Handel var snart afsluttet, men jeg blev tvunget til at ligge en Dag over paa Grund af Snestorm. Paa denne Overliggerdag hændte det, at min Kone blev indbudt til et Hus for at spise kogt Sælkød; men næppe var hun gaaet derind, før min Kammerat Seqineq kom løbende hen til mig og fortalte, at Folkene ved Bopladsen havde i Sinde at røve min Kone.

Lejren bestod af fjorten Mænd og deres Koner. Jeg skyndte mig hen til det Hus, hvor min Kone blev holdt indespærret, og det lykkedes mig under en Nævekamp at faa hende ud under aaben Himmel. Men nu kom alle Mændene og deres Koner ud efter mig, med Undtagelse af Seqineq, der blev spærret inde, fordi han vilde hjælpe mig. Efter lang Kamp maatte jeg tilsidst give op, fordi mine Modstandere havde flaaet alle mine Klæder af mig, og det var umuligt for mig at kæmpe ude i Snestormen, der fuldstændig lammede alle mine Muskler. Derefter maatte jeg forlade Lejren alene sammen med

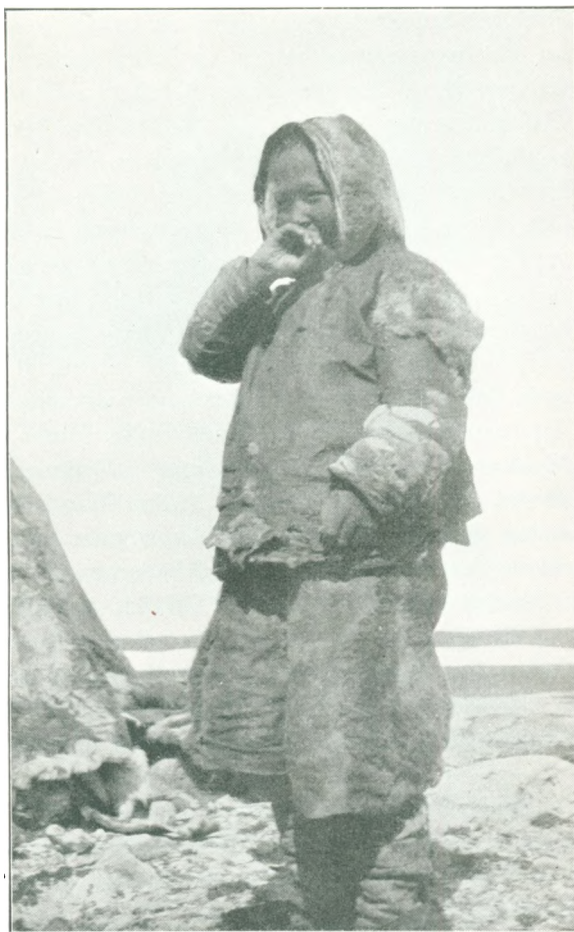
min lille Datter, og det har siden ikke været mig muligt at faa min Kone tilbage.“

Det typiske i denne Episode er det, at man ikke skammede sig ved at være mange mod en. Og endnu en Ting er karakteristisk: Inorajuk, fik senere hen at vide, at de fleste af hans Bopladsfæller havde været vidende om det Baghold, der ventede ham; han var den eneste, der ikke anede det mindste derom.

Denne Mangel paa Aabenhed, denne Hemmeligholdelse af onde Anslag og fjendtlige Følelser er et fremtrædende Træk i den primitive Karakter. Naturmennesket er til Trods for sin Enfold, der kan bedaare, uden Frigjorthed og Ærlighed.

En gammel Mand, „Indianeren“, opdagede rent tilfældigt, at en gammel Kone ved Bopladsen i længere Tid havde stjålet Laks af hans Søns Fangst og lagt dem i en Grav. Hun var misundelig over, at hans Søn var en bedre og

heldigere Fanger end hendes egen, og derfor vilde hun nu dræbe ham ved Trolddom, idet man har den Tro, at en Mand hurtigt vil dø, hvis noget af hans Fangst blot kommer til at berøre en Grav. „Indianeren“ og den gamle Kone boede Dør om Dør og omgikkes med stor Hjertelighed, og han havde ingen Anelse om, at hun paa Grund af Misundelse paa samme Tid stræbte hans Søn efter Livet.



En lille Dreng, der har set sin Fader og Moder sulte ihjel, og som nu, skønt han selv ved et Under undslap samme Skæbne, smilende ser Fremtiden i Møde.

Onde Ord eller uheldbringende Trylleviser kan forfølge en, uden at man aner det mindste derom; thi de uskyldigste Handlinger, man ikke skænker en Tanke, kan give Anledning til skaanselsløs Efterstræbelse.

En Dreng var kommet til at vælte en Slæde ned over et Lakselyster, saa Træskaffet knækkede. Manden, der ejede Lystret, blev hidsig og skældte Drengen Huden fuld. Drengens Fader stod ved Siden af og lod sig ikke mærke med noget, og ingen anede, at han havde fundet den Irettesættelse, der var bleven tildelt hans Søn, fornærmelig, ja, som en Udfordring paa Liv og Død. Men da han kom hjem til sit Telt, fremsagde han onde Ord, der inden et Aar skulde dræbe den Mand, der efter hans Mening havde krænket hans Stolthed. Dette skete om Efteraaret. Det følgende Foraar var den fornærmede Mand paa Rejse sammen med sin Søn, og under Overgangen over en Flod, hvor de forsøgte paa at færgesig over ved Hjælp af Isflager, kæntrede pludselig den Isflage, hvorpaa Sønnen stod; han blev revet med af Strømmen og druknede. Ved denne Lejlighed sivede det ud, at Faderen havde fremsagt onde Ord mod den Mand, der havde uskældt den forulykkede; og naar Trylleord udgaar fra en troldkyndigs Mund for at dræbe, kan ingen Magt standse den Kraft, der ligger i Ordene. De skal dræbe, og de vil dræbe. Men viser det sig nu, at den Mand, der skulde være dræbt, er endnu mere troldkyndig end Angriberen, vil Ordene vende tilbage og dræbe deres Ophav eller en af hans nærmeste.

Saaledes blev det i dette Tilfælde opklaret, at Faderens Trylleord ved Bagslag dræbte den Søn, der skulde have været hævnnet, fordi det Offer, der efterstræbtes, var stærkere end selve Trylleordene.

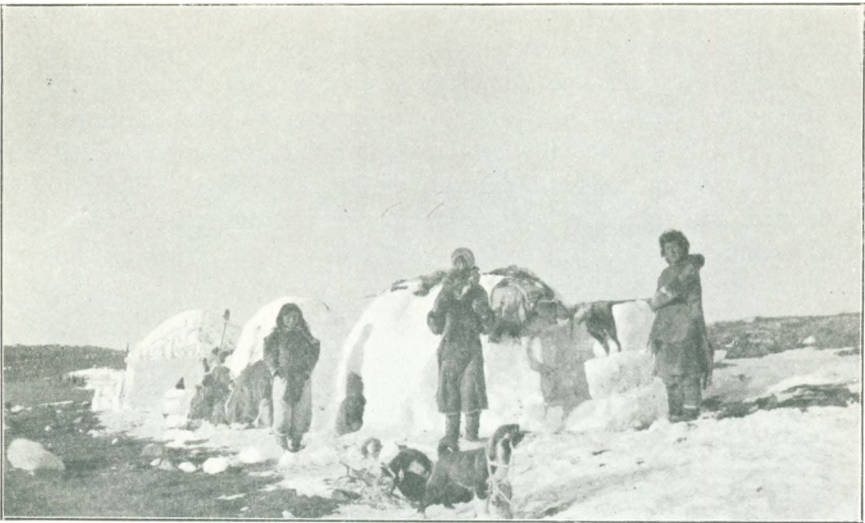
Manden, der i et Øjebliks Hidsighed havde irettesat en Dreng, var straks bleven dømt til Døden uden at ane det mindste derom.

— — —

Enkle, barske Sæder inden for selve Samfundet maa nødvendigvis give en stejl og fjendtlig Mistænksomhed over for alle fremmede, og man behøver ikke at spørge ret mange Gange, før man faar dette bekræftet.

I gamle Dage laa man i Virkeligheden i Krig med alle Stammer, som ikke færdedes inden for ens egne Jagtomraader, og talrige er de Fortællinger, der er bleven opbevaret om Sammenstød, Drab, ja, Blodbad. Efter de hvide Mænds Indtog i Hudson's Bay-Distriktet var der nu sluttet helt Fred med Stammerne mod Øst, men endnu stod man i spændt Forhold til alle Stammer mod Vest, navnlig til Folkene fra Victoria Land.

Man skulde tro, at Folk kun vilde føle Glæde, naar de i disse øde



Den strenge Tabu, der forbyder dem at sy nye, varme Klæder, før de er flyttet i Snehus, tvinger dem til at opsøge Efteraarets allerførste Snedriver. Her skovles den endnu bløde Sne ud til Frysning, og saa snart Sneblokkene blot kan hænge sammen, bygges med stor Kunst de første Huse.

og menneskefattige Egne traf paa Medmennesker, der kunde gøre dem Selskab; men det er langt fra Tilfældet. Derfor er det endnu den Dag i Dag Skik og Brug, naar man i et Slædefølge nærmer sig en Boplads, at man ikke straks kører op til den. En saadan formløs Ankomst kunde give Anledning til Forskrækkelse og Misforstaaelser, der hurtigt vilde føre til Fjendtligheder.

Mistænksomheden var ganske forbløffende i gamle Dage, men en saadan Utryghed kan kun være opstaaet, fordi Erfaringen viste, at der var Anledning til den. Som et Bevis herfor fortalte en gammel Mand mig følgende:

Naar man brød Lejr i hans Bedsteforældres Tid og flyttede fra den ene Fangstplads til den anden, kørte man Slæde efter Slæde, mange i Følge, i en lang Række, idet de første brød Sporet. Da der kun var faa Hunde, trak Mænd og Kvinder med. Under en saadan Flytning slap man aldrig sin Snekniv af Hænde og havde som Regel ogsaa sin Sælharpun hos sig. Ikke uden stor Risiko kunde Mænd i Optøget standse og lade Vandet; thi den, som gik foran, kunde let faa den Tro, at Manden af en eller anden Grund vilde støde ham ned bagfra, og alene denne Mistanke kunde være Grund nok til Blodsudgydelse. Man stolede ikke paa hinanden; selv om man tilsyneladende var de bedste Venner, kunde man aldrig være sikker paa, at man ikke blev efterstræbt. Intet Under derfor, at man var dobbelt forsigtig ved et Møde med fremmede.



Saa snart man havde standset sine Slæder i en Afstand af en Kilometer, sendte man en Kvinde op til Bopladsen for at fortælle, hvem man var, og at man ingen fjendtlige Følelser nærede. Først naar Parlamentæren var bleven vel modtaget, kunde man saa frit køre frem.

Under et Besøg hos Ilivilermiut opsnappede jeg engang en Beretning om et Besøg hos Kitdlinermiut, og denne Kilde er dobbelt værdifuld, fordi den ikke blev afgivet til mig, men fortaltes til nogle tilfældige Kammerater. Fortælleren er Nakasuk fra Adelaide Peninsula, og han var dengang lige kommen hjem:

„Mange Mennesker kom imod mig, men uden at lade mig skræmme af dem kørte jeg lige ind imellem dem og sagde:

„Ja, det er kun mig! Mig er der ikke meget ved; hvis man ønsker at dræbe mig, kan man frit gøre det uden nogen Risiko; jeg har ingen, der vil hævn mig.“

Denne Hilsen blev modtaget med Latter, og en af de fremmede traadte hen til min Slæde og spurgte:

„Er du bange?“

Hertil svarede jeg:

„Jeg er ude over den Alder, hvor man er bange for nogen. Du ser, at jeg kommer ganske alene til jeres Boplads; var jeg en Kryster, var jeg temmelig sikkert bleven hjemme.“

Disse Ord vakte stort Bifald, og en gammel hvidhaaret Mand gav mig derefter følgende Modtagelsestale:

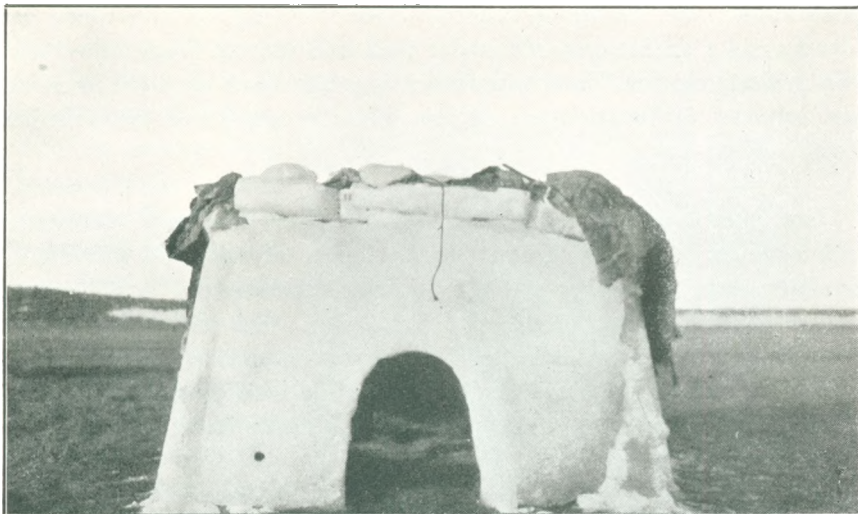
»Du er et Mandfolk, og du taler som et Mandfolk. Bliv roligt hos os. Der er ingen, der vil gøre dig noget.«

Nakasuk var en midaldrende Mand med to Koner og flere Sønner, med andre Ord inden for sit Samfund en mægtig Mand, der nøjagtigt var det modsatte af, hvad han udgav sig for.

Dette lille Ordskifte er karakteristisk for den Tone, der hersker, naar man mødes. Man gaar jo ikke netop ud fra, at det er Venner.

Senere hen paa Ekspeditionen havde jeg Lejlighed til at dokumentere, at denne Frygt og Mistænksomhed ikke kunde siges at være overdreven. Ved en lille Boplads Kúnajuk ved Ellis River spurgte jeg alle voksne Mænd, om de havde begaaet Drab eller paa en eller anden Maade været indviklet i Fjendtligheder, Sammenstød eller Overfald. Mine Spørgsmaal gav følgende Resultat, og Navnene paa Ofrene, som de nævner, er næsten alle Folk inden for deres egen Stamme; Anledningen til Drabet har i alle Tilfælde været en Kvinde.

Haugugáluk dræber sin Kone og dræbes derefter af Konens Broder Makharáluk.



Søerne lægger som Regel til, før den første Sne falder. Med megen Snilde saver man da store Isflager ud, som man bygger de første Efteraarshuse af, icet man kitter Isflagerne sammen med vaad Sne, der hurtigt fryser. Der er lunt og hyggeligt i disse Ishuse, og al Tabu mod Syning og Beredning af nye Skind ophører paa samme Maade som i Snehytterne.

Angulalik har været med til morderisk Overfald, men ikke personlig lagt Haand paa nogen.

Uakuaq har dræbt Kutdlak, fordi denne havde dræbt Qaitsaq.

Angnernaq havde to Koner. Den ene af dem blev røvet fra ham, men han har endnu ikke øvet Gengæld.

Pôrtoq har røvet en Kone fra en Mand, der endnu ikke har hævnnet sig.

Kivggâluk har mistet baade sin Fader og sin Broder gennem Drab.

Ingoreq har forsøgt at myrde to Mænd, men uden Held.

Erfana har dræbt Kununassuaq og været med til at dræbe Kutdlaq.

Kingmerut har dræbt Maggarâraq og desuden været med i et Mordforsøg paa en anden.

Qårtalugkaoq har dræbt Maggarâraq i Vrede.

Equlik fortæller, at man to Gange har forsøgt at røve hans Kone, men uden Held.

Pangnaq, en Dreng paa 12 Aar, har skudt sin Fader, fordi han var ond mod hans Moder.

Maneraitsiaq har skudt en Mand med Pil i en Duel, men ikke dræbt ham.

Tumaujoq har dræbt Ailanâluk, fordi denne havde dræbt Mahik.

Selv om disse Selvbekendelser ikke netop røber Fordragelighed, vilde man dog gøre Uret, hvis man betragtede dem alle som Forbrydere ud fra et civiliseret Samfunds Opfattelse. Den Eskimo, der begaar Manddrab, handler ud fra sin egen Stammes Love og betragtes absolut ikke som nogen kriminel Forbryder. Tværtimod, han er med i Kampen

om Kvinden, det største og uundværligste af alt, og for hver Gang han blander sig i en Strid, gør han det med den største Risiko, en Mand kan udsætte sig for. Hans Indsats er ikke blot hans eget Liv, men ogsaa Sønners og Slægtninges; og han udsætter sig for at blive fredløs Resten af sit Liv.

— — —

Det hænder ofte, at man hører Folk, der intet kender til Naturfolks intimeste Liv, gøre den Opfattelse gældende, at man saa vidt muligt bør lade dem leve deres eget Liv og slet ikke paaføre dem Civilisationens tvivlsomme Goder. De Erfaringer, jeg indhøstede under dette Samvær, har givet mig den Overbevisning, at den hvide Mand til Trods for de Farer, der altid følger i hans Køl vand, dog alligevel bringer mildere Sæder med sig og paa mange Maader letter dem Kampen for Tilværelsen.

Der er megen vild Skønhed over Livet i Ødemarkerne, men man maa ikke derfor være blind for de mange barbariske Skikke, der enten fører til Degeneration eller Udryddelse.

Disse Streflys over Sind og Moral fremføres ikke for at nedsætte, men kun for at vurdere retfærdigt. Her tales om Mennesker, der endnu befinder sig i deres Udviklings første Barndom. For at forstaa dem helt maa vi se dem, som de tænker og handler, som de lever og synder. Og skulde nu en og anden standse ved Pletter, det er svært at forsone sig med, bør det ikke glemmes, at et Liv midt ude i raat og barskt Vejr ikke giver sarte Drivhusplanter. Lad os tage dem som Børn af deres egen Natur og trods alt beundre deres Evne til at bygge Samfund op i Verdens yderste Lande.

### *Verdensopfattelse og Fantasi.*

Nålungiaq fortæller:

„Jeg er et ganske almindeligt Menneske, der ingen Viden har fra mig selv. Jeg har aldrig været syg og drømmer næsten aldrig, derfor er jeg ikke bleven synsk. Naar jeg en Gang imellem gaar ind i Landet for at samle Brændsel, føler jeg kun Glæde over at mærke Solens Varme, og mange Minder strømmer ind over mig fra de Egne, jeg genser, og hvor jeg har gaaet, siden jeg var en lille Pige. Andet oplever jeg aldrig, naar jeg bliver alene; jeg maa nøjes med at lytte, naar andre fortæller. Derfor har jeg al min Viden fra en gammel Onkel, Aandemaneren Unaraluk. Hans Hjelpeaander var hans afdøde Fader og Møder, Solen og en Hund og en Ulk. Gennem disse Hjelpeaander vidste han Besked om alt det, der var paa Jorden og under Jorden, i Havet og i Himlen.

Men det, jeg nu skal fortælle om, er noget, hvert Barn ved, ethvert Barn, der er bleven fortalt i Søvn af sin Moder:

I de allerældste Tider var der intet Lys paa Jorden; alt var Mørke, og man saa ikke Landene, og man saa ikke Fangstdyrene. Og dog levede der baade Mennesker og Dyr paa Jorden, men der var ingen Forskel paa dem. Man levede i Flæng; et Menneske kunde blive et Dyr, og et Dyr kunde blive til et Menneske. Der var Ulve, Bjørne og Ræve, men saa snart de blev til Mennesker, var de alle ens. De kunde vel have forskellige Vaner, men talte alle det samme Sprog, levede i samme Slags Huse og Telte og jagede paa samme Maade.

Saaledes levede man her paa Jorden i de allerældste Tider, Tider, som ingen mere forstaar. Det var dengang, Trylleord blev til. Et tilfældigt udtalt Ord kunde pludselig faa Kraft, og det, som man gerne vilde skulde ske, kunde ske, uden at nogen kunde forklare hvorledes.

Fra disse Tider har de gamle husket en Samtale mellem en Ræv og en Hare:

„Taoq — taoq — taoq: Mørke — Mørke — Mørke!“ sagde Ræven; den vilde gerne have Mørke, naar den skulde ud og stjæle af Menneskenes Depoter.



Nålungiaq eller „Spædbarnet“, der var en udmærket Vejleder i sin Stammes gamle Traditioner.

„Uvdloq — uvdloq — uvdloq: Dag — Dag — Dag!“ sagde Haren; den vilde gerne have Dagens Lys, saa den kunde finde sin Føde.

Og saa blev det pludselig saaledes, som Haren havde ønsket; dens Ord var de stærkeste. Dagen kom og afløste Natten, og naar Natten var gaaet, kom Dagen igen. Og Lys og Mørke vekslede med hinanden.



Den skønne Quertilik, Nálungiaqs Datter, gift med Sæl-Eskimoernes Høvding, Qaqortingneq.

I de Tider var der ingen Sødyr i Havet; Menneskene kendte ikke til at brænde Spæk i deres Lamper. Dengang kunde nyføget Sne brænde — de bløde, kridhvide Dynge af meget fin Sne, der kan samle sig i Læ af de faste, haarde Driver.

Jorden? Verden?

Nej, det ved vi ikke. Ingen har fortalt os, hvorledes Jorden blev til. Den var, som den er, dengang vort Folk begyndte at huske. Men Sol og Maane og Stjerner, Torden og Lynild er Mennesker, der engang er faret ud i Rummet.

Hvorfor?

Ja, det kan ikke forklares; vi selv spørger aldrig derom.

Og dog har det en Grund. Onde Handlinger og Tabubrud har befolket Luften med Aander. Solen og Maanen myrdede deres Moder, og skønt de var Søskende, fattede de Elskov til hinanden. Derfor ophørte de med at være Mennesker.

Ogsaa Torden og Lynild var Søskende, to stakkels forældreløse, der ingen Slægt havde. De levede engang i Netsilik-Landet; men da Fol-

kene paa en Renjagt skulde sætte over en Flod, blev de efterladt, for at de kunde dø af Sult. De var kun til Besvær, og ingen Mennesker havde Godhed for dem. De to stakkels Søskende gik hen til en Mød-

ding for at se, om de ikke kunde finde noget, der var glemt. Og saa fandt den ene en Ildsten og den anden en Stump Renskind, og med Ildstenen og det haarde, tørrede Renskind i Hænderne raabte de til hinanden:

„Hvad skal vi være?“

„Torden og Lynild!“

Ingen af dem vidste, hvad det var, men pludselig hævede de sig op i Luften, og den ene slog Gnister med sin Ildsten, og den anden trommede paa sit tørrede Renskind, saa det drønede hen over Himmelrummet. For første Gang tordnede og lynede det over Jorden, og de gik ganske tæt hen over den Boplads, hvor de Mennesker boede, der havde forstødt dem; og de døde alle i deres Telte, ogsaa Hundene. De var ganske uforandrede og uden Saar, kun røde i Øjnene; men da man rørte ved dem, faldt de sammen og blev til Aske.

Saadan blev Torden og Lynild til.

Siden kom Vindene med Regn, Sne og Storm.



Norqaut, Nalungiaqs Søn, der engang skal øve Blodhævn over den Stedfader, der nu opdrager ham til at blive en ypperlig Renjæger. (Se Pag. 64).

Hvorledes?

Ja, det er en Myte for sig.

Alle kender den berømte Kæmpe Inugpasugssuk, der var saa stor, at hans Hovedlus var som Lemminger. Han færdedes i gamle Dage mellem Menneskene og fik endog en Dreng til Plejesøn.

Engang denne Kæmpe var ude at gaa sammen med sin Plejesøn, traf han sin Overmand Inuarugdligasugssuk, „Kæmpedværgeren“. Han var endnu større og endnu stærkere. De kom op at slaas, de to Kæmper, og „Kæmpedværgeren“ vilde have dræbt sin Modstander, hvis ikke Kæmpens Plejesøn havde skaaret hans Haser over, medens de brødes. Saaledes blev han dræbt; men idet han opgav Aanden, hvislede han et Nødskrig ud mellem Fjældene, og næsten i samme Øjeblik kom hans Kone til Syne oppe paa en Bakke, lige saa vældig som han selv. Hun var saa stor, at hendes Bryster laa som to store Sæler hen over hendes Barm, og idet hun greb Kæmpen, skvulpede de saa tungt og saa voldsomt hen over ham, at han nær var faldet; men atter skar Drengen hendes Haser over, og saaledes blev ogsaa hun dræbt. I Skyndingen havde Kæmpekvinde tabt sit Spædbarn, som hun bar i sin Rygpose, og det laa og hylede i et Pilekrat, da Kæmpen fandt det; her lod han det ligge, for at det kunde omkomme af sig selv. Men denne Ondskab gav pludselig Spædbarnet Kraft, og det hævede sig op i Luften i de Skind, som det var snøret ind i, og blev en Luftens Aand. Og det hævnede sig paa dem, der havde gjort det forældreløst, ved at slippe alle Vinde ud over Jorden med Regn om Sommeren og Sne om Vinteren. Vi kalder ham Narsuk. Naar han løsner Remmen i den Skindble, der er snøret sammen om ham, bliver der en saa vældig Gennemtræk oppe i Luften, at Vindene bliver til. Jo mere han snører op for Bleen, desto haardere blæser det; tilsidst kan Menneskene ikke gaa paa Fangst og maa sulte. Da maa Aandemanerne fare op til Narsuk og snøre Bleen fast omkring ham.

Saaledes blev Uvejret til gennem Drab og Hjerteløshed mod et Spædbarn. Hvorledes? Ja, vi ved ikke andet end, at Menneskesind og Mennesketale havde gaadefulde Kræfter i gamle Dage. Et Indfald, et Ord, og der kunde ske mærkelige Ting. Nu skal I høre:

Amajorsuk, en Troldkvinde, som alle Smaabørn skælver for. Vi Mødre skræmmer dem med hende, naar de ikke vil høre. Amajorsuk har et stort Rum bag paa Ryggen, lavet af svært Flydetræ, der stinker af Tang. I gamle Dage troede vi nemlig, at der voksede Napartut, Skove, nede paa Havets Bund, og at det var derfor, vi altid fandt Drivved nede ved Kysterne. Vi troede, det var Træer, der var revet op fra

Havbunden af Dønningerne og skyllet op paa Stranden. Derfor lugtede der af Hav og Tang i Troldkvindens „Bærepose“.

Hun røver Børn og putter dem i sin forfærdelige Pose, hvorfra de ikke kan komme ud igen. En Dag hun var ude og søge efter Børn, kom hun over en lille Dreng og en lille Pige, der sad ganske alene oppe paa Toppen af en stor Sten. Den lille Dreng var daarligt klædt, og Stortaaen stak ud af hans Støvle. Da Troldkvinden kom hen til dem, fandt den lille Dreng pludselig paa at bevæge sin Stortaa ganske langsomt frem og tilbage i Støvlen. Troldkvinden standsede og spurgte:

„Din Stortaa er levende. Hvad spiser den?“

„Mennesker!“ raabte Drengen.

„Hold paa den, hold paa den!“ hylede Troldkvinden og rendte sin Vej.

Saaledes reddede Drengen sit Liv ved et Indfald og et Ord.

Hvorfor? Hvorledes?

Ingen kan forklare det. Men I faar mig til at glemme det, jeg vil fortælle, ved alle jeres Spørgsmaal.

Manden kom til Verden før Kvinden, og de første Mennesker var to Mænd, to store Aandemanere. Men de kunde ikke formere sig, og saa skabte den ene sig om til en Kvinde, og Menneskene blev mange.

Der fortælles ogsaa, at de første Børn var Jordens Børn; de kom ud af Jorden, af Græstuer, der lignede Menneskehoveder. Alle Ting kom fra Jorden, ogsaa Renerne.

Der var engang en Fjældeand, der havde besvogret sig med en Hvidræv; han sad altid hjemme hos sin Kone og gik aldrig paa Fangst. Men Rævene, der var flittige Jægere, haanede deres Søster, fordi hun havde faaet en daarlig Mand. Saa gik Fjældeanden ud i Landet, slog Hul i en Slette, paa samme Maade som man hugger Hul i Isen, og trak tørret Renkød og fed Talg op fra Jordens Indre. Derfor siger man, at Renerne stammer herfra.

Al Ting kom fra Jorden. Selv Menneskene levede af Jorden, og naar de tog paa Fangstrejser og slog Lejr, gav alle sig til at rode i Jorden; man brød den op for at søge Føde.

Dengang var der ingen Fangst dyr, og Menneskene kendte intet til den strenge Tabu. Ingen Farer truede dem, men heller ingen Glæder ventede dem efter Dagens Slid. Saa hændte det, at en lille forældreløs Pige blev kastet ud i Havet ved Qingmertoq, den store Boplads ved Sherman Inlet. Man laa i Opbrud og skulde sætte over Fjorden i sammenbundne Kajaker; ingen brød sig om den forældreløse Pige, og da



hun vilde liste sig ud paa Kajakflaaden, blev hun skubbet i Søen. Hun forsøgte at holde sig fast, men hendes Fingre blev hugget over, og i samme Øjeblik blev Havets Fangst dyr til; Fingerstumperne blev til Sæler, der dukkede op rundt omkring Kajaken.

Men Pigen for til Havets Bund og blev Moder til Vildtet paa Jorden og Fangst dyrene i Havet. Hun, der altid havde været fattig, gav nu alle Jordens Mennesker Føde. Men hun hævnede sig ogsaa paa dem for deres Hjerteløshed. Hun er af alle Aander den, der frygtes mest; thi vel



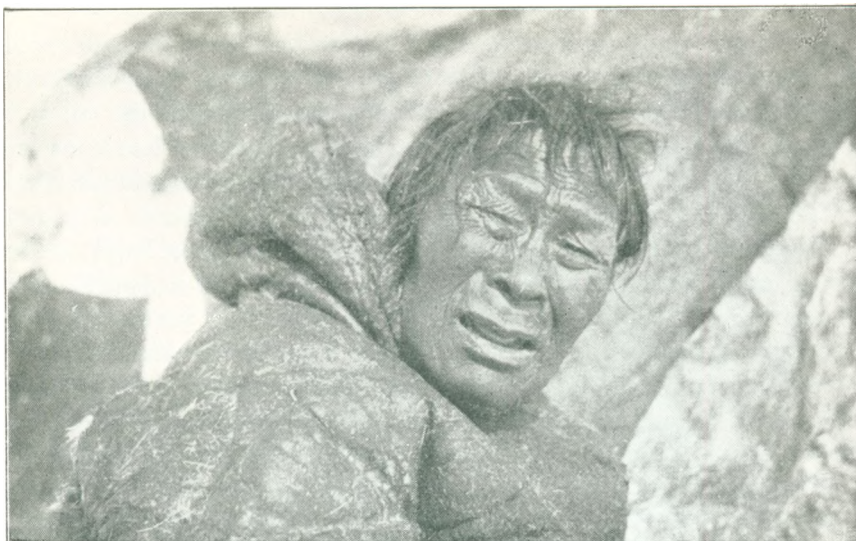
Maske fra Arviligjuarmio-Aandemaneren Utaleg. Enhver Maske har en Aand, og naar Aandemaneren ved særlige Lejligheder benytter Masken, tager Maskens Aand Bolig i ham og giver ham overnaturlige Egenskaber.

er hun den, der giver Menneskene Føde og Overflod, men hun tager alting fra dem, naar hun bliver vred. Hende skyldes al Sult og Misfangst, og for hendes Skyld blev al Tabu til. Hendes Navn er Nulijuk.

Mærkelige Væsener hersker over Menneskenes Lykke fra denne Boplads under Havet. Foruden Nulijuk er der Isarrataitsoq, „hende, der mangler Fangarmene“; hun har Mand fælles med Nulijuk, og denne Mand er en Ulk. De har ingen Børn, og

derfor har de taget et Plejebarn til sig, et Spædbarn, som Nulijuk engang stjal fra en Moder, der sov, medens hendes Mand var paa Aandehulsfangst. Barnet Ungaq vokser aldrig, men skriger altid. I Husgangen bor en Troid, „Husgangens Aand“, der ved alt, hvad der sker i Verden, og den fortæller Nulijuk om alle de Tabubrud, Menneskene begaar. Og naar Nulijuk bliver vred, spærrer hun alle Fangst dyr inde i sin Lampes Spildeskaal. Husets Indgang bevogtes af en stor, sort Hund, der aldrig sover. Den og saa Husgangens Aand er alle Aandemaneres Skræk, naar de farer ned under Havet for at trylle Nulijuk om Fangst dyr.

Verden er vældig og har ogsaa Plads til Menneskene, naar de dør og ikke mere ses hernede paa Jorden. Der er tre Steder, hvortil man kan komme efter Døden. Der er Angerdlartarfik, hvormed menes „den glade Hjemkomsts evige Bopladser“; det er Glædens Land og ligger et Sted oppe i Himlen. Her drives Storfangst til alle Tider, og man for-



Til Indkøb af etnografiske Genstande medføre Ekspeditionen til Stadighed Betalingsmidler. Skønt disse altid laa frit fremme i Snehytten, blev der aldrig stjalet derfra; den eneste, der engang faldt for Fristelsen, var gamle Qerreq. Hun stjal en Synaal, men fortrød det og leverede den tilbage igen.

tæller, at Maanen hjælper Menneskene med at fange. Naar der ikke drives Fangst, leges der; man hører kun Sang og Latter mellem Husene, og al Sneen er trampet haard i vid Omkreds af alle de livlige, boldspillende Mennesker. Herop kommer kun de dygtige Fangere og de Kvinder, der har smukke Tatoveringer.

En Aandemaner, der besøgte dem, hørte en gammel Kvinde raabe: „Blot jeg dog havde vidst, at man burde dø ung!“

Og det raabte hun, fordi man beholder den Alder, man har, naar man dør; de, der dør gamle, har derfor altid ondt ved at vinde med. Det er Grunden til, at vi ikke maa sørge, naar nogen dør ung. En Trøst for de gamle er det dog, at der altid er rigelig Spise, mange Rener og ingen Nød af nogen Art.

Saa er der lige under Jordens Skorpe Noqumiut eller „Hængehovedernes Land“. Her kommer de Mænd, der var daarlige Fangere, og de Kvinder, som ingen Tatoveringer har. De hænger altid med Hovedet, og deres Hage er boret helt ned i Brystet. De er altid sultne, fordi deres eneste Føde er Sommerfugle; de sidder altid paa Hug med luddende Hoved og lukkede Øjne. Kun naar en Sommerfugl kommer flyvende hen over dem, løfter de langsomt Hovedet og snapper efter den, som Fugleunger efter en Flue. I samme Øjeblik ryger det fra deres Strube som fra Støvbolde, der sprænges.

Saa er der endelig Underverdenen.

Der var engang en berømt Aandemaner, der hed Angnaituarsuk. En Dag Folkene ved Malerualik stod og saa ud over Simpson Strait, kom han glidende hen over Vandet. Havet laa blankt, og det var ganske, som om han løb hen over Glatis. Denne Mand er bleven berømt for sine Rejser til Underverdenen, og han befandt sig saa vel dernede, at han tilsidst blev helt borte.

Første Gang han for ned til Agdlit eller „de Dødes Land“ under Jorden, skete det, uden at han selv vilde det; det var en af hans Hjælpeaander, der ønskede at vise ham Underverdenen. Han var paa Vej ind i sit Hus, da han pludselig styrtede ned gennem Husgangen. Det suste og buldrede omkring ham under Faldet, og mørkt var der omkring ham. Saa blev det lyst, og han saa, at han var kommen til „Hængehovedernes Land“. Han saa dem sidde rundt omkring sig, og det saa ud, som om deres Hager var vokset fast til Brystet. Her havde han ingen Lyst til at blive, og saa fortsatte han videre ned til Underverdenen. Det var Vinter i Menneskenes Land, men her var det Sommer; ved en Elv var mange Mennesker forsamlet ved et Laksestænge; de støjede og lo og var meget kaade. Aandemaneren for forbi dem uden at standse, men i Farten genkendte han adskillige afdøde. Saa kom han hen til et Telt og ind gennem et Hul. Her sad en ældre Mand og strammede sin Buestreng; han kom til at røre ved Aandemaneren, idet han strakte Armen bagud, og han vendte sig om og fik Øje paa ham. Han betragtede ham nedefra og opefter; først Fødderne, derpaa gik Blikket langsomt op over Benene, Kroppen og Hovedet, indtil han havde faaet fat paa hele Manden.

„Nej, se da, faar jeg Besøg?“ sagde han og tog venligt imod den fremmede. Han fortalte ham, at han skulde paa Renjagt, og at der var mange Rener i Nærheden; Elvene var ogsaa fulde af Laks, og der var ingen Mangel paa nogen Slags Fangst dyr. Han foreslog, at de skulde følges ad. I det samme kom der en Kvinde ind, en ung og smilende Kvinde. Hun satte sig paa en Sidebriks; det betød, at hun var ugift. Manden i Huset opfordrede straks Aandemaneren til at blive og sove hos hende om Natten. Men Aandemaneren blev bange for, at han skulde glemme sin Hjemrejse, og saa saa han op mod Teltloftet og spyttede ud i Luften. Hans Hjælpeaander gav hans Spyt Kraft, og det fløj lige igennem Teltdugen og dannede et lille Hul. Han fulgte nu efter sit Spyt og kom paa denne Maade ud af Teltet. Saa skabte han sig om til en Maage og fløj hen til den Elv, hvor han havde set alle de mange glade Mennesker. Paa Maagers Vis kredsede han hen

over Fangstpladsen paa udspilede Vinger og gled roligt gennem Luften, indtil Folk fik Øje paa ham.

„Nej, se en Maage, en Maage!“ raabte de i Munden paa hinanden, smed et Stykke Renkød paa Jorden som Madding og fik straks deres Buer frem. Aandema-  
neren fløj roligt hen og snappede Kødets, og skønt de alle afskød deres Pile, var der ingen, der ramte.

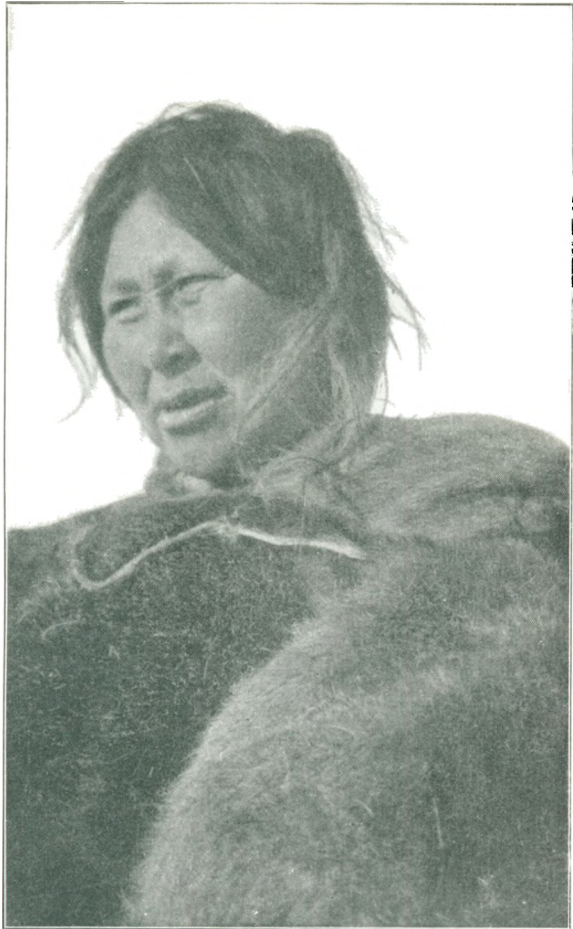
„Det var vist ikke nogen almindelig Maa-  
ge!“ hørte han de Dø-  
de raabe efter sig, og derpaa fløj han atter tilbage til Jorden og fortalte Menneskene om, hvad han havde oplevet.

Saaledes fik vi Kendskab til Under-  
verdenens Land.

Dette er alt, hvad jeg kan fortælle dig om Verden, baade den, jeg kender, og den, jeg ikke kender. Kun-  
de jeg bare drømme, vilde jeg vide mere; thi Mennesker, der kan drømme, hører og ser mange Ting. Vi tror paa Drømme og tror paa, at Mennesker kan leve et Liv ved Siden af det rigtige Liv, som de kun oplever i Søvn. At Drømme er sande, viser et gammelt Sagn, som min Moder fortalte mig mange Gange.

Der var engang en Mand, der drømte, at han tydeligt hørte nogen tale. Han lyttede og hørte ganske klart en Stemme sig:

„Det ringer for Apsuaqs Ører!“



Kvinde, pe fra King Williams Land, Jaqitsaut eller „hende, der taar en til at vige ud af Kurs“.

Han vaagnede ved denne Stemme og lukkede Teltforhænget op, og han saa, at der var faldet Sne paa Land. Sletterne laa hvide af Sne, og nu kunde man vente, at Renerne skulde begynde at vandre syd-  
over. Saa faldt Manden i Sovn igen og sov, indtil han atter i Drømme hørte en Stemme sige:

„Der kommer Ajulersaks gaaende, men Inugssugpaks vendte om!“

Dette hørte Manden saa livagtigt, at han atter vaagnede, og da han aabnede Teltforhænget, fik han Øje paa to Rener, en Ko og dens Kalv, der kom langsomt gaaende hen mod hans Telt. Et Stykke derfra saa han to andre Rener, der gik den modsatte Vej, men Sporene i Sneen viste, at de lige var vendt om.

Denne Mand oplevede noget virkelig i Drømme, og skønt denne lille Oplevelse er meget, meget gammel, er den dog bleven husket og genfortalt fra Slægt til Slægt. Jeg hørte den af min Moder, og jeg har fortalt den til mine Børn. Den viser, at Drømme er sande, og derfor tror vi paa Drømme.“

— — —

Jeg havde levet sammen med Nålungiaq og hendes Mand, „Mennesket“, i et halvt Aar, før hun en Aften, hvor vi holdt Skumring, gav mig denne Fremstilling. Hun var en udmærket Sagnfortællerske, naar hun var oplagt og ikke skulde nødes; da kunde hendes Ord forme sig lette og naturlige, og alle de mange Mysterier, der slet ikke optog hende til daglig, kunde gribe hende og gøre hende veltalende.

Hendes Fortællinger her giver en Forestilling om, hvor spinkelt et Grundlag Tro behøver. Man siger, det er saaledes, og saa er det saaledes. Den samme Lettroenhed overfører man paa Sagnene; alt, hvad der skildres i dem, er virkelig sket engang, da al Ting paa Jorden var anderledes, end det nu er.

Under mit Ophold i Netsilikernes forskellige Lejre lykkedes det mig at nedskrive over 100 af deres Sagn. Et Særkende for dem alle er den dristige og frodige Fantasi, hvormed Billederne bygges op, og jeg blev aldrig træt af at beundre den simple Kraft, der strømmede fra deres Fortællinger.

Her er da et Par Stykker af dem, af hvilke det første, omend i en anden Version, ogsaa er kendt i Grønland.

## DEN UDØDELIGE KIVIOQS ÆVENTYR

„Du har set Kivioq? Du maa have mødt ham paa din Rejse! Han har været i alle Lande, og der fortælles de mest vidunderlige Historier om hans Æventyr.

Kivioq er en Inuk, et Menneske, en Eskimo ligesom jeg selv, men en Mand med mange Liv; han er fra de Tider, da Isen aldrig lagde sig paa Havet og Menneskene ikke kendte til Aandehulsfangst, fra de Tider, da man jagede Sæler fra Kajak, fra de Tider, da der ingen Taage var, da Landene aldrig forsvandt i Is — —, ja, fra de Tider, hvor Dyrene ofte forvandlede sig til Mennesker, og da Ulvene endnu ikke forstod at løbe Rener op.“

*Sæl-Drengen, der hævnede sin Fader, og Kivioq driver til Søs.*

Kivioqs Historie begynder vi her hos os med, at han drev til Søs i Kajak. Inuit havde dræbt en Tütalik, og Enken hævnede sin Mand ved sin Søns Hjælp.

Tütagdlit (Flertal af Tütalik) bor nede ved Kysten. Her ser man deres Telte, undertiden mange Telte i Række; det siges at være Mennesker, der ligner Sæler.

Tütalik-Enken var frugtsommelig, da hendes Mand blev dræbt. Hun fødte en Dreng, klædte ham i Skind af ufødt Sæl, syede dem lige ind til Kroppen paa ham og øvede ham i at holde Vejret. Hun stak hans Hoved ned i en Vandspand og holdt det nede, indtil han begyndte at ryste for at faa Vejret. Saaledes øvede hun ham op. Til sidst kunde han holde Vejret saa længe, at man kunde se Solen flytte sig.

Da Moderen syntes, at Drengen var bleven dygtig nok, bar hun ham en Dag ned til Havet og lagde ham ud i Søen, idet hun sagde:

„Agdligartautailigdlutit pína anorisiorniarpunga: Pas paa, at de ikke rammer dig med deres Blæreharpuner! Jeg vil rejse en Storm. Mange Kajaker vil forfølge dig. Du skal dukke op tæt foran dem og forsvinde igen, naar de har set dig, og holde Vejret lang Tid ad Gangen. Naar I saa er kommen langt ud til Søs, skal jeg rejse en Storm, for at Mændene kan omkomme.“

Det var blikstille. Drengen svømmede ud og dukkede op foran Kajakerne, der var ude paa Fangst. Hver Gang han dukkede op, sagde han: „Natsianguvunga pû, inuvunga pû: Jeg er en Sælhvalp — puh, jeg er et Menneske, puh!“

„Nej, se der, den dumme Sælhvalp!“ raabte Mændene i Kajakerne og begyndte at forfølge den; men hver Gang de kom den nær, dukkede Sælhvalpen ned, og saaledes kom de længere og længere til Havs. Og da saa endelig Kajakerne var langt fra Land og langt til Søs, brød en vældig Storm løs. Forsgæves søgte Mændene at kæmpe mod Bølgerne, men en efter en kæntrede de og druknede. Til sidst var der kun Kivioq tilbage.

Saaldes hævnede Tütalik-Moderen sig, fordi Inuit havde dræbt hendes Mand. Og man fortæller, at fra hendes Dreng stammer alle Sælmennesker.

*Kivioq besøger Troldkvinden Ivigtarssuaq, „den store Bi“.*

Men Kivioq blev forslaaet af Stormen og kom til et Land, han ikke kendte. Han saa et Hus og gik i Land — et stort Hus, der ikke lignede andre Huse, aabent foroven, uden Tag.

Forsigtigt lagde han sin Kajak i Strandkanten og ordnede den saaledes, at han lige kunde springe i den og flygte; saa gik han op til Huset. Der var intet Vindue, og han maatte klatre op paa Muren for at kigge ind. Saa lydløst som muligt klatrede han op, og se: Inde i Huset sad en gammel Troldkvinde og garvede et Menneskeskind; det var Troldkvinden „den store Bi“. Kivioq saa

længe paa hende og ventede paa, at hun skulde se op, men det gjorde hun ikke. Saa lod han en Spytklat falde ned ved Siden af hende og skjulte sig.

„Den store Bi“ vilde se op, men hendes Øjenlaag var saa store, at de hang helt ud over Øjnene. Hun løftede Hovedet, og da hun intet saa, sagde hun:

„Igdlo kuserpangigkaluartoq, uvdleme kusilerpoq: Et Hus, der aldrig kendte til Tagdryp, har i Dag faaet Tagdryp.“

Og saa arbejdede hun videre igen paa at blødgøre det tørrede Menneskeskind. Atter lod Kivioq en Spytklat falde ned lige ved Siden af hende; men denne Gang saa „den store Bi“ slet ikke op, men greb blot sin Ulo og skar sine Øjenlaag bort, og se: Kivioq saa ind i et Par Øjne, der var saa frygtelige, at man kunde dø af dem. Nu fik hun Øje paa ham, skyndte sig ud af Huset og bad ham komme ind. Kivioq fulgte efter; hun syntes meget gæstfri og tilbød at tørre hans Tøj. Kivioq gav hende sine vaade Klæder, og hun hængte dem op paa Tørrehækken, medens han krøb op paa Briksen. Straks derefter tog hun sin Ulo og gik ud for at hente Brænde til sin Gryde.

„Ej, ej,“ tænkte Kivioq, „det er nok en, som er sikker paa, at hun snart skal æde mig.“

Saa snart han var bleven ene i Huset, begyndte han at se sig omkring og undersøge det; og han saa, at der var fuldt af afgnavede Dødningshoveder inde under Briksen. Næppe havde han faaet Øje paa dem, før et af Hovederne begyndte at tale:

„Skynd dig, flygt din Vej! Ellers vil det gaa dig ganske paa samme Maade, som det er gaaet os.“

Kivioq sprang op fra Briksen, men kunde ikke faa fat paa sit Tøj. Hver Gang han greb efter det, smuttede Tørrehækken til Side, eller den hævede sig op, saa han ikke kunde naa det. Men Kivioq havde en Snespurv som Hjælpeaand, og da han kaldte paa den, kom den flyvende ind i Huset og fejede Tøjet ned paa Gulvet med sine Vinger. Saa løb han ud af Huset og slap vel ud paa Søen i sin Kajak. Men „den store Bi“ havde set ham flygte og forfulgte ham, og hun var saa ivrig i sin Forfølgelse, at hun løb helt ud i Vandet. Da hun saa, at hun ikke kunde fange ham, flænsede hun med sin store Ulo i en Granitklippe, og det var, som om hun skar i Kød.

„Uh, saaledes skulde jeg have flænset dig!“

Kivioq greb sin Harpun og harpunerede en stor Sten, der stak op af Vandet, saa at den knustes.

„Saaledes skulde jeg have harpuneret dig!“

Da „den store Bi“ saa, hvilke vældige Kræfter han havde, raabte hun:

„Vil du da være min Mand?“

„Nej!“ svarede Kivioq og roede bort, medens Troldkvinden rasede inde paa Land til ingen Nytte. Tilsidst kastede hun sin Ulo efter ham. Den ramte ikke, men slog Smut i Vandskorpen og blev til Is, til en Isflage. Fra dette Stykke Is stammer al Havis, og Menneskene lærte siden Aandehulsfangst.

Før dette hændte, frøs Havet aldrig til.

### *De to Kæmpelarver.*

Men Kivioq roede uskadet bort, og han roede og roede, indtil han blev søvnig. Saa søgte han ind til Land for at faa Udkgig; men næppe havde han

forladt sin Kajak, før han fik Øje paa to vældige Agssinâluit, larvelignende Uhyrer, to Kæmpelarver, haarede over hele Kroppen, der kom løbende paa deres mange lodne Ben for at røve hans Kajak. Det var „den store Bi“s Hjælpeaander. Men Kivioq kom dem i Forkøbet, naaede sin Kajak og roede ud paa Havet, hvor de ikke kunde følge ham.

*Kæmpemuslingen, der vilde klippe Kivioqs Kajak over.*

Videre roede Kivioq, og han blev ved med at ro ud over Havet og siden langs med Landene, og idet han passerer en Varde oppe paa Land, faar den pludselig Mæle og raaber ned til ham:

„Uviloqio tigungavâtit: Muslingen tager dig.“

Da fik Muslingen ogsaa Mæle og raabte:

„Kuvdluroq savdluroq: Tommelfingeren lyver.“

Kivioq ser sig om og opdager nu en Kæmpemusling, der har aabnet sin Skal og er ved at klappe sammen om hans Kajak. Men han roede til af alle Kræfter og slap vel bort.

Ogsaa Kæmpemuslingen var en af „den store Bi“s Hjælpeaander; men Kivioq var selv saa stor en Aandemaner, at Varden havde faaet Mæle og havde advaret ham i Tide.

*Kivioq besøger to Edderkoppekvinde i Menneskeham.*

Og videre roede Kivioq ud over aabne Have og langs med Land og kom til en Boplads, hvor han kun traf to Kvinder hjemme; deres Mænd var paa Fangst. Det var Edderkopper i Menneskeham. Kivioq blev hos Kvinderne og laa hos dem begge. Edderkopperne havde mange dejlige Perler, og da Kivioq brød op for at rejse videre, fratog han dem alle deres Perler. Saa mange havde de, at han fyldte baade sine Vanter og sine Renskindssko; og begge de to smaa Edderkoppekvinde græd.

*Kivioq kommer til Sneppernes Land og bugseres sovende hjem.*

Og videre roede Kivioq, ud over aabne Have og langs med Land og kom til Sårfrats Land. Det var smaa Snepper i Menneskeham. De var dygtige Kajakroere, og Kivioq sagde til dem:

„Jeg har nu roet langt, langt ud over Have og langs med Land. Nu er jeg træt og søvnig, nu maa jeg sove; men jeg vil sove siddende i min Kajak, og saa skal I ro mig hjem, og først naar I faar mit gamle Land i Sigte, skal I vække mig.“

Snepperne roede saa bort med den sovende Kivioq, og først da de fik hans gamle Land i Sigte, vækkede de ham, og af Glæde brød Kivioq ud i høje Raab:

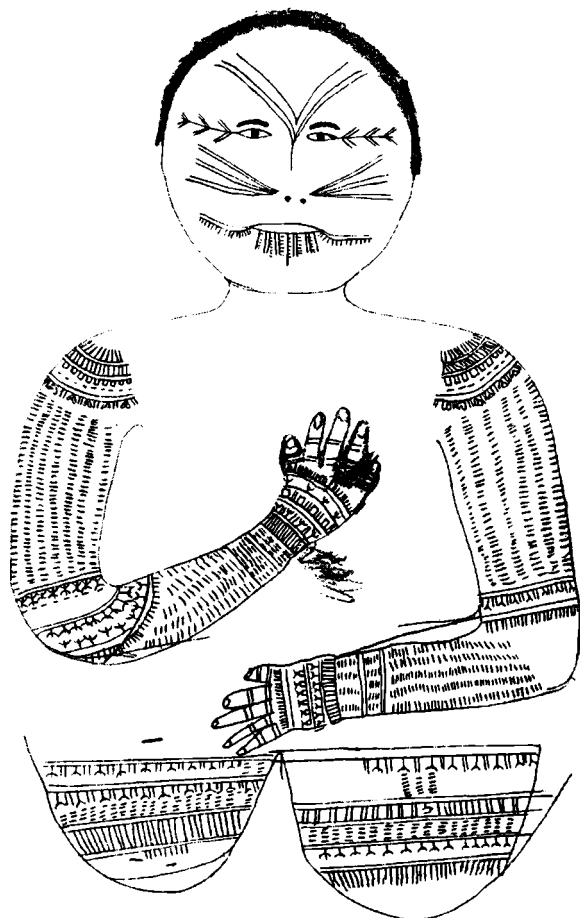
„Hui — hui — hui —!“ Det kalder man for Aviulaqilersoq, og det gav Genlyd i Fjældene rundt omkring.

Kivioqs gamle Fader og Moder sad uden for deres Telt og hørte det. De lyttede og spejdede ud over Havet, saaledes som de havde gjort hver Dag, siden han var bleven borte, og den gamle Fader sagde:

„Det ligner Kivioqs Glædeshyl, saaledes som han plejede at hvisle, naar han kom glad hjem med Fangst!“



Og Kivioq hvislede igen, denne Gang endnu stærkere end før, og da de Gamle nu genkendte deres Søn, blev de saa overvældede, at deres Hjerter holdt op at slaa, og de faldt begge om, dræbt af Glæde. Kivioq lagde til Land, og



Naar en Kvinde bliver gift, tatoveres hendes Ansigt, Arme og Laar lige over Knæet med en lille Syl, der dyppes i en Blanding af Sod og Spæk. Man tillægger Tatoveringerne en vis overnaturlig Kraft og tror ikke at nogen Kvinde kommer til „de Saliges Land“, hvis hun ikke har skønne Tatoveringer. Nålungiaqs Tatoveringer. Tegnet af Arnarlunguaq.

alle Kvinder kom ned til Stranden for at tage imod ham. Han genkendte blandt dem kun sin ene Kone, og han havde haft to Koner, da han blev forslaaet af Stormen; saa vidste han, at hun havde taget en anden Mand. Nu uddelte Kivioq de Perler, han havde taget fra de smaa Edderkoppekvinder, og alle Kvinder ved hans Boplads fik Perler, undtagen den af hans Koner, som havde taget en anden Mand; og da hun hørte, at alle de andre Kvinder havde faaet kostbare Perler i Gave, brast hun i Graad.

#### *Kivioq tager en Ulvinde til Kone.*

Men Kivioq blev ikke længe ved sin gamle Boplads.

Hvor? Ja, det ved vi ikke bestemt, maaske i Retning af det fjerne Aivilik. Hans Slægt døde ud, og han tog atter ud paa Rejser. Man fortæller, at han kom til et Hus, hvor der boede to Kvinder, to store og stærke Kvinder, Moder og Datter. Det var Ulve i Menneskeham. Kivioq

blev hos dem, og de fulgte med ham, naar han jagede Ren. Han lærte dem at forfølge Ren, og fra ham har alle Ulve siden lært at jage.

Den yngste af Kvinderne kunde følge Renerne og indhente dem. Den gamle Moder sakkede bagud og fik ingen Fangst. Saa tog Kivioq den unge Ulvinde til Kone og levede sammen med hende.

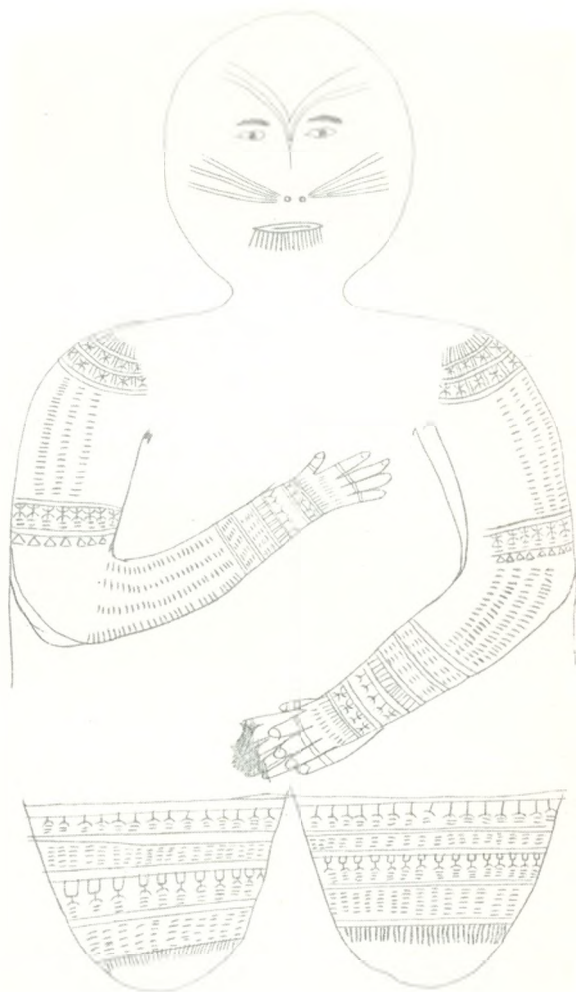
En Sommer boede de oppe ved en stor Indlandssø, og naar Renerne svøm-

mede ude i Søen, jagede Kivioq dem fra Kajak, og naar han saa kom bugserende hjem med Ren, plejede hans unge Kone at komme ham i Møde, idet hun vadede et Stykke ud i Søen og her tog Renerne af Kajaken. Hun slængte dem hen over sin Hals og Skuldre, og saa stor og stærk var den unge Ulvinde, at hun aldrig skælvede i Knæene, selv under den tungeste Byrde.

Men den gamle Ulvinde blev misundelig paa sin Datter, og en Dag, da Kivioq jagede Ren fra Kajak, dræbte hun hende, flaaede hendes Hoved og Ansigtshud af og Huden af hendes Hænder, og alt det trak hun over sit gamle, rynkede Ansigt og sine knoklede Fingre, og saa gik hun Kivioq i Møde, saaledes som Datteren plejede at gøre. Men Kivioq genkendte straks den gamle Ulvinde, og da hun ikke vadede ud i Vandet, men blev staaende paa Bredden, raabte han til hende: »Hvorfor kommer du ikke ud i Vandet, saaledes som du plejer, og bærer min Fangst op til Huset?«

Da maatte den gamle Ulvinde trække sine Støvler af og vade ud, og Kivioq saa hendes tynde, rynkede Gammelkoneben med den slappe Hud, og da hun løftede en Ren op for at bære den ind, skjalv hun i Knæene og dingled længe frem og tilbage, før hun kunde tage et Skridt.

Men Kivioq sørgede længe over Tabet af sin unge, stærke Kone og gik siden aldrig mere paa Jagt, og da han endelig en Dag drog ud, forlod han den gamle Ulvinde for stedse og rejste bort til andre Lande.



Saaledes lod den nygifte Manillaq sig tatovere for ikke at komme til „Hængehovedernes Land“, naar hun døde. Tegnet af Arnaralúnguag.

*Kivioq tager en Ræv til Kone.*

Saa blev Kivioq alene og havde nu ikke nogen Kvinde til at hjælpe sig. I lang Tid maatte han selv gøre alt Kvindearbejde; men saa hændte det, at han fandt kogt Kød i sit Telt, naar han kom hjem, og han vidste ikke, hvem der kogte for ham. Det gentog sig og blev ved med at gentage sig, og til sidst lod han en Dag, som om han efter Sædvane gik paa Jagt; men i Steedet for listede han sig hjem igen og gemte sig bag sit Hus. Fra sit Skjul saa han nu en lille Ræv komme luskende og smutte ind i Teltet. Et Øjeblik efter kom der en ung Kvinde ud med et Ræveskind i Haanden. Hun lagde Skindet fra sig og gik atter ind i Teltet. Kivioq listede sig uset hen og tog Skindet, men i det samme kom den unge Kvinde ud af Teltet og saa det. Hun blev meget ulykkelig og tryglede og bad om at faa sit Skind igen, men Kivioq sagde:

„Først naar du holder af mig og ikke længere tænker paa at forlade mig, skal du faa det igen.“

Saaledes fik Kivioq sig en Kone, og de levede lykkeligt sammen. Da Vinteren nærmede sig, fik Kivioq Bopladsfæller; det var en Hans og en Hunjærv i Menneskeham. Jærven syntes godt om hans Kone og foreslog, at de skulde bytte Koner for en Nat, men det vilde Kivioq ikke; „for,“ sagde han, „min Kone er saa blufærdig og har saa let ved at blive flov.“ Men Jærven blev ved med at trænge paa, indtil Kivioq tilsidst gik med til at bytte Koner. Forinden formanede han dog Jærven vel og sagde: „Du skal love mig at lukke saa tæt for din Snehytte, at der ikke er en eneste Aabning i Sneen!“

Dette lovede Jærven, og saa byttede de Koner for Natten. Jærven lukkede vel for Snehytten, men da de skulde til at lægge sig, blev Kivioqs Kone trængende og lod sit Vand i Sneen ved den ene Brikkeside.

„Uh, sikken en Stank af Ræv!“ sagde Jærven, idet han glemte, at han havde lovet ikke at gøre hende flov.

Øjeblikkelig sprang Ræven ud paa Gulvet, greb sit Skind og smuttede ud igennem en lille Aabning, en lille bitte Sprække i den Sneblok, som lukkede Indgangshullet, og saa var hun borte med det samme.

Saa snart Kivioq hørte, at hans Kone var flygtet, satte han efter hende, idet han fulgte hendes Spor. Hver Gang hun havde ladet sit Vand i Sneen, slikkede han det op, og hver Gang han fandt hendes Ekskrementer, aad han dem. Saa højt elskede han sin Kone. Han fulgte Sporene, indtil de blev borte i en Husgang. Først nu opdagede han, at han var kommen til et Hus med mange Indgange. Han forsøgte paa at krybe ind, men i det samme kom der en lille Lemming ud. en Lemming i Menneskeham.

„Jeg skulde sige, at du skulde tage mig,“ sagde den lille Lemming.

„Dig vil jeg ikke have, fordi du har saa let ved at faa Næseblod,“ svarede Kivioq.

Man siger, at Lemmingen faar Næseblod, blot man rører den paa Snuden. Saa gik Lemmingen ind, og en Hermelin kom ud.

„Jeg skulde sige, at du skulde tage mig,“ sagde den lille Hermelin.

„Dig vil jeg ikke have, fordi du er saa smal om Livet,“ sagde Kivioq.

Saa kom der et lille Murmeldyr ud.

„Dig vil jeg ikke have, for du har saadan en kort Snude og saadan et stort Underliv,“ sagde Kivioq.

Saa kom der en Hare ud.

„Jeg skulde sige, at du skulde tage mig,“ sagde Haren.

„Dig vil jeg ikke have, for der er saa langt imellem dine Øjne,“ sagde Kivioq. Saa kom der en Jærv og efter Jærven en Ulvinde, og da Kivioq saa Ulvinden, betænkte han sig for første Gang et Øjeblik, før han svarede, for han kom til at tænke paa den Ulvinde, han havde været gift med; men saa sagde han alligevel:

„Nej, dig vil jeg ikke have, du har saadan en lang Snude.“

Tilsidst kom den lille Lemming ud igen og sagde:

„Luk saa Øjnene og gaa baglæns ind.“ Det gjorde Kivioq, og saaledes kom han ind i et Hus med en Mængde Rum, der var beboet af alle Slags Dyr, alle i Menneskeham. Helt henne ved Husgangen under Vinduet havde Murmeldyrene deres Plads. Kivioq syntes, de saa saa søde ud, og han var lige ved at standse ved dem, men saa kom han til at tænke paa sin lille Kone og vilde gaa hen til hende. Men hun flyttede sig, saa snart han nærmede sig. Saa spyttede han paa det Sted, hvor hun sad, og saaledes fik han sin Kone igen.

Derefter blev han vel beværtet, og der blev holdt en stor Sangfest om Aftenen.

I gamle Dage optraadte Dyrene ofte i Menneskeham og antog da ganske Menneskers Vaner og Skikke. Det var et Dyrebo, Kivioq her var kommen ind i, saaledes som vi ser dem endnu, Rævehuller, Murmeldyrhuller med mange Indgange ned gennem Tuer, Lemmingbo og Ulvehuler. Naar Dyrene antog Menneskeham, blev alle Bo til Menneskehuse.

Kivioq maatte gaa baglæns ind med lukkede Øjne: for gik han paa almindelig Maade ind ad en saadan Husgang, var den straks bleven til et almindeligt Dyrebo.

Dyr i Menneskeham lever altid i fredeligt Samvær, selv om de ellers er Fjender. Her levede Ræven sammen med Lemmingen, skønt det er dens Yndlingsføde, Ulve sammen med Murmeldyr, skønt det er deres Lækkerbidsken. I Menneskeham driver de Jagt paa samme Maade som Menneskene, taler deres Sprog, har Aandemanere og holder store Fester og Sangkampe. Man husker endnu nogle af de Sange, der blev sunget til Ære for Kivioq.

Her er Ulvens Nidvise til Jærven:

Og det er Jærven,  
der ligner kluntet Landbjørn!  
Dygtig kun til Plyndring  
af Menneskers Depoter,  
ofte udskældt,  
Vrede vækker!

Og her er Jærvens Svarvise:

Og det er Ulv,  
den store Ulv,  
der krør sig stolt som Jæger!  
En Hare forfulgte den,  
men naede den ikke!  
Op over Fjældet undslap Haren.  
Det glemmer jeg aldrig!

Og her er Ravnens Sang til Maagen:

Du skiddehvite Maage,  
 hvorhen er det,  
 du lader dig plumpe?  
 Med mig kan du ikke maale dig,  
 lad mig i Fred!

Hertil svarer Maagen:

Naar Isen bryder op  
 i Elvene,  
 tager jeg  
 mit Lakselyster,  
 og saa let det gaar at stange Laksen!

Saaledes haanede Maagen Ravn, fordi den ikke kan fange Laks; men Ravn  
 nen svarede:

Hvor er du henne,  
 naar den stærke Kulde  
 kommer til den, der taaler at være ude?  
 Skarn og Affald!  
 Intet umuligt  
 for den, som kan.

Paa denne Nidvise havde Maagen intet Svar; thi den kan ikke taale Kulde,  
 men forlader Landene, saa snart Isen lægger sig.

Saaledes blev der festet og sunget til Ære for Kivioq; men da Ædegildet var  
 forbi, vendte han hjem til sit Hus sammen med sin Kone.

*Kivioq overrasker Vildgæs i Menneskeham og tager en af dem til Kone.*

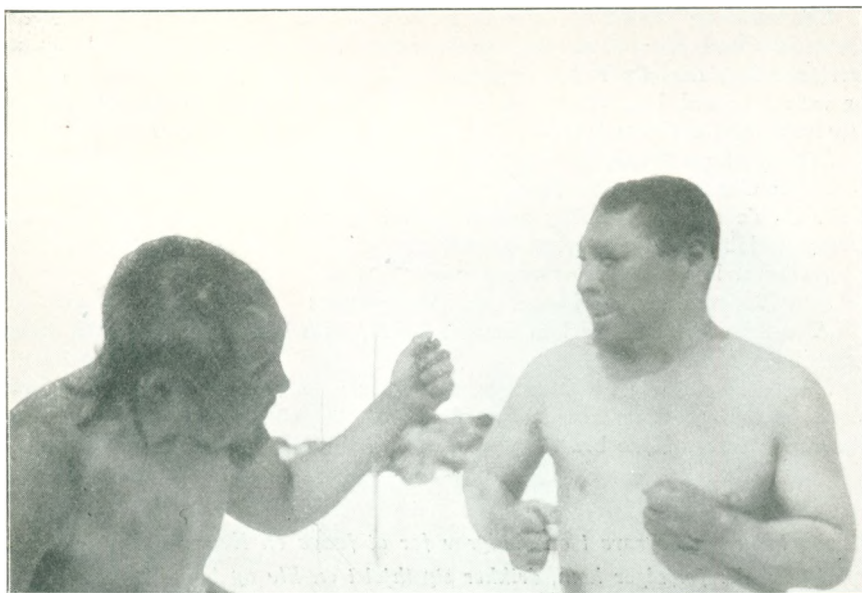
Engang kom Kivioq forbi en Sø, hvor der legede mange Kvinder. De var  
 nøgne og løb leende om og badede; deres Tøj laa ved Bredden. Kivioq krøb  
 uset hen til Kvindernes Klæder og udtog sig den Dragt, der var smukkeste syet;  
 derefter rejste han sig op og gav sig til Kende. Kvinderne løb skrigende hen  
 til Bredden, trak deres Klæder paa, blev til Vildgæs og fløj bort. Kun den ene  
 Kvinde, hvis Klæder Kivioq havde taget, stod grædende tilbage og kunde ikke  
 flygte.

„Vil du give mig mine Klæder tilbage?“

„Nej, jeg vil have dig til Kone,“ sagde Kivioq, og saa førte han den unge  
 Kvinde med sig hjem til sit Telt og levede sammen med hende. De fik to Søn-  
 ner. Da Kvinden havde født sine Sønner, kom der Uro over hende. Hun lærte  
 dem, at de aldrig maatte spise Kød, og hun førte dem ned til en Sø i Nær-  
 heden af deres Telt og lod dem spise Sand, Smaasten og Græs.

„I skal spise Kød af de Rener, jeg dræber,“ sagde Kivioq til sin Kone, men  
 de gjorde det ikke.

Saa begyndte Kvinden at samle Fuglefjer sammen, og da hun havde nok,  
 stak hun dem ind mellem Fingrene paa sine Dreng og hen over Arme og Skul-  
 dre og gjorde det samme ved sig selv. Saaledes forvandlede de sig til Vildgæs  
 og fløj hen over en Sø, hvor Kivioq fiskede Laks. Her kredsede de hen over  
 ham, og Moderen raabte:



Mænd afgjorde alle Mellemværender ved Boksning. En Holmgang, hvor man hensynsløst fik Lov til at slaa løs paa hinanden, gjorde Sindet mygt og blødt og rensede det for gammelt Nag.

»Nu rejser vi hjem til vor Slægt!« — og dermed fløj de.

Men Kivioq blev meget bedrøvet og gav sig til at søge efter dem. Han gik ind over Land i den Retning, hvor han havde set dem blive borte, og kom omsider til en Mand, der stod og huggede i et Stykke Drivved med en Økse. Det var Eqåtdisoq, Manden, der laver Nutivdlit: Ørreder, der aldrig kommer ud i Havet. Han lavede dem af Drivtømmer; de Splinter, han huggede af, blev til Fisk og sprang ud i en lille Elv.

Han saa uhyggelig ud; man kunde se lige igennem ham fra Rumpen og ud gennem Munden. Da han saa Kivioq, raabte han:

„Fra hvilken Side nærmede du dig?“

„Forfra,“ svarede Kivioq.

Da Manden hørte det, blev han rolig, for han skammede sig, om nogen saa ham bagfra.

»Har du set en Gaas komme flyvende med to Gæslinger?«

Ja, det havde han, og han viste Retningen, men der laa et stort Vand imellem; Kivioq kunde ikke komme over.

„Du maa hjælpe mig,“ sagde Kivioq.

Saa kaldte Laksenes Fader paa en Ilôq, en vældig Kæmpelaks, og den kom svømmende og lagde sig ind til Bredden af den store Sø.

„Du skal sætte dig hen ved Halefinnen og lukke Øjnene,“ sagde Manden. Det gjorde Kivioq, og straks svømmede Laksen i den Retning, Vildgæssene var fløjet.

„Naar du kommer frem til grundt Vand og hører Laksens Bug skure mod Bunden, skal du springe af!“ raabte Manden.

Det suste for Ørerne og hamrede for Tindingerne, da Laksen pilsnart svømmede ud i Søen. Hvor længe det varede, vidste Kivioq ikke, han mistede næsten Bevidstheden; men da Fisken skælvende skurede mod Bunden, sprang han af og vadede i Land. Han vendte sig om og saa Kæmpelaksen svømme tilbage, saa Skummet stod om dens Hoved.

Saaledes kom Kivioq til Vildgæssenes Land, og han naaede frem til Bopladsen, hvor Gæssene levede i Menneskeham. Hans Sønner løb legende uden for et Telt. Da de saa deres Fader, løb de ham i Møde; men Kivioq gemte sig, og Drengene løb tilbage til Teltet og raabte:

„Fader er kommen, Fader er kommen!“

Men Moderen, der var bleven gift igen, svarede:

„Tro ikke, jeres Fader kan komme hertil; ham forlod vi i et andet Land langt, langt borte.“

Nu gav Kivioq sig til Kende, og den Mand, der havde giftet sig med hans Kone, blev saa forskrækket, at han glemte sin Værktøjspose og tumlede ud af Huset. Men hans Kone brast i Graad. Saaledes fik Kivioq sin Kone tilbage.

*Kivioq lader sig begrave i en Kødgrav for at fange en Kødøver, og en Landbjørn, der forfølger ham, drikker sig ihjel i en Elv og bliver til Taage.*

Ved en Boplads blev der stjaalet Kød, uden at man kunde forstaa, hvem Røveren var. Saa lod Kivioq sig begrave i en Kødgrav for at finde Røveren. Om Natten, da alle sov, væltedes Stenen fra Kødgraven, og en stor Mand, en Landbjørn i Menneskeham, greb Kivioq og trak ham frem. Kivioq lod, som om han var død og holdt sig ganske stiv, men havde dog nær skreget af Smerte, da Bjørnen stak Hul gennem hans Læber for at gøre sin Slæbeline fast. Saa slæbte Bjørnen ham hjemover til sit Hus, paa samme Maade som man slæber en Sæl. Naar det gjorde alt for ondt i Læberne, greb han fat i Smaakviste undervejs for at faa Bjørnen til at standse, og hver Gang de saa standsede, undersøgte Bjørnen ham meget omhyggeligt for at se, om der skulde være Liv i ham. Men da holdt Kivioq sig stiv som en død og lod være med at trække Vejret, og saa opgav Bjørnen sin Mistanke og slæbte videre hjemover med sit Bytte. Kivioq blev trukket ind i Bjørnens Hus og lagt ud til Flænsning paa Gulvet; og der laa han saa og ventede paa, hvad der vilde ske. Landbjørnen havde en Kone og to Dreng. Han var saa træt af at slæbe paa Kivioq, at han straks lagde sig op paa Briksen og faldt i Søvn. Konen tog sin Ulo og vilde aabne Maven paa Kivioq; men i samme Øjeblik trak han Mellemgulvet til sig, og Konen, som troede at den døde Mand var frossen, stillede ham derfor op til Optøning henne ved Lampen, med Benene op og Hovedet ned, ganske som en Sæl. Derefter gik hun ud i Kogerummet i Husgangen for at slibe sin Ulo. Kivioq aabnede Øjnene en Smule for at se sig om i Huset, og det opdagede de to Dreng, der legede paa Gulvet, og de raabte øjeblikkelig:

„Far, Far, han aabner Øjnene!“

Men Faderen vaagnede ikke, han snakkede blot i Søvne:

„Lad ham bare aabne Øjnene! I Dag greb han Gang paa Gang fat i Pilekvistene undervejs.“

Dette sagde han halvt vaagen, halvt i Søvn; men Kivioq havde set nok til at opdage en Økse, sprang til, greb den og huggede den gamle Landbjørn i Hovedet, hvorpaa han styrtede ud af Husgangen. Drengene skreg, og Hundbjørnen greb efter ham, da han for forbi Kogerummet, men strejfede kun lige hans Pelsflig. Kivioq flygtede hjemover med Kjønen efter sig. Hun havde forvandlet sig til en rigtig Landbjørn og vandt snart ind paa ham. Kivioq var en stor Aandemaner, og han raabte:

„Lad en høj Aas vokse op bag mig!“ Og straks voksede en Aas frem og sinkede Hundbjørnen; men det varede ikke længe, før hun var over den og atter begyndte at vinde ind paa ham.

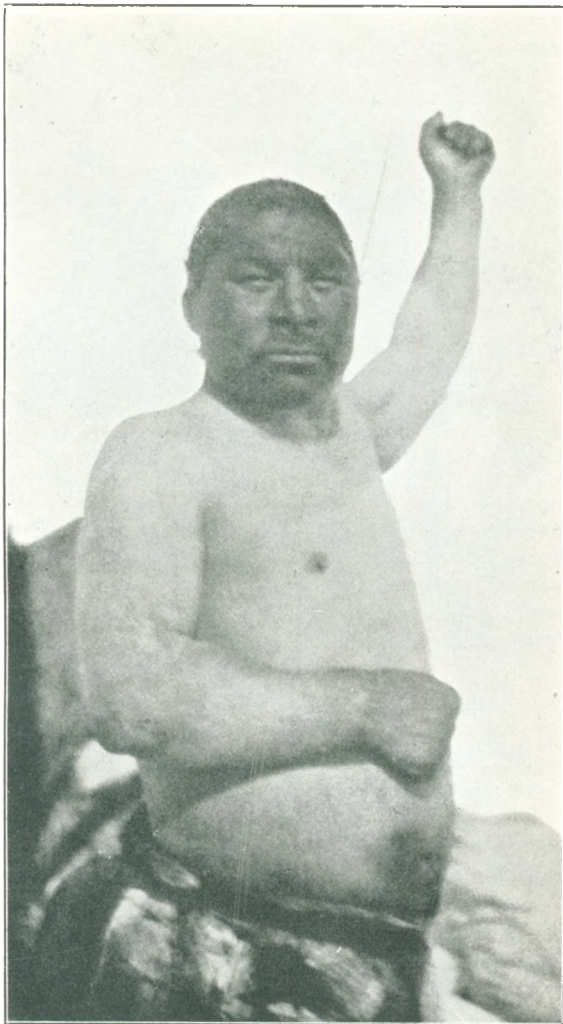
„Lad et Fjæld vokse frem bag mig!“ raabte Kivioq, og et Fjæld voksede op af Jorden bag ham og sinkede atter Bjørnen; men længe varede det ikke, før den kom til Syne oppe paa Toppen, og nu vandt den atter ind paa Flygtningen. Da den var ganske nær, raabte Kivioq:

„Lad en Elv væde frem af Jorden bag mig, og lad der være tæt med Riskrat ved Bredden!“ Og straks vædede der en Elv frem, og Riskrat skød op af Jorden og sinkede

Bjørnen; men da den naaede frem til Elven, en stor, strid Elv, stod Kivioqovre paa den anden Bred, og Bjørnen raabte til ham:

„Hvorledes kom du over?“

„Ved at suge og slikke den op!“ svarede Kivioq, og straks begyndte Bjørnen at drikke Vandet. Elven var snart tømt, og den kom over; men saa meget Vand



Inugssak var en daarlig Fanger, men en vældig Bokser.





Sæl-Eskimoerne er fortrinlige Fodgængere. Naujacq, en Mand paa ca. 50 Aar, er her fotograferet, umiddelbart efter at han har tilbagelagt 100 km paa 15 Timer sammen med sin Hund, der trak hans beskedne Kluns byltet ind i et Skind.

havde den drukket, at den faldt om ved Bredden og brast. Ud fra den steg hvide Dampe. Man siger, at det er fra den, Taagen stammer. Den Aas, som voksede op bag ham, er Højdedraget gennem Iluileq-Landet (Adelaide Peninsula), og i Nærheden af Lake Franklin siges Kùgtâq at være, den nye Elv, der sprang frem af Jorden og reddede Kivioq.

#### *Kivioq drager til de hvide Mænds Land.*

Siden, fortæller man, drog Kivioq til de hvide Mænds Land. Han havde be-  
 gaet et Drab blandt Folk i sin Hjemstavn og kom derfor ikke tilbage. Men  
 de hvide Mænd gjorde ham til en stor Herre med mange Ejendele. Vi har hørt,  
 at han skal eje fem Skibe, og undertiden besøger han Tununeq, Ponds Bay i  
 Baffinsland.

Kivioq har haft mange Liv, men tærer nu endelig paa det sidste. Tidligere  
 havde han det saaledes, at han, naar han havde sluttet et Liv, faldt i en søvn-  
 lignende Tilstand, og naar han vaagnede, begyndte han paa et nyt. Men han  
 begyndte ikke helt forfra som ung; for hvert Liv blev hans Ansigt ældre og  
 ældre, og nu skal han se fæl ud. Sidst han saas af Landsmænd, havde han nær  
 skræmt dem ihjel blot ved sit Udseende. Han gaar derfor med Ansigtet tildæ-  
 ket; thi det er helt mørkt af Farve, mosgroet og stenet som et Fjæld.

Efter Kivioqs Rejse til de hvide Mænds Land ved vi intet mere at fortælle  
 om ham. Kun har vi hørt, at han endnu lever, og at han, før han slutter sit sid-  
 ste Liv, endnu en Gang igen vil se sin Hjemstavn.

Fortalt af Kuvdluitsoq, King Williams Land.

*Hvorledes Myggene blev til.*

En gammel Kone blev fundet blandt Lig. Hun var den eneste levende, alle hendes Bopladsfæller var døde.

„Har du spist Menneskekød?“

„Nej.“

„Hvad har du da levet af?“

„Lus.“

Men ingen troede hende. Saa slog man hende ihjel og aabnede hendes Mave. Den var fuld af Lus; men Lusene fik Vinger og fløj ud og blev til Myg.

Saaledes hævnede den gamle Kone sig paa Menneskene, der ikke vilde tro hende paa hendes Ord, og Myggene blev Menneskenes store Plage og drikker deres Blod om Sommeren paa varme Dage.

Fortalt af Manilaa, King Williams Land.



Amuletbæltet, bestaaende af Dyreknoer, Fuglehoveder og G:avfund.



Efteraarshytte før det egentlige Snefald, bygget op af store Isblokke, hvor Taget er skærmet med hele Lag af raa Renhuder.

## XXIX

### OVER QUEEN MAUD GULF TIL KENT.

„El Sueno“s Ankomst havde med eet Slag fuldstændig forandret vor Tilværelse. Det var forbi med alle Ammunitionsbekymringer, og takket være Peter Norbergs store Hjælpsomhed og mit Kreditiv til Hudson's Bay-Kompagniet var jeg nu i Stand til at give de Eskimoer, der havde hjulpet os under vor Trængselstid, rigelig Betaling. Til vor egen Husholdning fik vi Mel og The, Kaffe og Tobak, og selv om dette selvfølgelig var Ting, der kunde undværes, var det dog alligevel et behageligt Plus til den daglige Velvære-Fornemmelse.

Men vi var ikke ene om at leve højt. Hudson's Bay-Kompagniet aabnede en stor Kredit paa de Ræve, Eskimoerne vilde fange i Vintrens Løb, og enhver Jæger kunde forsyne sig med den nødvendige Ammunition. Som Følge deraf befandt alle Øens Renflokkene sig i en fuldkommen Belejringstilstand, og fra Morgen til Aften bragede Gevær-salver uafbrudt ud over det snedækte Land. Selv om det i Øjeblikket indbragte Rigdom, maatte man dog alligevel med Sorg tænke paa, at disse Mennesker inden længe vilde komme til at dele Skæbne med Rensdyreskimoerne i Barren Grounds, naar Vildtet efter Skydevaabenets Indførelse valgte nye Vandringsveje. Rensdyrflokkene er jo



Neisilik eine modelerer legemsstore Figurer af Sne og øver sig i Bueskydning.

imidlertid saa mægtige, at der foreløbig ikke kan være Tale om nogen Udryddelse af Bestanden; men det vil dog være nødvendigt, at den canadiske Regering i Tide forhindrer Oprettelsen af Handelsstationer i Egne, der ligger midt i Vildrenernes Hovedfærdselsveje, samtidig med at de alt for langtrækkende Magasin-Rifler forbydes. Renjægerne kan udmærket nøjes med Bøsser, der ikke mekanisk udspyr en ti-femten Skud; et ad Gangen er ikke blot tilstrækkeligt, men vil ogsaa betyde en meget stor Lettelse i Kampen for Føden, sammenlignet med det Udbytte, der kunde skaffes udelukkende ved Brugen af Bue og Pil. Nogle Skydeøvelser, jeg afholdt blandt Stammens Bueskytter, gav et eklatant Bevis for, at Skudsikkerheden — i alt Fald blandt Sæl-Eskimoerne — ikke har været særlig stor. En Liste over ti Bueskytter, alle dygtige Folk, viste, at for næsten alles Vedkommende er der kun Tale om virkelig Skudsikkerhed paa en Afstand af ca. 20 m.; og det er svært at komme Rener paa saa nært Hold. Saa snart man kommer op paa Afstande af 30—50 m., mister Pilen vel langtfra sin dræbende Kraft, men det er nærmest et Slumpetræf, naar den rammer.

Sæl-Eskimoerne var de sidste af alle Nordvest-Passagens Stammer, der lærte Brugen af Bøssen at kende. De Skildringer, vi foran har givet af den haarde Kamp, de maa kæmpe for den daglige Føde, gør det forstaaeligt, at de med Begærlighed griber den store Chance, der bydes dem i det nye Vaaben. Det staar nu til den canadiske Regering i Tide at gribe regulerende ind paa en saadan Maade, at den pludselige Opgangsperiode med Overflod af Kød ikke blot bliver Begyndelsen til Enden.

— — —

Allerede med Udgangen af September lykkedes det os at gøre alt klart til Aarets første Slæderejse. I Løbet af en Uge nedlagde vi de Rener, vi behøvede baade til Ophold og til Rejse. Den særlige Slædeproviant tilberedte vi paa den Maade, at vi skar alt det skære Kød bort fra Køller og Bove, blandede det med Talg og snørede det ind i raa Dyrehuder i Bylter paa ca. 50 kg. Vi skulde være tre Slæder i Følge, idet vi af Hensyn til vore Samlinger fik en Hjælpe-slæde med to Mænd for Strækningen King Williams Land til Kent, der ad den Rute, vi maatte følge paa denne Aarstid, ansloges til 600 km. Til hver Slæde, der var forspændt med 8 Hunde, beregnedes 200 kg. Kød; Rejsens Varighed ansloges ganske vist kun til 14 Dage, men Renkød er utrolig udtrøjt som Hundefoder.

Tørveskoning med Is under kan ikke anvendes paa den vaade, snebare Nysis, og derfor efterlod vi vore lange Hudson Bay-Slæder og



Vi samlede de Knogler sammen, som Rovdyr havde spredt, og byggede en Mindevarde over disse Mænd fra Franklin-Ekspeditionen, og uden mange Ord viste vi dem den sidste Ære.

byggede i Stedet for to lette Efteraarsslæder af grønlandsk Type, beslaet med Jernskinner. Det var hurtigt gjort, og nu ventede vi blot paa Islægget, utaalmodige efter at faa paabegyndt den lange Sløderejse, der i Løbet af Foraaret skulde føre os helt over i civiliserede Egne. Ventetiden benyttede vi til Udflugter i Omegnen, og nu, da jeg var helt færdig med at arbejde med mine Sagnfortællere, lykkedes det mig til min store Glæde at faa realiseret et længe næret Ønske.

Det vil være alle bekendt, at en af de største Tragedier, der nogensinde er udspillet i de arktiske Lande, fandt sin sørgelige Afslutning netop her omkring King Williams Land. I Aaret 1845 sejlede John Franklin ud fra England med to stolte Skibe, „Erebus“ og „Terror“, ledsaget af ikke færre end 129 Mand. Maalet var Nordvest-Passagen, den store Søvej, der skulde forbinde Atlanterhavet med Stillehavet. Men i Stedet for aabent Hav fandt de kun Kanaler og Sunde, der var helt opfyldt af svær Polaris. Efter en første Overvintring kom de i Besæt i Isen, Skibene maatte forlades, og under et Forsøg paa at gaa hjem over Store Fiskeflod omkom alle de Mænd, der ikke allerede var bukket under for Sygdom, under umaadelige Lidelser. Til Trods for de talrige Hjælpe-Ekspeditioner, der udsendtes, gik der mange Aar, før det lykkedes gennem Sæl-Eskimoerne at faa Klarhed over den Skæbne, der havde ramt de ulykkelige Dødsvandrere.

Jeg har allerede omtalt, hvorledes jeg ved Pelly Bay traf Iggiarâr-

suk, hvis Forældre havde været i Forbindelse med Franklin-Mændene. Ogsaa her ved Malerualik traf jeg nu adskillige gamle Mænd, der kunde fortælle mig interessante Enkeltheder om den forulykkede Ekspedition. Jeg søgte at samle det, jeg kunde faa oplyst, og her gives det med Qaqortingneqs Ord. De havde allesammen en sær og pudsigt Maade at fortælle disse Erindringer paa. Saaledes lagde de ikke Hovedvægten paa det sørgelige i de hvide Mænds Undergang; i Stedet for understregedes de gamle Eskimoers Ukendskab til hvide Mænds Sager, og man søgte at drage den Komik ud, der kunde faas heraf. For Kortheds Skyld udelader jeg alle de mange eskimoiske Navne; thi Qaqortingneq ønskede altid at dokumentere sin Vederhæftighed ved at nævne alle optrædende ved Navn.

„Der var engang to Brødre ude at jage Sæl nordvest for Qeqertaq (King Williams Land). Det var om Foraaret paa den Tid, da Sneen smelter bort omkring Sælernes Aandehuller. Langt ude i Isen faar de Øje paa noget sort, en stor, sort Masse, der ikke kunde være noget Dyr. De undersøger det og opdager, at det er et stort Skib. De løb straks hjem og fortalte det til deres Bopladsfæller, og Dagen efter tog de derud. De saa ingen Mennesker, Skibet var forladt, og saa besluttede de at plyndre det for alt, hvad de kunde faa fat paa. Men ingen af dem havde nogensinde truffet hvide Mænd, og de anede intet om, hvad alt det, de saa, kunde bruges til.

En Mand, der saa en Baad hænge oppe over Skibets Ræling, raabte: „Et Trug, et Kæmpetrug! Det vil jeg have!« Han havde aldrig set en Baad, der for troede han, det var et Kødtrug. Han skar de Liner over, som holdt Baaden, og den styrtede ned paa Isen med Bunden i Vejret og knustes.

De fandt ogsaa Bøsser omkring paa Skibet, og da de ikke anede, hvad de skulde bruge dem til, slog de Staalløbene af Skafterne og hamrede dem ud til Harpuner. Ja, saa ganske ukendt var de med Bøsser, at de kaldte en Mængde Fænghætter, de fandt, for „smaa Fingerbøl“ og virkelig troede, at der hos de hvide Mænd levede et Dværgfolk, der kunde passe dem.

I Begyndelsen turde de ikke gaa ned i selve Skibet; men snart blev de dristigere og vovede sig ogsaa ind i de Huse, der fandtes under Dækket. Her fandt de mange døde Mænd liggende i deres Køjer. Tilsidst vovede de sig ogsaa ned i et mægtigt Rum, der fandtes midt i Skibet. Der var mørkt. Men de fandt snart Værktøj frem og vilde hugge Hul for at faa et Vindue. Og de taabelige Mennesker, der ikke forstod sig paa hvide Mænds Sager, huggede Hul lige ved Vandlinien, saa at Vandet væltede ind og Skibet sank. Og det gik til Bunds med alle de Kostbarheder, man næsten intet fik reddet af.

Samme Aar, længere hen paa Foraaret, var tre Mænd paa Vej fra King Williams Land til Adelaide Peninsula for at drive Jagt paa Renkalve. Her fandt de saa en Baad med Ligene af seks Mand. I Baaden var der Bøsser, Knive og en Del Proviant, der viste, at de var omkomne af Sygdom.

Der findes flere Steder her i vort Land, hvor vi endnu ser Knogler af disse hvide Mænd. Jeg har selv været ved Qavdlunârsiorfik, en Tange paa Adelaide Peninsula, omtrent lige over for det Sted, hvor Amundsen overvintrede; her



Nogle af vore Hunde ved Starten fra King Williams Land. Renkod feder ikke, men giver muskelstærke og uholdende Trækdyr.

plejede vi lige indtil de sidste Aar at tage over og grave efter Bly og Jernstumper. Og saa er der Kangerarfigdluk her lige i Nærheden, et Stykke ud ad Kysten mod Vest.

Dette er alt, hvad jeg ved om „Pelrartut“, som vi kalder de hvide Mænd, der engang besøgte vort Land, og som omkom, uden at vore Fædre kunde hjælpe dem.“

En Dag kort før Islæg sejlede jeg sammen med Peter Norberg og Qaqortingneq opover til Qavdlunårsiorfik paa Adelaide Peninsulas Østkyst. Her fandt vi da ogsaa, nøjagtigt hvor Eskimoerne havde angivet det, en Del Menneskeknogler, der utvivlsomt var de sidste jordiske Rester af Medlemmer af Franklin-Ekspeditionen. Nogle Tøjstykker og Stumper af Fodtøj, som vi fandt samme Sted, viste, at det stammede fra hvide Mænd. Nu, næsten 80 Aar efter, havde Rovdyr spredt de hvide, solblegede Knogler ud over Halvøen og havde der ved fjernet de uhyggelige Spor fra det Sted, hvor den sidste Kamp engang havde staaet.

Vi var vel de første Kammerater, der nogensinde havde opsøgt Stedet. Nu samlede vi deres Knogler sammen, byggede en Varde over dem og hejste to Flag paa halv Stang, deres eget og vort. Og uden mange Ord viste vi dem den sidste Ære.

Trætte Mænds dybe Fodspor var engang endt i den bløde Sne her ved den lave og ensomme Tange, langt fra Hjemmene, langt fra Landsmænd. Men Fodsporene slettedes ikke ud. Andre kom til og førte dem videre.



Og saaledes lever da disse Franklin-Mænds Indsats endnu den Dag i Dag, overalt hvor der staar en Kamp om Udforskningen og Erobringen af vor Jord.

— — —

Endelig den 1. November var Afskedens Dag inde, og som saa ofte før var det ikke let at skulle forlade Mennesker, som man gennem lange Tidens Samvær havde sluttet sig til. Ogsaa Netsilikerne selv syntes bevægede over, at vi nu skulde skilles for aldrig mere at ses. Det kammeratlige Liv, vi havde levet sammen, og den Alvor, som mit Arbejdes Art uvilkaarligt havde kastet ind over vore mange Samtaler, havde bidraget til at knytte Baand, som det nu slet ikke var saa let at rive over.

Og ved Siden af Eskimoerne stod vore nye Venner, Æventyreren og Vikingen Peter Norberg og hans unge frygtløse Hjælper Henry Bjørn.

Den sidste Aften paa King Williams Land var bleven fejret med en stor Fest i Hudson's Bay-Kompagniets nye Hus, hvortil alle Eskimoer havde været indbudt. Stammens Aandemanere havde i virksomhedsfulde Seancer beredt Vejen for os, og Kor af Mænd og Kvinder havde hyldet os med Afsyngelsen af gamle Sange, der sagdes at give et Ekko af Livsglæde langt ind i kommende Dage. Men da Festmaaltidet, der naturligvis bestod af Renkød, var paa Hæld, havde Peter Norberg holdt sin Afskedstale, der sluttede med følgende manende Ord: „Vejen er saa lang fra King Williams Land og til Nome, at ingen fast Plan kan lægges; dertil er man for langt uden for Menneskers Alfarvej. Man kan højst have en Mængde Ønsker, som man haaber at faa Held til at se opfyldt. Gennemføres Rejsen til Nome paa en Vinter, vil der gaa mindst en Menneskealder, før nogen kan være lige saa heldig. Iøvrigt er mit Valgsprog: „I am the master of my fate. I am the captain of my soul!“

Det var udmærket at faa dette Stænk af Skepsis lige op til Afrejsen, og det var godt straks fra først af at være klar over, at der skulde hænges i. Norberg var en Mand, der vidste, hvad han talte om, for han havde selv været med i over tyve Aar. I 1903 stod han med tomme Lommer i Klondyke under det store „Gold Rush“, og han havde siden været med til at bygge Dawson op under dens allervildeste Periode. Han var stærk og ærgerrig og havde aldrig skaanet sig selv; altid havde han slidt som et Bæst, snart som Guldgraver, snart som Pelsjæger eller Skovarbejder, Skipper og Handelsmand. Men det store Lod havde han aldrig trukket i dette Livs Lotteri; hans eget



Der gjorde et dybt Indtryk paa os alle, da vi traf en gammel Kvinde Ikualoq — den oplussende Ild — der jævnt og stillfærdigt fortalte os om sin Faders Møde med Franklins trætte og dødsmerkede Mænd.

Liv var altid gaaet op og ned i store Dønninger. Men den Erfaring, der laa i hans Ord, var der god Anledning til at skrive sig bag Øret. Foreløbig gjaldt det om hurtigst muligt at naa frem til Kent.

Desværre var Aarstiden ikke gunstig for et Kapløb. Dagene var korte og Føret tungt. Virkeligt Dagslys havde vi kun mellem to og tre, og saa snart man blot skulde rekognoscere en Smule, mistede man let en hel Rejsedag. Vi havde Valget mellem at køre Vejen paa den sikre Is helt inde under Land eller ogsaa forsøge paa at skære en Genvej tværs over Queen Maud Gulf paa usikker Is. Allerede paa Rejsens anden Dag valgte vi det sidste. Langs med Kysten vilde vi temmelig sikkert støde paa gammel indefrossen Pakis, som ikke blot vilde ødelægge Hundene, men ogsaa sinke os meget betydeligt.

Queen Maud Gulf er et stort, udstrakt Hav, der munder ud i forholdsvist smalle Stræder mod Nord, Vest og Øst. Gennem disse Stræder gaar der en temmelig stærk Strøm, og da Vand og Sø desuden har en stor Magt over den brede Indskæring mellem Victoria Land og Fastlandet, kommer Islæget tilsøs temmelig sent. Langs med Land derimod, hvor de mange Floders Udløb gør Vandet ferskt og et Utal af Smaaøer hurtigt binder Isen, kan man ofte regne med Islæg allerede i Begyndelsen af Oktober. Dagligt vokser nu denne Brømme af Is, der lægger sig langs med Kysten, over mod Victoria Land, idet den yderste Rand øges, blot det falder ind med faa Dages roligt Vejr. Denne Nyis, der staar lige ud i det aabne Hav, kan, naar Temperaturen er omkring  $\div 20^{\circ}$  C., befares selv med tunge Slæder, blot den er et Par Døgn gammel. Den er ganske uden Sne og kun dækket med et let Lag Rim, jævnt og fast, ganske uden Skrninger og saa letkørt, at man med villige Hunde kan tilbagelægge lange Dagsrejser paa nogle faa Timer. Kun fordrer den stor Forsigtighed, og en uøvet vil mange Gange ikke kunne se Forskel paa den stærke og sikre Is og den, der kun er nogle faa Timer gammel. Dette kan blive skæbnsvangert, fordi det altid er livsfarligt at falde gennem tynd Is, der er uden Sne. Idet man bryder igennem, skyller Vandet ogsaa ind over den Is, der før kunde bære, og naar den blødgøres, bliver man ved med at falde igennem og kan sjældent redde sig op, medmindre man har virkelig gammel Is i Nærheden. Derfor var der stor Risiko ved at køre Samlingerne paa saadan et Føre, men paa den anden Side stolede vi paa vor Evne til at vurdere Forholdene og lod staa til. Kun turde vi ikke overnatte paa denne Nyis, der vilde bryde op ved mindste Vind og enten skrue sammen under Slæderne eller ogsaa drive til Søs; hver Eftermiddag maatte vi derfor køre ret betydelige Strækninger ind mod den gamle Is og udsøge os



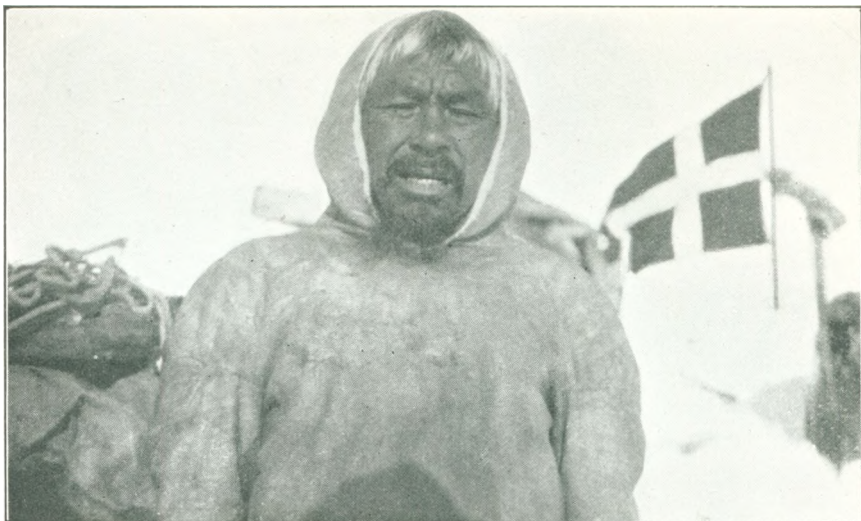
„Ederfuglen“ og hans bedste Jagtkammerat, Qaqortingneq.

Lejrpladser. Iøvrigt var dette jo ogsaa nødvendigt alene af Hensyn til Drikkevand.

Vi tilbragte nu en meget spændende Uge, hvor „Ederfuglen“ og jeg forcerede vore Dagsrejser op til det mest mulige, saa længe Lyset slog til. Følgeslæden med de to Netsilikere sakkede langt bagud, fordi deres Hunde ikke kunde følge med, og vi tilbragte derfor altid nogle spændende Timer hver Aften, indtil alle Mand med uskadt Gods var samlede paa det Sted, vi havde valgt os til Lejrplads. Saa snart Skumringen faldt paa, plejede „Ederfuglen“ og jeg saa at tænde store Spækfakler for at lede Efternølerne frem til Lejren, og i de mørke Aftener kunde disse Baal være af en betagende Virkning. Alt laa øde og graat omkring os, det blev aldrig helt mørkt paa Grund af Sneens Gensker op mod Nordlysene og de blinkende Stjerner. Oven over os hvævede Himlen sig som en mægtig Boble; det var, som om vi var inde-spærret, og midt i den store Stilhed, der omgav os, kunde vi høre Isens skurrende Stønnen helt ude fra det aabne Hav.

Men disse hæsblæsende Dage med deres sære, spændende Nætter fik deres gode Afslutning, da vi allerede den 9. November naaede Landet vest for Ogden Bay, omtrent ved Floden Kûgssuaq, hvorfra vi kunde følge Kysten i en nogenlunde lige Linie lige til Melbourne Island. Floden gjorde et imponerende Indtryk paa os og syntes mindst 20—25 km. bred ude i Mundingen.

Fastlandskysten langs med Queen Maud Gulf er kun meget lidt.



Panatóq, „den store Kniv“, Stammens ældste og bedste Bueskytte.

kendt og hører dog til en af de mest interessante i hele Canadas Nordland. Tusinder af smaa blankslidte Gnejsholme beskytter det lave Fastland mod Havet og de vældige Ismasser, og inden for disse Smaaholme kunde vi derfor Resten af Vejen glæde os over et ypperligt Føre med passende Sne uden Antydning af Isskruninger. Overalt i Indlandet findes her et rigt Dyreliv, blot man kommer paa de rigtige Aarstider, og navnlig synes Renernes Foraars- og Efteraarsvandring endnu at være ganske uforstyrrede i disse Egne. Ikke faa betydelige Floder skyder sig ind som bekvemme Færdselsaarer for de omstrefjende Renjægere og giver ogsaa enkelte Steder Lejlighed til glimrende Ørredfangst. Vi traf dog ingen Mennesker; thi i den Tid, vi passerede Kysten opholdt de sig endnu i Indlandet. Jeg vidste, at jeg senere hen paa Vinteren vilde træffe de allerfleste af dem i Omegnen af Kent, og besluttede mig derfor til ikke at spille Tid paa at opsøge dem, men blot holde Farten gaaende, saa længe vi havde Proviant og Hundefoder nok.

Allerede den 10. satte vi over Aulatsvigssuaq, hvis engelske Navn er White Bear Point, en lav Tange, der skyder sig en 15 km. ud i Havet. Landet, vi passerede under Overkørslen, virkede helt frodig efter vort lange Ophold i de golde og bare Egne mod Øst, og det forbavsede os navnlig at se Græsset stikke op gennem Sneen. Samme Dags Aften kunde vi slaa Lejr lige ud for Munden af Kunajuk eller Ellice River, der danner et mægtigt Delta i en Bugt, der paa mindst 30



Aandehulsfangsten er begyndt, Mændene samler deres bedste Hunde og prøver Isharpunernes Mejsler.

Kilometers Brede har ferskt Vand. Vi slog Lejr ved en lille Ø, hvor Rævene var brudt ind i et Spækdepot og havde levet højt paa det hele Efteraaret igennem. Overalt paa Isen og Øen var der saa fuldt af Spor, at det var, som om man befandt sig ved en stor Boplads, hvor al Sneen var trampet fast og haard af legende Børn.

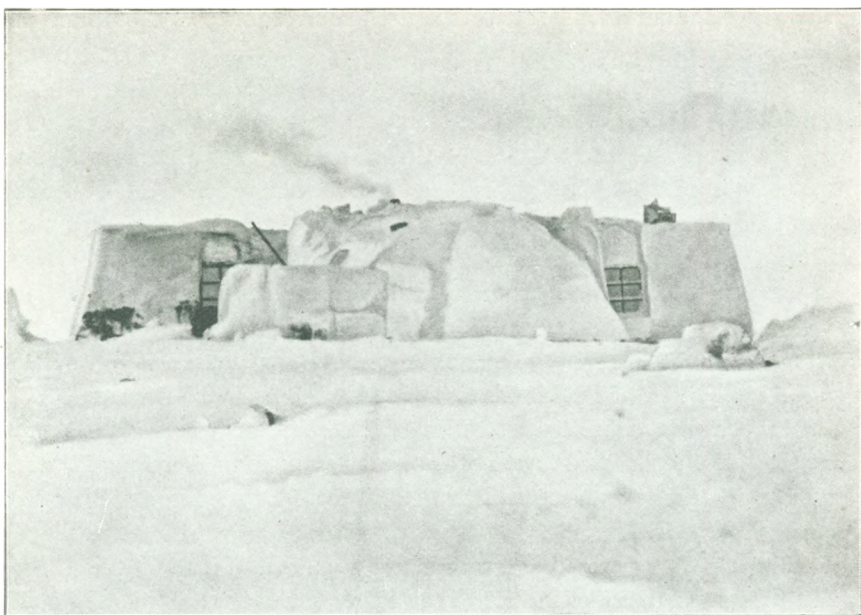
Vi skulde nu have været ind i Land et Par Dagsrejser for at hente de Hunde, „Ederfuglen“ havde efterladt sidste Sommer; men da Manden, der havde taget dem i Pleje, havde lovet selv at bringe dem til Kent paa første Islæg, foretrak vi at fortsætte Rejsen. Traf vi ingen Mennesker, og skulde vi selv til at drive Jagt for at skaffe Foder til Hundene, kunde vi let miste de Dage, vi netop havde vundet ved den hurtige Fart over Queen Maud Gulf.

De følgende to Dage sloges vi med en voldsom Snestorm; vi kunde saa godt som intet se, men da vi blot skulde følge Kysten, der stadig var opfyldt af mange Øer, var der ikke noget at tage fejl af, og vi trodsede Vejr og Vind med saa godt et Resultat, at vi allerede den 13. November havde passeret Melbourne Island og mødte de første Kitdlinermiut ved Overkørslen over Land mellem Queen Maud Gulf og Arctic Sound, der som en mægtig Fjordarm skyder sig ind bag om Kent Peninsula. Ved at køre ind her skød vi atter en betydelig Genvej til Handelspladsen, samtidig med at vi slap for den Skrueis, som altid findes uden om fremspringende Landtunger.

Mødet med den første Mand var ufestligt, men ganske karakteristisk for disse Mennesker, som synes at leve paa konstant Krigsfod med alle deres Omgivelser. Under Arbejdet paa at finde ind til den lille Bugt, hvor vi kunde spare Tid ved at køre over et Næs, var jeg gaaet til Fjælds for at recognoscere, da jeg pludselig fik Øje paa en ung Mand, der stod og pilkede Torsk ude paa Isen. Næppe har han set mig, før han haler sin Snøre op og forsvinder i Løb bag om et Næs. Et Øjeblik efter kommer han atter til Syne igen og denne Gang bevæbnet med en splinterny Magasin-Riffel af Model 1920, øjensynligt klar til at lege med Ildvaabenet, hvis jeg ikke kommer som Ven. Misforstaelsen var snart opløst i Latter, og næsten som gamle Kendinge kunde vi nu holde vort Indtog ved hans Boplads. Af Snehyttens Udstyr og Husgeraad var det let at se, at vi ikke kunde have langt til Handelspladsen. Fine Uldtæpper af Hudson's Bay-Kompagniets allerbedste Mærker var spredt omkring paa Briksen imellem de for dette Land og Klima betydelig bedre egnede Renskind; emallerede Fade havde afløst de smukke, spækblanke Træbakker, der laves af Drivved; Aluminiumsgryder havde erstattet de tunge Stengryder, og selv den smukke Eskimolampe af Vægsten havde maattet vige Pladsen for et skinnede Blikbækken.

Oppe paa Briksen, med Benene overkors, sad en ung Kvinde i en pragtfuld Renskindspels, hvis skønne Farvevirkning dog helt skjultes af et rødt, grinende Overtræk af presset Stovt. Hendes Hænder var smykket til Overflod med pralende Similiringe, og mellem to Fingre balancerede hun med en Divas Overlegenhed en duftende Lucky Strike-Cigaret, hvis Røg hun med en meget sigende Mine stødte ud gennem Næseborene, samtidig med at hun hilste os Velkommen med et ulaesteligt: „How do you do?“

Jeg forstod, jeg havde Grund til at være glad over, at jeg var kommet til King Williams Land, før Handelsstationerne, paa et Tidspunkt, hvor man endnu levede helt paa det fra Fædrene nedarvede.



Hudson's Bay-Kompagniets Bestyrerbolig ved Kent. Alle Ydermure er dækket med tykke Sneblokke, og et mægtigt Snehus danner Indgangen til Huset.

### XXX

## HOS MOSKUSOKSEFOLKET.

En smuk Eftermiddag — den 14. November — lige inden den kølige Efteraarssol gled ned under Horisonten, kørte jeg frem til den lille Handelsstation, der var bygget i en lun Vig omtrent ved Munden af den store Fjord, Ilu. Her ventede der mig en Modtagelse, jeg sent skal glemme, fordi jeg atter efter lange Tiders Forløb traf Landsmænd.

Stationen lededes af Mr. H. Clarke, en sympatisk og intelligent ung Mand, der af Hudson's Bay-Kompagniet var sendt til disse fjerne Egne for at organisere alle de nye Stationer, der var oprettet østen for Baillie Island. Mr. Clarke's Assistent var en dansk Maskinmester Rudolf Jensen, der i omtrent 20 Aar havde levet oppe omkring Mackenzie-Flodens Delta som selvstændig Pelsjæger og nu var ansat i Kompagniets Tjeneste. Allermest glad var jeg dog ved at træffe Filmsfotograf Leo Hansen, der var rejst op for at møde mig og nu i den kommende Vinter skulde dele ondt og godt med os under vor spændende Slutspurt i Expeditionens tredje og sidste Vinter. Med Vinterposten fra Repulse Bay



havde jeg i Januar 1923 skrevet hjem til min Komité og anmodet om at faa en Filmsfotograf sendt op, da jeg var overbevist om, at en Fagmand gennem Optagelse af levende Billeder paa en usædvanlig Maade vilde kunne supplere det øvrige Materiale, det var Ekspeditionens Opgave at indsamle. Ingeniør M. Ib Nyboe havde som Komitéens Formand efterkommet mit Ønske, og nu var Leo Hansen her ved Handelsstationen i Kent, som netop var det Sted, jeg i mit Brev til Komitéen havde foreslaaet som Mødested. For mig, der nu i Aarevis havde været uden direkte Forbindelse med Civilisationen, virkede det ganske fantastisk her i denne Udørken, ikke langt fra den magnetiske Nordpol at træffe en Mand, der endnu sidste Maj havde vandret rundt mellem Venner og bekendte i København. Uden et eneste Uheld havde han med hele sin fotografiske Udrustning tilbagelagt de vældige Afstande, først fra København til New York, og derfra gennem Canada til Vancouver. Her var han gaaet om Bord i Hudson's Bay-Kompagniets store Dampner „Lady Kindersley“, der paa sin aarlige Fragtfart havde sejlet ham nord om Amerika over Point Barrow og via Herschel Island østover til den lille Handelsstation Tree River i Coronation Gulf; herfra var han saa i September rejst videre til Kent ombord i den lille Skonnert, der i den korte Sommer forsyner Handelsudstederne ved Kent og Cambridge Bay paa Victoria Land. Vi havde aldrig truffet hinanden før, og dog mødtes vi nu med hele den Hjertelighed, som man uvilkaarligt viser den, med hvem man skal forsøge paa at løse en stor og vigtig Opgave. Men forinden vi kunde begynde paa Samarbejdet, maatte Hundene nødvendigvis have et Hvil, ligesom jeg selv gerne vilde have nogle Dage til i Fred og Ro at læse og fordøje den store Post, jeg lige havde modtaget. Mr. Clarke var saa elskværdig at anvise os et Hus, der for Tiden stod tomt, og det var med en virkelig Glæde over den usædvanlige Komfort, der nu blev budt os, at vi tog det lille Træskur i Besiddelse.

Noget langt Ophold kunde der dog ikke være Tale om; Mørketiden stod for Døren, og vi maatte regne med, at der ikke vilde være Lys nok til at optage levende Billeder i December Maaned. Naar Lyset engang i Marts vendte tilbage igen, skulde vi være helt ude af Nordvest-Passage-Distrikterne, blandt de halvciviliserede Eskimoer i Mackenzie-Deltact, og ikke mindst derfor maatte de kommende Dage udnyttes.

Vi var nu blandt de Mennesker, der af alle Stammer mod Øst sammenfattes under Betegnelsen Kitdlinermiut. Kitdlineq er Navnet paa Victoria Land, og de sydligere boende Stammer antyder sikkert med



FOT. LEO HANSEN

Lyset vender tilbage. Solopgang over Nordvest-Passagen nær Kent Peninsula i Januar Måned. Den mørke Tid er omme, og de lange Slæderejser kan begynde.



FOT. LEO HANSEN

Omkring Kent Peninsula optræder den lille Polartorsk særlig talrigt og fiskes til Vinterforraad og Hundefoder. Torskens Sjæl er udødelig og vender tilbage igen til Havet, efter at Legemet er spist. Lægger man nu sin Fangst omkring sig i en Cirkel, alle med Hovedet ind mod Hullet i Isen, vil man altid komme til at staa midt i en Stime; Torsken kommer stadig tilbage og bider villigt paa Krogen.

dette Ord, der betyder „Grænse“, at Kitdlincirmiut er „de yderste Mennesker mod Nord“. De udgør ligesom Sæl-Eskimoerne een Stamme, hvor alle kender hinanden og ofte mødes ved de forskellige Fangstpladser, men de gaar dog ligesom disse under en Række forskellige Stammebetegnelser, der hentyder til de Steder, hvor de har Land.

Der er Egoalugtôirmiut, „Folkene fra de rige Lakseelve“, omkring Cambridge Bay paa Victoria Land, ialt 98 Individuer, deraf 54 Mænd og 44 Kvinder; Aharmiut, „de afsides boende“, ved Kysterne af „Queen Maud Gulf, ialt 116, deraf 70 Mænd og 46 Kvinder;<sup>1)</sup> Umingmagtôirmiut, der holder til i Oplandet mellem Kent Peninsula og Bathurst Inlet, ialt 50, deraf 27 Mænd og 23 Kvinder og endelig Kiluhigtôirmiut, „Folkene ved Bunden af den dybe



Filmsfotograf Leo Hansen.

Fjord“, i Bathurst Inlet, ialt 113, deraf 68 Mænd og 45 Kvinder.

Man lægger Mærke til det iøjnefaldende Overskud, der er paa Mænd, hvilket atter her skyldes Drab af nyfødte Pigebørn.

Renjagt og Laksefiskeri danner Hovederhvervene for Folkene paa Victoria Land Sommer og Efteraar; Rentrækket om Foraaret ovre fra Fastlandet spiller her ikke saa stor en Rolle som andre Steder, da Renerne kun sætter over Strædet i Smaaflokke. Al Renjagt finder Sted inde i Landet, undertiden gaar man endogsaa helt over til Victoria Lands Nordostkyst, hvor Renerne opholder sig om Sommeren. Jagterne er her aldrig saa overdaadige som paa Fastlandets Kyster, og

<sup>1)</sup> Aharmiut med h er deres egen Udtale; Sæl-Eskimoerne derimod kalder dem Asarmiut med s.

ikke sjældent gaar Folk helt over til Laksefangst hen i August, naar „Fuglenes Unger bliver store“.

Sælfangsten drives ude paa Isen mellem Kent Peninsula og Victoria Land, undertiden med vestlig Kurs, saa de møder Kiluhigtormiut ved Bathurst Inlet. Til andre Tider gaar de mod Øst og mødes med Netsilingmiut paa Isen uden for Lind Island; de træffes ogsaa med Ahiarmiut, naar disse hen mod Foraaret søger over mod Nordost.

Ahiarmiut forlader Kysten i Juni og drager ind i Land ved Ellice River eller ved en af de store Floder længere mod Øst i Retning af Ogden Bay. De møder det store Rentræk, før Dyrene endnu har afældet, og holder saa Jagten gaaende hele Sommeren igennem ved Svømmesteder, hvor Kajaken endnu anvendes. Disse Eskimoer synes at være meget forsynlige og hengemmer betydelige Depoter af tørret Kød for Vinteren. Hen mod Efteraaret lever man langt fra Kysten, ofte 12 Dagsrejser inde i Land, navnlig ved en stor Sø, der hedder Eequalupalik, hvor Renernes Løbetid i November tilbringes. Sjældent naar man ned til Havisen før i Slutningen af December og jager da Sæl mellem Ellice River og Melbourne Island, hvorfra man hen paa Foraaret følger de andre Fangerhold i Retning af Lind Island.

Ahiarmiut er sikkert af alle Eskimoer de mest nomadiserende og som Følge deraf ogsaa de dygtigste og mest hærdede rejsende. Undertiden oversomrer de helt ovre paa Victoria Land ved Albert Edward Bay, til andre Tider gaar de saa langt ind i Fastlandet, at de deltager i de store Handelsstævner, der før Handelsstationernes Oprettelse var saa populære ved Akilineq-Fjældene, helt oppe i Ur-Eskimoernes Land i Barren Grounds. Ved samme Lejlighed drog de helt ind til Skovgrænsen, hvor de forsynede sig med Træ til deres Slæder og Kajaker. De anses ikke blot for de dygtigste, men ogsaa for de mest krigeriske. Det forfærdende Underskud, de har af Kvinder, 46 mod 70 Mænd, tyder navnlig paa, at dette Skudsmaal ikke er helt uretfærdigt, idet der i Virkeligheden fødes flere Piger end Drengene. I alt Fald er en saa stor Kvindemangel en stadig Anledning til Kampe indbyrdes og Kvinderov fra fremmede Stammer.

Umingmagtôrmiut lever i nær Kontakt med Folkene fra Bathurst Inlet, idet de visse Tider af Aaret har fælles Jagtgrunde for Sæl; de skilles kun om Foraaret, naar de drager ind i Land for at drive deres Renjagter fra Maj til Oktober. De søger ind ved Hope Bay, et temmelig højt Fjældland, der engang var rigt paa Moskusokser; deraf Navnet. De vældige Renflokke, der plejede at komme helt inde fra Egnene omkring de store Søer Lake Pelly og Lake Garry, søgte herfra



FOT. LEO HANSEN.

Mr. H. Clarke, Handelsbestyrer ved Kent og Tilsynshavende ved H. B. C.'s Stationer i Nordvest-Passagen; til venstre den danske Maskinmester Rudolf Jensen.

ned mod Queen Maud Gulf's Kyster, hvorfra de spredte sig ud over den store Halvø, der ligger mellem Bathurst Inlet og Melbourne Island. Skønt Hovedparten af det store Træk plejede at sætte over Havet til Victoria Land, blev der dog hver Sommer saa mange Dyr tilbage, baade ude paa Kent Peninsula og i Indlandet mellem Hope Bay og Ellice River, at Folk her fik glimrende Jagter. Undertiden kom Umingmagtörmiut saa langt ind i Land, at de enten traf Ahiarimiut eller ogsaa deres Frænder fra Bathurst Inlet i Egnene omkring Store Fiskeflods øvre Løb. Endnu sidste Sommer havde de Renflokke, der passerede Ellice River, været saa mægtige, at det tog dem tre Dage at komme over Flodens Delta, skønt de uafbrudt var i Bevægelse. Disse Sværme af Dyr, hvis Tal sikkert kan opgives i Hundreder af Tusinder, var sidste Sommer slet ikke kommet Moskusokse-Folket til gode; thi siden Stationens Oprettelse ved Kent og den lette Adgang til Bøsser og Ammunition er Jagten bleven drevet med en saadan Energi, at Dyrene ikke mere tør sætte over til Victoria Land eller sprede sig vestover til de Egne, hvor Folk plejer at vente dem. Som Følge deraf var Jagten slaaet helt fejl; flere Familier havde ikke kunnet skaffe sig nye Klæ-

der, andre havde maattet lade sig nøje med Skind af Murmeldyr, og det var derfor intet Under, at disse dygtige Mænd og Kvinder saa Fremtiden i Møde med megen Bekymring.

Hvad skulde de gøre i dette Land, som næsten var ubeboeligt, hvis de ikke kunde faa Renner?

Denne Renmangel er Skyld i, at selve Kent Peninsula, der før var beboet af Kïtdlinguharmiut, nu næsten er affolket.

Det gjaldt da om at vælge en Arbejdsmark mellem alle disse Mennesker. I Begyndelsen følte jeg Lyst til at rejse over til „Folkene fra de rige Lakseelvé“, men da baade Vilhjalmur Stefansson og Diamond Jenness havde været paa Victoria Land og skildret Stammer længere mod Nordvest, der levede under ganske tilsvarende Naturforhold, besluttede jeg mig til at opsøge Moskusokse-Folket, der netop havde slaaet sig ned paa en Ø ikke langt fra Kent, hvor de nu var i Færd med de første Forberedelser til Vinterens Sælfangster. Her vilde jeg træffe Mennesker, der aldrig før havde været skildret. Og dette Valg skulde jeg ikke komme til at fortryde!

Den 22. November naaede vi frem til Malcrisiorfik, hvor de havde bygget deres Snehyttelejr i Læ af et Fjæld. Det blæste en rygende Snestorm, og skønt vi blev hilst af et øredøvende Hundeglam, varede det dog noget, før man fik Øje paa os gennem de Bølger af Sne, der skyllede hen over vore Slæder. Alle Mændene tørnede straks til og gav sig til at bygge en stor Snehytte til os. Kvinderne tog sig af Arnarulunguaq og førte hende ind i deres lune Boliger, hvor de behandlede hende med udsøgt Gæstfrihed og den Nysgerrighed, man skyldte en Kvinde, der talte Landets Sprog og dog kom fra en Boplads, der laa uendelig langt borte. Saa snart vi en Time efter var flyttet ind i vort nye Snehus, kom alle Kvinderne, en for en, og gav os Kød eller Laks som Velkomstgave. Vi vilde i Beskedenhed protestere mod al den Proviant, der efterhaanden dyngedes op paa Sidebriksen, men det var til ingen Nytte; ingen af dem ønskede at bryde Stammens Skik mod Gæster, der var velkomne. Denne Hjertelighed og Hjælpsomhed holdt sig som et Udslag af deres store naturlige Gæstfrihed, al den Tid vi blev hos dem.

Et Døgn benyttede vi derefter til at gøre vore nye Venner fortrolige med de Opgaver, vi kom for at løse, og skønt disse ikke var ganske almindelige, faldt det os dog ikke svært at sætte dem ind i Situationen. Til en Begyndelse kneb det en Smule med de levende Billeder. De kunde ikke forstaa, hvorledes disse Optagelser kunde faa Liv, medmindre vi ogsaa røvede Menneskers Sjæle. Men den Vanskelighed kom



Gruppe af Aharmiut, de bedste rejsende og mest udholdende Fodgængere paa hele den arktiske Kyst.

FOT. QAVIGAQ.



vi dog over ved at lade dem se nogle fremkaldte Filmsstykker, der viste, hvorledes hver eneste lille Bevægelse blev gengivet. Da de derefter fik forklaret, at alle disse Billeder i vældige Forstørrelser blev trykket frem, gik Tekniken hurtigt op for dem, og da jeg tilmed lovede, at Leo Hansen kunde begynde med „at tage min Sjæl“, bortvejredes efterhaanden alle Betænkeligheder.

Solen stod nu saa lavt paa Himlen, at den kun lige viste sig over Horisonten ved Middagstid. Til alt Uheld faldt det netop i disse Dage ind med meget stærk Kulde, der under en kraftig Brise stadig holdt sig mellem  $\div 40^\circ$  og  $\div 50^\circ$  C., den laveste Temperatur, jeg nogensinde har oplevet i November. Hver Gang Filmsapparatet kom ud og havde fungeret i nogle faa Minutter, frøs Mekanismen sammen, og vi maatte have det ind i Snehuset og tø det op, inden Optagelsen kunde fortsættes. Forgæves forsøgte vi at bygge en lille Snehytte uden om Apparatet, for at vi kunde holde en Primus brændende umiddelbart under det — vi kunde sjældent drive Optagelsen op til at vare længere end fem-seks Minutter; saa blev Mekanismen saa trang, at Svinget ikke var til at dreje rundt. Leo Hansen gjorde mange forskellige Eksperimenter og forfrøs Gang paa Gang sine Fingre paa det iskolde Apparat, hvis fine Skruer kun kunde indstilles med de bare Fingre — altsammen til ingen Nytte. Regelmæssig hvert femte Minut maatte Optagelsen alligevel afbrydes og Apparatet tøs op. Da Dagens Lys kun var brugeligt i  $1\frac{1}{2}$  Time, var denne Afbrydelse dobbelt generende. Det tjener derfor Leo Hansen til megen Ære, at han til Trods for de store Vanskeligheder, han havde at kæmpe med, alligevel fik optaget en Række Typer og Smaascener fra det daglige Liv blandt disse Mennesker, hvor der aldrig før er taget levende Billeder.

— — —

Jeg havde ikke været længe blandt Moskusokse-Folket, før jeg kunde se, at der var en iøjnefaldende Forskel mellem disse Mennesker og dem, jeg kom fra længere mod Øst. Et fremtrædende Træk var det smittende Liv, der var over dem; ikke blot straaledede de af Humør, men de var ogsaa næsten udfordrende selvbevidste og saa frie i deres Lader, at det ofte var nødvendigt at holde enkelte en Smule nede. Denne fordringsfulde Optræden har rimeligvis givet Anledning til den Frygt, andre mere stilfærdige Stammer nærede for disse Kitdlinermiut. Iøvrigt var det heller ikke helt uden Grund, at de var saa selvbevidste; thi det Liv, der uvilkaarligt straaledede ud fra dem, gjorde dem mere foretagsomme og initiativrige, end andre Indfødte, jeg har truffet i Canada. Blot den Maade, hvorpaa deres Redskaber, navnlig deres Buer og Pile, var



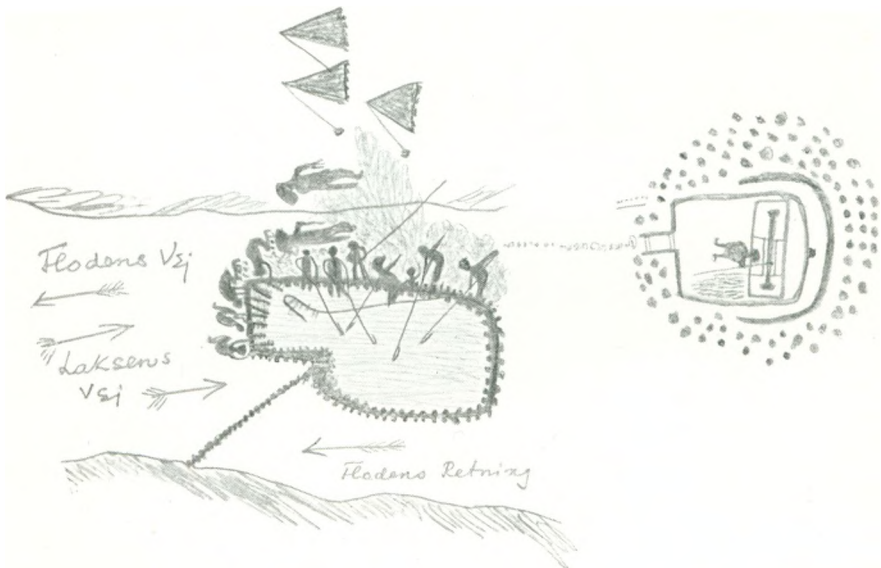
FOT. LEO HANSEN.

Taarnefælde til Rævefangst af samme Konstruktion som den, der er kendt i Nordgrønland, fandres nær Bopladsen ved Malerisiorfik, hvor Moskusokse-Folket, der havde glemt dens oprindelige Brug, nu troede, at det var et Stenhus, bygget af Aander.

forarbejdet, viste, at det var Folk, der ogsaa stillede Fordringer til sig selv. Deres Orden og Renlighed var beundringsværdig, og skønt de led under Mangelen paa Renskind, var deres Dragter dog ikke blot velholdte, men næsten elegante. Kvinderne syntes Mestre i Syning og lagde et langt større Arbejde ind i Udsmykningen af Dragterne, end Netsilikerne og Hudson Bay-Eskimoerne. Blot en Omstændighed som den, at de foruden de Klæder, der brugtes til Jagter og Hjemmearbejde, havde særlige Festdragter, der kun anvendtes i Dansehuset, havde jeg ikke truffet før. Man fik ogsaa det Indtryk, at Kvinderne var ualmindelig stadige i deres Arbejde og holdt af at gøre en Ting færdig; heri dannede de en Modsætning til Netsilik-Kvinderne, der kunde hænge i Ugevis over et Syarbejde uden at kunne tage sig sammen til at fuldføre det. I Tillæg til disse Dyder havde de et Snakketøj, der ganske kunde tage Vejret fra en; men da de altid var glade og fulde af kaade Streger, var de yderst underholdende.

Midt i denne glade Snehuslejr var Arbejdsfreden derfor det, som det kneb mest med. Vor Hytte var altid fuld af Gæster, og da de satte Pris paa at raabe i Munden paa hinanden, var det ikke let at samle

sig til noget skriftligt Arbejde. Baade Mænd og Kvinder var i Besiddelse af en virkelig Handelsskib, og de drev al Slags Sjakren, ikke blot som Sport men ogsaa som en virkelig Kunst. Denne Egenskab kom os til Nytte under vore Bestræbelser for at øge de etnografiske Samlinger, og det varede ikke længe, før vi havde skaffet os alt, hvad vi mente at have Raad til at købe. Thi de var ikke blot ivrige i deres



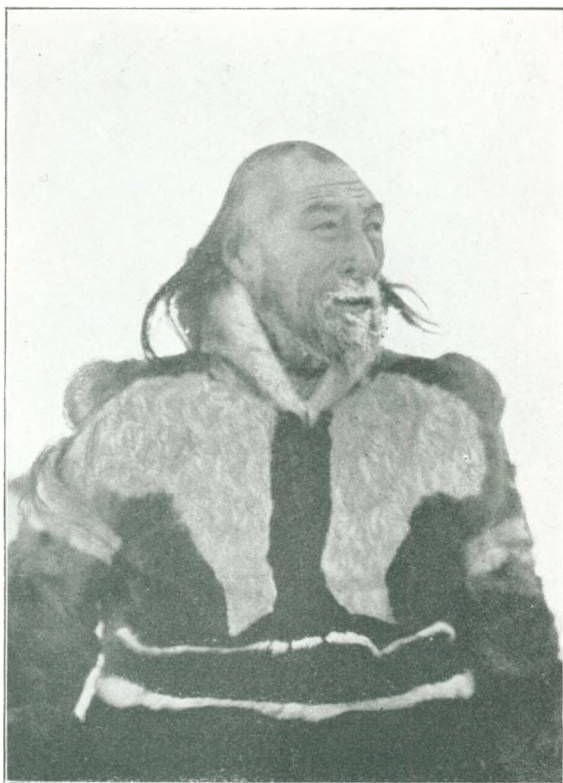
Ahiarmiut kommer undertiden paa deres Jægt i Forbindelse med Folkene ved Store Fiskeflod. Som karakteristisk for disse fortæller de, at man her opfører Stændæmninger midt ude i Floderne, hvorfra der fanges Laks med Krogspyd og ikke med Lystre. Endvidere fortæller man om de berømte Kapisilingiarfit, der er skildret Pag. 74. Tegningen viser et Tværsnit af Snehytten, en fiskende Mand og de mange Vinduer i Isen. (Tegnet af Qavdlunâq fra Aclelaide Peninsula).

Handlen, men de var ogsaa drevne Forhandlere, der ikke var bange for at forlange høje Priser. 25 Dollars ansaas for rimeligt for en uflænset Sæl, og naar det blev afslaet, kunde de godt finde paa at anmode om den ene Halvdel af en kostbar Prismekikkert. De var aldrig bange for at forære en Mængde Ting bort, lige fra Fødevarer til Klæder; men skulde noget betales, blev det til Gengæld saa meget dyrere. Det eneste, de til Held for mig ikke vurderede højt, var deres Tid, og som Følge deraf kunde jeg for smaa, forholdsvis ubetydelige Foræringer holde dem dagevis indespærrede, naar det gjaldt om at udspørge dem om deres Redskabskultur, deres Sæder og Skikke eller deres gamle Sagn.

Mr. Clarke's Tilbud om intil videre at lade mig arbejde i et af Kompagniets Huse, stod stadig ved Magt, og jeg besluttede derfor at

vende tilbage til Kent, saa snart jeg havde levet mig ind i deres daglige Liv, saaledes som det leves i deres Vinterlejr. Allerede i Midten af December flyttede jeg da tilbage til Kent sammen med de Medlemmer af Stammen, som jeg havde fundet det mest fordelagtigt at arbejde sammen med.

Her er særlig Grund til at nævne en gammel Aandemaner ved Navn Hêq, „Polarpil“, der var en fremragende Ekspert i Myste-rier; hans Søn Tatilgaq, „Tranen“, og dennes Kone Hikhik, „Murmelyret“ gav mig alle Oplysninger om Mændenes Redskaber og Fangstmetoder og om alt det Arbejde, der i ethvert Hus særlig paahviler Kvinden. En ung Mand ved Navn Netsit, „Sælhunden“, der ikke var mere end tyve Aar, viste sig at være deres bedste Sagnfortæller, da han havde været en beromt gammel Aandemaners Plejesøn. — Sammen med disse fem



FOT. LEO HANSEN.

Den gamle Aandemaner Hêq, „Polarpilen“, der var særlig kyndig i sit Folks ejendommelige Aandviser.

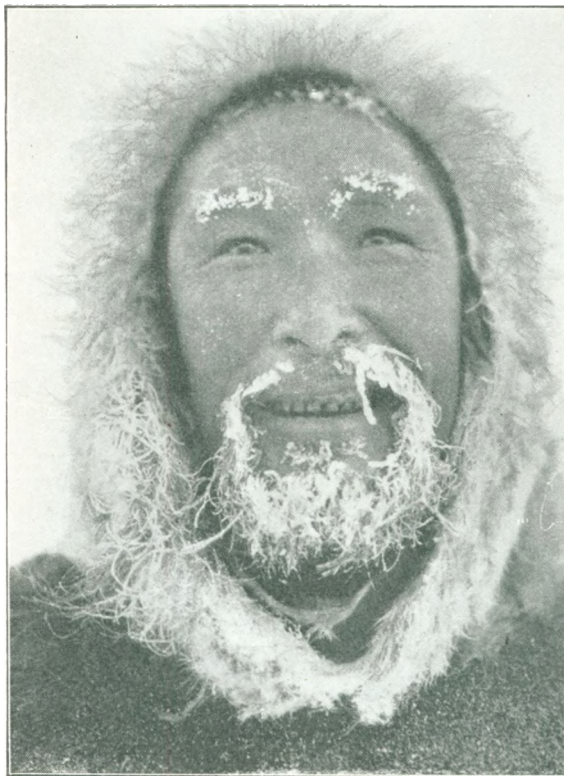
Mennesker arbejdede jeg fra Morgen til Aften, lige indtil jeg blev tvunget til atter at bryde Lejr for at drage videre vestpaa. Og det Indblik, de gav mig i Stammens aandelige og materielle Liv, var ganske overordentlig interessant.

For rigtig at forstaa disse Mennesker gælder det her, at det er alle de mange smaa Detailler, lige fra tilsyneladende ligegyldige Jagtskikke og til ubønhørlige Tabu-Regler, der, skildret i hele deres omfattende Ud-førlighed, netop giver den Helhed, som de selv finder i deres Tilværelse. Men i en Rejseskildring, hvor man gaar fra Stamme til Stamme, hvor

alle Grundsyn er ens, vil et saadant Forsøg let føre til for mange Gen-tagelser, og desuden kræver det en Plads, der ikke kan skaffes i en Bog, der kun tilsigter at give et Hovedindtryk af alle Stammer. Her maa man indskrænke sig til at holde sig til de ganske enkelte

Sider, der maa anses for de mest karakteristiske.

Det, der mere end noget andet karakteriserer Moskusokse-Folket, er da deres Temperament, deres letfængelige Sind og den ejendommelige Maade, hvorpaa dette giver sig Udtryk i deres Sange og Sagn. De er blandt alle, jeg har truffet, de mest poetisk begavede, og deres Viser indskrænker sig ikke blot til episke Fremstillinger af Jagtæventyr og Bedrifter, som de er stolte af, men de har ogsaa, hvad man næsten aldrig træffer i disse Egne, en virkelig Evne til at forme Stemning i Ord.



FOT. LEO HANSEN.

„Polarpilen“s Søn Tatilgaq, der skildrede sine Landsmænds Fangstmetoder.

Dette Temperament giver sig et dobbelt Udslag, idet det ikke blot spores i de rent kunstneriske Anlæg, som vi senere skal komme tilbage til, men ogsaa i Handlinger, der ikke stemmer overens med hvide Mænds Moral. Forinden vi derfor gaar over til at skildre dem som Sangere, Digtere og Jagtkammerater, kan det have sin Interesse at se, hvorledes de f. Eks. opfattes af det canadiske Mounted Police, der engang har haft en Patrulje heroppe. To amerikanske Videnskabsmænd, Radford og Street, havde i Aaret 1913 fortaget en Slæderejse tværs gennem Barren Grounds til den arktiske Kyst. I Bunden af Bathurst Inlet, hvorfra de ønskede Ledsagere videre vestover, kom de i Strid med



Kvinder fra Moskusokse-Folket i deres karakteristiske Spidskjole-Drægter.

de Indfødte, og denne Strid endte med, at de begge blev myrdet med Knivstik af Bopladsens Mænd. Radford skildres som en hidsig Mand, der havde pisket den Eskimo, som ikke vilde ledsage dem, og han var saaledes utvivlsomt selv Skyld i Katastrofen. Ikke mindst derfor er det af Interesse at høre det Skudsmaal, Lederen af Politipatruljen giver Bathurst Inlet-Eskimoerne. Morderne selv traf han ikke, men kun deres Stammefrønder, som han karakteriserer i følgende Ord: De er alle fødte Tyve, frygtelige Løgnere og saa absolut upaalidelige, at han ikke vilde blive overrasket, om han engang inden længe skulde høre, at der var begaaet flere Mord, da enhver af dem vilde være villig til at sælge sin Sjæl for en Riffel.

Ejendommeligt nok havde Leo Hansen og jeg ved Malerisiorfik omtrent en Maaned igennem levet sammen med to af de eftersøgte Mordere, Hagdlaqlaog og Qanijaq, af hvilke endog den sidste i længere Tid havde været vor Vært, og vi lærte dem at kende som tiltalende og uhyre hjælpsomme Mænd, der sluttede sig til os med stor Hengivenhed og kun efterlod gode Minder.

Der tales alt for letkøbt om Morderbander blandt disse Mennesker, idet der ikke altid regnes med, at de ikke tager med den hvide Mands Højtidelighed paa Forskellen mellem Liv og Død. Deres Sæder og

Skikke er saa helt forskellige fra vore, og navnlig den hævdvundne Udryddelse af „overflødige Smaapiger“ vender saa fuldstændigt op og ned paa alle Samfundsformer, at Kampen om Kvinderne og de mange Tilfælde af Blodhævn, der uvilkaarligt følger med i dette Kølvand, af føder en Moral, der er særegen for disse letsindige og temperamentsfulde Naturbørn.

Mr. Clarke og jeg foretog engang en Undersøgelse af en lille Sne-huslejr paa en 15 Familier og kom her til det Resultat, at der ikke fandtes en eneste fuldvoksen Mand, som ikke paa en eller anden Maade havde været indblandet i en Drabssag. At dette ikke blot er tragisk, men ogsaa en Ulykke for Stammen, skal indrømmes; men det bliver ikke desto mindre Resultatet af en Nomade-Moral, der har vundet Hævd gennem utallige Slægtleds Traditioner. Jeg maa derfor gentage, hvad jeg allerede tidligere har sagt om Sæl-Eskimoerne, at det vilde være uretfærdigt her at regne Drabsmænd for Forbrydere eller slette Mennesker; det er tværtimod Stammens dygtigste Mænd og i mange Tilfælde disse smaa Samfunds Støtter. Hos dem giver en lille Anledning ofte Stødet til Slagsmaal, der næsten altid gaar paa Livet løs. Men det huskes ikke, man gaar ikke og bærer Nag til hinanden, og derfor kan Folk, der har haft et alvorligt Mellemværende, udmærket godt være Perlevenner.

Følgende Affære er betegnende for deres Humør og Sindelag:

En Mand ved Navn Ulugssaq, en dreven Handelsmand og ret berygtet Slagsbroder med tre Koner, havde netop taget Trommen og var traadt ud i Forsamlingens Midte, da en anden Mand ved Navn Arshuk pludselig brød Korets Kredse og greb Ulugssaq i Skulderen, idet han raabte lige op i Ansigtet paa ham:

„Er det sandt, at du bag min Ryg opsøger min Kone, naar jeg er ude paa Fangst?“

Ulugssaq lagde Trommen og svarede: „Vi to er ikke fremmede for hinanden; bliv mig fra Livet og lad os ikke yppe Kiv!“

Straks derpaa forlod han Dansehuset og gik hjem. Ethvert Hus regnes for helligt; her overfalder man ingen. Angriber man en Fjende i hans Hus, vil Hævnen ogsaa engang ramme en, naar man intetanende sidder hjemme.

Folkene i Dansehuset morede sig hjerteligt over Ulugssaqs Replik, thi begge Mænd var kendt som Slagsbrødre med et hidsigt Sind, altid rede til at yppe Kiv. Arshuk forfulgte Ulugssaq helt hen til hans Hus, og her tog han hans Slæde og kørte den over til sin egen Snehytte for hermed at tilkendegive, at han ikke var bange for Ulugssaq. Sagen trak op til et Opgør, der skulde gaa paa Livet løs, indtil Folk lagde sig imellem og trak Slæden bort fra Arshuks Hus — dog ikke længere, end at den kom til at staa midt imellem de to Modstanderes Hytter. Videre turde man ikke gaa af Frygt for Arshuk. Men nu optraadte ganske uventet en lille Dreng paa 7—8 Aar, som uden at vide, hvad han egentlig foretog sig, trak Slæden helt tilbage til Ulugssaqs Hus. Denne Omstændighed, at et

lille Barn her gjorde, hvad ingen af de voksne vovede — at denne Stump af en Dreng turde trodse den hidsige Arshuk lige op i hans aabne Ansigt, vakte en saadan løssluppen Munterhed, at Ulugssaq kom ud og sluttede Forlig med sin Modstander. Det hele opløstes i Latter, de var atter gode Venner, og Dansen i Snehytten blev genoptaget, hvor man sidst havde standset med Ulugssaq som Forsanger.

En saadan Episode viser bedre end mange Forklaringer, hvor hurtigt en Storm mellem to Sind baade kan rejse sig og drive over igen.

Selvfølgelig findes der ogsaa onde Folk, som afskrækker ved deres Eksempel. Saaledes som den her omtalte Arshuk, der engang i Hidsighed rev Tøjet af sine to Koner og smed dem nøgne ud i Sneen, hvor han pryglede dem. Da Kvinderne vovede at true med „Mounted Police“, erklærede han øjeblikkelig, at han vilde dræbe enhver hvid Mand, der vovede at blande sig i hans Familieforhold. Han mente sikkert denne Trusel bogstaveligt; i alt Fald gav det Anledning til, at Handelsbestyreren ved den nærliggende Station skrev sit Testamente og aldrig siden ubevæbnet besøgte sine Rævefælder, der var sat i Nærheden af Arshuks Boplads.

Det her skildrede Tilfælde er ret enestaende, og alt Samliv mellem Mænd og Kvinder er her, som overalt i Verden, i høj Grad afhængigt af det respektive Ægtepars Sind. Her findes ikke saa ganske faa alt for rapkæftede Koner, der kan faa selv den roligste til at koge over, ligesom der selvfølgelig ogsaa er hidsige og urimelige Mænd, der fortjener, at Kvinderne løber fra dem. Hvad der næsten er fælles for alle, er den hurtige og absolutte Maade, hvorpaa der reageres i Vrede. Saaledes fortalte mine Husfæller mig, at vor Nabo Quershoq, „Hoste“, en godmodig Kæmpe og en ypperlig Jæger, fornylig havde forsøgt at skyde sig, fordi hans Kone var utaalelig.

En eneste Gang havde jeg selv Lejlighed til at opleve, hvorledes Vrede pludselig kan flamme op og formørke Tankerne. Det hændte under Slutningen af vort Ophold ved Kent.

Som allerede nævnt var vore syv Hunde indkvarteret hos en Familie i Nærheden af Ellis River. Skønt det var bleven lovet »Ederfuglen«, at de skulde blive bragt til Handelsstationen paa første Islæg, var vi dog naaet helt hen i December, uden at de var kommet. Tilsidst maatte jeg sende „Ederfuglen“ ud for at lede efter dem, og da han endelig fandt dem, var de fire Hunde sultet ihjel, og de tre, der var i Live, var saa medtagne, at de maatte køres paa Slæden. Og det til Trods for, at den Mand, som havde modtaget en Riffel for at passe dem, havde Kød nok. Man vil derfor næppe fortænke mig i, at jeg senere hen, da denne Slyngel, hvis Navn var Maneraitsiaq („den jævne Is“), besøgte mig, bebrejdede ham hans hensynsløse Opførsel, ikke mindst fordi det var Hunde, som stod mig særlig nær, fordi de havde tjent os lige siden Afrejsen fra Grønland. Der var to smaa Rum i vort Hus, og da Maneraitsiaq havde faaet sin Til-



rettevisning, gik jeg ind i Stuen ved Siden af. Der foregik nu noget højst ejendommeligt, som jeg ikke fik Lejlighed til selv at overvære. Maneraitsiaq, der opholdt sig i den ene Stue sammen med „Ederfuglen“ og Arnarulunguaq, var begyndt at skælve over hele Kroppen. Pludselig stod Fraaden ham om Munden, og idet han greb en Kniv, var han løbet ud. »Ederfuglen« fulgte efter, og da han nu opdagede, at Manden, der syntes helt fra Sans og Samling, løb hen i Retning



FOT. LEO HANSEN.

Kun 10 Aar gammel, men klar til at tage ud sammen med Fader paa en hel Dags Aandehuisfangst.

af sin Snehytte, har han troet, at han var ude efter sin Riffel, og uden at fortælle mig noget springer han op til Clarke og Rudolph Jensen og fortæller dem, at Maneraitsiaq vil myrde mig. Jeg sad stadig intetanende i Husets inderste Rum, da Clarke og Jensen pludselig kommer styrtende ind, hver med en Lygte i den ene Haand og en Revolver i den anden. Saa snart jeg var bleven en Smule orienteret, fulgtes vi ud for at søge efter Maneraitsiaq, der nu imidlertid var sporløst forsvundet, og jeg fulgte med Clarke op til hans Hus og blev der en Times Tid.

Episoden var helt gledet ud af min Bevidsthed, da jeg senere gik hjem og pludselig fik Øje paa Maneraitsiaq, der sammen med sin Kone kom løbende imod mig. Jeg var kun

klædt i Undertøj, saaledes som vi ofte havde for Skik, naar vi skulde opholde os i Kakkellovnsvarme efter lang Tids Liv ude i fri Luft. Det blæste en frisk Kuling, føg og var bitterlig koldt. Jeg var alene og ubevæbnet og opfattede øjeblikkelig Situationens Alvor. Jeg havde haft Tid nok til at løbe tilbage til Clarke's Hus, om jeg havde villet; men jeg var klar over, at viste jeg blot det mindste Tegn paa Frygt, vilde jeg stedsse have mistet alle Forudsætninger for at kunne optræde over for disse Mennesker. Derfor blev jeg roligt staaende og tog imod de to rasende Mennesker, der var saa ophidsede, at de næppe kunde tale. Et Øjeblik efter sluttede Mandens voksne Søn sig til os, og der var saaledes tre mod en. Jeg vidste, at Maneraitsiaq havde en Kniv

inde i det ene Ærme, og at et Angreb gerne foregaar paa den Maade, at Kvinden pludselig kaster sig om Halsen paa den, der skal overfaldes, og i det Øjeblik man uvilkaarligt griber frem for sig, faar man saa Kniven i Armhulen. Jeg maatte derfor uafbrudt have min Opmærksomhed rettet mod denne Furie, som blot ventede paa en Lejlighed til, at jeg skulde give mig en Blottelse. Det lykkedes mig heldigvis at bevare en fuldkommen Ro baade i Holdning og Stemme. Jeg var kun iført Uldtrøje og Underbukser og havde derfor ikke svært ved at vise dem, at jeg var ganske ubevæbnet. Jeg fastholdt stadig den Vrede, jeg havde givet Udtryk for, men søgte paa den anden Side ogsaa at forklare dem, at Vrede ikke altid behøvede at være ensbetydende med, at man slog hinanden ihjel.

Maneraitsiaqs Standpunkt var det, at en Hund var Mennesket et saa underlegent Væsen, at man ikke havde Lov til at skælde en Mand ud for en Hunds Skyld. Og han hævdede samtidig, at han maatte gaa ud fra, at efter det, jeg havde sagt til ham, kunde jeg naar som helst finde Anledning til at dræbe ham; og dermed syntes det at være underforstaaet, at han nu vilde benytte Lejligheden til at komme mig i Forkøbet. Aldrig har jeg talt til noget Sind, der var saa ganske og absolut uimodtageligt for Fornuft som dette, og imedens gik Tiden. Halvnøgen som jeg var, kunde jeg mærke, hvorledes min Krop efterhaanden stivnede i Kulden, og stadig kom jeg ingen Vegne med mine Modstandere, der uafbrudt søgte at trænge mig ind i en Krog ved Clarke's Hus. Og netop som jeg i Desperation tænkte paa hellere at gaa over til Angreb, medens der endnu var en Smule Liv i mine Arme, kom Rudolph Jensen ud af Huset. I samme Øjeblik syntes Maneraitsiaq og hans Kone at falde til Ro, og da det derefter lykkedes os at faa dem med ind til Clarke, viste det sig, at de havde holdt mig ude i Snestormen i næsten en halv Time.

Maneraitsiaq lod siden som intet og besøgte mig ofte i mit Hus. Hans forargede Vrede eksisterede ikke mere, og der var intet Had imellem os. Han betroede mig senere, at hans Sind havde været sygt af Skam over den Omgang, jeg havde givet ham, og her tror jeg, at han netop ramte de rigtige Ord.

Men paa et hængende Haar var jeg bleven stukket ned, og at dette ikke skete, skyldtes udelukkende min Ro og min Evne til at holde Modstanderne fra Livet. Der laa ingen Ondskab bag dette Overfald; det var slet og ret et Sind i Vildelse, der nær havde forløbet sig. Men jeg var bleven en Erfaring rigere og var senere hen noget mere forsigtig med at stikke en Lunte til disse Krudttønder.

— — —

Inden jeg havde lært Folk at kende og for Alvor havde taget fat paa mit skriftlige Arbejde, aflagde jeg et Besøg ved en stor Boplads i Bathurst Inlet, og mine Oplevelser fra denne Rejse og den Stemning, der var over Samværet, vil maaske bedre end noget andet kunne give det Indtryk, jeg selv har modtaget.



Moder med Barn.

FOT. LEO HANSEN.

## SANGERFESTEN I DEN STORE SNEHAL

En Dag, netop som Lyset og Kulden havde sat en Grænse for alt Arbejde med de levende Billeder, kom der en ung Mand løbende til Bopladsen. Han havde en lille Slæde, trukket af tre Hunde, og i Følge Landets Skik havde hans Rejse ikke været en Køretur, men et uafbrudt Løb foran Hundene i næsten to Døgn. Han kom fra en stor Boplads inde i Bathurst Inlet og fortalte, at Folk nu var paa Vej ud efter for at begynde Aandchulsfangsten paa Havisen. Renjagterne, der havde været drevet langt oppe i Indlandet omkring Lake Beechey ved Store Fiskeflods øvre Løb, havde givet et udmærket Udbytte, og det var lykkedes at faa saa meget Kød tørret, at man nu kunde bevæge sig nordover i ganske korte Dagsrejser.

„Folkene ved Bunden af den dybe Fjord“ havde længe interesseret mig. Det var netop dem, Inspektør French havde besøgt paa sin Morderjagt 1916—17. Leo Hansen skulde forsøge at optage endnu nogle Billeder, „Ederfuglen“ skulde samle Hundefoder, og jeg bestemte mig da til at tage paa Besøgsrejse alene, ledsaget af en lokal Eskimo, min bedste Fortæller „Sælhunden“.



FOT. LEO HANSEN

Wice Point, nær Inman River, hvor Eskimoerne fra Victoria Land gaar ind i Land for at drive deres Sommerjagter. Under Fjældet ses et Stillads af Drivved, hvor alt overflødigt Gods deponeres. Silur-Fjældene her, der staar som stejle Volde ud mod den opskruede Havis, er af stor Virkning i det øde og ensformige Landskab.



FOT. LEO HANSEN

Nær Pierce Point, der staar ud i Amundsens Gulf som en Række torrevne Næs, passerede vi mægtige Sandstenschuler, der paa ensomme Smaaøer stod som issvøbte Portaler ud mod det frosne Hav. Efteraarets Dønninger var skyllet hen over dem, og de stivnede Bølger stod nu i krystalspillende Lag af Kæmpe-Istapper, der brædes i Regnbuefarver mod Foraarssolens Straaler.

Det var i Begyndelsen af December, en ualmindelig kold Periode, hvor Termometret ofte var nede paa  $\div 50^{\circ}$  C. Lyset var sparsomt, og vi maatte starte tidligt om Morgenen i Maaneskin for at faa noget ud af Dagsrejserne. Det blæste en frisk Nordost med Snefog, og det var, som om Kulden skærpedes, naar Mørket slog over i Dagslys. Solen selv saas ikke mere, kun Solrødmene trængte gennem Skyerne med hele sin Farvepragt; men vi havde Vinden imod os og brød os fejl om Solrødme, vi havde nok at gøre med at forsvare Ansigterne mod Forfrysninger. Det var Ild, vi indaandede, og Kulden følte som Gnistre, der røg ud af Næsen paa os.

Bathurst Inlet er en mægtig Fjord, kranset af Fjælde, der virker velgørende for den, der kommer fra alt det ensformige Lavland mod Øst. Landskabet var grønlandsk og hjemligt for mig, men Stemningen alligevel en anden. Alt, og saa det umiddelbare Indtryk af Landets Natur, var koldere og haardere.

„Sælhunden“ og jeg taler kun lidt sammen, intet opmuntrer os til Meddelsomhed. Det bliver derfor Aften paa den første Dagsrejse, uden at vi endnu er bleven rigtig kendt med hinanden, og vi finder os en bekvem Snedrive, hvor vi kan bygge et Hus for Natten.

Jeg har gemt nogle Cigaretter, som nydes ved særlige Lejligheder, og da jeg om Aftenen efter vort Renkog og en varmende Kop Kaffe synes, at Øjeblikket er inde for lukulliske Excesser, tænder jeg mig



FOT. LEO HANSEN.

„Sælhunden“, min Rejsekammerat og bedste Sagnfortæller.

en Cigaret, samtidig med at jeg giver „Sælhunden“ en. Men til min store Forbavselse tænder han den ikke, men vikler den ind i en Klud. Jeg ved ikke, om andre end netop vi to, der har stridt os en halv Snes Timer gennem den kolde Vind, vil finde Snehytten varm; men os gaar det saaledes, at en lille Spæklampe, vi har tændt, med sit gyldne Lys spreder en saadan Varme omkring os, at vi virkelig føler Velvære og giver efter for en indre Trang til at faa noget ud af Aftenen. Vi koger en ekstra Kop Kaffe, og jeg foreslaar „Sælhunden“ at fortælle et Par Sagn. For at drive Velværet til det yderste er vi kravlet ned i Soveposerne, efter at vi først har lukket Husets Indgang hermetisk til og begravet Hyttens Sneblokke i et helt Lag af løs Sne.

„Sælhunden“s Myter var aldrig lange, men de havde til Gengæld en eller anden lille Pointe, som vakte Morskab eller gav Stof til Samtale. Her er et Par af dem:

*Man skal ikke foragte de smaa.*

Der var engang en lille bitte Myg, der fløj ud i Verden. Den var saa lille, at den troede, Menneskene slet ikke lagde Mærke til den. Men da den blev sulten, satte den sig paa Haanden af en Dreng, og medens den sad der, hørte den en sige:

„Uuh, den væmmelige Myg! Skynd dig og mas den!“

Men da kunde Myggen pludselig tale og svarede saaledes, at Drengen hørte det: „Aa, skaan mit Liv, skaan mit Liv! Jeg har en lille Dattersøn, der vil græde, hvis jeg ikke kommer hjem.“

Tænk — saa lille og dog Bedstefader!

Og her er en anden Historie om det samme:

Der var engang en lille forældreløs Dreng, som ingen ved Bopladsen regnede for noget. Han var ikke noget Barn længere, men han voksede aldrig, og skønt det ene Aar gik efter det andet, var han dog ikke større end de mindste Børn. Han boede ikke sammen med andre Mennesker, men havde et lille Hus for sig selv, og naar han om Aftenen skulde hjem, bad han aldrig om andet end en lille Sælhale af Mændenes Fangst. Og det lo man af, for hvad skulde han med en Sælhale, og hvad Gavn skulde den kunne gøre ham?

Men saa hændte det, at der blev en Kvinde borte ved Bopladsen. Hun forsvandt sporløst; det nyttede ikke, man søgte efter hende, og Folk vidste ikke, hvad de skulde gøre. Alle var raadville, da den lille forældreløse, der aldrig blev større, pludselig viste sig mellem dem og sagde:

»Det var maaske ikke saa dumt, om jeg blev spurgt om, hvad jeg vidste!«

De lo, da de hørte det, for hvad kunde denne Dværg vide, han, der kun brød sig om Sælhaler, som ikke kunde være til nogen Nytte?

Men Manden, som havde mistet sin Kone og havde forsøgt alt for at faa hende tilbage igen, gav dog alligevel Drengen en Gave og fulgte med ham hen til hans lille Hus. Han gik med ham ind og saa nu, at han levede sammen med sine to Bedstemødre. Saa lille Drengen var, syntes de to gamle at være

angst og bange for ham, og de puslede uafbrudt og uden nogen som helst Grund ved deres Lampers Væger og turde næsten ikke se paa deres Barnebarn. Inde i Huset opførte Dværgen sig med eet som et rigtigt Mandfolk; han lignede ikke længere noget Barn og gik op og ned ad Gulvet og førte sine Arme og Ben og hele sin Krop, ganske som om han var et rigtigt stort Menneske. Og nu opdagede Manden, der havde mistet sin Kone, at Dværgen havde lavet en Mængde Trappetrin inde i Snehytten af lutter Sælhaler, der var stukket ind i Snemuren. Og han gik op og ned ad disse Trappetrin, op og ned ad Snehyttens Mure, idet han traadte paa Sælhalerne og saa frem for sig, ganske som om han spejdede langt, langt bort, og saa sagde han pludselig:

„Jeg ser din Kone langt borte. Jeg ser din Kone sove sammen med en fremmed Mand. Din Kone vaagner, hun tager sit Fodtøj paa. Hun klæder sig paa uden at vække den Mand, der sover ved Siden af hende. Jeg ser hende liste sig ud af Huset. Nu ser jeg hende komme. Hun kommer! Nu kommer hun ind i Huset!“

Næppe havde han sagt det, før hun traadte ind i Snehytten til dem; og ingen kunde forklare, hvorledes det var gaaet til, at Dværgen blot ved at gaa op og ned ad de Trappetrin, der var lavet af Sælhaler, kunde se ind i skjulte Ting; og ingen kunde begribe, hvorledes han havde baaret sig ad med at lægge den Tryllemagt i Sælhalerne, at han blot ved at se ud i Rummet, staaende paa dem, kunde kalde den forsvundne Kone hjem.

„Omfavn og kys hinanden! Kys hinanden voldsomt!“ raabte nu Dværgen; „det vil hjælpe jer siden, naar Luftens Aand kommer for at hævne sig!“

Og saa sagde han, henvendt til Konen: »Det er en Luftens Aand, du har været hos, og han vil komme og hente dig, saa snart han vaagner.«

Og Manden og Konen omfavnede og kyssede hinanden, og den lille Dværg begyndte igen at gaa op og ned ad de mange Sælhaler, der var stukket ind i Snemuren som Trappetrin. Pludselig saa han frem for sig, som om han saa noget langt, langt borte, og sagde:

„Jeg ser, din Mand vaagner. Han savner dig. Han klæder sig paa. Han gaar ud. Han kommer. Han er her!“

Og næppe havde han sagt det, før de hørte Luftens Aand uden for Snehytten, og straks sagde Dværgen:

„Omfavn og kys hinanden, saa snart han kommer ind!“

Og Luftens Aand kom ind, og Manden og Konen omfavnede og kyssede hinanden. Men den lille Dværg gik lige hen foran Aanden og pustede en lille Klat Spyt lige paa Næseroden midt imellem Øjnene, og i samme Øjeblik faldt Luftens Aand om og var død.

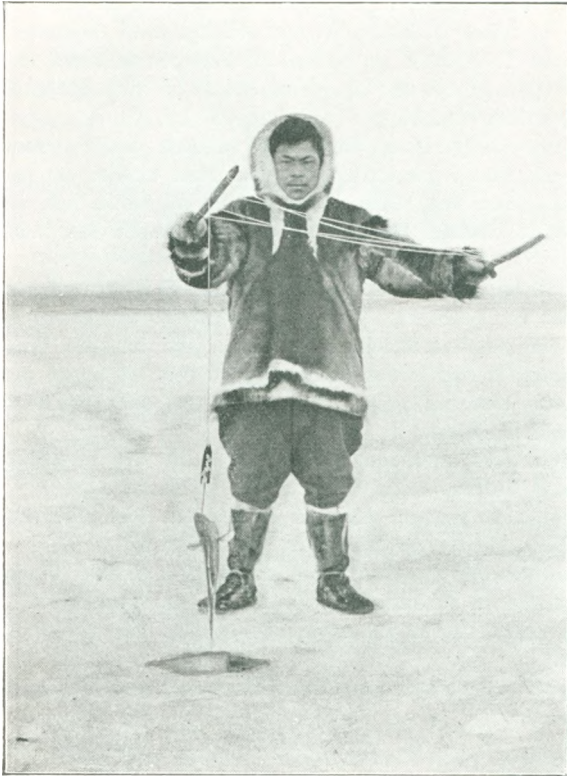
Den lille Dværg, som aldrig voksede, som alle foragtede og som kun brød sig om Sælhaler, der ikke var til nogen Nytte, havde fundet den Kvinde, ingen andre kunde finde, og havde dræbt Luftens Aand med en lille Klat Spyt paa hans Næserod. — —

Der sker her i Livet saa mærkelige Ting, at man intet skal forsværge. Den kloge Mand bliver aldrig overrasket og ved, at alt kan ske. Mennesker skal ikke plage sig med unyttige Tanker eller spilde deres Tid paa ørkesløse Ting, saaledes som —



### De to Mænd, der vilde tælle Ulvens og Renens Haar.

Der var engang to Mænd, som mødtes paa en Jagt. Den ene havde fanget en Ulv i en Fælde, den anden havde skudt en Ren med sin Buc, og da de mødtes, kom de gaende hver med sit Dyreskind slængt over Skulderen.



FOT. LEO HANSEN.

Fiskeri fra Isen ved Kent Peninsula.

Den ene sagde: „Det var et dejligt Renskind, du har der.“

Og den anden svarede: „Det var et dejligt Ulveskind, du har der.“

Og saa begyndte de at tale om disse to Skind, om deres Haar og Haarlag, og den ene siger:

„Renen har de fleste Haar!“

„Nej,“ svarer den anden, „Ulven har de fleste Haar.“

Og de blev saa ivrige, at de satte sig lige ned paa Jorden, og Manden med Renskindet begyndte at tælle Haarene, idet han pillede dem ud et for et. Og ved Siden af ham sad Manden med Ulveskindet og begyndte at tælle Haarene paa samme Maade, idet han trak dem ud et for et.

Men vi ved allesammen, at Renen og Ulven har en forfærdelig Bunke Haar, hvis man saadan

vil give sig til at tælle dem et for et, og der gik da ogsaa Dag efter Dag, og stadig sad de to Mænd og pillede Haar ud og talte og talte.

„Jeg tror, Renen har flest Haar!“ blev den ene ved med at sige.

„Ulven har flest Haar!“ paastod den anden.

De var lige stædige begge to, og da ingen af dem vilde give op, døde de tilsidst begge af Sult.

Saadan gaar det, naar man giver sig af med unyttige og ørkesløse Ting, der ikke kan føre til noget. — —

Jeg hørte endnu „Sælhunden“ fortælle en hel Del andre Sagn; opmuntret af den Opmærksomhed, hvormed jeg nød hans Kunst, fortalte

han mig om „Landbjørnen, der opfostrede en Dreng“, „Landbjørnen, der blev til en Sky“, „Ørnen, der bortførte en Kvinde“, om „en Samtale mellem en Ulv og en gammel Hansæl“, „Kvinden, der opfostrede en Larve“, „Kvinden, som vragede Mænd og blev til Sten“, „Navarana, Eskimopigen, der foresaa sine Landsmænd til Indianerne“, „Manden, der lavede Laks af Træsplinter“, „Kiviuna, der drev til Søs“, „Dødningshovedet, der advarede Mænd“ og „Indlandsboen, der havde en Hund saa stor som et Fjæld“.

Endnu to Historier, som ikke er længere, end at jeg nok tør gengive dem her; den første som et Bevis paa Moskusokse = Folkets overraskende Evne til ganske kort at give en Myte, den sidste som et Vidnesbyrd om den Trofasthed, hvormed

der værnes om de mundtlige Traditioner gennem utallige Slægtled:

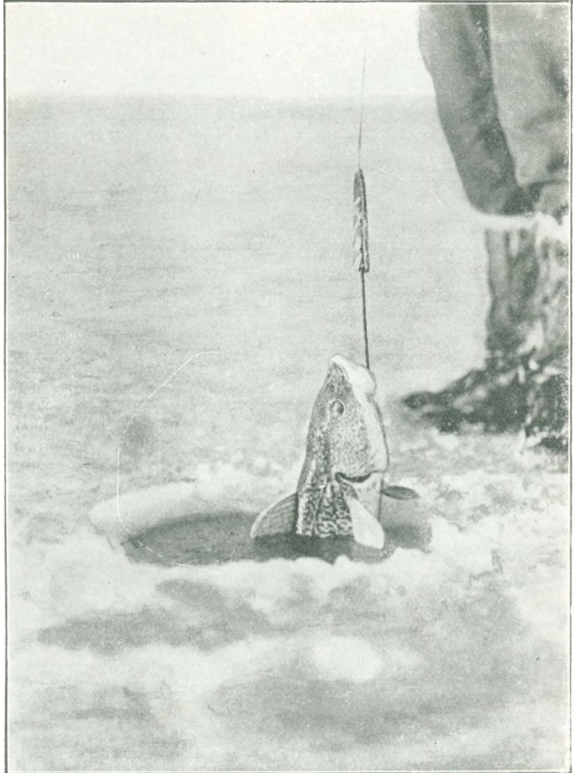
### *Ræven, som vilde lære Ulven at fange Laks.*

Der var engang en Ræv og en Ulv, som mødtes ude paa en Ferskvandssø. „Hvordan bærer du dig ad med at fiske Laks?“ spurgte Ulven Ræven.

„Nu skal jeg lære dig det,“ sagde Ræven, og den førte Ulven hen til en Revne i Isen og sagde til den:

„Stik nu Halen ned, helt ned under Vandet, og vent, til du mærker, at der er en Laks, der bider paa; saa skal du hive den op med et Ryk.“

Og Ulven puttede Halen i Revnen, medens Ræven løb ud over Isen og gemte sig oppe paa et Fjæld i et Pilekrat, hvorfra den kunde se Ulven. Men Ulven blev staaende med Halen i Vandet, indtil den frøs fast og den for sent opdagede, at



FOT. LEO HANSEN.

Polartorsk hales op af Fiskehullet i Isen.

den var bleven holdt for Nar. Tilsidst maatte den give sig til at slide i sin egen Hale, og den kom ikke løs, før den gik midt over. Rasende snuste Ulven Rævens Fodspor op og gav sig til at forfølge den for at hævne sig; men Ræven, der saa den komme løbende, rev et Pileblad af og holdt det som en Skygge for Øjnene, idet den blinkede mod Lyset. Ulven naaede frem og sagde:

„Har du ikke set den Ræv, der er Skyld i, at jeg har mistet Halen?“

Ræven svarede: „Nej, jeg har været saa meget ude i den sidste Tid, at jeg er bleven sneblind og næsten intet kan se.“ Og saa holdt den Pilebladet for Øjnene og blinkede mod Lyset.

Men Ulven, som troede den, løb videre bort over Fjældet i et andet Rævespor. — — —

„Hvad er nu Meningen med den Historie?“ spurgte jeg „Sælhunden“; „jeg synes, den ender saa underligt.“

„Vi forlanger ikke altid, at der skal være Mening i vore Historier, bare de er morsomme. Det er kun hvide Mænd, der vil have en Grund til alt og en Forklaring paa alt; derfor siger vore gamle Mænd, at vi skal behandle hvide Mænd som Børn, der altid vil have deres Vilje. Hvis ikke, bliver de arrige og skælder ud.“

„Jeg skal nu, inden vi sover, fortælle dig en anden Historie, som der er endnu mindre Mening i, men som vi alligevel synes er god nok. Den hedder:

#### *Lusen, der knækkedes mellem Menneskenegle.*

En lille Lus raabte gennem Vinduet til sin Kone: „Giv mig mine Vanter og min Økse, nu rejser jeg ind til Nakkefjældet!“

Men Konen svarede: „Bliv hellere hjemme, Menneskene æder dig.“

„Hvis de bare æder mig, skal jeg nok komme ud igen gennem Rumpen. Kun hvis jeg bliver klemt ihjel ved et Fjældskred, vil du aldrig se mig mere.“

Den lille Lus kaldte Menneskenes Negle for Fjælde, og naar den knækkedes mellem Neglene, var det et Fjældskred, der dræbte den.

Den lille Lus kom aldrig hjem til sin Kone mere.“

Dette lille Sagn havde jeg for tyve Aar siden hørt fortælle af Sorqaqs Kone, Arnaruluk, ved Thule i Nordgrønland. Hundreder af Mile laa mellem de to Stammer, og i mindst et Aartusinde havde der ikke været nogen Forbindelse mellem dem; og dog bevarede man langt østen for og næsten lige saa langt vesten for Eskimoernes gamle Urhjem denne lille Myte om Lusen, der aldrig kom hjem.

— — —

Næste Morgen, medens det endnu er mørkt, starter vi; men næppe har vi kørt et Par Timer, før der sker noget mærkeligt. Vi er ved at køre tværs over en stor Fjord, som paa dette Sted er mere end 60 km bred, og passerer just en stejl, sort Klippeø, der i Mørket virker som et Monument mod den hvide Sne, da „Sælhunden“ beder mig om at standse mine Hunde et Øjeblik, og medens jeg gør, hvad jeg kan, for at holde de morgenfriske Hunde i Ro, ser jeg ham bestige Monumentet, for et Øjeblik efter at standse ganske brat.

Jeg kan lige akkurat skimte, hvad han foretager sig. Jeg ser ham lægge sig paa Knæ og med sin Kniv skære en lille Fordybning i Sneen. I denne Fordybning lægges med største Omhu Cigaretten og to Tændstikker, og Hullet dækkes atter til med Sne. Saa hører jeg ham gennem Stormen mumle en Række Formularer, der slutter med, at han med stor Pathos gør opmærksom paa den sjældne Gave, han her har nedlagt. Ordene, som jeg senere nedskrev, lød saaledes:

Store Mandfolk, store Mandfolk,  
dine store Hænder,  
dine store Fødder  
skal du gøre glatte,  
glatløbende  
og se langt frem.  
Store Mandfolk, store Mandfolk,  
glat dine Tanker ud  
og se langt frem.  
Store Mandfolk, store Mandfolk,  
lad dine Vaaben falde.

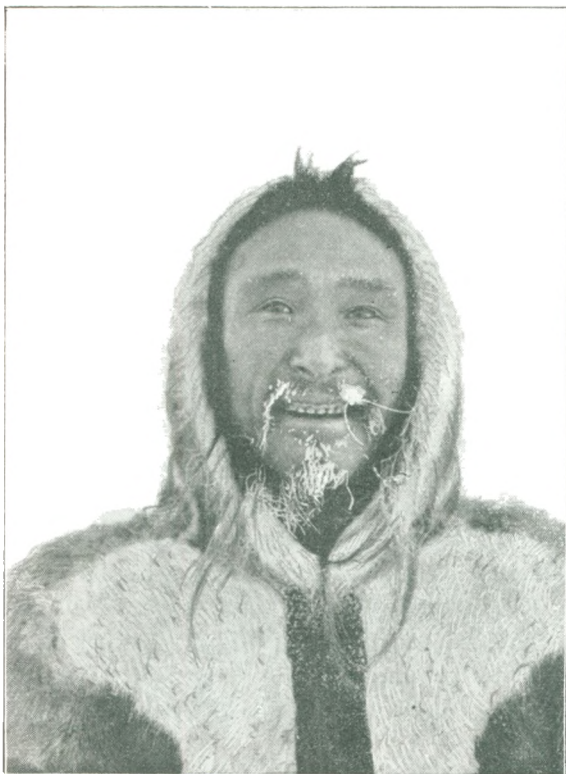
Derefter kommer han løbende ned til mig, og vi fortsætter Rejsen.

Dagen er i Dag om muligt endnu barskere end i Gaar. Min Passager synes at omgive sig med Utilnærmelighed. Jeg derimod kører mine Hunde, opfyldt af den Glæde, en Kusk altid føler ved at komme hurtigt frem. Vi naa tværs over Fjorden og sætter derfra Kursen indefter. Det er Skumring, da vi kommer rundt om et Næs og pludselig kører lige op i et enligt Snehus. Et gammelt Ægtepar tager imod os; de har ikke set Mennesker siden Foraaret og i al denne Tid ernæret sig kummerligt ved Murmeldyr. Vi giver dem Kød og fodrer deres magre Hunde, og de hjælper os til Gengæld med at bygge Snehytte, saa vi hurtigt kan komme under Tag.

Det varer længe, før den gamle Aandemaner Amerarnej, „den hudløse“, forlader os. Han synes umættelig, baade hvad Spise og Tale angaar; og først da hans Appetit er besejret, bliver „Sælhunden“ og jeg alene, saa jeg kan faa Lejlighed til at spørge ham om, hvad hans lille Morgenandagt betød. Det viser sig, at han har besøgt sin Plejefaders Grav. Hans Plejefader var en stor Aandemaner, Ilatsiaq, og „Sælhunden“ tror, at den sjældne Nydelse, der er nedlagt i en Cigaret, vil kunne tilkalde den dødes Sjæl, saa han faar Medlidenhed med os, der daglig maa slaas med det daarlige Vejr. Nu er det saadan, at Sjælen i de første Aar efter et Dødsfald tænkes at opholde sig ikke langt fra Graven. Forøvrigt er Ordet Grav egentlig ikke den rette Betegnelse for det Hvilested, hvor de Døde bliver stensat; thi Liget lægges ganske

formløst ned i Jorden, og saa maa Rovdyr eller Rovfugle om Resten. Den u dødelige Sjæl passer sig selv og trænger ikke til Gravens Ly.

Den Trylleformular, „Sælhunden“ fremsagde, og som foran er genvivet, skulde tjene til at stemme hans Sind mildt. Det er gamle, gamle Ord, nedarvet fra Forfædrene, som fremsagt ved særlige Lejligheder



FOT. LEO HANSEN.

Cerdluajoq, „den, der smutter imellem“, af Ydre en Mefstofeles, af Temperament en kaad og utrættelig Forsanger ved Dansene i Festhuset.

siges at have en for-  
bavsende blødgørende  
Virkning. De vilde  
stemme Ilatsiaq mildt,  
og han vilde skænke  
os et fint Rejsevejr.

Næste Morgen tid-  
ligt skærer vi et Hul  
i Hyttens Sidevæg for  
at faa et Indtryk af  
Vejret. Og se — den  
gamle Aandemaner har  
røget sin Cigaret! For  
første Gang i lange Ti-  
der bryder vi ud til en  
stille Frostdag. De to  
gamle Eneboere kom-  
mer ud for at modtage  
endnu et Par Gaver,  
og umiddelbart deref-  
ter galoperer mine  
Hunde ud over Isen  
og lægger hurtigt den  
fattige Snehytte langt  
bag os.

Endnu et Par kol-  
de Dage med sød Hvile om Nætterne i friske Snehytter, saa  
naar vi til Fjordbunden, hvor den talrige Morderbande skal leve.  
Ved Middagstid paa sidste Rejsedag træffer vi tre Slæder, belæs-  
set med Kvas, med venlige Folk, Drengene og Piger, der fortæller os,  
hvor Bopladsen ligger. „Inuit amigaitut!“ (en Verden af Mennesker) si-  
ger de, og vi kører for første Gang i lange Tider videre ad banet Slæde-  
vej. Bud om Liv er det, Tegn paa Færdsel! Og utaalmodige efter at  
komme frem giver vi vore Hunde muntre Fartssignaler.

Hen mod Aften runder vi et lille Næs og er pludselig midt inde i

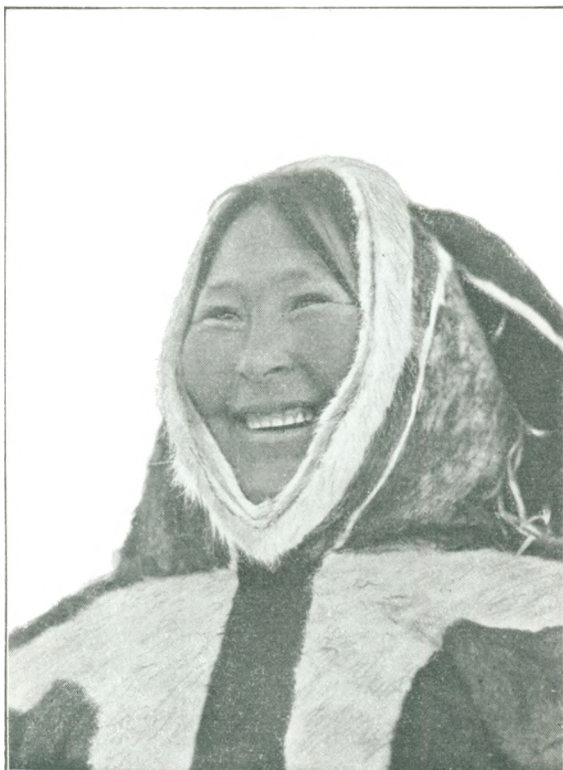
den store Oplevelse, Ankomsten til nye Mennesker! Vi staar pludselig foran en efter eskimoiske Forhold vældig Boplads. Snehytte ligger ved Snehytte, over tredive i Tal, amfiteatralsk op over en Skraaning. Og midt i hele dette Kompleks af marmorhvide Hytter, festligt dominerende, straalere det vældige Dansehus med den hvide Kuppel. Et Tempel for Glæden og Festen midt i en af Ødemarkens store Snedriver. Vi er blandt de berygtede.

Og Bopladsen ryger — der er Kakkelsild i Snehytterne — saa Røgen af brændende Kvas staar os i Næsen. Fra alle Sne-tagene stikker Skorstenene brutalt frem, ude af Snehyttens Stil og Idé, men maleriske og varmende for dem, der fryser.

Man har endnu ikke begyndt Sælfangsten, derfor bruger man Blikovne med Kvas, noget, man har lært af Indianerne, der bor i Indlandet ikke langt derfra. For mig, som ikke var forberedt derpaa og kun er vant til Snehyttens beskedne lille Spækampe, virker dette grelt og alligevel hyggeligt.

Røg, fin, hvid Røg og Duft af Skov fra hvert eneste Snehus! Og hvor det dog virker stærkt, dette Udtryk for Bolig og Husvarme!

I lange, lange Tider har vi kun været vant til at træffe Boplads med et Par Hytter, og en halv Snes Mennesker har været mange. Nu lyder der et Glædesraab over hele dette Metropol, alle Snegabene udspyr Mennesker, og snart er jeg Midtpunktet i en Kaskade af Latter, Udraab og Spørgsmaal.



FOT. LEO HANSEN.

Qingaruvcliaq, „Nåsetippen“, der kunde alle Mændenes Sange og sufflere dem, hvis de gik i Staa.

Livlige Mennesker, frække Mennesker, men i Bunden godmodige. Vilde i Lader, men modtagelige for en hastig og hvas Replik. Saa smaat forsøgende, hvor langt de kan gaa, men venligt retirerende, naar de pareres af. Eskimoerne her er ikke de fredelige, lidt generte Mennesker, vi kender fra Grønland. Det er Folk, der ønsker at omgaas alle, ogsaa hvid Mand, uden Højtidelighed. Og naar de saa som her faar ham stukket ud alene, sætter de Pris paa at drille ham, som vi ofte kan gøre det over for farlige Rovdyr bag Gitter.

En forsøger saaledes at tage Piben ud af Munden paa mig — av, det forsøger han aldrig mere! En anden trækker mig i min lille stumpede Pelshale af Kap Yorker-Model — aa, det var vist en Fejltagelse! Og da jeg læsser af og skal til at fodre mine Hunde, vil de alle have Spæk. Kvinderne kommer frem og beder om Spæk, for som før sagt, Sælfangsten er endnu ikke begyndt, og de er alle lækkersultne og vilde efter det dejlige, friske, frosne, lyserøde Spæk. Men jeg svarer dem:

„Tror I, jeg kommer her langvejs fra for at fodre jer med Spæk? Det er til mine Hunde, og her er Mænd nok. Gaa ud paa Isen og begynd jeres Aandehulsfangst, hvis I trænger til Spæk!“

Latter fra alle Sider.

Jeg staar saa ganske alene midt i Flokken; thi min Ledsager „Sælhunden“ er selv en Mand fra Stedet og ler blot af de andres Moro og hele nærgaaende Spas.

„Hvem er du? Er du en Handelsmand, der kommer for at faa Ræve?“

„Jeg er rejst hertil for at se jer og undersøge, hvad I indeholder.“

Stormlatter!

En ældre Mand svarer en Smule desorienteret, fordi han ikke ved, om jeg taler Spøg eller Alvor: „Hej, her vil du se mange Slags Mennesker! Nogle er smukke, men de fleste er grimme, og deres Ansigter vil ikke volde dig megen Glæde.“

Jeg morer mig over al denne ubehøvlede Frimodighed, og dog synes jeg et Øjeblik, at deres Paagaenhed maa kølnes en Smule. Jeg maa gøre noget for at demonstrere min fuldkomne Frygtløshed for denne Menneskemur, og jeg slynger da ud:

„Jeg kommer til jer med Tillid, skønt I ikke har det bedste Ry paa jer. Det er jo ikke mange Aar siden, at to hvide Mænd blev dræbt her paa dette Sted, og Maaden, hvorpaa Politiet skildrer jer, er ikke smigrende. Men I ser, jeg er ikke bange for at møde jer alene.“

Med disse Ord peger jeg hen paa en lille venlig Dal mellem to store Fjælde ganske tæt ved Bopladsen, Stedet, hvor de to amerikanske Ekspeditionsmedlemmer blev myrdet for faa Aar tilbage.

„Det var ikke os, det var de hvide Mænd selv, der yppede Klameri! Vi er et godmodigt Folk, blot fulde af Humør; vi holder af Sang og Latter og tænker ikke paa ondt, saa længe vi intet frygter. Du er vor Ven og har intet at være bange for.“

Saaledes talte Mor-  
derbanden.

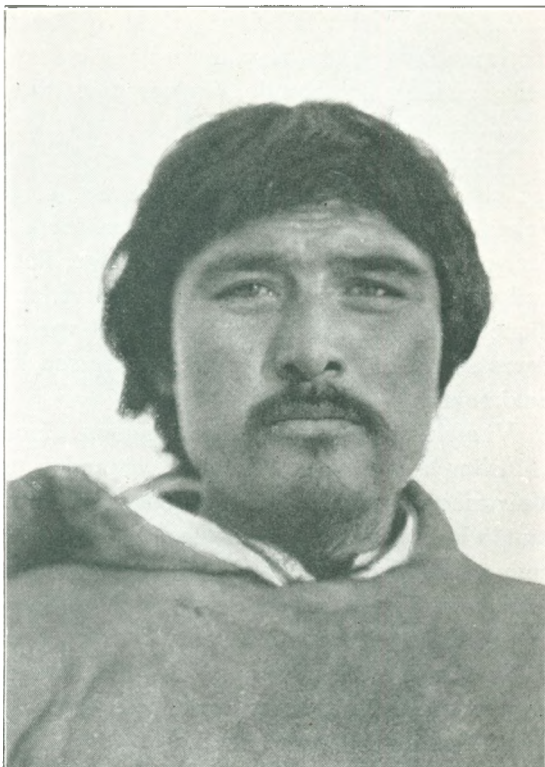
Jeg førtes derpaa ind i en Snehytte, som indtil videre bliver vort Kvarter. Værtinden er Qernertoq, „den sorte“; hun modtager baade „Sælhunden“ og mig med stor Gæstfrihed, og dog faar jeg senere at vide, at hendes Mand er bleven dræbt af „Sælhunden“s Fader, og at „Sælhunden“s Fader igen er dræbt af hendes Fader. Men dette er et lille Mellemværende, der ikke synes at lægge Hindringer i Vejen for Selvskabeligheden.

Barsk havde jeg været for at holde dem paa Afstand, streng og haard, men nu kom en Kvinde hen til mig, tog mig i den ene Skulder, saa mig lige ind i Øjnene og sagde:

„Sig mig engang, fremmede, er du en Mand, en Kvinde kan faa til at smile?“

Og jeg maatte le højt. Venskabet med mine Bopladsfæller var beseglet.

De første Eftermiddagstimer tilbragte jeg med at gaa fra Hus til Hus og hilse paa Folk. Det var alle store og lyse Snehytter, der dog slet ikke fremkaldte nogen eskimoisk Fornemmelse paa Grund af Blikovnene og de lange Rør, der løb ud gennem det smeltede Tag. De



FOT. LEO HANSEN.

Vor Vært Qanijaq (se Pag. 203) en udpræget Type paa de i disse Egne saa almindelige „blonde Eskimoer“.



knitrende Baal udsendte en voldsom Varme, og dog var Snetaget, der omgav Fyrstedet, saa behændigt konstrueret, at der næsten ikke var noget Tagdryp. Enkelte Steder var der vel nok Huller i Loftet, men den Træk, der stod ind fra disse Aabninger, virkede kun velgørende.

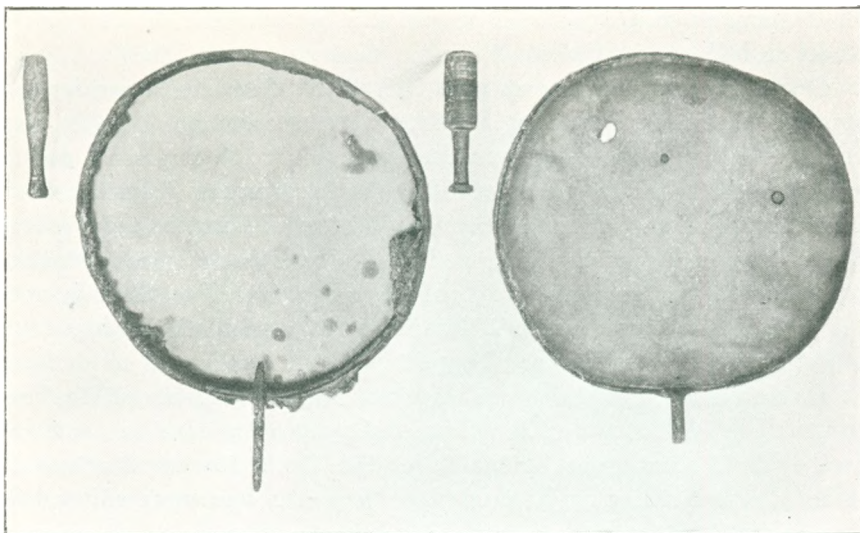
Alle Husene var ikke blot opfyldt af Mennesker men ogsaa af Hunde, som man ikke syntes at ville formene Adgang til Varmen; det var gennemgaaende store Hunde, der var godt i Stand og havde en pragtfuld, nyfældet Vinterpels.

Mine Visitter aflagde jeg ledsaget af to unge Kvinder, der altid fulgtes ad og syntes at have foresat sig, at jeg skulde gøre alle mine Bekendtskaber paa en eneste Eftermiddag. De var højere, end de andre, og smukkere, og med deres lange, flettede Haar, der fortil faldt ned over Tindinger og Kinder i et kraftigt Brus, lignede de mere Indianerpiger end Eskimoer. Deres Lød var lys og sart, og der var over deres Ansigter den Blondhed, der er saa karakteristisk for mange af Eskimoerne i disse Egne.

Vi afsluttede Besøgene hos Quersoq, „Hoste“, og hans Kone, Uvilâq, „Musling“; de sad ved Siden af hinanden paa Briksen, og Glæden og Velværet strømmede saa umiddelbart ud fra deres Væsen, at jeg ikke kunde lade være med at tænke paa, at jeg her stod over for den Mand, som engang havde villet skyde sig, fordi hans Kone „var utaalelig“. Jeg talte tolv Hunde inde i deres Hus, og da der netop var stor Fællesspisning, hensatte disse Hunde Vært og Værtinde i en stadig Tilstand af Ophidselse. De vilde være overalt, hvor de netop var mest i Vejen, og undsaa sig ikke for at forsøge paa at snappe en Fisk eller en Kødbid ud af Hænderne paa Gæsterne.

Der var 25 Mennesker i Huset, og det syntes særlig at være Bopladsens Ungdom, der blev affodret med frosne Laks og tørret Renkød; dog opdagede jeg helt henne i en Krog en gammel Mand, Kataluk, der øjensynligt kun var kommen for at spise. Den støjende Selskabelighed syntes ham ganske uvedkommende, og han fortærede alt, hvad der kom i Nærheden af ham, med en virkelig indædt Energi.

Ud paa Aftenen blev der indbudt til en stor Fest i Dansehuset, der var saa stort, at vi med Lethed kunde være 60 Mennesker derinde. Det var en mægtig Snehal, kun bygget til Fester og Sammenkomster, og for at der altid selv midt paa Dagen kunde være lunt og hyggeligt derinde, var der bygget to Sidefløje til, der paa en virkningsfuld Maade stod som Loger til det store Rum, hvor Festdeltagerne samledes. Begge disse Sidefløje var beboede. Paa den ene Side sad en ung Moder og puslede med to Smaabørn, der stadig gjorde Forsøg paa at rive hendes



Trommer fra Moskusokse-Folket. Forsangeren, der danser den Sang, der synges, angiver Takten med denne vældige Tromme, der er 1 Meter, undertiden mere, i Diameter.

Sytøj fra hende. Hendes store Vægstenslampe udbredte Lys og Varme i Rummet, og man kunde ikke lade være med at beundre den Hygge, der straaede ud fra de smukke, varme Brikseskind, der ligesom indbød til Hvile. Polartorsk, Laks og tørret Kød var lagt hen i en Bunke paa Sidebriksen og syntes at angive, at der holdtes aabent Hus for enhver, der ønskede sig en Bid. Det modsatte Hus var ogsaa beboet og udstyret paa ganske samme Maade; men det Ægtepar, som ellers holdt til i denne Fløj, havde sluttet sig til Aftenens Kor, og en hel Del unge Piger, der havde paataget sig at passe Lampen, stod oppe paa Briksen og virkede Galleri, idet de nysgerrigt iagttog Festdeltagerne. Oppe i Hallens Hvælving var skaaret et Par Nicher ind i Sneblokkene, og her brændte smaa Spækلامper, der kastede et æventyrligt Lys ned over den mærkelige Forsamling. Mænd og Kvinder, der skulde udgøre Koret, var opstillet i en Rundkreds om Forsangeren og Danseren, der stod midt i Hallen med en mægtig Tromme i Haanden. Den er saa stor, at der ofte bruges et helt Renskind til Trommeskindet; Trærammen, hvorpaa det udspændes, maa derfor være meget solid, og som Følge heraf faar Trommen, der holdes med venstre Haand, en meget betydelig Vægt. Intet Under derfor, at det kræver baade Kræfter og stor Træning at optræde som Sanger, Trommeslager og Danser paa samme Tid, ofte en Time eller mere i Træk. Dansene, der udføres med Hop, Kropvridninger og Vuggen i Hofterne, altsammen i ubønhørlig Takt

til Trommens Slag, tager saa stærkt paa de optrædende, at de som Regel er fuldstændig opløst af Varme, naar de træder tilbage.

Der bliver gjort alt for at gøre Opholdet i Dansehuset saa festligt som muligt; baade Mænd og Kvinder trækker i særlige Dragter, der straalere festligt med alle de smukke Indlæg af hvide Bugskind, der er anbragt som Mønstre. Hen over Ryg og Skuldre har Mændene fasthæftet Skind af hvide Hermeliner, der vifter som Vimpler under deres Bevægelser, og megen Omhu er nedlagt i at overbrodere baade Mand- og Kvindestøvler med hvide og røde Skindstrimler. Paa Hovedet bæres en Hjælm af sammensyede Skindstrimler, med Næbbet af en Lomstikkende op som en Pikkell i Toppen.

Danseren og Trommeslageren, der staar midt i Klyngen, er tillige Forsanger; han istemmer den Sang, der skal synges, og naar han er kommet et Stykke ind i den, falder Koret ind. Dette Kor, der bestaar af dybe Mandstemmer og høje, skingre Sopraner, kan være af overordentlig stor Virkning. Melodierne, der bevæger sig i ganske faa Toner, virker aldrig monotone, fordi Korets faldende og stigende Tempo stadig giver Afveksling. At høre disse Sange er som at lytte til Dønninger, der bryder mod en stejl Fjældkyst.

Enhver Mand og de fleste Kvinder har deres egne Sange, som de selv har oplevet og selv sat sammen; men foruden disse nye Viser har man de ganske særlige Aandehymner, der ogsaa synges i Festhuset, naar Sødyrenes Beherskerinde, der kaldes *Arnakapshaluk*, skal paakaldes. Disse Hymner, der kaldes Aqiutit, har en enkel Højtid over deres Melodier og er rettet mod Hilap inue, Luftens Aander, der alene kan hjælpe Menneskene. Baade Ord og Melodier er umaadelig gamle og siges at være gaaet i Arv fra Slægt til Slægt. De har det til fælles med almindelige Trylleviser, at deres Tekst ofte er dunkel; men i saa Tilfælde søger man aldrig at forstaa dem, men mener, at de netop virker i Kraft af deres Fantasi og Mystik.

Endelig er der Ingilrait pisê, eller „de henfarnes Sange“. Ogsaa disse Sange er gaaet i Arv fra Slægt til Slægt, og selv om man ofte kan knytte et bestemt Navn til dem, er der ingen, der aner, hvor gamle de i Virkeligheden er. De moderne Sange er som Regel en Forherligelse af en Bedrift, man mener at have øvet, eller en Oplevelse, der har gjort Indtryk paa en. I Modsætning til disse er „de henfarnes Sange“ langt mere stemningsbevægede og søger ofte at give Udtryk for en Livsfilosofi.

Den Fest, jeg her var bleven indbudt til, varede hele Natten, og naar jeg nu saa lang Tid efter skal forsøge at gøre Rede for den ufor-

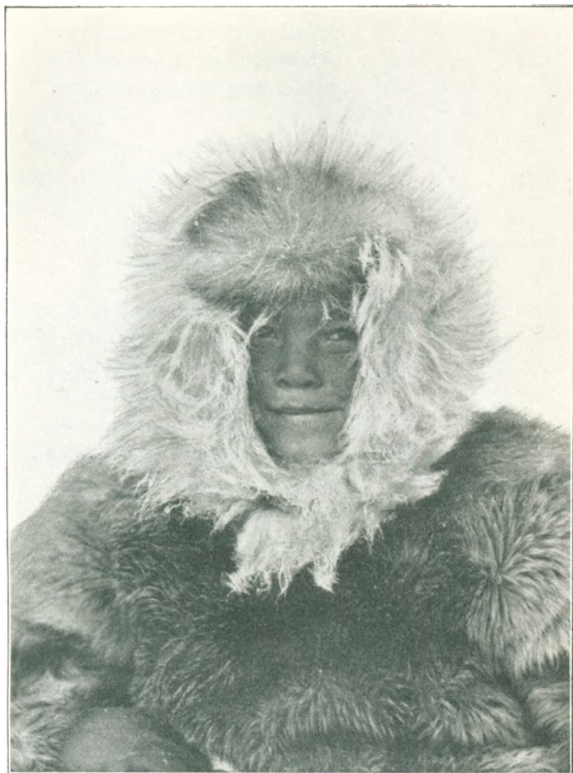
klarlige Maade, hvorpaa Ord og Toner og Dans smeltede sammen til en eneste Bølge af Livsglæde, en Nats Væld af Fryd og mange Sinds Stormløb mod Glemsel og Ekstase, saa forstaar jeg, at en saadan Nat maa opleves i sit eget Milieu.

Jeg havde aldrig før hørt Aandehymner fremført af Kor, og jeg havde derfor bedt dem om at lade mig høre nogle af de Sange, der er specielle for disse Stammer. Senere i Aftenens Løb veksledes der mellem moderne og „klassiske“ Sange af svundne Tiders udsødelige Sangere.

Det lykkedes mig senere at faa skrevet alle disse Sange ned, og jeg gengiver i det følgende et lille Udvalg.

For at give et Indtryk af den Maade, hvorpaa de er oversat, gengiver jeg Originalteksten til et Par af

Sangene. Teksten, der synes kort her, gentages i det uendelige, helt baaret oppe af Melodierne, og en kort og faa Liniers Tekst kan saaledes godt give Stof til en Sang, der varer en halv Time eller mere.<sup>1)</sup>



FOT. LEO HANSEN.

Dreng, klædt paa til at lege ude i 50 Graders Kulde.

## AANDEHYMNER

### I.

Aand fra Luften,  
kom, kom ilende hid!  
Din Aandemaner  
kalder paa dig.

<sup>1)</sup> Ved min Afrejse hjemmefra havde jeg været forberedt paa at skulle optage Melodierne paa de eski-moiske Sange ad fonografisk Vej, men desværre mistede vi i Ekspeditionens Begyndelse vor Optager, og de forskellige Forsøg, jeg siden gjorde for at faa den erstattet, mislykkedes.

Kom og bid Ulykker ihjel!  
 Aand fra Luften,  
 kom, kom, kom ilende hid!

Jeg rejser mig,  
 rejser mig mellem Aander,  
 Aandemanere hjælper mig,  
 rejser mig mellem Aander.

Barn, du Barn, store Barn,  
 rejs dig og kom hid!  
 Barn, Barn,  
 store Barn. Barnlille,  
 rejs dig mellem os!

## II.

Den lille Maage  
 svæver over vore Hoveder;  
 den stirrer, den skælder.  
 Dens Hoved er hvidt.  
 Næbbet aabner sig gabende,  
 de smaa runde Øjne  
 ser langt, ser skarpt.  
 Qutiuk — qutiuk!

Den lille Kjove  
 svæver over vore Hoveder;  
 den stirrer, den skælder.  
 Dens Hoved er sort.  
 Næbbet aabner sig gabende,  
 de smaa runde Øjne  
 ser langt, ser skarpt.  
 Ijoq — ijoq!

Den store Ravn  
 svæver hen over vore Hoveder;  
 den stirrer, den skælder.  
 Dens Hoved er sort.  
 Næbbet er skarpt, som havde den Tænder.  
 Qara — qara!

## III.

Under Afsyngelsen af denne Sang skal alle være nøgne.

Her er Mennesker, Mennesker,  
 Fodspor af Dyr.  
 Jeg har den store Ulvs Ansigt  
 og dens Indvolde.

Her er Mennesker, Mennesker,  
Fodspor af Dyr.  
Jeg har Jærvens Ansigt  
og dens Indvolde.

Mennesker, Mennesker,  
Fodspor af Dyr.  
Jeg har Bjørnens Ansigt  
og dens Indvolde.

Mennesker, Mennesker,  
Fodspor af Dyr.

IV<sup>1)</sup>.

Hvor er min Sjæl gaaet hen?  
Lad mig hente dig,  
lad mig hente dig!  
Den er rejst sønden for dem,  
der bor sønden for os.  
Lad mig hente dig,  
lad mig hente dig!

Hvor er min Sjæl gaaet hen?  
Den er rejst østen for dem,  
der bor østen for os.  
Lad mig hente dig,  
lad mig hente dig!

Hvor er min Sjæl gaaet hen?  
Den er rejst norden for dem,  
der bor norden for os.  
Lad mig hente dig,  
lad mig hente dig!

Hvor er min Sjæl gaaet hen?  
Den er rejst vesten for dem,  
der bor vesten for os.  
Lad mig hente dig,  
lad mig hente dig!

<sup>1)</sup> Originaltekst til Aqut Nr. IV: „Hvor er min Sjæl gaaet hen?“<sup>a</sup>

Tarnak humun autdlartuk.

Ailagit — ailagit!

Kivagdligta kivagdlinut autdlartuk.

Ailagit — ailagit!

Tarnak namun ivkua autdlartuk?

Kilugdligta kilugdlinut autdlartuk.

Ailagit — ailagit!

Humun ivkua autdlartuk tarnagka?

Uvagdligta uvagdlinut autdlartuk.

Ailagit — ailagit!

Humun ivkua tarnagakale autdlartuk?

Tunugdligta tunugdlinut autdlartuk.

Ailagit — ailagit!

Humun ivkua tarnagakale autdlartuk?

Avagdligtale avagdlinut autdlartuk.

Ailagit — ailagit.

## V.

Gæste vil jeg  
 ukendt Kvinde,  
 granske skjulte Ting  
 bag Manden.  
 — Lad Støvlens Rem hænge løs —  
 Søg under Mand, og  
 søg under Kvinde!  
 Glat Kindernes Rynker,  
 glat Rynkerne ud.

Jeg gik en Tur over Havets Is.  
 — Sæler blæste i Aandehul —  
 Undrende hørte jeg  
 Havets Sang  
 og den vældige Nyis sukke.  
 Gaa, gaa!  
 Stærk Aand bringer Sundhed  
 til Festhus.

*Død Mands Sang:*

Aijuks Sang, drømt af Paulinaoq.

Jeg fyldes med Fryd,  
 hver Gang Daggrøyet staar over Jorden  
 og den store Sol  
 glider op over Himlen.

Men ellers ligger jeg angstfuld og ræd  
 for Maddikers vrimlende Smaakravl,  
 der æder sig ind i mit Kravebens Hulning  
 og borer Øjnene ud.

Angstfuld ligger jeg her og mindes.  
 Sig mig, var der saa dejligt paa Jorden?  
 Husker du Vintrene,  
 naar Bekymringer naged'  
 for Saaler til Fodtøj  
 eller Skind til Støvler?  
 Var det saa dejligt?

Her ligger jeg angstfuld og ræd.  
 Men var jeg ej altid bekymret,  
 selv i den dejlige Sommer,  
 naar Jagten slog fejl  
 og der ikke var Skind nok  
 til Klæder og Tæpper?  
 Var det saa dejligt?

Her ligger jeg angstfuld og ræd.  
 Men var jeg ej altid bekymret,  
 naar jeg stod paa Havis  
 og tabte Besindelsen ganske,  
 fordi ingen Laks vilde bide?  
 Eller var det saa dejligt,  
 naar jeg rødmed' fløv og forlegen  
 i Festhusets Tummel  
 og Koret lo,  
 fordi jeg glemte min Sang og dens Ord?  
 Var det saa dejligt?

Sig mig, var der saa dejligt paa Jorden?  
 Her fyldes jeg med Fryd,  
 hver Gang Daggryet staar over Jorden  
 og den store Sol  
 glider op over Himlen.  
 Men ellers ligger jeg angstfuld og ræd  
 for Maddikers vrimlende Smaakravl,  
 der æder sig ind i mit Kravebens Hulning  
 og borer Øjnene ud.

*Medens Vinden suser.*

En glemt Mands Sang, der huskes.<sup>1)</sup>

Hvor stryger Søndenvinden hen,  
 naar den susende iler forbi?  
 Stryger den bort til de Mennesker,  
 der bor norden for os?  
 Tænker den paa dem,  
 naar den suser forbi?

Hvor stryger Østenvinden hen,  
 naar den susende iler forbi?  
 Stryger den bort til de Mennesker,  
 der bor vesten for os?  
 Tænker den paa dem,  
 naar den suser forbi?

<sup>1)</sup> Originaltekst til „Medens Vinden suser“.

Ai jai ja — i ja,  
 huvakiaq ihumangalungule  
 nigearjuk kangma  
 ithuarorpagdlorpa?  
 Ualinguvdle havkua inuajue  
 ihumagalungit  
 ithuarorpagdlorpa?  
 Ai jai ja — i ja.  
 Huvakiaq ihumangalungule

pikangnarjuk kangma?  
 lthuarorpagdlorpa?  
 Tununguvdle — qa — haukua  
 inuarjue haukua ihumangalugitdle  
 ithuarorpagdlorpa?  
 Ai jai ja — i ja.  
 — — — — —  
 — — — — —



Hvor stryger Nordenvinden hen,  
 naar den susende iler forbi?  
 Stryger den bort til de Mennesker,  
 der bor sønden for os?  
 Tænker den paa dem,  
 naar den suser forbi?

Hvor stryger Vestenvinden hen,  
 naar den susende iler forbi?  
 Stryger den bort til de Mennesker,  
 der bor østen for os?  
 Tænker den paa dem,  
 naar den suser forbi?

Aijaija — ija,  
 aijaija — ija!

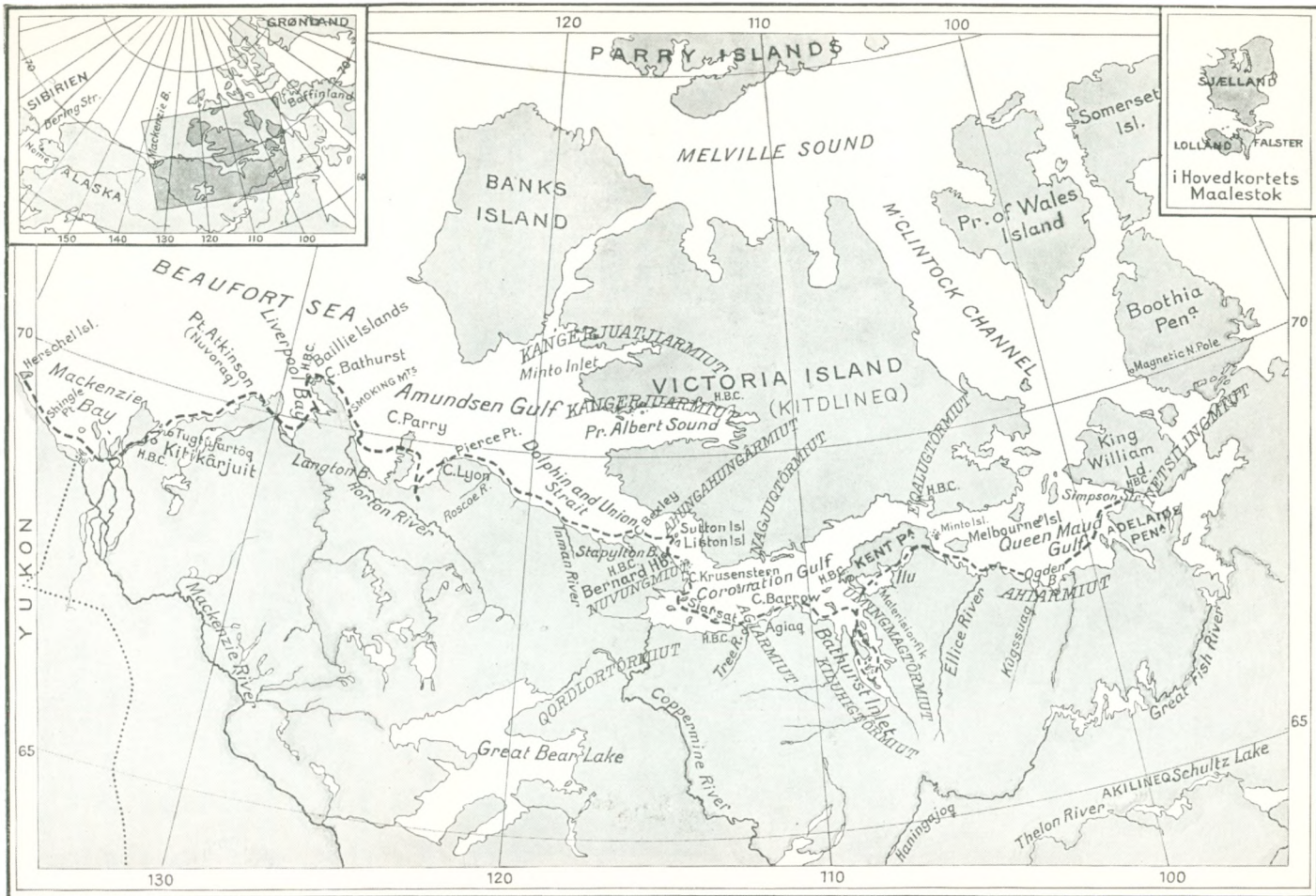
*En gammel Sang om Solen og Maanen og Angst for Ensomhed.*

Der er Angst i  
 at længes mod Ensomhed,  
 naar man samles med Venner,  
 at længes fra Mennesker.  
 Ijajia — ja — ja!

Der er Glæde i  
 at mærke Sommeren  
 komme til den store Verden  
 og se Solen  
 følge sine gamle Fodspor.  
 Ijajia — ja — ja!

Der er Angst i  
 at mærke Vintren  
 komme til den store Verden  
 og se Maanen,  
 snart Halvmaane, snart Fuldmaane.  
 følge sine gamle Fodspor.  
 Ijajia — ja — ja!

Hvor gaar det hele hen?  
 Jeg ønsker mig mod Øst,  
 og dog skal jeg aldrig  
 gense min Farbro'r.  
 Ijajia — ja — ja!



Rutekort over Rejsen fra King Williams Land til Herschel Island.

SVELLAND  
 LOLLAND FALSTER  
 i Hovedkortets  
 Maalestok

Hen mod Morgen maatte jeg forlade Festhuset. Alle disse mærkelige Ansigter, der bar Præg af Frihed og Haardførhed, Kvinder og Mænd i smukt sammenstemte Renskindshuder, Karakterer, Person-



FOT. LEO HANSEN.

Hikhiik, „Murmeldyret“, gift med „Tranen“. Hun vandt os alle ved sit aabne Smil og sin store Hjælpsomhed.

ligheder, usammensatte Naturer, der forstod at give sig hen i Øjeblikkets Nyden, aabne, glædesstemte Sind, der havde beredt mig en Velkomst, jeg aldrig nogensinde skal glemme — alt maatte jeg samle i mig.

Var det virkelig fødte Løgnere, Forbrydere, Mordere?

Et bredt og svulmende Bælte af Nordlys var vokset op over Bopladsfjældene; legende kom de os i Møde med alle Farver lysende i deres sære Himmelbrand. Overvældet af Dagens og Nattens Indtryk stirrede jeg ind i disse flammende Gaader, medens jeg samtidig

lyttede til Bopladsens improviserede Festhymner, der slog ud af ufordærvede Sind med al Nordlysets Farvestyrke i sin Tone.

Og det slog mig, at her paa dette Sted oplevede jeg i en bitterlig kold Nat Glædens store Fanfare — og omkring mig var Eskimoer, der var berygtede og glade, en Morderbande, Mennesker!



FOT. LEO HANSEN.

Et Par af de bedste Slidere, der var lige saa utrættelige, som de var trofaste.

### XXXI

#### MED SYVMILESTØVLER FRA KENT TIL MACKENZIE-DELTAET

16. JANUAR—17. APRIL 1924

Stoffet til en Monografi over Moskusoksefolket var nu samlet. Jeg havde fire vigtige Hovedstationer: Pilefolket eller Rensdyreskimoerne, Hudson Bay-Stammerne, Sæl-Eskimoerne og nu sidst Moskusoksefolket. Det gjaldt nu om at faa supplerende Stof fra de vestlige Stammer i Mackenzie-Deltaet, Alaska, Bering-Strædet og Sibirien. Strækningen, der laa mellem disse Arbejdsfelter, var bleven besøgt og skildret af Stefansson-Ekspeditionerne og sidst og ikke mindst indgaaende af hans særlige Etnograf paa The Canadian Arctic Expedition 1913—18, Dr. Diamond Jenness. Mellem mit sidste og mit kommende Arbejdsfelt laa en Strækning paa ca. 2200 km, der skulde tilbagelægges hurtigst muligt, og dog maatte jeg undervejs gøre enkelte Ophold, lære Folk at kende og drage Sammenligninger og Slutninger ud fra mit store Dagbogsmateriale.

Jeg var derfor glad over, at vore Hunde var i ypperlig Form efter det lange Hvil og den fortrinlige Behandling, Mr. Clarke havde givet dem. Thi det er jo saaledes paa alle arktiske Rejser, at man uvilkaarligt

sætter den Gæstfrihed, der vises en selv, i anden Klasse; den, som fodrer og feder ens Hunde, tager en fastest om Hjertet.

Vi delte Hundene i to Spand, to forholdsvis smaa Spand i Betragtning af de Læs, vi skulde køre. Jeg selv maatte sammen med Arnarulunguaq lade mig nøje med seks af vore bedste Hunde; til Gengæld fik jeg den mindste Slæde og et forholdsvis let Læs, der dog beløb sig til ca. 300 Kilo. „Ederfuglen“ derimod fik ti Hunde og skulde køre Leo Hansen og hele hans kinematografiske Udrustning, der vejede ganske betydeligt — jeg anslaa deres Læs til ca. 500 Kilo. Men takket være Tørve- og Is-skoningen, som saa ofte er nævnt i det foregaaende, kunde vi straks fra først af, hvor Læssene var tungest, sætte et saadant Tempo op, at den lange Slæderejse kunde gennemføres inden for den planlagte Termin.

Den Fart, der nu kom over Kørslen, forplanter sig nødvendigvis ogsaa til Skildringerne. Skønt hver eneste lille Dag var en Epoke for sig, en Oplevelse, der let huskes nu saa lang Tid efter, stryger vi let hen over alt det, vi i det foregaaende maaske har dvælet for længe ved. En Fortæller bliver let snakkesalig og fæster sig først og fremmest ved det, der virkede festligt og gjorde ham selv glad.

I Dag samler jeg hele Rejselivet i en lille Eskimosang fra Kent:

Og jeg tænker paa  
mine smaa Oplevelser,  
da jeg drev ud med Fralandsvind  
i min Kajak  
og troede, at jeg var i Farc.  
Mine Bekymringer,  
de smaa,  
som jeg ansaa for store,  
for alt det uundværlige,  
jeg skulde skaffe og naa.

— — —  
Og saa er der dog kun  
een stor Ting,  
det eneste:  
At opleve i Hytter og paa Rejser  
den store Dag, der gryr,  
og Lyset, der fylder Verden.

Afrejsen fra Kent foregik i  $\div$  42° C. med koldt Snefog lige i Næsen. Vi satte Kursen paa vor gamle Boplads Malerisiorfik for at hente



FOT. DIAMOND JENNESS.

Et Fangsthold har netop slaaet Lejr og bygget deres Snehytter. Ud af de fastføgne Snedriver er paa en lille Time skabt smaa, hyggelige Hjem, der kan trodse Vinterkulde og Snestorme. Slæderne er endnu ikke aflæssede, og Mændene er i Færd med at tætte de aabne Sprækker mellem Sneblokkene med løs Sne.

en Del Gods, vi havde magasineret der, og tog gennemblæste og noget forkomne ind i „Madam Kanjaks Pensionat“, en stor og rummelig Snehytte, hvor der Eftermiddagen igennem herskede et Virvar af Besøgende, som kom for at se os endnu en Gang eller for at slaa en Handel af. Der var fuldkommen Menageri-Stemning, Menneskeraab og Hundehyl, da Hundene holdtes inde i Varmen for at spare paa Foderet. Selv laa vi, Leo Hansen og jeg, paa den skinddækkede Platform og tog imod.

Stormen tvang os til at ligge over, og først d. 18. lykkedes det os at komme af Sted, trods stadig Snetykning. Et Stykke uden for Bopladsen mødte vi vor gamle Ven „Tranen“, der var ude paa Aandehulsfangst. Skønt han var langt ude af vor Kurs, løb han os hurtigt op, og betegnende for disse Menneskers Handelslidenskab forsøgte han nu at sælge os alle sine Sælfangstredskaber for Mel; da det ikke gik, foreslog han at følge med som Vejviser og Snehusbygger til Tree River, ganske som han gik og stod. Det var en Løbetur paa mindst 14 Dage frem og tilbage. Han havde ingen Slæde og ingen Hunde med sig, men det regner man ikke for nødvendigt paa Rejserne heroppe. Hans morsomme Forslag blev ikke modtaget; i Stedet for sendte vi forskellige Gaver til hans Kone „Murmelydret“ og fortsatte vor Vej vestover.

Den 21. runder vi Cape Barrow, og efter at have fulgt den forholdsvis lave Granitkyst nogle Timer sætter vi Kursen mod et højt, stejlt Forbjerg, som vi ikke naar før næste Dags Eftermiddag. Vejret, der et Par Dage har været smukt og behagelig mildt, trækker op til Snestorm, drivende Taager lægger sig over Landene, og netop som det næsten er umuligt at orientere sig, faar Hundene Færten af Mennesker. Det bærer fremover i strygende Galop, og ved 3<sup>2</sup>Tiden naar vi frem til en Boplads midt ude paa Isen, hvor vi faar en stormende Modtagelse. Den tæller 46 Mennesker — 25 Mænd og 21 Kvinder — og man fortæller os, at Stedet hedder Agiaq; sig selv kalder de Agiar-miut.

Vi, som efterhaanden var bleven vant til at staa en Smule en garde over for Folks alt for paagaende Velkomst-Hjertelighed, blev her behageligt overraskede ved at træffe stilfærdige, næsten beskedent høflige Mennesker, der straks tilbød deres Hjælp til hurtig Snehyttebygning. Snestormen var lige over os. Fjældene inde paa Land rejste Børster, hvirvlende Snesøjler skød frem over deres Toppe, og vi havde ingen Tid at spille. Et lille Stykke fra Bopladsen fandt vi en Snedrive, og da det allerede var begyndt at blive mørkt, maatte vi nøjes med den,

skønt den i Virkeligheden var en Smule for blød. Ikke en Time efter var vi under Tag, og næsten samtidig havde vi en Snestorm over os, der holdt os vejrfast fra d. 22. om Eftermiddagen og lige til d. 26. I alle disse Dage var vi bogstaveligt talt indespærrede i Snehytten, der stadig truede med at fyge bort over Hovedet paa os, fordi Materialet havde været for blødt. Uafbrudt maatte vi ud for at forny den og lappe den, og det var ingenlunde noget let Arbejde under det voldsomme Pres, Stormen havde over sig. De Sneblokke, vi skar ud af Driverne, smuldrede bort mellem Hænderne paa os.

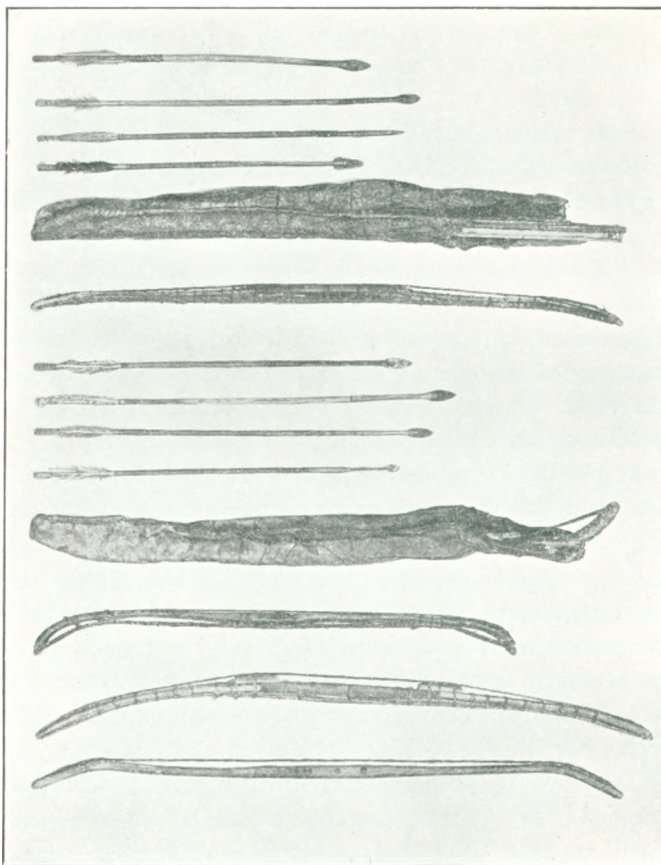
Uvejret holdt sig med uforandret Voldsomhed i fire Dage, og alle Folk, der besøgte os, maatte medbringe Sneknive, for det Tilfælde at de skulde gaa vild; det var knap 5 Minutters Vej og dog forbundet med Livsfare, saafremt man skulde blive borte. Ikke desto mindre havde vi uafbrudt Huset fyldt med Gæster, baade Mænd, Kvinder og Børn, ja, Spædbørn i Bærepose, og atter maatte jeg beundre disse Menneskers Evne til at indordne sig under Naturen. Tænk blot — man gaar paa Visit til nogle Venner 5 Minutters Gang fra sit eget Hus; gaar man vild, er det Døden, medmindre man har en Kniv med sig — men det har man selvfølgelig — og saa bygger man sig blot et lille Hus ved Siden af Vejen, og her kan man holde den gaaende, om end maaske en Smule køligt, indtil Vejret atter bedager sig! Der er maaske nogle herhjemme, der vilde finde, at det var haarde Betingelser for selskabelig Omgang; heroppe ler man af det og synes blot, det gør Visitterne saa meget mere indholdsrige.

Alt vort Gods og vore Slæder blev saa dybt begravede, at vi knap vidste, hvor det var, og selv Hundene forsvandt og blev til smaa Buler i Driverne; men her havde de det til Gengæld lunt og varmt. Alt stod i Røg, og kun en sjælden Gang skimtedes Agiaq-Næssets stejle Klipper som sorte Dyr gennem Snebølgerne. Det er, som om man er sluttet inde i en hvid Brænding, der tager Vejret fra en, saa snart man stikker Hovedet uden for Husgangen.

Ikke desto mindre kom Folk ustandseligt og besøgte os. Vi kunde høre en Nysen ude i Husgangen — det var Sne, der blev snydt ud af Mund og Næsebor; derefter begyndte der en Banken af Klæder, der kunde staa paa saa længe, at man tilsidst havde ondt ved at tro, at der kunde være Haar tilbage i Pelsen; saa endelig dukkede de op, smilende og glade, blæst rene i Stormen, med varmt blussende Kinder og issvøbte Øjenbryn. De kom og tilbød os Hundefoder i Form af raa Sælskind og Kød; de var meget rimelige i deres Fordringer og ytrede virkelig Glæde over de Priser, vi gav dem. Det havde været en meget



haard Sommer for dem. Deres Land, der indtil Handelsstationernes Oprettelse havde været et af de bedste Rendistrikter i hele Coronation Gulf-Området, havde sidste Sommer været næsten blottet for Vildt — Rener var overhovedet ikke set. Man havde ernæret sig kum-



Typer paa Buer og Pile fra Netsilingmiut. To af Buerne er lagt ind i Pilekoggeret, der er af afhaaret Renskind. Buerne er lavet af Renhorn eller Moskusoksehorn, afsivet med svære Forstærkninger af flettede Rensener. Pilespidserne er enten Jernstumper fra Rens' Overvintringshavn eller ogsaa Flint eller Laarben af Isbjørn. Under Jægterne blev Pilekoggeret baaret i en Rem over Skulderen.

merligt ved nogle enkelte omstrefjende Moskusokser, Smaafisk i Søerne og Ryper — ikke Mad, som forslaar i en eskimoisk Husholdning. Saa snart Havet var tillagt, havde man begyndt Sælfangsten, og nu var den onde Sommer helt forbi og Humøret atter i Højsædet, selv om de fleste Voksne endnu i deres Ansigter bar Præget af en lang og haard Sulteperiode.

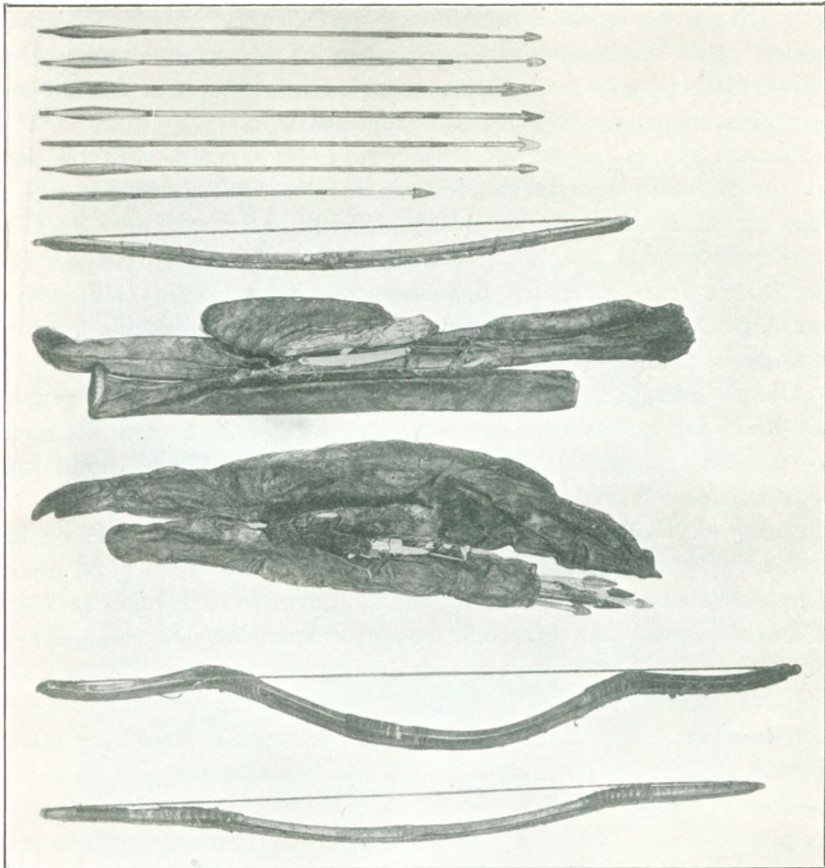
Paa Stormens tredie Aften blev vi højtideligt indbudt til Aandemaning i et af Snehusene. Indbyderen var en udpræget blond Eskimo med skaldet Hoved og rødligt Skæg og et lille Stænk af blaafarvet i sine Øjne. Hans Navn var Kigiuna, „den tandhvasse“.

Stormen syntes nu paa sit Højdepunkt. Man maatte gaa tre sammen for at holde sig oprejst, og man maatte være forberedt paa at bygge sig et Snehus langt fra det Sted, hvor Festen skulde holdes. Vi var alle bevæbnede med store Sneknive og skød os med Hovedet helt nede i Isen frem mod den lille Landsby, hvor Festen skulde finde Sted. Kigiuna havde mig under den ene Arm og sin Partner for Natte under den anden.

„Det er Spædbarnet Narsuk, der græder, og det trækker gennem hans Ble!“ Og nu fortalte man mig den gamle Myte om Kæmpens Søn, der havde hævnnet sig paa de Mennesker, der havde dræbt hans Fader og Moder, ved at fare til Himmels og blive til Uvejr. Nu vilde man i Nattens Løb granske Grunden til Barnets Vrede og forsøge paa at tæmme Stormen. Vinden tog saa stærkt i os, at vi undertiden blot stod stille og holdt fast i hinanden for ikke at blæse ind i den Skruelis, som taarnede sig op omkring os. De vældige Kast inde fra Land slog ned over os som Svøber, og efter tre eller fire Slag kunde vi gøre et Par Skridt frem igen, indtil Kastevinden, fulgt af Stormdrengeens Skrig, atter standsede os for næsten at slaa os i Isen. Jeg tror, den halve Kilometer tog en hel Time, og hvor var vi dog glade, da vi endelig skimtede Spæklampernes varme Straaler i Festhallens blanke Isrude! Gennem Lag af Hunde, der knurrede og snappede efter os, kravlede vi ind gennem den lange Husgang, til vi naaede ind i Festhallen, hvor hver Plads paa Briksene allerede var fyldt med Mænd og Kvinder.

Det var to Snehytter, der var bygget sammen, saa at Gulvet var midt for Indgangen, og de to Platforme, hvor man sov, var bygget af Sne lige over for hinanden. Den ene af Værterne, Tamuanuaq, „den lille Mundfuld“, tog hjerteligt imod mig og førte mig til Sæde. Huset, der var 4 m bredt paa den ene Led og 6 paa den anden, var forsynet med et saa højt Loft, at Bygmesteren havde maatte stive det af med to Tømmerstokke af Drivved, der virkede pragtfuldt som Søjler inde i denne hvide Snehal; og saa god Plads var der paa Gulvet, at alle Naboernes Smaa børn under Festforberedelserne kunde lege Tagfat rundt om Stolperne.

Forberedelserne bestod i et Festmaal, der var sammensat af tørrede Laks, Spæk og frosne, uflænsede Sælkroppe. Med store Ølser hug-



Buer og Pile fra Moskusoksefolket. Den øverste Bue er lavet af Renhorn, de to nederste af Flyde træ. Ogsaa disse Buer har svære Forstærkninger af flettede Sener. Pilekoggeret har foruden Rum til Bue og Pil en lille Værktøjspose, der indeholder Styrefjer og Pilespidser; disse sidste er som Regel af Kobber.

gede man kraftigt ind i den frosne Diner, og medens Husvarmen langsomt drev Rødmen frem i alle Ansigter, der var bleven pisket af Storm og Sne, nedsvælgede man med Appetit Kødklumperne, efter at have aandet paa dem, for at de ikke skulde svide Huden af Læber og Tunge.

„Madkært Folk, haardført og altid festoplagte,“ hviskede „Ederfuglen“ til mig med Munden fuld af frossent Blod.

Og sandelig, ikke blot stærke Maver skulde der til denne Kost, men ogsaa stærke Sind for at lave Fest ud af en Snestorm.

Aftenens Aandemener var Horqarnaq, en ung Mand med intelligente Øjne og hurtige Bevægelser. Der var ingen Svig i hans Ansigt,

og maaske derfor varede det lang Tid, før han kom i Trance. Han forklarede mig, inden han traadte frem, at han kun havde faa Hjælperc. Der var hans afdøde Faders Aand og dennes Hjelpeaand, en Trold fra Sagnene, en Jætte med Kløer saa lange, at de kunde skære Mennesker tværs igennem Kroppen blot ved at kradse dem; og saa var der en Figur, han selv havde skabt af blød Sne, af Skikkelse som et Menneske — en Aand, der kom, naar han kaldte. En fjerde og mystisk Hjelpeaand var en rød Sten ved Navn Aupilalánguaq, en mærkelig Sten, han engang havde fundet paa en Renjagt; den lignede livagtigt et Hoved med Hals, og da han skød et Rensdyr i Nærheden, gav han den et Hovedbaand af de lange Haar fra Renens Hals. Paa denne Maade gjorde han sin egen Hjelpeaand til Aandemaner og havde fordoblet dens Kraft.

Disse Hjælpere skulde han nu paakalde og begyndte Seancen med megen beskeden Tale om, at han ikke kunde. Alle Pladsens Kvinder stod i Kreds omkring ham og opmuntrede ham med letkøbt Snak.

„Du kan, og du gør det saa let, fordi du er saa stærk,“ smigrede de; men ustandseligt gentog han:

„Det er en svær Sag at tale Sandhed. Det er en vanskelig Sag at mane skjulte Kræfter frem.“

Længe bevarede han sin Alvor og sin næsten udfordrende Utilnærmelighed, men Kvinderne omkring ham blev ved med at ophidse ham, og tilsidst begyndte han langsomt at komme i Trance. I samme Øjeblik sluttede Mændene sig til, Kredsen omkring ham blev tættere og tættere, og alle raabte hidsende Ord om hans Evner og Styrke.

„Hvalbarden“s Øjne bliver vilde. Han spiler Øjnene op og synes at se ud over fjerne Vidder; nu og da snurrer han rundt paa sin Hæl, der kommer Uro over hans Aandedræt, og han kender ikke længere sine Bopladsfæller:

„Hvem er I?“ raaber han.

„Dine egne!“ svares der.

„Er I her alle?“

„Ja, undtagen de to, der rejste paa Besøg østover!“

Men det er, som om han ikke hører, hvad der bliver sagt, og han bliver ved med at gentage:

„Hvem er I? Er I her alle? Er I her alle?“

Pludselig retter han Blikket vildt imod „Ederfuglen“ og mig og raaber:

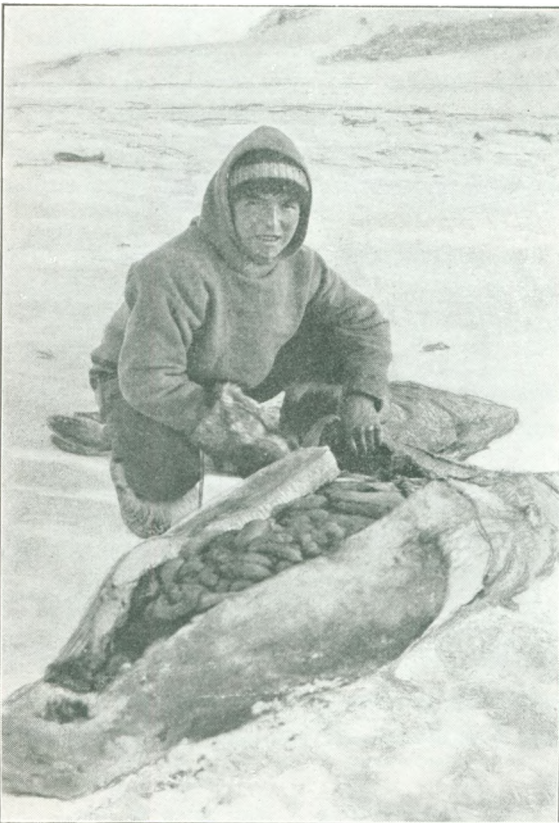
„Hvem er de to, hvis Ansigter er fremmede?“

„Mænd, der rejser rundt om Jorden. Mænd, vi er glade for. Venner, som ogsaa gerne vil høre, hvad Visdom du kan bringe os.“

Atter gaar „Hvalbarden“ rundt i Kredsen, ser hver enkelt ind i Øjnene, stirrer vildere og vildere omkring sig og gentager tilsidst som en træt Mand, der har gaet en lang Vej og nu giver op:

„Jeg kan ikke, jeg kan ikke!“

I samme Øjeblik høres der en gurglende Lyd, og en Hjælpeand



FOT. LEO HANSEN.

„Ederfuglen“ i Færd med at flænse en nyfanget Sæl.

tager Bolig i hans Lejemc. En Kraft har taget ham i Besiddelse, og han er ikke længere sig selv og sine Ord mægtig. Han danser, springer, kaster sig om mellem Tilhørernes Klynger og raaber paa sin afdøde Fader, der er blevet en ond Aand. Det er kun et Aar siden, hans Fader døde, og Modernen, Enken, der endnu sørger over Tabet af sin Forsørger, stønner tungt, aander dybt og søger at berolige sin vilde Søn; men alle andre raaber i Munden paa hinanden, at han skal fortsætte, og at han skal lade Aanden tale.

„Hvalbarden“ nævner flere Aander af

døde, han ser inde i Huset blandt de levende. Han skildrer deres Udsende, gamle Mænd, gamle Kvinder, han aldrig har truffet, og forlanger, at de andre skal sige ham, hvem det er.

Raadvildhed, Tavshed, endelig hviskende Raadslagning mellem Kvinderne. Tøvende prøver man sig frem og nævner en og anden afdød, som Aandemanerens Ord kunde passe paa.

„Nej, nej, nej, ikke dem!“

Mændene staar tavse og afventende, medens Kvinderne skriger op i



FOT. LEO HANSEN.

To Gange om Dagen maatte vi forny Isskoningen under Slædemederne. Naar vi opvarmede det iskolde Vand ved at holde det i Munden, inden vi smurte det under Skinnerne ved Hjælp af et Stykke Bjørneskind, frøs det ikke saa pludseligt til Is og blev derfor mere elastisk og holdbart.

skingre Diskanter, ikke længere raadville, men ophidsede, paa Jagt efter Gaaden. Kun Enken efter den Mand, som siges at være til Stede, sukker fortvivlet og rækker grædende frem og tilbage med Hovedet. Da er der pludselig en gammel Kone, der hidtil har holdt sig helt tavs oppe paa Briksen, som springer frem paa Gulvet og raaber Navnene paa dem, de andre ikke turde tage i deres Mund, et Par lige afdøde, en Mand og en Kone fra Nagjagtôq, hvis Grave endnu er ganske friske.

„Qanorme!“

„Qanorme!“

„Netop dem, netop dem!“ raaber „Hvalbarden“ med en skærende Stemme, og en uforklarlig Uhyggestemning breder sig over alle Gæster, fordi disse to Mennesker endnu for faa Dage siden var lyslevende blandt dem.

Nu var de bleven til onde Aander, netop de onde Aander, der voldte Uvejret. Rædslen breder sig i Huset. Det gaadefulde Liv har sænket en Mystik over alle; noget, ingen kan forklare, gaar for sig og forvirrer.

Ude tuder Stormen. Man kan ikke se en Haand for sig, og selv Hundene, der ellers sparkes ud af Husene, faar Lov til at søge Varme og Ly mellem Benene paa de ophidsede Mennesker.

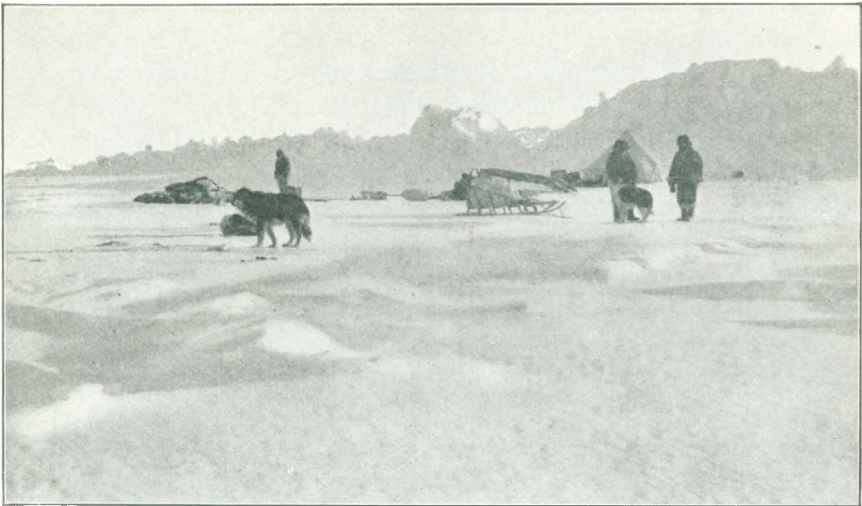
Et Par Gæster, en Mand og en Kone, der bor lige ved Siden af, men er gaaet vild paa Vejen til Festhuset, kommer ind med Mund og Øjne

fyldt med Sne. Det er tredie Døgn, Uvejret varer. Man har intet Kød til i Morgen, intet at spise, intet at varme sig ved, og det er, som om denne Trusel pludselig bliver levende. Stormdrengen græder, Kvinderne klager, Mændene mumler uforstaaelige Ord.

Seancen har varet en Time med Brøl og Paakaldelse af ukendte Kræfter, da noget hænder, som forfærder os, der aldrig nogensinde har set Stormguden tæmmet. „Hvalbarden“ springer frem og griber den gamle, godmodige Kingiuna, som netop staar og synger en from Sang til Sødyrenes Moder, griber ham med et raskt Tag i Struben og slynger ham med stor Brutalitet frem og tilbage, frem og tilbage midt i Klyngen. I Begyndelsen udstøder begge klagende Strubelyde, men lidt efter lidt kværkes Kingiuna og kan ikke længere give en Lyd fra sig; men saa hvisler det ud af Munden paa ham, og i samme Øjeblik er ogsaa han et Bytte for Ekstasen. Han gør ikke længere Modstand, men følger med „Hvalbarden“, der stadig har fat om hans Strube, og de tumler omkring ganske uden Sans og Samling. Husets Mænd maa stille sig foran de store Spæklamper, for at de ikke skal blive knust eller væltede; Kvinderne maa hjælpe Børnene op paa Briksen, for at de ikke skal blive slaaet fordærvet i Tumlen, og saaledes fortsættes der endnu en lille Stund, indtil „Hvalbarden“ har faaet klemt alt Liv ud af sin Modstander, der nu slæbes efter ham som en livløs Bylt. Da først slipper han Grebet i Struben, og Kingiuna falder tungt om paa Gulvet.

Dette er Uvejret, der dræbes in effigie. Luftens Oprør kræver Liv, og ydermere bider „Hvalbarden“ Kingiuna i Nakken og ryster ham af alle sine Kæbers Kræfter, som en Hund, der overvinder sin Modstander.

Der er Dødsstilhed i Huset. „Hvalbarden“ er den eneste, der fortsætter sin vilde Dans, indtil der paa uforklarlig Maade kommer Ro over hans Øjne og han lægger sig paa Knæ foran den døde og giver sig til at gnide og stryge ham over hele Kroppen for at genoplive ham. Langsomt bringes Kingiuna til Live igen, vaklende bliver han stabled paa Benene, men næppe er han kommen helt til sig selv, før det samme gentager sig — det samme voldsomme Greb i Struben, den samme tøjesløse Dans i Huset, den samme Stønnen efter Luft og Vejr, indtil den stakkels Mand atter slynges ned i Husets Snegulv som en livløs Skindbylt. Paa denne Maade dræbes han tre Gange! Mennesket skal vise sin Overlegenhed over Uvejret! Men da Kingiuna for tredie Gang kommer til Live igen, er det ham, der falder i Trance, og Horqarnaq eller „Hvalbarden“, der falder sammen. Den gamle Seer rejser sig op i sin pudsige, alt for fedladne Vælde, men behersker os dog ved Vildskaben i sine Øjne og det uhyggelige, rødblaalige Skær, der er kommet



FOT. LEO HANSEN

Vi slog altid Lejr tæt op ad de store Isbarrierer nær Land, hvor vi havde Læ for Vinden.

over hans Ansigt ved al den Mishandling, han har været Genstand for. Alle føler, at der staar en Mand, Døden lige har rørt ved, og man viger uvilkaarligt et Skridt tilbage, da han med Foden paa „Hvalbarden“s Bryst vender sig mod Tilhørerne og med en forbløffende Tungefærdighed forkynder sine Syner. Med en Stemme, der skælver af Bevægelse, raaber han ud over Snehytten:

„Himmelrummet er fyldt med nøgne Væsener, der farer frem gennem Luften. Nøgne Mennesker, nøgne Mænd, nøgne Kvinder, der farer frem og rejser Storm og Snefog.

Hører I det suse? Det bruser som af store Fugles Vingeslag oppe i Luften. Det er nøgne Menneskers Angst, det er nøgne Menneskers Flugt!

Vejrets Aande blæser Stormen ud, Vejrets Aande driver den flygende Sne hen over Jorden, og det hjælpeløse Stormbarn Narsuk ryster Luftens Lunger i sin Graad.

Hører I Barnets Graad i Vindens Hyl?

Og se: Blandt alle de nøgne Skarer af flygtende er der en, en eneste Mand, som Vinden har gennemhullet. Hans Legeme er som et Sold, og gennem Hullerne suser det: Tju, tju-u, tju-u-u! Hører I ham? Han er den vældigste af alle Vind-Rejserne.

Men min Hjelpeaand vil standse ham, vil standse dem alle. Jeg ser ham komme rolig, sejrssikker hen imod mig. Han vil sejre, han vil sejre! Tju, tju-u! Hører I Vinden? Pst, pst, psst! Ser I Aanderne, Vej-



ret, Uvejret, der bruser hen over os med en Susen af store Fugles Vingeslag?“

Ved disse Ord rejser „Hvalbarden“ sig op fra Gulvet, og de to Aandemanere, der nu har faaet et forklaret Udtryk i deres Ansigt efter den vældige Storm-Prædiken, synger med enkle, hæse Stemmer en Sang til Sødyrenes Moder:

Kvinde, store Kvinde dernede!  
Lad det vige, lad det vige bort fra os, det onde!  
Kom, kom, Dybets Aand!  
En af dine Jordboer  
kalder paa dig,  
beder dig bide Fjender til Døde.  
Kom, kom, Dybets Aand!

Saa snart de to havde sunget Hymnen igennem, faldt alle de andre Stemmer ind i et kaldende, klagende Kor af betrængte. Ingen vidste, hvad de kaldte paa, ingen af dem tilbad noget; men Forfædrenes gamle Sang gav deres Sind Vælde. De havde ingen Mad at give deres Børn, naar næste Dag kom. De bad om Ro for deres Fangst, om Mad til deres Børn.

Og pludselig var det, som om hele Naturen omkring os blev levende. Vi saa Stormen ride hen over Himlen i nøgne Aanders Fart og Trængsel. Vi saa de flygtende Dødnings Skare komme fejende gennem Snefogets Bølger, og alle Syner og alle Lydene samlede sig i de store Fugles Vingeslag, som Kingiuna havde faaet os til at lytte efter.

— — —

Hermed sluttede de to Aandemaneres Kamp med Uvejret, og enhver kunde trøstet og beroliget stride sig hjem til sin Snehytte og give sig Søvn i Vold. For i Morgen vilde de faa fint Vejr.

Og vi fik det. I blændende Sol og fastføgne Driver kørte vi næste Dag videre vestpaa og ankom om Eftermiddagen til Tree River, hvor baade Hudson's Bay-Kompagniet og det berømte Royal Canadian Mounted Police har Stationer.

Mr. Mac Gregor gav os paa Kompagniets Vegne en hjertelig Modtagelse, og vi blev hans Gæster for et Døgn.

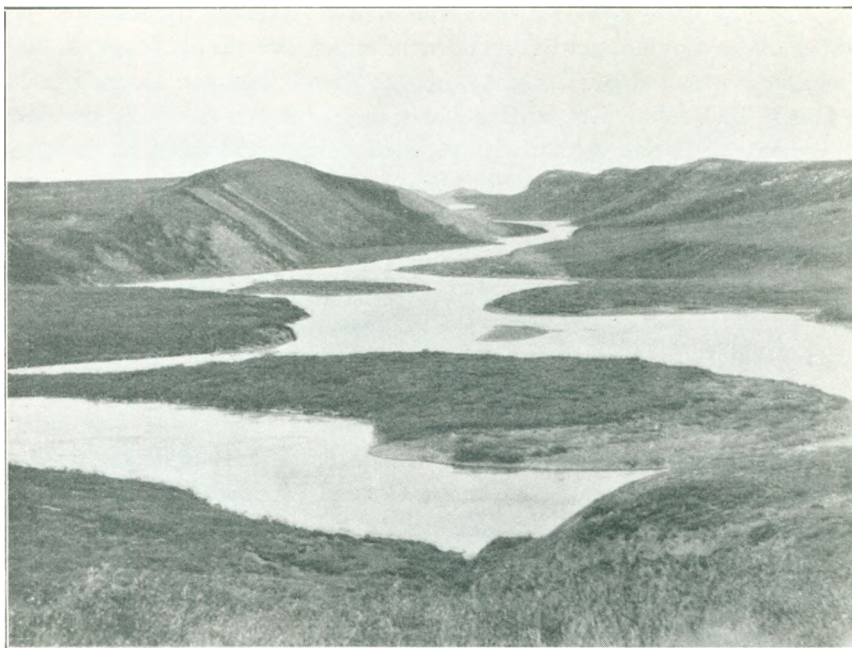
For os, der kom østfra efter aarelangt Liv med Eskimoer, hvis Hori-  
sont naturligvis begrænses af det Stenalderliv, de fører, er det velgørende at træffe hvide Mænd, der har set og oplevet noget. De to, vi traf ved Tree River, hørte ikke til den Type, der er almindelig i disse Egne.

Den unge Repræsentant for Mounted Police, William Gibson, var Irælænder og havde deltaget i hele Verdenskrigen paa de Steder, hvor det gik haardest til, særlig i Somme og Ypres, hvor han var bleven saaret to Gange. R. C. Mac Gregor, Hudson's Bay-Kompagniets Manager, var en Skotte, der ligeledes havde gaaet Verdenskrigens haarde Skole igennem baade i Frankrig og Saloniki. Deres Oplevelser syntes nu at være kommet dem paa Afstand, og de talte med Forstaaelse om deres gamle Fjender, hvis Tapperhed de ikke kunde andet end beundre.

Tree River er det østligste Sted, hvortil Hudson's Bay-Kompagniets store Fragtdamper „Lady Kindersley“ gaar. Her er som Regel et toaars Oplag for de forskellige mindre Stationer, der findes i Omegnen og forsynes med en lille Skonnert i den ene Maaned, hvor Sejlads er mulig i disse isfyldte Farvande. For ganske faa Aar siden vrimlede det Sommer og Efteraar med Vildren i disse Egne, og da der findes udmærkede Svømmesteder for Dyrene ved den store Flod, som har sit Udløb lige i Nærheden af Stationen, kunde man i dens første Aar skyde Vildren fra Døren i sit Hus. Men efter Stationernes Oprettelse var alt i den Grad forandret, at nogle Jægere sidste Sommer med Nød og næppe var naaet frem til Handelsstationen for at faa noget Mel, hvormed de kunde klare sig, indtil Sælfangsten begyndte med Islægget; og de hvide Mænd selv havde Planer om til næste Aar at importere frossent Renkød fra Alaska, da det havde været umuligt at skaffe sig noget som helst friskt Kød hele den sidste Vinter. Saa hurtigt kan alt forandres, og desværre var der næppe Tale om, at Vildrenerne igen vilde vende tilbage til disse Kyster. Her er dog rigeligt med Fisk, bedre Sæljagt end østpaa og sikkert gode Muligheder for Indførsel af Tamren. Dette sidste er maaske den eneste Maade, hvorpaa den canadiske Regering kan sikre disse Menneskers Fremtid.

Tree River er et venligt lille Sted, hegnat af smukke Fjælde. Der boede ingen Indfødte ud over et gammelt Ægtepar, der med Slæde paa sidste Islæg skulde bringes ned til Herschel Island, Politiets Hovedkvarter, for at vidne i et Mord, der var begaaet i Nærheden af den Boplads, vi netop kom fra. Desværre hører Mord ikke til Sjældenhederne i disse Egne, og netop det fredelige Tree River var for et Par Aar siden Skuepladsen for en Forbrydelse af særlig dramatisk Art.

Fem Mennesker var bleven myrdet i Nærheden af Kent Peninsula. Det skete, fordi en af Drabsmændene ønskede sig en Kone, som imidlertid i Stridens Hede blev dræbt sammen med sin Mand, da de overfaldne gjorde saa stærk Modstand, at Angriberne endte med at kæmpe for deres eget Liv. Blandt disse Drabsmænd var der to unge Mænd,



FOT. LEO HANSEN.

Tree River, hvor Mounted Police og Hudson's Bay-Kompagniet nu har oprettet Stationer. Floden snor sig ind over et frugtbart Bakkedrag, hvor det tidligere vrimlede med Renner.

den ene kun 16—17 Aar gammel, ved Navn Alekamiaq, den anden noget ældre, Tatamerana.

Man havde gjort sig megen Umage for at slette ethvert Spor efter Kampen, og Ligene var bleven sænket ned under Isen paa en Ferskvandssø. Men selv i disse øde Egne er det vanskeligt at skjule en Forbrydelse, og det varede ikke længe, før Sagen kom for The Mounted Police; en Patrulje blev udsendt, og Alekamiaq blev arresteret og ført til The Mounted Police's Barakker ved Tree River, nogen Tid efter og saa Tatamerana.

Politidetachmentet ved Tree River bestod af tre Mænd under Kommando af en Mand ved Navn Doak. Korporal Doak skildres af alle som en sympatisk Mand, der blot havde for Vane at spøge med Arrestanten Alekamiaq ved et paataget brutalt og skræmmende Væsen, og det, skønt de ikke kunde tale med hinanden. Efter hvad andre Eskimoer fortalte mig, fik Alekamiaq da efterhaanden den Opfattelse, at Doak vilde slaa ham ihjel, og han besluttede at komme ham i Forkøbet, saa snart Lejlighed gaves. Det varede ikke længe, før en saadan tilbød sig, idet Stationens to Betjente blev sendt ud paa Slæderejser i Embeds Medfør. Alekamiaq og Doak sov i samme Værelse, og en af de før-



FOT. LEO HANSEN.

Udsigt over den indre Del af Bathurst Inlet, der er isfrit næsten hele August og September. Her findes paa nogle af Øerne rent Kobber, hvoraf Eskimoerne forfærdigede Knive, Ismejsler, Harpunspidser og Filespidser.

ste Nætter, de var alene, listede den unge Arrestant sig hen til Doaks Seng, greb Riflen, der hang over hans Hovedgærde, og skød ham.

Nu levede der paa samme Sted en Handelsmand ved Navn Otto Binder, og Alekambiaq vidste, at Binder hver Morgen plejede at komme op til Politimanden for at drikke Kaffe. Konsekvensen af Drabet paa Doak blev da den, at Binder ogsaa maatte skydes, thi det var Alekambiaqs Mening at flygte tilbage til sin Stamme.

Mellem Politiets Hus og Handelsstationen laa der en lille Sø, og Alekambiaq stillede sig nu op ved Vinduet for at passe Binder op og skyde ham, i det Øjeblik han viste sig paa denne Sø. Uden at aabne Vinduet stod han inde i Stuen med Riflen i Anlæg, og da Binder var naaet midt ud paa Søen, fyrede han gennem Ruden og dræbte ham paa Stedet. Det var nu hans Mening hurtigst muligt at forlade Stedet, men i det samme kom to Slæder ind fra en nærliggende Fangstplads og besejlede hans Skæbne. Han blev straks ført til The Mounted Police's Hovedsæde paa Herschel Island, hvor han sammen med sin Kammerat Tatamerana levede et Par Aar, nærmest som Politiets Tyende, medens de ventede paa at blive stillet for en Ret. Ogsaa her gik de

frit omkring blandt Eskimoer og hvide Mænd og var ikke underkastet nogen Art af Indespærring. Ingen frygtede dem, tværtimod, man kom til at holde af dem.

Der maatte et stort og besværligt Apparat til for at faa de to Mordere dømt; Dommere, Jurister og Vidner maatte tilkaldes langvejs fra. Drabet paa de to hvide Mænd var begaaet i 1922, og nu sidste Vinter — saavidt jeg husker, i Begyndelsen af Februar — blev begge Drabsmændene hængt.

Det store Optrin med Dommere, Jurister og Vidner gjorde ikke noget stærkt Indtryk paa dem; de syntes at have god Samvittighed. Begge blev dømt til Døden, men først skulde Dødsdommen stadfæstes af de højeste canadiske Myndigheder. Saaledes gik det til, at de en sen Vinteraften, da de efter Sædvane var beskæftiget med at binde Laksegarn, fik Meddelelse om, at de skulde hænges næste Morgen Kl. 3. Den unge Alekamiaq modtog Meddelelsen med et Smil. Den anden, lidt ældre Tatamerana fik en Fornemmelse, som om han havde faaet noget galt i Halsen, og bad om et Glas Vand; saa snart han havde drukket det, var ogsaa han klar til at modtage sin Skæbne. Men umiddelbart før de skulde hænges, gav de Politiinspektørens Frue nogle smaa, af Hvalrostand udskaarne Souvenirs, som skulde være hende et Tegn paa, at de ikke bar noget Nag til Politiet. De besteg Skafottet med stor Rø og mødte Døden absolut uden Frygt.

Det blev fortalt mig, at denne Henrettelse kostede Canada tæt op imod 100,000 Dollars. En Omstændighed, der gjorde sit til at bringe Udgifterne i Vejret, bør noteres, nemlig den, at man maatte indforskrive en Bøddel til Overvintring, da intet Medlem af The Royal Canadian Mounted Police vilde gøre Rakkertjeneste.

Den ene af de to henrettede havde en gammel Fader boende ved Kent Peninsula, og da denne fik at vide, at hans Søn paa den hvide Mands Bud skulde foretage den store Rejse til de evige Jagtmarker, var han klar over, at Sønnen ikke maatte komme derop, uden at der var nogen til at tage imod ham. Dette kunde kun ske ved, at han dræbte sig selv; men et Menneskeliv kan være sejt, og det kom den gamle Mand til at erfare. Først forsøgte han at skyde sig i Brystet med en Riffel. Da det mislykkedes, prøvede han at stikke sig i Hjertet med en Kniv. Da heller ikke det havde Døden til Følge, skar han med et hastigt Snit sin Strube over og var først da i Stand til at opfylde den Pligt, som han mente, han havde over for sin Søn.

Det hændte, at jeg en Vinterdag kom til at staa ved den gamle Mands Grav, der kun var beskyttet mod vilde Dyr ved et Par enkelte



FOT. INSPECTOR WOOD.

Eskimofanger ved Herschel Island. Yderst til venstre Kone fra Victoria Land, anklaget for Delagtighed i Mordet paa sin Mand. Derefter følger Alekamiaq og Tatamerana, anklagede for Mord og begge hængt i Foraaret 1924, (se Pag. 248). Eequalupik fra Agiaq afsoner Straf for Manddrab i et canadisk Tugthus.

Skind og nogle Sneblokke. En kold Nordenvind strøg hen over Jorden, og Snefoget svøbte sig omkring mig — og dog kunde jeg ikke lade være med at føle Varme strømme gennem Kroppen paa mig, og jeg maatte i Ærbødighed bøje mig for den Skæbne, der hvilede i denne ensomme Grav. Et Sted langt borte var en Dreng bleven hængt af fremmede Mænd; men her paa dette Sted havde en rettroende gammel Hedning taget sin Del af Forbrydelsen paa sig ved ogsaa at ofre sit Liv.

Den 28. Januar forlader vi vore elskværdige Værtsfolk ved Tree River og sætter tværs over Coronation Gulf mod Kap Krusenstern. Vi har kold Fygning lige i Næsen, og Vinden virker som blanke Klinger i Ansigtet. En kostbar Dag, fordi man aldrig undgaar at faa Frost i Næse eller Kinder, og disse Frostsaar skal man saa slaas med Resten af Vinteren lige til ind i Foraartiden, hvor Solens Varme ubarmhertigt vil skolde og brænde den nye, tynde Hud. Slædeføret er stadig fortræffeligt — i dette blæsende Land kan det næsten ikke være bedre — og de enkelte Bræmmer af Skruois, der møder os, er ikke særlig ondartede. Her er fuldt af Øer, større og mindre, og vi følger en Række, der kaldes Siarsat, „de udspilede Skindremme“, et Navn, det netop illustrerer, at Øerne gaar som en Linie fra Kyst til Kyst. For ikke at overanstrengte Hundene holder vi stadig en daglig Distance paa 30—35 km, som vi kører paa 6—7 Timer, undertiden i kortere Tid, naar vi helt

undgaar Skrueis, og allerede den 30. Januar ankommer vi til Kap Kru-  
senstern gennem et haabløst Kaos af opskruet Is og over høje Bar-  
riærer, hvor Tørveskoningerne til vor store Forbavselse holder. I en  
lille Vig næsten ved Kapets Nordkyst træffer vi en forholdsvis stor  
Lejr af Folk, de saakaldte Nuvungmiut, der giver os en for disse Egne



Mandstype fra Nuvungmiut. FOT. LEO HANSEN.

yderst karakteristisk  
Modtagelse. Mændene  
kommer netop tilbage  
fra Aandehulsfangst,  
og vore Veje krydses  
et Par Kilometer fra  
Snehyttelejren. De  
kommer gaaende hver  
med sin Hund i en  
Line, men saa snart  
de faar Øje paa os,  
løber de os op og bog-  
staveligt talt kaster  
sig over os. En 7—8  
Mænd springer op  
paa hver Slæde og sy-  
nes, at det kun er na-  
turligt; de ænsrer ikke,  
at vore Læs er tunge,  
og at Hundene er an-  
strengt efter de sid-  
ste Timers voldsom-  
me Skrueiskørsel. Mest  
har man Lyst til at  
gribe dem i Nakken

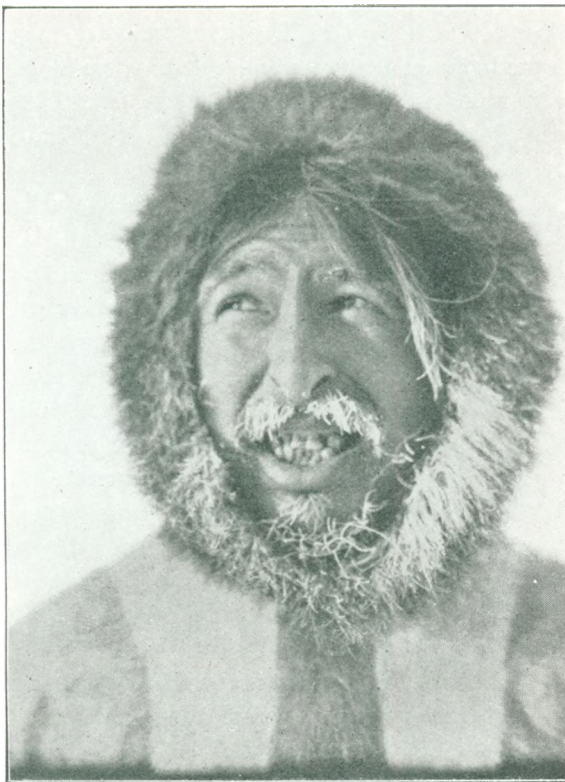
og slynge dem ud paa Isen; men gør man det, vil man øjeblikkelig  
komme i Haandgemæng. De ser, vi er fremmede, oven i Købet venlige  
og smilende, og skønt det hurtigt gaar op for dem, at vi forstaar hin-  
anden, er de saa ivrigt optagne af at diskutere vore Slæder og Hunde,  
at de knap nok giver sig Tid til at tale med os. De vil intet ondt, de  
er bare paatrængende, livlige og frække og synes at lide en Smule  
under Overmod og Overskud af Humør. Jeg morer mig med at lytte  
efter, hvad de Mænd siger, som er kravlet op paa min Slæde og  
nu sidder der yderst maleriske med deres lange Harpuner rejst som  
Hellebarder langs med Slædens Tværtræer. Hundene lugter Menneske-

boliger og har trods alt god Fart paa, og min krænkede Stolthed som Hundekusk formildes en Smule ved den Beundring, der vises vore Spand. Vi har endnu ikke givet dem nogen Forklaring paa vort Ærinde, og deres Fantasi har derfor frit Spillerum. De tror, at Leo Hansen er en mægtig Herre, som vi andre tjener, og som vi nu skal føre til de hvide Mænds Land.

Da vi kommer ind til Bopladsen, vrimler der Kvinder frem af Husene, og de kaade Mænd raaber op om det mærkelige Fund, de har gjort — rejssende, som hverken synes at være Handelsmænd eller Politi. Koner og unge Piger omringer Slæderne, og vi er Midtpunktet i en Brænding af Mennesker. De Mænd, vi har mødt, og som allerede betragter os som gamle Bekendte, men ikke tror, vi kan forstaa alt, hvad de siger, river Morsomheder af sig, der gaar

ud over min store Næse og Arnarulunguaqs tykke Kinder. Vort Udseende, vore Dragter og alt vort Habengut gøres til Genstand for sagkyndig Bedømmelse, og der les og raabes, ganske som om det var et Landevejscirkus, der skulde aabnes.

Da jeg har faaet nok og synes, at jeg har tilstrækkeligt Materiale til Bedømmelse af formløs Uskyld, kalder jeg dem hen til mig og giver mig til paa en yderst nærgaaende Maade at betale tilbage med samme Mønt, idet jeg kritiserer baade deres Opførsel, deres Udseende og deres dumme Gaaen ud fra, at vi ikke kan forstaa dem. Et Øjeblik



FOT. LEO HANSEN.

Angneruvdluk fra Victoria Land, nu en Slags Høvding over de livlige Nuvungniut, hvis overstadige Kaadhed han paa overlegen Maade kunde dæmpe blot med et Smil eller en lille Haandbevægelse.



er der dødsstille omkring os; man ser paa os og spiler Øjnene op, indtil Forbløffelsen giver sig Luft i et Hyl af Latter. Ak ja, man havde taget fejl. Man var jo ikke vant til, at hvide Mænd i disse Egne kunde forstaa deres Sprog! I stormende og gensidig Munterhed udløser Fædæsen sig, og vi er i samme Øjeblik Venner med behørig Respekt for hinanden. Vi blev en Dag over ved Kap Krusenstern, og medens jeg gennemgik en længere Spørgeliste, som gennem lange Tidens Øvelse satte mig i Stand til i Løbet af meget kort Tid at faa en Mængde Spørgsmaal besvaret, optog Leo Hansen en Række Billeder fra den morsomme og vilde Boplads.

Den 1. Februar holdt vi vort Indtog ved Bernhard Harbour, hvor Hudson's Bay-Kompagniet har en Station. Lederen af den er en Dansker ved Navn Peder Pedersen, en Mand fra Løgstør, der for 42 Aar siden forlod Danmark og nu har tilbragt omtrent en Menneskealder ved den arktiske Kyst. Han modtog os med største Hjertelighed, og skønt det i Begyndelsen kneb en Smule med det Danske, varede det dog ikke mange Timer, før hans gamle Modersmaal faldt ham baade let og naturligt. Det gjaldt for os om at komme hurtigst muligt igenem til Mackenzie-Deltaet, og vi anvendte nu et Par Dage paa at faa et nyt Telt syet — et Dobbelttelt, som vi let kunde opvarme. Enkelte Telte er ubrugelige i stærk Kulde, fordi der sætter sig et tykt Lag Rim indvendig, og saa snart man blot bevæger sig det mindste og kommer til at røre ved Teltdugen, befinder man sig i fuldkomment Snevejr.

Bernhard Harbour var i sin Tid Hovedkvarteret for The Canadian Arctic Expedition. Jeg kunde altsaa med god Samvittighed gaa let hen over Arbejdet i denne Egn, fordi her allerede var drevet systematiske etnografiske Undersøgelser med stor Grundighed; det var for mig tilstrækkeligt at gennemgaa den omtalte Spørgeliste, som gav mig de Oplysninger, der havde Værdi for det Stof, jeg allerede havde indsamlet i andre Egne. Vi hastede derfor ud til en stor Fangstlejr, der laa midt ude i Dolphin and Union Strait ved Sutton og Liston Island, som Eskimoerne kalder Ukatdlit. Her blev jeg en god Uges Tid og fik mine Dagbøger completeret.

Beboerne af Ukatdlit var usædvanlig tiltalende, og det mærkedes paa deres Tone, at de gennem flere Aar havde været vant til at omgaaes hvide Mænd. Skønt jeg i Almindelighed ikke hylder det Princip, at Rovdyr bør tæmmes, saa kan det dog ogsaa have sin Behagelighed at være blandt vilde Eskimoer, der ikke i alt for høj Grad lader haant om almindelig Takt og fredelig Omgangstone; under alle Omstændigheder giver det bedre Arbejdsro.



FOT. DIAMOND JENNESS.

Ung Pige fra Victoria Land i den Festdragt, som kun bruges i Dansehuset.

Eskimoerne i disse Egne har lige saa lidt som længere østpaa særlige Høvdinge, men der findes dog ved enhver Boplads en Mand, til hvis Ord man lytter og hvis Dispositioner man følger. Stammens ledende Mand her var Ipkakuhak, „Bukselinningen“, som var gift med den joviale og humorfyldte Hikilâq, „Hængehovedet“, en Egenskab, der var hende fjernest muligt. Dette Ægtepar er indgaaende skildret i Diamond Jenness' ypperlige Bog, „The Life of the Copper Eskimos“.

Her skulde bringes det meste ud af den kortest mulige Tid, og for en Gangs Skyld afveg vi derfor fra vort gamle Princip, selv at føre Husholdning; medens jeg flyttede ind til Storfangeren og Aandemaneren Ipkakuhak, blev Leo Hansen venligt modtaget af deres Datter Kanajoq, „Ulken“, og hendes Mand. Paa denne Maade var vi i direkte Kontakt med vore Studieobjekter baade Nat og Dag, for selvfølgelig var der ikke Tale om, at der ved en saa stor Boplads kendtes til regelmæssige Sovetider.

Lejren, der bestod af tyve store, rummelige Snehytter, laa i Nærheden af en lille Ø, der havde det grønlandsk klingende Navn Ahongahungaoq, og efter den kaldte de sig for Ahongahungârmiut; de talte 83 Mennesker — 46 Mænd og 37 Kvinder — og var altsaa en efter Forholdene heroppe meget stor Lejr. De fleste af dem var fra Victoria Land, hvor de indtil de senere Aar havde levet under Navnet Puivdlermiut; men da Renerne nu efterhaanden bliver sjældent Vildt i dette Omraade, er de flyttet over til Fastlandet, hvor de jager inde paa Landet mellem Great Bear Lake og den nærmeste Kyst norden for Stapylton Bay. Til disse hørte mine Værtsfolk, men her fandtes ogsaa Folk af de oprindelige Fastlandsbeboere og andre igen helt oppe fra Prince Albert Sound og Minto Inlet, saa at jeg her paa en overordentlig praktisk Maade fik Stoffet fra et stort Omraade samlet i een Boplads og sparede Rejsen til Prince Albert Sound.

Det varede ikke mange Dage, før jeg konstaterede, at alle disse Folk indtil de mindste Detailler havde fælles Traditioner med Moskusokse-Folket, som jeg saa indgaaende havde studeret. Selvfølgelig kunde der være mindre Afvigelser inden for Redskabskulturen, men ikke blot stod Sprogene hinanden meget nær, ogsaa Sagnene var de samme, og endog Sangene, de saakaldte „gamle Sange“, var de samme, der var kendt over hele Kysten saa langt som op til Queen Maud Gulf. Medens Netsilikerne kan regnes for en Stamme for sig, er alle de saakaldte Kitdlinermiut fra Ogden Bay over Kent, Bathurst Inlet, Coronation Gulf, nedre Del af Coppermine River, Dolphin and Union Strait og alle Folkene paa Victoria Land een eneste Stamme, der blot giver sig forskellige Betegnelser efter de Bopladser, de tilfældigt bebor. Det er gennemgaaende smaa Horder. De østlige Bopladser helt frem til Agiaq er allerede omtalt; tilbage staar da blot for en Fuldstændigheds Skyld at nævne Qordlortormiut, saaledes kaldt efter „Bloody Falls“ ved Coppermine River, ialt 88, deraf 53 Mænd og 35 Kvinder, og Nagjugtôrmiut, af hvilke jeg traf nogle ved Agiaq, og hvis Land regnes til et af de bedste Fiskesteder for Laks, ialt 30 Mennesker, deraf 15 Mænd og 15 Kvinder. Endelig kommer Kangerjuarmiut ved Prince Albert Sound og Kangerjuatjarmiut, der tilsammen tæller 122 Mennesker; her lykkes det mig desværre ikke at faa en Fortegnelse over Fordelingen mellem de to Køn.

Ved Dolphin and Union Strait, det bedste Sælfangersted, jeg endnu har truffet paa hele Rejsen, ender de saakaldte østlige Eskimoer, idet hele Strækningen mellem Inman River og Baillie Island kun er beboet enten af Pelsjægere eller af indvandrede Eskimoer fra Alaska.



FOT. LEO HANSEN.

Ved den store Fangstlejr ud for Bernard Harbour holdt man et stort Afskedsgilde for os. Alle Deltagerne var klædt i Festdragter, der var syet af tyndhaarede Renskind, med de hvide Bugskind løbende ned over Brystet som festligt virkende Prydelser. Billedet gengiver en Scene af den Sangfest, der begyndte om Morgenen og først endte næste Dag. I Forgrunden Danseren med „Pikkelyksen“, der ender i et Lomnæb. Omkring ham Mænds og Kvinders Kor.

Med Baillie Island begynder en helt ny Eskimokultur med stor Tilknytning til Sødyrsfangsten og den deraf følgende højere materielle Kultur, medens alle de Folk, der bor østen herfor, er paa det første Stadium af Udvikling til et Kystfolk og i Virkeligheden staar Rensdyreskimoerne overordentlig nær.

Nordvest-Passage-Eskimoerne synes at være kommen ned til Kysten i en forholdsvis sen Tid, og der har, endnu før Handelsmænd og Pelsjægere vestfra og østfra trængte ind i deres Land, været en stadig Forbindelse mellem dem lige fra Igdlulikerne over Aivilikerne til Netsilikerne, hvorfra Forbindelsen fortsattes over Victoria Land og Queen Maud Gulf's Kyster. Med Ureskimoerne eller Rensdyr-Eskimoerne har der været stadig Kontakt ad de store Handelsveje, der gik dels over Ogden Bay, dels over Ellice River til Padlermiut omkring Akilineq-Fjældene ikke langt fra Thelon River, ligesom der lige indtil de sidste Aar har været stadig Kontakt mellem Bathurst Inlet-Folkene og Rensdyr-Eskimoerne ved det øvre Løb af Store Fiskeflod

og Bopladserne omkring Schultz Lake. Blandt Moskusokse-Folket mødte jeg Eskimoer, der havde truffet min gode Ven fra Hikoligjuaq, den store Aandemaner Igjugarjuk, Pilefolkets Høvding (Se 1. Del Pag. 156) og endda truffet ham i hans eget Land. Endelig mødte jeg i Bathurst Inlet en berømt Renjæger, Aitaoq, „Gaberen“, der fortalte om en Rensdyr-Eskimo, Qaksåvik, der havde tilbragt tre Vintre ved hans Boplads. Denne Mand, som synes at have været en usædvanlig Jæger og rejsende, havde tre Koner og havde meget hurtigt lært at drive Sæljagt sammen med sine nye Bopladsfæller. Da han vendte tilbage, fulgte Aitaoq med op til hans Land og naaede paa sidste Sne frem til Akilineq, hvor mange Mennesker var samlet for at handle; de oversomrede ved Trægrænsen og rejste paa første Sne frem til Qavdlunait, de hvide Mænd, der boede ved en stor Sø nær en Flod. Det lykkedes mig ikke at faa konstateret, om dette var ved Ennada Lake eller ved Great Slave Lake. Herfra vendte de senere tilbage til Haningajoq, den øvre Del af Store Fiskeflod, og med et Par Hunde naaede de hen paa Sommeren til Fods ned til deres Jagtgrunde inden for Bathurst Inlet. Qaksåvik er nu forsvundet og menes at være dræbt af Indianere omkring Great Bear Lake.

Næsten al Bevægelse, al Kommunikation synes inden for den Tid, der kan kontrolleres gennem Traditioner, at være gaaet østover og nu og da fra visse fastslaaede Vandringsveje sydover, hvor de forskellige Stammer udvekslede det, som de kunde hjælpe hinanden med. Rejser vestover mod Kap Bathurst erindres ikke at være foretaget, og Kendskabet til Landene mod Vest indskrænkede sig til, at man vidste, at der ogsaa skulde være Mennesker der.

Inden for de forskellige Stammegrupper er det allerede bleven omtalt, hvad det var, der drev de særlig driftige ud paa Handelsrejser, og hvilke Bytte-Genstande man kunde tilbyde i Stedet for det, man mangede. Hele det Omraade, vi netop nu har skildret, havde en stor og værdifuld Rigdomskilde i Forekomsten af rent Kobber baade i Bathurst Inlet og enkelte Steder paa Victoria Land, især ved Prince Albert Sound. Af dette Kobber forarbejdedes Knive, Uloer, Ismejsler og Harpunspidser, der repræsenterede store Værdier hos fremmede Stammer. Med Rette har derfor Diamond Jenness sammenfattet alle disse Folk under Navnet Kobber-Eskimoerne.

Det er de samme Eskimoer, der for nogle Aar tilbage pludselig blev verdensberømte under Betegnelsen „de blonde Eskimoer“, og da dette er et Spørgsmaal, der ofte er bleven drøftet, er det naturligt, at jeg skænker dem en kort Omtale, nu hvor jeg, efter at have besøgt



FOT. LEO HANSEN.

Vore Hunde var vagtsomme og glubske, og det var livsfarligt for Smaabørn at nærme sig Spandene, hvis de ikke var ledsaget af en af os.

alle Stammer, netop forlader deres Omraade. Alle disse Stammer, der blev opdaget under de første Nordvest-Passage-Ekspeditioner, har paa Grund af deres Lands Utilnærmelighed indtil de sidste Tider ført en ganske ubemærket Tilværelse. Saa hændte det i Aaret 1905, at en dansk Pelsjæger og Æventyrer ved Navn Charles Jørgensen Klinkenberg under et Ophold ved Herschel Island, hvor der dengang var et stort Hvalfangstcenter, laante en Skonnert, beregnet for et kort Kryds, og sporløst forsvandt med denne. Det viste sig, at han var bleven forslaaet af Storm østover og var havnet et Sted paa Victoria Land, som senere viste sig at være Minto Inlet. Da han Aaret efter igen dukkede op ved Herschel Island, fortalte han om et mærkeligt Folk, han havde truffet, der talte Eskimoisk og levede som Eskimoer, men ellers ganske saa ud som Skandinaver.

Denne æventyrlige Beretning vilde muligvis være gaaet upaaagtet hen, hvis der ikke tilfældigvis paa det Tidspunkt havde været en Mand, der spidsede Øren ved dette. Det var den senere saa berømte Opdagelsesrejsende Vilhjalmer Stefansson, som dengang var ude paa sin første Færd til Eskimoland. Klinkenbergs Beretning gav Stødet til, at Stefansson, ledsaget af Zoologen Dr. Martin Andersen, lagde ud paa en ny Ekspedition, som varede fra 1908—12 og resulterede i Bøgen: „My Life with the Eskimos“.

Vilhjalmer Stefansson opslog en Tid sit Hovedkvarter i Langton

Bay og rejste østover, ledsaget af Alaska-Eskimoen Nakutsiaq, indtil han endelig ved Cape Bexley traf Folk.

Da hændte der det mærkelige, at disse Mennesker antog ham for en Eskimo, fordi han talte Eskimoisk, uden i mindste Maade at lade sig forlede af hans Udseende til at tro, at han var en hvid Mand. Da han senere spurgte dem, hvor det kunde være, at de ikke straks kunde se paa ham, at han ikke var nogen Eskimo, svarede de, at hans Udseende ikke afveg fra de Menneskers, der boede paa Victoria Land, hvor det var meget almindeligt, at Folk havde graa Øjne og lysebrunt Skæg.

Herefter besluttede Stefansson sig straks til at opsøge en nærmere angiven Boplads, og han skildrer sine første Indtryk af dette Besøg saaledes:

„Vor Fører fortalte os, at vi vilde finde Folk paa Victoria Island, lyse af Lød, med blond Skæg, og dog var vi ikke forberedt paa det, som vi kom til at se. Nakutsiaq blev ved med at sige: „De er ikke Eskimoer, skønt de baade er klædt som, taler som og opfører sig som Eskimoer“, og saaledes forekom det ogsaa mig.

Det er svært, naar vi skal se tilbage over et Svælg af Aar, nøje at huske de stærke Følelser, med hvilke vi møder en Krise i vort Liv. Den Morgen, da 9 Mænd og Drengene fra Landsbyen stod for mig i en Linje ude paa Isen foran deres Snehytter, saa forstod jeg, at jeg stod Ansigt til Ansigt med en vigtig videnskabelig Opdagelse. Fra Barnsben af havde jeg været fortrolig med den arktiske Literatur. Jeg vidste, at her var et Tusind, dør et Hundrede Mænd forsvundet fra Skandinavien og fra England, forsvundet i den arktiske Taage, for evigt skjult for Europas Øjne; og naar jeg nu saa foran mig disse Mænd, der saa ud som Europæere til Trods for deres Skindklæder, saa vidste jeg, at jeg enten var paa Vej til at sætte Slutningen paa det sidste Kapitel af en af Fortidens historiske Tragedier, eller ogsaa stod foran et nyt Mysterium, som det vilde blive Fremtidens Sag at løse, nemlig Mysteriet om, hvorledes disse Mennesker kunde se ud som Europæere, hvis de ikke var af europæisk Afstamning.“ (My Life with the Eskimos Pag. 168).

Disse ejendommelige Oplevelser førte Stefansson ind paa en Teori om, at muligt en Del af de i Grønland forsvundne Nordboer skulde være indvandret til dette Omraade og her have blandet sig med den eskimoiske Befolkning.

Jeg ved gennem Samtaler med Stefansson, at han nu tager noget Forbehold over for denne Teori, men da den første Udgave af hans



FOT. LEO HANSEN.

En Kop Kaffe i ÷ 30° C. sammen med Constable Gibson af R. C. M. P. og Mac Gregor af H. B. C.

Bog udkom i Aaret 1913 og disse Teorier er gentaget i en Udgave fra 1924, hvor der uden Indsigelse fra Forfatterens Side fremføres af Henry Fairfield Osborne, at Stefansson stadig selv anser det for det sandsynligste, at vi her staar over for Efterkommere af de gamle Nordboer fra Grønland — anser jeg det for naturligt, at jeg med et Par Ord imødegaar disse Teorier.

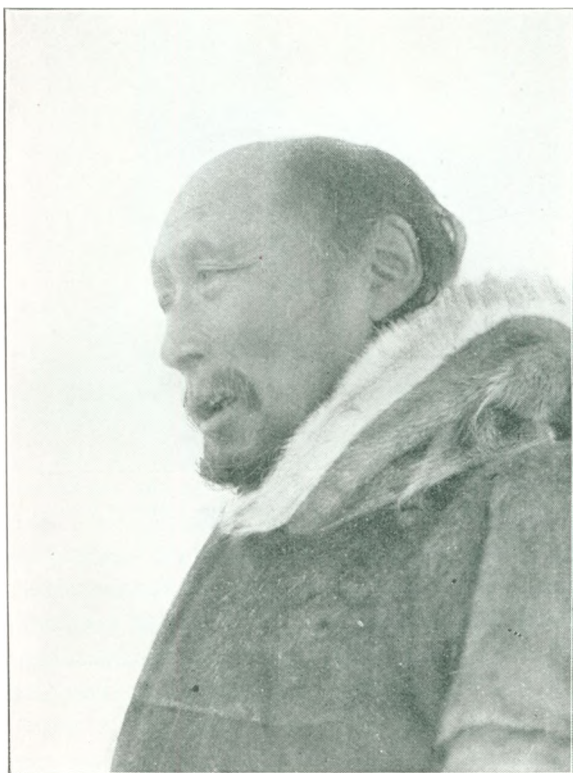
Jeg indrømmer, at der blandt Kobber-Eskimoerne findes forbavsende mange Typer, der — uden at der kan blive Tale om en slaaende Lighed med Europæere — dog virker anderledes, end Eskimoer ellers plejer at gøre; men ud fra dette Faktum vil det næppe være muligt at underbygge en Hypotese, der gaar ud paa, at vi her staar over for Efterkommere af de gamle Nordboer fra Grønland.

Muligheder for, at her skulde være sket Blodblandinger med Medlemmer af Franklin-Ekspeditionen, udelukkes ganske; thi ikke blot er Franklin-Ekspeditionens Skæbne forlængst opklaret, men det vilde ogsaa være utænkeligt, at en saadan Blodblanding skulde have fundet Sted blot en Generation tilbage, uden at der vilde være en Mængde friske Beretninger derom inden for Stammen.

Vilhjalmur Stefansson hævder, at Afstanden mellem Grønland og



Victoria Land i Virkeligheden er saa kort, at der praktisk set ikke vilde være noget i Vejen for de gamle Nordboers Indvandring til disse Egne. Heri kan jeg dog ingenlunde give min højt ansete Kollega Ret. De gamle Nordmænd var Sømænd, der ganske vist naaede langt mod Nord med deres Skuder; men de var paa ingen Maade Slæderejsende eller



FOT. LEO HANSEN.

Kingiuna, hvis gribende Aandemaning er skildret Pag. 242, havde rødligt Haar og var en udpræget Type paa de „blonde Eskimoer“.

indstillede paa Vinterkultur som den, der vilde kræves i disse Lande. Vi taber det sikre Spor for deres Nordgrænse i RunestensFundet ved Upernivik, og skønt dette selvfølgelig ikke hindrer, at enkelte Fangstmænd kan have forceret MelvilleBugten og andre være gaaet ind til Jones Sound, hvor Sverdrup mener at have fundet Stensætninger, der lignede Ederfuglevarp, saa er denne sidste Kendsgerning dog aldrig nogensinde bleven konstateret, og det Grundlag, vi har at bygge paa, er alt for spinkelt. De Omraader, hvor Nordboerne

levede i Grønland, havde et subarktisk Klima, og der findes ingen som helst Beretning om, at Eskimoernes Slædekørsel er bleven adopteret af dem. Uden Kendskab til arktisk Rejseteknik bliver Afstandene mellem Grønland og Victoria Land store, og de mange NordvestPassageEkspeditioners Skæbne viser bedre end noget andet, hvor umuligt det vilde have været for Nordboerne at navigere sig ind til disse Egne. Skulde endelig en Indvandring komme til at betyde saa meget, at den kunde sætte sit Præg paa den eskimoiske Befolkning, maatte der blive Tale om noget mere end enkelte Skibe, der slaas ud af Kurs -- vi maa have en

større Udvandring, og det kan næppe nogen Sinde have været muligt. Med al Respekt for de gamle Nordmænds Mod og deres Evne til at klare sig tror jeg ikke, at de vilde kunne finde paa at fragte Kone og Børn ind i disse Egne.

Endelig kommer til disse Grunde det rent traditionsmæssige. Det skulde synes utænkeligt, at en saa stor Begivenhed selv tusind Aar efter ikke skulde huskes af et Folk, der saa trofast hænger om alle gamle Traditioner. I Grønland findes saaledes mange Sagn om Nordboernes og Eskimoernes Kamp med disse. Og det vilde være naturligt at gaa ud fra, at man vilde finde noget lignende blandt Beboerne i Victoria Land.

Alle de antropologiske Maalinger, der er bleven foretaget i disse Omraader, tyder da heller ikke paa noget nyt Islæt i Stammen. Alle afgørende Legems- og Ansigtsproportioner er



FOT. LEO HANSEN.

Ung Kvinde af den blonde Type fra Coronation Gulf. Blond maa dog forstaaes paa den Maade, at man, hvis man traf dem blandt virkelige lyse Nordboer, vilde kalde dem mørke.

udpræget eskimoiske, og intet som helst tyder paa nogen Blodblanding. I Virkeligheden er disse blonde Typer da heller ikke særegne for Victoria Land, men baade paa King Williams Land og ved Store Fiskeflod og blandt Moskusoksefolket traf jeg Typer, der havde ganske de samme ydre Ejendommeligheder, den samme lyse Teint, det rødlige eller brunlige Haar, de graa, ofte næsten blaa Øjne, en forbavsende frodig Skægvekst — noget, som ellers er usædvanligt hos Eskimoerne. Alt dette traf jeg hos andre Stammer, der heller ikke havde nogen Tradition om, at der nogensinde havde fundet Blodblanding Sted, og som



FOT. LEO HANSEN.

Allerede i Marts begyndte Solen at varme, saa vi fik Foraarsførmelser og flyttede i Telt.

boede saa langt fra de her omtalte Kobber-Eskimoer, at en Paavirkning fra disse Egne maatte anses for utænkelig. Det er da min Overbevisning, at disse særlige Typer skyldes rent biologiske Forhold, som er ganske tilfældige, og som der ikke kan opstilles nogen Regel for.

— — —

Den 15. Februar kunde vi med god Samvittighed sige Farvel til vorre nye Venner ved den store Fangstlejr. Afskeden blev meget grundig, idet den allerede begyndte den foregaaende Dags Formiddag Kl. 10 med Sang og Dans i Festhuset og ikke blot varede hele Dagen igennem, men ogsaa det meste af Natten. Mange mærkelige Sange blev sunget, og Feststemningen henrev baade gamle og unge til mange fantastiske Danse. Der havde været glimrende Sælfangst hele den sidste Maaned, den største, vi nogensinde havde været ude for, idet der paa en eneste Dag fangedes lige saa mange Sæler, som man kunde være en hel Maaned om at skaffe ved en lignende Lejr hos Sæl-Eskimoerne mod Øst. Det var ikke, fordi Folk her var dygtigere, men den strømskaarne Is i Dolphin and Union Strait syntes at være et Samlingssted for Sæler baade østfra og vestfra.

Det var ikke svært at skaffe det Hundefoder, vi behøvede, og det var derfor med meget tunge Slæder, vi begav os paa den ca. 900 km lange Rejse, vi nu havde til Baillie Island. Hermed var vort Ophold blandt Nordvest-Passage-Eskimoerne afsluttet, og personlig kunde jeg



FOT. LEO HANSEN.

De ensomme Pelsjægere opdagede os som Regel paa lang Afstand og stod uden for deres Hytter og ventede vor Ankomst med Utaalmodighed.

kun med Taknemlighed tænke tilbage paa den uforglemmelige og ualmindelig frugtbare Arbejdsperiode, jeg havde haft, lige siden jeg for omtrent et Aar siden forlod „Blæsebælgen“. Leo Hansen kunde dog maa-  
 ske have ønsket sig bedre Forhold til Optagelsen af de levende Billeder. Vi var begyndt, netop som Lyset var ved at forsvinde, og i den sidste Tid, hvor vi havde haft Lys nok, havde Kulden været saa stærk, at han ikke turde risikere sit Apparat for nogle enkelte Optagelsers Skyld. Hele Foraaret laa for os med Lys og Varme, og det gjaldt om at have Grejerne i Orden, naar den Tid kom, da vi uden at risikere et uerstateligt Apparat kunde gaa i Gang med de mange fristende Opgaver, som ventede os længere vestover.

— — —

Vi var nu i Pelsjægernes Land og vidste, at vi ikke vilde træffe Eskimoer igen før i Omegnen af Langton Bay, hvortil en Del Indfødte fra Alaska var indvandret for at drive Rævefangst.

De hvide Pelsjægere er et Folk for sig, der kunde fortjene en særlig Omtale. Der er ikke mange af dem i disse Egne, der ligger for langt fra Civilisationens Kødgryder; til Gengæld er de faa, man træffer, saa meget mere særprægede.

Et Skibsforlis skyllede engang en farvet Hvalfanger, en saakaldet Portugeese fra de Kapverdiske Øer, op paa den arktiske Kyst af Canada, og denne Mand, som tidligere havde været i Polarlandene, præ-

sterede saa i Nærheden af Cape Parry det Kunststykke paa en eneste Vinter at fange 600 Hvidræve, som indbragte ham 24000 Dollars til Markedsprisen i U. S. A. Rygtet om denne Bedrift havde lokket nogle af de mest forvovne Pelsjægere ind i den vestlige Del af Nordvest-Passage-Distriktet netop den Vinter, vi passerede Kysten. Der var Plads nok mellem Bernard Harbour og Cape Bathurst, og for at øge Chancen for en god Fangst boede disse Trappere i en Afstand af adskillige Dagsrejser fra hinanden. Deres Veje krydsede aldrig hinanden, de nøjedes med at ane den nærmeste Konkurrent, og kun et Par Gange om Aaret fik de Besøg af en tilfældig Vejfarende.

Vi traf de fleste af dem paa vor Vej mod Alaska og fik altid en rørende og hjertelig Modtagelse hos disse ensomme, der undgik Mennesker og dog tørstede efter Selskab. Det var mange sære Skæbner, der, som de selv udtrykte sig, var „føget ind i dette Vinterland“; ofte laa der de mest forskelligartede, brogede Romaner bag deres Flugt fra Civilisationen, men hos dem alle stod der den samme jernhaarde Vilje bag om den Beslutning, der havde drevet dem ud som Pionerer i et ukendt Land. De vilde tvinge Lykken til at bøje sig for dem og ønskede ikke at vende tilbage med tomme Hænder. Nogle af dem kom helt oppe fra Klondyke, hvor de forgæves havde søgt at lægge Grunden til deres Fremtid.

Folk, der tror, at disse Mennesker lever i store og spændende Æventyr, tager fejl; thi det, som venter dem i disse Egne, er det sejge, ensformige Slid, der begynder med hver Dag, der gryr. Fangsten kræver stor Energiudfoldelse af de hærdede Mænd; det vrimler hverken med Vildt eller Pelsdyr omkring deres primitive Boliger, og selv et beskedent Udbytte fordrer, at der jages uafbrudt, uden Hensyn til Vejr og Vind. Jagttiden er fra November til April, den Tid, hvor den arktiske Vinter er ubarmhjerstigst.

Foruden deres lille Hus af raat sammentømret Drivved har de som Regel flere Outcamps med et Par Hundrede Fælder imellem, og de skal tilses paa anstrengende Slædeture saa godt som hver eneste Dag. Kun naar Vejret bliver alt for forrygende, kan de tage sig et Par Døgns Hvile i deres Hi, men saa snart det bedager sig, venter der dem til Gengæld et surt Arbejde med at grave de mange Fælder ud af Sneen og gøre dem fangstklare igen.

Det er en Tilværelse, der kræver stærke Naturer i en ensformig Trædemølle, hvor alle de mange romantiske Oplevelser, der ofte sættes i Forbindelse med Pelsjægerens Liv, er ganske ukendt. Disse Mennesker lever alene sammen med deres Hunde og bliver tavse i deres



FOT. LEO HANSEN.

Langs med Canačas og Alaskes arktiske Kyst ligger som en Staalklo Saks ved Saks, der ubarmhjerigt klapper sammen om hver lille, uforsigtig Hvidræv, der lader sig lokke af den indbydende Madding.

stædige Kamp for at vriste Lykken ud af en hjælpeløs Vinters Tag, og det er ikke mange Ord, man faar ud af dem, selv om man trænger ind paa dem. Men det behøves heller ikke; Ansigternes dybe Furer og de grove Nævers svulmende Aarer taler et Sprog, som ingen Kommentarer behøver. Deres Stemme er ofte raa af de mange Raab i Stormen, og Latteren kan lyde saa underlig rusten og klangløs; men tror man, at de kolde Øjne med det alt for langtrækkende Blik bringer Bud fra et stivnet Hjerter, tager man grundigt fejl. Ingen Steder i Verden træffer man blandt stejle og haarde Karakterer et blødere Sind og et varmere Haandslag end mellem disse Vildmarks-Bjørne, der elsker Slagsmaal med jævnbyrdige, men ellers er baade varsomme og overfølsomme over for alt, hvad der er svagt og hjælpeløst.

— — —

Ved Bernard Harbour havde vi truffet en ung Mand, Lyman de Steffany, som nu slog Følge med os. Han havde kun tre Hunde og en lille Slæde af Nome- eller Nansen-Typen, men kørte sit lille Spand saa forbløffende godt, at han ofte var foran os. Han var midt i Tyverne, men trods sin Ungdom var han ikke nogen uerfaren Mand i arktiske Egne. Hans Hjemstavn var Montana i U. S. A., hvor hans Fader havde

haft en stor Tømmerforretning; hele sin Barndom havde han levet i de store Skove i nøje Kontakt med Naturen, og Springet fra disse Omgivelser og til Canadas Nordkyst havde derfor ikke været vanskeligt for ham. Han var en Mand med ypperlige Skolekundskaber og var hurtigt kommen ind i det amerikanske Forretningsliv, indtil Krigen rev ham ud af alt og gjorde ham til Rekrutlærer. Efter Freden havde det været umuligt for ham atter at falde ind i de daglige Folder, og sammen med en ældre Broder, Gus, havde han nu søgt Lykken som Pelsjæger. De havde ikke blot ualmindelige Anlæg for dette Liv, men var ogsaa begge i Besiddelse af en Energi, der selv i disse Egne var ud over det sædvanlige. For nogle Aar siden var de begyndt blandt Indianerne helt oppe ved Athabasca-Søen, og efter en dristig Kanofart paa 3500 km var de havnet i Mackenzie-Distriktet, hvor de efter et Par Aars heldige Jagter havde faaet samlet saa mange Midler, at de kunde købe en lille Skonnert i Seattle, som de selv havde sejlet ned ad Mackenzie-Floden. Ingen af dem var Sømand, og kun to Mand ombord var de nu paa Vej til Egnene omkring King Williams Land for at søge Lykken der. Nu boede Lyman ved Inman River og havde efter et halvt Aars Ensomhed følt Trang til at træffe Mennesker i Bernard Harbour. Broderen boede ca. 70 km længere vestpaa, og da de begge havde Fælder at passe, der strakte sig over ca. 200 km, saas de kun sjældent. Vi traf senere Gus, der viste sig at være en lige saa ypperlig Jæger som Hundekusk.

Leo Hansen havde under nogle Manøvrer med den tunge Hudson Bay-Slæde, som „Ederfuglen“ kørte, faaet et Slag over den ene Skulder, der for flere Uger lammede hans Arm; det var kun med Opbydelse af al sin Energi, at han var i Stand til at fortsætte Rejsen, vel vidende, at Tiden var knap. Under disse Forhold var det os dobbelt velkomment, at de to Brødre rakte os en hjælpende Haand; vi tilbragte 14 Dage sammen med dem og vil altid mindes dem med Taknemlighed. Det var Mænd, som det var festligt at rejse sammen med.

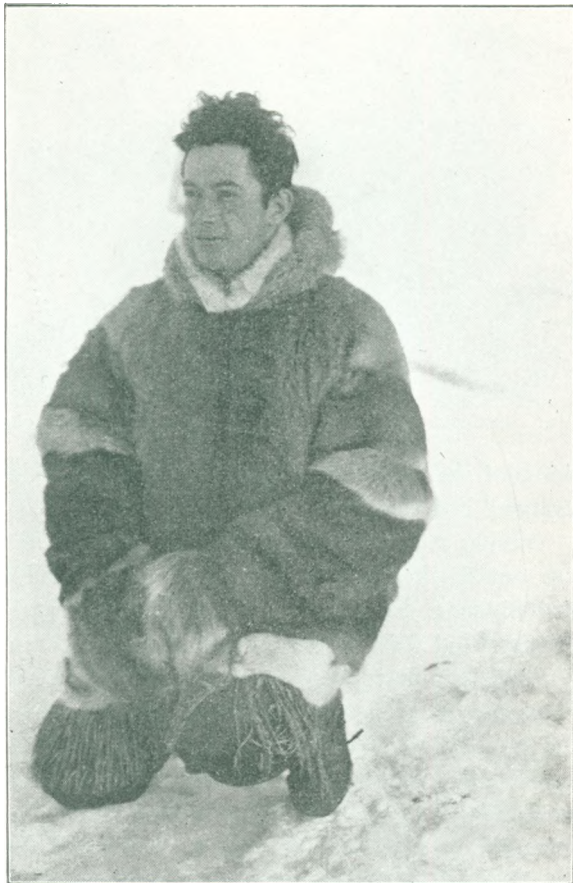
Den Kyst, vi nu kom til at følge nordover, var for Størstedelen ensformig og kedsommelig; det var lavt Land, der mange Steder flød sammen med Kystens Skrueis, kun enkelte Steder oplivet af stejle Sandstensklipper, hvis fantastiske Huler ofte gav os et velkomment Ly for Vinden. Isen langs med Land var let farbar, og naar vi ønskede frisk Proviant, behøvede vi som Regel blot at køre en halv Snes Kilometer til Søs, hvor Isen laa i Drift og havde aabne Vaager, hvorfra man uden Vanskelighed kunde faa Sæl. Men det var ugerne, vi foretog disse Jagtudflugter, for det gjaldt om ikke at spilde Tiden. Et Sted passerede vi

en enlig Svensker fra Kalmar, Kalle Lewin, der med ægte svensk Begejstring kunde citere Fridthjofs Saga, paa samme Tid som han drøftede de bedrøvelige Udsigter for Aarets Rævefangst. En Dagsrejse nord for ham ved Pierce Point, i Landets skønneste Egn mellem Portaler og Monumenter af is-svøbte Sandsten, passerede vi en anden Pelsjæger, Bezona, der sagdes at være en italiensk Adelsmand, som forgæves søgte et arktisk Eldorado.

Ved Kap Lyon traf vi de første Eskimo-Indvandrere fra Alaska, der ligesom de hvide Pelsjægere nu søgte Lykken i „deres vilde Stammefrænders Land“. De var straalende gæstfri, talte flydende Engelsk og røbede hurtigt en fremragende Forretningssans. Vi følte straks, at vi var i Dollar'ens mægtige Land. For en Luns Renkød, man længere østpaa vilde have givet os

som Velkomstgave, maatte vi betale 8 \$, og da Leo Hansen stadig var syg og vi ønskede Mand og Slæde en Dagsrejse længere frem, blev denne Hjælp vurderet til 25 \$.

Kan være, man et Øjeblik med Vemod tænkte tilbage paa Stammefrænderne længere østpaa, som kunde hjælpe os ugevis blot for Glædens Skyld — og dog havde disse Eskimoer Ret; de var bleven hvirvlet ind i den store Konkurrence med den hvide Mand, og skulde de hævde sig, var de nødt til at vurdere deres Arbejde. Vi var fremmede,



FOT. LEO HANSEN.

Lyman de Steffany, Pelsjæger fra Inman River.





Langs hele Canadas Nordkyst passerede vi store Isbarrierer, der ofte taarnede sig højt op over Kysten.

der blot skulde rejse igennem og ikke kunde løbe an paa at vinde Venskaber i Forbifarten.

Videre vestover bar det. Distancerne havde vi maattet sætte op; nu var det 50, helst 60 km pr. Dag, Trav for Hundene, Løb for os selv ved Siden af Slæderne, af Sted, hurtigt frem! Og varme Dage, oftest gennemblødt af Sved, men med sød Hvile om Natten.

Ved Kap Parry tog vi et lille Pust den 9. Marts hos Æventyreren, Skipperen og Pelsjægeren Jim Crowford. Vi kom til hans Boplads, netop som Aftensolen stod over hans lille indefrosne Skonnert og kastede sine Farver paa det kolde Bølgeblikshus, han havde bygget ved Foden af et Fjæld. Men der stod Røg ud af Skorstenen, og længe varede det ikke, før vi bænkedes som gamle Kammerater ved et hastigt fremtryllet Maaltid og bragte vor „Dagsult“ ud af Verden, medens vi hørte vor Vært fortælle om sin Deltagelse i det store Kapløb om Guldet ved Nome i Aaret 1900.

Vi fortsætter tværs over Kap Parry, hvor vi skyder fem Rener, der tvinger os til en ekstra Overliggerdag, for at Hundene og for den Sags Skyld ogsaa vi selv kan faa det mest mulige ud af det herlige Kød. Saa bærer det ud over Langton Bay, og et Øjeblik vakler vi mellem at sætte over den brede Bugt, hvor Bjørnejagten er god, eller søge ind til en lille Vig ikke langt borte, hvor en Neger ved Navn Peter Lobe har sejlet en Skonnert, fyldt med Eskimofamilier, op fra Nome; de vil prøve Jagten i et Land, hvor der endnu er langt til Naboen. Vi er i de bro-



Foraarets første Rener skød vi den 10. Marts under Overkørslen over Kap Parry.

gede Skæbners Land, og det kunde have interesseret mig at se hans Menage; men Svinkeærinder er farlige, og vi vælger den nærmeste Rute og faar to Bjørne. Det gælder om at have Kød paa Slæderne, naar vi kommer frem til Mennesker, hvor der skal arbejdes.

Den 15. Marts ankommer vi til Horton River, hvor der findes en gammel Eskimoboplads ved Navn Igdlulualuit; her regerer Enken efter en berømt tysk Hvalfanger, Kaptain Fritz Wolki. Vi kommer ind i et Hus, hvor alt er saa rent og pillent, at vi uvilkaarligt gaar paa Tærerne, og træffer tre tavse Kvinder, der byder os stegte Ryper — aa, saa net, saa fint, saa appetitligt!

Dagen efter naar vi frem til et ejendommeligt Naturfænomen, der virker saa stærkt paa os, at vi slaar Lejr for at tage levende Billeder, skønt vi kun har kørt nogle faa Timer. Vi er ved „the smoking mountains“, de rygende Fjælde. Dybt nede i Jordens Indre er der engang — hvornaar ved ingen, for 100 Aar siden maaske eller mere — gaet Ild i nogle svære Lag af Kul, og nu vælder Røgen ud fra ti Fjælde. I den stærke Sol staar disse Fjælde med en levende Glorie om sig af graablaa Røg, der siler ud fra Fjældsiderne, overalt hvor der blot findes en lille Sprække. I Lavningerne kommer de hvide Dampe ud som Røg fra Offerbaal, som Vinden slaar ud i den vældige Kam af snedækt Skruéis, der løber langs med Land. Her raser en Kamp mellem Ild og Kulde, og Kulden er den stærkeste. Selv de brændende Fjælde staar snedækte; kun det sorte Sand foran Skraaningerne, der er indhyllet i Røg, er varmt og fugtigt. Ud for os, saa langt Øjet rækker, ligger det



De rygende Fjælde nord for Horton River.

frosne Hav, der i sin hvide Vælde smiler i Solen, som haanede det de fantastiske Jættebaal, der forgæves fortærer Jordens Indvolde.

Saaledes begejstres vi og har en traditionsmæssig Trang til at skaffe os Luft i Ord; men Eskimoerne, der har deres medfødte Sans for Realiteter, fortæller følgende om Ingnerssuit, „de store Baal“, saaledes som jeg senere fik det berettet af en gammel Mand ved Navn Aunaraitsiag:

„I Menneskehedsens første Barndom var de aldrig alene, enten de levede ved Boplads eller begav sig ud paa lange Rejser. De var omgivet af et Aandefolk, Ijerqan, der levede som Mennesker og var som Mennesker, kun at de var usynlige. Deres Legeme var ikke for vorø Øjne, deres Stemme ikke for vore Øren, og naar Folk rejste og slog Lejr og begyndte at bygge deres Snehuse, kunde man omkring Driverne se Sneblokke bevæge sig, løftes ud af Driverne i Firkanter og føres sammen til et Snehus, der voksede op af sig selv. Nu og da kunde man se en Kobberkniv glimte, det var alt.

Det var et snildt Folk, Ijerqan, og de havde intet imod, at man kom ind i deres Huse, der var indrettet ganske som Menneskenes. Alle deres Ejendele var synlige, og Menneskene havde stor Fordel af at handle med dem. Ønskede man at købe noget, pegede man blot paa det og viste det frem, man vilde betale med. Gik Aanderne saa ind paa Tilbudet, løftedes den Genstand, man ønskede sig, op af sig selv og bevægede sig hen imod den, som havde forlangt den; afslog de derimod Handelen, blev den liggende paa sin Plads.

Saaledes var Menneskene aldrig ene, der var altid smaa, tavse, usynlige

Aander omkring dem. Men saa hændte det engang, at en Mand under et Ophold greb sin Kniv og raabte:

„Hvad skal vi med disse Folk, der altid trasker i vore Fodspor?“ Og han svingede sin Kniv rundt i Luften og stødte den ud i Retning af de Snehuse, der bevægede sig af sig selv. Man hørte ikke en Lyd, men Kniven blev fuld af Blod.

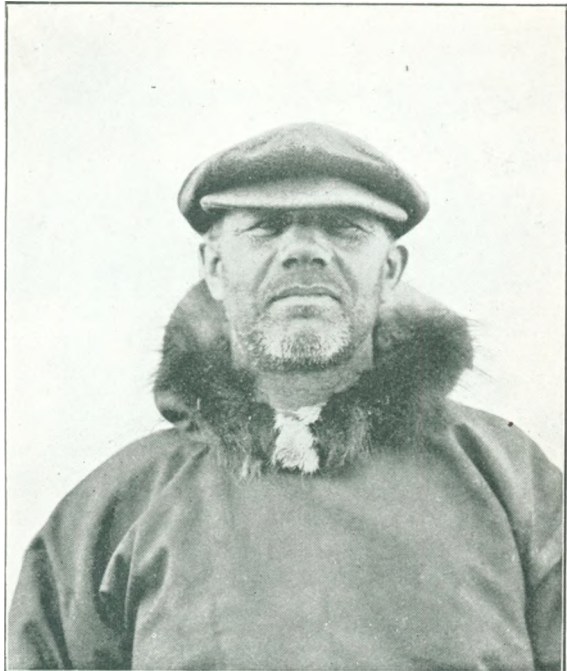
Fra den Dag forsvandt Aanderne; aldrig mere oplevede man, at Driverne af sig selv formede sig til Snehytter, naar man slog Lejr, og Menneskene mistede for evigt deres tavse, usynlige Skytsaander. Man fortæller, at de tog Bolig i Fjældenes Indre for at skjule sig for Menneskene, der havde haaret dem, og endnu den Dag i Dag ser man Fjældene ryge fra de vældige Kogebaal, der flammer fra deres Indre.«

— — —

Den 17. Marts naaede vi frem til Baillie Island, hvor Hudson's Bay-Kompagniet har en Station, der bestyres af vor Landsmand Henrik Henriksen, kaldet „Svoger“. Behøver jeg at nævne, at han straks bød os tage sit hyggelige Hjem i Besiddelse.

Hermed var den første Del af Rejsen afsluttet. Jeg var blandt nye Stammer, blandt Mackenzie-Eskimoerne.

Det var som at komme til et helt nyt Land. Vi havde vænnet os til at leve blandt Mennesker, der lagde Hovedvægten paa Landvildt og kun foretog Sodyrsfangst fra den faste Is. Nu stod vi pludselig midt i en Kultur, der var skabt af det aabne Hav, og blandt Mennesker, der i et Sprog, som stod vort Grønlandske forbavsende nær, talte om Hval og Hvidhval, Sæl og Remmesæl, der jagedes fra Kajak eller Konebaad. Og vi saa disse Konebaade, der var af ganske samme Type som de grøn-



FOT. LEO HANSEN.

Danskeren Henrik Henriksen, der begynde som Guldgraver ved Teller og siden ledede en Ekspedition for Hudson's Bay-Kompagniet til de østlige arktiske Egne. Nu Handelsbestyrer ved Baillie Island.



Mackenzie-Floden fører en Mængde Træstammer med sig ud i Havet, hvorfra det senere skylles op langs med Kysterne. Alt dette Tømmer giver Eskimoerne Materiale til Husbygning og Brændsel.

landske, og glædede os dobbelt over deres kendte Linier, fordi vi netop kom fra Stammer, hvor de end ikke kendtes af Navn.

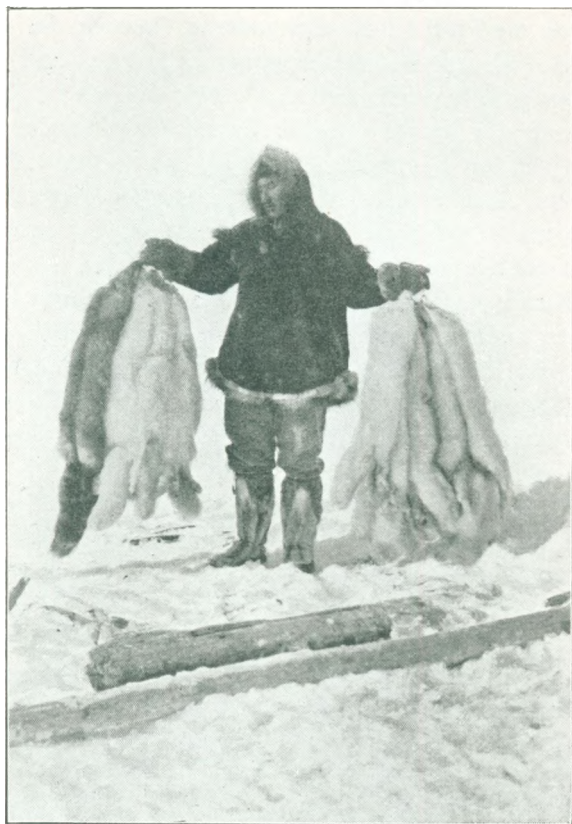
De smaa, hvide Landsbyer af Sne, som vi havde lært at elske, var afløst af Bjælkehytter eller Træ- og Tørvehuse, hvis hele Indretning ogsaa svarede til den grønlandske, og mine to Grønlandere spilede Øjnene op og troede sig næsten hjemme, skønt de nu i tre Aar stadig have bevæget sig længere og længere bort fra deres eget Land.

Saaledes var Førsteindtrykket; men trængte man blot en Smule dybere ind, var alt dog meget forskelligt fra vore hjemlige Kyster. Mackenzie-Floden havde været den store Kulturbringer, og paa samme Maade som dens mægtige Strømme havde rykket Skove op med Rode og skyllet dem ud langs med alle Strande, vi for forbi, havde den voldeligt revet den eskimoiske Kultur ud af dens gamle Milieu og skabt en Overgangsperiode, som vi nu kom midt op i. Fangsten paa Havet var ikke længere det eneste saliggørende, Jagten efter Guld og Penge var kommet til og havde revolutioneret alle Forhold. Hudson's Bay-Kompagniet var ikke mere eneraadende; de saakaldte kontante Opkøbere kom ned over Floderne og satte Prisen paa alle Pelsskind, og den haarde Konkurrence mellem alle Handlende havde sat den saa høj, at Eskimoerne i dette rige Pelsdyr-Land pludselig var bleven Velhavere. Og de, som fra deres gamle Fangst var vant til kun at regne med Vinterdepoter og derfor plejede at omsætte deres Produktion med Sigt paa et enkelt

Aar, havde nu faaet den tilgivelige Opfattelse, at hvis de blot i det Ydre kunde handle og leve som deres Overmænd, de hvide Mænd, vilde de ogsaa blive som disse. De var alle udmærkede Jægere, og det faldt dem derfor ikke vanskeligt at koncentrere sig om en mægtig Om- sætning, der ganske lod haant om fornuf- tige Hensyn til Frem- tid og Alderdom.

Dette var Grun- den til, at vi pludselig befandt os mellem fornemt og uafhæn- gigt Folk. Prisen paa en Hvidræv var 30 \$, og der kunde fanges mange mellem No- vember og April; des- uden var der andre Pelsdyr som Rødræve, Sølvræve, Korsræve, Sortræve, Moskusrot- ter, Skunk, Bæver, Los, Hermelin, Maar og endnu flere. Det var derfor intet Un- der, at Eskimoer med en Smule Selvagtelse titulerede hinanden „Captain“ og var Skonnertejere. Disse Skonnerter af den fladbundede Type, som

bruges omkring de store Floders Delta, kunde de købe for en 3000 \$, men havde saa til Gengæld ikke meget Brug for dem. De kunde tage paa Besøgsrejser om Sommeren og holde en Slags mondæn Sommerferie efter Pelsdyrjagtens Afslutning; men deres egentlige Fangst drev de fra de billigere og langt mere praktiske Konebaade eller Hvalfanger- baade. Der var naturligvis Motor i de fleste af disse Skonnerter, og i det hele taget havde man paa alle tænkelige Omraader taget Maskinerne til Hjælp. Kvindernes flinke Fingre, som vi saa ofte havde haft Lejlighed



Den moderne Mackenzie-Eskimo sælger ikke sine Ræveskind til de sted- lige Butiker, men holder Auktion over dem, naar Opkøberne ankom- mer ved Sommertid.

til at beundre under Syningen af Skindklæder, var erstattet med Sy-maskiner. Man havde lært sig at skrive; men for ogsaa her at være paa Højde med Tiden havde de fleste Mænd Skrivemaskiner, skønt den Korrespondance, der førtes, ikke var større end, at de aldrig fik nogen Øvelse i at klapre paa dem. Klippemaskiner og Barbermaskiner gik ogsaa med ind i Fornødenhederne, ligesom det var meget almindeligt at se Folk med Fotografiapparater. De praktiske gamle Spæklamper holdtes som Seværdigheder, der blev udbudt til Turister for 30 \$, medens man selv brugte Gasolin eller til Nød Petroleumslampe.

Til en Begyndelse stod jeg som en naiv Fortidslevning midt imellem disse smarte Mennesker, da jeg begyndte at tale om Sagn og gamle Traditioner, og i de første Uger, hvor jeg maatte kæmpe en haard Kamp for at slaa mig igennem al denne forvildede Bornethed, sendte jeg mange vemodige Tanker østover til de Mænd og Kvinder, for hvem Forfædrenes Visdom endnu havde været hellig. Sagnfortællerne her opfattede sig til at begynde med som Specialister i Hjemstavns-lære og Mytologi og takserede en Dags Konsultation eller Manuduktion til 25 \$. Det var Taksten for legemligt Arbejde, hvorfor skulde saa aandeligt vurderes ringere?

Saa snart det rygtedes, at vi interesserede os for etnografiske Sager, skød forslagene Antikvitethandlere op af Jorden og undslog sig ikke for at forlange indtil 50 \$ for et Par gravfundne Læbesmykker.

Man forstaar min Desorientering. Men heldigvis sidder ufordøjet Kultur ikke fastere end gammelt Skidt, der kan vaskes af, og det varede da heller ikke længe, før det lykkedes mig at genopvække Folkets Interesse for dets egen Fortid. Ganske gratis fortalte jeg dem Time efter Time alt det, vi havde oplevet paa denne Rejse — om de gamle Aandemanere, der vidste langt bedre Besked om svundne Tidernes Historie, end de Mennesker, jeg nu var kommen til — og tilsidst fik jeg da ogsaa Isen saa eftertrykkeligt brudt, at jeg kunde forlade det vestligste Canada med megen værdifuld og ny Viden. Men derom skal andetsteds blive fortalt. Først maa vi helt igennem.

Foreløbig løber vi videre i Retning af Herschel Island, idet vi overalt gør Ophold ved Bopladser, hvor der er noget at lære. Inde i Liverpool Bay besøger jeg en ypperlig Sagnfortæller ved Navn Apagkaq. Han begynder med at haane mig for min uproduktive Interesse, men da jeg lover ham 50 \$ for 5 Dages Samarbejde, slaar han til. Det gaar trægt i Begyndelsen — som med saa megen anden aandelig Føde, der skal sælges — men inden længe har vi hidset hinanden op, og han aabenbarer sig som en virkelig gudbenaadet Sagnfortæller, hvis Lige jeg kun har truffet i Østgrønland. Han var indvandret fra Egnene om

Noatak River og Kotzebuc, og flere af hans Sagn bærer derfor Præg af indiansk Paavirkning. Her er et af dem:

*Den vise Ravn opdager, at den er til, og skaber Himlen,  
Jorden, Menneskene og alle Jordens Dyr.*

Han sad paa Hug i Mørke.

Han sad ganske alene paa Jorden, da han pludselig kom til Bevidsthed og opdagede sig selv. Han vidste ikke, hvor han var; han vidste heller ikke, hvorledes han var bleven til. Men han aandede og havde Liv. Han levede.

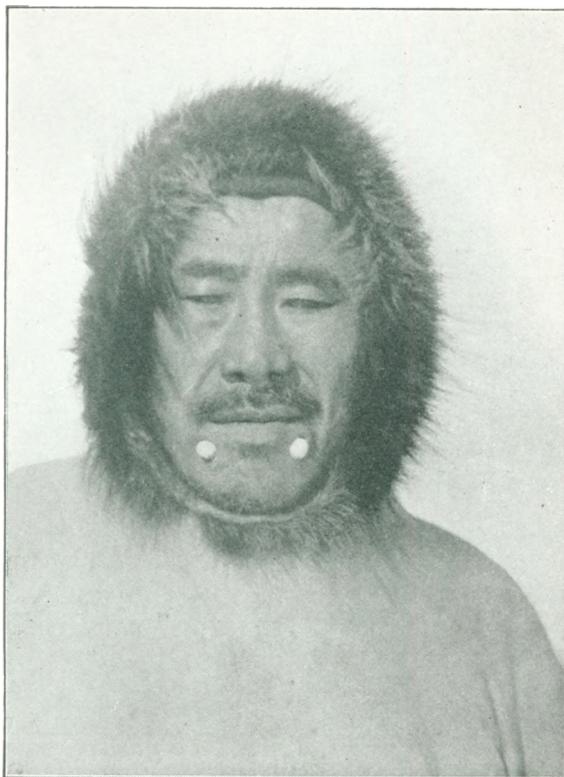
Men hvem var han? Et Væsen — noget levende. Mere forstod han ikke. Alt omkring ham var Mørke, og han kunde intet se. Saa følte han sig for med Hænderne. Hans Fingre strøg hen over Ler, overalt hvor han famlede sig frem. Jorden var Ler, alt omkring ham var dødt Ler.

Han lod Fingrene glide hen over sig selv. Han vidste ikke, hvordan han selv saa ud, men han fandt sit Ansigt og følte, at han havde Næse. Øjne og Mund, Arme og Ben og Lemmer. Han var et Menneske — en Mand.

Hen over Panden fandt han en lille, haard Knyst. Hvad skulde den være der for? Han anede ikke, at han engang skulde blive en Ravn, og at den skulde vokse ud og blive til et Næb.

Han faldt i Tanker. Han havde forstaaet, at han var et Væsen for sig selv, der ikke var fastvokset til alt det, der omgav ham. Saa kravlede han hen over Leret, langsomt og forsigtigt. Han vilde finde ud af, hvor han var. Men pludselig følte hans Hænder et tomt Rum, en Afgrund, og han turde ikke gaa videre.

Han sidder atter paa Hug og tænker over, hvorledes han skal finde ud af,



FOT. LEO HANSEN.

Min Fortæller Angusinaoq fra Baillie Island. Han tilhørte den gamle Skole, der endnu bærer Labretter. Disse Læbesmykker, der anbragtes gennem et Hul i Læben, forarbejdedes af Mammuttænder, hvidt Kvarts, Nefrit, Granit eller Skifer. Labretter anvendtes tidligere af alle Mænd mellem Mackenzie og Yukon.



hvad der er i dette store, sorte Mørke. Saa bryder han en Klump Ler af og kaster den ned i Afgrunden. Han lytter, fordi han vil høre, hvornaar den naar Bunden; men han hører intet. Han flytter sig længere bort fra Afgrunden og finder en haard Genstand paa Jorden og stikker den ned i Leret. Han vidste ikke, hvorfor han gjorde det, han gjorde det bare;



FOT. LEO HANSEN.

Ung Kvinde fra Baillie Island. I Hvalfangstens Guldalder tid var Herschel Island en søgt Overvintringshavn, og man træffer ikke faa Blandinger mellem Eskimoerne i Mackenzie-Deltaet.

og saa sad han atter stille hensunken og tænkte over, hvad der mon kunde være i alt dette tætte Mørke, der omgav ham.

Da hører han pludselig et Sus i Luften, og et lille, let Væsen sætter sig paa hans Haand. Han føler hen over det lille Væsen med sin anden Haand og finder ud af, at det har Næb og Vingler og varme, bløde Fjer over hele Kroppen, men smaa, nøgne Fødder.

Det var en lille Spurv, og med eet forstod han, at den havde været til før han, at den havde fløjet hen over ham og hoppet omkring ham i Mørket, og at han ikke havde lagt Mærke til den, før den satte sig paa ham.

Mennesket er glad over Selskab; Mennesket bliver dristigere, naar det ikke er alene, og nu kravlede han mere frygt-

løst hen over Jorden, og han kom hen til den Genstand, han havde stukket i Jorden, og opdagede, at den havde slaaet Rod og var bleven levende. Et Træ var skudt op af Jorden, der ikke længere bestod af det bare Ler. Det, nøgne Ler havde faaet Haar, der groede Græs paa det.

Men Mennesket følte sig ensom og dannede af Leret et Væsen, der var ligesom han selv, og da det er færdigt, sætter han sig atter paa Hug og venter. Næppe er det nye Menneske bleven levende, før det giver sig til at skovle Jord med Armene. Det har ingen Ro paa sig; rastløst og uafbrudt skuffer det Jorden op omkring sig, og han opdager, at den nye Skabning har et andet Sind end han selv, et hidsigt, heftigt Sind. Det synes han ikke om, og han griber den, slæber den med sig og kaster den ned i Afgrunden. Denne Skabning, siger man, blev en Tornaq, en ond Aand. Fra den stammer alle onde Aander.

Atter kravler han hen til det Træ, han har plantet, og se: Der er kommen flere til. Træ staar ved Træ! De er blevet en Skov med frodig Skovbund. Planter, mange smaa Planter er skudt op af Jorden, og han lader sin Haand glide hen over dem alle. Han fornemmer deres Form og kender deres Duft, men kan intet se.

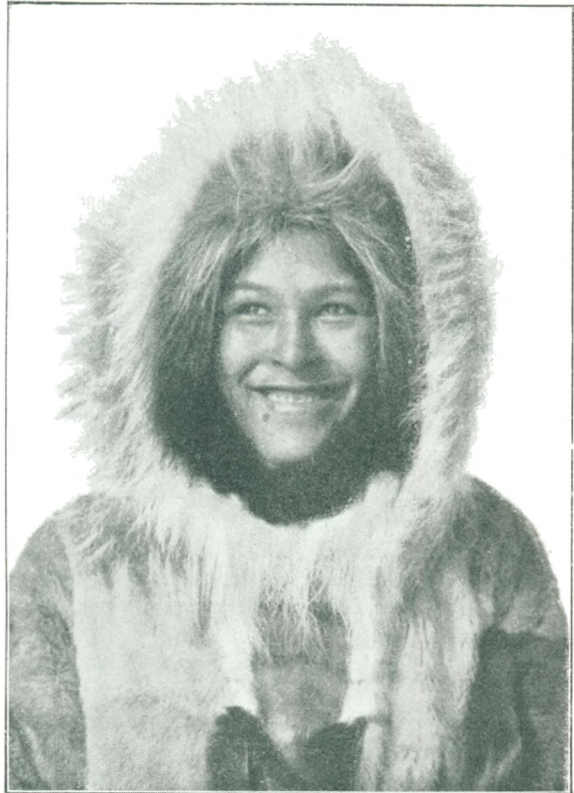
Manden faar Lyst til at lære den Jord at kende, hvor han har fundet sig selv, og han kryber omkring med den lille Spurv flagrende hen over sit Hoved. Han kan ikke se den, men stadig hører han dens Vingslag, eller den sætter sig paa hans Hoved og hopper ned paa hans Haand. Han kravler, fordi han ikke tør gaa i Mørket, og han finder Vand til alle Sider og opdager, at han er paa en Ø.

Nu maa han ogsaa vide, hvad der er nede i Afgrunden, og han beder den lille Spurv om at flyve derned og undersøge den. Den flyver bort og bliver saa længe borte, at han ikke tror, den nogensinde vil komme tilbage igen; men da den atter sætter sig paa hans Haand, bærer den et friskt Skud i Næbbet.

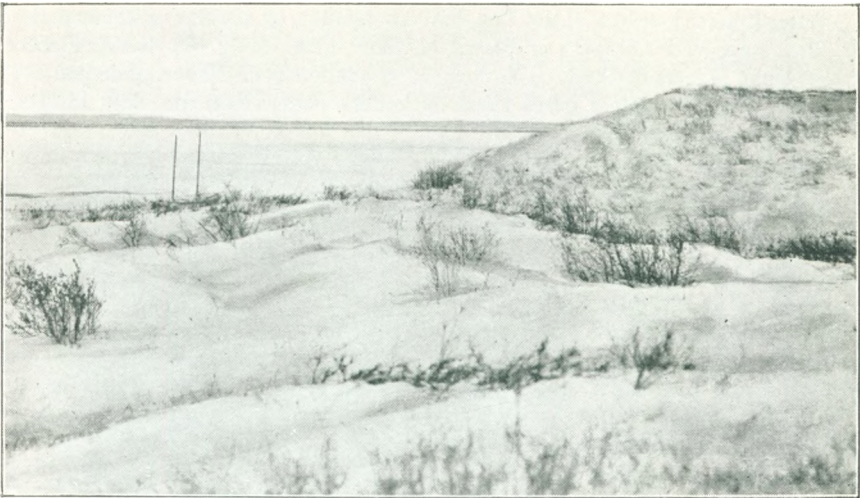
Han bes'utter selv at fare ned i Dybet til Af-

grundens Land, og han beder den lille Fugl om at sætte sig paa hans Knæ, og han føler hen over den for at finde ud af, hvordan den er skabt og hvorledes den bærer sig ad med at holde sig svævende paa sine Vinger. Derefter famler han sig frem til Skoven og bryder Grenene af, der ligner Vinger, og hæfter dem til sine Skuldre. Men idet han basker med Grenene, bliver de pludselig til rigtige Vinger, Fjer vokser ud paa hans Krop og dækker hans Legeme, Knysten i Panden skyder ud og bliver til et Næb, og han forstaar, at han kan flyve ligesom den lille Spurv. Men det er mørkt, og han kan intet se, og derfor beder han Spurven om at flyve foran og holde sig lige foran hans Hoved, saa at han kan høre dens Vingslag. Saa letter de og daler ned mod Afgrundens Land. Men idet Manden letter, raaber han: „Qaoq — qaoq!“ Han var bleven til en stor, sort Fugl, og han kaldte sig selv en Ravn.

Det Land, de kom fra, kaldte han Himlen, og der var langt fra Himlen og til



FOT. LEO HANSEN.  
Nelly fra Baillie Island. Hendes Fader var en farver Hvalfanger fra de Kapverdiske Øer.



FOT. LEO HANSEN.

Landskab fra Mackenzie-Deltaet. Først er godt og fast ude paa Floden, men Sneen er bundløs, saa snart man kommer ind mellem Buskadserne paa Land. I Baggrunden en indefrossen Skonnert, der tilhører en Eskimo.

Afgrundens Land, saa langt, at han tilsidst havde ondt ved at holde sig svævende. Men omsider kom de ned. Og Ravnens plantede Afgrundens Land til paa samme Maade, som han havde gjort det oppe paa Himlen, og de fløj fra Sted til Sted og gjorde overalt det samme. Og snart var det altsammen dækket af Skove, Træ ved Træ, og mange Urter og Blomster voksede mellem Træerne. Dette nye Land kaldte Ravnens for Jorden.

Da Jorden var bleven levende og frugtbar, skabte Ravnens Menneskene. Han formede dem af Ler, og for at der kunde være Føde til dem, skabte han ogsaa Jordens Dyr, alle Slags Dyr, baade paa Jorden, i Luften og i Havet. Og han fortalte Menneskene, at de skulde leve af Jordens Dyr.

I Jordens første Dage kunde man intet se, man maatte føle sig frem eller høre.

Og Menneskene hører Rentyr, der hoster med dybe Strubetoner, Ulve, der tuder, Landbjørne, der brummer, Ræve, der hyler: „Kak — kak — kak!“ I Havet snøfter Sæler, Hvalrosser hvæser, og Hvaler puster: „Puh — puh — puh!“ Fugle skriger og synger. Man hører Vindenes Sus i Skovene, Bladenes Hvislen og Hvisken. Brændingen bryder mod Kysterne.

Menneskene er omsluttede af Liv og Lyde, men de ser intet, intet, overalt famler de sig frem i Mørke, og Livet er svært at leve.

Da kalder Ravnens den lille Spurv hen til sig og siger: „Du var til, før jeg fandt mig selv siddende paa Jorden. Flyv nu ud i Verden og find noget, der kan oplyse Jorden, saa Menneskene kan se hinanden og Landene omkring deres Bopladser og de Dyr, de skal leve af.“

Og den lille Spurv fløj ud og blev borte i Mørket, og saa længe blev den borte, at Ravnens tilsidst troede, den aldrig mere kom tilbage. Ikke kunde man tælle Dage og Nætter, alt løb ud i eet. Der var ingen Tid, og Ravnens vidste ikke, hvor længe Spurven havde været borte. Men en Dag hører han dens Ving-



FOT. WILLIAM GEDDES.

Havnen ved Single Point er hver Sommer fuld af Hvalbaade, der tilhører Eskimoerne.

slag og mærker, hvorledes den slaar ned paa ham og sætter sig paa hans Haand. I Næbbet bærer den to Stykker Glimmer, indsvøbt i Blade, et Stykke, der er lyst, og et Stykke, der er mørkt. Dem giver den Ravn.

Og Ravn

den brød et lille Stykke af det lyse Glimmer af og kastede det op i Luften. Straks flød et vældigt Lys ud over Jorden og blændede alt levende. Saa stærkt var Lyset, at det varede længe, før Ravn

den selv kunde se. For første Gang saa Menneskene ud over Landet, hvor de levede. De saa Skovene, Dyrene paa Jorden og i Havet og Fuglene i Luften, og de glædede sig over al den Skønhed, der omgav dem.

Livet blev nyt og stort for dem alle.

Men Lyset var for stærkt, det blændede. Da brød den et Stykke af den sorte Glimmersten af og kastede det op i Luften. Straks dæmpedes Lyset, Menneskene kunde se, uden at det smertede i deres Øjne, og Natten kom sammen med det sorte Glimmer og skænkede dem Hvile.

Nu kom alle Glæder til Menneskene. Ravn

den lærte dem at bygge Huse, der gav Ly mod Vind og Vej, og den lærte dem at lave Kajaker og Konebaade, saa de kunde færdes paa Havet og jage dets Fangst

dyr.

Men Menneskene blev mange, og Dyrene formerede sig, og deres Ø var ved at blive for lille. Kun Havet var stort.

Da stiger der en Dag op af Havet en sort og vældig Masse, der bliver liggende uden for Menneskenes Ø — et umaadeligt Uhyre, der ikke lignede noget andet Dyr. Man roede ud til det i Konebaade og Kajaker og forsøgte at harpunere det; men alle Harpuner prellede af paa dets Sider, uden at Uhyret ændrede det.

Ravn

den saa Menneskenes haabløse Kamp og sagde til den lille Spurv: „Følg med og hold dig svævende over Uhyret; jeg vil jage det fra Kajak.“

Og Ravn

den roede ud, og medens Spurven holdt sig svævende i Luften, harpu-

nerede han det og dræbte det. Menneskene jublede og bugserede det hjem til deres Boplads og flænsede det. De skar det ud i smaa Stykker og kastede det ud i Havet i alle Retninger, og se: Øer groede op af Havet, Land skød op ved Land og blev til en stor og mægtig Kyst. Saaledes blev det store Fastland til, og der blev Plads til Menneskene og alle Dyrene paa Jorden.

Da Jorden var bleven, som den skulde være, samlede Ravnene alle Menneskene og talte saaledes til dem:

„Jeg er jeres Fader, mig skylder I jeres Land og jeres Liv, og mig maa I aldrig glemme.“

Og saa hævede han sig fra Jorden og fløj op til Himlen, hvor der endnu var mørkt. Her kastede han Resten af Glimmeret ud, og som et vældigt Baal slog Lys et ud over hele Verden, og Himlen og Jorden var skabt.

Saaledes blev Jorden til og Menneskene og Fangstdyrene. Men før alt dette var Ravnene, og før den lille Spurv.

Da Apagkaq og jeg skilles, kan ingen af os se ud af Øjnene for Træthed, men jeg har faaet to Dagbøger fyldt med ædelt Stof og kan sove paa min Slæde, medens mine Hunde fører mig videre frem mod nye Opgaver. Fra de første Dagkørsler erindrer jeg taaget et Besøg hos en hyggelig gammel Mand ved Navn Ularpat, den første i disse Egne, der har fundet paa at fange Hvidhvaler i Garn. Man bringer tørret Hvalkød og Spæk ind; Hvalkødet er en Smule muggent, og da man vil gøre Undskyldning herfor, svarer jeg med et grønlandsk Udtryk, at „Mug renses Tarmene“. Midt i alt dette Hastværk husker jeg endnu i Dag denne lille Replik, fordi den gav Ularpat Lejlighed til et muntert Gensvar:

„Det samme siger vi her; antagelig fordi man ikke gider vaske Mugget af. Dovenskab har ofte skabt en virksom Medicin!“

Videre, videre vestover! Vi beslutter at skyde Genvej tværs over Liverpool Bay med Kurs lige paa Atkinson Point (Nuvoraq). Om Aftenen naar vi frem til en gæsteventlig Amerikaner, Mr. Williams, hos hvem der venter os en Overraskelse, som ikke er almindelig i disse Egne. En Ven af ham er netop kommen med Slæde fra Fairbanks over Yukon, en Rejse paa to Maaneder, og Gensynet fejres med en Flaske god gammel Rom; det var en Gave fra en menneskekærlig Canadianer, hvis lovlige Aarsforsyning kun er 5 Flasker „til medicinsk Brug“.

Her træffer jeg ogsaa Præsten, Mr. Hester, som vi siden rejste med et Par Uger, en nøjsom Mand, opfyldt af en dyb og oprigtig Kaldsfølelse og med en alvorlig Vilje til at gøre noget for Eskimoerne. Han havde tidligere været helt ovre i Coronation Gulf-Egnene, men havde maattet forlægge sin Residens til mere civiliserede Kanter, fordi det Selskab, der havde udsendt ham, ikke havde Midler til at holde ham saa langt borte fra al Civilisation. Naar man betænker, hvad der i dette Land

ofres blot for at holde Justits, forstaar man ikke altid, at der skal spares netop paa de Kræfter, der mere end andre er medvirkende til at ophæve Tendenserne til Forbrydelser.

Den 5. April er vi Gæster hos Høvdingen Mangilaluk, der imponerer os med et Hus, enhver Blokhusejer i Hornbæk vilde kunne mis-

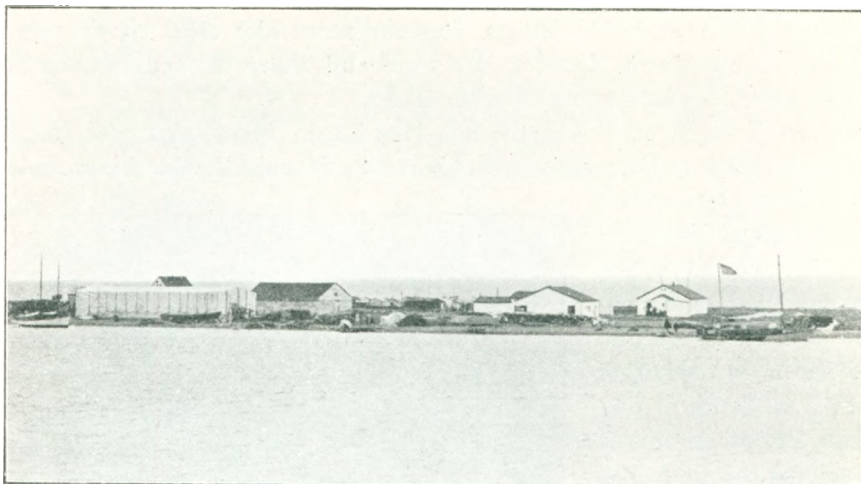
unde ham. Det er rejst af mægtige Tømmerstokke, og Opholdsrummet har en Længde af 7 m, en Bredde af 5,5 m og en Højde af 3,2 m. Dette er dog ikke Rekorden for et Eskimohus i disse Egne. Ved den østre Bred af Mackenzie overnattede vi i et Bjælkehus, hvor Opholdsrummet var  $7 \times 10$  m og  $3\frac{1}{2}$  m højt. Ogsaa dette bestod af svært Tømmer, der helt var tapetseret med det i disse Egne saa berømte isolerende „Beaver Board“; til Overflod var Gulvet belagt med Linoleum, udstyret med fantastiske Mønstre, og til Lejligheden hørte en



Mackenzie-Eskimoer sammen med den engelske Præst Edouard Hester, der leder Missionen i deres Distrikt.

dyb Kælder, der var fyldt med alskens Proviant. Huset var bygget af Eskimoen, „Captain“ Garret, og Stedet havde faaet Navnet Garret's Place. Værtsfolkene var fraværende, medens vi overnattede, og jeg kunde ikke dy mig for at kigge ind i deres Sovekammer. Den hyggelige Briks var et overstaaet Stadium, Rummet opfyldtes ganske af to Jernsenge, der selvfølgelig var forsynet med store Patentfjedermadrasser!

Landskabet har i de sidste Dage fuldstændig skiftet Karakter; Jordbunden er bleven levende og græsrig, og alle Dale er tæt bevokset med Buskads, der her gaar under Navnet water willows.



Herschel Island, Hovedkvarteret for Mounted Police og Hudson's Bay-Kompagniet.

Ved Kitikarjuit, før i Tiden beboet af 800 Eskimoer — en mægtig Boplads og berømt for sin Hvidhvalfangst — træffer vi ingen Eskimoer, kun en Inspektør for Hudson's Bay-Kompagniet, Mr. Christie, der trofast har tjent sit Selskab i 39 Aar, og Stationens Bestyrer, John Gruben, en „old-timer“, der oprindelig er kommen i Alaska med Tamrenene i 1895, en interesseret Mand med et ikke almindeligt Kendskab til Eskimoerne i dette Distrikt.

Den 10. April passerer vi atter en Landsmands Hus. Paa den østre Bred af Mackenzie-Deltaet i en Egn, hvor flade Banker veksler med tæt Krat, har Niels Holm fra Bornholm bygget sit Hus. Ogsaa her findes en stor Eskimoboplads fra gamle Tider med store Husruiner og mange Grave, særlig Høvdingegrave med alle de Dødes Ejendele: Konebaade, Kajaker, Slæder.

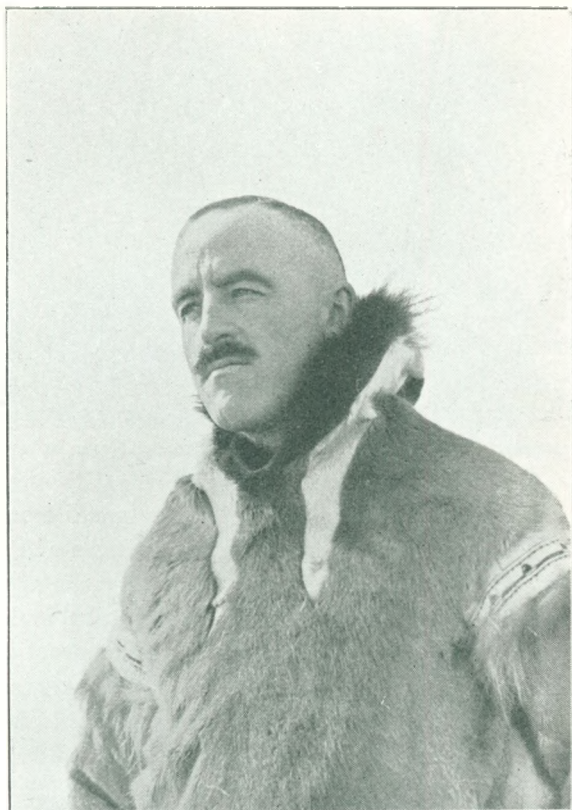
Det gælder for os om at naa frem til et Sted, hvor vi kan afslutte Arbejdet i Canada, inden vi drager ind i Alaska. Dette kan bedst gøres paa Herschel Island. Men Landskabet her i Deltaet dannes af en Mængde Bifloder, der alle ligner hinanden, og for ikke at miste Tid ved at køre vild overtaler vi Niels Holm til at følge med os til Herschel Island, hvortil vi ankommer den 17. April.

Herschel Island har en ypperlig Naturhavn, den eneste virkelige Havn paa den lange Strækning mellem Teller og den arktiske Kyst; den blev først opdaget i 1848, men blev straks Knudepunktet for hele Hvalfangsten fra Mackenzie til Baillie Island og videre østover. Skønt denne Hvalfangst nu er ganske indstillet, har dog Havnen bevaret sin Betyd-

ning som Hovedoplagssted for de østlige arktiske Distrikter, der undertiden kan være helt blokeret af Is.

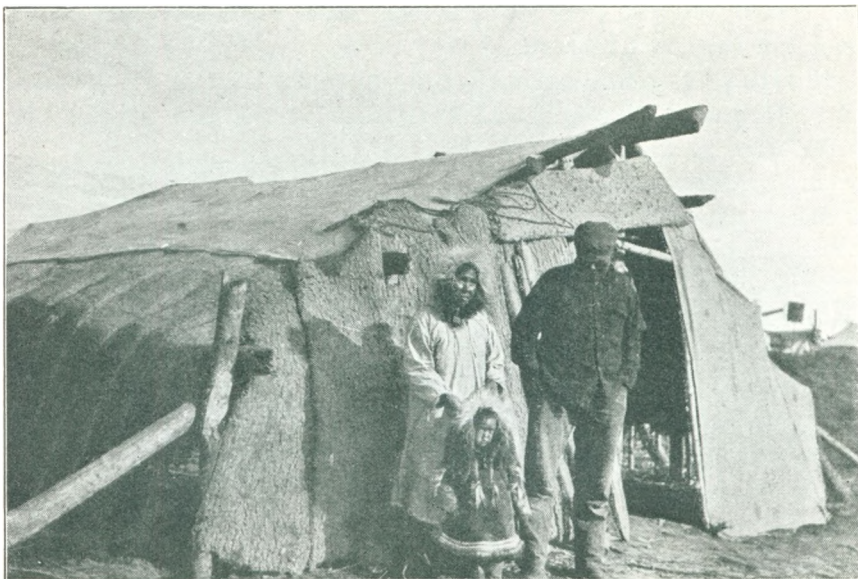
Hudson's Bay-Kompagniet har gennem mange Aar drevet en Handel i Mackenzie-Deltaet, hvortil Forsyningerne tidligere udelukkende førtes ned ad Flodvejen. Oprettelsen af de mange nye Stationer mod Øst har imidlertid nødvendiggjort en direkte Besejling fra Vancouver, og disse Rejser gennemføres med stor Dygtighed og ofte med megen Risiko. Alle disse betydelige Varemængder, der kastes ind over en Kyst, hvor Befolkningen endnu staar paa et meget primitivt Standpunkt, rummer selvfølgelig en betydelig Fare, og man maa derfor anerkende, at det store Kompagni trods sine merkantile Interesser har forstaaet det Ansvar, det paatager sig ved at være ganske enerådende i dette Distrikt; overalt, hvor jeg kom frem i Nordvest-Passagen, herskede der det bedste Forhold mellem Handelsmændene og Eskimoerne.

Ved Single Point strejfede vi en ondartet Influenza-Epidemi, der gik under Navnet la grippe; næsten hele Befolkningen led under den, og selv blev vi alle smittet. Men takket være den omhyggelige Pleje, vi fik hos H. B. C.'s manager, Mr. Caroll, hvis Gæster vi var i fjorten Dage, slap vi dog let over det, med Undtagelse af Arnarulúnguaq, der en Overgang var alvorlig syg.



Inspector Wood fra Herschel Island, Chefen for The Royal Canadian Mounted Police i Nordvest Territoriet.





Eskimoer fra Arctic Red River. Under Laksefiskeriet bygger de luftige Hytter af store Barkflager, hvor Fiskene ryges.

I Mounted Police's Hovedkvarter paa Herschel Island havde jeg den Glæde at træffe Inspector Wood, Lederen af Politiets Arbejde paa hele den arktiske Kyst. Han var en klog og interesseret Mand, som fuldt vurderede de Vanskeligheder, der var forbundet med at holde Lov og Ret paa den vældige Strækning fra Demarcation Point og til den magnetiske Nordpol. Det var i hans Lod, det var faldet sidste Februar at hænge de to sølle Djævle fra Kent Peninsula, og der fandtes endnu ved Politistationen en hel Del Eskimofamilier fra Østen, der dels var indbragt som Vidner, dels ogsaa var anklaget for Drab paa Bopladsfæller, eller i alt Fald Delagtighed i lignende Forseelser. Baade Vidner og Anklagede levede i bedste Forstaaelse med Politiet og Omegnens Eskimoer, og ser man bort fra, at de led en Del af Hjemve, havde man nærmest Indtrykket af, at de var ude paa en harmløs Ferierejse; thi selvfølgelig giver Politiet dem frit Underhold, indtil de kommer hjem igen. Alvoren rammer kun de ganske faa af dem, for hvem dette bliver den sidste Rejse.

En Retsforfølgelse, der er baseret paa Principer og Love, som er ganske ukendt for de Mennesker, der begaar Lovovertrædelserne, er uholdbar og drager kun med sig i sit Køl vand en Følelse af Frygt og Usikkerhed, der ikke kan føre til noget godt. Et Oplysningsarbejde er unægteligt at foretrække for et Skafot, og jeg har Grund til at tro, at Inspector Wood delte denne min Opfattelse.

Skønt Forkølelæsesepidemien voldte en Del Afbræk i det daglige Arbejde, kunde jeg dog være godt tilfreds med Resultatet. Det var lykkedes mig at tilvejebringe smukke, arkæologiske Samlinger, navnlig fra Atkinson Point, hvor der engang har levet en stor Befolkning. Hele den Redskabskultur, man finder i de gamle Husruiner, fortæller om Hvalfangst og Sødyrsfangst

i stor Stil. Desværre drives denne Hvalfangst ikke mere; fra det Øjeblik man er stattede Konebaadene med Skonnerter og gik over til at lægge overvejende Vægt paa Pelsdyrjagter, indskrænkede man sig til at tage Hvidhvaler i Garn forskellige Steder langs med Kysten fra Baillie Island og vestover; navnlig er Kitigarssuit berømt, fordi man her driver Hvidhvalerne ind i en Bugt, hvor de spærres inde og fanges. I gamle Dage blev denne Fangst udelukkende drevet med Kajak og Harpuner, en Metode, der nu anses for for-

ældet. Kajakkerne ser man aldrig mere; en, jeg købte i Single Point, sagdes at være den sidste i hele Mackenzie-Distriktet.

Mackenzie-Eskimoerne var engang et stort Folk, set med eskimoiske Øjne. Man regner med, at der hen imod Midten af det nittende Aarhundrede har været ca. 2000, hvoraf omtrent Halvdelen boede ved Kitigarssuit; men forskellige Epidemier har hærget Befolkningen saa voldsomt, at der nu kun er ca. 400 tilbage. Af disse er saa oven i Købet over 200 indvandret fra Alaska i de senere Aar, specielt fra Egnene om Noatak og Colville River. I gamle Dage, inden Hudson's Bay-Kompagniet havde oprettet sine Handelsstationer i selve Deltaet, gik



Elisabeth Blake, der fortalte om sine Landsmænd, Takudh-Indianerne ved Mackenzie.

de aarlige Handelsrejser op over Mackenzie-Floden til Fort Mc. Pherson, undertiden endnu længere ind i Landet, og skønt de nu kan købe alle deres Fornødenheder nede ved Kysten, findes der dog



FOT. WM. GEDDES.

Eskimoerne er forlængst gaaet over til moderne Befordringsmidler, medens Indianerne endnu bruger store Skindbaade, betrukne med Elsdyrhuder.

endnu enkelte Familier, der gaar helt op til Arctic Red River, lokkede af Pelsdyrjagterne og det ypperlige Laksefiskeri.

Disse Indlandsrejser bragte dem fra den tidligste Tid i Forbindelse med Indianerne, og for første Gang paa hele Rejsen fik jeg Oplysninger, der viste, at Indgifte mellem Eskimoer og Indianere i tidligere Tider havde været meget almindeligt; disse Blodblandinger fandt ganske vist ikke Sted ad fredelig Vej, men de omtales saavel af Eskimoer som af Indianere. Disse sidste har ofte i det foregaaende faaet deres Skudsmaal ud fra den Opfattelse, Eskimoerne havde af dem;

ikke mindst de gamle Sagn ved at fortælle om deres Grusomhed og raa og lumske Overfald. Ved Single Point traf jeg en ung og ualmindelig tiltalende Indianerkvinde, Elisabeth Blake, der var gift med den derværende Bestyrer af Hudson's Bay-Kompagniets Station; hun var født og opdraget blandt Takudh-Indianerne, og skønt hun kun var 33 Aar gammel, havde hun dog karakteristiske Erindringer fra sin Barndom. Hun fortalte, at der altid havde været en livlig Forbindelse mellem Eskimoer og Indianere, især før Handelsstationernes



Baillie Island, den nordligste Handels- og Politistation i Canada. FOT. LEO HANSEN.

Oprettelse. Hver Sommer kom Eskimoerne op over Floden til Fort Mc. Pherson og slog Lejr ved en stor Slette, der laa foran en Høj, hvor Indianerne havde deres Telte. Paa denne Slette plejede man at spille Fodbold; men engang opstod der Strid over Eskimoernes raa og hensynsløse Opførsel, og da Indianerne trak sig ud af Spillet, rejste Eskimoerne bort i Vrede. Aaret efter kom de tilbage, mange i Følge, klare til Kamp; men Indianerne, som ikke ønskede at give Anledning til Blodsudgydelse, trak deres Telte ind i et tæt Buskads og slap deres Hunde løs. Dem var Eskimoerne meget bange for, fordi de var bidske. Fortællersken var dengang kun en 6—7 Aar, men hun husker, hvorledes hun med alle sine Kammerater blev jaget ind i Skovens Tykning, for det Tilfælde at det virkelig skulde komme til et Sammenstød. Den lille Pige havde i Smug taget en Økse med, for hun vilde ogsaa saa gerne slaa en Eskimo ihjel. Ingen var bange, da man var saa vant til disse Optrin. Men Hundene, der ogsaa syntes at hade Eskimoerne, holdt saa grundig Vagt, at der slet ikke kom noget ud af Angrebet. Eskimoerne sluttede Fred, og dette har sikkert været den sidste Fejde. Nu er man gode Venner og er kun glade for at træffes, men tidligere var „the hoskies“ berygtede for deres lumske Overfald, og Indianerne frygtede dem, fordi de særlig røvede Kvinder, og det er Grunden til, at saa mange Eskimoer er Halv-Indianere.

Indianerkvindens Skudsmaal viser paa en morsom Maade, hvorledes disse opfatter Eskimoerne; det er Synd at sige, at de har noget tilovers

for hinanden. Iøvrigt synes Eskimoerne at have været driftigere, mere initiativrige — i alt Fald har de hidtil paa en forbavsende Maade hævdet sig i Konkurrencen med den hvide Mand. Indianerne derimod har ikke vist nogen Evne til at skaffe sig det Overskud i Indkomster, som har gjort Kysteskimoerne til Herremænd. Medens deres gamle Kammerater og Dødsfjender sejler op over Floden i elegante smaa Skonnerter, møder Indianerne endnu op med deres store Skindbaade, der i Konstruktionen minder meget om de grønlandske Konebaade, blot at de er betrukne med Elsdyrhuder og ikke med de stærkere og mere holdbare Remmesælskind.

— — —

Vort første Møde med Vest-Eskimoerne fandt saaledes Sted, umiddelbart inden vi efter tre Aars Ophold kørte ud af Canada, og jeg har nu ganske kort forsøgt paa at give en Oversigt over alt det nye, vi traf hos disse Mennesker, som fra Fangstmænd, der drev Storfangst fra Skindbaad og Kajak, havde udviklet sig til at blive Pelsjægere og Sømænd i mere moderne Forstand. Eskimohytterne af Jord og Sten, indvendig beklædt med Drivved, var afløst af Bjælkehuse i Villastil, og foruden alle disse ydre Revolutioner var deres gamle Tro afløst af den kristne. Man skulde ikke tro, at der under disse Forhold kunde være meget tilbage af den Samhørighed, der trods alt maatte være mellem dem og deres Stammefrænder mod Øst; men ikke desto mindre fandtes disse Vidnesbyrd spillevende i alle deres Erindringer om gamle Tider. Over hundrede gamle Sagn blev nedskrevet, og et forbavsende stort Antal af dem var gamle Kendinge, som vi allerede havde hørt baade i det østlige Canada og i Grønland.

Rejsen gennem de menneskefattige Ødemarker var endt, og Vejen bar nu mod stadig rigere Land og stadig mere Civilisation, og idet jeg forlod Canada, maatte jeg taknemligt prise den Skæbne, der havde givet mig Opgaver at løse paa et Tidspunkt, hvor Eskimoerne endnu levede deres eget Liv. Under hele den lange Færd var jeg bleven overvældet af Stof, der altsammen paa en egen og oprindelig Maade bar Vidne om Kamp og Menneskelighed. Jeg var draget ud med store Forventninger, og dog stod jeg nu her mere end nogensinde grebet af Beundring for det Folk, der havde været Rejsernes Maal.



Vordende Sælfanger paa Udkig.

FOT. LEO HANSEN.

## XXXII

### NORD OM ALASKA TIL NOME

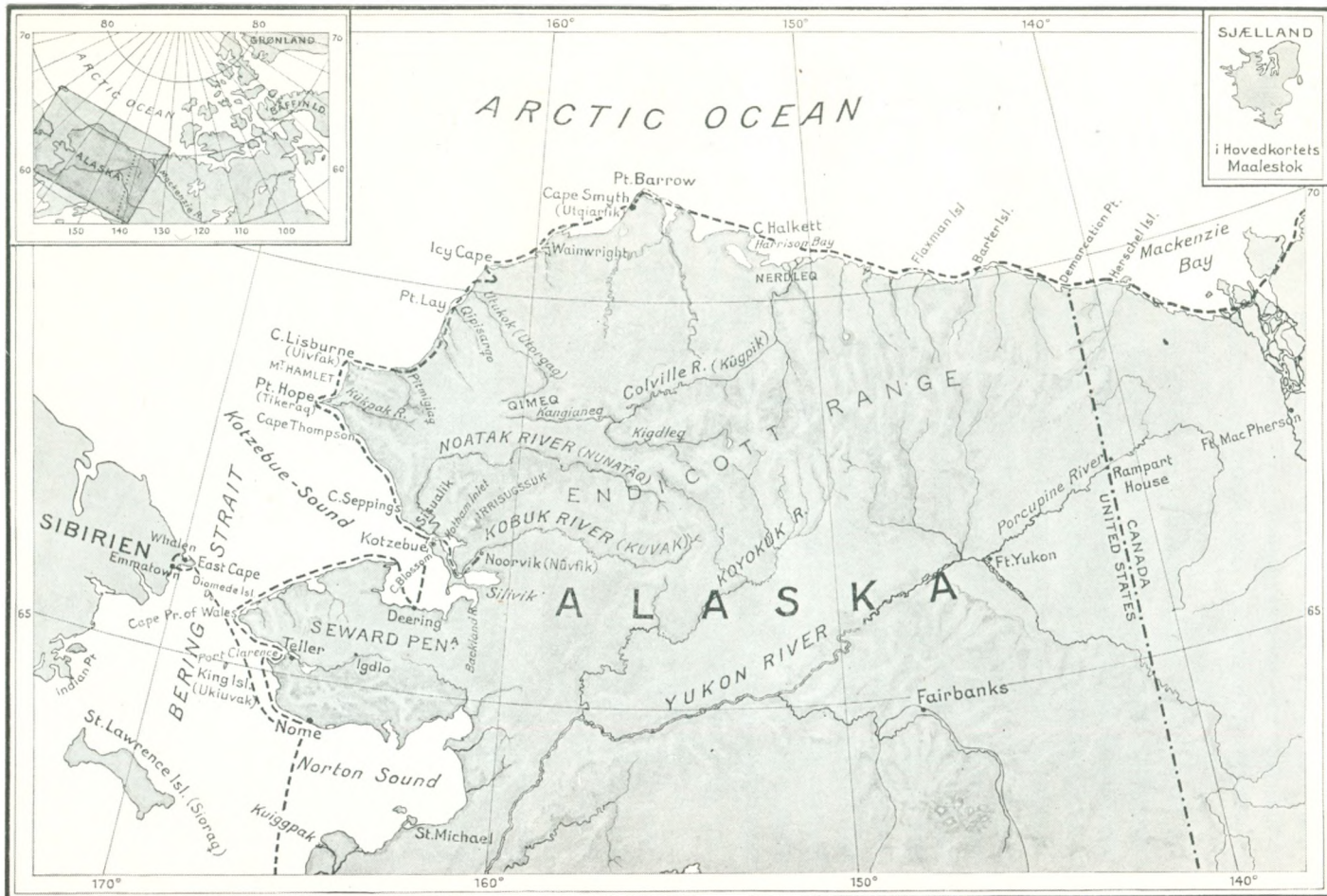
Den 5. Maj ganske tidlig Morgen kører vi ind i Alaska.

Kysten er den samme som den, vi har fulgt, siden vi satte over Mackenzie. Det flade Forland bølger sig ensformigt ind mod Irrit-Bjergene, der staar i en Sky af Snefog. Vi standser et Øjeblik ved de mandshøje Stolper, der markerer Grænsen. Canada staar der paa den Side, der vender mod Øst, United States of America paa den modsatte Side. Dette officielle Skel, sat op i Skrift paa Stolper, der med korte Mellemrum løber Tusinder af Kilometer ind over Sletter, Bjerge og Floder, virker ejendommeligt her i Snemarken, hvor man ikke øjner et eneste Tegn paa menneskeligt Liv.

Kun et Skridt, og man staar i Alaska.

Uvilkaarligt føler man Æventyret foran sig i dette store, hvide Rige, der slugte hundrede Tusinder af brogede Skæbner for hver en, der fik Lov til at gribe Lykken; for de fleste Drømmenes, Skuffelsernes og Nederlagenes Land og for de faa den eneste Chances og den endelige Oprejsnings Eldorado!

I den solfriske Foraarsmorgen dirrer alle de rimsvøbte Græsstraa svajende for Vinden, og Millioner af krystalstraalende Snefnug danser for Lyset. Uden at vi selv forstaar hvorledes, er vi skyllet med ind i



Rutekort over Rejsen fra Herschel Island til Nome og East Cape.

SJÆLLAND  
i Hovedkontets  
Maalestok



FOT. LEO HANSEN.

Der gaar et stadigt Træk af Bjørne uden om Point Barrow. Ungerne indfanges ofte og sælges levende til Handelsskibene, der anløber hver Sommer.

det Under, som friske Lunger kan opleve under en blaa Himmel — og vi løber ind i det nye Land!

Nu gælder det Point Barrow og Alaska-Eskimoerne. 800 km skal vi følge Fastlandets øde Kyst, før vi atter kan gøre Ophold. Og det bærer vestover langs med den Tundra, vi skal følge til Amerikas Nordspids.

Som sædvanlig har vi ypperligt Føre. Uden for Fastlandets Kystlinie ligger smalle Sandrev, der danner Laguner, hvis jævne Is vi følger. Som en Mur ind mod Revlerne ligger Polarhavets oprevne Isflager skruet op i Kaos, og Følelsen af, at vi snyder os bag om Forhindringerne, giver os en dobbelt Glæde.

Hundene sætter i deres vante Trav; det er nu kun sjældent, at de slaar over i den kaade Galopade; til Gengæld er det sejgt Trav, og faar vi fremmede Slæder i Følge, ser vi ofte deres Spand stakaandet galopere for at følge med. Ogsaa vi selv har nu helt vænnet os til Dage i Løb, selv om de smaa Læs, vi nu kan nøjes med, gør det muligt for os at sidde mere paa Slæderne, end vi har gjort de foregaaende to Vintre. Vi kan forud planlægge vore Dagsrejser, Landskabet byder ikke længere paa Overraskelser; det er ypperligt kortlagt af den amerikanske Geolog Ernest Leffingwell, Einar Mikkelsens gamle Kammerat fra 1906. Foraaret er over os. Naar vi slaar Lejr ved Lagunernes Bredder, omringes vi af syngende Smaafugle; Tundraens grønne Sommer-



dragt er ved at bryde igennem Snedriverne, og naar Solens Lys falder lige ind paa de vældige Endicott-Bjerge, der danner Sletternes Baggrund hele Vejen sydover, straalere det fra snebare Elve og solbrændte Fjældskraaninger.

Eskimoerne ligger spredt i Smaalejre paa hele denne Kyst, og vi træffer ogsaa enkelte hvide Mænd, Danskere, Svenskere og Nordmænd, nogle med smaa Skonnerter, andre blot med de bare Næver og et Slædelæs Rævesakse. Bopladsernes Mellemrum bestemmes af Chancerne for Pelsdyrfangst. Men naar „the trapping — season“ er endt med Marts Maanedes Udgang, kommer Vildrener og Fjældfaar nedover fra Fjældene, og nye Jagter begynder med Lejre helt inde under Bjergkæderne. Disse varer, indtil Isen bliver fuld af sovende Sæler, og man rykker atter ned til Kysten for at skaffe sig Spæk og Hundefoder til den kommende Vinters Rævefangst. Denne Tid er netop inde. Overalt, hvor vi kommer frem, træffer vi Mennesker, og har vi travlt og Føret er tungt, er man aldrig bange for at give os en Haandsrækning for nogle Dage. Vi møder ogsaa enkelte Rensdyrhyrder, der søger at holde deres Dyr i lune Dalstrøg, medens Kørerne kælver.

I Harrison Bay støder vi paa dyb Sne, som varer Resten af Vejen. Sneklumper sætter sig fast i Hundepoterne, der begynder at bløde; mange af de bedste Hundes Fodspor staar røde i den hvide Sne. Saa kommer Skiene frem, Hundene hjælpes paa alle Maader, og Dagsrejserne kortes af. Vi er atter inde i den Trædemølle, der kun giver beskedne Dagsrejser trods mange Timers haardt Slid. Festligheden gaar af Fremfarten, selv om vi et Par Gange oplives af Bjørnejagter, der faar Hundene til at glemme alle Smerter. Saa snart vi gaar en Smule til Søs og kommer ind i Skrueisen, staar der Spor ved Spor dybt i den bløde Sne; thi ogsaa Bjørnene er midt i Foraarets Sælfangst.

Endelig den 23. Maj kører vi ad fast Slædevej ind til Amerikas nordligste Boplads, Point Barrow, og er for første Gang i By, siden vi forlod Godthaab i 1921. Vor Ankomst fra det fjerne Østen vækker den største Opsigt blandt Befolkningen. Alle har de saa megen Skolekundskab, at de nogenlunde kan vurdere de Afstande, vi har gennemrejst, og den Interesse, vi møder, resulterer i, at jeg straks Dagen efter Ankomsten holder et stort Foredrag i Skolen om Grønland og alle de andre Lande, vi har været igennem. Min grønlandske Dialekt forstaas uden Vanskelighed, og hermed er der givet mig gode Chancer i den Tid, jeg skal tilbringe i det nordligste Alaska.

Her bor ca. 250 Indfødte og nogle faa hvide Mænd. Her er store



FOT. LEO HANSEN.

Blandingerne mellem Eskimoer og hvide Mænd har ofte en vis sart Skønhed over sig.

Butikker med Varehuse og Oplagsskure, men hvad der mest falder os i Øjnene, er Skolehus, Hospital og Kirke. Det er den første Skole, vi ser i tre Aar, en lys og festlig Bygning, hvor Arbejdet ledes af en ung Hollænder ved Navn Peter van der Sterre, som med stor Gæstfrihed modtager os som sine Gæster.

Jeg havde hele Tiden regnet med, at mine Indsamlinger skulde være afsluttet, naar jeg forlod Canada; Alaska laa saa nær Alfarvej, at jeg næppe vilde kunne vente at finde nye Arbejdsgrunde. Det varede dog ikke længe, før jeg gennem Samtaler med Folk blev klar over, at dette langt fra var Tilfældet. Navnlig inden for Folklore og Mythologi, aabnede der sig straks Opgaver. Mænd og Kvinder med Viden var her ikke saa blaserte som dem, jeg havde truffet i Mackenzie-Deltaet, og jeg besluttede mig straks til at udnytte det. Det var ørkesløst at fortsætte Kapløbet med Foraaret; jeg maatte blive, hvor der var noget at gøre, og siden, naar jeg var færdig, kom jeg vel nok videre frem.

Vi er midt i den mest spændende Tid af Aarets Hvalfangstsæson. Kun faa Kilometer fra Land ligger det aabne Hav og vugger de løse Isflager; Søfuglene har samlet sig i tætte Skarer, og man hører deres Skrig helt ind over Land. Næsten alle Mænd lever ude ved Iskanten

i brogede Fangstlejre, kun Kvinder og Børn er hjemme. Der er Spænding over alle, og man synes aldrig at sove. Da vi selv ved Firetiden om Morgenens gaar til Ro og aabner Vinduerne, hører vi overalt sladrende Kvinder, skrigende Børn og hylende Hunde. Men alle de højeste Lerbrinker er besat med aarvaagne Udkigsposter, der afventer det Øjeblik, da de med et øredøvende Brøl kan forkynde de sorgløse Natte-ravn, at en Hval er harpuneret.

## HVALFANGERE OG FREMSKRIDTSMÆND

Vort Kendskab til Alaska gaar ikke mange Aar tilbage i Tiden. Det opdagedes 1741 af Danskeren Vitus Bering, der i russisk Tjeneste dengang foretog sit berømte Togt op gennem det Stræde, som nu bærer hans Navn. Men der skulde dog gaa mange Aar, før man blev nærmere kendt med Landet. Det var her som længere mod Øst, at Nordvest-Passage-Ekspeditionerne blev Anledningen til Kysternes nærmere Undersøgelse. I Aaret 1826 besøgte Point Barrow for første Gang af en engelsk Ekspedition under Ledelse af Lieutenant Beechy, der fra Stillehavet skulde sejle norden om Landet for at møde John Franklin, der kom fra Mackenzie River; men Beechy stødte paa en saa talrig indfødt Befolkning og saa mange bevæbnede Mænd, der indtog en fjendtlig Holdning, at han ansaa det for uklogt at gøre Landgang. Det lykkedes ham ikke at runde Point Barrow, men det Kendskab til Alaskas Nordkyst, som hans Rejse bragte Verden, aabnede Vejen for andre.

De Eskimoer, som levede mellem Norton Sound og det arktiske Ocean, synes at have været et krigerisk Folk, hvor unge Mænd formelig opdroges til Krigshaandværk; de hærdedes gennem al Slags Idræt, gennemgik diæetiske Kure, maatte ofte sulte for at øve sig i at klare store Strabadser eller foretog Vandringer mange Dage ud i cet for at træne i Udholdenhed. Det var ikke blot de forskellige Stammer, der levede i en stadig Udfordring, men de gik heller ikke af Vejen for at tage Kampen op med Indianere eller hvide Mænd, naar disse vovede sig ind paa deres Enemærker. Der kæmpedes som Regel med Bue og Pil, men man havde ogsaa gjort særlige Opfindelser; mest bekendt er Brystpanser af Hvalrostand, som Pilene prellede af paa, eller store, savtakkede Køller, beregnede paa at knuse Modstandernes Hjerne-skæl.

Hele denne Periode laa ikke længere tilbage, end at jeg kunde faa mine Oplysninger gennem ældre Mænd og Kvinder, hvis Fædre selv



To glade Mødre fra Point Barrow, Medlemmer af den lokale „Mothers' and Babies' Club“.

havde deltaget i Kampene. Disse Tilstande varede langt ind i de Tider, da Alaska blev befolket med hvide Mænd; men det skal erkendes, at Eskimoernes første Møde med Civilisationen heller ikke rummede nogen Opfordring til at begrave Stridsøksen.

I den første Tid var det Rusland, der regerede Landet. I bedste Hensigt oprettedes nogle Missionsstationer omkring Yukons Munding, men det var i de Tider, hvor samvittighedsløse Handelsmænd mere end Missionærer satte deres Præg paa Tilstandene; Floder af Vodka flød ind over Landet og terroriserede Befolkningen; sjælden blev nogen Handel indledet, uden at man først havde drukket Kunderne fulde. Samtidig kom store Hvalfangerflaader op langs Kysten, og de tog mange Eskimofamilier med sig som Haandlangere og Baadsmænd. I lange Tider syntes Befolkningen dødsdømt, den degenererede og demoraliseredes, thi de hvide Mænd indførte ikke blot Ildvandet, men ogsaa de allerfarligste smitsomme Sygdomme. Hensynsløse Jagter fordrev Vildrenerne fra Landets Indre, ogsaa Sødyrsfangsten, der altid havde

været Grunderhvervet, syntes paa mange Maader truet. Det gik hurtigt tilbage med alle de uafhængige Stammer; Død og Udslettelse syntes uundgaaelig.

Saa var det, at De forenede Stater i Aaret 1867 for en Pris af 7.200.000 Dollars købte Alaska af Rusland — sikkert den bedste Forretning, der nogensinde er gjort! Hermed indvarsledes nye Tider, selv om det varede mange Aar, før Amerikanerne foretog sig noget rationelt med deres store Erhvervelse. Til en Begyndelse fortsatte man nemlig ganske i Russernes Spor. Handelsskibe gik stadig op langs Kysten og afkøbte Eskimoerne deres Pelsværk, og under disse Transaktioner strømmede der Whisky i Tøndevis ud over Bopladserne; jeg har hørt gamle Mænd berette om fantastiske Drikkelag, der kunde holde Mændene uarbejdsdygtige en hel Sommer igennem. Aar gik efter Aar, og Amerika syntes ganske uden Ansvarsfølelse over for den indfødte Befolkning, som Rusland havde solgt.

Da indtræder en ny Æra og en ny Epoke i Eskimolivet, idet Bureau of Education i Aaret 1890 tager Arbejdet op. Til Trods for stadige Kampe mod manglende Forstaaelse oprettede man Skole efter Skole langs med hele den utilgængelige Kyst. Det var kun smaa Pengemidler, der ad officiel Vej blev stillet til Disposition; Alaska var dengang endnu ikke Guldlandet, tværtimod — det blev haanende kaldt „Seward's Icebox“ efter den Mand, der havde raadet til Købet — og den indfødte Befolknings Menneskerettigheder blev ganske negligerede. Men saa opstod der Mænd, som gjorde Eskimoernes Sag til deres, og for beskedne Midler tog man fat paa det store Arbejde. Først af alle dem, der dengang gik i Ilden for Eskimoernes Fremtid, bør nævnes Dr. Sheldon Jackson. Engelsk blev straks gjort til Skolesprog, og alle Kræfter blev sat ind paa at gøre Eskimoerne til Amerikanere.

Som Resultat af en velorganiseret Undervisning, fortrinsvis med amerikanske Lærere, ser man nu efter 35 Aars Forløb, at et døende, ødelagt og mishandlet Folk er bleven forvandlet til flittige, ærgerrige og uafhængige Mennesker, beundringsværdige i deres Iver efter at leve efter Forskrifter, som dikteres dem af deres Lærere, og beundringsværdige i deres fredelige og kammeratlige Omgang Boplads og Boplads imellem, hvor en Mængde smaa Hjem er blomstret op, Hjem, der staar som lysende Eksempler paa, hvad Folkeopdragelse kan føre til.

Hele den Ungdom, der nu er vokset op, taler Engelsk saa godt som nogen Amerikaner og sidder saaledes inde med de første Forudsætninger for at kunne tage Konkurrencen op med den indvandrende



De gamle Alaska-Huse byggedes op af Tørv med en Inderbeklædning af Flydetræ. Om Vinteren lagde man en Snevold omkring dem og opvarmede dem let med en Spæklampe.

hvide Mand. Naar dette har kunnet lade sig gøre, er det, fordi man straks fra Begyndelsen af gjorde Skolen til Centrum for alt.

Men de praktiske Amerikanere var straks klare over, at ikke alt var gjort med en god Skoleundervisning — al Kultur kræver en vis økonomisk Basis. I Erkendelse heraf var det, at Alaska-Eskimoernes største Velgører, Dr. Jackson, fandt paa at indføre Tamren fra Sibirien. Den Stamme, der for en Menneskealder siden overførtes gennem flere Somre, talte ikke mere end 1280 Dyr, men ud fra denne har man nu faaet en Bestand, der i Øjeblikket tæller op mod 500,000 Tamrener, af hvilke en stor Del ejes af Eskimoerne. Og hermed er Maalet endda ikke naaet; efter Sagkyndiges Mening standser man ikke, før man har flere Millioner Tamrener. Saaledes er paa den mest storslaaede Maade hidtil ubeboede og ubenyttede Ødemarker taget i Besiddelse. Et stort Erhvervsproblem er løst, og idet Sødysrfangsten aflastedes, kunde man ligesom i de gode gamle Dage som Kystboer leve af Hvalfangst, som Indlandsboer af Ren. Disse Erhverv suppleredes saa yderligere med en energisk drevet og meget vel organiseret Pelsdyrsfangst. Iøvrigt er der skabt en sund Vekselvirkning mellem de to Hovederhverv, idet Fangstmænd ved Kysten ogsaa kan blive Tamrensejere, paa den Maade at de lader deres Dyr passe af Indlandshyrder mod en Betaling af 1 Dollar pr. Hoved. Samtidig holder Kystboerne Rensdyrnomaderne forsynede med Sælskind og Spæk, Artikler, der her som i andre arktiske Egne er uundværlige.

Dette var Skolerne og Indførelsen af Tamren. Men der var ogsaa en anden Form for Opdragelse, som blev af Betydning, og det var Oprettelsen af de saakaldte kooperative Butikker eller Brugsforeninger. Befolkningen har selv ydet Bidrag til Starten, der dog ikke har kunnet lade sig realisere uden Statsunderstøttelse, og de Regeringsskibe, der tilser Skole- og Lægevæsen, transporterer Varerne op for en Fragt, der lige dækker Udgifterne. Eskimoerne faar paa denne Maade billige Varer og kan selv være med til at bestemme Priserne paa alle Nødvendighedsartikler. De styrer selv disse Forretninger under Opsigt af de lokale Skolelærere, og det er en almindelig Opfattelse, at de herigennem indhøster Erfaringer, der i høj Grad bidrager til at udvikle deres Selvstændighed.

Under Opholdet ved Point Barrow fik jeg et levende Indtryk af den Kontakt, der er mellem den indfødte Befolkning og de hvide Mænd, der var taget op til Landet for at løse en kulturel Opgave. Paa Hospitalet regerer en Lægemissionær, Dr. Geist, og hans Frue, begge stærkt optaget af socialt Arbejde. Fruen ofrede næsten al sin Tid paa „The Mothers' and Babies' Club“, hvis Hovedopgave var Hygiejne og Barnepleje. Ogsaa Hospitalets tre Sygeplejersker havde deres Særopgaver, idet de i deres Fritid drev Skoler med praktiske og religiøse Opgaver, specielt beregnet paa Kvinder og Børn. Gennem Skolens hyggelige Stuer kom der ogsaa en stadig Strøm af Mænd og Kvinder, som altid modtoges af Peter van der Sterre med utrættelig og taalmodig Hjælp-somhed. Selvfølgelig erfarede jeg senere, at Forholdene ikke er lige ideelle alle Steder, idet Vanskeligheden bestaar i at skaffe den rette Arbejds-kraft. Men Point Barrow var i alt Fald et Sted, hvor der fra den yngste til den ældste paa en forstandig Maade blev arbejdet efter Bureau af Education's Principer, og jeg var glad over her straks at faa den bedste Introduktion.

Der er bleven rejst den Kritik mod den amerikanske Form for civilisatorisk Arbejde, at den afnationaliserede Eskimoerne og derved løb Fare for kun at give dem en ydre Politur og ikke en indre Kultur, der er virkelig tilegnet. Stedet her er ikke til en Diskussion af dette vanskelige Problem; jeg skal nøjes med at konstatere, at enhver, der sætter sig ind i Forholdene, ikke kan undgaa at blive imponeret af de Resultater, der allerede er naaet, og jeg skal afslutte med kort at give Bureau of Education's Retningslinier gennem nogle Udtalelser fra en af de ledende Mænd, Mr. Lopp, der taler ud fra næsten 30 Aars Erfaring:

„Vi anser det ikke for en Lykke at holde noget Folk i Verden

kunstigt tilbage. I det Land, hvor Civilisationen engang er trængt ind, findes ikke mere noget Naturstadium. Det eneste Problem, som der træder frem, er at gøre Overgangen fra Naturlivet til det mere oplyste Kulturstadium saa smertefri som muligt. Vi har ment, at vi skylder Eskimoerne inden for Alaska de samme Rettigheder som enhver som helst anden amerikansk Borgcr, og en af de største Rettigheder, enhver har Krav paa, er Adgangen til gode Skoler. Her lægges Grunden til Livet, her formes den Basis, som de unge Mennesker senere skal gøre deres Arbejde paa. Mellem Eskimoernes Naturliv og en Amerikaners Liv er der i alle Grundprinciper en saa stor Forskel, at vi har maattet begynde vor Opdragelse og Undervisning paa et helt nyt Grundlag. Vi har da ment, at det eneste Grundlag, der kunde føre til virkelig Udvikling, er det engelske Sprog, som giver Eskimoerne direkte Adgang til vor egen Kultur."



FOT. LEO HANSEN.  
Charles Brower, the King of Point Barrow.

— — — — —

Det var af stor Betydning for mig og mit Arbejde ved Point Barrow at træffe en Mand ved Navn Charles Brower, en Mand, der havde levet mellem Eskimoerne i 40 Aar. Mr. Brower var en Personlighed, der med vaagen Interesse havde fulgt Eskimoernes Skæbne gennem alle disse Aar og med stor Grundighed sat sig ind i deres Fortid. Han var gift med en Indfødt fra Stedet og talte ypperligt Eskimoisk. Med Rette kaldes han for Point Barrow's Konge, thi der findes vel næppe nogen Mand paa hele Kysten, der nyder saa stor Agtelse og



Respekt baade blandt hvide Mænd og Eskimoer. Mr. Brower og jeg fandt hurtigt hinanden, og takket være de Raad, han gav mig, kunde jeg straks slaa ned paa de Steder, hvor Arbejdet skulde gøres, og henvende mig til de Mennesker, der vidste Besked. Mine mange Samtaler med Mr. Brower hører til de fornøjeligste og mest lærerige, jeg nogensinde har haft.

Landet omkring Bopladsen er flad Tundra, der ender i stejle Brinker ud mod Havet. Handels- og Missionsbygningerne ligger ved Cape Smyth eller Utqiarfik, der betyder „Stedet, hvor man jager Ugler“. Man behøver da ogsaa kun at gaa et lille Stykke op over Sletterne for at se Ugle ved Ugle som en livløs Snevarde paa de talrige Græstuer.

Point Barrow har altid været et af Hovedstederne for Eskimoernes Hvalfangst; samtidig laa det omtrent midt imellem de to Pladser, der var Centret for Tuskhandel ved den arktiske Kyst, før de hvide Mænd kom til. Mod Syd laa Kotzebue Sound, der fik sine kostbare Forsyninger af Tobak, Bøsser og Ammunition fra St. Michael ved Norton Sound og alle Eskimoernes største Lidenskab, hvidplettede Renskind, fra Sibirien. Disse Varer bragtes helt ud til Landets Nordspids med Konebaade over Noatak og Colville River. Mod Øst var Barter Island Samlingsstedet. Hertil drog man i store Baadclag, ofte indtil 40 Skindbaade i Følge, for at mødes med andre Eskimoer, undertiden ogsaa med Indianere. Enkelte fortsatte Rejsen op gennem Mackenzie-Floden til Fort Mc. Pherson. Saadanne Handelsrejser kunde tage 2—3 Aar. De Handelsvarer, man bragte med sig, var de samme, som man skaffede sig fra Kotzebue Sound, nemlig hvidplettede Renskind og russisk Tobak. De Varer, man selv søgte, var forskellig Slags Pelsværk som Korsræv eller Jærv, undertiden ogsaa gamle Flintebøsser fra Hudson Bay-Kompagniet. Indianerne, der rejste til Barter Island, kom næsten altid til Fods over Indlandet fra Egnen omkring Rampart House. De bragte forskellige Slags Pelsværk, som de byttede med sibiriske Renskind, Tobak, Hvalrostand og Skindremme. Under Handelsstævnerne herskede der altid Fred, det var en nødvendig Lov; først efter Opbrudet kunde det hændes, at gamle Mellemværender blev gravet op, og da Eskimoerne som Regel var de talrigste, gik det som oftest ud over Indianerne. Tit dræbtes alle Mænd, og Kvinderne bragtes med tilbage som Trælle og Hustruer. Endnu saa langt som i Slutningen af 80erne under Mr. Browsers Ophold ved Point Barrow berettes der om to store Kampe mellem Eskimoer og Indianere, og yderst interessant er det at erfare, at Brower selv har set krigstagne Indianerkvinder som Kø-

ner hos Eskimoerne. Gamle Mænd hævder da ogsaa, at Blodblanding i disse Egne ikke har været sjælden, og navnlig blandt Indlandsboerne træffer man ikke faa Mænd og Kvinder af udpræget indiansk Type. Ogsaa den tekniske og aandelige Kultur, ikke mindst Myter og Sagn, bærer tydelige Spor af en stærk Paavirkning af Indianerstammerne omkring Yukon og dens Bifloder.

— — —

Alaska har i det hele taget været Hjemstedet for megen Brydning, ikke mindst som Følge af Naturforholdene og de helt nye Muligheder for en tidligere ukendt Form for Storfangst. Naar man tænker sig de Skarer af Ur-Eskimoer, der familievis i Smaahold kom dragende ind til disse Egne, kan man forstaa, at Ankomsten til Baillie Island og den videre Fart herfra over Mackenzie-Deltaet, Point Barrow, Point Hope og til Bering-Strødet

har nødvendiggjort store Revolutioner inden for deres Erhvervsteknik. Vi maa antage, at da de kom ind i dette Land og første Gang skuede ud over et aabent Hav, hvor ikke blot Smaasæler, men ogsaa Hvidhvaler, Hvalrosser og Hvaler bød sig til som Fangst dyr, har de ikke været længe om at sætte den Kajak, der oprindeligt kun var bygget til Ferskvandssøer, ud i „det salte Vand“, og i Begyndelsen har de betragtet de svømmende Kødbjerge med dyb Ærefrygt. Her maatte der nye Opfindelser til for at drive Fangst, og Generationer igenem har de da udviklet saadanne tekniske Færdigheder, som satte dem



FOT. LEO HANSEN.  
Ung Indianer af Takudh-Stammen, der tidligere var Alaska-Eskimoernes Dødsfjender.

i Stand til ogsaa at binde an med Dyr, der slet ikke var kendt i de Lande, de kom fra. Man har sikkert heller ikke været længe om at opfinde den Skindbaad, som næsten var en Forudsætning for, at man kunde drive Hvalfangst. Umiaqen var jo dels en stor og aaben Kajak, dels en forstørret Udgave af Indianernes Birkebarks Kanoer. Harpunerne, der kun var beregnet paa at stikke Sælerne fra Aandehuller, maatte lidt efter lidt forandres til Kasteharpuner, der kunde anvendes i aaben Sø; her havde man som Forbilleder de smaa Kasteharpuner, der anvendtes af visse Indlandsstammer til Laks i Elvene. Disse Vaaben skulde blot udvikles videre og forstørres i Proportioner, der passede til de Dyr, der skulde jages. Saa opfandt man Kastetræet, der mangedoblede Armens Kræfter. Man forlængede de korte Fangeliner, der brugtes ved Ishavsfangst, og forsynede dem med et Flaad, et udpustet Skind, der kunde holde synkende Dyr oppe, og efterhaanden som man lærte de nye Dyrs Vaner at kende, fandt man ud af Fangstmetoderne. Udviklingen er foregaaet gennem mange Generationer. Fund i gamle Husruiner tyder paa, at Begyndelsen allerede maa være sket i Mackenzie-Deltaet; Fuldkommengørelsen kan da mulig være foregaaet paa Strækningen mellem Point Barrow og Bering-Strædet. Mange Forhold, ikke mindst de overordentlig talrige Ruinbopladser, man finder overalt, gør det sandsynligt, at Kysterne er bleven overbefolkede, og hos mange Slægter er der da dukket Minder op om de store Lande langt mod Øst, som deres Forfædre engang var kommen fra. Der var Plads derovre. Hermed er saa den neo-eskimoiske Folkevandring begyndt, som, da den fandt Havene omkring Nordvest-Passagen lukkede af Is og fattige paa Fangstdyr, nødvendigvis maatte trænge helt igennem til det aabne Hav, hvor de kunde jage efter de Fangstmetoder, som var bleven til i Alaska. Nogle af disse Folkevandrere fandt det aabne Hav ved Baffinsland, andre først helt ovre ved Grønland.

Inden for selve Alaska har Naturforholdene ført med sig, at der kom en Spaltning mellem Erhvervene. Man blev Hvalfanger, eller man blev Renjæger. Sødyrsfangsten havde ganske bestemte Sæsoner, der udelukkede et alt for omstrefjende Liv, og Indlandet, hvor Vildrener og Fjældfaar holdt til, havde saa umaadelige Arealer, at man vanskeligt kunde følge Vildtets Vandringer, hvis man ogsaa skulde drive Hvalfangst. Saaledes gik det til, at en Del af Befolkningen sejlede op ad Floderne i deres Skindbaade og blev Indlandsboer. Men disse Indlandsboer opgav ikke deres Forbindelse med Havet; en Gang hvert Aar sejlede de ned til Kysten og hentede Sælskind og Spæk, som de ikke kunde undvære til Belysning, Brændsel og Føde, og i Bytte bragte de Ren-skind og Pelskind.

Det store Hvaltræk begyndte allerede i Begyndelsen af April og varede til den første Uge af Juni; Fangsten blev drevet fra Skindbaade ude ved Kanten af den faste Vinteris. I de Maaneder, denne Fangst stod paa, levede alle Mænd til Trods for megen generende Tabu uafbrudt ude ved Iskanten. Her var det forbudt at slaa Telt, og man maatte nøjes med Stormskærme af Skind, eller man maatte finde sig et Ly under Baaden. Endvidere var det forbudt at tørre Tøj, ligesom al raa Føde var Tabu, alt Kød skulde være køgt. Imdens levede Kvinder og Børn i Spænding inde i Vinterhusene; saa snart en Hval blev fanget, kørte de ud og hentede Kødet, som blev lagt ned i store underjordiske Iskældere, der var gravet saa dybt ned i Jorden, at Kødet kunde holde sig frossent hele Sommeren igennem.



FOT. LEO HANSEN.

Ung half-bread Kvinde, typisk for den Generation, der er udgaet fra Bureau of Education's Skoler.

Iskanten var ikke længere fra Land, end at det var let herfra at følge Fangsten. Skindbaadene og deres Besætninger posteredes paa Steder, hvor Isens snorelige Kant brødes af smaa Vige, der var brudt op af Stormen. Hvalerne, der fulgte Iskanten, svømmede altid ind i disse Indskæringer, hvorfra de var lette at harpunere. Harpunerne havde Spidser af Skifer eller Flint, som det ikke var svært at støde igennem Hvalernes tykke Spæklag; Harpunlinerne var som Regel 20—25 Favne lange og havde 3 Fangstblærer, en i Enden af Linen og to andre bundet sammen ca. 5 Favne fra Harpunodden.

Mange Slægtleds Traditioner og Aars Øvelse havde givet Baad-

styrere og Harpunerere stor Dygtighed i at beregne Hvalens Bevægelser. Alle Baadene laa paa Iskanten, klare til at vippes ud, og Hvalen strøg som Regel saa tæt forbi, at den kunde harpuneres fra den faste Is. I samme Øjeblik skød alle Baade ud i Vandet og spredte sig i flere Kilo- meters Omkreds; her laa de saa og ventede paa, at den skulde komme op igen, for at den kunde faa endnu nogle Harpuner med flere Fange- liner og Blærer at slæbe paa; det stoppede dens Fart og gjorde det mu- ligt at komme til med de store Lænsere, som jagedes helt ind i Livet paa et Sted, hvor man vidste, at Flinte-Ødden kunde trænge ind. Naar man saa næste Gang skulde lænse, søgte man at ramme en stor Blod- aare, der sidder i Halsen, eller man bestræbte sig for at skære Hale- finnens Aarer over; saa kunde Hvalen ikke længere gaa ned under Vandet og var let at dræbe.

Kun sjældent angreb man en Hval ude i rum Sø, thi det var be- tydlig vanskeligere. Gjorde man det ikke desto mindre, kunde man regne med, at en Hval, man nærmer sig forfra, ser daarligt, men hører nogenlunde. Nærmer man sig bagfra, ser den ikke og hører daarligt; men kommer man derimod fra Siden, saa baade ser og hører den alle- rede paa betydelig Afstand. Første Gang en Hval blev harpuneret, kom den op en 3—4 km fra det Sted, hvor den var gaact ned; men da Baa- dene altid laa fordelt langs med Iskanten, varede det aldrig længe, før den blev lænset og dræbt.

I en eneste Foraarssæson kunde man med de primitive Stenalder- redskaber nedlægge indtil 22 Hvaler alene ved Point Barrow. Naar man betænker, hvad dette repræsenterer i Retning af Kød og Spæk og Hud, forstaar man, at der netop i disse Egne har været Mulighed for en kulturel Blomstringsperiode.

En Eskimo, der var øvet Hvalfanger, kaldtes Umialik, egentlig Baadejer, et Ord, som efterhaanden er gaact over til at betyde Høv- ding; thi de store Baadejere, de dristige Hvalfangere havde uind- skrænket Myndighed over deres Besætninger og indtog en Høvdinges Stilling inden for deres Samfund.

Hvalfangstredskaberne maatte kun bruges i een Sæson; dette gjaldt Skindet paa Baadene, Redskaberne og hele Baadens øvrige Udstyr. Tid- ligere brændtes alle Harpuner sammen med de andre Redskaber i et stort Baal under de Fester, der afholdtes, naar Fangsten var afsluttet; senere blev det Skik blot at hænge Harpunspidserne op paa et Stillads, hvor de blev hængende, indtil Høvdingen døde; saa fik han dem med i sin Grav.

Naar en Mand havde faact sin første Hval, skulde han ved den store



FOT. LEO HANSEN.

Tamrener svaler sig i en Sø ved Point Barrow. I Baggrunden ses mellem Eskimoernes smaa Træhytter den nordligste Kirke og Skole i Amerika.



FOT. LEO HANSEN.

Hvert Foraar fejres efter en heidig Hvalfangst store Fester, hvor den mest yndede af alle Idrætslegene er Himmelspræt fra sammensyede Hvalroshuder.



FOT. W. M. A. THOMAS.

Ung Hval harpuneres fra Iskanten.

Hvalfest bortkaste alt, hvad han ejede, af Pelsværk og andre Ting; hans Bopladsfæller skulde slaas om det, og det kostbare Pelsværk skulde skæres i Stumper og Stykker, for at de flest mulige kunde faa Del i det. I det hele taget var der knyttet mange ejendommelige og muntre Skikke til Hvalfangsten. Størst Vægt lagde man som oftest paa meningsløse Trylleviser, der skulde fremsiges, umiddelbart før en Harpunering fandt Sted; men der var ogsaa andre vigtige Ting at iagttage forud for en Fangst, og disse Skikke havde deres Oprindelse i den Tro, at Hvalen i Verdens første Tider havde været et Menneske, ligesom andre Dyr. En lille Myte, der personificerer en Hunhval i en ung Kvindes Skikkelse, fortælles som et Vidnesbyrd om, hvor nær Hvalerne stod Menneskene. Sagnet hedder:

#### *Hvalens Sjæl og det brændende Hjerte.*

Der var engang en dum og vigtig Ravn, der fløj til Havs, langt, langt ud.

Den fløj og blev ved med at flyve, længere og længere, og da den blev træt, begyndte den at spejde efter Land; men der var intet Land. Tilsidst var den saa træt, at den kun kunde holde sig svævende lige over Vandskorpen, og da med



cet en stor Hval dukkede op tæt foran den, blev den saa forfjamsket, at den fløj lige ind i Gabet paa den.

Et Øjeblik blev der mærkt omkring den, det suste og skvulpede, og netop som den troede, den skulde dø, tumlede den lige ind i et Hus, et smukt og dejligt Hus, hvor der var lyst og varmt. Paa Briksen sad en ung Kvinde og syslede med en brændende Lampe. Hun rejste sig op og tog venligt imod Ravn, idet hun sagde:

„Du er velkommen til at være min Gæst, blot du lover mig en eneste Ting: Du maa aldrig røre min Lampe.“

Ravn, der var lykkelig over, at den havde frelst sit Liv, skyndte sig at forsikre hende, at den aldrig skulde røre ved Lampen, og saa satte den sig paa Briksen og faldt i Undren over, hvor fint og rent der var i det lille Hus. Det var bygget som Menneskenes Boliger, og alt derinde var indrettet, som Menneskene plejer. Men der var en forunderlig Uro over den unge Kvinde. Hun sad aldrig stille længe ad Gangen; med korte Mellemrum rejste hun sig fra Briksen og smuttede ud ad Døren. Det varede kun et Øjeblik, saa kom hun ind igen; men straks efter var hun atter borte.

„Hvad er det, der gør dig saa urolig?“ spurgte Ravn.

„Livet,“ svarede den unge Pige, „Livet og mit Aandedræt!“

Men dette Svar forstod den slet ikke.

Ravn, der nu var falden til Ro og havde glemt sin Angst, begyndte at blive nysgerrig.

„Hvor kan det dog være, at jeg slet ikke maa røre ved den Lampe?“ tænkte den; og for hver Gang Pigen smuttede ud og den blev alene, fik den større og større Lyst til at bryde sit Løfte og gaa hen og pille bare en ganske lille Smule ved Lampen. Til sidst kunde den ikke længere tøjle sin Nysgerrighed, og da Pigen igen smuttede ud ad Døren, sprang den hen og pillede sagte ved Lampens Væge. I samme Øjeblik tumlede Pigen hovedkulds ind ad Døren og blev liggende paa Gulvet, mens Lampen slukkedes.

For sent fortrød Ravn, hvad den havde gjort; den ravede om i sort Mørke, og det smukke, lyse Hus var der ikke mere. Den var ved at kvæles. Den flaksede om mellem Spæk og Blod, og saa hedt blev der derinde, at dens Fjer faldt af. Halvkvalt tumlede den rundt i Hvalens Bug, og nu først forstod den, hvad der var sket!

Den unge Pige var Hunhvalens Sjæl, og hun smuttede ud ad Døren, ud i fri Luft, hver Gang Hvalen skulde trække Vejret; og hendes Hjerter var en Lampe med en stor og rolig Flamme.

Ravn havde af bare Nysgerrighed pillet ved den unge Piges Hjerter, og derfor var hun død. Den vidste ikke, at det fine og sarte ogsaa er skrøbeligt og let at ødelægge, for selv var den dum og sejglivet; og den kæmpede nu for Livet i Mørke og Blod. Alt det, der før var smukt og rent, var nu bleven stygt og stinkende.

Til sidst lykkedes det den at slippe ud samme Vej, som den var kommen ind; og der sad den, en halvnøgen Ravn, fedtet og tilsmudset, paa Ryggen af en død Hval.

Her blev den saa siddende, levende af Aadslet, medens Vind og Bølger tumlede om med den. Dens Vinger var ødelagt af Hede og Blod, saa flyve kunde den ikke mere.



Naar Mændene lagde ud paa Hvalfangst, skulde Høvdingens Koner komme dansende foran Skindbaaden med Hvalens hellige Drikkeskaal.

En Storm drev den endelig ind mod Land, og Menneskene saa Hvalaadslæt og roede ud i deres Konebaade for at bjerge sig Kød og Spæk. Da Ravnen saa dem, skabte den sig øjeblikkelig om til en Mand, en lille grim, sortsmudset og forpjusket Mand, der stod oven paa Hvalen.

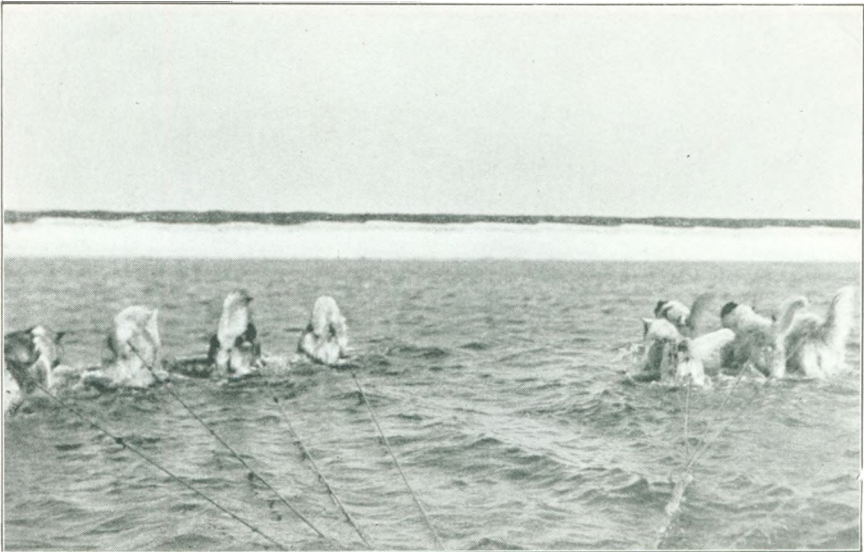
Han talte slet ikke om, at han af lutter Nysgerrighed havde rørt ved et Hjerte og tilintetgjort noget fint og smukt, han skræppede bare hoverende op: „Det er mig, der har dræbt Hvalen! Det er mig, der har dræbt Hvalen!“

Og han blev en stor Mand blandt Menneskene.

— — —

Hvalen er farlig at jage, men ogsaa modtagelig for Tilnærmelser fra Mennesker, navnlig naar disse er Kvinder. Saaledes skulde en Høvdingens Kone, saa snart hun hørte, at hendes Mands Baadlag havde sat fast i en Hval, tage sin ene Støvle af og holde sig i Ro inde i sit Hus. Dette forberedende Skridt til at bestige Lejet vilde forvirre Hvalens Sjæl og lokke den til Huset. Naar saa Baaden kom nær til Land, skulde hun fylde sin Vandbeholder med friskt Vand og gaa ned til den dræbte Hval for at give dens tørstende Sjæl læskende Vand at drikke.

Høvdingen selv optraadte for det meste som Baadstyrer; det anses for en stor Kunst at beregne Hvalens Bevægelser. Som Harpunerer havde han saa en ung og kraftig Mand, der skulde støde Harpunen i Hvalen, saa snart han gav Signalet. Dagen før man begav sig ud til Is



De sidste Dages Foraarskørsel førte os lige saa meget gennem Vand som hen over Is.

kanten for at begynde Hvalfangsten, skulde den unge Harpunerer sove i Baadens Stævn, og her skulde han saa i Nattens Løb modtage Besøg af Høvdingens Kone. En Høvding havde som Regel flere Koner, og det var Harpunererens Ret at modtage den yngste og smukkeste. Dette Møde med en Kvinde gjorde den unge Mand festligt stemt, og det tiltalte Hvalens Sjæl at lade sig dræbe af en Mand, der kom lige fra en Kvinde.

Det var den Maade, hvorpaa man jagede Hval i gamle Dage. Nu er de gamle Harpuner med de saa kunstfærdigt forarbejdede Flintez og Skiferspidser forlængst Oldsager, og i Stedet for benytter man en moderne „Darting Gun“ med eksploderende Bomber. Kun Skindbaaden er bevaret; den anses endnu for det mest praktiske Fartøj, fordi den ofte skal transporteres store Strækninger over Is.

Ved vor Ankomst til Point Barrow var der fanget 3 Hvaler, og efter et Par Dages Forløb blev der yderligere fanget 2, uden at det dog lykkedes nogen af os at komme tidsnok til at overvære selve Fangsten. Vore Planer gik ud paa, at jeg hurtigst muligt skulde gaa videre sammen med „Ederfuglen“ og Arnarulunguaq for at slaa mig ned ved en stor Boplads ved Utorqaq River, hvor det blev mig fortalt, at jeg vilde træffe nogle interessante Mænd og Kvinder af de gamle Indlandsboer.

Vi skulde følge den smalle Isstrimmel, der endnu var tilbage langs

med Kysten, og da Sneen nu var forvandlet til Pløre med Vand under, lod det sig ikke gøre at fragte hverken Samlinger eller vort store fotografiske Materiale videre. Saa snart Hvalfangsten var forbi, skulde der ved Point Barrow afholdes store Fester, der formede sig som Madgilder med Idrætslege, Himmelspræt fra Hvalroshuder og Sangfester med Trommedans. Det blev da besluttet, at Leo Hansen skulde blive tilbage for at optage disse sjældne og enestaaende Folkelivsbilleder, og saa snart Sommerskibet kom, skulde han sejle ned med alle vore Samlinger og træffe os ved Nome.

Den 3. Juni skiltes vi, og jeg maatte takke ham for den Maade, hvorpaa han havde udført sit Arbejde til Trods for de mange Vanskeligheder, han havde haft at kæmpe med; med beundringsværdig Energi havde han været med til at gennemføre en Slæderejse, der strakte sig over den halve Nordvest-Passage til Amerikas Nordspids.

Solen var skoldende hed. Vi kunde ligefrem høre Sneen smelte omkring os. Trods Varmen var der ingen Døsigheid over Hundene; de vidste, at de atter skulde paa Farten, og skønt de forlængst havde erfaret, hvad det var, der forlangtes af dem, var de dog endnu i Besiddelse af en saadan Udfartsglæde, at vi have svært ved at holde Slæderne, medens alle vore Venner fra Point Barrow tog Afsked med os. Det blev en Ekspeditionsstart efter alle Kunstens Regler, idet 9 Kame-racer klappede omkring os, medens Hundene under glade Hyl førte os bort derfra i fuldt Firspring.



Afrejsen fra Point Barrow.



FOT. LEO HANSEN.

Hjord af Tamren. Dyrene er netop drevet sammen til Mærkning, og det damper fra de varme Kropper efter det hurtige Løb.

## HOS ULVEFOLKET.

Den 8. Juni naaede vi frem til Icy Cape, hvis eskimoiske Navn er Qajaerserfik eller „det Sted, hvor Kajaker mistes“. Dette Navn har antagelig sin Grund i, at Bopladsen ligger paa en Sandrevle, der er saa lav, at det undertiden hænder, at den oversvømmes, naar det staar paa med haard Paalandsvind; i alt Fald blev det fortalt mig, at man somme-tider bandt sine Konebaade fast til de store Træstilladser, der findes uden for ethvert Hus, og skulde Oversvømmelsen saa komme, mistede man dem da ikke, men kunde roligt kravle op i dem.

Det var vel Foraar, men Snestormenes Tid var endnu ikke forbi. Saaledes passeredes den kendte Handels- og Missionsplads Wainwright (Ulruneq) saa fuldstændig begravet i Sne, at man havde helt svært ved at komme ind i Husene. Her havde Hvalfanger-Veteranen Jim Allan forgæves drevet Hvalfangst sammen med hele Bopladsen lige siden April uden at faa saa meget som en Hvalros. Ved Icy Cape havde man dog været heldigere, idet man havde faaet en Hval. I den Anledning var Bopladsen overfyldt med Gæster fra en tilstødende Rensdyrlejr — netop den, jeg skulde besøge. Men først skul-



FOT. LEO HANSEN.

Fedret om Renernes Indvolde anses for en stor Delikatesse, og det er en Husmoders kæreste Syssel at pille det fra efter Slagningen.

de den store Hvalfest afholdes. Dagen for Festen var fastsat til den 10., og til Held for alle blev det et pragtfuldt Vejr. Mænd, Kvinder og Børn var klædt i splinternye Dragter, syet til denne specielle Lejlighed, og de mødte allerede tidlig Formiddag ved Qagsse, der er Navnet paa de Fests og Forsamlingshuse, som findes overalt i Alaska.

I Løbet af Natten var en Mængde Slæder ankommet fra Nabo-Bopladserne, saa det var en fuldtallig Forsamling, der mødte op. Hvalens Stjært gemmes til denne særlige Lejlighed, skæres ud i Skiver og lægges som Grund for Festmaaltidet. Senere leges der Himmelspræt fra udspændte Hvalrosskind, og i denne halsbrækkende Leg, der undertiden ender med et Par brækkede Arme, deltager alle Aldre. Man kastes op i Luften fra to store sammensyede Hvalrosskind, der er forsynet med en Mængde Haandtag, som saa mange som muligt griber fat i, og saa slynges man højt op i Luften, hvor det gælder om at bevare sin oprejste Holdning, saa man let og elegant kan ende i Skindet igen paa sine Ben — blot for atter at fare endnu et Stykke højere op. Haalende Jubel hilser alle dem, der kommer ned paa Hovedet. Naar denne Leg har varet nogle Timer, begynder Madgildet, der strækker sig over Resten af Dagen og Natten, kun afbrudt af Sang og Dans. 10 Tromme-

slagere sidder i Rad og slaar Takten paa deres rungende Tamburiner. Et stort Kor af Mænd og Kvinder sidder paa Hug omkring dem, og i Sangernes Halvkreds springer efter Tur Danserne ind, som Regel to Kvinder og en Mand. Dansene forestiller intet specielt, men er blot et Udtryk for Livsglæde. Mændene udstraalet Kraft; i alle deres Bevægelser skal de paa en smuk og harmonisk Maade vise deres Legemes Smidighed, og naar Koret falder ind og saa ofte Sangens Ord giver Anledning dertil, skal de lægge saftig Humor ind i deres Armbevægelser og Kropvridninger. Mændene er i stadig Bevægelse, kun de kvindelige Dansere flytter sig næsten ikke, vugger i Hofterne, snart paa Taa, snart paa Hæl, idet de lader Armene følge Musikkens Rytmer. Det er deres Opgave at fremstille Ynde, Skønhed og Kvindelighed, og sandelig, med deres halvlukkede, slørede Øjne og deres lette, graciøse Bevægelser griber de Tilskuerne og staar overordentlig virkningsfuldt til Mændenes sprælske Muskelspil. Melodierne er yderst monotone, men Mænd og Kvinder har en egen Evne til at frembringe tostemmige Klange, der bryder Ensformigheden. Der er Fest og Kraft over Oprintrinene og dog en enkel Højtidelighed, som betager. Kun Sangenes Tekst blev en Skuffelse; de bestaar kun af Refrainer, der refererer til en eller anden Oplevelse, der har gjort Indtryk paa den, der lavede Sangen, men ellers er uden Betydning for andre. Digte og Syner, saaledes som man finder dem hos den primitive Mand i Nordvest-Pasagen, møder man ikke hos disse Sangere.

Med Humør og Udholdenhed blev den lange Fest gennemført, og efter den bevægede Nat kunde vi endelig sætte over til den Boplads paa Fastlandet, hvor vi indtil videre skulde slaa os ned. Foruden de gamle Mænd og Kvinder, som jeg søgte, fandtes her nogle unge Rensdyrhyrder, som netop var i Færd med at samle en Hjord paa 800 Dyr. Foraarets unge Kalve skulde mærkes i Ørerne med deres Ejermænds Bomærke.

— — —

Alaskas yderste Hjørne mod Nord og Nordvest, hele den vældige Slette, der ligger norden for Endicott-Bjergene, er gennemstrømmet af vandrige Floder, der har spillet en afgørende Rolle for Kommunikationen, i den Tid Eskimoerne skulde klare sig selv uden den hvide Mands Hjælp. Tre Floder, hvis Udspring laa tæt ved hinanden, skabte de mange Bopladser i det indre af Landet. De dannede Vandvejene i dette Indlandsrige, hvor alle Eskimoerne var eet Samfund, hvis Overvintringsteder laa tæt op ad hinanden. Flodernes Navne var Noatak River, der falder ud i Kotzebue Sound, Utorqaaq River, hvis Munding ligger ude

i store Laguner mellem Icy Cape og Point Lay, og endelig Colville River, hvis Delta falder ud i det arktiske Ocean i Nærheden af Cape Halkett.

Colville River's eskimoiske Navn er Kûgpik, den store Flod, der dog ikke har givet Navn til Indlandsboerne i Flodens Opland. Disse er opkaldt efter en af Bifloderne, der ligger længst inde i Landet, og kaldes sig Kangianermiut. Den er kun adskilt fra Utorqaq River's Udspring ved et Højdedrag, kaldet Qimeq (Fjælddryggen), og Afstanden her er ikke større, end at Skindbaade med Lethed føres fra Flod til Flod.

Kangianermiut sejlede ned over Colville om Foraaret, naar Floderne var helt isfri; man regnede med, at naar man rejste saa længe, man kunde holde Øjnene aabne, kun teltede 2 Gange for rigtig Søvn og blundede 2 Gange i Konebaaden uden at trække denne op, kunde man i fire Omgange være nede ved Deltaet, hvis Navn er Nerdleq (Gaaseland). Paa Vejen nedover slog mange Baadlag Følge med hinanden; man laa ved Mundingen af de forskellige Bifloder og ventede paa hinanden, og man kunde undertiden blive 50 Baade i Følge. Efter en Opgivelse, jeg har faaet, regnede man et Baadlag til 10 Personer i Gennemsnit, Voksne og Børn tilsammen, og herefter skulde da indtil 500 Mennesker være paa Hold sammen. Intet Under, at de omboende Indianere frygtede dem!

Rejsen op ad Floden tog mange Søvn, idet baade Mennesker og Hunde møjsommeligt maatte trække Baaden lange Strækninger, hvor Strømmen var for stærk til, at man kunde ro. Nede ved Deltaet samledes man i en stor Fælleslejr, hvor der i Sommerens Løb fangedes Laks til Vinterforraad i Garn af flettede Rensener; samtidig drev man Renjagter til dagligt Husbehov. Formaalet med Opholdet her var at købe Spæk fra Folkene omkring Point Barrow, der tog til Colville River med deres Handelsvarer. Sammenstød mellem Indianere var ikke sjældne, og enhver Mand, der havde fældet en Indianer, fik Tatoveringer ved Mundvigene som Hæderstegn.

Alle disse Folk elskede Indlandet og holdt af det festlige Liv, der fulgte med Baadfarterne paa Floderne. Om Sommeren boede man i Renskindstelte af en særegen Konstruktion, hvor Træskelettet bestod af indtil 20 Grene, der var flettet ind i hinanden paa en saadan Maade, at de dækkede med Renskind dannede en rund, hvælvet Kube, der var let at varme op. Et saadant Telt kaldtes en Qalorvik. Vinterhusene konstrueredes efter samme Princip, idet man kun gjorde selve Skelettet sværere, og paa Træværket lagdes Tørv eller Mos, som yderligere blev helt bedækket med løs Jord, der trampedes fast,



saa at det kom til at danne en Skorpe. Indvendig anbragte man saa et tæt Lag af Grene, for at ikke Jorden skulde drysse ned. Det hele blev derefter dækket til med Sneblokke og lignede nu i sin Konstruktion saa livagtigt en Snehytte, at det er sandsynligt, at en saadan ogsaa har været Forbilledet. Midt paa Gulvet var et Ildsted bygget op af



FOT. LEO HANSEN.

Slynget højt op i Luften fra de elastiske og fjedrende Hvatroskuder bevarede hun sin yndefulde Holdning og tilkendtes Prisen ved „det store Himmelspræt“, der afholdtes i Anledning af Foraarets heldige Hvalfangst.

sig som Veje og Stier ind gennem Slettelandenes tætte Buskadser og Fjældenes Dalstrøg. Paa Grund af Vanskeligheden ved at skaffe Foder havde man sjældent mere end et Par Hunde, og Mænd og Kvinder maatte selv trække deres Slæder.

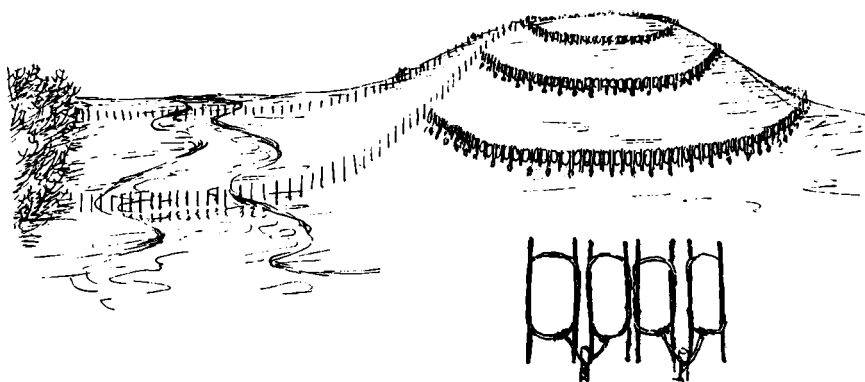
Saaledes formede Livet sig i det ydre for Inlandsboerne. Indbyrdes levede de næsten altid i Fred med hinanden, og det samme gode Forhold opretholdt de med de Kystboer, som de plejede at handle med. Kun med fjernere boende Folk laa de altid i Krig, og de

store Sten, og lige ovenover var der en Røgaabning i Taget.

Folkene ved Noatak River søgte om Foraaret ned til Cape Seppings og Kotzebue Sound, hvor Kystboerne drev Storfangst paa Hvidhval, medens

Utorqarmiut ved Utorqaq River søgte ned til Hvalfangerne ved Icy Cape.

Utorqarmiut fik Tilnavnet „Ulvefolket“, fordi de forlod deres Land om Vinteren og ligesom Ulvene fulgte med Renerne. Disse Vandringer foregik i Tiden mellem Oktober og Marts og foretoges ad de tilfrosne Floder, der med deres mange Tilløb snoede



En Kangeraq med det snilde System af Snarer, hvori man fangede Vildrener blandt Indlandsboerne. Fra Floden og op til Bakkens Top er ca. 400 m.

maatte til Stadighed være paa Vagt, fordi deres Fjender, naar de mindst anede det, foretog Strejftog ind over Land blot for at jage Mennesker. Mænd maatte derfor altid selv om Natten have deres Vaaben ved Haanden, saa at de straks kunde komme til dem.

For os, der havde besøgt de meget primitive Rensdyreskimoer i Barren Grounds, var det en stor Oplevelse at komme til Mennesker, der i Samarbejde med Kystboerne havde udviklet en Kultur, der baade materielt og aandeligt stod forbavsende højt. Den Maade, hvorpaa de havde lært sig at nedlægge deres Vildt, vidnede højt om den Snildhed, hvormed alt var bleven tilpasset Dyrs Vaner og Menneskers Behov. Jeg optegnede over 20 forskellige Maader at fange Vildt paa og rekonstruerede i Samarbejde med min Fortæller Sagdluaq de vigtigste af deres Fælder og Snarer.

Kangeraq er et kompliceret System af Snarer til Renfangst, der sættes op paa følgende Maade: Der udvælges en Bakke, der paa den ene Side skraaner ned mod en Flod og har en plan og jævn Top. En Mængde Pæle rammes ned i Jorden, idet man begynder i betydelig Afstand fra Floden med en Indhegning, der har en bred Aabning udadtil, men snævrer kileformet ind mod Floden og Bakken. Ind i dette Hegn drives Renerne ved Hjælp af Klappere. Dyrene følger Pælene, smutter aldrig igennem, sætter lige over Floden og løber op over Bakken. Her er forskellige Steder posteret Klappere, der fra begge Sider af Indhegningen springer frem, naar Dyrene kommer op ad Floden; skræmte og forvirrede styrter Renerne op over Bakken, hvor Indhegningen staar saa tæt, at de ikke længere kan undslippe. Paa Toppen af Bakken kommer de ind i en lukket Fold, der er dannet af Pæle, som alle er forsynet med Snarer af Hval-

ros- eller Dyrehud. Disse Pæle, der er korte og stærke, staar i nogen Afstand fra hinanden, medens Snarernes Løkker holdes oppe ved mandshøje, tynde Stokke. Dyrene, som nu har Klapperne lige i Hælene, ser ingen anden Vej ud end den, der fører gennem de store Løkker, men i det Øjeblik de forsøger paa at springe igennem, river de de tynde Stokke, der kun er sat ganske let ned i Jorden, om, og Løkkerne snøres sammen om deres Hals eller Krop. De Dyr, der undslipper, styrter videre ned over Bakkens modsatte Skraaning, og paa Grund af dens Hældning ser de ikke, at der er sat endnu to Rækker Snarer op, den ene altid i saa stor Afstand fra den anden, at de fangede Rener fra den ene Cirkel af Snarer ikke kan naa frem og vælte Stængerne i den nederste Indhegning. Paa denne Maade fanges mange Vildrener, men da Driften i sig selv er vanskelig og kræver store Forberedelser, knytter der sig en streng Tabu til de Dyr, der er fanget paa denne Maade.

Qasghaqs-Faldgruben bygges paa Toppen af en Klippe eller Skraaning, hvor Sneen er dyb eller jævn. Den maa ikke bygges bredere, end at en Mand lige kan staa nede i den, og saa dyb skal den være, at den naar ham til Brystet. Bunden skal dannes af selve Jorden, for at Renen ikke skal kunne stange sig ud gennem Sneen. Faldgruben tildækkes med en tynd Sneskorppe, og herover strøs Mos og stænkes Menneskeurin, der har en særlig Evne til at tiltrække Vildrenen. En Snevold bygges op paa en saadan Maade, at Renen, naar den vil frem til Mosset og Urinen, styrter lige ned i Gruben. En lignende Konstruktion bruges ogsaa til Ulve, kun sættes der for disse i Faldgrubens Bund fire skarpe Knive, der spidder dem, idet de styrter ned.

Sivshoraq, Ulvedræberen, dækker over en List, der er lige saa grusom, som den er snildt udtænkt. Et stort Stykke Hvalbard, knivskarpt i begge Ender, rulles sammen som en Staal fjeder, fryses ind i Rentalg og dækkes med Sten. Ulven finder den sjældne Lækkerbidsken og sluger den; men naar Talgen tør op i Dyrets Indvolde, retter Hvalbarden sig ud og sprænger Tarmen.

Pangmataq er en Ulvæld, der er bygget op af Sten, med Indgang i Siden og konstrueret saaledes, at den Pind, hvorpaa Maddingen er anbragt, støtter en anden Pind, der bærer en tungt belastet, flad Sten, som danner Fældens Tag. I det Øjeblik Ulven rykker i Maddingen, glider Pinden til Side, og den faar et Stenskrød over sig, der begraver den.

Poro, ordret „det, der svøber sig om en“, er en særlig Maade at fange Rødvæve paa. Man vælger en Bakke, til hvis Top man kun kan komme ad een bestemt Vej. Her lægger man et Rensdyr ud som Madding og bygger en lille Snehytte oppe paa Skraaningens omtrent ved Bakkens Top. Dertil spændes et stort Garn, der er knyttet af Rensener, ud i en stor Halvcirkel uden om den døde Ren. Først naar Ræven har fundet Maddingen og er bleven tryk ved oftere at have været henne at spise af den, kan Manden anbringe sig i Snehytten og vente. Snehytten er tæt lukket og kun forsynet med et lille Hul til Udkig og en Indgang med en Dør af Is, der hurtigt kan skubbes ud. Saa snart den intetanende Ræv er begyndt at spise, springer Manden pludselig under høje Hyl ud af Snehytten, og Ræven, der bliver skræmt og forfjamsket, springer da lige ind i Garnet, der er sat op med tynde Pinde, som falder sammen, naar der rykkes i dem. Ræven ruller sig ind i Nettet og snøres ind som i en Sæk, og inden den kan faa Tid til at bide det over, er Manden over den og dræber den med et Slag.



Sejla's med Skindbaad ned over en af Flo'erne i Alaska. FOT. RALPH LOMEN.

Snarer brugtes ogsaa i stor Udstrækning til Fugle, ikke mindst til Gæs i den Tid, hvor de plejede at følge Søernes Strandlinier; de lavedes af Hvalbard. Net af Sælskin, Dyreskind eller Rensener brugtes ogsaa til Ryper om Foraaret, naar disse samlede sig flokkevis i Buskene. Ogsaa Fiskefangsten foregik ved Hjælp af Garn, der var lavet af flettede Sener, men man kendte desuden til Brugen af Lyster, Ketsjere og Ruser af flettede Pilegrene, der lagdes ud i Elvenes Snævringer.

Dette blot et Par tilfældige Eksempler paa den Maade, hvorpaa man forstod at hjælpe sig i de Tider, hvor man kun havde sig selv og sin egen Opfindsomhed at stole paa.

— — —

Hos disse Mennesker, der levede under Livsforhold saa langt gunstigere end dem, jeg traf hos deres Stammefrænder længere mod Øst, fandt jeg bag alle religiøse Forestillinger og den Maade, hvorpaa de ad mystisk og overnaturlig Vej søgte at lette deres daglige Kamp for Føden, nøjagtig den samme Livsanskuelse, som den, jeg tidligere har gjort Rede for. Alt stod ganske vist ligesom deres Erhvervskultur i et højere Niveau, nye Idéer og Paavirkning fra Indianerne sporede ogsaa, men Kærnen i det hele var det gamle Tabusystem — Aandemanernes Forsøg paa at midle mellem det jordiske og det overnaturlige — og endelig Menigmands Tilflugt til hjælpende Trylleord og

Amuletter. Det har hidtil været en almindelig Opfattelse, at der netop i disse Egne fandtes en begyndende Totemisme, og man har ment at kunne paavise de saakaldte Totemmærker paa deres Redskaber. Jeg gjorde dette Spørgsmaal til Genstand for indgaaende Undersøgelse og kom til det Resultat, at de Mærker i Pilespidser, Harpuner og Knive, som tidligere antoges for Totemmærker, kun er Bomærker, der skal tjene til at gøre Tingene let kendelige for deres Ejerman.

Som en rød Traad gennem al Livsanskuelse gaar da ogsaa her det ubønhørlige Hensyn til alle Fangstdyrs Ophav, der ikke maa krænkes, og til Dyrenes Sjæle, der kan blive dødbringende og ødelæggende for Mennesker, hvis man ikke tager bestemte Hensyn til dem gennem Tabu. For blot at antyde, hvorledes Skikke, vi kender østfra, gaar igen, skal jeg nævne, at man heller ikke her maatte sy nye Klæder i Sommertiden, ligesom korthaarede Efteraarsskind ikke maatte beredes eller sys før efter Snefald. For Indlandskvinderne var Syning Tabu ved Flodernes Delta nær ved Havet; til Gengæld maatte heller ingen arbejde i Sælskind ved Lejre, hvorfra Floden kunde ses. Ganske særlige Regler gjaldt for snarefangede Rener, der aldrig maatte flænses med Jernknive, men kun med brede Flinte- eller Skiferknive, og de maatte ligeledes kun koges i Lergryder, der støbtes over en Træform. Pottemagerarbejderne, der saaledes spillede ind i Religionen, udførtes paa følgende Maade: En Dejg af Ler æltes ud, blandet med Tran og lidt Dun fra en Rypes Inderlaar, hvor de fineste og mindste Dun findes. Dunene holdt sammen paa Lermassen, som, naar den havde faaet den Form, man ønskede, blev gnedet ind med Tran udvendig og indvendig og tørredes over en sagte Ild. Træformen fjernedes, medens Leret endnu var vaadt, og man lagde derefter Sælskind udenom, dekoreret med store Sting, der siden gik over i Leret som Ornament.

Blandt meget, jeg kendte fra andre Stammer, traf jeg dog ogsaa adskillige nye og karakteristiske Skikke; ejendommeligt er deres omfattende Kultus af farlige Rovdyrs Sjæle. Jeg skal her kun holde mig til Ulv og Jærv. Disse betragtedes ganske vist kun som Luksusdyr — forsaavidt som deres Kød ikke spistes og deres fine Pelsværk udslukkende brugtes til at smykke Renskindsdragterne med — men Fangsten i Fælder var vanskelig og besværlig, og de Jægere, der havde Held med sig, blev berømte og misundte.

Den Mand, der skulde jage Ulv eller Jærv, maatte en hel Vinter igennem ikke klippe sit Haar eller drikke varm Suppe. I hans Hus maatte der under Fangsttiden aldrig bruges nogen Hammer, hverken Stenhammer til at knuse Marvben med eller Værktøjshammer til Red-

skabsarbejde. Der gjaldt de selv samme Regler for Ulv som for Jærv, saa jeg nøjes i det følgende med blot at nævne den ene af dem.

Naar en Ulvejæger kom hjem til sin Boplads med Skindet af en nyfanget Ulv over Skulderen, skulde han ved sin Ankomst gaa rundt om sit Hus i samme Retning som Solen, idet han satte sin Hæl fire Gange ind mod Husmuren, hvis det var en Hanulv, fem Gange, hvis det var en Hunulv; saaledes indvarsledes Ceremonierne med en Hentydning til, at en Hanulv giver fire Dages Tabu, medens en Hunulv giver fem. Isamme Øjeblik disse Spark paa Husmuren hørtes, skulde alle Kvinder, der opholdt sig inde i Huset, bøje deres Hoved og vende Ansigtet bort fra Indgangen. Samtidig skulde en Mand springe ud og gaa til alle de andre Huse og give Mændene Meddelelse om Fangsten. Alle gik da ud med



Sagnfortælleren Sagduaq, der fortalte om Livet inde ved de store Floder.

deres Knive i Haanden, i Haab om at Ulvens Sjæl, som endnu befandt sig i sit Skind, skulde komme til at synes om deres Knive og næste Gang lade sig fange af dem.

Ved hvert Hus havde man mindst to Stilladser, et til Kød og et til Skind. Ulvejægeren skulde nu — stadig med Skindet over sine Skuldre — gaa hen til det Stillads, hvor det skulde tørres. Medens Skindet bredes ud og hænges op, skal en ung Mand komme løbende med en Stump Renskind, som han giver Ulvejægeren; denne lægger det

foran sig, lader sit Vand derpaa og tager derefter alt sit Tøj af, saa han staa nøgen ude i Sneen. Han tørrer sig over hele Kroppen med Renskindet, og Pladsens unge Mænd tænder et stort Baal, hvorover han yderligere renser sin Krop ved at lade Røgen drive hen over sig. Ulvejægerens Knive, Buer og Pile hænges op ved Siden af Skindet, og alle raaber højt:

„Den sover nu hos os!“ Det er Ulvens Sjæl, der sover hos Menneskene denne ene Nat, og i denne Nat bliver alle Offergaver dens Ejen- dom, uden at den dog tager dem med sig; de er samtidig stadig Jægerens.



Nærbillede fra Ulvedansen. Danseren er netop, forklædt som en Ulv, krøbet ind i Ulvens Hi, hvor han opholder sig, medens det store Kor synger en af de mange smukke Sange til Akkompagnement af den Tromme, der efterligner Ørnens Hjerterbanken.

Efter disse Cere- monier kan Ulvejæ- geren gaa ind i sit Hus og sætte sig ved Siden af sin Kone; alle Kvinderne sidder stadig med bortvendte Ansigter og bøje- de Hoveder. Det in- dre af Huset smyk- kes nu med alt, hvad man ejer af Kostbar- heder; Knive, Uloer,

Økser, nogle af Jern, andre af Flint eller Jade, hænges op, ofte Perle- smykker eller Værktøj, alt hvad man holder af, og alt hvad en Ulv kan ønske sig. Straks derefter kommer alle Bopladsens Mænd paa Be- søg. De kommer for at høre, og nu skal Jægeren fortælle Sagn, ikke for at glæde sine Gæster, men for at underholde Ulvens Sjæl. Det er streng Tabu at le eller blot smile; Ulvens Sjæl kunde da blive mis- tænksom og tro, at man skar Tænder. Man skal altid fortælle mindst to Sagn, thi en Fortælling kan ikke staa alene. De besøgende gaar der- efter hjem, og alle lægger sig til at sove.

Næste Morgen ved allerførste Daggry skal Ulvens Sjæl sendes bort. Jægeren lægger sig paa det ene Knæ ved Ildstedet med en hvid Stenhammer i Haanden og fremsiger en Tryllesang, hvorefter han tuder fire Gange, hvis det er en Hanulv, fem Gange, hvis det er en Hunulv: „Uhu, uhu!“ Derpaa slaas fire eller fem Slag i Gulvet. Saa skynder han sig ud og kravler ad Husets Tag op til Vinduet, medens en



Sønden for Point Lay, hvor Lagunerne ender, stod Isen saa tæt ind paa Kysten, at al Sejlads var umulig. Vi maatte fortsætte til Fods med vor Baggage fordelt paa Mennesker og Hunde. Her ses Arnarulunguaq i Færd med at vande to af de firbenede Ledsagere.





Under de store Handelsfester opførtes mange forskellige Slags Danse. En af de mest yndede var Ulvedansen, under hvilken de optrædende snart var Mennesker, snart  
Ulve — til Minde om de Tider, hvor der ikke var stor Forskel paa Mennesker og Dyr.

FOT. LEO HANSEN

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

anden Mand tager hans Plads ved Ildstedet. Stadig hvilende paa det ene Knæ ligger Jægeren og lytter, og Manden ved Ildstedet raaber: „Hvor mange?“, hvorpaa Jægeren svarer med 4 eller 5 Slag, alt efter Ulvens Køn, og nu tuder Manden ved Ildstedet: „Uhu, uhu, uhu, uhu!“ Denne Ceremoni gentages i alle Husene. Alle Pladsens Mænd gaar derefter med deres Knive i Haanden hen til Ulveskindet, hvor det samme gentager sig, medens de raaber:

„Forlad os som en god Sjæl, som en stærk Sjæl!“

Ceremonierne afsluttes med et stort Festmaaltid i Ulvejægerens Hus. Det er den dræbte Ulvs Rejsseproviant, der skal spises. Al Maden skal være skaaret i Mundfulde, thi skønt Gæsterne møder med deres Knive, maa ingen Knive og intet Fad benyttes. Maden lægges frem paa et Renskind.

Dette Maaltid maa være sammensat med stor Kunst og bestaa af alle mulige lækre Spiser. Intet maa levnes, og hænder det dog, at man ikke kan spise op, skal Resterne øjeblikkelig kastes for Hundene.

Ingen Jæger maa i en enkelt Sæson fange mere end fem Ulve og fem Jævre; saa snart dette Tal naas, skal alle Fælderne tages ned. Hvis det ikke gøres, vil Jægeren enten miste sin Fangst, eller ogsaa vil Rovdyrene straffe ham for hans Graadighed ved at falde over ham og bide ham ihjel.

Denne Dyrkelse af Sjælen eller Livets gaadefulde og farlige Fortsættelse efter Døden giver sig Udtryk gennem en Mængde Myter, der indeholder de vise Forfædres Raad og Advarsler til de uerfarne. I næsten dem alle understreges den ringe Forskel mellem Mennesker og Dyr, og de Tider skildres atter og atter, da Dyr kunde blive Mennesker, og Mennesker ofte levede som Dyr. Her er en af disse Myter, fortalt af Sagdluaq fra Colville River.



Willy Tracer var en ung Mand fra Teller, der forstod at synge sit Hjemlands vilde Sange med en smittende Livsglæde.



Bopladsens ældste træder Dansen foran Skindbaaden.

FOT. LEO HANSEN.

### *Sangen og Dansen og Festens hellige Gave kommer til Menneskene.*

Der var engang en Mand og en Kvinde, der levede nær ved Havet. Manden var en stor Jæger, der snart jagede Vildt inde i Land og snart fangede Sæl fra Kajak.

De fik en Søn sammen, de to ensomme ved deres Boplads, og da han voksede til, lavede Faderen ham en lille Rypebuc, og han blev snart en ivrig og dygtig Bueskytte. Dernæst lærte Faderen ham at jage Ren, og Sønnen blev en lige saa stor Jæger som sin Fader, og de delte Jagten saaledes imellem sig, at Sønnen jagede Ren i Bjergene, medens Faderen tog ud paa Havet og drev Sælfangst fra Kajak.

Men en Dag kom Sønnen ikke hjem fra Jagten. Forgæves venter Forældrene hans Hjemkomst, forgæves søger de efter ham, men intet Spor finder de. Han er spurløst forsvundet.

De faar en Søn til; han vokser op, bliver stor og dygtig som Broderen, men forsvinder en Dag paa samme gaadefulde Maade.

Mand og Kone lever ensomt, ved ikke af andre Mennesker, og de sørger dybt over Tabet af deres Sønner. Saa faar de en tredie Søn; han vokser op ligesom sine Bødre med Lyst til al Slags Idræt og allerede som Barn ivrig efter at gaa paa Jagt. Han faar sine Brødres Vaaben, først den lille Rypebuc, siden de store stærke Buer til Vildren, og det varer ikke længe, før han er en lige saa dygtig Bueskytte som sin Fader. De bringer meget Kød til deres Boplads, Faderen fra Havet, Sønnen fra Land, og de maa bygge mange store Stilladser ved Siden af deres Hus for at faa Plads til alt det Vildt, de fælder.

En Dag jager Sønnen som sædvanlig inde i Land, da han faar Øje paa en vældig Ørn, en stor ung Ørn, der kredser hen over ham. Han faar hurtigt sine Pile frem, da Ørnen daler ned og sætter sig paa Jorden et lille Stykke fra ham;

her skyder den sin Hætte af Hovedet og bliver til et Menneske. Og Ørnen taler til Renjægeren og siger:

„Det er mig, der har dræbt dine to Brødre, og jeg vil ogsaa dræbe dig, hvis du ikke vil love mig, at I vil holde Sangfester, naar du kommer hjem. Vil du, eller vil du ikke?“

„Jeg vil gerne, men jeg forstaar ikke, hvad du siger. Hvad er Sang? Hvad er Fest?“

„Vil du, eller vil du ikke?“

„Jeg vil gerne, men jeg ved ikke, hvad det er.“

„Hvis du følger med mig, vil min Moder lære dig det, du ikke forstaar. Dine to Brødre forsmaaede Sangens og Festens Gave, de vilde ikke lære, derfor dræbte jeg dem. Nu kan du følge med mig, og saa snart du har lært at sætte Ord sammen til en Sang og har lært at synge dem, og saa snart du har lært at danse af Glæde, skal du frit faa Lov til at gaa hjem til din Boplads.“

„Jeg følger med dig,“ svarede den unge Renjæger.

Og saa fulgtes de ad opover mod de høje Bjerge. Ørnen var ikke længere nogen Fugl, men en stor og kraftig Mand i en straalende Pels af Ørneskind. De gik og gik langt, langt ind over Land, gennem Kløfter og Dale helt frem til de blaanende Bjerge. Her kom de til et stort Fjæld, som de begyndte at bestige.

„Højt oppe paa Toppen af dette Fjæld ligger vort Hus,“ sagde den unge Ørn.

Og de steg op over Fjældet, kom højere og højere op og fik en vid Udsigt over de Sletter, hvor Menneskene plejede at jage Ren. Men da de nærmede sig Fjældets Tinde, kunde de høre en underlig bankende Lyd, der voksede og voksede, jo nærmere de kom Toppen. Det lød som Slag af vældige Hamre, og saa stærk var Lyden, at det suste i Ørerne paa Renjægeren.

„Kan du høre noget?“ spurgte Ørnen.

„Ja, en øredøvende Lyd som Hammerslag!“

„Det er min Moders Hjerte, du hører banke,“ svarede Ørnen.

Saa naaede de frem til Ørnens Hus, der var bygget helt oppe paa Tinden.

„Jeg maa forberede min Moder; vent her, til jeg kommer tilbage,“ sagde Ørnen og gik ind.

Et Øjeblik efter kom han tilbage og tog Renjægeren med sig ind. Og de kom ind i et Hus, der var bygget paa samme Maade som Menneskenes Huse, og inde paa Briksen sad ganske alene Ørnens Moder, gammel, affældig og bedrøvet. Men nu tog Sønnen til Orde og sagde:

„Denne unge Mand har lovet at holde Sangfest, naar han kommer hjem; men han forstaar ikke at sætte Ord sammen til Sang, og han forstaar ikke at synge en Sang, og heller ikke forstaar han at slaa paa Tromme og danse af Glæde. Moder, Menneskene forstaar ikke at holde Fest, og nu er denne unge Mand kommet op for at lære det!“

Disse Ord bragte Liv over den gamle, affældige Ørnemoder; hun blev meget glad, takkede og sagde: „Men først maa I bygge et Festhus, hvor mange Mennesker kan samles.“

Og nu byggede de to unge Mænd en Qagsse, et Festhus, større og smukkere bygget end almindelige Huse. Og den gamle Ørnemoder lærte dem at lave Trommer, baade den almindelige Tromme, der kun bestaar af en stor Træring, hvorover der udspændes et Skind, og den særlige Festtromme, den, der



FOT. LEO HANSEN.

Trommeslagerne og Sangerne tog altid Plads under en omvendt Skindbaad.

bruges ved de store Gavefester, lavet af fire Stykker Træ, der sættes sammen, saa de danner et hult Rum, der giver en særlig Klang, naar man slaar paa den med en Trommestik, der er smal ved Haandtaget og tykkere og tungere i den anden Ende. I denne Festtromme skulde der være en dyb og rungende Klang, der skulde minde om en gammel Ørns bankende Hjerter.

Senere lærte Ørnemoderen dem ogsaa at sætte Ord sammen til Sang og føje Toner sammen, saa de blev til Sange, og hun lærte dem at slaa paa Tromme i Takt til Sangene, og tilsidst lærte hun dem ogsaa at danse. Og da de havde lært det og kunde det, sagde hun:

„Men først skal I samle meget Kød og siden mange Mennesker, naar I har bygget Jer et Festhus og digtet jeres Sange. Og saa skal I holde Sangfest!“

„Men vi ved ikke af andre Mennesker end os selv,“ sagde den unge Renjæger.

„Menneskene er ensomme, fordi de ikke har faaet Festens Gave,“ sagde Ørnemoderen, „træf nu jeres Forberedelser, saaledes som jeg har sagt, og naar alt er rede, skal du gaa ud og søge efter Mennesker, og du vil møde dem to og to; men du skal samle dem, til de bliver mange, og indbyde dem alle til Festhuset, og saa skal I holde Sangfest.“

Den unge Renjæger havde nu lært alt det, der var nødvendigt, og Ørnemoderen sagde til sin Søn, at han skulde bringe Gæsten ned til det Sted, hvor de først havde mødt hinanden. Og Sønnen trak sin Pels paa, der var syet af straalende Ørneskind, og da de kom ud af Huset og stod paa Fjældets øverste Tinde, sagde han til den unge Mand:

„Læg dig hen over min Ryg og grib mig om Halsen og luk saa Øjnene; i Dag skal vi rejse hurtigt!“

Det gjorde han. Han hørte et Sus omkring sig, idet han lukkede Øjnene, og den unge Ørn fløj hen over Fjældtoppene med ham, og først da den pludselig



FOT. LEO HANSEN.

Velnæret og struttende af Sundhed er han en karakteristisk Type paa det alleryngste Kuld af Alaskas Eskimoer.

standsede, aabnede han Øjnene og sprang ned paa Jorden. Det hele havde kun varet et Øjeblik, og dog var de allerede ved det Sted, hvor de først havde mødt hinanden. De tog Afsked, og Renjægeren gik hjem til sine Forældre og fortalte dem alt det, han havde oplevet.

„Menneskene er ensomme, Menneskene lever ensomt, fordi de ikke kender Festens Gave, og nu har jeg lovet Ørnene, at vi skal lære dem at feste!“

Fader og Søn byggede nu et stort Festhus, og da det stod færdigt, jagede de viden om, Sønnen ind over Land, og Faderen til Havs, og de fyldte alle deres Kødgrave og alle deres Stilladser med Kød og Pelsværk. Og da de havde nok af alt det, som gør Mennesker glade, digtede de Sange, lærte at danse og lavede Trommer; de sang til det altsammen, til Ordene, til Dansen og til Trommeslagene. Og da alle Forberedelser til den store Fest var trufne, vandrede den unge Mand ud over alle Dale, ned gennem Kløfter og op over Bjerge for at søge efter de Gæster, der skulde deltage i Menneskenes første Fest; for de var ensomme og kendte ikke til andre Mennesker.

Det gik den unge Mand, som den gamle Ørn havde sagt: Nu da han gik ud for at indbyde Folk til Fest, mødte han pludselig Mennesker, to og to; nogle havde Klæder af Ulveskind, andre af Jærvskind, andre af Ræveskind — han mødte Mennesker to og to, klædt i forskellige Dragter. Men han samlede dem alle sammen og indbød dem til Gilde i det store nybyggede Festhus, og de fulgte med Glæde efter ham.

Og saa holdt de Sangfest. Først bespiste de alle deres Gæster, og da de ikke

kunde spise mere, gav de dem store Gaver, baade af Kød og Pelsværk. Og saa kom Sangene og Dansene. Faderen slog paa den særlige Festtromme, hvis Lyde, dybt rungende og stærke, var saadan, at Slagene lød som den gamle Hunørns bankende Hjerter, som Sønnen havde hørt det slaa, dengang han nærmede sig Ørnenes Hus paa Fjældets Tinde.

De dansede, og de sang, og Gæsterne lærte deres Sange og deres Danse, og snart havde de et stort Kor, der faldt ind i Sangene. Saaledes sang og dansede de hele Natten, lige til Dagen begyndte at gry; da først forlod Gæsterne det store Festhus. Men idet de myldrede ud af Husgangen, faldt de alle først over paa Hænderne og kravlede ud paa alle fire, og først nu saa Fader og Søn, at deres Gæster havde været Ulve, Jærve, Rødræve, Hvidræve, Korsræve og Sølvræve i Menneskeham, Det var Gæster, den gamle Ørn havde sendt, og saa vældig er Festens Magt, at selv Dyr kan blive til Mennesker.

Kort Tid efter var den unge Renjæger ude at jage, da han atter mødte Ørnen. Den slog straks sin Hætte ned og blev til et Menneske, og saa fulgtes de ad op til Ørneboet, thi den gamle Ørn vilde endnu en Gang se den unge Mand, der havde holdt Menneskenes første Fest.

Højt oppe paa Fjældets Tinde kom Ørnemoderen dem i Møde for at takke ham, og se! Den gamle, affældige Hunørn var bleven ung igen; thi naar Menneskene fester, bliver alle gamle Ørne unge, og derfor er Ørnen Sangens, Dansens og Festens hellige Fugl.

Saaledes er Sagnets Ordlyd, et Sagn, der senere er gaaget over til at danne Rammen om de store Handelsstævner, der i gamle Dage holdtes Boplads og Boplads imellem. Under disse Sammenkomster udveksledes paa festlig Vis alle mulige Ejendele, uden at man tog det alt for nøje med, hvorledes Handelen blev. Den Maade, hvorpaa disse Stævner afholdtes, er et karakteristisk Eksempel paa Eskimoernes Evne til at skabe Fest omkring sig, selv om Anledningen saa kun er en ganske almindelig Vareudveksling.

— — —

Man bliver aldrig færdig med gamle, kloge Mænd, der forstaar at fortælle. Det var derfor med Vold, at jeg tilsidst maatte løsrive mig. Det var nu bleven nødvendigt at fortsætte Rejsen, og desuden var der noget andet, der gjorde dette Opbrud svært — det var Afskeden med de fleste af mine gamle Hunde, der have hjulpet mig saa trofast paa den lange Slæderejse. Det vilde jo alligevel være umuligt at bringe dem med tilbage, og derfor gjaldt det om at efterlade dem et Sted, hvor jeg vidste, de vilde faa det godt. Det var Grunden til, at jeg nu forærede dem til Handelsmanden ved Icy Cape, Uppersaun. Vi beholdt selv kun fire, for det Tilfælde at vi ikke skulde kunne fortsætte med Baad, men blive tvunget til at gaa ind over Land med Paksadler.

## FRA ICY CAPE TIL KOTZEBUE SOUND.

30. Juni til 7. August.

Alle Kystens Sortseere havde indtrængende foreholdt mig, at det vilde være umuligt at komme frem langs Alaskas Kyster paa denne Aarstid, og jeg var derfor forberedt paa det værste. Det skal da ogsaa indrømmes, at Advarslerne ikke havde været helt ubegrundede. Vinterisen laa endnu tæt ind mod alle de lave Sandstrimler uden om Fastlandet; men da der

var aabent Vand uden for Floderne og Isen enkelte Steder allerede var i Drift, var det voveligt at begive sig ud paa en Slæderejse. Vi besluttede da at sejle gennem Lagunerne, hvor den ferske Is allerede var forsvundet, og vore fire Hunde kunde saa trække Baaden fremover fra Stranden, naar vi passerede Kystlinier, der



FOT. LEO HANSEN.  
Gammelt Ægtepar fra Seward Peninsula.

var uden alt for store Indskæringer. Hundene travede da inde paa Land, tøjret til vort Fartøj i en lang Line, og Farten var saa stærk, at det fossede om Boven. Ellers var det ofte en mærkelig Sejlads, vi præsterede i Lagunerne grunde Vand; undertiden maatte vi midt ude i Søen, langt fra Land, staa ud af Baaden og vade omkring, til vi fandt et Sted, der var dybt nok til, at Baaden kunde flyde. Men trods den brydsomme Fremfart kunde vi dog ikke lade være med at nyde det ejendommelige Landskab, som vi møjsommeligt sled os igennem. De smalle Sandøer, der kan have en Længde paa en halv Snes Kilometer eller mere, er sjældent bredere end fra 15 til 100 m, og naar vi landede paa en af dem, saa vi til den ene Side ud over et endeløst Hav af Is, hvor Vinteren endnu syntes helt at raade, medens vi blot nogle faa Meter til den anden Side havde de aabne, spejlblanke Laguner, der ind mod Land løb langs med den frugtbare Tundra, hvor Sommerens Blomsterflor forlængst var i fuldt Flor.

Efter tre Dages Sejlads naaede vi frem til Point Lay, hvor der var



en Eskimo-Boplads med typiske Alaskahytter, med Ydermure af Sten og Tørv, indvendig beklædt med Træ. Til hver Bygning hørte høje Husgange, hvis Indre var tapetseret med Hvalroshuder; Ruderne var anbragt som Ateliervinduer midt oppe i det flade Tag, beskyttet med smaa Stakitter, for at Hundene ikke skulde ødelægge dem.

Det mærkedes snart, at vi var kommen til rige Folk, hvor man fangede fra 50 til 150 Ræve om Vinteren; Skindene solgtes til Opkøbere om Sommeren, og saa gode Priser blev der budt dem, at adskillige Mænd havde Aarsindtægter paa 1500—3000 \$. Jeg gennemgik interesseret deres Beholdninger og fandt, at min Vært, Torina, fra sidste Sommers Indkøb endnu havde Kaffe, The, Sukker, Mel, Tobak, Petroleum og en Mængde Stovt og Shirting, næsten tilstrækkeligt til et helt Aar; desuden ejede han en flunkende ny Hvalbaad, der sidste Sommer havde kostet ham 1000 \$, samt en Skindbaad og to Smaajoller. Jeg undersøgte ogsaa Bopladsens Kødgrave, der var hugget saa langt ned i den frosne Tundra, at de fungerede som Ishuse, hvor al Slags Kød holdt sig friskt Sommeren igennem. Her fandtes heller ikke saa ganske faa Levninger fra sidste Aar, navnlig en Mængde Spæk i særlige dertil indrettede Grave; fra den netop afsluttede Foraarsfangst havde de Remmesælkød, et hundrede Ederfugle og Gæs og en Bunke frosne Ryper, som ansloges til 2000 Stykker.

Det var vor gode Ven, Handelsmanden Ugpersaun fra Icy Cape, der havde sejlet os hertil i Skindbaad; nu havde han ikke Tid til at følge os længere, og jeg kom derfor snart til at erfare, at de Folk, vi var kommen til, hverken var særlig hjælpsomme eller paa nogen Maade ude efter en ekstra Fortjeneste. Vi havde endnu halvanden Dags Rejse til det Sted, hvor Lagunerne endte, og hvorfra vi, om galt skulde være, kunde gaa til Point Hope, og paa dette første Stykke Vej maatte vi have Hjælp, da her var Floder, vi ikke kunde passere til Fods. Jeg tilbød 75 \$ i Løje for en Skindbaad med to Mands Besætning i to Dage, men saa kun tomme Øjne omkring mig; Tilbudet fristede ikke. Disse Mennesker var øjensynlig vant til at omgaas hvide Mænd, der ikke tog det saa nøje med Priserne; jeg maatte helt op til 105 \$, før det lykkedes mig at faa den Hjælp, der bragte os til Enden af den sidste Lagune. Her laa Isen saa tæt ind paa Land, at vi maatte fortsætte paa den gammelkendte, lidt sure Rejsemaade, hvor Mennesker og Hunde fordeler Bagagen paa Ryggen og trasker af Sted Side om Side. Det blev nogle varme Dage, hvor vi satte over en halv Snes større og mindre Vandløb, ofte med Fare for at blive revet over Ende af Strømmen, thi Elvene løb nu med deres allerhøjeste Vandstand. Vor eneste Trøst var det Land,



Teltlejr ved Enden af Lagunerne sønden for Point Lay.

FOT. LEO HANSEN.

vi kom igennem. Fjældene naaede næsten helt ned til Kysten, mættet med Farver, der faldt som Genskær fra Himmel, Sol og brogede Blomster.

Ved Floden Pitmigiaq kommer vi til en Boplads, hvor nogle Rensdyrhyrder holder til. De har en lille faldefærdig Skindjolle og lover at hjælpe os til Point Hope. To Mand følger med, selv er vi syv, Hundene iberegne; det er lige akkurat, at vi kan flyde. Det synes frækt at skulle runde det berygtede Cape Lisburne i denne forfærdelige Plimsoller med Skind, der er saa raadne, at de ikke længere kan lappes; de Huller, der desværre findes rigeligt af, stoppes med Stumper af Renskind og strikkede Halstørklæder, der stikker ud i Vandet som Tarme, der slæber efter os.

Paa denne Tur gjorde jeg for Alvor Bekendtskab med Alaskas lune-fulde Vejr, der kan veksle gentagne Gange i Dagens Løb; nogle Timers roligt Solskin afløstes uden Varsel af hidsige Stormbyger, men til Held for os laa Ismasserne langs med Kysten og dækkede Havet som vældige Bølgedæmpere. Lykken stod os bi, ikke mindst da vi satte uden om Cape Lisburne, der paa lange Strækninger stod stejlt ud i Havet uden Landingsmuligheder. Det er et af Verdens største og mest pragtfulde Fuglefyldte, hvor Tusinder, ja, Millioner af Lomvier, Maager, Stormfugle og Søpapegøjer ruger.

Men der synes at være Ufred i Fuglenes Land. Smaa „Tatterater“, (treaaede Maager) slaas og overdækker hinanden med deres eget Skarn.

Lomvier vil kaste hinanden ud af Rederne og styrter sig ud i Havet, hvor de næsten hakker hinanden ihjel. Imedens staar de store Rovmaager paa Vagt nær ved Rederne, klare til at gaa paa Æggetogt, saa snart Kiv opløser det myldrende, larmende Samfund. Øverst oppe, nær Tinden sidder en mægtig Havørn hensunken, ubevægelig som Klippen selv; ogsaa den venter paa Bytte og ænsrer ikke, at en Rødræv lydløst sniger sig hen imod den.

Alt dette ser vi, medens vi haster forbi, og netop som en Sydvestbyge begynder at hvirvle Søen op omkring os, lander vi paa en flad Strand lige under det høje Mount Hamlet.

Den 16. Juli naar vi ind i den store Lagune bag ved Point Hope og møder her Stedets Missionær, Mr. Wm. A. Thomas, der er ude paa en Motorbaadsudflugt sammen med sin Frue og Søn. De faar os paa Slæb og i Løbet af faa Timer lander vi ved deres hyggelige Præstegaard, hvor vi foreløbig bliver modtaget med stor Gæstfrihed paa ubestemt Tid. Isen staar nu atter saa tæt langs med Land, at det vil være uøkonomisk at ofre Tid paa at forcere den, naar en Boplads byder paa mere Arbejde, end man kan overkomme!

Point Hope ligger paa en ganske lav Landtange, der skyder sig ud omtrent midt mellem Cape Lisburne's og Cape Thompson's høje Fjælde. Tilsøs ligger Isen endnu sammenpresset og opskruet, saa langt man kan se. Ind mod Land breder sig en milelang Lagune, som løber helt ind til Kûkpak River, hvor der i Vildrenernes Tid fandtes et berømt Svømmested, hvorfra Jægerne drev deres Jagter hele Sommeren igennem. Nu driver Hyrder deres Tamrener omkring i de selv samme Egne og overrasker undertiden Bopladsen ved at drive Hjorden helt ud paa den Tundraslette, hvor Husene er opført.

Point Hope eller Tikerag, „det Næs, der løber ud som en Pegefinger“, er en af de interessanteste Bopladser paa hele Alaskas Kyst og er sikkert den største eskimoiske Ruinby, der findes. Den gamle, nu forladte Boplads bestaar af 122 meget store Huse; men da Søen stadigvæk bryder Tangen ned, hvorved Husruin efter Husruin skylles ud i Havet, siger dette Tal ikke noget om, hvor stor Byen engang har været. Alene ved dette rige Fangststed og nærmeste Omegn har der sikkert engang levet ca. 2000 Mennesker eller lige saa mange, som der nu findes i hele Nordvest-Passagen mellem den magnetiske Nordpol og Herschel Island. En Mængde gamle Grave findes spredt over selve Tangen, Grave fra Hvalfangstens Guldalder, hvor Høvdingene lod sig begrave oven paa de oprejste Kæber af de Hvaler, de engang havde nedlagt. Desuden ser man Menneskeknogler spredt overalt, saa mange,



FOT. LEO HANSEN.  
Kranier og Knogler ved en gammel Valplads i Nærheden af Point Barrow.

at Mr. Thomas alene i de Par Aar, han har været Missionær, har ladet nedgrave 4000 Hovedskaller!

Fangstforholdene er glimrende, Hvalfangsten, som endnu er Hovederhvervet, den Dag i Dag straalende. I sidste Foraar var her fanget ikke færre end 15 Hvaler; Ishusene var fyldt med Kød, Spæk og Matak, og der var den Sorgløshed over alle, baade Mænd og Kvinder, som man kun træffer hos Folk, der ved, at de ikke har noget at frygte af Vinteren, der kommer.

Jeg arrangerede mig hurtigt med et Par Fortællere, og da jeg, takket være Præsten, havde ypperlige Arbejdsforhold, fik jeg godt Udbytte af mit Ophold. Min bedste Kilde og mest utrættelige Medarbejder var Stedets største Sanger og Danser, en Mand ved Navn Qalajaoq; fra ham har jeg de spredte Uddrag af mine Dagbøger, som jeg i det følgende gengiver.

Om Point Hope's Tilblivelse fortælles:

„I længst forsvundne Tider var der intet Lavland foran Bjergene, og Menneskene levede paa Toppen af det store Fjæld, Irrisugssuk, sydost for Kotzebue Sound; det var det eneste Land, der steg op af Havet, og paa Toppen findes endnu Hvalben og Hvalskeletter fra de første Menneskers Hvalfangst. Det var, dengang Menneskene endnu gik paa Hænder med Hovedet nedad — saa længe siden.

Men en Dag roede Ravn — den samme, som havde skabt Himmel



FOT. LEO HANSEN.

Høvdingegrav fra Point Hope med oprejste Kæber og Ribben af Hvaler.

og Jord — til Søs i Kajak, langt til Søs, og ude paa Havet saa han noget mørkt bevæge sig og flyde skvulpende i Vandskorpen. Han roede til og harpunerede det; af Saaret flød Blod. Ravn var i den Tro, at det var en Hval, men saa nu, at det var en vældig Masse uden Begyndelse og Ende. Langsomt ebbede Livet ud af det, og han gjorde sin Bugserline fast og bugserede det ind til Fjældene sønden for Uivfaq. Her fortøjede han det, og da han Dagen efter undersøgte det, var det stift; det var bleven til Land.

Endnu vises ved den gamle Boplads et mærkeligt Hul i Jorden, det Sted, hvor Ravn harpunerede Tikitaq.

Saaledes blev Point Hope til.“

Tikerarmiut eller „den smalle Tanges Folk“, som Folkene kalder sig selv, havde i gamle Dage et fjendtligt Sind; de var baade berømte og berygtede. Allerede langt nordpaa havde jeg hørt fortælle om, hvorledes fremmede Bopladser havde skælvet for dem; thi endnu mere end andre Kystboer havde de for Skik at drage ud paa Togter, der ikke havde noget andet Maal end at dræbe alt levende, de traf, hvad enten det var Mennesker eller Dyr. Efter en heldig Foraarsfangst kunde de have saa store Kødforraad liggende til Vinteren, at de havde Raad til at anvende en stor Del af Sommeren paa lange Ulflugter, der ikke behøvede at give noget Jagtudbytte.

Der har været Tider, hvor de beherskede Landet helt nede fra

Kotzebue Sound, fra Kuvak River og til Icy Cape. Det er vanskeligt bestemt at fastslaa, hvornaar deres Magt har været paa sit højeste, men da gamle Mænd ved at fortælle om et katastrofalt Nederlag, der decimerede hele Befolkningen, kan man vel formode, at de har haft deres Blomstringsperiode ca. 200 Aar tilbage i Tiden. Dette er selvfølgelig kun Gætteværk; men endnu vises ved den gamle Boplads Ruinerne af seks Festhuse af vældige Dimensioner, som siges at stamme fra denne Tid.

For næsten tre Generationer siden udkæmpedes et stort Slag til Lands og til Vands mellem Tikerarmiuut og Nunatarmiuut ved Inugtat om trent ved Cape Sepings, og her sejrede Indlandsboerne og trængte Folkene fra Point Hope helt bort fra Egnene nord om Kotzebue Sound, hvor de ellers plejede at opholde sig store Dele af Sommer og Efteraar.

Man fortæller, at dette Blodbad knækkede deres Magt i en saadan Grad, at de siden aldrig mere tog ud paa Togter, men udelukkende holdt sig til Egnene omkring den store Flod, der løb ud i Lagunen bag ved Bopladsen; her jagede de Ren baade ved Svømmestederne og oppe i Bjergene og indskrænkede deres Sødyrjagt til den Fangst, der kunde drives fra selve Point Hope.

Man havde dengang i lang Tid levet i et meget spændt Forhold til Indlandsboerne og havde derfor udrustet saa godt som alle Stammens bedste Mænd til et Overfald paa Fjenderne, som man aldrig havde tænkt sig vilde være forberedt paa et virkeligt Slag. I Stedet for at



FOT. LEO HANSEN

To Kvinder i kostbare Parki af hvidspættet Tamren med Borter af Ulv og Jærv.

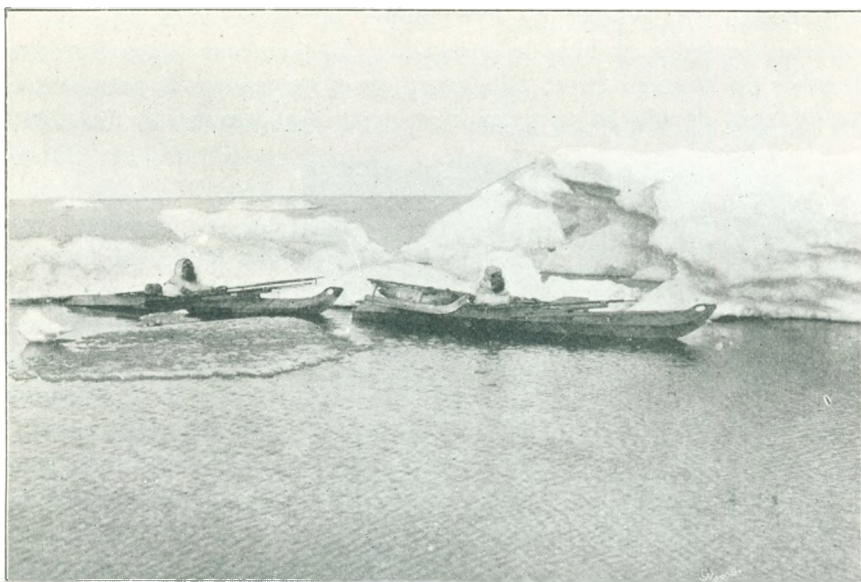
vinde den store Sejr, der skulde forøge deres Jagtomraader helt op til de rige Egne omkring Noatak River, mistede man alle Stammens bedste Hvalfangere og de dygtigste Renjægere. Det var i de Tider, hvor Høvdingene havde stor Myndighed over Bopladsfællerne og uindskrænket bestemte, paa hvilken Maade Jagten skulde drives de forskellige Aarstider igennem. Nu stod man pludselig uden Ledere, og den Raadvildhed, der greb alle, virkede saa lammende, at næsten Halvdelen af dem, der overlevede Kampen, den følgende Vinter døde af Sult; og saa længe varede det, før andre dygtige Folk kunde vokse op og tage Ledelsen, at Tikerarmiuat aldrig nogensinde mere blev det, de havde været.

I Sommeren 1887 oprettede et San Francisco-Firma en Hvalfangerstation ved Point Hope. Stammens Høvding var dengang den berømte og hensynsløse Atangaussaq, en Mand med fem Koner — en stærk Mand, der var lige saa omtalt for sin Fjendtlighed over for de hvide Mænd som for den Hensynsløshed, hvormed han opretholdt sin Magt og forviste alle dem fra Bopladsen, som ikke øjeblikkelig underkastede sig hans Vilje. Intet Under derfor, at der hurtigt kom et meget spændt Forhold mellem Hvalfangerne og den indfødte Befolkning. Atangaussaq havde den Opfattelse, at Landet var deres, og at de nok skulde besørge den Hvalfangst, der skulde drives der paa Stedet, og han forstod, at de hvide Mænds Konkurrence var farlig, baade hvad deres Fangst og hans egen Magtstilling angik. Saa hændte det, at en af de hvide Mænd lokkede Høvdingens ganske unge Datter til sig; hun blev i hans Hus, og Atangaussaq begyndte at komme der. Men en Aften i Vinteren 1889 var han bleven drukket fuld i Whisky, da to Brødre, der hadede ham, fordi han engang havde drevet dem i Landflygtighed, overfaldt ham og dræbte ham. Samme Foraar i Juni indledte de Indfødte selv Forhandlinger med Hvalfangerne og tilbød Fred, og hermed ophørte alle Fjendtligheder. Men fra samme Øjeblik var ogsaa Eskimoernes Magtstilling brudt; nu var det den hvide Mand, der regerede.

— — —

### DET LEVENDE AANDEHUS I POINT HOPE.

Intet Sted, forekommer det mig, er den gamle Eskimokultur, der er knyttet til Sødyrsfangsten, naaet saa højt som her omkring Point Hope. Den, der har forsøgt paa at grave sig ind i de imponerende Husruiner og siden har ladet gamle Mænd og Kvinder fortælle svundne Tidens Æventyr, kommer ind i en stor og rig Tid. Min Fortæller, Qalajaoq, var den første, der helt indviede mig i nogle af de Mysterier, som Alaska



Kajaker paa Sælfangst mellem drivende Is.

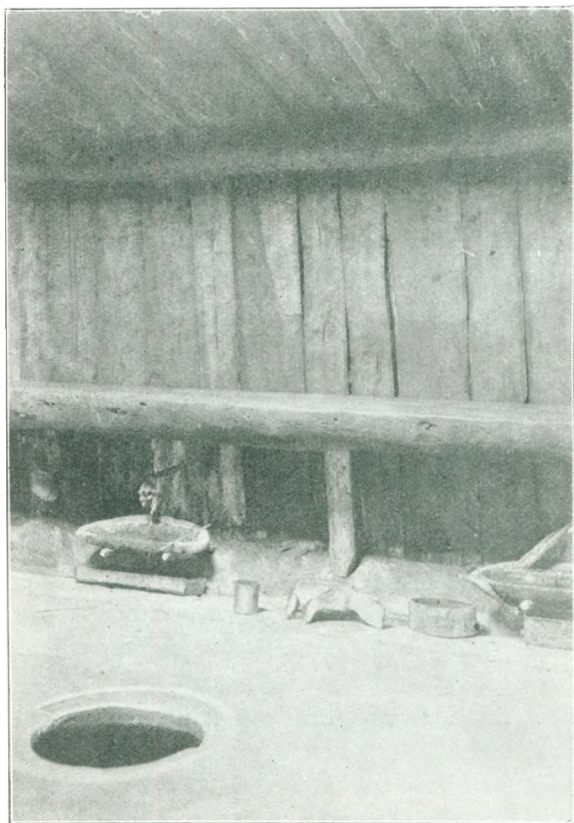
FOT. RALPH LOMEN.

Folkene — afvigende fra andre Eskimoer — har sat saa storartet i System. De religiøse Ceremonier udløste sig i store Fester, hvor man paa den mest forbløffende Maade stilledes Ansigt til Ansigt med Kombinationer af oprigtig Tro, Fantasi og Kunst. Jeg skal nærmere forklare dette ved at fortælle om den Maade, hvorpaa man dyrkede Masker og Figurer.

En Aandemaner foretager en Rejse til Aandernes Land og kommer hjem med en Mængde friske Indtryk af de mange mærkelige og nye Ansigter, han har set, og de overnaturlige Oplevelser, han har faaet Del i. Han nøjes ikke med at fortælle derom i en Seance, men forsøger at gengive alt det, han har set, gennem Masker og mystiske Fester, hvor Aanderne selv siges at være til Stede. Han giver sig til at udskære Masker, der skal forestille de Mennesker, han har truffet; men da han behøver mange Masker, søger han Hjælp hos sine Bopladsfæller, thi ved hver Boplads findes mange dygtige Træskærere. Paa denne Maade udvikler der sig en ganske særegen Kunst, hvis Formaal det er at reproducere Aandemanerens Oplevelser. Træskærerne faar opgivet bestemte Opgaver, som de udfører paa Bestilling af Aandemaneren, og paa denne Maade bliver alle de forskelligartede fantastiske og ofte groteske Masker til. Men Aandemanerne lader sig ikke nøje med det rent ydre. Under deres Besøg lærer de ogsaa



nye Sange, nye Tekster og nye Danse, og disse tages med ind i Festerne, saaledes at alle de forskellige Masker faar deres særegne Opgaver og kommer til at tale, agere og optræde ganske paa samme Maade, som de gjorde ved den Fest, hvor Aandemanerne traf dem.



FOT. ANDREWS.

Interiør fra et Vinterhus. Fra den lange Husgang kommer man ind i Huset gennem et rundt Hul i Gulvet. Briks bruges ikke, man sover paa Gulvet.

Dette var Oprindelsen til Maskefesterne. Almindeligt var det ogsaa, at Husene smykkedes med Træskulpturer, der fik bestemte Pladser i Festhuset; de var vel af Træ og ganske almindelig haandgjort, men de var alligevel levende og saa gerne, at der ofredes til dem. Men deres Fordringer var ikke ens; nogle skulde have reelle Kødgaver, store Flænsestykker, der laa og raadnede bort til deres Ære, andre nøjedes med Glæden over den gode Vilje, saa at Giverne selv kunde beholde Offeret og holde Madgilder derpaa, medens Aanderne rundhaandedt skænkede Jagtlykke og Sundhed.

Disse Træfigurer fik deres Næring blot ved at være i samme Rum som Kød og i samme Atmosfære som Folk, der festede. Intet Under, at disse nøjsomme og beskedne Aander vurderedes højt.

Der var Fester for alle Aarstider og for de forskellige Slags Vildt; her skal kun omtales den store Takkefest, der hvert Efteraar afholdtes til Ære for de dræbte Hvalers Sjæle. Den kaldtes „den store Suvdlut-Fest“ og havde sit Navn efter et Pandesmykke, som de fornemste af Deltagerne skulde bære. Det blev lavet af Skind, hvidt, afhaaret

Renskind, der var skaaret ud i Form af et Aareblad, hvor Billedet af en Hval var afbildet. Under dette Symbol bragte Menneskene en pompøs Hyldest til det største af alle Fangst dyr.

Festen afholdtes i Qagsse, der til daglig kun var Samlingssted for alle Bopladsens Mænd, men ved særlige Lejligheder Festhus for hele Bopladsen. En Gengivelse af Himmel og Stjerner maledes hen over Hallens øverste Baggrund i en Halvcirkel. Man foretog lange Rejser for at finde bløde blaalige, grønlig, gule og hvide Sten, der knustes, blandedes med Vand og Tran og anvendtes som Maling. Paa denne Maade fremtryllede man en blaa Himmel, der var isprængt lysende Stjerner, og denne Udsmykning skulde symbolisere Menneskenes Liv gennem Dag og Nat.

Højt oppe i Hallens to Sidevægge lige over for hinanden skulde der kunstfærdigt bygges to smaa Dyrebo eller Huler med en lille rund Indgang, saaledes som Maaren bygger dem. Fra Indgang til Indgang tværs over Rummet skulde der gaa en tynd Line, hvorpaa der skulde hænges en udpustet Urinblære af en Remmesæl.

Lidt ud for Hushjørnet hængte man saa en smukt udskaaret Træfugl, der ved en kunstig Mekanisme skulde bevæge Vingerne, saa at den kunde slaa paa fire Trommer, der var anbragt rundt om den. Midt paa Gulvet laa Toppen Kiapsaq. Den var gennemboret af mange Huller, hvori der var stukket Dun; denne laadne og dunprydede Top endte i en bred og smuk Fane af Ørnedun, taget fra Ørnens Inderlaar.

Midt paa Gulvet var opstillet en Dukke uden Underkrop, og ved Siden af den yderst til højre, hævet over Gulvet paa et Stillads, saa alle kunde se den, stod en Skindbaad, en Hvalbaad med alle Redskaber, omtrent 1 Meter lang, fuldt bemanded med Mænd i Uvejrsklæder af Tarmskind.

Om Aftenen samledes alle Fstedeltagerne, iført flunkende nye Klæder, i Festhuset, hvor de fik anvist bestemte Pladser. Briksen i Hallens Baggrund var forbeholdt Høvdingenes Kvinder, medens disse selv havde Plads i en Halvkreds umiddelbart foran; Gulvet nærmest Indgangen var Tilskuernes Plads.

Høvdingenes Halvkreds indledede Festen ved at afsynge det hellige Pandesmykkes Hymne: „Jeg bringer min Livsaande til Eder, jeg bringer min Livsaande til Eder!“

Til dette Omkvæd skulde de langsomt rejse sig, idet de vuggede fire Gange i Høfterne, første Gang over mod Land, saa mod Havet, saa mod Land igen, og derefter atter mod Havet. Saa kom Duntoppens Sang, Maarens Sang og Skindbaadens Sang, den ene efter den anden,

men altid i samme Rækkefølge. Det var hellige Viser, Trylleviser, som mumledes frem og som ingen af Tilhørerne maatte opfatte.

Næppe er de sidste hemmelighedsfulde Ord døet hen i stille Hvisken, før alle Høvdingene atter rejser sig og istemmer en gammelkendt Sang; det store Kor falder ind, og i samme Øjeblik sker der noget, der faar



FOT. LEO HANSEN.

En hellig Maske, der, anvendt ved de store Fester, fik en vis mystisk Magt til at bringe sin Bærer Held.

Tilskuernes Hjerter til at banke; alle Øjne staar stive, og der bliver saa stille derinde i Lampernes Halvmørke, at de mange hurtige Aandedræt lyder som en Susen. En Mand med en viftende, fjerprydet Træring i Munden springer frem og begynder at danse; et Øjeblik samler han Opmærksomhed om sine sælsomme Bevægelser, indtil han helt glemmes for alt det vidunderlige, der nu sker.

Alle Dukkerne i Festhuset er bleven levende. Man er i et Aandehus, man ler, man græder, man raaber op i Glæde, i

Angst — alt imellem hinanden — og en ubegribelig og voldsom Følelse griber alle. Fuglen under Loftet basker med Vingerne og slaar sine Trommer, rungende, drønende, taktfast. Den laadne Top sættes i Gang med en Snor af flettede Sener, og alle Dunene springer ud af Hullerne og farer om i Rummet som smaa, levende Flyvere; kun Ørnedunene i Toppen bliver siddende som en dirrende Fane, der bredes ud i dens snurrende Fart.

Nu falder ogsaa Skindbaadens Besætning ind. Alle de smaa Mænd, der er klædt til Storm og Langfart, fører med stor Kraft deres Padler frem og tilbage, frem og tilbage, medens Rorsmandens Styreaare sætter

Kursen. Der er Fart, der er Liv over dem, og alle Tarmskindspelsene blafrer om Brystet for det hastige Aandedræts Pres. Foran Indgangen staar Manden uden Underkrop; han vinker til Gæsterne og nikker til alle Kvinder, han slaar ud med Armene, som ejede han det hele, og nikker rundt til alle.

Og saa er dog det mærkeligste tilbage; for nu kommer Maaren frem. Ingen har set den før, ingen har lagt Mærke til den, men nu stikker den Hovedet frem fra sit Bo, fra sin Hule, trækker det hurtigt til sig og viser det igen. Den tøver kun et Øjeblik, saa springer den frem og løber hen over Snoren til sit andet Bo paa den modsatte Sidevæg. Ingen tvivler om, at den er levende — Benene gaar i Galop, som sprang den gennem Luften — ingen ser den tynde Snor, den følger. Saa forsvinder den ind i det andet Bo, kommer ud igen



FOT. LEO HANSEN.

Kvinde fra Point Barrow, klædt i en Pels af Murmeldyr med Kanter af Ulv.

og løber atter tværs over Rummet; men midtvejs ude griber den Urinblæren, der hænger i Snoren med en Rangle under sig, snapper den til sig og galoperer med den larmende Blære hen til Hulen. Alle holder Vejret nu, for man véd, at faar den ikke Blæren med sig ind, skal en af dem, der er til Stede i Festhuset, dø, inden Aaret er omme. Men se, det lykkes Og alle ler og hopper, bliver ellevilde og kaade.

Ingen ved, hvor lang Tid der er gaaet, siden man kom, men nu er det forbi, og der uddeles lækkert Hvalskind, Matak, til alle Tilskuerne, Voksne og Børn; thi nu skal de forlade Festhuset, saa kun Høvdingene

og Festhusets egne Folk bliver tilbage. Da hænder det, at Børn og unge Mennesker glemmer at gaa, glemmer at tage imod Gaverne og uden at høre, hvad der bliver sagt, bliver staaende, glanende og maa-bende med aabne Munde. De har været i et Aandehus, i Selskab med Aander og Trolddom — de har oplevet et Drømmesyn. — — —

Saaledes genopfriskede Qalajaoq sine Barndoms minder fra den Aften, han første Gang i sit Liv var med til at hylde Hvalens Sjæl, og hans Fortælling blev os begge et Pust fra de Tider, der aldrig kommer igen.

— — —

Den 31. Juli slækner det i Isen, og da jeg har nedskrevet de Sagn, jeg kan faa, og med Eskimoernes Hjælp har udgravet et stort Antal arkæologiske Sager fra de gamle Husruiner, synes jeg, at vi nu maa videre. Rejsen, der foretages i en lille Jolle med Paahængsmotor, fører os forbi grønne, græsklædte Lier uden om det stejle Cape Thompson, der har Græs lige ud til sine stejleste Skrænter. Lomvier og Søpapegøjer suser ud fra Fuglefyldet som Stenkast over Havet og faar Luften til at synge hen over vor lille Baad.

I smaa, indholdsrige Dagsrejser følger vi Kysten, overalt besøgende Rensdyrhyrder, der nu i Myggetiden ligger med deres Hjord helt ude ved Kysten. Vi er den bekendte Elektunas Gæster, den første blandt Eskimoerne, der blev Tamrensejer; nu har han 800 Dyr, som han passer sammen med sine to Sønner. Livsbetingelserne her synes ideelle; om Sommeren søger de ned til Kysterne og deltager i Hvalfangsten, medens unge Hyrder passer deres Hjord, og naar Vinteren kommer, tyr de ind i Skovene oppe i Bjergene, hvor de lever beskyttet mod de barske Vinde, med Masser af Brændsel omkring sig.

Den 3. August besøger vi en Lejr af Folk fra Noatak River, lutter unge Mennesker; de har en Hjord paa 3000 Dyr, og af disse ejer en enkelt Mand ikke mindre end 1000. Intelligente, renlige, velstillede og tilfredse Folk, der har bevaret mange af deres solide eskimoiske Egenskaber, samtidig med at de lærte sig flydende Engelsk og er bleven Handelsfolk, der rekvirerer direkte fra Seattle.

Omtrent ved Mundingen af Noatak River lige over Cape Blossom træffer vi Folk, der driver Garnfangst paa Hvidhval; i Løbet af kort Tid har de faaet 20 og venter mange flere. Her er ingen smalle Steder i dette Land.

Endelig den 7. August om Eftermiddagen sætter vi over Kotzebue Sound. Vandet er grundt og fuldkommen ferskt, fordi tre Floder har deres Udløb netop her; det er Noatak, Kuvak og Silivik. I en stor Bue

maa vi følge forskellige Render frem til Bopladsen, hvor vi lander sen Aften blandt Guldgravere, Handelsmænd og eskimoiske Laksefiskere.

## EN ESKIMOLANDSBY MED ELEKTRISK LYS.

7.—31. August. Kotzebue blev en Mærkepæl paa hele den lange Rejse, der nu var tilbagelagt: Herfra kunde jeg for første Gang i tre Aar komme i direkte Forbindelse med Omverdenen, her naaede jeg frem til den nordligste Telegrafstation i Amerika! Man vil kunne forstaa den nervøse Hast, hvormed jeg straks efter Landgangen opsøgte Telegrafisten for at faa afsendt den første Meddelelse om, at den lange Slæderejse var gennemført. Vi havde gjort Landgang mellem Eskimotelte og opslaaet vor Lejr iblandt dem. Telegrafstationen laa i den modsatte Ende af Byen, og Hundreder af Tanker for gennem min Hjerne, da jeg begav mig paa Vej for at afsende mit første Telegram.

Det er saa viseligt indrettet, at man aldrig lider af Hjemvé, saa længe man véd, at vældige Afstande spærrer en ude, og at det er haabøst at længes. Men i samme Øjeblik det bliver muligt at faa Besked om, hvorledes det staar til i Hjemmet, er det, som om alle de Følelser, der voldeligt har været holdt nede, pludselig vaagner til Live med et langt Fraværs hele opsparede Kraft. Nu skulde jeg pludselig paa nogle faa Timer faa at vide, hvorledes mine Kære havde det, og hvorledes mine Kammerater var kommen gennem deres Rejser. Hæsblæsende tumlede jeg ind i Telegrafistens Stue og lagde mit Telegram foran ham i den Tro, at mit lange Fravær og de Resultater, jeg paaberaabte mig at have naaet, skulde faa ham til at springe op fra sin Stol som en Staalfjeder og øjeblikkelig give sig til at sende mine Meddelelser ud i Verdensrummet. Men i første Omgang blev mit Møde med den traadløse en stor Skuffelse. Telegrafisten hørte aandsfraværende paa min Beretning om, hvor magtpaaliggende det var at faa Meddelelsen ud med det samme, og meddelte mig derefter kort, at han desværre ikke kunde modtage Telegrammet; hans Maskiner, som netop holdt paa at blive installeret, var endnu ikke fuldt i Orden, og han raadede mig derfor til at tage ud paa „The boxer“, Bureau of Education's Skib, som laa til Ankers en Snes Kvartmil mod Syd i Nærheden af Cape Blossom; men det vilde først kunne lade sig gøre Dagen efter. Efter en søvnløs Nat bordede jeg næste Dags Middag „The boxer“, men kun for at faa den Meddelelse, at han næppe paa tilfredsstillende Maade vilde kunne udsende mit Telegram, og at jeg hellere maatte forsøge



Bopladsen ved Kotzebue, med Handelshusene dominerende mellem Eskimoernes Hytter.

igen hos hans Kollega i Kotzebue. Der gik derefter to Dage — de længste paa hele Ekspeditionen — før det endelig lykkedes Telegrafisten at komme i Forbindelse med Nome, men allerede samme Dags Aften havde jeg Svar fra København.

Alt stod vel til hjemme, og mine Kammerater havde løst deres Opgaver!

Disse glædelige Nyheder tog saa stærkt paa mig, at jeg for første Gang i lange Tider lagde alt Arbejde til Side og sov et helt Døgn igennem til mine Omgivelsers store Forbavselse. Saa først var jeg klar til at se mig omkring for at finde ud af, hvorledes jeg paa den bedste Maade kunde udnytte den Tid, der vilde gaa, inden Postbaaden fra Nome kunde hente os.

Kotzebue (Qeqertársuk) var den største By, vi endnu havde været ved. Her var Kirke, Missionær, Skole, Posthus, den før omtalte Telegrafstation og femseks Købmænd, der alle havde store Butikker, som meget mindede om de Landhandler-Boder, man træffer i det nordlige Norge i Fisketiden. Foruden disse fastboende var der en broget Skare af Guldgravere, der enten kom inde fra Land eller ogsaa var paa Vej derind; her var Englændere, Tyskere, Polakker, Grækere, Japanere og Kinesere — besynderlige Eksistenser, der ikke havde langt fra Ord til Handling. Den allerførste Aften oplevede jeg saaledes et lille Slagsmaal, hvor de kæmpende endte med at trille ud i Søen, og dette gav mig en Fornemmelse af, at jeg omsider var ved at naa frem til Jack Londons Alaska.

Men det, der interesserede mig mest af alt, var dog den Omstæn-

dighed, at vi var kommen midt i Laksesæsonen, og at ca. 1000 Eskimoer fra alle Egne af Kotzebue Sound, fra Kysterne og fra Indlandet, laa i Teltlejr og fiskede. Her vilde jeg træffe Eskimoer af en helt anden Type end dem, jeg hidtil havde været vant til at færdes imellem, thi her var ikke blot Landets største Renejere oppe fra Noatak River, Sevlavik og Backland River, men ogsaa eskimoiske Skibsredere, der ejede Skonnerter, som gik paa Fragtfart for Handelsstationerne mellem de forskellige Havne. Men trods alt dette nye varede det dog ikke længe, før jeg besluttede atter at gøre mig rejseklar for at søge andre Steder hen.

Al Missionsvirksomhed i Alaska er privat. Missionærerne udrustes af de mange forskellige Trossamfund, der findes i det store Amerika, og følgende er Eskimokirken i disse Egne meget uensartet. Ved Point

Barrow og Omegn havde det været Presbyterianere, omkring Point Hope Episkopale, her ved Kotzebue var det Kvækere, de saakaldte „the Friends“, under Ledelse af en forhenværende Forretningsmand fra Seattle. Medens jeg overalt, hvor jeg tidligere havde været, kunde anerkende det store og uegennyttige Arbejde, der blev udført af Missionærerne, var dette ikke Tilfældet her. Kvækermissionen var Forkynder af en livsfjendsk og fanatisk Tro, hvor al Glæde syntes forvist, og hvor man havde lyst Eksimoernes gamle Skikke i Band. Trommerne, der gav Optakten til alle Fester, var brændt, og ikke blot var Sang og Dans forbudt, men man gik videre endnu — Boldspil og andre Idrætslege taaltes ikke, og saa fjernt skulde man holde sig fra al Nydelse, at det



FOT. RALPH LOMEN.  
Ung Kvinde fra Cape Prince of Wales.



ikke en Gang var tilladt at ryge. En Mængde Tabu var forbundet med al denne dystre Fanatisme; saaledes maatte intet Arbejde udføres paa en Søndag, og som Følge deraf skulde alle Laksegarn tages op af Fjor-



Mary Fitsch, der med stor Dygtighed drev et lille Hotel i Kotzebue.

den Lørdag Eftermiddag og maatte ikke sættes ud igen før Mandag Morgen. Fiskene stod tæt ind langs med Kysten; det var en Sæsonfangst, hvor det gjaldt om at faa det mest mulige ind i den Tid, hvor Fiskene trak langs med Land, men ikke desto mindre maatte hver Fisker ofre for mindst 30 \$ Fangst hver Uge, fordi det var ham forbudt at røgte sine Garn om Søndagen. Mærkeligt, at en saadan pietistisk Lære kan føres ud i et Land, hvor de vide Horisonter synes en stor levende Protest mod al Smaalighed. Ikke desto mindre gik alle i Kirke, saa snart Klokkerne kaldte, og det var mindst en Gang om Dagen.

Jeg befandt mig ikke godt i denne Atmosfære, hvor jeg nærmest opfattedes som en Kætter, der vilde grave Hedenskaben op igen af Jorden, og derfor var det, at jeg besluttede mig til at søge Steder, hvor der var friskere Luft. Blot man tog tværs over Fjorden, var man blandt Medlemmer af den episkopale Kirke, hvor Trommer, Dans og Sang paa ingen Maade opfattedes som en Hindring for den Salighed, alle gerne vil opnaa.

Inde mellem Købmændenes Barakker boede en entreprenant ung Eskimo, Peter Sheldon, der ejede en Benzin-Motorbaad, en lille hurtig-løbende Luksusbaad med stor, glasoverdækket Kahyt, hvor man kunde sidde lunt og rart og nyde Udsigten over det Land, man for forbi. Denne Mand engagerede jeg til en Tur op gennem Kuvak-Floden, og som Fører og Fortæller medfulgte Nasuk, en gammel Mand, som Aanden fra Seattle endnu ikke havde formaaet at forfladige. Yderligere sluttede der sig til os en nydelig ung Kvinde ved Navn Eva Russell, en Blanding, hvis Fader var en engelsk Guldgraver, mens Moderen var en eskimoisk Kvinde fra en af Yukons Bifloder. Selv var hun Børnehavelærerinde ved Noorvik et Stykke op ad Floden, netop den By, jeg havde hørt saa meget om og gerne vilde besøge.

Noorvik er en ejendommelig Plads, kunstigt skabt ved et Magtbud fra Bureau of Education. Skoleledelsen havde fundet det vanskeligt at arbejde mellem de mange Eskimoboplader, hvor der kun var faa Børn at læse med. For at faa alle de skolepligtige samlet paa eet Sted, samtidig med at man tog dem bort fra Kysten, hvor de lettere var underkastet daarlig Indflydelse, havde man da flyttet dem langt op i Landet, hvor man kunde have dem helt for sig selv. Saaledes var denne Mønsterby bleven skabt, der talte 300 Indbyggere. Navnet Noorvik, egentlig Nûv-fik, betyder „Nybyggerbyen“.

En tidlig Morgen Kl. 6 sejlede vi over Hotham Inlet ind til Kuvak i et vidunderligt Vejr. Solen var atter fremme efter lange Tiders Regn og Taage, og vi, som havde ligget blokeret af Is hele Sommeren igennem, nød at komme ind i dette sælsomme Eksimoland, der var forskelligt fra alt det, vi hidtil var rejst igennem. For første Gang saa vi ind over skovklædte Fjælde, der i bølgende Bjergkæder randede Flodernes frugt-bare Delta, og hver Gang lune Vindstød slog ned over os, indaandede vi med aabne Næsebor Duften af Fyrrenaale og tusinde Blomsters Vel-lugt.

Hotham Inlet (Imarsuk) er et stort Vand, der virker dobbelt stort, fordi man ikke kan se de lave Bredder, før man er lige inde paa dem. Farvandet er, som overalt i denne Bugt, saa grundt, at man kun kan sejle ved at følge Flodernes Lejer, der gaar som dybe Furer ned i den bløde Bund. Under Overfarten er roligt Vejr en Betingelse, thi saa snart Søen rejser sig, bryder Grundene saa voldsomt, at det bobler som i en Gryde, og lange Strækninger staar helt tørre. Der er Fisk overalt, forskellige Slags Ørreder og Laks, ingen Overflod, men nok. Ved et Næs stopper vi hos en Svensker, Goos Nielsen, som har taget Land her og brolagt en hel Halvø med tørret Fisk. Han har trods et helt Livs Ophold i disse Egne trofast bevaret Skandinaverens Kærlighed.



Stranden ved Noorvik; Bopladsens Huse skimtes mellem Træerne.

til stærk Kaffe, og han giver os en Omgang, der faar Hjerterne til at banke.

Hen paa Formiddagen naar vi ind til Kuvaks Delta, en stor Slette, som Floden har splittet med en Mængde Løb, der vilde være umulige at finde Rede i, hvis der ikke var rejst Sømærker rundt omkring. For os, der kommer fra Ødemarkerne ved den arktiske Kyst, virker dette levende Land fuldkommen tropisk. Krat og Buskads mellem højt Græs staar lige ud i Vandet, hvor Ænder, Gæs og alle Slags Vadefugle gaar skrigende paa Vingerne, hver Gang vi overrasker dem. Vi glider ind i Flodens brede Strøm, som vi nu stævner op imod, uden dog at mærke videre til Modstanden, da Vandet staar højt og vor Maskine er stærk. Ved Middagstid lander vi ved et lille „roadshouse“, et Hus for Vinterrejsende, der er aabent for alle, som kommer forbi. Ved Siden af selve den lille pyntelige Bjælkehytte, der er indrettet med eskimoisk Briks, staar der et Hundehus med 15 Baase, fyldt med duftende Hø. Store Stabler af Brænde er pindet ud og sat op foran Indgangen, og vi fyrer op i Stuens lille Ovn og faar et Maaltid Mad paa et Øjeblik; saa tøffer vi atter op over Floden. Buskene bliver stadig kraftigere og højere, og et Par Timer senere sejler vi ind mellem de første Fyrretræer. I Begyndelsen er der saa langt imellem dem, at de staar som glemte Juletræer, som ensomme Fremmede, der er brudt ind mellem Pil og Birk; men snart samler de sig i Plantager og Skove, med de yderste Rækker hængende helt ud over Vandet, og saa stærkt vokser Frodigheden for hver Mil, vi kommer ind, at vi snart sejler gennem lave Ur-

skove, hvor man kun kan bane sig Vej med en Økse i Haanden. Nu og da stryger vi forbi smaa forladte Bopladser, hvor Nasuks jævnaldrende engang laa og fiskede. Husene er lagt øde; Stilladserne, hvor engang Millioner af sølvblinkende Skæl spillede i Solen fra Tusinder af Laks, der tørredes, staar forfaldne og vejrbitte. Folkene har svigtet deres Fædres Jagtmarker og har samlet sig om Underne og den store Konkurrence ved Noorvik.

Nasuk stirrer op mod Fjældtoppene, hvor han oplevede sin Ungdoms vilde Æventyr. Der var engang en Tid, hvor han maatte løbe med Bue og Pil Dage og Nætter; Bøsser var sjældne og kun for stivbenede Gamle. Da laa Livets Spænding i den morgenfriske Kamp for Føden, for Klæderne og for Jægerens Ry som Bueskytter; lykkelig blev man, hver Gang man fældede en Ren, stolt og maaske en Kende raskere i Ryggen, hver



Eskimopigen Eva Russell, der var Børnehavelærerinde ved Noorvik.

Gang man havde haft Held til at gennembore en Landbjørn. Alt dette er ikke længere tilbage end en gammel Mands Liv, saa hurtigt er Udviklingen gaaet. En ny Generation er vokset op, Rensdyrhyrder og Matador-Nomader fylder Landet, og man slagter et Dyr uden større Besvær, hver Gang man bliver sulten. „Aha, slagter!“ smiler Nasuk . . .

Men endnu har Fjældene den samme uudgrundelige Fjernhed over sig; Verden er ikke blevet mindre, det er kun Livet, der har forandret

sig. Og paa Havet, hvor kun Skindbaade og Kajaker færdedes, har man nu Motorbaadsejere og Skonnertskippere med Typer som Peter Sheldon og Selivik-Jim.

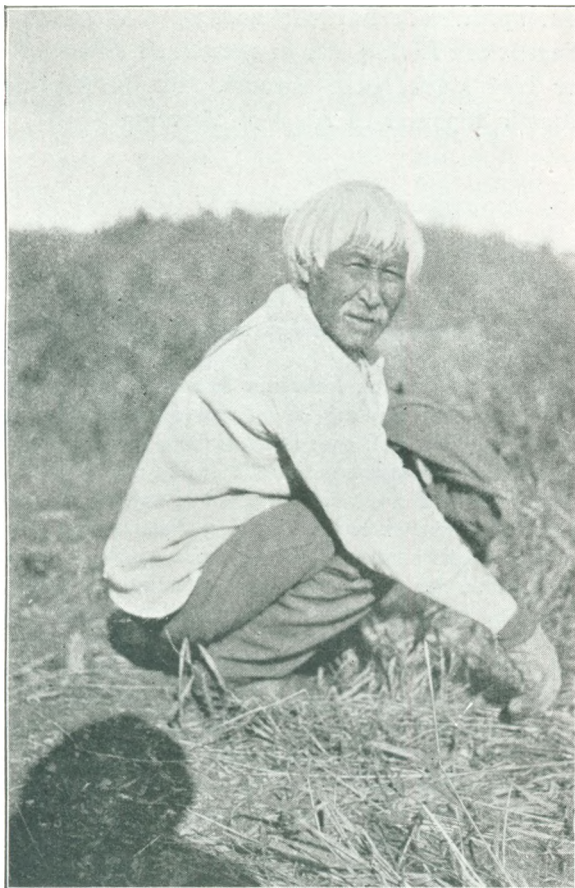
Med Undren ser Nasuk ned i Maskinen, der drevet af eksploderende Gasolin fører os op over Strømmen. Den Tid er forlængst forbi, da lange Tog af Skindbaade, et halvt Hundrede i Tal, langsomt sled sig opover, trukket af Mennesker og Hunde, op mod Vinterens Boplads mellem Vildren og Ulv, Jærv, Bjørn og den snilde lille Rødræv. I alt dette var han engang med, og nu sidder han ydmygt og spiser sin Mellemmad, idet han mumler en af Kvækernes snørklede Bordbønner. Han tygger af Munden og begynder uopfordret at fortælle. Et Gode har dog alt det nye bragt — der er kommen mere Fred, større Forsonlighed over Menneskene, for der var en Tid, da det gik voldsomt til:

„Min Fader var kun en halvvoksen Dreng, da deres Boplads engang blev overfaldet af Folk fra Point Hope. De laa ved Sisualik og drev Hvalfangst. En Skindbaad, der var ude med lutter unge Mænd, overmandedes pludselig fra et Baghold. Inden de vidste, hvad der gik for sig, stod en Sky af Pile hen over dem, og de blev alle dræbt. En Dreng, der næsten var skaaret midt over, og som ingen agtede paa, levede op igen, da han blev alene, og slæbte sig hjem for at fortælle, hvad der var sket. Han fik intet sagt, man saa ham bare — saa rullede han sig sammen og døde mellem Hænderne paa sin Far og Mor. Dette maatte hævnnes. Dage igennem lavede man Pile fra Morgen til Aften, og da man syntes, at man havde nok, satte man efter Drabsmændene. Efter et Par Dages Forløb fik man deres Lejr i Sigte. De havde givet sig god Tid, for de troede, at de var Herrer over Kysten. Vore Bopladsfæller hyggede sig en Palisade, et rundt Hegn af Flydetræ, og gemte sig der. Kun Kivale, den Mand, hvis Søn havde bragt Budskabet, gik helt frem til Fjendens Lejr og udfordrede deres Høvding. Det skulde være Duel paa Bue og Pil, men paa nært Hold. Efter Stammernes Skik skulde den, der havde noget at hævne, have første Skud, og Kivale skød sin Pil af og splintrede Høvdingens Bækkenben. I samme Øjeblik sprang alle til deres Buer, men Kivale, der var en berømt Løber, slap vel tilbage til sine Kammeraters Boplads. Her standsede ogsaa Fjenderne og kunde ikke komme til at angribe; forgæves søgte de at lokke dem ud, og tilsidt begyndte de at haane dem og skældte dem ud for fejge Murmeldyr, der ikke turde komme frem af deres Huler. Som Svar paa denne Haan gaar en vis Harlarardlak ud af Palisaden. Han er nøgen til Bæltstedet, og Fjenderne sender deres Pile ned over ham, men han springer saa behændigt omkring, at han ikke rammes, men haanende samler Pilene op. Han smutter derefter ind igen, og ingen kan mere haane dem for Fejghed.

Deres Plan var gaaet ud paa at vente, indtil Solen stod saaledes, at den faldt lige i Øjnene paa Modstanderne, der var talrigere end de selv; dette vidste Point Hoperne, og derfor begyndte de at skyde Pile op i Luften, for at forsøge paa at ramme dem paa denne Maade. En Kvinde blev dræbt, og saa kunde vore Bopladsfæller ikke styre sig længere. Som en Elv, der sprænger

Isen, strømmede de ud af Palisaden og sprængte Fjendernes vilde Flok. Man begyndte Kampen under høje Raab fra begge Sider, men længe varede det ikke, før man kun hørte Pilenes Hvislen i Luften. Mange blev dræbt, og tilsidt tog Folkene fra Point Hope Flugten. De smed deres Vaaben og løb for Livet, men kun ganske faa undslap...«

Den lille civiliserede Eva Russell har lyttet opmærksomt til; hendes Fantasi smittes af vore Emner, og tilsidt blander hun sig i Samtalen. Langt, langt ude i Syd ser vi et Par skarpe Fjældtoppe, hvis Profiler har Form som et Hus. Og det var virkelig engang et Hus, et Eskimohus, hvor to Brødre levede sammen med deres Søster. De jagede Ren i Nærheden af deres Hytte. Det var i gamle Dage, da alt Vildt var helligt, og hvor en uren Kvinde aldrig maatte vise sig for en Jæger. Men en Dag, da Brødrene som sædvanlig er paa Jagt,



Nasuk, der engang var en berømt Bueskytte, fortalte med Begejstring om Livet i gamle Dage.

overraskes de af Søsteren, der gaar ud af Huset, skønt hun netop i de Dage havde sine Blødninger. I samme Øjeblik blev de alle — Jægerne og Søsteren og Huset — til Sten. Det var Renernes Sjæle, der straffede dem, fordi den urene ikke fulgte Stammens Tabu.

Denne Myte fortæller Eva Russell paa klingende Eskimoisk, og vi ser alle op mod Fjældene, ser Huset og Stenstøtterne, de to Renjægere og Søsteren. I Tavshed betragter vi Landskabet, helt inde i Mytens Stemning, da Eva pludselig bryder Stilheden med en Sætning, der vir-

ker pudsigt, fordi den kommer i det reneste Engelsk: „I guess it is true allright, long long ago such things happened.“

Gamle Nasuk svarer med at fortælle nogle Brudstykker af deres berømteste Myte, en Myte, der gennem 33 forskellige Æventyr udfolder spændende Fortællekunst og i Virkeligheden er den samme som Sagnet om Kivioq, der er gengivet i Afsnittet om Sæl-Eskimoerne; her er blot kædet flere Episoder til, og Rammen er paa en fantasirig Maade tilpasset til Alaskas Skovegne.

*Den unge Mand, der drog ud i Verden for at udrydde Livets Ondskab  
og Menneskers Baghold.*

Hans Fader kom ud fra Skovene og fandt en Pige nede ved Kysten; han giftede sig med hende, og de fik fire Sønner — vældige Jægere og dristige Storfangere, der jagede Vildren, Bjørn og alle Slags Rovdyr inde i Landet og Hvidhvaler ude paa Havet.

Men en efter en forsvandt Sønnen. De tog paa Jagt og vendte aldrig tilbage. Skovmanden sørgede dybt over sin Skæbne, og han blev gammel og hans Kone blev gammel, og de kunde ikke længere faa Børn. Men han var en stor Aandemaner, og han besluttede endnu en Gang at avle en Søn. Fire Nætter i Træk bragte han sin Kone ned til Havet, og ved allerførste Daggyr afførte han hende alle hendes Klæder og slog Gnister med Ildsten hen over hendes Skød. Saa blev hun frugtsommelig og fødte en Søn; og de gav ham sjældne og snilde Amuletter, der skulde gøre ham usaarlig, og opdrog ham i stor Strenghed. Da han blev voksen og havde lært at fælde al Slags Vildt, sendte Faderen ham ud i Verden, idet han sagde:

„Livets Ondskab og Menneskers Baghold gjorde os barnløse og fattige i vor Alderdom. Gaa ud og kæmp mod alt ondt.“

Den unge Mand tog af Sted og gik op over Bjergene mod Nord. Det var i de Tider, hvor der ikke var stor Forskel paa Mennesker og Dyr. Den første Mand, han traf, blev til en Spætte og fløj bort; den næste til en Ulv, der flygtede ind i Skovene. Det var svært at tro, det man saa og oplevede. Under et Hvil paa en Slette opdagede han, for at holde sig en nærgaaende Jærv fra Livet, Historien om „Stortaaen, der æder Mennesker“ (kendt i Grønland og hele Nordvest-Passagen). I et Skovbryn fandt han Taabernes Land. Taaberne kunde have levet et lykkeligt Liv, men voldte sig selv alle mulige Ulykker. Den første, han traf, gjorde et stort Baal op og kastede sig selv paa Baalet, da han intet Vildt kunde fælde; en anden hængte sig i sin egen Træksele. Herfra drog han til Uglernes Land; men de jagede kun om Natten og spiste altid Kaniner, derfor brød han hurtigt op og for videre. Han besøgte underlige Lande med underlige Mennesker. Et Sted blev Kvinderne skaaret op, hver Gang de skulde føde; han kom til »de rumpeløses Land“, og han fandt Kæmpen Inukpasuksuk, der havde to Koner, som sloges om ham (disse tre Myter tidligere omtalt, kendt ogsaa i Grønland).

Langt inde i Land satte han Kursen mod Syd og kom til Indianernes Land. Her standsedes han af den største Flod, han nogensinde havde set, og slog raad-vild Lejr ved dens Bredder. Dens Navn var Kugpak (Yukon). Her fælder han

en Mængde Vildrener og lægger dem frem som Offer og falder i Søvn, idet han hjerteligt ønsker, at der maa komme Hjælp.

Hen paa Morgenen vaagner han ved Lyden af mange Stemmer. Han slaar Øjnene op og ser, at alle Skovens Dyr har samlet sig om hans Lejrbaal og er i Færd med at bygge ham en Birkebarks Kano. Bæveren skærer Træerne over og saver dem til i passende Stykker; Odderen laver Blæreharpun og Ravnen en Fuglepil; Dyr, han ikke kender, samler Bark, andre fletter fine Rodfibre og syr Barkstykkerne sammen, idet de dypper Traadene i Harpiks, der er kogt ud af Grankogler; Kanoen skal betrækkes med Birkebark. Alle Dyr er kommet til ham; der er baade Ræv, Maar, Los, Bjørn og mange, mange andre, og unge Piger har flænset Rennerne og koger Kød til alle dem, der arbejder. Snart er Kanoen færdig, og Skovens Dyr holder Festmaaltid paa hans Offergave. Han glæder sig over alt det, han ser, og forelsker sig i den smukkeste af alle Pigerne, en lille Rødræv i Menneskeham. Han springer op og fanger hende, og alle Dyrene flygter; nogle løber ind i Skovene, andre flyver op i Luften, andre kaster sig ud i Floden.

Han gifter sig med Rødræven (se Pag. 170, II) og lever sammen med hende, indtil Flodens Vand er faldet en Smule; saa giver han hende store Kødgaver og rejser videre; i jævn Fart glider han ned over Floden. Han kommer til Manden, der laver Laks af Træsplinter (se Pag. 173, II), til Kvinderne, der har farlige Rovtænder skjult i deres Skød, til Manden der bliver til Taage (se Pag. 174, II). Næsten hver Dag oplever han noget. Overalt forsøger man at lægge Baghold for ham, men han gennemskuer enhver List og udrydder al den Ondskab, han møder. Han sejler igennem to levende Klipper, der staar midt ude i Floden som et Gab, der klapper sammen om alle dem, der vil frem, og han dræber den Trolde, der bruger Klipperne som Menneskesnarer (kendt i Grønland). En Tid lever han som Laks blot for at drille nogle fjendtlige Laksefiskere, der har et ondt Sind.

Saa sejler han videre, stadig ned over Floden, overlister alle dem, der plejer at lægge Baghold for Jægere og vejfarende. Ude ved Flodens Munding forvandler han sig til en Falk og flyver bort til en Boplads, hvor han lader sig fange i en Høvdingens Snare. Høvdingen lader ham plukke og koge og spiser ham med stor Appetit. Men i samme Øjeblik den sidste Mundfuld af ham er tygget, bliver han atter til et Menneske og gifter sig med Høvdingens smukke Steddatter. Høvdingen er en ond Mand, en Menneskedræber og Bagholdsmand, der selv er forelsket i sin Steddatter, og han søger nu forgæves at overlister den unge Mand med alle de Snarer, han plejer at fange Mennesker i; men Amuletterne beskytter ham. Han dræber Rypen, der er saa stor som et Fjæld, og Trolddyret, der har Stenskæl over hele Kroppen (kendt i Østgrønland). Under en Balancefald fra en Fjældtinde kaster Høvdingen ham ud over en Afgrund, men han forvandler sig til en Falk og flyver hjem til sin Kone. Under en Sangfest indespærrer man ham i Festhuset og stikker det i Brand; men han bliver til en lille Larve, der uset kravler ud gennem en Sprække, endnu inden Ilden har faaet Magt. Tilsidst udfordres han af hele Bopladsen til en Kamp paa Bue og Pil. Der er kun onde Mennesker ved Bopladsen, og han skal være ene mod dem allesammen. Men han har en Spyflue som Amulet; den har Evnen til at smutte bort, hver Gang man slaar efter den, og paa samme Maade smutter han til Side for alle de Pile, der skydes efter ham, indtil Modstanderne har afskudt



alle deres Pile. Saa skyder han dem ned en for en; kun den onde Høvding faar ikke Lov til at dø for en Pil. Han slaar Arme og Ben over paa ham, flaar Klæderne af ham og kaster ham ind i Festhuset. Vinduer og Døre tages ud, Kulden slaar ind i Huset, og ganske langsomt fryser han ihjel under høje Klageraab. Intet er grusomt mod Ondskab.

Siden forsørger han alle Bopladsens Enker og faderløse, og først da Vintere er omme og alle Kødgrave og Kødstilladser er fyldt med Vildt, bryder han op og rejser videre. Stadig møder han Baghold og List, som han overvinder, altid skaanselsløs mod Ondskab, men god mod de gode; og saaledes rejser han hele Verden rundt, fra Silivik til Kuvak, fra Kuvak til Nuatak, fra Nuatak til Yukon, fra Yukon til Norton Sound og tilbage igen til Silivik. Saa stor var Verden dengang.

Men da han efter mange Aars Fravær kom hjem igen til sin gamle Boplads, var hans Fader og Moder begge døde. Da overvældede Sorgen ham, han følte sig ensom blandt Mennesker, og han blev atter til en Falk.

I hastig Flugt hævede han sig højt op i den blaa Himmel, ind over Bjergene, bort til de Skove, som hans Fader var kommen fra.

Mørket sænker sig over Floden og tættere og tættere bliver Skoven, højere og højere Træerne. Floden snor sig ud og ind, og Maanen, der staar højt paa Himlen, er snart foran os, snart bagved os; det er, som om vi skal tvinges til at se alt, til at faa alt det skønne med, som vi sejler forbi, og vi oplever virkelig ogsaa noget vidunderligt: Maanens gule Lys slaar over i Solrødmen, og de fine, sarte Farver holder sig dirrende hen over Horisontens Skyer. Der er dybt Mørke omkring os, alle sover, da vi endelig naar frem til Noorvik.

— — — —

Et Besøg ved Noorvik gøres ikke forgæves, fordi man her oplever Ting, man ikke finder andre Steder, hvor der lever Eskimoer. Bureau of Education har her forsøgt at skabe en Mønsterby af Eskimoer, som er samlet fra en Mængde Bopladser baade ved Kysten og inde i Landet. 300 Mennesker har her faaet deres Hjem og er, kunde man næsten sige, under dagligt Tilsyn af en Inspektør, tre Skolemestre, en Læge og to Sygeplejersker, der alle tager sig alvorligt og ansvarsbevidst af de sociale Opgaver, de er sat til at løse. Lægen og Lærerne er statsansat, medens Missionæren — som alle Religionslærere i Amerika — er privat ansat og hører til „the Friends“.

Byen er helt igennem moderne indrettet. Der findes et smukt Hospital med en Operationsstue, der er absolut up-to-date, med 40 Senge fordelt over 2 Etager. Lægehjælp og Medicin er fri for alle, men de, der har Raad dertil, betaler 75 cents pr. Dag for et Sygehusophold. Under mit Besøg fandt jeg eskimoiske Rekonvalescenter i alle Aldre paa Hospitalet. De havde Adgang til Lægens Stuer og fik om Dagen overladt

Literatur, illustrerede Blade og Magasiner, og desuden kunde de korte Tiden med Grammofon-Musik. Indtrykket var det hyggeligste Indendørs-liv.

Eskimoerne selv bor i pyntelige Træhuse, hvor der er indlagt elektrisk Lys; herfor betales en Afgift af en Dollar pr. Hus om Maaneden, og denne Dollar gaar til at betale den Maskinist med, som driver Kraftstationen. Eskimoerne har selv bekostet Generatoren, Resten har det offentlige givet. Byen ligger i en god Tømmeregne, derfor har Staten anlagt en Savmølle, hvor Eskimoerne faar alt deres Tømmer skaaret mod at afgive en Sjettedel af det, de kommer med. Lægens Frue, der ogsaa er Sygeplejerske, holder et hygiejnisk Opsyn med Husene, og Stars and Stripes havde sidste Vinter været Præmien til den Husmoder, der holdt sit Hus bedst. Hele Vinteren igennem inspicerede hun paa alle Tider af Dagen de forskellige Hjem, men fandt dem til enhver Tid saa velholdt og renavskede, at en hvid Kvinde ikke kunde gøre det bedre. Da Aaret var omme, opstod derfor det store Problem, hvem der skulde have Flaget, da alle i Virkeligheden i lige Grad havde fortjent det. I sin Vaande traf hun da den salomoniske Afgørelse, at den skulde have det, som havde de fleste Børn og dog havde holdt sit Hus lige saa rent og smukt, som de andre.

Paa alle Omraader synes der at være Kontakt mellem de Hvide og Eskimoerne. Skoleinspektøren gaar ofte paa Tømmerhugst sammen med Mændene og lever deres Lejrliv. Hans Frue, der er Missionær, holder Systuer for unge Piger sammen med Lærerinderne, og Lægen selv, der var en yderst energisk Mand, griber, saa ofte Lejligheden kræver det, direkte ind i Befolkningens Affærer. Da det forekom ham, at Folk ikke fodrede deres Hunde tilstrækkeligt, indkaldte han fornylig til et Møde i Kirken og forklarede dem, at hvis de var rigtige Amerikanere, vilde de blive straffet, saafremt de ikke passede deres Husdyr paa en forsvarelig Maade. Hunde var Guds Skabninger ligesom Mennesker, og Eskimoerne burde ligesom Amerikas øvrige Befolkning opføre sig som første Klasses Amerikanere. Der rejstes derefter en Diskussion, som virkelig gav det Resultat, at Hundene fik en bedre Behandling.

Rent teoretisk ser dette Eksperiment, denne systematiske Folkeopdragelse saare godt ud, men det har dog ogsaa sine Skyggesider. Det er altid farligt at gribe for stærkt ind i voksne Menneskers private Liv. Foreløbig er dog Eskimoerne, som synes meget medgørlige, glade ved denne nye Form for Bopladsliv; kun er der ingen Begejstring over, at det elektriske Lys slukkes automatisk Kl. 9, og at det er forbudt at ryge. Dog er det jo kun Smaating, selv om det er Indgreb i den per-

sonlige Frihed — værre er det, at Konkurrencen er bleven haard paa Grund af Folkemængden. Som Følge deraf maa Jægerne, i den Tid Pelsdyrjagten drives, forlade Bopladsen og fordele sig i fjerne Lejre langt inde i Skovene, medens Kvinder og Børn lades tilbage af Hensyn til Skoleundervisningen. Det samme er Tilfældet i Fiskesæsonen Foraar og Efteraar. Det er vel nok tvivlsomt, om det i Længden lader sig gøre at splitte Familierne ad paa denne Maade; men foreløbig gaar det, takket være den Tillid, Bureau of Education nyder blandt hele den indfødte Befolkning.

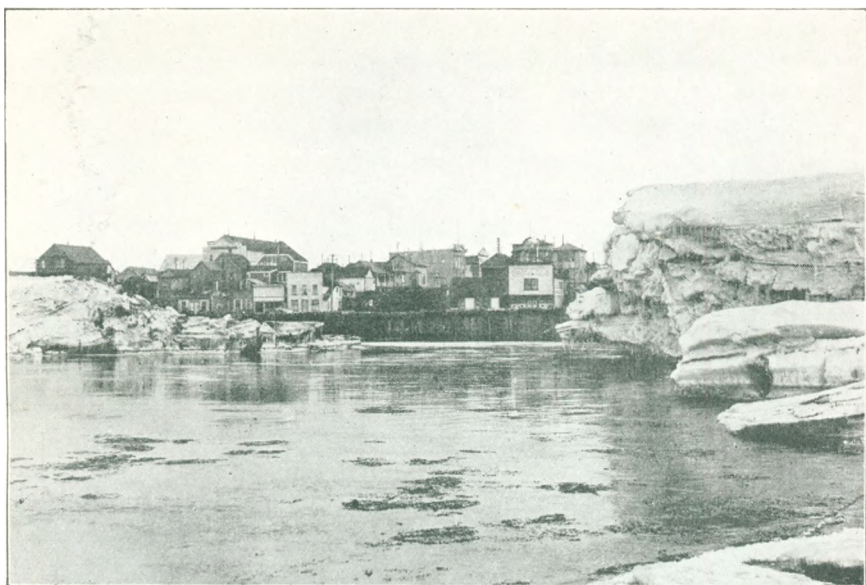
I øsende Regn, der staar ind over Skovene i voldsomme Stormbyger, bliver vi en Dag over og nyder den store Gæstfrihed, der vises os; navnlig forspiser vi os hensynsløst i de dejlige Blaabær, der bydes os i alle de Huse, vi gæster.

Sen Aften den 18. August var vi atter tilbage i Kotzebue, og to Dage efter kom Postbaaden fra Nome, en lille Skonnert, „Silver Wawe“, ført af en norsk Kaptajn, John Hegness. Ombord i den naaede vi endelig efter en stormfuld Rejse om Morgenen den 31. August frem til Nome.



FOT. SYLVESTER CHANCE.

Gade fra den mest moderne af alle Eskimobyer, Noorvik ved Kuvak River.



FOT. RALPH LOMEN.

Guldgraverbyen Nome en Foraarsdag i Juni, før Bering-Strødets svære Is endnu er helt brudt op.

### XXXIII

#### DET STORE ESKIMO-STÆVNE I NOME

Nome ligger paa græsgrøn, fugtig Tundra med smukke, frodige Bjerge i Baggrunden og gør et imponerende Indtryk paa dem, der kommer fra den hvide Ørken. Mine to grønlandske Kammerater spillede Øjnene op og fik paany Respekt for hvide Mænds Evne til at grundlægge store Bopladser langt fra deres egne Lande.

For 30 Aar siden levede her kun nogle ganske faa Eskimoer, der under Udfoldelse af dristigt Sømandsskab nedlagde de faa Sødyr, de behøvede for at friste Livet. De Skibe, der havde Ærinde i det nordvestlige Alaska, gik langt uden om det ugæstmilde Sted og hastede videre til Steder, hvor der var flere Mennesker og større Handelsmuligheder. Saa var det, at der blev fundet Guld i Aaret 1900, og som ved et Trylleslag skød der op af Strandbredden en By, stor nok til at rumme 10,000 Mennsker. Det ses unægteligt ogsaa paa Husenes Stil og Materiale, paa hele den Maade, hvorpaa Boliger planløst er bleven væltet ud over en Flodbred og en vaad Tundra, at alt dette er bleven

grundlagt af Mennesker, der havde saa travlt, at de hverken havde Tid til at tænke paa Skønhed eller Komfort.

Det siges, at næsten alt, hvad man træder paa omkring Nome, indeholder Guld, og det Held, som fulgte de ganske faa, der blev rigc, har trukket Masserne til. Chansen var ens for alle, der havde Kræfter og Vilje, og de, der ikke kunde modstaa Æventyrets Kalden, dampede herop med Skibe fra Seattle eller svigtede Klondyke og gled ned over Yukons brede Strøm. Ingen kan standse den, der gribes af Guldfeberen. Nome er da ogsaa afgjort en af de mineralrigeste Egne i Verden. Men der ligger Tusinder af Guldgraveres hensynsløse Slid bag det Faktum, at der alene fra dette Distrikt er produceret for mere end 80 Millioner Dollars gennem de sidste 20 Aar.

Man har søgt efter Guld paa de mest primitive Maader; nogle gravede i Sandet med en Spade, overalt hvor de kunde komme til, andre stod i lange Rækker nede paa Strandbredden og søgte at udvinde Guldstøv fra selve Tidevandsbæltet. Dette ser man ikke mere; nu har mægtige Maskiner afløst Haandkraften, og hele den brogede Skare af Folk, der engang hver for sig troede at skulle blive den ene udvalgte, har, belært af Trængslerne, foretrukket at tage den høje og sikre Dageløn, der bydes dem fra de store Selskaber, fremfor et haabløst Slid i det uvisse.

Nome har kun en kort Sæson; i første Halvdel af Juni gaar Isen og aabner for Sejladsen, og allerede sidst i Oktober eller i de allerførste Dage af November gaar det sidste Skib sydover. Her er kun ca. 2000 Mennesker om Sommeren og knap 900 om Vinteren. Det er ganske overvejende hvide Mænd; af fastboende Eskimoer findes der næppe over 100. Byen spiller en betydelig Rolle som Hovedstad for hele det nordvestlige Alaska; mange Handelsekspeditioner udrustes herfra, og hele den Strøm af Mennesker, der passerer igennem under den korte Sommer, gør det muligt at eksistere for ikke saa ganske faa større og mindre Forretninger.

Straks ved Ankomsten blev vi hjerteligt modtaget af et Medlem af Dynastiet Lomen, en af de ældste og mest indflydelsesrige Familier i den By, hvor saa mange Nationer har kappedes om Førerstillingen. Med stor Interesse besaa vi Byen med de morsomme, træbrolagte Gader, og Arnaralunguaq havde svært ved at forstaa, at al den Herlighed, hun saa i Butikkerne, virkelig var til. Trætte af at se dumpede vi ind i en Restauration for at faa noget at spise, men blev til vor Forbavselse vist ud. Vi havde helt glemt, at vi nu var kommen til Egne, hvor man vurderede Menneskene efter det ydre, og havde ikke ofret



FOT. RALPH LOMEN.

I Nome findes nogle af Verdens hurtigste og mest udholdende Hundekuske. Ved de store Hundekørsler, de saakaldte „all Alaska sweepstakes“, der strakte sig over 750 km, var den korteste Tid 75 Timer, Hvil iberegnet.

vore gamle slidte Klæder en Tanke. Vi tog os denne Paamindelse ad notam og klædte os i Overensstemmelse med Borgerskabets Krav, gik til et Hotel og fik Logis og kunde derefter hengive os til en helt moderne Livsførelse.

Jeg var kommen til Nome paa et heldigt Tidspunkt. Her var samlet Eskimoer fra alle mulige Egne af Alaska: Hele Befolkningen fra King Island, de saakaldte Ukiuvangmiut, Indlandsboerne fra Seward Peninsula, Qavjasâmiut, Kingingmiut fra Cape Prince of Wales, Ungalardlermiut fra Norton Sound og Yukons Munding, Siorarmiut fra St. Lawrence Island og endelig Folk helt nede fra Øen Nunivak. De var stævnet hertil for at udnytte Turistsæsonen. De fleste var kommen i deres gammeldags, men praktiske Skindbaade, andre i smaa Skonnerter; nogle boede i Træhytter i Byens Udkant, de saakaldte Cabins, bygget af Guldgravere, som forlængst var forsvundet, og nu udlejet til Sommerbolig for tilfældige Gæster. Men de allerfleste boede dog i deres Telte, og begge Byens Udkanter var flankeret af store Teltlejre, hvor der udfoldedes et flittigt Liv fra Morgen til Aften. Der fabrike-

redes „Curios“ til Turisterne, alle mulige morsomme Udskæringer i Hvalrostand, og denne Husflid indbragte sine Udøvere 300—400 \$ i Sommermaanederne, saa at man kunde rejse tilbage til sine Vinterpladser saa nogenlunde forsynet med de nødvendige Artikler, man manglede. Gaderne var fulde af Eskimoer, der gik rundt og gjorde Forretninger; de falbød saa godt som aldrig deres Varer paa Gaden men solgte dem til særlige Butikker, der handlede med dem. De var alle pæne og rene i Tøjet, venlige og beskedne, naar man talte til dem, og gjorde paa ingen Maade Indtryk af at være ødelagt af Bylivet.

Det var i Sandhed en broget By. Moderne Forretninger, hyggelige Eskimoer i Flokke, Guldgravere, der gjorde sig klare til at drage ud i Landet, ja, og hele Flokke af Hunde, der holdt Sommerferie efter Vinterens Anstrengelser. Iøvrigt er Nome et af Centrene for Hundekørsel i Alaska, og navnlig i Byens Stormagtstid, hvor der kunde være flere Tusinde larmende Hunde samlede, blev Hundekørslen drevet som en pragtfuld Sport, der kulminerede i Aarets store Vædekørsel, som strakte sig over 750 km, der — Hvil iberegnet — kørtes paa ca. 80 Timer. Nu var disse straalende Tider forbi, og dog havde man alligevel Fornemmelsen af, at man var i en Hovedstad. Bureau of Education havde en stor offentlig Skole for Eskimoerne, en anden for „hvide Folks“ Børn; her var ogsaa et Par Kirker og Hospitaler, og end ikke Børnehjem for Eskimoerne manglede.

Vi nød af fulde Lunger vore første Dage i denne By. Om Eftermiddagen gik vi i „the Dream Theater“, som var noget helt nyt og en Oplevelse for mine grønlandske Kammerater, og saa kunde det hænde, at vi om Aftenen tog en Fordbil og kørte ud til Byens Udkant, hvor Eskimoerne holdt store Sangfester for at fejre Samværet med Venner og Bekendte fra fjerne Bopladser. Det var virkelig ejendommeligt at se, hvorledes Naturen og Kulturen her mødtes, og det var mig en Glæde at konstatere, at disse Fester virkelig var gamle Folkeskikke, der endnu holdtes i Live, uden derfor at blive Demonstrationer til Fordel for nysgerrige Turister.

Jeg regnede hurtigt ud, at det vilde blive muligt for mig at tilbringe en Maaned i disse Omgivelser, selv om jeg skulde foretage en Rejse til East Cape. Det Skib, som skulde sejle os til Seattle, gik nemlig først i Slutningen af Oktober. Paa en uhyre bekvem Maade kunde jeg altsaa studere de forskellige Alaska-Typer uden at ofre Tid paa Rejser. Jeg vælger her at omtale et Par af de mest særprægede Stammer: King Islanderne i Bering-Strædet, Qavjasamiut i Seward Peninsula og Folkene paa Nunivak Island sønden for Yukon-Deltaet.

— — —



FOT. RALPH LOMEN.

Klippeboerne paa King Island har deres Boplads paa de stejle Skraaninger ud mod Havet. Deres Huse bygges paa svære Stolper af Drivtræ og fortøjes til Klipperne med Liner af flettet Hvalroshud.

## KLIPPEBOERNE PAA KING ISLAND

En Mand fra Indlandet omkring Igdlo kom roende i Kajak ned over Floden; ved den store Bredning Torsuk (Husgangen) i Nærheden af Teller faar han Øje paa en Kæmpeulke. Han følger den og harpunerer den med sin Fuglepil, og idet den rammes, gør den en saa voldsom Bevægelse, at Vandet bryder ind over Flodens Bredder og den store Bredning Imarssuk bliver til. Den saarede Kæmpeulke svømmer videre, Kajakmanden forfølger den og harpunerer den endnu en Gang, og denne Gang spræller den saa voldsomt, at Oversvømmelsen danner Havbugten ved Port Clarence. Kæmpeulken svømmer nu ud i aaben Sø, og langt tilsøs bliver den omsider dræbt. Kajakmanden skærer et Hul gennem dens Snude og begynder at bugsere den ind mod Land; men en Storm bryder løs, og han maa efterlade sin Fangst ude paa Havet. Her bliver Kæmpeulken til Sten, en Klippeø, der siden har faaet Navnet Ukiuvak. I Øens ene Ende findes et Hul gennem Fjældet, ganske som om det var skaaret ud med en Kniv. Det er det Hul, Manden skar, da han forsøgte at bugsere Kæmpeulken til Land.



Blandt Qavjasâmiut i Landet inden for Teller boede mange Mennesker. Ved en af Bopladserne hændte det engang, at en Pige fik Skænd af sin Moder, og hun tog sig sin Moders Vrede saa nær, at hun flygtede. Det var om Efteraaret, paa den Tid da den første Is lægger sig paa Bredningerne og hurtigt føres ud i Floden i smaa, runde Flager, der driver ud i Havet. Pigen sprang ud paa en af disse Flager; det blæste Fralandsvind, og hun drev ud paa det aabne Hav og landede ved King Island. Hun var det første Menneske, der satte sin Fod paa Øen, hvor hun opretholdt Livet ved Trolddom; senere fulgte mange andre efter fra Fastlandet, og der grundlagdes en stor Boplads. Men Landet var stejlt, der fandtes ingen Dale, hvor man kunde opføre Husene, og derfor rejste man dem paa Klippernes stejle Skraaninger paa Pæle. Her var koldt og blæsende, og man byggede sine Huse i tre Lag: Inderst inde et Hus helt af Træ, store Planker af Flydetræ; uden om lagdes et tykt Lag Hø, hvorefter det hele blev betrukket med tykke Huder af Hvalros.

Saaledes blev King Island til, og saaledes blev det befolket.

Det er en Oplevelse at besøge King Island. Det er den mest ugæstfri Ø, jeg nogensinde har set, kun 3—4 km lang og 2—3 km bred, med stejlt Fjæld til alle Sider; i stille Vejr som oftest taagesvøbt, i klart Vejr blæsende med vanskelig Landing i Dønning, da store Stenedysser fører lige ud i Havet, der fraader ved Bopladsens Fod.

Øen er isoleret fra Fastlandet lange Tider af Vinteren, og vil man forsøge at tage paa Besøgsrejser paa Vinterisen, risikerer man let at komme i Drift. Dengang jeg besøgte Bopladsen, var hele Befolkningen taget ind til Nome, og vi blev modtaget af store Sværme af Hunde, der havde passet sig selv den sidste Maanedes Tid. Vi havde stort Besvær med at lande, da vi kom ind i en lille Jolle, men Besøget var Umagen værd. Det var som at bestige et Fuglefjæld. Husene stod paa Støtter helt ud over Afgrunden, og enkelte Steder, hvor Vinden syntes at have for stor Magt, var Bygningerne fortøjet til Klippevæggen i flettede Remme af Hvalroshud. Liner førte fra Strandkanten op til Husene, saa at man kunde hale sig selv op uden Fare for at styrte ned. Enkelte Steder under Husene var der med megen Kunst planeret smaa Legepladser for Børn.

Mellem et Par Klippeblokke var rejst en Stander, der paa en Plakat med snørklet Skrift indeholdt følgende Advarsel til Søfolk eller andre rejsende, der maatte anløbe Øen, i den Tid Folkene var borte:

*Notice.*

All property on this Island belongs to the Eskimo. Do not take or disturb anything. Failure to comply will result in arrest and prosecution.

Avlaqana,  
Chief.  
King Island.

King Islanderne er ivrige Katolikker og besøger derfor gerne Sommeren igennem den katolske Mission ved Nome. De er ikke blot

flittige Kirkegængere, men ogsaa Børnene dyrker med Interesse deres Skole, i den Tid Lejlighed gives. Desværre for dem findes der ikke et eneste Sted paa hele Øen, hvor man kan opføre en Skole. I den Anledning foreslog Bureau of Education for et Par Aar siden at flytte hele Befolkningen til den flade og frugtbare St.



Kajakmænd fra King Island, klædt i vandtætte Pelse af sammensyede Tarmskind.

Lawrence Island, og for

at animere til denne Flytning tilbød man at give to Aars fri Proviant til alle Familier og let og billig Adgang til Tamren. Man lod afholde et Møde under Ledelse af Øens Høvding og gav dem en bestemt Betænkningstid, inden de skulde svare. Sagen blev straks taget op til Drøftelse, men der erklæredes hurtigt, at man ingen Betænkningstid ønskede; ikke en eneste Familie vilde forlade denne nøgne Ø, som de elskede og ansaa for den dejligste Boplads i Verden.

King Islanderne er gennemgaaende grandvoksne Folk med udpræget Ordenssans; derfor er ogsaa alle deres Redskaber i ypperlig Stand. Deres Skindbaade, Kajaker og Harpuner er de smukkeste forarbejdede i hele Alaska, og de har næsten altid fulde Køddepoter at møde en Vinter med. I Bopladsens umiddelbare Nærhed findes en stor Hule, der er 30 m dyb; her deponeres hele Foraarsfangsten, saa at alt Kød kan holde sig frossent Sommeren igennem. Indgangen til Hulen er ret snæver, og da der er mørkt derinde, maa man gaa med store Fakler, naar Kødet skal hentes. Da Depoterne ligger samlet i det in-



Kajakkerne i Alaska er ikke saa smækre og elegante som i Grønland, men er dog ypperlige Søbaade, der klarer mangen en haard Storm i Bering-Sirædet.

derste af Hulen, har hvert Flænsestykke et let kendeligt Mærke, saa at enhver straks kan se, hvem det tilhører.

De Navne, man har givet Aarets Maaneder, giver en Oversigt over Livet og Erhvervsforholdene.

Oktober: Tyndis-Maaned. Vinterkulden nærmer sig. Smaasøerne er tillagt, Tyndis lægger sig paa Havet i stille Dage, og alle Folk, der har været ovre paa Fastlandet, vender tilbage til Bopladsen for at bringe Husene i Orden. Vejrforholdene er saa urolige, saa hurtigt skiftende, at man sjældent tør begive sig langt til Søs; Sødyrtrækket er sløjt, og man indskrænker sig til at fiske Smaatorsk og Ulke.

November: Den Maaned, hvor man klatrer op over Fjældet. Navnet henviser til, at man ikke længere tager paa Fangst fra selve Bopladsen, men hver Morgen maa klatre op over Bopladsfjældet og søge ned til Kysten paa den anden Side. Dette har sin Grund i, at Havet ud for Husene, der vender mod Syd, endnu er helt isfrit og derfor næsten altid i Oprør. Nordenvinden, der er fremherskende paa denne Aarstid, driver derimod Isen ind til Øens Nordkyst, hvor den samler sig i store Flager, der fryser fast til Land. Her holder Hvalros, Remmesæl og Sæl til ved Vaager og Aandehuller og kan jages, uden dog at give noget større Udbytte.

December: Danse-Maaned. Vejret er for stormfuldt, Dagene for korte til virkelig Fangst, og da man som Regel endnu har rigeligt med Depoter, fester man Mørketid og Uvejrbort.

Januar: Vende om Maaned. Da vender Solen om fra sin Vandring ned mod Horisontens Rand; den stiger atter op paa Himlen, og Lyset vender tilbage. Bering-Strædet er fyldt med Is, og man begynder Isfangsten fra Øens Nordside.

Februar: Foster-Maaned. Sælerne, der nu har Foster, fanges fra Aandehul og Vaager. Der lægger sig undertiden fast Vinteris, saa man kan gaa over til Fastlandet.

Marts: Forberedelsernes Maaned. Vaagerne begynder at vokse, Isflagerne kommer i Drift, og man gør sine Fangstgrejer klare til Brug.

April: Atter i Kajak-Maaned. Vinterfangsten ophører ganske, Isen spreder sig. Hvalrosserne begynder at vise sig; Sæler og Remmesæler indleder Foraarsfangsten og harpuneres fra Kajak.

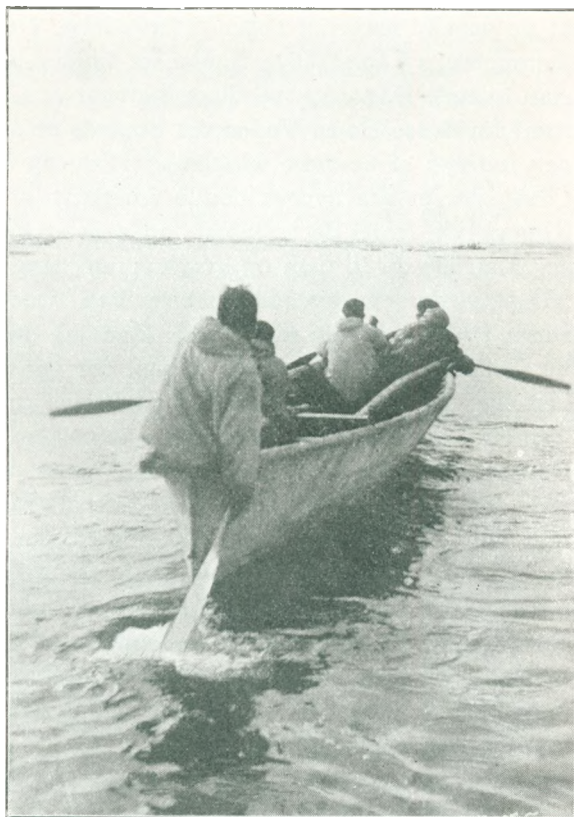
Maj: Elvlosnings-Maaned. Landet bliver snebart, Jorden begynder at blive levende. Kajakfangsten fortsættes mellem drivende Is.

Juni: De lyse Nætters Maaned. Fangstdyrene kommer i store Træk og jages baade Nat og Dag.

Juli: De sovende Hvalrossers Maaned. Hvalrosserne, der nu optræder i store Flokke, kravler op paa Isflagerne, hvor de sover i Solvarmen og let harpuneres. I denne og den foregaaende Maaned lægges Hovedmængden af de store Vinterdepoter.

August: Den Maaned, da Fugleungerne begynder at flyve. Der er udmærket Fangst paa Søfugle, men som Regel foretrækker man dog at rejse for at fange Murmeldyr til Pelsskind og for at plukke Bær.

September: Den Maaned, da der danner sig Skind paa Renernes Horn. I gamle Dage gik man i denne og forrige Maaned paa Renjagt til Fastlandet. Nu køber man sig i Stedet for Skind til Pelse af Tamrensejerne, og man sælger alle de Husflidssager, man har lavet i Vinterens Løb, til Købmænd og Turister i Nome.



FOT. LEO HANSEN.

Med Skindbaade, der ganske svarer til de grønlandske Konebaade, jager man Hval og Hvalros. I Stedet for Aarer bruger man korte Padler, der gør det muligt at komme ganske lydløst frem til Fangstdyrene.

King Islanderne bærer i høj Grad Præg af de haarde Naturforhold, hvorunder de lever midt ude i Bering-Strædet. De er haardføre og trænede, flittige og økonomiske, af Sind og Karakter stejle og selvstændige, og skønt de er ivrige Katolikker, hænger de dog i mange Sæder og Skikke fast ved svundne Tiders Traditioner. Dette gælder ikke saa meget Overtro som gamle Fester, Sange og Sagn. De lever saa isoleret, Vinteren paa denne lille Ø forløber saa ensformigt, at de ganske naturligt søger Adspredelse. Det hænder undertiden om Sommeren, at forskellige Boplads holder store Sangstævner ganske som i gamle Dage, og ved disse Stævner er King Islanderne bleven berømt for deres Dans. Ved deres Boplads er der et Par Dansehuse, der gør Indtryk af at være ældgamle; Husgang og Mure er dækket med Græs, der er saa overvældende frugtbart, at det næsten jævner den Klippekløft, hvori de er klinet ind som et Par fantastiske Fuglereder. Jeg klatrede op til dem og kravlede ind gennem den seks Meter lange Husgang, der var bygget af store Sten, fuget med Tørv. Gennem et rundt Hul for Enden af Gangen kom jeg op gennem Gulvet og stod nu pludselig inde i selve Festhallen, der var bygget op af svære Planke. Det var sandelig et Hus med Patina og Historie. En halv Snes Tamburiner hang langs med Væggene mellem groteske og humørfyldte Dansemasker, hvis aabne, grinende Munde og tomme Øjenhuler stirrede den indtrædende i Møde, saa det uvilkaarligt gav et Sæt i en, idet man stak Hovedet ind; og i den Stilhed, der virkede saa besynderligt her i Larmens, Latterens og Sangens Tempel, fik man virkelig en Fornemmelse af, at det var et Aandehus, man var kommen ind i. I alt Fald var Aanden fra de gamle Tider endnu spillevende herinde. Desværre maatte jeg denne Gang nøjes med at træffe Husets Folk i Nomes Biografteater, hvor de med Undren stirrede paa den upersonlige Maade, hvorpaa hvide Mænd gaar til Fest.

## INDLANDSBOERNES STORE HANDELSFESTER

En af de ejendommeligste Alaska-Fester er bygget op over det gamle Sagn om, hvorledes en gammel Ørn lærte Menneskene at synge og danse (se Pag. 322). En Mængde Optrin og Scener danner Rammen om det store Handelsstævne, der hos Qavjasâmiut næsten har faaet Karakteren af et Folkespil.

Jeg vil lade Arnasungâq, der selv som ung har deltaget i de store Handelsstævner, fortælle om den:

„I gamle Dage havde vi ingen Butikker saaledes som nu, og ingen store Skibe

gik i Fart langs med Kysterne, ladet med Handelsvarer, der bragtes fra Boplads til Boplads. Vi maatte selv skaffe os alt, og da Fangstforholdene ved Bopladserne var meget forskellige, kunde der et Sted være Overflod af netop den Vare, man savnede et andet Sted. Men der var langt, langt mellem Folk, og det var meget vanskeligt paa egen Haand at begive sig ud paa Rejser for hos andre at forsøge paa at skaffe sig det, man ønskede. Vi havde heller ingen Penge saaledes som nu; det var svært at vurdere og betale Ting, og Priserne var afhængige af den Trang, man havde, og af Sælgernes Humør og Hjælpsomhed.

Men vore Forfædre vidste, at Menneskenes Sind var mest aabent, naar de mødtes til Fest, naar mange samledes i Glæde, saa Ædegilder og Dans og Sang optog Tankerne. Dengang fandt man paa at lave store Bopladsfester, idet man fulgte de Anvisninger, der var givet i Sagnet om den gamle Ørn. Saaledes blev al Handel gjort til Fest, og Menneskenes Fornødenheder blev til Ønsker, der blev opfyldt under Smil og Latter i Festhuset.

Jeg skal fortælle om alt det, jeg oplevede, da jeg engang som Kivgaq, „Budbringer“, deltog i det, vi kalder for Kivgerssuaq, „det store Budskabs Fest“.

Vi boede dengang lidt norden for Igdlo, og Jagten havde været ualmindelig heldig. Vi havde mange Skind af Ulv og Jærv og Rødræv; Renjagten havde ogsaa været god, og derfor blev det besluttet at sende Bud til Kingingmiut, „Tindernes Folk“ ved Cape Prince of Wales. Vi vidste, at ogsaa de havde haft en heldig Hvalfangst og havde store Depoter af det Spæk, som vi trængte til, og Hvalrostand og Skindliner af Remmesæl, som vi ikke kunde skaffe os i Indlandet. Desuden havde de ogsaa fine, hvidspættede Tamrenskind, som de købte fra Qutdlit, Tchuktcherne vesten for East Cape.

Vi var to unge Mænd, der skulde gaa ned til Cape Prince of Wales for at indbyde Folkene til et Handelsstævne, og under en Sangfest fik vi opgivet Navnene paa alle de Mænd, vi skulde indbyde. Hver af os skulde huske sine Navne, og det var slet ikke let, da de fleste var Mennesker, vi ikke kendte; for hvert fremmed Navn, vi skulde nævne, maatte vi ogsaa huske, hvem det var, der indbød, thi det var altid to Mænd, der vekslede Varer med hinanden; og de kaldte sig Fætre og byttede Koner med hinanden under Festerne. Vi fik hver en Stav at bære, smykket med Ørnedun, og i Staven var der malet Ringe med rød Okker. Hver Ring var et Navn, vi skulde huske, og der lagdes stor Vægt paa, at vi nævnede dem i den Rækkefølge, vi selv havde faaet dem.

Vi drog af Sted tidligt paa Efteraaret, hver med en lille Trækslæde, hvor vi havde Proviant og Soveskind. Paa ti Søvn naaede vi frem, og saa snart man saa os komme, forstod man, hvad det var, vi vilde, og alle Mænd gik ind i Festhuset, som er det eneste Sted, hvor Budbringere kan modtages. Vi blev straks ført derind. Det var et stort Rum, men vi saa ikke et eneste Menneske, thi et stort Skindtæppe, der var hængt tværs over Gulvet, skjulte dem alle. Det var noget, man altid gjorde for at sætte Budbringernes Hukommelse paa Prøve. Man skulde nævne de indbudtes Navn uden at kunne se dem. Først da vi havde forebragt vort Ærinde, der skulde gøres i Sange og Ord, vi selv havde lavet, kunde Forhængen tages til Side, og vi kunde hilse paa alle dem, vi havde nævnt, og deltage i det Festmaaltid, som Kvinderne allerede havde beredt. Alt skulde spises op, det bragte Uheld i den kommende Vinters Jagter at levne, og vi maatte aldrig glemme at ofre noget af den Mad, vi selv fik, til alle Jordens Fangst dyr, særlig dog til Ørnen, der var Festens Ophav.

Man blev aldrig længe ved Bopladsen, selv om man havde haft en svær Rejse; det var nødvendigt at skynde sig tilbage til alle dem, der ventede paa at faa Besked. Ved Hjemkomsten blev vi modtaget paa samme Maade som hos dem, vi lige havde indbudt. Skindforhænget skjulte Mændene, medens vi i nye og morsomme Sange fortalte om, hvad vi havde oplevet. Saa snart Svaret paa Indbydelsen var afgivet, skulde en udstoppet Ørn anbringes paa en lang Stage og sættes ind i Festhuset gennem Vinduet i Loftet. Til denne Ørn skulde der ofres, saa længe Festen stod paa.

Gæsterne ankom sjældent før hen paa Vinteren; det var nødvendigt, de ventede, til Føret var bleven godt, thi de mange Slæder var tungt lastet med Kød og alle de Varer, de skulde bortgive til Gengæld for det, de modtog. Naar den Tid nærmede sig, da Gæsterne kunde ventes, blev der holdt nøje Ud- kig med de Veje, de skulde følge; thi en Dagsrejse fra Bopladsen skulde de mødes af unge Mænd, „Løberne“ kaldte man dem; de skulde byde dem velkommen i hver enkelt Indbyders Navn, og der skulde være lige saa mange Løbere som Indbydere. Det ansaas for en stor Ære at blive udtaget til Løber; det var de bedste Idrætsmænd, de hurtigste, de behændigste og de stærkeste. Med Panden smykket med Skindremme, prydet med Ørnefjer, skulde de løbe de fremmede i Møde, ledsaget af unge Kvinder, der trak en tom Slæde. I Haanden bar hver Løber en Stav, til hvis Ende der var fastgjort en særlig Lækkerbiskken til den kommende, en Himmerigsmundfuld, der skulde vise, hvor længselsfuldt han var ventet. Slædernes Tog og alle de mange Mænd, Kvinder og Børn, der kom gaende, gjorde Holdt, saa snart de fik Øje paa Løberne, stillede sig op i Række og sang en Sang. I samme Øjeblik Sangen forstummede, sprang Løberne frem med udstrakte Arme som under Dans og stillede sig bag den Mand, de var sendt ud for at møde. Han nævner med høj Stemme Navnet baade paa Indbyderen og Gæsten, idet han f. Eks. siger:

„Uglen“ sendte mig for at møde „Murmeldyret“.

Og „Murmeldyret“ tager Himmerigsmundfulden fra Staven og spiser den med stor Appetit.

Det er den første Velkomst. Derefter løber alle Unge, baade af Indbyderne og de Indbudte, om Kap til Festhuset, medens de unge Kvinder, der trækker den tomme Slæde, kommer løbende efter for at opsamle de Klæder, de smider af sig under Løbet. Ofte naar de frem, kun iført Støvler og Underbenklæder, med den dampende Overkrop bedækket med Rim. Ved Ankomsten hyldes de af Bopladsen med Sang, Dans og Mad; de særlig indbudte Gæster kommer først Dagen efter. Langsomt kommer de med deres tunge Slæder, Kvinder og Børn, alle i Festdragter, smukke, fine Klæder, der aldrig har været brugt. De standser et Stykke foran Bopladsen og modtages af gamle Mænd og Børn, der gaar dem i Møde for endnu en Gang at byde dem velkommen og spørge dem, hvad de ønsker at spise uden for Husene straks ved Ankomsten.

Alle Gæsterne stiller sig derpaa op i en lang Række, og det samme gør alle Bopladsens Folk, der nu kommer med deres Trommer, festklædt ligesom Gæsterne, og tager Opstilling lige over for dem. Ørnen var et Friluftsdyr, og derfor indledes Festerne med Sange under aaben Himmel. Man istemmer en af de nye Sange, der er digtet til Festen, men i samme Øjeblik man begynder at slaa paa Trommerne, kommer to lurvet klædte, halvnøgne Mænd ud fra Festhuset med lange, brændende Fakler i Haanden. Deres Arme er nøgne, de har

bare Ben lige fra Vristen og op til Skridtet, og de faa Pjalter, der hænger paa dem, er Skind af gamle Pelse, hvor Haarene er slidt af.

Festen aabner for en ny Tid. Fest fornyr Menneskene; derfor kommer disse lurvet klædte Mænd som et Symbol paa alle de Genvordigheder, al den Modgang, man nu lægger bag sig. Med de lange Fakler højt hævet over Hovedet løber de op og ned langs med Rækkerne af Festdeltagerne, indtil Ilden slukkes.

Atter røres Trommerne; men næppe buldrer Trommeslagene ud i den kolde Luft, før der igen kommer to halvnøgne, sortsværtede Mænd ud af Husene. De har Fodtøjet om Haserne, Bukserne smøget helt op til Skridtet, og i lange, høje Dansehøp sniger de sig ind mellem Rækkerne af de Indbuøte og Indbyderne, mystiske, frygtindgydende, grinende over de malede, ukendelige Fjæs; i Haanden har de en Bue og en Pil med skarptsleben Spids. Længe danser de op og ned mellem Rækkerne, indtil de pludselig standser foran en af de højeste Mænd, lægger Pilen paa Buen og skyder den af lige hen over hans Hoved. I samme Øjeblik skal alle løfte Hænderne i Vejret, og dermed skydes alt ondt og farligt bort fra Festdagene. Sangene istemmes til Trommeledsagelse, og man gaar op til Husene, hvor hver især faar den Velkomstmad, han har ønsket sig.

Først da er alt klart til at modtage Gæsterne i Festhuset. Den ene af Budbringerne, der har Hovedet smykket med smukke Fjer, fører dem ind og anviser hver enkelt den Plads, han skal sidde paa; her er som Regel fremlagt kostbare Pelsskind, og hver især kommer netop til at sidde paa de Skind, han har ønsket sig, og de bliver hans, i samme Øjeblik han sætter sig paa dem.

Alle Indbyderne sidder i Baggrunden med Ryggen til. Om Hovedet har de en Krans af smukt farvede Fjer, og en sort Streg fører hen over deres Øjne. Dette sidste betyder Held. Imellem dem, ogsaa med Ryggen til de Indtrædende, sidder en særlig kraftig Trommeslager, der slaar et buldrende Slag, hver Gang en Indbudt kommer ind og sætter sig. Denne Tromme er helt konstrueret af Træ uden udpændt Skind; dens øverste Kant er smykket med skarpe, dristige Takker, der symboliserer de Fjældtinder, hvor den unge Mand første Gang traf Ørnen. Med stor Kunst er denne Tromme lavet saaledes, at Slagene kan minde om det bankende Ørnehjerte. Bag ved Indbyderne staar deres Koner og Koret, forsynet med de flest mulige Trommer af den sædvanlige Slags Tamburiner, men alle med Ansigtet mod de Indtrædende. Foran dem sidder en Trædukke, en Mand med Læbesmykker af Perler, to Fuglefjer paa hver Side af Hovedet og en langhaaret Ulveskindskant om Hætten. Det er en mekanisk Dukke, og naar en Mand, der sidder bagved, trækker i en Snor, bevæger den Arme og Hoved og slaar paa Tromme. Det gør den, hver Gang en Kvinde træder ind.

Naar alle er samlet, slaas et sidste vældigt Slag paa Trætrommen, og Indbyderne rejser sig langsomt op med bøjede Knæ og bevæger sig i rolige Høp; for hvert nyt Trommeslag retter de sig et Sykke i Vejret, indtil de staar helt oprejst med Front til Gæsterne. Nu istemmer det store Kor en Sang, „medens Ørnens Hjerte banker“, og for hvert Trommeslag skal Indbyderne slaa Hænderne sammen i Takt, indtil et vældigt, altoverdøvende Slag atter lyder paa Trætrommen; da kaster alle Indbyderne sig paa Knæ og bliver i denne Stilling med sænkede Hoveder, indtil Dansetrommerne kalder til Dans.

Hermed er de indledende Ceremonier forbi. En for en træder Indbyderne frem og synger hver sin særlige Sang, hvori han fremkommer med alle sine Ønsker, Ønsker, der — hvor kostbare de end kan være — skal opfyldes af Gæ-



sterne. Siden bliver det de Indbudtes Sag at svare, idet de ogsaa fremkommer med deres Ønsker, og paa denne Maade udveksles alle Slags Ejendele mellem de to Boplads, og enhver faar, hvad han mangler.

Gaveudvekslingen kunde staa paa i flere Dage. Alt skulde være overvældende og overdaadigt; man skulde overtrumfe hinanden; der skulde ske Ting, man kunde tale om Resten af Vinteren, og derfor gjaldt det om aldrig smaaligt at tænke over, hvorvidt man muligvis fik mindre, end man gav. Først naar Gaveudvekslingen var omme, kom Festmaaltidet. Fem Gange skulde der bringes Fødevarer ind, saa meget der kunde være paa Festhusets Gulv, og det skulde altsammen være udsøgte Sager. Man spiste, hvad man orkede, uden at det dog svandt det mindste i Dyngerne; thi det var Meningen, at Gæsternes Slæder skulde fyldes med Resterne. Bagefter gjorde Gæsterne Gengæld; ogsaa de fyldte fem Gange Festhuset med Mad, og paa denne Maade udveksledes Kød af Landdyr med Kød af Sødyr.

Paa Festens sidste Dag samledes alle Stavene, Hovedprydelserne, Smykkerne, den mekaniske Dukke, ja, selv den udstoppede Ørn; et stort Baal antændtes uden for Bopladsen, og ud i Ilden blev saa alle de hellige Symboler kastet, og hermed var Handelsfesten forbi.

Gæsterne drog bort, og man tog atter fat paa Vinterens Jagter.“

— — —

## MASKEKULTUS OG HELLIGE CEREMONIER

Overalt, hvor jeg traf Mennesker, havde jeg med stor Lethed forstaaet Dialekterne, og Samarbejdet var altid bleven indledet paa Grundlag af den gensidige Fortrolighed, som kun kan opstaa, naar man taler hinandens Sprog. En Undtagelse herfra blev dog alle Egene syd og vest for Yukon; her var Dialektforskellen saa stor, at det var umuligt at drøfte indviklede aandelige Problemer, naar man ikke havde en Tolk til at hjælpe sig. Som Medhjælper fik jeg derfor en interesseret og intelligent ung Eskimo fra St. Michael, en Blanding ved Navn Paul Ivanoff. Hans Dialekt forstod jeg uden mindste Besvær, medens han, der havde boet flere Aar paa Nunivak Island, ogsaa talte Syddialekten, der er nogenlunde ens over hele Strækningen ned til Kuskokvim og Bristol Bay. Af denne Gruppe vælger jeg at skildre Nunivak Islanderne.

Man skulde tro, at Eskimoerne blev mere og mere civiliserede, jo længere man kom mod Syd; dette er langt fra Tilfældet. Thi de sydligste Stammer bebor golde og lerede Strækninger omkring de store Floders Delta, hvor der intet findes, som lokker den hvide Mand. Ikke blot er der intet Guld — det er sumpede Egne, hvor der saa godt som ingen Pelsdyr holder til, og Befolkningen lever næsten udelukkende af Sæl og Ørred — men Kysten er meget vanskelig at besejle; hyppigt

hærges den af vældige Storme, Vandet er grundt, og Havn findes her næsten ingen af. Disse Forhold er Skyld i en Isolation, der har holdt Folkene her fuldstændig uden for den Udvikling, det øvrige Alaska har nydt godt af. Først nu er Bureau of Education begyndt at oprette Skoler i disse Egne, men de fleste Steder kan Eskimoerne endnu ikke læse, de er næsten alle Hedninger, og ingen taler Engelsk. Dette gør Folkene ganske særlig interessante, og jeg var saa heldig at faa en Mængde Oplysninger om deres Sæder og Skikke, ganske særlig deres mange forskellige Ceremonier, der er stærkt paavirket af Indianernes Kultur. Særegent for dette Omraade er ogsaa den store Betydning, der tillægges Maskerne, og selv om Opfattelsen er den samme som den, der er skildret under Point Hope, saa er man dog gaaet langt videre i Opfattelsen af Aandernes Evne til at tage Bolig i et Billede eller et kunstigt udarbejdet Ansigt. Man lever her endnu i Troen paa den ringe Forskel, der er paa Mennesker og Dyr, saa at Dyrene ofte lever rent i Flæng, snart Mennesker, snart Dyr, og dette har man givet Udtryk i mange af Maskerne, der forestiller Sæler, Rovdyr og Fugle med Menneskeansigter. Hver Type tillægges en bestemt Kraft og tjener til at bistaa Aandemanerne i Paakaldelsen af de Hjælpeaander, der her som andre Steder er Midlerne mellem Livet og det overnaturlige.

De Ceremonier, vi har omtalt i det foregaaende, bl. a. Skildringen af Aandehuset ved Point Hope og Handelsfesterne, naar deres højeste Blomstring ved disse øde Kyster, hvor Folk til daglig vader i Mudder langs med Flodbredderne eller slaas med Taage og Uvejr. Disse Kaar synes dog saa langt fra at have knægtet deres festlige Sindelag, at man tværtimod netop hos dem træffer nogle af de smukkeste Skikke.

Stedet her er ikke til en Gennemgang i Detailler; jeg skal nøjes med at fremdrage nogle karakteristiske Enkeltheder.

Naar et Barn fødes, skal Forældrene give en stor Fest. Folk fra alle Naboegnene samles, og gamle Mænd og Kvinder gaar til Barnets Moder for at modtage Gaver, rige eller fattige, alt efter vedkommendes Evne.

Det er en Forudsætning for ethvert Ægteskab, at en Mand samler kostbare Pelsskind, Klæder og smukt forarbejdede Redskaber og Vaaben, som bortgives ved Fødselsfesten; thi Glæden over Formeringen, Lykken over at faa Børn skal være saa stor, at en Mand gerne bortgiver al sin Ejendom.

Under lignende Former fejres der ogsaa Fester for de afdøde. Hensigten hermed er at berede dem Vejen og gøre dem lykkelige i de

Dødes Land. Ceremonierne strækker sig over en Uge med brogede Optrin hver Dag og kostbare Gaveuddelinger til alle Deltagerne. Som Regel slaar flere Familier, der har mistet Slægtninge, sig sammen, og dog er Festens Afholdelse saa kostbar, at man undertiden maa samle sammen i flere Aar for paa en værdig Maade at kunne mindes sine kære afdøde.

Den lille skrøbelige Kajak, som Fangeren betror sig til, naar han er ude paa Havet, bygges under Jagttagelsen af smukke Skikke, der bringer Held og Beskyttelse. Kajaken skal helst fornys hvert Aar, thi man bør aldrig gaa ind i en ny Fangstsæson med gamle Grejer af nogen Art. I den Tid man bygger sin Kajak, kommer man ikke i Kvindernes Hus, men holder sig isoleret i Festhuset, der ogsaa er Værksted for Mændene. Man skal arbejde paa fastende Hjerter og kun spise om Aftenen, naar Dagens Gerning er endt. Under hele Arbejdet, der skal gøres langsomt og omhyggeligt, iagttages mange forskellige Slags Tabu. Naar den er færdig, indvis den den første Dag, det er smukt Vejr med Havblik og Solskin. Saa gaar hele Familien ud i nye Klæder, Manden, Konen og Drengene; unge Piger er urene. Kajaker stilles ud paa Marken, med alle de nye Redskaber pyntelig anbragt paa deres Plads. Ceremonien skal foregaa ganske tidligt ved første Dagry; foran gaar Manden med en brændende Lampe i Haanden, og idet de gaar rundt om Kajaken, tror de, at de skræmmer alt ondt bort med den roligt flammende Ild. Derefter skal Manden sige ud i Luften:

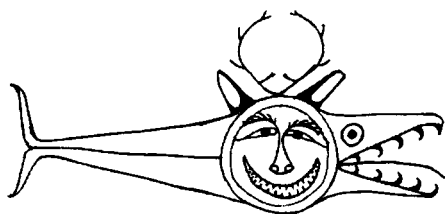
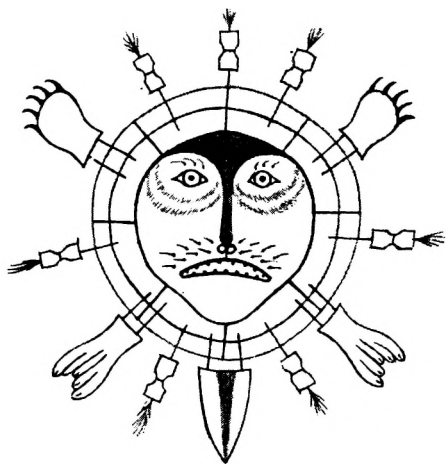
„Gid vi aldrig nogensinde maa lade en Chance for Arbejde, en Chance til at skaffe Føde gaa tabt!“

Saa gaar han paa Fangst, og den Dag han bringer den første Sæl hjem med den nye Kajak, skal hans Kone læsse en lille Slæde med god Føde, med Vildt, Fisk og Sælkød og køre fra Hus til Hus og uddele Gaver til alle Enker og Faderløse.

Saaledes skal Mennesker vise deres Taknemlighed over den daglige Føde.

Hvert Efteraar holdes en stor Fest til Ære for Remmesælen, der spiller en stor Rolle i deres Husholdning. I de mærkelige og fremmedartede Ceremonier, der knytter sig hertil, genfinder vi paa ejendommelig Maade hele det religiøse Grundsyn, der hos Eskimoerne længst mod Øst giver sig Udtryk i al den Tabu, der er forbundet med Forberedelserne til Vinteren og navnlig med Syningen af de nye Klæder til det kommende Aar.

Forberedelserne til denne Fest begynder i November og varer en Maaned. I denne Tid skal alle Mænd leve adskilt fra Kvinderne og ude-



Dyremasker fra Nunivak Island, tegnet af Narijartoq. De forlenede Aandemanerne med ganske særlige Evner og fremstilledes halvt som Dyr, halvt som Mennesker; den Stryke og Færdighed, som kendetegnede Dyret, gik over til Maskens Bærer. Hver Maske havde sin særlige Sang, der blev afsunget under aaben Himmel, medens hele Bopladsen stod omkring den maskerede Aandemane, der skulde holde Besværgelsen i Fesihuset.

lukkende opholde sig i Festhuset, hvortil deres Koner kun har Adgang, naar de kommer for at bringe dem Mad. Kvinderne, der anses for urene over for alle Fangststyr, skal i denne Tid daglig tage Bad, inden de bringer Mændene Mad om Morgen, og skal under Besøgene altid være iført Stormtøj eller Uvejrstøj af Tarmskind.

Hver Fest skal aabnes med nye Sange, som Mændene digter, en Slags Hymner, der paakalder Aanderne og synges og danses af Mænd og Kvinder i Forening. I den Tid Mændene digter disse Hymner, skal alle Lamper slukkes, der skal være mørkt og dødsstille i Festhuset; intet maa forstyrre, intet adspredde. I dyb Tavshed sidder de i Mørke og tænker, og alle Mandfolk skal være til Stede, selv de mindste Smaadrenge, blot de er saa store, at de kan tale. Denne Andagt kaldes Qarrtsiluni og betyder „medens der ventes paa, at noget skal briste“; thi man har den Tro, at Sangene i dette Mørke og denne Stilhed, hvor alle kun anstrenger sig for at tænke smukke Tanker, fødes i Menneskenes Sind som Bobler, der stiger op af Havets Dyb og brister. Saaledes er Sangen hellig, og der skal Stilhed til, for at den kan briste i Menneskenes Sind.

Her er en af disse Sange:

Efteraaret kommer blæsende  
 med den barske Nordenvind.  
 Alting slaar den skaanselsløst med Vælde.  
 Søen truer med at kæntre min Kajak.  
 Ak, jeg skælver, skælver for, at Storm og Sø  
 sænker mig i Dybet ned  
 til Bundens klamme Ler.  
 Sjældent ser jeg Havblik,  
 Bølger tumler med mig,  
 og jeg skælver, skælver for den Stund,  
 da sultne Maager hakker i mit Lig.

Saa snart en Sang er bleven til, skal den synges, og Kvinderne kaldes ind og er med til at lære den. Det er kun om Aftenen, at man digter og danser; om Dagen er alle travlt beskæftiget, Kvinderne med at sy, Mændene med at skære ud i fint og udsøgt Drivtræ alt det Husgeraad, der skal bruges om Vinteren, store skønne Kar til Vand, Øser og Drikkeskaale, Træfæde og Bakker til Kød, saa at hver enkelt i Familien faar sine nye Ejendele. Naar Kvindernes og Mændenes Udstyr for Vinteren er færdigt, opfordres Aandemanren til at besværges sine Hjælpeaander. Iført nye Vinterstøvler og en knirkende, raslende Tarmskindsdragt sætter han sig midt ude paa Gulvet, en Line tages



FOT. LEO HANSEN.

Ung Skønhed fra Nunivak Island, hvor man endnu lever saa langt fra Civilisationen, at en Perlekæde gennem Næsen anses for den største Pryd.

frem, en Løkke kastes om hans Hals, og fire Mænd slider i hver sin Ende; og dog kommer alle hans Varsler og Profetier med klar Stemme, skønt man skulde tro, at den snærende Løkke vilde kvæle ham. Næsten dinglydende i Strikken paakalder han Aarets Fangstdyr og meddeler, naar Vinterfangsten kan begynde.

Naar dette er gjort, fjernes alle Gulvbrædderne i Midten af Festhuset, og nede i Fordybningen under Gulvet tændes et vældigt Baal. Alle Kar, der nu er forsynet med deres Ejermænds Bomærker, skal udsættes for Ildens Hede, medens Mændene renser sig i et Svedebad. Vinduet i Loftet borttages, saa at al Røg gaar op derigennem, men saa vældig er den Varme, der straalere ud fra det store Baal, at Vandet driver af Mændene. Under hele Badet skal de vaske sig med Urin, som er det, der bedst tager Fedtet ud af Hudens Porer, og først naar Baalet brænder ud, skyller de deres Krop af med koldt Vand. Hermed slutter Forberedelserne til den store Fest, hvor man under Udfoldelse af et stort Ceremoniel otte Dage igennem hylder Remmesælens Urinblære.

Gennem hele det foregaaende Aar har hver Fanger samlet Urinblærene af alle de Remmesæler, han har fanget. Disse bringes ind i Festhuset, hvor de smykkes med Bundter af vild Pastinak og hænges

op under Loftet sammen med Harpun og Fangeline, medens en lille brændende Lampe anbringes under dem. Under stor Højtidelighed tages derefter de nye Klæder i Brug, samtidig med at Fade, Kødbakker, Øser og Drikkeskaale overgives til deres Ejermænd. Under daglige Fester kaldes Kvinderne til Festhuset, og hver Dag ender med Sang og Dans.

Til sidst sænkes Sælernes Urinblærer ned i Havet gennem et Hul i Isen, medens Aandemanerne anraaber Fangstdyrene om at være gavmilde mod Menneskene. Den ottende Dags Aften giver Mænd og Kvinder hinanden Gaver, idet de lover hinanden i den kommende Vinter at beflitte sig paa at blive bedre Mennesker, bedre Arbejdere, bedre Fangere, bedre Syersker.

Festen slutter, som den begyndte, med dyb Tavshed, de gode Ønskers, de gode Forsætters Tavshed.

Op derefter kan Vinterfangsten begynde.

— — —

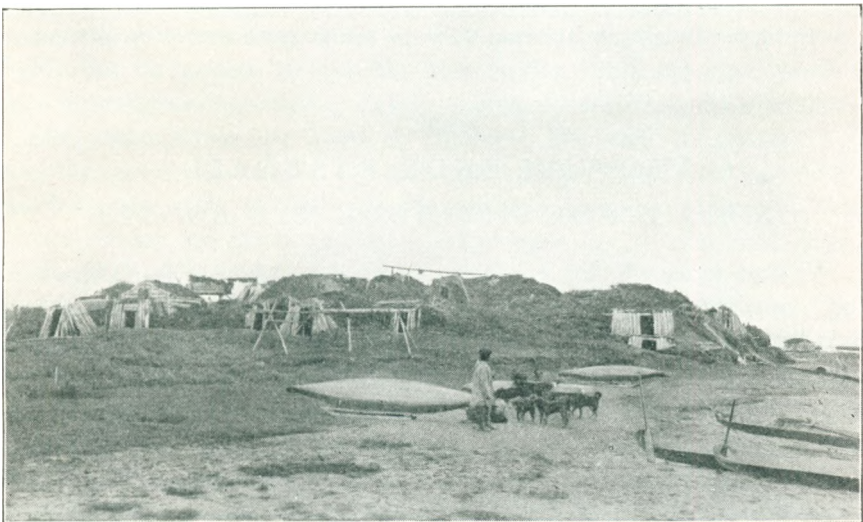
Hermed slutter jeg disse Skildringer af Alaska-Eskimoerne. Deres Antal er lidt større end Grønlandernes eller ca. 14000. Eskimoernes samlede Antal fordeler sig da omtrent saaledes: Grønland ca. 13000, Canada ca. 5000, Sibirien ca. 1200; ialt altsaa ca. 34000.

Erhvervskulturen i Alaska var overalt nogenlunde den samme som den, der er beskrevet under Point Barrow, Point Hope og Indlandsboerne ved de store Floder. Selvfølgelig var Tekniken overalt lempet efter de lokale Forhold, men i Hovedsagen var alt dog bygget op efter de gammelkendte Metoder. Isfangsten er i disse Egne, ligesom i Størstedelen af Grønland, bleven det sekundære Erhverv, og det er kun naturligt, at vi finder denne højst udviklet i Nordvest-Passage-Landene, hvor den er forbleven den eneste Form for Sælfangst. Kun staar Garnfangst paa Sæl, der er ganske ukendt længere mod Øst, meget højt. Endnu den Dag i Dag laver man sine Garn af tynde Sælskinsremme, der anbringes i Revner paa jævn Is nær ved det aabne Hav. Dog er selvfølgelig Aabentvandsfangsten paa Sødyr det, som i Særdeleshed præger Fangsten, og derfor det Erhverv, som langs hele Kysten har naaet den største Fuldkommenhed. De eskimoiske Former for Aabentvandsfangst er sikkert udviklet ved Beringshavets Kyst, men i hvor høj Grad denne Udvikling skyldes dem selv alene eller delvis fremmed Paavirkning, er det foreløbig umuligt at afgøre med Sikkerhed.

Eskimoernes Sydgrænse er nu Bristol Bays Østkyst og Kodiak i Stillehavet, men tidligere gik de helt hen til Prince of Wales Sound

og Kysterne umiddelbart sydøst herfor. Her levede Nordvestindianernes nordligste Udløber, Tlingitfolket, og Eskimoerne mødte her en høj Kultur, der var tilpasset til samme Fangst dyr, som deres egen. Der er altid Mulighed for, at de har modtaget Paavirkning herfra. Ganske afgjort er det Tilfældet med mange af deres Sagn, specielt Ravnmyterne, deres Maskekultus og det udviklede Ceremoniel ved Festerne, og i alt Fald er det betegnende, at disse særlige Skikke har faaet deres højeste Blomstring netop i de sydlige Egne.

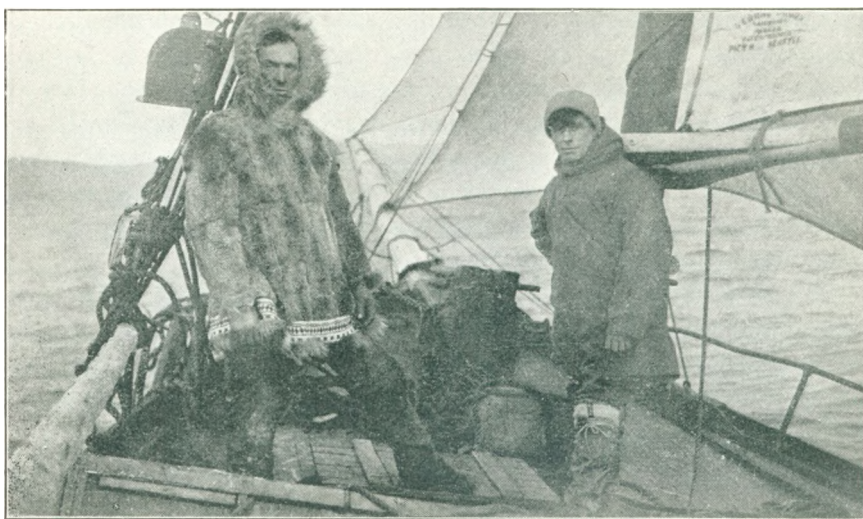
Det er en Trøst for enhver Forsker, at selv den mest omfattende Ekspedition aldrig slutter, men netop gennem sine Undersøgelser aabner nye Muligheder for Arbejde. Det ligger da i Fremtidens Skød at faa de Problemer, der her er rejst, nærmere undersøgt og uddybet.



FOT. RALPH LOMEN.

Bopladsen Napariaq sønden for Yukon-Deltaet, hvor de mest primitive og isolerede Eskimoer lever.





Under Sejl over Bering-Strædet. Til venstre Captain Joe Bernard, „Teddy Bear“'s Reder og Skipper.

## XXXIV

### VED VEJS ENDE, EAST-CAPE, SIBIRIEN OG MIT MØDE MED SOVJET

Vi kom lænsende for en Storm ombord i „Silver Wave“, da vi ud for Cape Prince of Wales saa en lille Flotille fantastisk udseende Skindbaade, der kom hoppende hen over Bering-Strædets krappe Bølger. Sejlene var saa klods rebede, at det kun var Smaaklude, Stormen greb fat i, men Baadene, der var haardt lastede, fløj gennem Braadsøerne som baskende Søfugle.

Det var sibiriske Eskimoer fra East Cape, der var paa Vej hjem efter en Handelsrejse til Teller. Vort Møde med disse dristige Sømænd var hastigt og æventyrligt, og da Baadene blev borte for os i Skumringen, var jeg endnu mere end nogensinde før opsat paa at lære dem at kende i deres eget Land. I Sibiriens yderste Hjørne mod Øst boede de vestligste af alle Eskimoerne, og her og ingen andre Steder burde Ekspeditionen afsluttes.

For at faa Lov til at gøre Landgang i Sibirien vidste jeg, at jeg skulde have et Pas udstedt fra Sovjets Hovedkontor i Moskva. Jeg havde ikke et saadant Pas, hvorfor, vil nærmere fremgaa af Begivenhederne. Jeg regnede derfor med Vanskeligheder, men min Interesse for Opgaven var saa stor, at jeg havde svært ved at tænke mig, at

ikke alle vilde kunne overbevises om dens Berettigelse. Jeg vidste, at de Hindringer, jeg vilde møde ved denne Forpost af det store russiske Rige, havde deres Aarsag i Spørgsmaal, der var mine Formaal ganske uvedkommende: I det store og hele var Forholdet mellem Sovjet-Republikken og Amerika netop da meget tilspidset, og i snævrere Forstand stod der i dette Aar Strid mellem de mange smaa Handelsskonerter, der gennem Menneskealdre havde handlet paa Sibirien under amerikansk Flag; de ønskede nemlig at fortsætte deres gamle Trafik uden at betale den Handels-Licence, som det nye Regime nu — ikke ubilligt — forlangte.

Jeg kunde sætte over Bering-Strædet paa to Maader:

Enten kunde jeg tage en eskimoisk Skindbaad — det vilde for mig være den letteste og mest formløse Maade at udføre mit Hverv paa — men her stødte jeg paa den Vanskelighed, at de eskimoiske Skindbaade kun sætter over Bering-Strædet med en bestemt Vind, som jeg kunde komme til at vente længe paa, og Tid var det, jeg havde mindst af. Skulde det nu komme til Konflikt med Sovjet, vilde jeg være ganske alene og fuldstændig prisgivet Politimyndighedernes Forgodtbefindende.

Eller ogsaa kunde jeg fragte en Skonnert. Her vilde jeg ganske vist have den Fordel, der ligger i at have flere hvide Mænd med mig, men paa den anden Side fik jeg ogsaa Skinnen imod mig ved at komme i et af de Fartøjer, der paa Forhaand maatte anses for at være misliebige.

Men Rejsen skulde gøres!

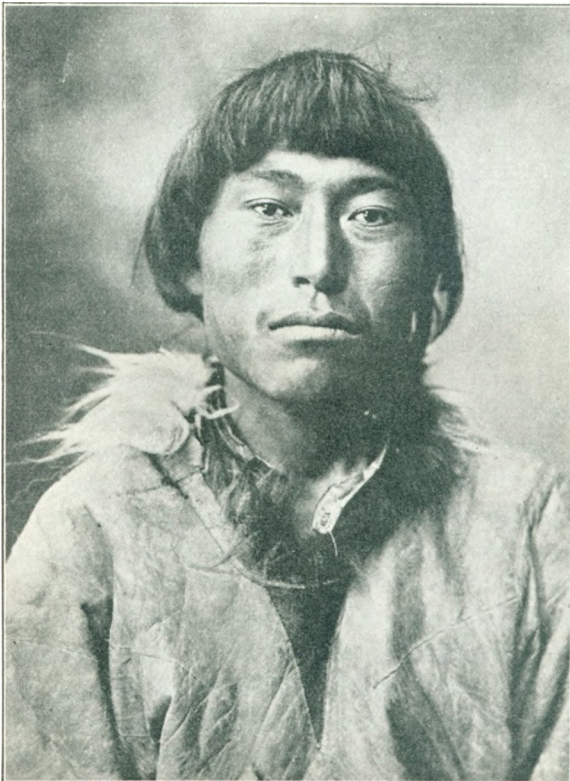
Alle mine Overvejelser resulterede da i, at jeg fragtede en lille Skonnert, „Teddy Bear“, der ejedes og førtes af den i de arktiske Farvande bekendte og højt ansete Captain Joe Bernard. Jeg havde, lige saa snart jeg kom i Forbindelse med den traadløse Telegraf i Kotzebue, telegrafisk anmodet om Indrejsetilladelse af Sovjet-Regeringen, men efter tre Ugers forgæves Venten blev jeg tvungen til at starte, for at ikke Rejsen paa Grund af den fremrykkede Aarstid helt skulde opgives.

Bering-Strædet er et af de mest lunefulde Farvande i Verden. Storm afløser Storm næsten uafbrudt, og i denne Del af Alaska findes saa godt som ingen Havne at søge Tilflugt i. Vi startede den 8. September og modtoges øjeblikkelig med en Uges Storm, som vi kun klarede ved at søge Ly bag Smaaøer og Næs, stadig skiftende fra Plads til Plads, efterhaanden som Vinden forandrede sig, og daglig i Fare for at blive slynget ud i det endnu mere berygtede Beringshav. Endelig den 16. bedredes Vejret ved Middagstid, og om Aftenen i Mørke passerede vi Cape Prince of Wales, hvorfra man sætter over til East Cape med

Kurs over Diomedé Island. Vi kom fra Teller og rundede de sorte, stejle Klipper i fint Vejr; Tinderne stod helt op i Skyerne, og et mægtigt Skvulp af Dønning brød mod Kysten. Yderst ude paa en lille Slette laa en Eskimoplads. Vi hørte Kvindelatter, Glam fra Hunde og Skrig fra legende Børn, men ellers saa vi kun en Række lysende Tarmskinds-

ruder — det var alt, hvad der lod os ane Menneskers Boliger.

Jeg var træet efter de mange Stormdages hvileløse Omtumlen og gik derfor tidligt til Ro, men næste Morgen ved allerførste Daggy kom Captain Bernard ind og afbrød min Søvn; jeg skulde se Diomedé Island. Jeg tørnede øjeblikkelig til; det var endnu kun halvløst, da jeg tumlede op paa Dækket og fik Øje paa en stor mørk Masse, der stod stejlt og ugæstfrit op af Havet. Tusinder af Maa-ger og Sø-Papegøjer føg skrigende hen over Klippesiderne, medens



Eskimotype fra East Cape. FOT. RALPH LOMEN.

Sørne slog fraadende op mod den stenede Kyst. Dette var en Magsvejs-Morgen — hvorledes saa ikke i Storm — og dog var dette Fuglefjæld en Eskimo-Boplads! Vi styrede hen mod Næsset for at kaste Anker, men i Løbet af et Par Minutter skød en tyk Taage pludselig op af Havet, og Øen forsvandt lige saa pludseligt, som den var dukket op. Vi opgiver Besøget for i Dag og sætter Kursen lige paa East Cape.

Hen imod Middag letter Taagen igen, og vi ser et barskt, sneklædt Fjældland, der hurtigt stiger op af Havet. Der slaar Ensomhed ud fra disse Klipper, og man fornemmer uvilkaarligt, at her ender en Verdensdel; tætte Masser af drivende Is staar lige ind paa Land.

Vi synes saa uendelig langt borte fra Alfarvej, at det virker som en Overraskelse, da vi pludselig faar Øje paa en stor Damper, der har Kurs lige imod os. Det er et Kystvagtskib, og vi faar straks at føle, at Sovjet vaager over sin yderste Grænse mod Øst. Det løber os op paa et Øjeblik. Vi hejser det danske Flag, og Kæmpen kigger nysgerigt paa os for straks derpaa næsten foragteligt at vende os Ryggen. Det var, som om en stor Hund havde mødt en lille uskadelig Køter og havde ladet sig nøje med at snuse til den.

Isen spærrer for Eskimo-Bopladsen, vi kan lige skimte den; men da intet her giver Ly eller Læ for Vind og Hav, maa vi foreløbig sætte Kursen mod Emmatown, der ligger nogle Mil længere mod Syd. Den erfarne Captain Bernard ved, at Stedet vil være isfrit med denne Vind og give os Ankerplads i Læ af en Landtange. Her findes en lille By, bestaaende af nogle Tchuktcher-Familier, Handelsmænd og en Repræsentant for Sovjet. Vi er ganske vist ikke begejstrede for at løbe lige i Armene paa Grænsepolitiet, men før eller senere vil vi jo dog alligevel blive tvungen til at møde dem.

Vi kommer sejlene ind med Dannebrog i Toppen, og straks ryger Republikkens røde Faner op inde paa Land. Jeg har dem mistænkt for, at de ikke straks ser det hvide Kors i vort Flag, og da baade Captain Bernard og jeg er klare over, at vi kan vente en besværlig Dag, indtager vi et kraftigt Maaltid, inden vi gaar fra Borde. Omsider faar vi Jollen firet ned, ror ind og modtages af en kendt Handelsmand, Charley Carpendale, der har levet her en Menneskealder. Han forestiller os straks for en Kæmpe, hvis vældige Højde yderligere øges af en stor russisk Skindhue; det er Grænsevagten Allayeff. Idet jeg ryster hans vældige Labber, ser jeg ind i et Par venlige og godmodige Øjne, men Mundvigene ser uheldsvarslenende stædige ud. Desuden er der en russisk-englisk Tolk Leo og nogle Handelsmænd fra Sovjets nyoprettede Monopol-Butik.

Vi faar knap trukket Jollen paa Land, før Allayeff beder os følge med op paa Politistationen. Her søgte jeg, kraftigt bistaet af Bernard, at forklare Anledningen til mit Ærinde og Grunden til, at jeg intet Pas havde; og saa anmoder jeg om at faa Lov til at tilbringe en Maanedstid hos Eskimoerne ved East Cape. Naturligvis garanterede jeg for, at der ikke skulde finde nogen som helst Handel Sted med den indfødte Befolkning.

Allayeff erklærede, at han ingen Tilladelse kunde give mig til at blive, og hvis vi ikke stak til Søs med det samme, vilde han blive nødsaget til at sende mig over til Guvernøren i Wahlen. Men da en saadan



FOT. LEO HANSEN.

Eskimokvinde fra East Cape. I Baggrunden en Skindbaad paa Højkant, saaledes som de brugtes i Stedet for Telt som Ly paa Rejser.

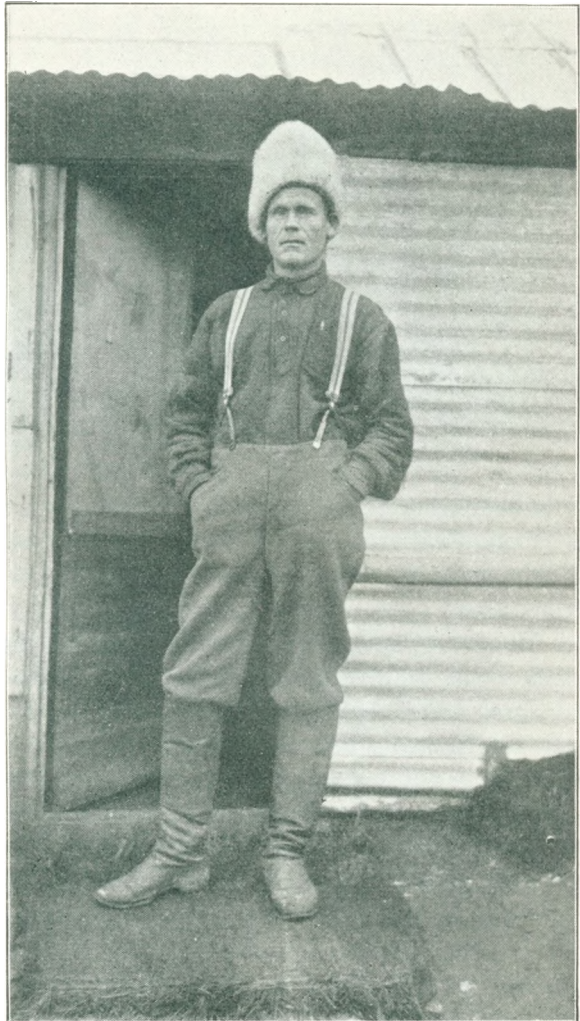
Foranstaltning jo kun kunde forlænge mit Ophold og øge min Chance, erklærede jeg mig villig til at rejse tværs over Chukotsk Peninsula, og jeg førtes saa op til Tchuktcher-Bopladsen, hvor et Spand paa 12 Hunde allerede stod færdigt og ventede paa mig. Jeg fik lige Tid til at kaste et Blik paa det brogede Folkeliv omkring mig. Man ser straks, at man er blandt fremmed Folk, ikke blandt glade, larmende Eskimoer. Ejendommelige Typer for Resten — alvorlige Mænd, der efter deres Ansigtstudtryk at dømme øjensynligt betragter mig som en farlig Arrestant, thi ikke et Smil er til at slaa af dem. De gør et primitivt og forkomment Indtryk. Halvnøgne Kvinder kommer langsomt ud

af de store, kuplede Hvalrosskinds Telte og stirrer nysgerrigt paa Dyret, der skal transporteres til Guvernøren; de er ikke uvant med, at Folk fra disse Egne føres bort for aldrig mere at vende tilbage. Snavsede Børn staar glæsende omkring min Slæde.

Alle mine Papirer er taget fra mig og overgivet til den Tchuktcher, der skal føre mig til Guvernøren. Saa sættes Hundene i Gang — et bedrøveligt Hundespand — og langsomt bærer det ud over den vaade, trøstesløse Tundra. Ikke Spor af Sne, kun Sumpe, Elve, Morads; det eneste oplivende er East Cape's stærke Nakke mod Øst. Oppe til fjælds er der allerede faldet Sne, som lyser opmuntrende, ellers ser jeg kun fladt Mosseland, Mudder, Pløse og Vand; og Himlen, der ikke synes, det er nok, at vi skal vade i Uføre, lader en energisk Smaaregn sile ned over os.

Min Kusk driver

sine Hunde frem paa den Maade, at han nu og da kaster en tung, dertil særlig indrettet Harpun med et skarpt Søm i Spidsen midt ud imellem Hundene. Disse standser da først, overvældet af Smerte, for saa umiddelbart efter under ynkelige Hyl at sætte Farten op for nogle Minutter. Det er sørgeligt at se for en gammel Hundekusk, men da



Sovjets Repræsentant, Allayeff, der forbød mig Adgang til East Cape.



Med Hundestæde paa Vej til Guvernøren over den snebare Tundra.

Manden er min Fangevogter og i Øjeblikket er i Besiddelse af alle mine officielle Papirer, anser jeg det for uheldigt at blande mig i hans Forhold. Desuden er vi ganske ude af Stand til at gøre os forstaaelige for hinanden.

Hundeharpunen, der tjener som hans flyvende Pisk, har i den ene Ende nogle Staalringe, der virker som Rangle, og hver Gang han blot svinger med Ranglen, farer Dyrene sammen for et Øjeblik efter at galopere hylende hen over Tundraen. De ved af Erfaring, at der ikke er langt fra Ranglen og til Harpunktastet. Hundene var forspændt to og to, og den Retfærdighed maa jeg lade vederfares Kusken, at de til Trods for deres Langsomhed, som sikkert skyldtes en Sommers Faste, lystrede fortræffeligt. Efter et Par Timers energisk Behandling syntes de forøvrigt at finde det mere hensigtsmæssigt at faa en Ende paa Kvalerne, og nu gik det saa hurtigt, at vi maatte skiftes til at sidde paa Slæden for at kunne følge med.

Jeg har altid ønsket at komme til Rusland, men den Stemning, der ligger over den ensformige Tundra, denne tyngende Umaadelighed, al denne Trøstesløshed, staar i et daarligt Forhold til mine Længselsers Maal. Og desuden kan jeg heller ikke lade være med at tænke en lille Smule over den Skæbne, jeg kører i Møde; naar jeg kommer frem, vil jeg saa være i Stand til at gøre mig forstaaelig? Jeg fortryder dog ikke et Øjeblik, hvad jeg har indladt mig paa.

Undervejs møder vi en modgaaende Slæde, en Tchuktcher, der viser sig at kunne nogle engelske Brokker. Vi stopper vore Spand og faar os en lille Passiar — alt imedens Regnen ubarmhjertigt gennembløder os; nu og da maa vi flytte Foden for ikke at synke alt for dybt ned i Mudderet. Manden, der udtalte sit Navn som et Maageskrig, var nysgerrig og meget interesseret. Om jeg var Handelsmand? Om vi havde noget Gods ombord paa vort Skib, og om vi turde handle med ham? Det kunde jo gøres bag et Næs, hvor ingen saa det.

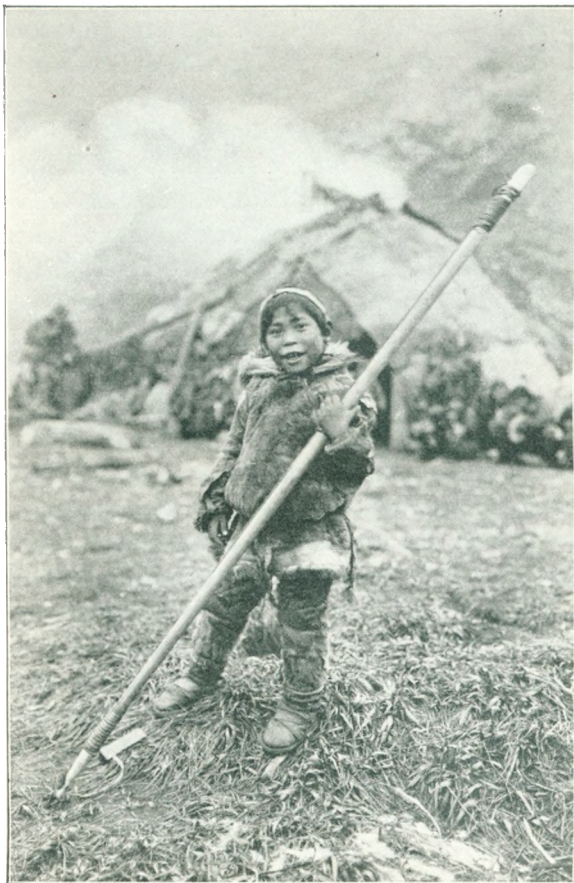
Jeg forklarede ham, at jeg agtede at følge Landets Love, hvilket han protesterede imod ud fra den Betragtning, at Landets Butikker stod tomme, og at man ikke en Gang havde Ammunition at sælge. For at faa ham til at forstaa opfriskede jeg for ham et lille Æventyr, som en af de amerikanske Handelsmænd havde haft nogle faa Uger før vor Ankomst til East Cape. Gennem Eskimoer paa Diomedes Island havde nogle af de russiske Myndigheder meddelt ham, at han roligt kunde lægge til ved East Cape og tuskhandle med Befolkningen. I Tillid til dette frie Lejde sejlede han derefter til East Cape — med det Resultat, at et Baadsmandskab dukkede frem fra et Næs, umiddelbart efter at han havde begyndt sin Handel, og under Henviſning til Lovbrud beslaglagde over 2000 \$, der var Skibets Beholdning af rede Penge. Handelsmanden slap bort, lykkelig over, at man ikke ogsaa havde konfiskeret hans Skib. Men da Eskimoen paa Diomedes hørte, hvorledes man havde behandlet en Ven, satte han over Bering-Strædet for at beklage sig over, at man havde benyttet ham som Redskab til et Bagholds-Overfald. Eskimoen blev øjeblikkelig idømt 25 \$ i Bøde for at have fornærmet Øvrigheden, og Bøden fordobledes, hver Gang Protesten gentoges, indtil Eskimoen tilsidst blev tvungen til at vedtage. Min Tchuktcher-Ven nikkede bedrøvet til denne Historie, og vi blev enige om, at det altid vilde være klogt ikke at give Anledning til Konflikter under de nuværende Forhold; og saa trykkede vi hinanden hjerteligt i Haanden og kørte hver sin Vej. Længe kunde jeg se hans For-spand Hund efter Hund sno sig gennem det høje Græs som en lang Orm, der bugter sig frem, for tilsidst at blive helt borte.

Taagen opløste sig i en straalende Regnbue, der lagde sig over Forbjergets Tinder. Hen paa Dagen klarede Vejret op, og i gylden Aften-sol naaede vi frem, overstænkede med Mudder fra øverst til nederst.

Wahlen laa meget smukt paa en lav Tange med de Indfødtes tuformede Jarranger som Perler paa en Snor. Midt imellem alle disse primitive men maleriske Hytter af Hvalroshud stod en stor, splinterny Guvernørbolig, ikke smagløs i og for sig, men unødigt selvbevidst og



udfordrende. Tilhavs stod Isen vinterligt tæt pakket, men bag Tangen laa en bred Lagune med dirrende Spejlbilleder af Fjæld og Huse i sit blanke Vand. Det var blikstille, og Røgen fra Kogebaalene laa hen over



FOT. JOE BERNARD

En lille Tchukcherdreng øver sig i at kaste med sin Faders Harpun.

Bopladsen som en sølvhvid Banke.

Hundrede løse Hunde sprang hylende imod os og kastede sig ind i en hidsig Kamp med vort Spand. Samtidig kom alle Bopladsens Mænd løbende fra alle Sider og omringede os; med stor Sindsro lod de Hundene flaa deres Skind i Laser, medens de overvældede min Ledsager med Spørgsmaal i et Sprog, jeg ikke forstod et Ord af.

Foran Jarrangerne stod Kvinderne i deres morsomme „Kombinationspelse“ af Renskind, der som Regel bæres med den ene Arm helt ude af Dragten, saa at hele den ene Side af Kroppen er nøgen. De var ikke uden en vis simpel

Ynde, tilbageholdende, lidt fornemt ladende ikke nysgerrige. Jeg faar dog ikke Tid til at betragte dem nærmere, før en ældre bredskuldret, strengt udseende Mand kommer mig i Møde; i den Tro, at det er Guvernøren, hilser jeg paa ham, men det viser sig hurtigt kun at være en falleret Handelsmand — et Offer for det nye Monopol. Et Øjeblik efter dukker endnu en Russer frem, helt klædt i Sælskind, og paa fortrinligt Engelsk præsenterer han sig som Peter Cossigan, „trader and interpreter“.



En Jarrang af Hvalrosskind. Paa Siderne hænger tunge Sten, der skal holde Skindene fast til Træskelettet.

Med stor Myndighed redder han mig ud af Folkestimlen, faar mine Papirer fra min Kusk og fører mig derefter op til den Regeringsbygning, hvor min Skæbne nu skal afgøres. Paa Vejen op faar jeg i største Hast forklaret, hvem jeg er og hvad jeg vil. Han hører ogsaa til de Handelsmænd, der har maattet vige for den nyindførte Monopolhandel, og synes at forstaa min Opgave.

Til Trods for det vilde Boplads-Oprør, vor Ankomst har foraarsaget, viser ingen af Embedsmændene sig, og vi fortsætter derfor ind paa Guvernementskontoret. Her hersker den vildeste Uorden; alle Vegne flyder det med Papir og Skrivelser, og desuden er der fyldt med Mennesker, som haster rundt imellem hinanden.

„Ekspeditija danskaja“ er alt, hvad jeg forstaa af det, der bliver sagt under en veltalende Præsentation for Guvernøren, en vis Nikolaus Losseff, der er iført en gammel hullet Sweater og synes lige saa formløs i sit Væsen som i sin Paaklædning. Nikolaus Losseff gør straks Indtryk af at være en godhjertet og velvillig Mand, og han bliver dybt fortvivlet, da han hører, hvad Sagen drejer sig om. Jeg præsenteres for de tilstedeværende „officials“: Vasili Dimitrevits Koozlin — Chef for Politiet, nylig ankommen fra Leningrad, Peter Bodroff — Finans-Inspektør for Chukotsk Peninsula, Politikonstabel Maxim Penkin — en Kæmpeskikkelse med hele Kæmpens Godmodighed lysende i sit Smil.

Politichefen faar straks alle mine Papirer, der omfatter et Pas, udfærdiget i Montreal, en Legitimationsskrivelse fra den danske Legation i Washington, en Skrivelse fra den danske Konsul i Seattle og en Introduktion fra den amerikanske Indenrigsminister, der strengt understreger Ekspeditionens videnskabelige Formaal. Desværre viser det sig hurtigt, at Politichefen ikke kan læse vore Bogstaver, og Guvernøren, som heller ikke er i Stand dertil, gaar hvileløst omkring i sit Kontor, tilsyneladende uheldig. De har alle behandlet mig med største Høflighed — saa helt forskellig fra, hvad jeg havde ventet mig af den nye Sovjet-Type; det virker velgørende efter overdreven canadisk og amerikansk Formløshed at se en Mand bukke, bukke høfligt under en Præsentation. En Stol bliver trukket frem, jeg sætter mig i den, og der bliver straks budt mig russiske Cigaretter. Saa begynder Forhandlingerne. Jeg tænker ikke længere paa mit vaade Tøj — i Øjeblikket kæmper jeg kun for min Ekspedition. Gennem en fortrinlig Tolk søger jeg at slaa fast, at jeg udelukkende har rent videnskabelige Interesser ved East Cape, og at jeg kan bevise dette gennem de Papirer, jeg allerede har overrakt dem. Med den yderste Energi søger jeg at faa dem til at forstaa:

at jeg intet Pas har for Sibirien, fordi der overhovedet ikke var nogen Regering for Sibirien, dengang jeg forlod Danmark, eftersom Guvernørposten i Wahlen først blev oprettet et Aar efter min Afreise.

at jeg gennem den nærmeste danske Konsul forgæves har forsøgt at komme i traadløs Forbindelse med Moskva,

at jeg efter tre Aars Rejse fra Eskimo-Boplads til Boplads er kommen til East Cape, og at jeg nu for at studere Eskimoerne der anmoder om at faa den samme Behandling af Sovjet-Myndighederne, som jeg har faaet i Canada og Amerika, hvor man betragter en Ekspedition, der kommer fra arktiske Egne, som foreløbig værende uden for Pastvang.

Guvernøren rykker sig forgæves i Haaret, forsvinder ud, kommer ind, løber ud igen, hver Gang klyngende sig til den eneste Realitet, som han ikke synes at komme uden om, nemlig, at jeg intet Pas har fra hans Hovedregering i Moskva, og at der i hans Instrukser ikke er levnet Mulighed for en Handling ud fra Konduite. Jeg faar yderligere at vide, at den store Koncentration af Embedsmænd skyldes det spændte Forhold til Omverdenen og ikke mindst den formelle Kamp om Retten til Wrangel Island, hvortil et Krigsskib netop denne Sommer er afsendt.

Videnskabsmænd synes ikke populære, efter at Vilhjalmur Stefanson har plantet det engelske Flag paa Wrangel Island, et Omraade, Russerne anser for russisk. Da England ikke gik med til Annektionen, op-



Tchuktcher-Hyrder med deres Rener paa Tundraerne.

FOT. JOE BERNARD.

rettede Stefansson selv et Handelskompagni paa Øen, men afstod senere sine Rettigheder til et Interessentskab i Nome, der overførte Alaska-Eskimoer til den omstridte Koloni.

Jeg er dumpet ned, uskyldig og intetanende, i en politisk Hvepserede, og jeg søger nu at bide fra mig paa alle Maader, bl. a. ved at forestille Guvernøren, at det sikkert vilde være en uklog Handling at forvise en videnskabelig Ekspedition, der har mødt Forstaaelse alle andre Steder, fra russisk Omraade paa et Tidspunkt, hvor det er af Betydning for Sovjet at overbevise Verden om det nye Ruslands Interesse for kulturelle og videnskabelige Værdier; men intet synes at hjælpe.

Med eet springer Guvernøren op og synes at komme i Tanke om den besværlige Rejse, jeg har foretaget for at komme fra Emmatown til Wahlen. Det er, som om han først nu opdager, at jeg er helt bedækket med Mudder og Slam fra Top til Taa — og uden Overgang buser det ud af ham:

„Er De sulten?“

„Som en sibirisk Hund!“

Han forsvinder ud i Køkkenet og kommer straks efter tilbage for at hente mig. To smilende unge Russerinder gaar omkring, syslende med Mad, og idet jeg hilsende passerer, faar jeg lige Tid til at lægge Mærke til deres ejendommelige Skønhed, en blændende hvid Hud og Øjne med store sorte Vipper, Øjne, der synes at rumme al Verdens stumme Vemod. Vi kommer ind i Spisestuen, Guvernøren sætter sig til Bords sammen med mig, og Kvinderne kommer efter. Den ene er

hans Hustru, den anden en ung Lærerinde fra Irkutsk. Skønt jeg forsøger tre Sprog, er Konversationen haabløs. Vi kaster os med Energi over Retterne: oversødet Kakao og opvarmet Syltetøj med Brød, og jeg



Tchuktcher-Kvinderne bærer næsten altid deres Skinddragt med den ene Arm ude af Pelsen, saa at den ene Side af Kroppen næsten helt blottes.

ind og meddeler mig, at jeg kan faa Lov til at overnatte i Guvernørboligen, men at jeg næste Dag maa vende tilbage til „Teddy Bear“ og øjeblikkelig forlade Sibirien. Man beklager, men, men....

Farvel, East Cape!

— — —  
Altsaa vidste jeg, at jeg havde Aftenen og næste Dags Formid-

spiser i min Sult den vandle Ret, som en Eskimo æder Kød.

Spisestuen er et Rum med bare Vægge uden Prydelser, maaske for at man med dobbelt Opmærksomhed skal kunne kaste sig over Studiet af Sovjetrepublikkens Grundlov, der dækker hele den ene Væg, ja og saa — det havde jeg nær glemt — i et Hjørne et Billede af Lenin, klædt som simpel Gadefejr. Jeg stirrer paa ham, ikke uden bitre Bebrejdelser over, at han har givet denne ellers saa velvillige Guvernør Instrukser, som ikke levner Rum til den mindste Smule Handlen efter Konduite: Lovens Bogstav eller ned med dig!!

Et Øjeblik efter kommer Politichefen

dag til at arbejde i, og nu haabede jeg, at det trods alt skulde lykkes mig at faa noget ud af det. Til East Cape maatte jeg ikke komme, men baade ved Whalen og Emmatown var der et Par ældre Eskimoer, som jeg kunde tale med. Endelig var der Tchuktcherne selv, som jeg kunde udsperge, og her havde jeg en fortræffelig Tolk i Peter Cosigan, der talte Engelsk lige saa flydende, som han talte de Indfødtes Sprog. For saa vidt lagde Politiet mig ingen Hindringer i Vejen, saa jeg frit kunde færdes ude og tale med hvem jeg vilde i de ca. 18 Timer, det endnu var mig forundt at være inden for Sovjets Omraade.

Jeg begyndte med en Visit ovre hos Handelsmændene, der var samlet i et lille Hus, og her diskuterede vi Situationens Alvor. Skønt alle Russere, var deres Stilling dog værre end min; Monopolet forbyder dem at drive nogen Handel, men Regeringen giver dem samtidig hverken Chance for andet Levebrød eller Mulighed for at komme ud af Landet. En af dem, jeg skal ikke nævne hans Navn, graver i en gammel Skrammelkiste og faar frem et mægtigt Bundt Rubler fra Czardømmets Tid. Dette var engang hans Spareskilling — Rubel lagt til Rubel gennem aarelang Økonomi; nu, erklærer han, er det hele mere værdiløst end Cigaretpapir.

„Hvor mange Rubler er der?“ spørger jeg medfølende.

„Aa — det er ligegyldigt,“ svarer han. „Engang vidste jeg Summen paa Kopek, nu ved jeg ikke længere, om det er 30,000 eller 100,000 — det er saa ligegyldigt.“

En gammel Handelsmand ved Navn Gobrinoff, som har gennemgaaet den samme Skæbne, ler pludselig højt og meningsløst til denne Bemærkning, og vi andre bliver saa underlig tavse ved denne Latter, der ikke en Gang er Udtryk for Galgenhumor.

Disse fallerede Handelsmænd siger intet ondt om Sovjet, og dog gaar de ligesom alle andre i dette Distrikt en Vinter i Møde uden Te, uden Kaffe, maaske ogsaa uden Tobak, men, som de siger næsten undskyldende, nok af Hvalroskød og Spæk. Det er Degradation paa gamle Dage — før Handelsmagnaten, nu den faldne Storhed, der maa spise Tchuktchernes Naadsens Kød og tage Husvarmen i deres Jarranger, saa snart Vinteren jager dem ud af deres kolde Træhytter, der er uden Brændsel.

Der var ikke hyggeligt i dette Fallitbo, og jeg foretrak hurtigst muligt at komme ud igen for i Selskab med Peter Cosigan at aflægge en Række Besøg. De Oplysninger, jeg fik under disse Besøg og senere kunde supplere, gengiver jeg her i sammentrængt Form.

Med Undtagelse af Guvernørboligen og et Par Handelshuse bestaar



Køreterne indfanges med Lasso. Graveret i Hvalrostand af en Tchuktcher.

Wahlen udelukkende af Jarranger, der bebos af et Par Hundrede Mennesker, som ene og alene ernærer sig ved Sødyrsfangst. Først inde i Landet træffer man Rensdyrnoderne, der kun en Gang imellem trækker ned mod Kysten for at sælge deres Produkter.

Tchuktcherne — og forøvrigt ogsaa Eskimoerne ved East Cape — lever den Dag i Dag ganske, som de altid har gjort det, længe før hvide Mænd kom til Landet. Nogen aandelig Paavirkning er aldrig forsøgt. For den, der har Tid, maatte der derfor være ualmindelig gode Forudsætninger for etnografisk Arbejde; men hvad jeg kunde ønske Maaneder til, skulde jeg klare paa et Par Timer, og der kunde altsaa kun blive Tale om at trække nogle ganske enkelte Hovedlinier op.

Peter Cosigan, der selv er gift med en Tchuktcher, førte mig straks ind i en af de største Jarranger. Den var en Mellemting mellem Hus og Telt og bestod af et svært, kuppelformet Træskelet, beklædt med Hvalroshud. Vi kom først ind i en Forhal, der næsten udgjorde dens ene Halvdel; her fandtes et Ildsted midt paa Gulvet, hvor man netop var i Færd med at koge Hvalroskød. Til Trods for et Par Røghuller, der fandtes øverst oppe i Taget, var der saa kvælende fuldt af Røg, at det varede noget, før vi opdagede en Kvinde, der laa paa Knæ og passede Gryden. Hun rejste sig med en klukkende Latter og bad os gaa ind. Jeg opdagede nu, at der i det indre af Jarrangen fandtes et lille Renskindstelt ophængt i Træskelettet med Skindremme, men ellers helt uden Teltstænger; det var ikke større, end at det lige kunde dække Briksen i en stor Eskimohytte, og da der ikke førte nogen Indgang derind, maatte vi kravle ind under Teltet, der var syet af svære, tykhaarede Vinterskind. Inde i dette Allerhelligste sad en ung Kvinde splitternøgen og arbejdede med et Sælskind. Temperaturen var heller ikke til Paa-



Renene bringes til Jarrangen. I Baggrunden hænger et Isbjørneskind til Tørre. Graveret i Hvalrostand af en Tchuktcher.

klædning af nogen Art, thi skønt Solen bagte gennem Hvalroshuderne og gjorde det ulidelig varmt, brændte her dog to Spæklamper. Her fandtes ingen Briks eller særlig Platform til Brug for Nattelejet, men selve Gulvet i Rummet bestod af Træ, der var betrukket med sammensyede Hvalrosskind. Her arbejdede Kvinderne om Dagen, og her sov Familien om Natten. Jeg saa mig omkring og blev med det samme klar over, at alt Husgeraad, Knive, Redskaber, ja selv Trommerne var af nøjagtig samme Type som de, jeg kendte fra Eskimoerne. Dobbelt ejendommeligt følte det derfor, at her taltes et Sprog, hvoraf jeg ikke kunde forstaa et eneste Ord. Den unge Kvinde hilste os med et venligt Smil og garvede uforstyrret videre paa sit Skind, og min Ledsager fortalte mig nu, at selve Husene om Dagen kun var Opholdssted for Kvinderne; her kogte de Mad, her syede de Klæderne, medens Mændene saa godt som altid var ude i fri Luft lige indtil Aften. Var de ikke ude paa Fangst, opholdt de sig ude paa selve Bopladsen, ligegyldigt hvordan Vejret var. Vi vilde derfor ingen Mænd træffe indendørs paa denne Tid af Dagen og foretrak at invitere et Par af Cosigans Tchuktcher-Venner ind i den lille Hytte, hvor hans indfødte Kone, mild og smilende, straks lavede Te til os.

Det, som det i Øjeblikket interesserede mig mest at faa klarlagt, var den Opfattelse, Tchuktcherne selv og Eskimoerne ved East Cape havde af det Forhold, de stod i til hinanden.

En gammel Mand, vi udspurgte, vidste særdeles god Besked og begyndte med at understrege, at hans Folk hørte til Landets oprindelige Folk, der intet havde med Eskimoerne at gøre. I Tilknytning hertil fortalte han følgende Myte: „I et fremmed Land, blandt et fremmed Folk var der engang en lille Pige, der aldrig kunde gøre sin Moder tilpas. Det var ligegyldigt, hvor megen Umage hun gjorde sig med alt det, der blev paalagt hende — hun fik altid Skænd. Tilsidst





FOT. JOE BERNARD.

I Bering-Strædet lever endnu store Flokke af Hvalrosser, der er uundværlige for de Eskimoer, der lever af Sødyrstanget ved Alaskas og Sibiriens Kyster. Desværre trues Bestanden af Jagselskaber og Films-Ekspeditioner.

kunde hun ikke længere holde det ud og flygtede hjemmefra, idet hun tog alle sine Dukker med sig. Hun gik og gik, langt, langt bort, til hun kom til et nyt Land, som hun slet ikke kendte. Her byggede hun sig et Læ for Vinden, og her vilde hun leve. Men en Nat, da hun vaagnede, var alle hendes Dukker bleven levende, bleven til rigtige Mennesker, og fra dem siger man, at Tchuktcherne stammer.“

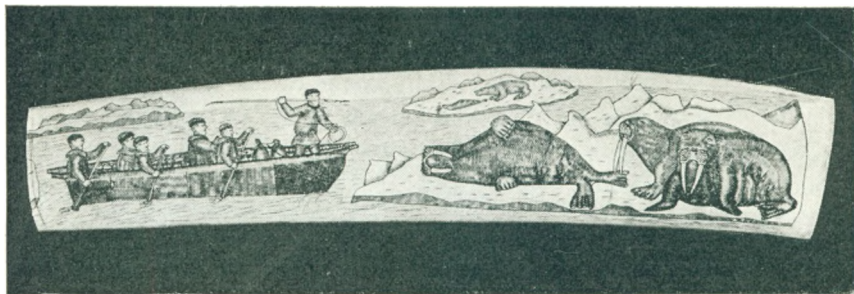
Oprindelig var alle Tchuktcherne Jægere, men nogle af dem lærte sig at tæmme Vildren, og de blev rige Folk derved; saa var der andre, som ingen Husdyr kunde faa, og de søgte ned til Kysterne, hvor de ventede at træffe bedre Livsvilkaar. Dengang de første Tchuktchere naaede ned til Havet, levede her ingen Eskimoer. De saa alle Slags Fangst dyr, Sæler, Hvaler og Hvalros, men det varede længe, før de lærte at jage dem; de forsøgte at bygge sig Baade, saa de kunde forfølge dem langt til Søs, men deres Fangstredskaber var daarlige, og de sultede ofte trods Havets Rigdom. De vidste ikke, hvad de skulde gøre; de havde Fangst dyr nok, men forstod ikke at jage dem, og tilsidst lagde de da ud paa lange Sørejser, baade langs med Kysterne og ud over Havet, hvor de langt, langt ude kunde skimte Land. Dette var Diomedes Island. Her traf de et fremmed Folk, hvis Sprog de ikke forstod; de kaldte sig Jút — Eskimoer — og de levede ligesom de selv af Havet, men de

havde fine, fuldendte Fangstredskaber og mange snilde Maader at jage Sæl, Hvaler og Hvalros paa; de havde Harpuner med Fangeliner og Blæserer, og de havde store, søgaaende Skindbaade og smaa, hurtige Kajaker. Men det var et fjendtligt Folk, som det var farligt at leve sammen med, og der var ofte Krig imellem dem. Engang hændte det, at et helt Baadlag af Tchuktchere blev overfaldet og myrdet til sidste Mand. Det blev for meget. Alle Mænd fra mange Bopladsler samlede og sejlede over Havet, og da Eskimoerne saa Baadene og de mange Mennesker, gjorde de sig straks rede til Kamp; men Tchuktcherne kom ikke for at slaas, de foreslog blot, at man skulde træffe en Overenskomst og siden leve i Fred og drive Handel med hinanden. Derpaa tømte de alle deres Baade for de Handelsvarer, de havde med sig; Skind af Vildren og smukke hvidplettede Skind af Tamren, Ulveskind og Jærvskind bredte de ud over Klipperne ved den fremmede Boplads, og Eskimoerne saa alle de Skind, som de behøvede og som de ikke selv kunde skaffe sig, fordi de boede paa en lille Ø midt ude i Havet. Saaledes indledede Tchuktcherne deres Forhandlinger, og der blev sluttet en Fred, som siden aldrig er bleven brudt. Det varede ikke længe, før ogsaa Eskimoerne begyndte at foretage Handelsrejser til Sibiriens Kyster, og paa disse Færder fandt de ved East Cape saa glimrende Fangstforhold, at de besluttede at grunde en stor Boplads. Paa denne Maade blev de Naboer, og Tchuktcherne lærte alle Eskimoernes Fangstmaader at kende, og de byggede sig Skindbaade og lavede sig Læsere, Harpuner og Fuglepile og blev til et rigtigt Kystfolk. Eskimoerne derimod lavede deres Dragter om og ønskede at gaa klædt paa samme Maade som Tchuktcherne, og de efterlignede deres Huse og byggede sig Boliger, der var af Træ og Hvalroskuder. De lærte ogsaa at klippe deres Haar omkring Issen. Saaledes lærte de af hinanden, men de beholdt hver sit Sprog, og kun meget sjældent giftede de sig ind i hinandens Familier.

Men alle Dage bevarede Eskimoerne deres Overlegenhed paa Havet. Folkene omkring East Cape, der plejede at jage sammen med de amerikanske Hvalfangere, blev berømte Baadsmænd, og saafremt der i en Baad findes baade Eskimoer og Tchuktchere, er det altid Eskimoerne, der faar Kommandoen; og hænder det, at man om Vinteren er ude paa Fangst og kommer ud paa daarlig Is, er det en stiltiende Overenskomst, at det altid er en Eskimo, der kører frem og tager Ledelsen.

Dette var den gamle Tchuktchers Beretning.

Eskimoerne er da efter Tchuktchernes Traditioner et nyt Folk, der er kommen over til Asien fra Alaska og Beringshavets Øer. Denne Overlevering falder paa alle Punkter sammen med de Erindringer, Eski-



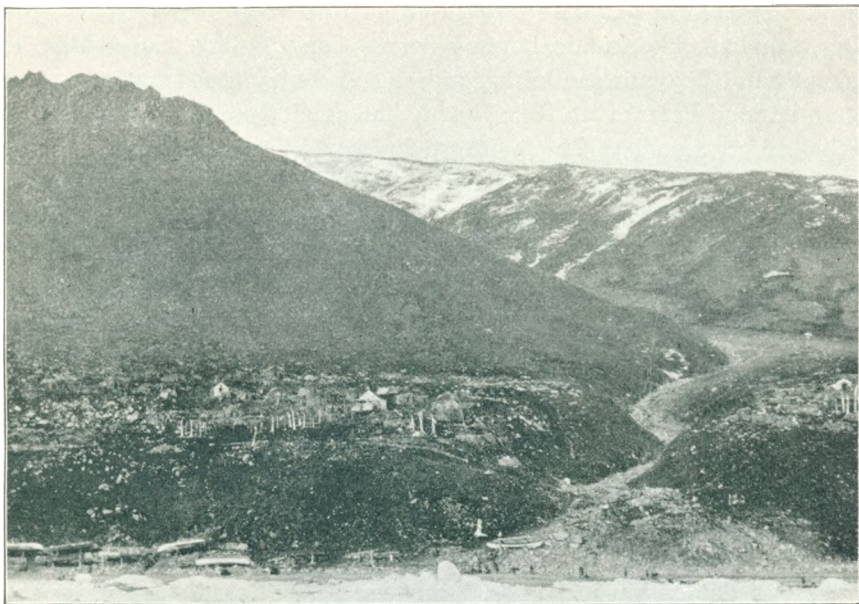
Hvalrosfangst fra Skindbaad. I Baggrunden en Isbjørn i Færd med at fortære en Sæl. Graveret i Hvalrostand af en Tchuktscher.

moerne selv har om den Maade, Øerne i Bering-Strædet og selve East Cape blev befolket.

I Følge alle gamle Myter kom de første Mennesker til King Island fra Indlandet øst for Teller, medens Diomedé Island befolkedes fra King Island og Shismaref; herfra gik Vejen videre til East Cape, hvorfra man yderligere har fulgt Sibiriens Kyst baade mod Nord og Syd-vest. Her findes da ogsaa Ruiner efter Eskimohuse i begge Retninger, og selv om jeg var ude af Stand til at foretage Udgravninger, undersøgte jeg dog ved Wahlen en Del gamle Huse, hvis Oprindelse kun kunde være eskimoisk. Den eneste af Beringshavets Øer, som er bleven befolket med Eskimoer fra Asien, er St. Lawrence Island, Eskimoernes Sioraq; men det skyldes udelukkende den geografiske Beliggenhed nærmere det asiatiske Fastland, at Udflyttere fra East Cape slog sig ned her, idet de lagde Vejen over Indian Point.

Det lykkedes mig iøvrigt at faa optegnet en lille Ordliste, der viste, at Dialekten ved East Cape staar det Sprog, der tales i St. Lawrence, meget nær — Dialekter, der ejendommeligt nok mest ligner dem, der tales sønden for Norton Sound over Yukon helt ned til Bristol Bay og afviger betydeligt fra det Sprog, der tales i det øvrige Alaska.

En Oversigt over Erhvervet og Isforholdene omkring East Cape giver en lille Forestilling om det Liv, der leves i denne Del af Sibirien. Vejrliget er meget stormfuldt, og det er derfor intet Under, at vi her ved det stejle Kap ud mod det næsten altid oprørte Hav har faaet nogle af de bedste eskimoiske Sømænd, der findes. Den faste Vinteris dannes ikke før Midten af November og da kun som en smal Strimmel paa 4—5 km med aabent Vand udenfor. Kajaken brugtes saa godt som ikke til Fangst, men var næsten ganske erstattet af Skindbaaden. I December kunde endnu enkelte Hvaler fra Efteraarstrækket komme langs med Nyisen, men hovedsagelig var det Sæler, Hvalrosser og Bjørne, der blev jaget. Efterhaanden som Kulden vokser, øges Isens



Den store Eskimoplads Nuvoqag ved East Cape. En hel Flaade af Skindbaade staar altid parat til Fangst ved Strandbredden, højt hævet paa Stillaaser af Hvalknogler.

Bredde, men endnu i Januar er der mest aabent Vand i Bering-Strædet. I denne Maaned begynder den store Remmesæl at vise sig og giver betydelige Mængder af Kød og Spæk. I Februar er endelig de fleste Vaager frosset til, og Isen gaar helt over til Diomedé Island. Med stor Forsigtighed, nøje iagttagende Vind og Vejr, kan man nu sætte tværs over Strædet, der fra East Cape og til Bopladsen ved Diomedé Island er godt og vel 50 km bredt. Isen var oftest saa opskruet, at man aldrig brugte Hunde; man „løb“ over. Isen kommer saa let i Drift, at Overfarten altid anses for livsfarlig.

En Dag for et Par Aar siden fik Folkene ved East Cape Øje paa en enlig Skikkelse, der tumlede rundt ude mellem Skrueisen tilsyneladende uden bestemt Hensigt eller Maal. Man tog ud til ham og genkendte straks en af Fangerne fra Eskimo-Bopladsen ved Lille Diomedé; men Manden var halvt fra Forstanden, havde glemmt, hvor han skulde hen, og hvor han var fra, og i denne Tilstand blev han bragt ind til Bopladsen. Her fik man ud af ham, at han, efter i flere Dage at have vagtet Vejr og Is, havde besluttet sig til at tage paa Besøg hos gamle Venner i Sibirien. Alt syntes at tegne smukt for Turen, men ikke desto mindre var Isen paa en uforklarlig Maade kommen i Drift, saa snart han befandt sig ude i Strædet. Saaledes var det gaaet til, at han i Stedet for at være en Dag

undervejs, havde været 14 Dage. Isen var brudt op i Stumper og Stykker, saa han ikke kunde komme frem i den Retning, han skulde, og skønt han i Begyndelsen løb ustandseligt, kom han dog længere og længere ud mod Polarhavet. Sæler havde han skudt flere af og havde altsaa ikke sultet, men han havde ingen Sovegrejer medført, og det havde været saa koldt, at han ikke kunde sove paa den bare Is. Manglen paa Søvn og Angsten for aldrig mere at skulle naa Land havde udtømt hans sidste Kræfter og ødelagt hans Hjerne. Da man fik fat paa ham, kunde han knap gaa, han vaklede omkring, faldt, rejste sig igen, dinglede til højre og venstre og vidste ikke længere, hvad han var ude efter, og hans Tilstand var saaledes, at det varede flere Dage, før han viste nogen virkelig Glæde over at være bleven reddet.

Med Marts begynder Hvalrosfangsten fra aabne Vaager; samtidig kommer Hvidhvalerne langs Iskanten, hvor ogsaa Ederfuglene samler sig i store Flokke. Denne Fangst fortsættes i April, blot under gunstigere Vejrforhold og under stadig tiltagende Sværme af Søfugle. Først i Maj kommer Hvalerne, og den afgørende Storfangst tager sin Begyndelse. I Juni er der endnu megen Is, Søfuglene flokkes stadig omkring Vaagerne og jages med godt Udbytte, naar Vejret ikke er til Fangst paa Hval, Hvalros eller Sæl. Besejling med Skib kan som Regel ikke finde Sted før i Juli. I de følgende Sommermaaneder er det endnu Skik og Brug, at man i Skindbaade sætter over til Diomedé og videre til Teller og Nome for at handle. East Cape er ikke noget godt Land for Pelsdyr, og det er ikke mange Skind, der kan bringes over. Tidligere kunde man ved disse specielle Handeler paa Alaska, der gav ypperligt Udbytte, tiltuske sig Skind fra andre Egne af Sibirien; men Russerne har nu forbudt enhver Eksport til Amerika og vaager nøje over, at Eskimoerne overholder disse Bestemmelser. Det er derfor mest Hvalrostand og forskellige Husflidsarbejder, der omsættes. Sidste Sommer var fem Baadlag i Teller.

Folkene fra East Cape har altid været fremragende Handelsmænd, og navnlig i Tider, da betydelige Flaader af Hvalfangere anløber Kysten, kunde der være enkelte Høvdinge iblandt dem, som ved Opkøb fra Landsmænd sad inde med Forsyninger af Hvalbard, Hvalrostand og Pelsværk for Værdier af op til 15,000 \$. Captain Bernard fortalte mig saaledes, at han engang hos en Høvding, der havde fem Koner, havde købt et Parti paa 1200 Par Skindstøvler. Saaledes var alt anlagt paa Stordrift. Desværre var Adgangen til Spiritus paa samme Tid en Ulykke for disse Pladser, hvor Fangerne, naar Handelen var afsluttet, ofte kunde ligge døddrukne Uger igennem. Denne Fare er dog ikke

længere tilstede, idet Sovjet forbyder enhver Import af Alkohol. Dette Forbud har kun et Par Gange været brudt af et Par japanske Skibe, der kom op fuldt lastede med daarlig Whisky. De begyndte med at drikke

Kystvagten fuld, og da man derefter gik over til Handelsmænd og Indfødte, fandtes der snart ikke et eneste ædru Menneske paa hele Kysten, og det lykkedes at gøre et godt Kup med alle de Pelsskind, der fandtes rundt omkring. Rusen varede det meste af Sommeren, og da Vinteren kom, stod Nøden for Døren; der var kun et eneste Sted, hvor man havde Kød, og det var ved en Tchuktcher-Boplads ved Navn Putun. Her havde de Indfødte en Høvding, som aldrig drak Spiritus og ikke taalte en fuld Mand i sit Hus. Han var en mægtig Mand, der kommanderede al Fangst paa en saadan Maade, at ingen Fanger overhovedet foretog sig noget, uden at han fik Ordre dertil. Et Sted i Nærheden af Putun plejede Hvalrosserne at gaa op paa Land i Hundredvis. Her var det af Høvdingen strengt forbudt at bruge Skydevaaben; naar Hvalrosserne overraskedes, blev de stukket ned med Harpuner. Disse Jagter blev ikke drevet planløst, men der skulde gaa en bestemt Tid, hvor Hvalrosserne uforstyrret kunde søge ind til Land igen. Da det var forbudt at for-



FOT. RALPH LOMEN.

Eskimoerne ved East Cape har adopteret Tchuktichernes Tonsur og skærer deres Haar af, saa der kun bliver to smalle Ringe tilbage.

han fik Ordre dertil. Et Sted i Nærheden af Putun plejede Hvalrosserne at gaa op paa Land i Hundredvis. Her var det af Høvdingen strengt forbudt at bruge Skydevaaben; naar Hvalrosserne overraskedes, blev de stukket ned med Harpuner. Disse Jagter blev ikke drevet planløst, men der skulde gaa en bestemt Tid, hvor Hvalrosserne uforstyrret kunde søge ind til Land igen. Da det var forbudt at for-

lade noget saaret Dyr, før det var dræbt, blev de efterlevende Dyr ikke særlig sky og vendte snart igen tilbage til Liggstederne.

Sommeren efter Japanernes Besøg var Høvdingen fra Putun og hans Folk de eneste, der havde Kød. Man havde vældige Depoter; ikke blot var alle Kødgrave fyldt, men uden for Bopladsen laa ogsaa uflænsede Dyr, hvor blot Hoved og Tænder var skaaret fra. Hele Vinteren igennem kom nu baade Tchuktchere og Eskimoer for at faa



FOT. JOE BERNARD.

Træskelet til et Eskimohus ved East Cape. Formen er den samme som Tchuktchernes og beklædes ligesom Jarrangerne med Hvalreskind.

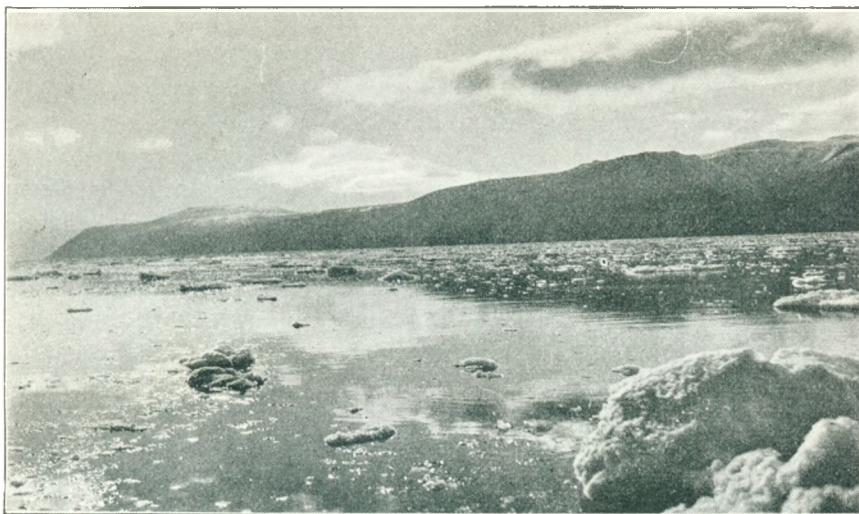
Kød, og i denne Forbindelse blev noget interessant og karakteristisk anført. Medens Tchuktchernes ansaa det for en Selvfølge, at deres Landsmand hjalp dem, og derfor aldrig havde Betalingsmidler med, kom der aldrig nogen Eskimo, undtagen han gav noget igen for det Kød, han modtog. Denne Ordning synes Putunmændene at være ganske indfor-

staaede med, og den Forklaring, der er bleven givet mig herpaa, var den, at da Eskimoerne og Tchuktchernes var forskelligt Folk, anvendtes Betalingsmidler dem imellem; dette gjaldt derimod ikke Stammefrænder, der blot kom fra andre Bopladser.

Indtil Bureau of Education begyndte sit Arbejde i Alaska, stod de sibiriske Eskimoer betydeligt over de amerikanske baade i Livsvilkaar og Anseelse; nu derimod er Forholdet det omvendte, og de Baadlag, der foretager Handelsrejser til Nome, iagttager med Undren de vældige Fremskridt, der foregaar blandt deres gamle Stammefrænder, medens de selv lever i et Land, hvor Regeringen ikke synes at have nogen anden Interesse i dem end den at erhverve deres Pelsvarer for de lavest mulige Priser.

— — —  
Dette var Resultatet af mit Besøg i Whalen og Udgangen af mit Møde med Sovjet.

Dagen efter førtes jeg over den samme vaade, haabløse Tundra



East Cape, set ude fra Bering-Strædet.

ned til „Teddy Bear“, ledsaget af Politichefen og den store milde Penkin. Jeg var udvist og skulde nu forlade Sibirien med det samme, men det var mig en Trøst midt i al denne Skuffelse, at min Rejse dog ikke havde været helt forgæves; de spredte Oplysninger, jeg havde faaet, kædede sig paa den smukkeste Maade sammen om Ekspeditionens tidligere Resultater og bekræftede deres Rigtighed.

Saa hejste vi Sejl og stod atter ud over Bering-Strædet. Isen laa uden for den store Eskimo-Boplads ved East Cape. Det var som at skue ind i det forjættede Land, man aldrig skulde besøge. Nuvoqaq er en stor Boplads med ca. 400 Mennesker. Overalt i og uden for Bopladsen helt ned mod Strandkanten saa vi Hvalkæber og Ribben, brugt som Byggematerialer til Boliger og Kødstilladser. Husene selv var bygget op over en Skraaning i det stejle Fjæld, Mur mod Mur; lige nede ved Stranden stod Skindbaade og Hvalfangerbaade, klare til at sættes i Vandet, saa snart et Fangst dyr viste sig. De var midt i Hvalrosfangsten, og man behøvede ikke at se længe i Kikkert, før man opdagede store, tunge Legemer oven paa Isflagerne, der tæt sammenpressede skurede nordover i en bred Bræmme langs med Kysten. Det var Hvalrosser, der sov i Solen, og det var, som om de vidste, at Isen spærrede Vejen for Baadene.

Unge Mænd og Børn kom løbende ud paa Flagerne og naaede helt frem til Skibet. Nogle af dem kom om Bord og blev hos os en Times tid; de vidste, at jeg var udvist, og den ejendommelige Situation fik



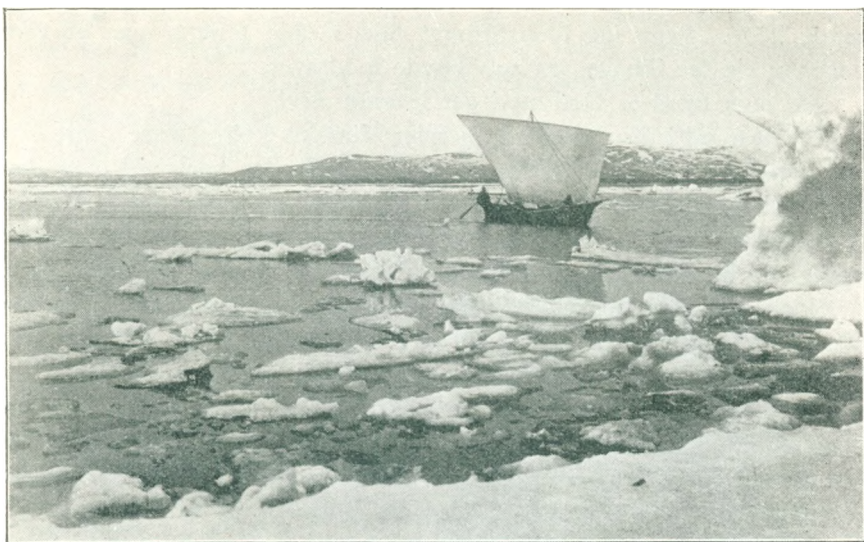
os til at aabne vore Hjerter; de beklagede, som jeg beklagede det, at vi aldrig skulde faa Lejlighed til at lære hinanden nærmere at kende.

Nogle Dage efter laa vi atter i Nome, og hermed var den 5. Thule-Ekspedition gennemført og afsluttet.

Jeg roede i Land i „Teddy Bear“s lille Jolle og saa allerede paa Afstand en Mand, der med et Stykke hvidt Papir i Haanden løb frem og tilbage paa Stranden. Det var et Telegram til mig, og jeg aabnede det ikke uden Spænding. Det var fra det danske Udenrigsministerium og indeholdt en lakonisk Meddelelse om, at man havde faaet Sovjet-Republikkens Tilladelse til, at jeg gjorde Landgang ved East Cape.

Saa lunefuld kan Skæbnen føje sig. Telegrammet kom nøjagtigt halvanden Maaned for sent.

---



FOT. RALPH LOMEN.

Handelsstævnet er endt, og med Skindbaaden fuldt lastet med alle Slags Herligheder sejler Folkene tilbage til deres Vinterboplads.

## XXXV AFSKED

»Al sand Visdom findes kun fjernt fra Menneskene, ude i den store Ensomhed og kan kun naas gennem Lidelser. Savn og Lidelser er det eneste, som kan aabne et Menneskes Sind for det, der er skjult for andre.«

Rensdyreskimoen Igjugarjuk.

En Morgen i Slutningen af Oktober 1924 vaagnede jeg for sidste Gang i det lille Træhus, som jeg i over en Maaned havde beboet i Norges Udkant. Inden Middag skulde jeg være ombord i den store Turistdamper, der skulde føre os til Seattle, og hermed vilde det Liv, jeg i Aarevis havde levet sammen med Eskimoer, være endt.

Jeg følte en stor og stærk Glæde over det Arbejde, jeg havde faaet Lov til at udføre, og det var naturligt, at alle mine Tanker ligesom samlende endnu en Gang søgte ud til de vældige Kyster, vi havde berejst, og alle de Mennesker, vi havde truffet. Og saa kom Vemoden alligevel og blandede sig i Glæden over, at Ekspeditionen nu var gennemført. Jeg forstod, at den lykkelige Arbejdstid, der laa bag mig, aldrig vilde komme igen, og at et frit og sundt Liv under aaben Himmel sammen med mærkelige Mennesker nu skulde afløses af hæsblæ-

sende Tider, hvor jeg i ensformigt Slid skulde forsøge paa at give noget af alt det tilbage, jeg selv havde modtaget.

Ak, men hvad er Ord mod det levende Liv!

Jeg gaar ud i Morgensolen og føler Vindens kølige Brise i mit Ansigt. Søerne er allerede tillagt, og de første Slæder kører ud over den frosne Tundra; Byen gør sig klar til Vinteren, de hvide Mænd skriver deres sidste Breve, inden Isen lukker for Sejladsen, og alle Eskimoerne ligger i Opbrud for at vende tilbage til deres ensomme smaa Boplads.

Skæbnen vil, at jeg denne sidste Morgen faar Besøg af en Aandemaner — en af de faa, der endnu er tilbage i disse Egne. Og som han kom til mig sidst af alle, finder jeg det naturligt at slutte med ham.

Hans Navn var Najagneq, og jeg mødte ham første Gang i Nomes Gader som en vildfaren Flygtning. Han vakte Opsigt og ikke uden Grund; thi det var, som om han var kommen paa en fejl Klode, denne Aandemaner, mellem fint Folk, elegante Butikker og skrattende Biler. Hans Udseende var frygtindgydende; hans smaa og stikkende Øjne flakkede vildt omkring, og Underkæben dinglede i et Bind, der var bundet alt for slapt. En Mand, der havde forsøgt at dræbe ham, havde ødelagt hans Ansigt.

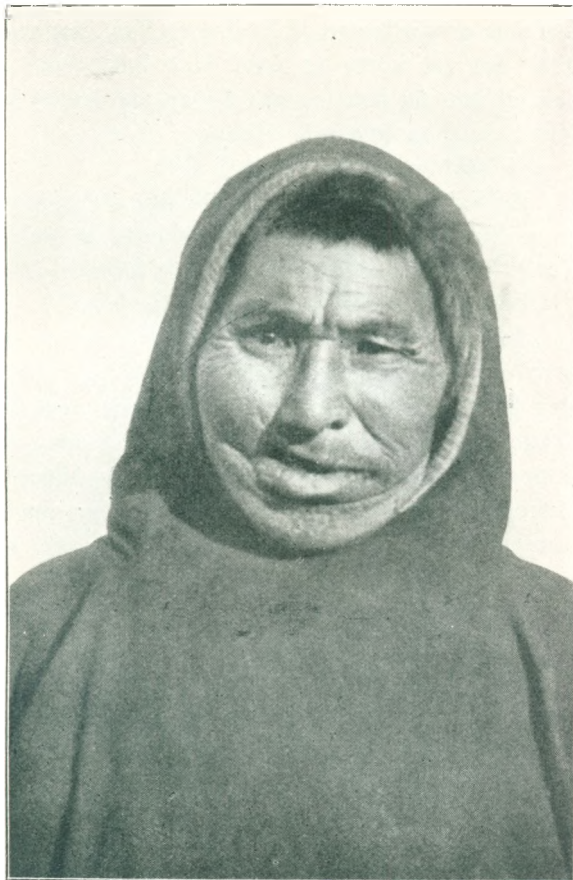
Man fortalte mærkelige Ting om ham. Han havde lavet en Fæstning i sit Hus og førte ganske alene Krig mod hele sin Stamme. Ogsaa mod alle hvide. Han havde allerede dræbt flere Mænd, og som farlig for sine Omgivelser blev han da med List overrumplet af en Skibskaptajn og ført til Nome. Her var han holdt fængslet et Aar og var nu netop bleven løsladt af Mangel paa Bevis. Meningerne delte sig i to Lejre; der var dem, der paastod, at han kun var halvgal og farlig for sine Omgivelser, andre derimod, at han kæmpede sin Kamp for sine Landsmænd mod den hvide Mands Enevælde og mod Eskimoer, der ikke forstod deres eget Vel. I Fængslet blev det ham forbudt at tale sit eget Sprog, og da han hverken forstod eller talte Engelsk, holdt han sig tavs et helt Aar; saa blev der hentet 10 Vidner imod ham fra hans Boplads, men da de blev konfronteret med ham, frafaldt de alle som en deres Anklage. Man vidste, at Najagneq var en stor Aandemaner, og der var ikke en eneste, der turde vidne imod ham. Saa var der ikke andet for at gøre end at løslade ham og transportere ham tilbage igen til hans Ø, Nunivak Island.

Det lykkedes mig at komme i Forbindelse med ham umiddelbart efter hans Løsladelse, og da jeg netop i de Dage arbejdede sammen med hans Landsmænd, fik jeg en udmærket Lejlighed til at gøre nogle lagttagelser. Han var ikke ked af at fortælle om sit Fængselsophold,

og med et Blink i Øjet morede han sig med at spille sig en Smule ud over for de Bopladsfæller, der — til Trods for et hjerteligt Ønske om at lade de hvide Mænd uskadeliggøre hans besværlige Excentricitet — skamfulde havde slaaet Øjnene ned, da de mødte hans Blik ved Vidneskranken.

Hans Fantasi havde faaet ny Næring i den store By. Han, som kun kendte Jordhytter, Slæder og Kajakker, lod sig ikke imponere af de store Huse, Damperne og Automobilerne — men en hvid Hest, der trak en tung Arbejdsvogn, havde sat hans Sind i Bevægelse. Derfor fortalte han nu sine undrende Bopladsfæller, at de hvide Mænd i Nome havde dræbt ham 10 Gange i den Vinter, der var gaaet, men han havde haft 10 hvide Heste som Hjælpeaander, og dem havde han ofret en for en og saaledes reddet sit Liv. Opholdt i den ensomme Celle havde ikke kuert ham. Den store Jæger havde lært at tale til Mørket, og han havde overvundet Ensomheden, og nu, da han endelig blev sluppet løs, havde han allerede vænnet sig til at undvære Friluftsliv, Tale og Mennesker.

Manden med de 10 Hestes Kræfter var af Middelhøjde, en Gamling med Ild i Øjnene, Magt i Ordene og en Tone, der beherskede de Mennesker, han talte til. Han havde fattet en egen mild Godhed for mig,



FOT. LEO HANSEN.

Filosofen og Aandemaneren Najagneq saa uhyggelig ud. En Fjende havde engang knust hans Underkæbe, og dog kom der en egen vild Skønhed over ham, naar han øste ud af sit Livs Visdom.

og naar vi var alene, var han heller ikke bange for at tilstaa, at han havde sine Landsmænd en Smule til Bedste. Han var ingen Humbugs-mager, men en ensom, der var vant til at gøre Front mod mange og derfor maatte have sine smaa Tricks. Men saa ofte han kom ind paa sine gamle Syner og Fædrenes Tro, slog urokkelig Alvor ud af hans Svar, der var korte og klare. Han holdt ikke af Omsvøb og satte Pris paa, at jeg gik lige løs paa Sagen, og derfor kom vore Samtaler til at forme sig paa følgende Maade:

„Hvad bestaar Mennesket af?“

„Af Kroppen, som er det, du ser; af Navnet, som du har arvet efter en afdød; og saa af noget andet, en gaadefuld Kraft, som vi kalder Yutir — Sjælen, det, som giver alt levende Liv, Form og Udseende.“

„Hvordan synes du, Mennesker lever?“

„Splittet, fordi de blander alting sammen, svage, fordi de ikke kan gøre een Ting ad Gangen. En stor Jæger maa ikke samtidig være en stor Kvindeelsker. Dog kan ingen lade være dermed. Dyr er uudgrundelige; derfor maa den, der skal leve af dem, være forsigtig. Men Menneskene stiver sig af med Amuletter og bliver ensomme i deres Umyndighed. Ved en Boplads skal der være saa mange forskellige Amuletter som muligt. Ensartethed splitter Kræfterne, Lighed gør værdiløs.“

„Hvor ved du alt det fra?“

„Jeg har gransket i Mørke, jeg har været stille i det store, ensomme, tyste Mørke. Her blev jeg Aandemaner gennem Syner og Drømme, gennem Møder med flyvende Aander. I vore Forfædres Tid var Aandemanerne ensomme Mænd, nu er de alle Præster eller Læger, Vejrpøfeter eller Tryllekunstnere, der fremskaffer Fangst dyr, eller snilde Købmænd, der gør deres Gerning for Betaling. De gamle ofrede sig for Universets Ligevægt, for store Ting, for umaadelige, uudgrundelig store Ting.“

„Er der nogen af alle de Magter, du taler om, som du tror paa?“

„Ja, en Kraft, som vi kalder for Sila og som ikke kan forklares i enkelte Ord. En stærk Aand, Universets, Vejrets, ja, hele Jordelivets Opretholder — saa vældig, at hans Tale til Menneskene ikke lyder gennem almindelige Ord, men gennem Storme, Snefald, Regnskyl, Havets Oprør, gennem alle de Kræfter, som Mennesket frygter. Men han har ogsaa en anden Maade at tale paa, gennem Solskin, Havblik eller smaa, uskyldigt legende Børn, der intet forstaar. Børnene hører en fin og nænsom Stemme, næsten som en Kvindes. Den taler til dem paa en hemmelighedsfuld Maade, men saa venlig, at de ikke bliver bange; de hører blot, at en Fare truer. Børnene fortæller det ligesom tilfældigt, naar de kommer hjem, og da er det Aandemanerens Sag at træffe

Foranstaltninger, der kan forebygge en truende Ulykke. I gode Tider har Sila intet Budskab til Menneskene; han er forsvundet i sit uendelige Intet og bliver borte, saa længe Menneskene ikke misbruger Livet, men nærer Ærbødighed for den daglige Føde.

Ingen har set Sila; hans Opholdssted er saa gaadefuldt, at han paa samme Tid er hos os og uendelig langt borte.“

— — — — —

Lad denne magtfulde Forkyndelse blive det sidste Ord i denne Bog, hvor jeg har forsøgt paa at skildre eskimoisk Aand og Fantasi. Inden mange Aar vil denne Religion være en Saga, og den hvide Mand vil have underlagt sig alt, Landene og Menneskene, deres Tanker, deres Syner og deres Tro.

Jeg føler mig lykkelig over, at det faldt i min Lod at gaa fra Boplads til Boplads paa en Tid, hvor der endnu laa den store Oprindelighe<sup>d</sup> over alle Sind. Derfor op-

levede vi ogsaa det vidunderlige, der ligger bag den Kendsgerning, at vi paa hele den vældige Strækning fra Grønland og til Stillehavet ikke blot mødte eet Folk og eet Sprog, men ogsaa een Kultur, som til alle Tider vil komme til at staa som et Eksempel paa menneskelig Sejghed, Kraft og Skønhed.

Najagneqs Ord lyder som et Ekko af den Visdom, vi beundrede hos de gamle Aandemanere, vi traf overalt paa hele Vejen — i det barske King Williams Land eller i Auas festlige Snehytte ved Hudson's



Arnarulunguaq.



FOT. LEO HANSEN.

Mit Spands Leder, en lille, uanselig Hund, der altid var klar til at gaa foran sine Kammerater i al Slags Vejr, i al Slags Føre. Med ukuelig Kraft gennemførte den hele den lange Slæderejse.

Bay eller hos Ur-Eskimoen Igjugarjuk, hvis Fyndord staar over dette Kapitel.

— — —

En Maaned senere stod jeg paa Taget af en Skyskraber og saa ud over New Yorks Stenørken. „Ederfuglen“ og Arnarulunguaq stod ved Siden af og manglede ligesom jeg Ord for alt det utrolige, vi saa omkring os.

„Ak,“ kom det stille fra Arnarulunguaq, „vi, som altid har troet, at Naturen var det største og ufatteligste af alt! Og her staar vi i et Bjerglandskab med Afgrunde og dybe Kløfter, alt skabt ved Menneskers Haandarbejde. Naturen er stor, Sila, som vi kalder det hjemme, Naturen, Universet, Verden, altsammen Sila, som vore Aandemanere fortalte, de kunde holde i Ligevægt. Og jeg, som aldrig kunde tro derpaa, ser det her. Naturen er stor, men er Menneskene ikke større, de smaa bitte Væsener, som vi ser dernede i Dybet haste om mellem hinanden? De lever mellem disse Stenmure, paa den Slette af kunstigt skabte Sten. Sten, Sten, Sten. Intet Vildt ser vi, og dog lever de og faar deres Mad. Har de lært af Dyrene, siden de graver sig ned under Jorden som Murmeldyr, dingler i Luften som Edderkopper, flyver som Fugle, dykker under Vandet som Fisk og synes at have sejret over alt det, vi andre kæmpede imod?

Hvad jeg ser, kan jeg ikke fatte, og jeg redder kun min Forstand ved at tro, at vi alle er afgaaet ved en pludselig og voldsom Død, og at det, vi nu ser, hører et andet Liv til.“

Ekspeditionen var endt. De Aar, hvor vi andre havde haft vore store Oplevelser, havde været dagligt Liv for de to Grønlændere. Nu begyndte deres Ekspedition. Men idet jeg tog dem med ud til den nye Verdens Vidundere, vendte mine Tanker ustandseligt tilbage til det farende Folk, vi kom fra, og aldrig skal jeg glemme de Mænd og Kvinder, der forstod at fortælle paa saa enkel og stærk en Maade baade om de største og om de mindste Ting. Om Sult eller Livsglæde, om Trængsler eller Lykke, om Festdag eller Hverdag — altid var Tonen stilfærdig og ægte. Og selv her midt i Virvar og Kaos svigtede den ikke i Arnarulúnguaqs undrende Udbrud.

Naturen er stor. Menneskene er større.

---



# INDHOLDSFORTEGNELSE

## I. AFSNIT

### *Hudson Bay.*

	Side
Indledning .....	3—12
I. Grønland—Hudson Bay .....	15—32
II. Første Orientering fra Danskeøen .....	33—38
III. Første Møde med Mennesker .....	39—59
IV. Takornaq, den menneskesky .....	59—68
V. Hjemmeliv i »Blæsebælgen«, forberedende Arbejder, før vi lægger ud paa Slæderejserne .....	69—74
VI. Hos Aandemaneren Aua .....	75—96
VII. Nye Venner .....	97—109
VIII. Paa Langfart.....	110—128
IX. De hvide Mænds Boplads .....	129—140
X. Liv blandt Rensdyreskimoerne .....	141—183
Ødemarkerne .....	141—154
Ankomsten .....	154—162
Boplads-Stemning .....	162—167
Det daglige Liv .....	167—177
Tro og Overtro .....	177—183
XI. Ur-Eskimoer .....	184—220
Myter og Sagn:	
Uglens Frieri til Snеспurven .....	187
Om de hvide Mænds og Indianernes Herkomst .....	187
Hos Ulvene og Jærvene i Menneskeham .....	188—190
Ravnen og Islommen .....	190
Torden og Lynild .....	190
Landbjørnen, der blev til Taage.....	191
Børnene, som blev til Ryper .....	192
Uglen og Murmeldyret .....	192
Bjørnen og Uglen .....	193
Lemmingens Sang .....	193
Dødsfjender .....	194—196
Indianeren kommer .....	196—198
Dengang man kunde skaffe sig hvid Mands Va- rer ved at myrde Indianere .....	198
Venderejse .....	202—213
Uanguaq. En Morders Saga .....	213—220
XII. Tilbage til Kysten .....	221—244
XIII. Sommerrejse til »Blæsebælgen« .....	245—261
XIV. Mødet med Kammeraterne .....	262—277

	Side
XV. Hvad de gamle Husruiner fortalte .....	278—300
Sadlermiut, Southampton Islands uddøde Beboere	288—295
Træk af Igduluk-Eskimoernes materielle Kultur	295—300
XVI. Vi begynder den anden Overvintring .....	301—317
XVII. Profeten fra Baffinsland .....	318—329
XVIII. Samtaler med Aandemanere .....	330—379
Hvorledes de første Aandemanere blev til .....	339—341
Aua indvies til Aanderne .....	341—345
Aanderne kalder paa Niviatsian .....	345—347
Vi frygter .....	347—352
Kampen mod døde Menneskers og Dyrs Sjæle..	352—357
Naar Mennesker fødes .....	357—359
Naar Mennesker dør .....	359—362
Amuletter, farlige Aander og Trylleord .....	363—365
Ord, der gør det tunge let .....	365—366
Ord om Morgenen, naar man staar op .....	366
Ord til et sygt Barn .....	366
Ord, der standser Blødninger .....	366
Ord, der kalder paa Bytte .....	366
Orulos Selvbiografi .....	366—379
XIX. Bag spærrende Is paa Southampton Island .....	380—390
XX. Foran Opbrudet .....	391—399
XXI. Fra Danskeøen til Baffinsland .....	400—416
Therkel Mathiassens Rapport.	
XXII. Rejse til Rensdyreskimoerne og Chipewyan-Indianerne .....	417—443
Kaj Birket-Smiths Rapport.	
Den store Vandflod .....	436—439
Solen og Blisgaasen .....	439
Ravnen og Renerne .....	439
Da Cree-Indianerne overfaldt Chipewyan-Folket	440
Kvinden, der fandt Metal .....	440
XXIII. Fra Hudson Bay hjem over Grønland .....	444—464
Peter Freuchens Rapport.	

## II. AFSNIT

### *Gennem Nordvest-Passagen med Hundeslæde*

XXIV. Til »De store Hvalers Land« .....	9—42
XXV. Amulejtjagt ved den magnetiske Nordpol .....	43—61
XXVI. Indlandsboerne ved Store Fiskeflod .....	62—81
XXVII. Sommer paa King Williams Land .....	82—115
XXVIII. Netsilingmiut eller Sæl-Eskimoerne .....	116
Historie .....	120—126
Kampen for Tilværelsen .....	126—143
Sind og Moral .....	143—154
Verdensopfattelse og Fantasi .....	154—164

	Den udødelige Kivioqs Æventyr .....	164—176	
	Hvorledes Myggene blev til .....	177	
XXIX.	Over Queen Maud Gulf til Kent .....	178—190	
XXX.	Hos Moskusoksefolket .....	191—230	
	Sangerfesten i den store Snehal .....	208—230	
	Man skal ikke foragte de smaa .....	210—211	
	De to Mænd, der vilde tælle Ulvens og Renens Haar .....	212	
	Ræven, som vilde lære Ulven at fange Laks....	213—214	
	Lusen, der knækkedes mellem Menneskenegle..	214	
	Aandehymner .....	223—228	
XXXI.	Med Syvmilestøvler fra Kent til Mackenzie-Deltaet .....	231—288	
	Den vise Ravn opdager, at den er til og skaber Himlen, Jorden, Menneskene og alle Jordens Dyr .....	275—280	
XXXII.	Nord om Alaska til Nome .....	289—354	
	Hvalfangere og Fremskridtsmænd .....	294—309	
	Hvalens Sjæl og det brændende Hjerte .....	305—307	
	Hos Ulvefolket .....	310—326	
	Sangen og Dansen og Festens hellige Gave kom- mer til Menneskene .....	322—326	
	Fra Icy Cape til Kotzebue Sound .....	327—341	
	Det levende Aandehus i Point Hope .....	334—340	
	En Eskimolandsby med elektrisk Lys .....	341—354	
	Den unge Mand, der drog ud i Verden for at ud- rydde Livets Ondskab og Menneskers Baghold	350—352	
XXXIII.	Det store Eskimo-Stævne i Nome .....	355—375	
	Klippeboerne paa King Island .....	359—364	
	Indlandsboernes store Handelsfester .....	364—368	
	Maske-Kultus og hellige Ceremonier .....	368—374	
XXXIV.	Ved Vejs Ende. East Cape, Sibirien og mit Møde med Sovjet	376—400	
XXXV.	Afsked .....	401—406	

## INDEX

- Aandemanere: (Agiarmiut) II 237 ff; (Alaska) II 402 ff; (Arvilugjuarmiut) I 103 ff; (Igdulingmiut) I 86 ff, 99, 339 ff; (Netsilingmiut) II 50 f; (Padermiut) I 180 ff, 206 f.
- Admiralty Inlet: I 73, 268 ff.
- Agiarmiut: II 234; (Aandemanere) II 237 ff; (Drab) 245 ff.
- Ahiarmiut: II 193 f.
- Ahongahungârmiut: II 254.
- Aivilingmiut: I 52, 73, 296; II 255; (Drabsforsøg) I 387 ff; (Hvalfangst) I 253 ff; (Tabu) I 389.
- Akilineq: I 173 f; II 35, 72, 194, 255.
- Alaska: I 286 f; II 267 ff, 285, 294 ff, 368 f; (Aandemanere) II 402 ff; (Fester) II 311 f, 335 ff, 364 ff; (Festhus) II 311, 333, 337, 364; (Folketal) II 374; (Hvalfangst) II 303 ff; (Kampe ml. Esk.) II 332 f, 348 f; (Koperative Butiker) II 298; (Religiøse Forestillinger) II 369; (Sagn) II 275 ff, 305 ff, 331 ff, 349 ff, 359 ff; (Sange) II 372; (Skoler) II 293, 296 f, (Tamerener) II 297, 340.
- Amuletter: (Igdulingmiut) I 363 f; (Netsilingmiut) II 55 ff, 131 f; (Padermiut) I 240.
- Amundsen, R.: II 46, 83, 115, 131.
- Anderson, J.: II 63.
- Andrée: I 132 ff.
- Ankomstceremonier: II 48 f.
- Antropologiske Undersøgelser: I 427 f.
- Arvertôrmiut: II 116.
- Arvilugjuarmiut: II 30 ff; (Aandemanere) I 103 ff; (Drab) II 29 f, 40; (Folketal) II 31, 116; (Møde med) II 17; (Religiøse Forestillinger) I 105 f; (Renjagt) II 31 f; (Sagn) II 15 f; (Sange) I 109; II 23 f; (Selvs mord) I 121; (Slæde) II 34; (Sælfangst) II 32; (Tatovering) I 107; (Trylleformularer) II 18 f; 21 ff; (Ørredfangst) II 32.
- Back, G.: II 62 f, 65.
- Baffinsland: I 28, 52, 73, 249, 307, 401.
- Baillie Island: II 271.
- Baker Lake: I 72 f, 174, 220, 229, 234 f, 243 f; (H. B. C.-Station) I 138.
- Barnemord: (Kitdlinermiut) II 193; (Netsilingmiut) II 132 ff.
- Barren Grounds: I 142 ff, 420.
- Bathurst Inlet; II 193, 208 f.
- Bering, Vitus: II 294.
- Bering-Strædet: II 377.
- Bernard, J.: II 81, 377 ff, 396.
- Bernard Harbour: II 252.
- Bernier: I 416, 459.
- Berthie, J.: I 54, 120.
- Bjørn, H.: II 114, 184.
- Boothia Isthmus: II 44 f.
- Brower, Ch.: II 299 f.
- Bureau of Education: II 296, 298 f, 345, 352, 361, 369, 398.
- Button Point: I 409 f.
- Bylot Island: I 402, 409.
- Chesterfield Inlet: I 72 ff, 110 f, 281 f; (H. B. C.-Station) I 130 f, 244, 418; (Mission) I 130; (Politi) I 130 f.
- Chipewyan-Indianere: (Forhold til

- Esk.) I 148, 194 ff, 430 f; (Fremstrængen til Hudson B.) I 426; (Kulturudvikling) 432 ff; (Levevis) I 431 f; (Møde med) I 429; (Sagn) I 436 ff.
- Christian X, Kong: I 12, 16, 18, 20 f, 456.
- Churchill: I 72, 148, 173 f, 428; (H. B. C.-Station) I 430.
- Clarke, H.: II 191 f, 200, 206, 231.
- Cleveland, G. W.: I 53 f, 111, 253.
- Cockburn-Land: I 73, 401, 446 ff.
- Corner, G.: I 253, 288, 294.
- Committee Bay: II 14 ff.
- Cree-Indianere: I 443.
- Cumberland Gulf: I 416.
- Danske-Øen: I 32, 249.
- Diomedé Island: II 378.
- Douglas, W. C.: I 131, 143.
- Drab: (Agiarmiut) II 245 ff; (Arviligjuarmiut) II 29 f, 40; (Netsilingmiut) II 64, 152 f; (Padlermiut) I 156, 213 ff, 424; (Tununermiut) I 319, 321, 324 f; (Umingmagtôrmiut) II 202 ff.
- Dronningen: I 16, 20 f.
- Duke of York Bay: I 250, 289, 384.
- East Cape: I 3; II 376, 379 ff, 399.
- Egalugtôrmiut; II 193.
- Eskimoer (jf. de enkelte Stammer): (Antal) II 374; („Blonde“) II 256 ff; (Forhold til Indianerne) I 148, 430 f; II 286 ff, 300 f; (Forhold til Tchuktcherne) II 392 ff; (Kulturudvikling) I 185, 432 ff; II 301 ff, 374 f; (Sprog) I 50, 158, 427; II 271, 292, 368, 394.
- Eskimo Point: I 173, 202, 210 f, 418; (H. B. C.-Station) I 420 f.
- Fester: (Alaska) II 311 f, 335 ff, 364 ff; (Padlermiut) I 422; (Tununermiut) I 374 ff; (Umingmagtôrmiut) II 221 f.
- Festhus: (Alaska) II 311, 333, 337, 364; (Tununermiut) II 217, 220 f.
- Folkemængde: (Agiarmiut) II 234; (Ahongahungârmiut) II 254; (Alaska) II 374; (Arviligjuarmiut) II 31; (Eskimoer i Alm.) II 374; (Igdulik-Gruppen) I 296; (Kangerjuarmiut) II 254; (Kangerjuatjarmiut) II 254; (Kitdlineq-Gruppen) II 193; (Nag-jugtôrmiut) II 254; (Netsilik-Gruppen) II 116; (Padlermiut) I 162, 422; (Qordlortormiut) II 254; (Sibiriske Esk.) II 374; (Utkuhikhalingmiut) II 70.
- Ford, H.: I 138, 235.
- Franklin, J.: II 36 ff, 181 ff.
- Frozen Strait: I 43, 102, 249, 258, 260, 262, 303, 308, 382, 384.
- Fury and Hecla Strait: I 73, 269, 272, 296, 445.
- Fødsel: I 357 f.
- Gravskikke: (Igdulungmiut) I 360 f, 369; (Qaernermiut) I 136 f; (Tununermiut I 414 f; (Umingmagtôrmiut) II 215 f.
- Grønland: (Indvandring fra Admiralty I.) I 268, 445; (Thule-Kulturen i) I 286.
- Hall, Ch. F.: I 267 f, II 38.
- Hanbury, D.: I 195.
- Handelsveje: I 148, 173 f; II 35 f, 286 f, 313.
- Hansen, Godfred: II 83.
- Harvaqtormiut: I 140, 144; (Sagn) I 190 f; (Sange) I 151.
- Hauneqtormiut: I 418.
- Hearne, Sam.: I 195; (Citat) I 200 f.
- Henriksen, H.: II 271.
- Herschel Island: II 245, 247, 282 ff.
- Hester, E.: II 280 f.
- Hikoligjuaq: I 138, 140, 153, 155, 162, 195, 202, 212 f, 221.
- Holm, N.: II 282.
- Hudson's Bay Co.: (Baillie Isl.) II 271; (Baker L.) I 138, 235, 243; (Chesterfield) I 130, 247, 418; (Churchill) I 430; (Eskimo Pt.) I 173, 420 f; (Herschel I.) II 282 f; (Kent Pen.)

II 52, 109, 191; (Ponds Inl.) I 403, 450; (Repulse B.) I 53; (Tree R.) II 245.

Hunde: II 142 f.

Hvalfangst: (Aivilingmiut) I 253 ff; (Alaska) II 303 ff.

Hvalrosfangst: I 23, 32, 39, 80 ff, 101 f.

Igdulik: I 73, 268 ff, 319, 444.

Igdulingmiut: I 73, 52; II 255; (Aandemanere) I 86 ff, 99, 339 ff; (Amuletter) I 363 f; (Fødsel) I 375 f; (Gravskikke) I 369; (Kannibalisme) I 67 f; (Korttegning) I 55; (Materiel Kultur) I 295 ff; (Møde med) I 46 ff; (Religiøse Forestillinger) I 83 ff, 351 f, 364; (Sagn) I 335 ff, 351, 449 f; (Sange) I 58 f, 64, 90, 93, 99, 376 f; (Sneytter) I 50 f, 78 f; (Taburegler) I 347 ff; (Trylleformularer) I 80, 365 f; (Varsler) I 370.

Iliviermiut: II 111, 116.

Jennes, D.: II 81, 196, 231, 253, 256.

Jensen, R.: II 191, 206.

Kangerjuarmiut: II 254

Kangerjuatjarmiut: II 254.

Kangianermiut: II 313 f; (Jagtmetoder) II 314 ff; (Religiøse Forestillinger) II 317 ff; (Sagn) II 322 ff; (Sneytter) II 313 f.

Kannibalisme: I 67 f; II 127 ff.

Kazan River: I 138, 140, 174, 213, 222 ff, 235 ff.

Kent Peninsula: II 52, 63, 191.

Kiluhigtormiut: II 193.

King Island: II 357, 359 f.

King Williams Land: I 281; II 44, 52, 63, 83 f.

Kinipetu, se Qaernermiut.

Kitdlinermiut: II 85, 109, 189 f, 192 f; (Barnemord) II 193; (Folketal) II 193; (Levevis) II 193 f.

Kooperative Butiker: II 298.

Kotzebue Sound: II 340 ff.

Kristendom hos Esk. (jf. Mission): I 268, 318 ff.

Küngmiut: II 116.

Labrador: I 28, 302 f, 416.

Lancaster Sound: I 452 ff.

Landhævning: I 267, 272, 283 f, 411, 425; II 120 ff.

Lege: (Netsilingmiut) II 100 ff; (Padlermiut) I 423.

Lyman de Steffany: II 265 f.

Lyon, G. F.: I 273, 392.

Lyon Inlet: I 33, 52, 63, 75, 263, 274, 308, 318, 330.

Mackenzie-Eskimoer: II 271 ff, 280 f, 285 f; (Sagn) II 270 f.

Magnetiske Nordpol: II 54.

Melville Peninsula: I 73, 296.

Mission: I 116, 130 ff; II 280 f, 343 f.

Moral: II 147 ff.

Moskusoksejagt: II 73.

Munk, Jens: I 400, 442.

Nagjagtôrmiut: II 254.

Narhvalsfangst: I 409, 451.

Naujan: I 281 f.

Netsilingmiut: I 52; II 255; (Aandemanere) II 50 f; (Amuletter) II 55 ff, 131 f; (Ankomstceremonier) II 48 f; (Drab) II 64, 152 f; (Folketal) II 116; (Hunde) II 142 f; (Kannibalisme) II 127 ff; (Lege) II 100 ff; (Levevis) II 126 ff; (Moral) II 147 ff; (Religiøse Forestillinger) II 46, 154 ff; (Renjagt) II 90 f, 111 f; (Sagn) II 122 f, 146 f, 164 ff; (Selvmord) II 133; (Sælfangst) II 136 ff; (Taburegler) II 50, 99 f, 128, 141; (Ægteskab) II 143 ff; (Ørredfangst) II 96 ff.

Nome: II 354 ff.

Noorvik: II 345, 352 ff.

Norberg, P.: II 114 f, 178, 183 f.

Nunivak: II 357, 368.

Nuvungmiut: II 250 ff.

Padlermiut: I 140, 153 ff, 170, 425 f; (Aandemanere) I 180 ff, 206 f; (Amuletter) I 240; (Drab) I 156,

- 213 ff, 424; (Fester) I 422; (Folke-  
tal) I 162, 422; (Lege) I 423; (Leve-  
vis) 167 ff; (Møde med) I 156 ff;  
(Religiøse Forestillinger) I 177 ff,  
424; (Renjagt) I 163, 171 f; (Sagn)  
I 187 ff; (Sange) I 167, 203 ff; (Slæ-  
de) I 174; (Snehytter) I 174 f; (Ta-  
bu) I 158, 160; (Telt) I 158, 176;  
(Tidsregning) I 226 f.
- Parry, Edw.; I 268 f, 273, 289, 392.
- Pedersen, P.: II 252.
- Pelly Bay: I 252.
- Point Barrow: II 292 ff.
- Point Hope: II 328 ff.
- Police, R. Canadian Mounted: I 119 f,  
143, 216 ff, 325 ff; II 246 ff; (Che-  
sterfield) I 130 f; (Herschel Isl.) II  
284; (Ponds Inl.) I 325, 404, 451;  
(Tree R.) II 244.
- Ponds Inlet: I 52, 73, 281, 296, 324;  
(H. B. C.-Station) I 402 ff, 450; (Po-  
liti) I 404, 451.
- Qaernermiut: I 63, 74, 141 f, 422;  
(Gravskikke) I 136 f; (Selvmord)  
I 135.
- Qordlortormiut: II 254.
- Queen Maud Gulf: II 52, 186.
- Rac, J.: II 12, 33.
- Rae Isthmus: II 12 ff.
- Religiøse Forestillinger: (Arviligjuar-  
miut) I 105 f; (Igdulingmiut) I 83  
ff, 351 f, 364; (Kangianermiut) II  
317 ff; (Netsilingmiut) II 46, 154 ff;  
(Padlermiut) I 177 ff, 424; (Utku-  
highalingmiut) II 76 ff.
- Rener: I 145 f, 154, 163 ff; II 14, 110,  
194 f; (Jagt) I 163, 171 f; II 31 f,  
72 f, 90 f, 111 f, 315 f; (Tamren hos  
Esk.) II 297, 340.
- Rensdyr-Eskimoer: I 144, 184 f, 246 f;  
II 255 f.
- Repulse Bay: I 45, 63, 74, 110, 249,  
252 f, 296, 418; (H. B. C.-Station)  
I 53.
- Ross, J.: II 36 f.
- Ruiner: (Hurd Channel) I 258; (Igs-  
dlulik) I 269; (King Williams Ld.)  
II 84, 123 ff; (Netsilik-Omrædet)  
II 117; (Nyeboes Fj.) I 272; (Pt.  
Hope) II 330; (Ponds Inl.) 411 f;  
(Repulse B.) I 72, 249, 283 ff; (Roe's  
Welcome) I 122, 124; (Sentry Isl.)  
424 f; (Southampton Isl.) I 383 f;  
(Vansittart Isl.) I 34.
- Sadlermiut: I 285, 288 ff.
- Sagn: (Alaska) II 275 ff, 305 ff, 331  
ff, 349 ff, 359 ff; (Arviligjuarmiut)  
II 15 f; (Chipewyans) I 436 ff;  
(Harvaqtormiut) I 190 f; (Igdul-  
lingmiut) I 335 ff, 351, 449 f; (Ma-  
ckenzie-Esk.) II 270 f; (Netsiling-  
miut) II 122 f, 146 f, 164 ff; (Pad-  
lermiut) I 187 ff; (Tchuktchere) II  
391 f; (Umingmagtormiut) II 210 ff.
- Sange: (Alaska) II 372; (Arviligjuar-  
miut) I 109; II 23 f; (Harvaqtorm-  
miut) I 151; (Igdulingmiut) I 58 f,  
64, 90, 93, 99, 376 f; (Padlermiut)  
I 167, 203 ff; (Tununermiut) I 375 f;  
(Umingmagtormiut) II 222 ff, 232;  
(Utkuhighalingmiut) II 77, 81.
- Sangningajormiut: II 70.
- Schwatka: II 38, 52, 63, 83.
- Selvmord: (Arviligjuarmiut) I 121;  
(Netsilingmiut) II 133; (Qaerner-  
miut) I 135.
- Sentry Island: I 424 ff.
- Sibiriske Eskimoer: II 393 ff; (Folke-  
tal) II 374.
- Simpson Peninsula: II 25 f.
- Snehytte: (Igdulingmiut) I 50 f; (Kang-  
ianermiut) II 313 f; (Padlermiut) I  
174 f.
- Southampton Island: I 30, 43, 249, 251,  
258, 281, 303 f, 308, 382.
- Sproglige Undersøgelser: I 427.
- Stefansson, V.: II 196, 231, 257 ff, 386 f.
- Store Fiskeflod: I 138; II 65.
- Sælfangst: I 252, 330 f; (Arviligjuar-  
miut) II 32; (Netsilingmiut) II 136 ff.
- Taburegler: (Aivilingmiut) I 389; Igs-

- dlulingmiut) I 347 ff; (Netsilingmiut) II 50, 99 f, 128, 141; (Padlermiut) I 158, 160.
- Tchuktchere: I 4, 436; II 379 ff; (Forshold t. Esk.) 392 ff; (Sagn) II 391 f.
- Thomas, Wm. A.: II 330 f.
- Thule-Kulturen (jf. Udgravninger): I 286, 425 f; II 124.
- Thule-Stationen: I 6, 23.
- Trec.River: II 244 ff.
- Trylleformularer: (Arviligjuarmiut) II 18 f, 21 ff; (Igdulingmiut) I 80, 365 f; (Umingmagtormiut) II 215.
- Tunit (Sagnfolk): I 72, 122, 258, 285, 288; II 16, 120 ff.
- Tununermiut: I 404 ff; (Drab) I 319, 321, 324 f; (Fester) I 374 ff; (Festhus) I 452; (Gravskik) I 452; (Narshvalsfangst) I 409, 451; (Sange) I 375 f.
- Turquetil, A.: I 131 f, 429.
- Tyrrell, J. B.: I 195, 420.
- Ualiardlêt: II 70.
- Udgravninger: (Kg. Williams Ld.) I 281; II 88, 104; (Ponds Inl.) I 281, 411 f; (Repulse B.) I 249, 281, 284; (Southampton Isl.) I 281, 384.
- Ukiuvangmiut: II 357, 360 ff.
- Umingmagtormiut: II 193, 198 ff; (Drab) II 202 ff; (Fester) II 221 f; (Festhus) II 217, 220 f; (Gravskik) II 215 f; (Levevis) II 194 f; (Sagn) II 210 ff; (Sange) II 222 ff, 232; (Trylleformularer) II 215.
- Utkuhigalingmiut: II 62, 64; (Folkestal) II 70; (Levevis) II 70 ff; (Moskusoksejagt) II 73; (Religiøse Forestillinger) II 76 ff; (Renjagt) II 72 f; (Sange) II 77, 81; (Ørredfangst) II 73 f.
- Wager Bay: I 54, 72, 120 f, 252, 276, 302, 304.
- Wahlen: II 379, 383 f.
- Vansittart Island: I 34, 42, 97, 249, 259, 262, 302.
- Varsler: I 370.
- Victoria Land: II 186, 193.
- Wood, Insp.: II 284.
- Yathkied Lake, se Hikoligjuaq.
- Ægteskab: II 143 ff.
- Ørredfangst: (Arviligjuarmiut) II 32; (Netsilingmiut) II 96 ff; (Utkuhigalingmiut) II 73 f.



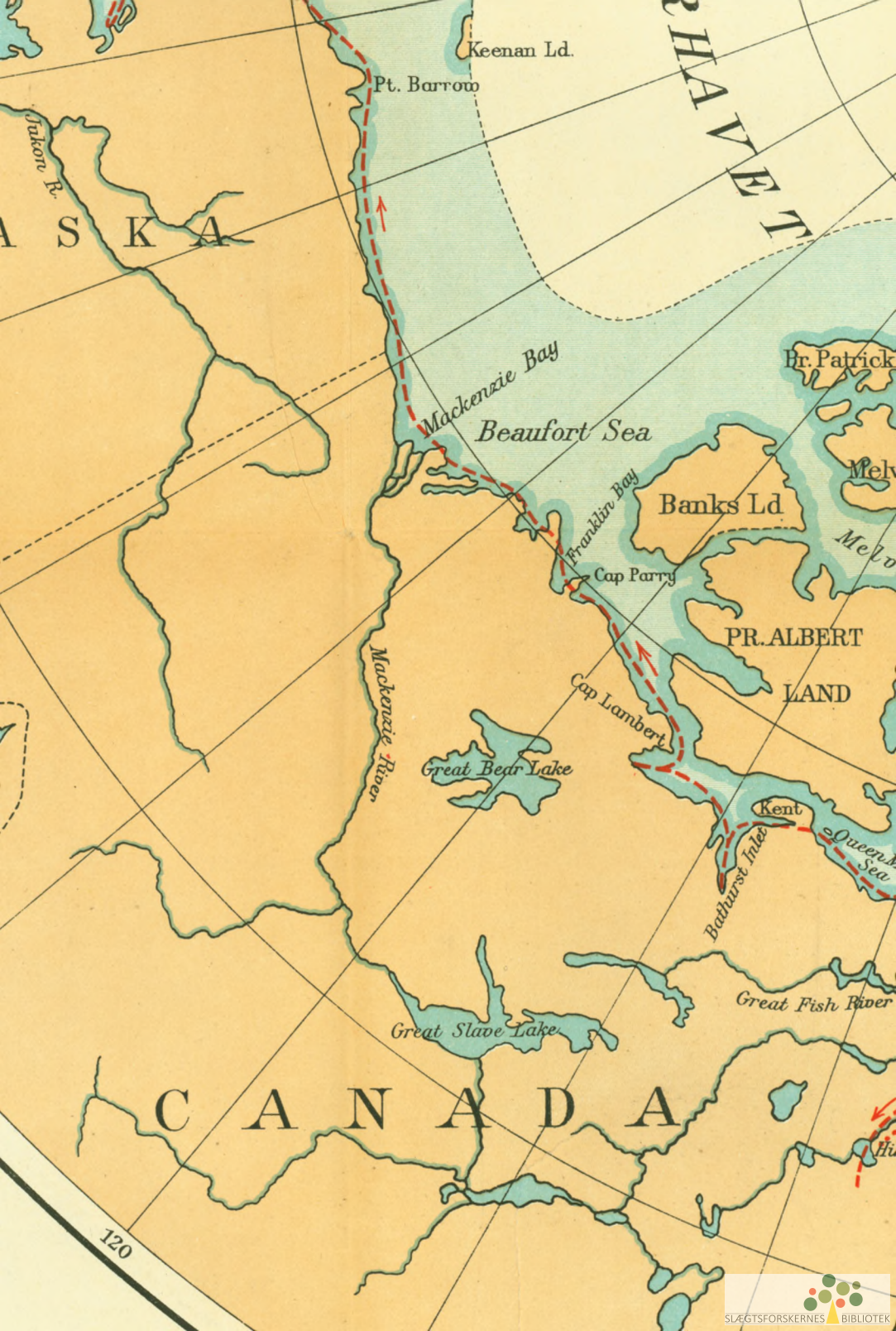
## RETTELSER

### *Første Afsnit.*

- Side 4. Linie 2 f. o. Tchutcher, læs Tchuktcher.  
— 63. — 11 f. n. Qaernermiut, læs Qaernermiut.  
— 64. — 8 og 5 f. n. Kryolit, læs Kvartsit.  
— 94. — 9 f. o. Tons, læs Kilo.  
— 154. — 5 f. o. Juni, læs Maj.  
— 181. Linie 2 f. n, Magnetisk, læs magisk.  
— 186. — 10 f. n. Indianerkulturen har Rensdyr-Eskimoerne ogsaa optaget,  
læs: Fra Indianerkulturen har Rensdyr-Eskimoerne optaget.  
— 283. — 15 f. n. tilføjes: 26. Miniaturlampe med gennembrudt Skillevæg.  
— 290. Under Billedet: 9. Pilespids af Flint. 10. Naal til at trække Fisk paa  
Snor med.  
— 297. — — Slæderemme, læs Slæberemme.  
— 329. — — Southampton Island, læs Repulse Bay.  
— 330. Overskriften: XVII, læs XVIII.  
— 433. Under Bilags-Billedet: Læs: Mount Hérodier fra Sydvest; Albert Har-  
bour ligger paa den anden Side af Fjældet.  
— 448. Under Billedet: Igdlulik, læs Ponds Inlet.  
— 455. Billedet forestiller Cape Graham Moore paa Bylot Island.  
— 457. Billedet forestiller en Dal i Kalkstenslandet i det indre Cockburn Land.

### *Andet Afsnit.*

- Side 52. Linie 17 f. o. Øst, læs Vest.  
— 125. Under Billedet: 8. Saarprop.  
— 135. Linie 4 f. o. Slædeline, læs Slæbeline.  
— 138. — 18 f. o. Dal, læs Del.  
— 160. Under Billedet: Utaleq, læs Unaleq.  
— 252. Linie 11 f. o. og 17 f. n. Bernhard Harbour, læs Bernard Harbour.  
— 257. — 4 f. n. Andersen, læs Anderson.  
— 385. — 11 f. n. Ekspeditija datskaja, læs Datskaja ekspeditija.
-



Keenan Ld.

Pt. Barrow

Yukon R.

ALASKA

BEAUFORT SEA

Mackenzie Bay

Beaufort Sea

Br. Patrick

Melby

Banks Ld.

Melby

Franklin Bay

Cap Parry

PR. ALBERT  
LAND

Mackenzie River

Cap Lambert

Great Bear Lake

Kent

Bathurst Inlet

Queen's Sea

Great Slave Lake

Great Fish River

CANADA

120